Limburgs Dagblad

Prettig kerstfeest

Zaterdag 24 december 1994

76e jaargang nr. 303.

Uitgeversmaatschappij Limburgs Dagblad B.V. - Postbus 3100, 6401 DP Heerlen - Telefoon 045-739911 - Hoofdredacteur Ron Brown - Losse nummers ƒ 1,75

● Henk de Velde, kop in de wind

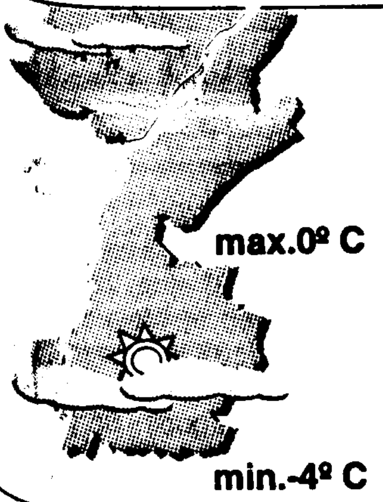
Vandaag verschijnt de jaarlijkse kerstbijlage van het LD. Deze is gewijd aan Kerst '44 en het einde van de Tweede Wereldoorlog.

Bob Dylan naar Kerkrade

DOOR LAURENS SCHELLEN

KERKRADE – Bob Dylan, één van de grootste legenden die de popmuziek ooit heeft voortgebracht, komt voor het eerst in zijn lange carrière naar Limburg. De Amerikaanse zanger-dichter-componist, 53 jaar inmiddels, staat eind maart op de planken van de Kerkraadse Rodahal. Dylan, die eigenlijk Robert Zimmerman heet, wordt daarbij vergezeld door zijn nieuwe begeleidingsgroep waarmee hij begin volgend jaar een Europese tournee onderneemt.

De precieze datum van het optreden in Kerkrade wordt binnen enkele weken officieel bekendgemaakt. Met het oog op de beperkte bezoekerscapaciteit van de Rodahal en de 'pittige' gage van Dylan is de prijs van een entreekaartje aan de hoge kant: circa 65 gulden.

GELEIDELIJK MINDER KOUD

Vandaag zijn er naast wolkenvelden ook perioden met zon. De wind is zwak tot matig uit oostelijke richting. De middagtemperatuur ligt rond het vriespunt. De komende nacht daalt het kwik tot circa -4 graden. Op de eerste kerstdag draait de wind naar een zuidwestelijke richting en wordt vochtigere en zachtere lucht aangevoerd. Er is dan ook veel bewolking en op veel plaatsen mist. De temperatuur loopt op tot net boven het vriespunt, 's nachts daalt de temperatuur tot net onder het vriespunt. De tweede kerstdag is er veel bewolking en gaat het regenen, mogelijk voorafgegaan door natte sneeuw. De wind is matig tot vrij krachtig uit zuidwestelijke richting. De maximumtemperatuur wordt ongeveer 5 graden.

Voor verdere informatie betreffende het weer in Limburg kunt u bellen 06-9775.

VANDAAG:

zon op:	08.47	onder: 16.28
maan op:	23.54	onder: 11.35

MORGEN:

zon op:	08.47	onder: 16.28
maan op:	23.54	onder: 11.58

Groeve in Geulhem open tijdens kerst

Schade voor bedrijf enorm - Geen slachtoffers

Brand in naftakraker DSM

DOOR ERIC VAN DORST

GELEEN – Een korte maar zeer felle brand heeft gisteravond grote schade aangericht aan de naftakraker Nak-3 van DSM in Geleen. Niemand raakte daarbij gewond, maar de directe en indirecte schade voor het chemiebedrijf is enorm.

Vermoedelijk als gevolg van een lekkage kwamen om 18 uur in de onlangs totaal gereviseerde installatie tegelijkertijd hoeveelheden waterstof, benzine en een stof die het kraakproces bevordert (katalysatormateriaal) in de buitenlucht vrij. Het zichzelf ontbrandende waterstof deed, eenmaal buiten de leiding, ook de beide andere produkten direct vlam vatten, zodat in een mum van tijd tientallen meters hoge vlammen uit de fabriek omhoog schoten. Van een explosie was geen sprake, een en ander speelde zich voor de buitenwacht geruisloos af.

Alarm

De veiligheidsdienst van DSM gaf direct groot alarm waarna de eigen hulpdiensten uitrukten. De Nak-3 en diverse daarop aangesloten installaties werden onmiddellijk stopgelegd en de inhoud van de reactorvaten en leidingen werd via de torenfakkel op maximaal vermogen verbrand. De zwarte roetwolk en de torenhoge vlam die daarvan het gevolg waren, trokken in de wijde omgeving de aandacht. Dat had weer tot gevolg dat omwonenden verontrust en nieuwsgierig informeerden wat er aan de hand was. De telefoon van de milieudienst van DSM stond in een mum van tijd roodgloeiend.

Nablussen

De bedrijfsbrandweer was binnen enkele minuten met groot materieel ter plaatse en had het vuur binnen een half uur onder controle. Om 18.45 kon het sein brand meester worden gegeven, waarna het nablussen begon. De omgeving van de Nak-3 bleef nog enige tijd hermetisch afgesloten omdat bij de calamiteit spontaan ontbrandend katalysatormateriaal op de grond en de installaties terecht was gekomen.

Zie verder pagina 13
● Buitenwacht door DSM vrij snel gerustgesteld

● De volledige DSM-bedrijfsbrandweer was uitgerukt om het vuur in de naftakraker te blussen. Foto: PETER ROOZEN

Prins herstelt van shocklong

DEN HAAG – Prins Bernhard is herstellende van het ARDS, de zogenaamde shocklong. De Rijksvoorlichtingsdienst heeft dat gisteren verklaard. Verwacht wordt dat zijn herstel nog geruime tijd zal duren.

De 83-jarige prins kreeg na zijn darmoperatie op 26 november een longontsteking. Daarna bleek dat hij een shocklong had. De aandoening leidde ertoe dat het lichaam onvoldoende zuurstof kon opnemen. De prins moest daardoor enige tijd worden beademd.

Limburgse drugskoning uitgeleverd

BRUSSEL – Duitsland heeft gisteren de 53-jarige Geleendenaar G.R., baas van een internationale bende heroïnesmokkelaars, uitgeleverd aan België. De Limburger werd op 28 november in Duitsland gearresteerd. Justitie verdenkt hem ervan leiding te hebben gegeven aan een netwerk dat drugs verhandelde in België, Nederland en Duitsland.

'Oueen Elizabeth' aan de ketting

NEW YORK – De Amerikaanse kustwacht heeft het luxe cruiseschip Queen Elizabeth II gisteren aan de ketting gelegd in New York.

De kustwacht reageerde op klachten van veel passagiers die donderdag met de 'Queen' aankwamen.

De pleziervaart was ernstig verstoord doordat de renovatie van het 27-jarige schip nog niet was voltooid op het moment van vertrek uit Hamburg.

Tijdens de tocht konden veel passagiers niet slapen, omdat allerlei werkzaamheden al vanaf vier uur 's morgens begonnen. De hele dag overstemden elektrische zagen het zeegeruis. De verbouwing van veel hutten bleek niet voltooid zodat toiletten overstroomden en de cabines in een binnenzee veranderden. De Britse Cunard-maatschappij belooft de reisgelden (veelal tienduizenden guldens) terug te betalen.

Aangifte curatoren in faillissement Diederen

Advocaten stuurden valse documenten op

DOOR THEO SNIEKERS EN MAURICE UBAGS

MAASTRICHT – In het faillissement van de Geleense aannemer Jan Diederen hebben de advocaten mr. M. Sijbers en mr. G. Winters valse stukken verstrekt aan de curatoren. Deze niet door hen zelf ondertekende stukken moesten ertoe dienen dat de Nijmeegse beleggingsfirma BBM Project bv gelden kon innen die toebehoorden aan twee failliete Diederen-bedrijven.

Dat vermoeden uiten de twee curatoren in het faillissement van de Diederen-bedrijven in een tussentijds rapport. De curatoren, die de belangen van de schuldeisers dienen, hebben over de valse stukken aangifte gedaan bij het Interregionaal Rechercheteam (IRT) Zuid-Nederland. Het IRT heeft de hele gang van zaken omtrent het faillissement in onderzoek. Een oud-directeur van BBM en Jan Diederen zelf gelden ondermeer als verdachte. Zij hadden de stukken ondertekend.

De curatoren, mr. R. van Dooren en drs. H. Maenen, vermoeden bovendien dat Sijbers zich aan een economisch delict schuldig heeft gemaakt. Sijbers heeft niet zoals wettelijk verplicht aan de Kamer van Koophandel gemeld dat zij op een bepaald moment enig aandeelhouder van Diederen Holding was. Ook hiervan is aangifte gedaan bij het IRT.

De valsheid in geschrifte bestaat volgens de curatoren uit het achteraf opmaken van overeenkomsten. Daaruit moest blijken dat BBM Project bv gerechtigd was vorderingen van Diederen-bedrijven op derden te innen. Die derden hadden daarover een door Sijbers ondertekende brief van BBM ontvangen.

Zie verder pagina 13
● Diederen wordt privé aansprakelijk gesteld

VN gebruiken pauze voor onderhandelingen

Bestand in Bosnië

Van onze redactie buitenland

SARAJEVO – Na de Bosnische Serviërs hebben gisteren ook de moslims ingestemd met een staakt-het-vuren, dat vandaag om 12.00 uur moet ingaan. Dat heeft VN-afgezant Akashi gisteren meegedeeld. Het akkoord kwam eerder deze week tot stand na bemiddeling van de Amerikaanse oud-president Jimmy Carter.

De Bosnische regering ondertekende gistermiddag het akkoord, nadat Akashi het haar had voorgelegd. Eerder op de dag gingen de Serviërs na overleg met de afgezant akkoord. Het bestand gaat 24 uur later in dan oorspronkelijk met Carter was afgesproken.

Het staakt-het-vuren is zeven dagen van kracht langs alle frontlinies. De Verenigde Naties zullen de pauze benutten voor onderhandelingen over een bestand van vier maanden dat 1 januari moet ingaan. Zo'n langdurig bestand heet in het Bosnische jargon „een staken van de vijandelijkheden."

De Serviërs hielden een akkoord aanvankelijk nog tegen, omdat zij een verwijzing naar het vredesplan van de internationale contactgroep anders wilden verwoorden. Zij zien dit plan slechts als een uitgangspunt voor verdere discussies, terwijl de moslims en overige partijen het als basis van elk overleg beschouwen. Bovendien willen de Serviërs meer duidelijkheid over de toekomstige uitwisseling van gevangenen.

De Servische leiders zeggen dat zij hun troepen opdracht hebben gegeven onmiddellijk de strijd te staken. Alleen in de noordwestelijke enclave Bihac wordt nog zwaar gevochten. Het is nog maar de vraag of de strijd hier zal luwen, omdat de moslims er ook door Kroatische Serviërs en afvallige moslims worden aangevallen, voor wie het bestand niet geldt.

8 710404 400017

24-12

k

Limburgs Museum toont Oorthuys en Van Reen

De jaren vijftig in woord en beeld

DOOR JOS FRUSCH

VENLO – 'Mijn broer Jan heeft van zijn verloofde een medaille van Sint Christoffel gekregen, voor op zijn nieuwe scooter. Het helpt hem om veilig te rijden. Jan heeft haar op de claxon geschroefd... Met de hemel onderweg kan ons echt niets meer gebeuren, zegt Ria.' Tot dit bijschrift laat auteur Ton van Reen zich inspireren door de foto 'Scooterzegening op het Vrijthof' van Cas Oorthuys. Foto en tekst zijn onderdeel van de expositie 'Limburg in de zoeker', die tot en met 29 maart te zien is in het Limburgs Museum, Goltziusstraat 21 in Venlo.

Scooter-zegening op het Vrijthof, foto van Cas Oorthuis.

De in 1975 overleden fotograaf Cas Oorthuys behoort tot de generatie die de documentaire fotografie in Nederland een kwaliteitsimpuls heeft gegeven. Uit zijn omvangrijke nalatenschap werden 45 foto's geselecteerd die een treffend beeld geven van het Limburg uit de jaren van de toen nog draaiende mijnindustrie. De jaren vijftig om precies te zijn, de tijd van minister-president Drees, van zilverpapier sparen voor de kinderen in de missie, van je hoed afnemen voor burgemeester en pastoor. Een tijd toen geluk nog heel gewoon leek. Al maakt Oorthuys met zijn sprekende opnamen duidelijk dat onder de rimpelloze oppervlakte van een periode van vooruitgang en wederopbouw ook problemen sluimeren.

Kolenkachels

'Aan de foto's van Oorthuys ruik je bijna hoe anders het in de jaren vijftig nog was. Je ruikt de kolenkachels, de bloeiende hoogstamgaarden, de koeipoep die toen nog niet stonk. Je hoort aan de foto's dat het toen stiller was. Dat alles langzamer ging', belicht Ton van Reen in de prachtig vormgegeven catalogus de ene kant. En hij vervolgt: 'Toch was er ook industrie: de mijnen. De chemische industrie kwam op. Dorpen en steden groeiden uit hun jas. De eerste flats verrezen. Maar toch, het was nog te bemeten'

Hoe zeer ook deze foto's voor zich spreken, Ton van Reen is er in geslaagd zijn teksten de kwaliteit van toegevoegde waarde te geven. Lees maar eens de woorden die de schrijver de bewoners van de Stokstraat in Maastricht, anno 1939, in de mond legt: 'Waat moot dee maan vaan us? Dat weet eich wel. Us! Die trèkke altied eus soort lui aof. Boeveur noe? Wat is aon us te zien? Ze kieken op us, wèrklui, neer, zoe'n lui, en toch wèlle ze foto's vaan us zien. Snapste dat? Sjus of die lui gere zien wie erm tot veer zien'.

Als je deze teksten leest – ze staan op grote borden naast de bijbehorende foto's – en naar de opnamen kijkt, dan kom je tot de ontdekking dat alles perfect bij elkaar past. Dat de sfeer van de foto's doorloopt in de teksten en andersom. Dat je als toeschouwer een duwtje in de rug krijgt zonder dat je eigen fantasie in de verdrukking komt. Je kunt merken dat de schrijver zich in deze foto's herkent en dat ze hem verplaatsen naar de tijd van zijn puberjaren. De tijd van het rijke roomse leven dat hij zo trefzeker heeft beschreven in boeken als In het donkere zuiden, Het Winterjaar en Roomse meisjes.

Verleden

Het verleden gaat spelen in deze foto's, of het nu Korenschoven op de Goudsberg bij Valkenburg, Opkomst van de middagploeg bij de Staatsmijn Maurits, Carnavalsvierders in Roermond, Holle Weg op de Eperheide of Fietsers in Thorn betreft. En mochten er geen direkte associaties zijn, dan zorgen de teksten van Van Reen er wel voor dat de gedachten gaan dwalen.

Zoals bij de foto Wintermorgen in Maastricht. 'Op een gure wintermorgen loop ik langs de Maas, in een dunne nevel van vochtige kou. De vorst heeft de mist op het dorre wintergras op de oever tot rijp laten aanvriezen. De Maas lijkt wel bevroren. Geen schip te zien. Aan niets zie je dat dit het centrum van een stad is. Midden in Maastricht kun je helemaal alleen zijn. Toch zijn de mensen op de brug dichtbij, maar door de mist lijken ze verder weg en kleiner dan ze zijn. Schimmen, die in de kou net zo eenzaam zijn als ieder ander'.

Zoeker op Limburg. Limburgs Museum, Goltziusstraat 21 in Venlo. Tot en met 26 maart. Open di-vr 10-16.30 uur, za en zo 14-17 uur, 25/12, 1/1 en 25-28/2 gesloten.

Nancy Deusings hele dag bezig met jazz

Niet bang voor groot publiek

DOOR JESSE BUDDING

GELEEN - Muziek vindt ze alleen mooi als er emotie in zit. Het is dan ook niet verwonderlijk dat jazzzangeres Nancy Deusings Sarah Vaughn als voorbeeld noemt. „Zij legt zoveel emotie in haar zang, daar krijg je gewoon kippevel van. Dàt moet ik hebben!"

De twintigjarige Nancy Deusings haalde onlangs de finale van het Nederlands jazzvocalistenconcours. Alleen de eerste drie werden geklasseerd. „Ik zat dus bij de beste zeven en het niveau was erg hoog." Op het concours zong ze ook een zelfgeschreven nummer. „Componeren is best veel werk. Eerst heb ik de muziek geschreven en daarna de tekst. Het geeft veel voldoening als veel mensen het resultaat aardig vinden. Zeker als je dan, zoals in Zwolle, met een vreemd combo speelt."

Haar finaleplaats leverde Deusings in elk geval een masterclass, een soort workshop, van de bekende jazzvocaliste Greetje Kauffeld op.

„Ik heb altijd al veel gezongen, mijn vader was bezeten van muziek.

Aan de jazz ben ik verknocht sinds mijn zestiende, toen mijn vriend me een zo'n cd gaf. Vanaf dat moment wist ik zeker dat ik verder wilde in de jazz." Nancy is inmiddels vierdejaarsstudente aan het conservatorium in Maastricht. Had ze voor de lichte muziek niet beter de opleiding in Hilversum kunnen kiezen? De Geleense: „Ik was nog jong en wilde thuis blijven wonen. Bovendien werd de lichte-muziekafdeling in Maastricht steeds beter: die heeft zich erg goed ontwikkeld. Er zijn goede docenten aangetrokken, onder wie mijn hoofdvakdocent Norbert Gottschalk. De laatste vier jaar is het aantal studenten dan ook verdubbeld."

● *Nancy Deusings: „Je hoeft niet per se zwart te zijn om goed te kunnen zingen.* Foto: PETER ROOZEN

Buiten haar opleiding volgt ze ook nog eens privélessen. „Die heb ik al sinds de middelbare school. Van iedereen leer je wat. De lessen betaal ik, net als mijn microfoons, van het geld dat ik verdien met optreden."

Die optredens geeft ze meestal met de Big Band Boesten uit Roermond. Daarmee zingt ze tot in Frankrijk en Denemarken. Af en toe valt ze in bij het Glenn Miller Orkest waarmee ze al in België, Oostenrijk en Duitsland heeft opgetreden. Vooral bij onze oosterburen is de jazz razendpopulair. „Altijd uitverkochte zalen en staande ovaties. Dat geeft je een kick."

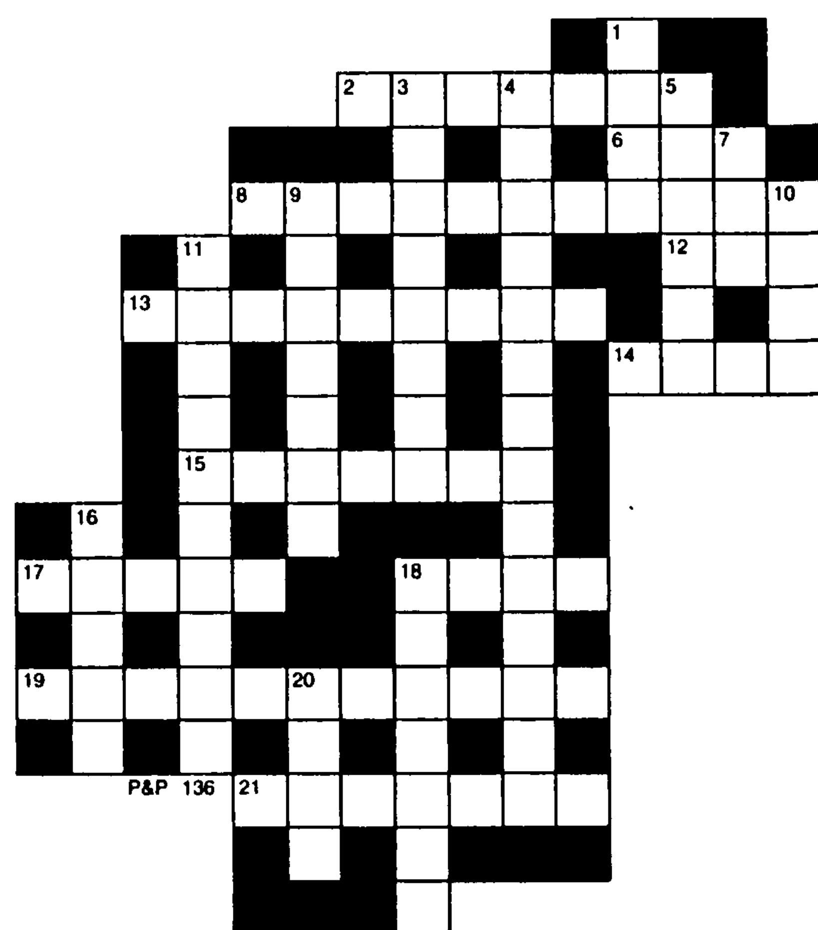
Een druk bestaan. „Ja, maar als je alleen maar studeert, doe je geen ervaring op. Bovendien is het nu de tijd om contacten te leggen."

Big Band-muziek mag dan haar favoriete jazz zijn, daarnaast zingt ze ook aanverwante genres zoals gospel. Hierin bewondert ze vooral Mahalia Jackson.

„De meeste jazztoppers zijn zwart, maar je hoeft niet zwart te zijn om goed te zingen. Je resonantie is alleen anders omdat de bouw van het gezicht verschilt. Om de top te halen spelen trouwens veel meer dingen mee. Het is een produkt van zangtechniek, uitstraling, kleding, en presentatie. Al met al ben ik eigenlijk de hele dag bezig met m'n jazzcarrière. Gelukkig heb ik een heleboel mensen die achter me staan, zoals mijn ouders en mijn vriend. Daarnaast geeft Arnold Vanderlijde me adviezen op pr-gebied. Hij kan deuren voor me openen."

„Ik wil altijd kwaliteitsmuziek maken en zingen. Dat hoeft niet voor een klein publiek te zijn. Ik wil graag optreden voor een groot publiek, voor veel verschillende mensen. Maar ik blijf nuchter, over tien jaar zien we wel verder. Tenslotte speelt het geluk ook een grote rol."

cryptogram

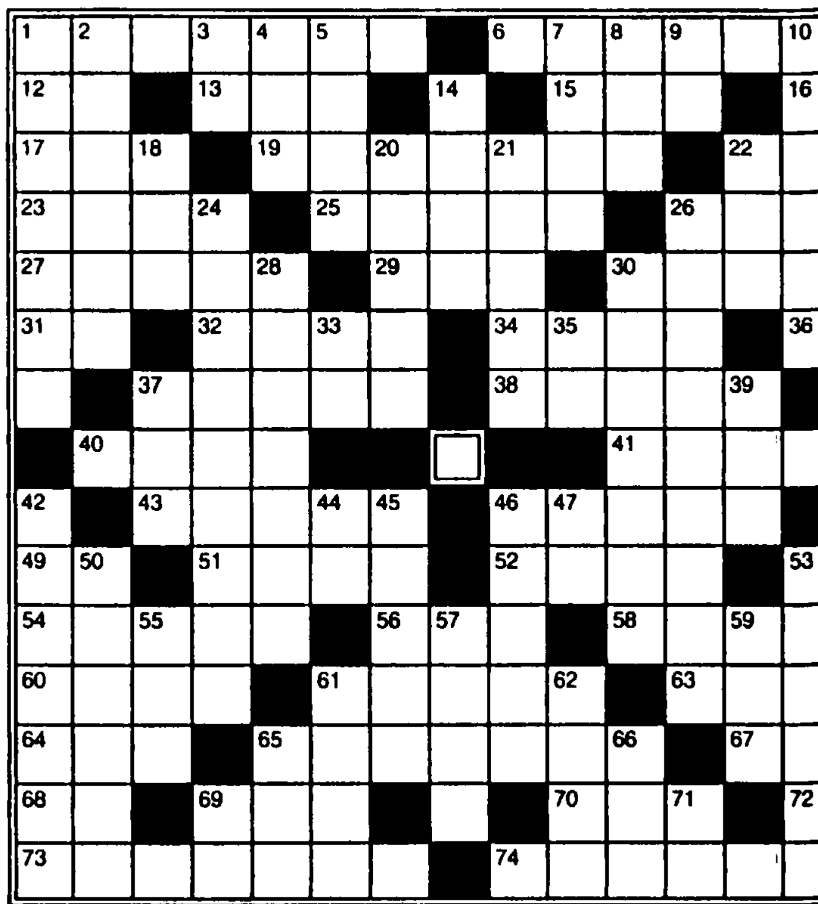

P&P 136

HORIZONTAAL: **2** Speelplaats (7); **6** Toon een wens (3); **8** Zuinig muziekinstrument (11); **12** Steengoed is hij (3); **13** Van die lage luchtdruk wordt een mens triest (9); **14** Die vogel is streng (4); **15** Deftige koek (6); **17** Ik orden met plezier; **18** Neem die vis in de mond (4); **19** Een klant voor de vleeshouwer (11); **21** Dat versleten paard is klaar met wisselen (7).

VERTIKAAL: **1** Ging zacht uiteen (4); **3** Zo'n rugpijn heeft hij niet van werken met het aambeeld (8); **4** Collegialiteit in de natuurkunde (14); **5** Jongenskaarten (6); **7** Ik zie in Amerika een Duits meer (3); **9** Hij laat een buitenlander met drank door de deur (7); **10** Hij drinkt ternauwernood (4); **11** Voorzichtig met die papieren (10); **16** Die kwelder is rauw (5); **18** Handlanger van de maan (7); **20** Veilig in de kluis (4).

kruiswoordraadsel

P&P E1921

1	57	30	6	74	61	27	2	28	65	3	66	24	10	19

Welk winwoord komt er in het balkje?

HORIZONTAAL: **1** gapen; **6** min; **12** Rijks Luchtvaart; **13** wagen; **15** gebogen been; **16** zangnoot; **17** lofdicht; **19** aas; **22** slee; **23** vogel; **25** pl. in Turkije; **26** ruzie; **27** voertuig; **29** buidel; **30** klein zeil; **31** boom; **32** rustteken; **34** trapdeel; **36** oude maat; **37** jongensnaam; **38** grond; **40** leger; **41** vrl. dier; **43** afgod; **46** pukkel; **49** langspeelplaat; **51** riv. in Spanje; **52** autoped; **53** moeder; **54** godin; **56** godin; **58** knellen; **60** bouwloods; **61** felle; **63** oude vochtmaat; **64** mil. opleiding; **65** begroten; **67** bijb. vrouw; **68** vogelprodukt; **69** vrl. dier; **70** kleefmiddel; **72** verl. noot; **73** op geen enkele plaats; **74** autostalling

VERTIKAAL: **1** gedagzeggen; **2** op andere plaats; **3** dreumes; **4** oever; **5** bijwoord; **7** grijs; **8** muurholte; **9** riv. in Rusl.; **10** ontroering; **11** waterjuffer; **14** bijb. fig.; **18** een zekere; **20** oliestaatje; **21** deegwaar; **22** zat; **24** andersdenkende; **26** calumet; **28** weefselversterf; **30** hoofdtelw.; **33** bergplaats; **35** zonnegod; **37** uitroep; **39** trek; **42** verloenen; **44** oosterlengte; **45** kamp; **46** lied; **47** grondtoon; **48** dromer; **50** beloning; **53** aanspreekvorm; **55** een en ander; **57** geestdrift; **59** dik boek; **61** weg; **62** echtgenoot; **65** dieregeluid; **66** gevangenis; **69** gewicht; **71** mijlpaal.

oplossing gisteren

HORIZONTAAL: **1** plakken; **6** spaniël; **12** le; **13** lei; **15** uil; **16** Ee; **17** ure; **19** Urbanus; **22** Ens; **23** mank; **25** elder; **26** Indo; **27** eagle; **29** oer; **30** Kneet; **31** ar; **32** allo; **34** tand; **36** N.H.; **37** mulat; **38** sloot; **40** hete; **41** enig; **43** peper; **46** model; **49** e.a.; **51** rijke; **52** Ares; **53** B.O.; **54** greep; **56** pal; **58** Libië; **60** Erin; **61** lente; **63** eend; **64** lis; **65** biljart; **67** nto; **68** e.v.; **69** dog; **70** gei; **72** je; **73** neusaap; **74** voldoen.

VERTIKAAL: **1** plumeau; **2** leraar; **3** kl; **4** keu; **5** Eire; **7** puur; **8** aïs; **9** nl.; **10** eenden; **11** Lesotho; **14** fade; **18** eng; **20** bloot; **21** nerts; **22** ene; **24** klauteren; **26** Indonesië; **28** ellepijp; **30** knoedel; **33** la; **35** al; **37** mep; **39** **42** Tegelen; **44** EK; **45** repel; **46** Mata; **47** OR; **48** toedoen; **50** arrivé; **53** bintje; **55** eis; **57** Anja; **59** Ben; **61** **62** ergo; **65** boa; **66** tel; **69** ds.; **71**

Winwoord: HOOFDBESTUURDER

UITGEVERSMAATSCHAPPIJ
Limburgs Dagblad B.V.

Directie:
mr. F.A.M. van Hellemondt
K.J. Verwer

Hoofdkantoor:
In de Cramer 37, 6411 RS Heerlen

Telefoon:

Abonnementen	045-739881
Advertenties	045-739886
Algemeen	045-739911
Piccolo-advertenties	045-719966

Fax:

Advertenties	045-739204
Algemeen	045-739364
Redactie	045-739264

Banken:

ABN-AMRO Heerlen	57 75 35 935
Postbank	10 35 100

Rayonkantoren:

Brunssum	045-256363
Geleen	046-746868
Kerkrade	045-452932
Maastricht	043-254477
Roermond	04750-18484
Sittard	046-515577
Valkenburg	04406-15045

Abonnementsprijzen:
Bij voorbetaling te voldoen.
Bij automatische betaling:

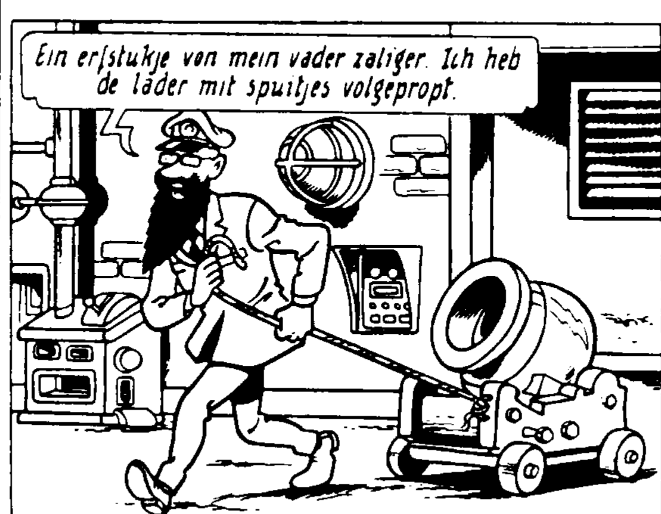
per maand	ƒ 29,00
per kwartaal	ƒ 86,90

Per acceptgiro:

per maand	ƒ 30,50
per kwartaal	ƒ 88,40
Losse nummers	ƒ 1,75
	Bfr. 32

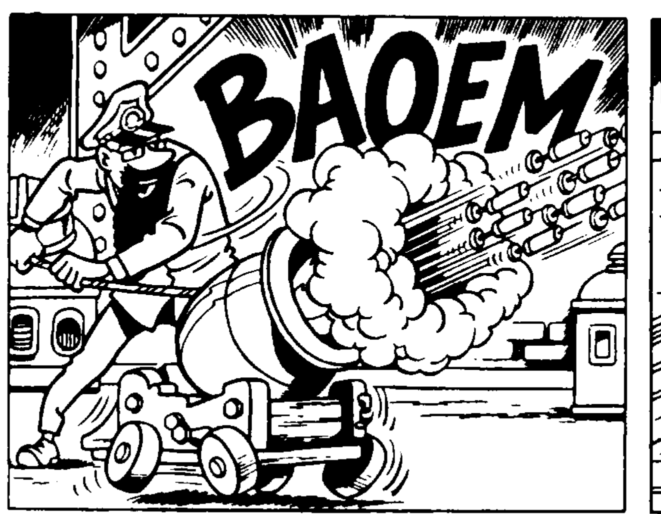
Alle orders worden afgesloten en uitgevoerd overeenkomstig de Regelen voor het Advertentiewezen en overeenkomstig de Algemene Voorwaarden van het Limburgs Dagblad.

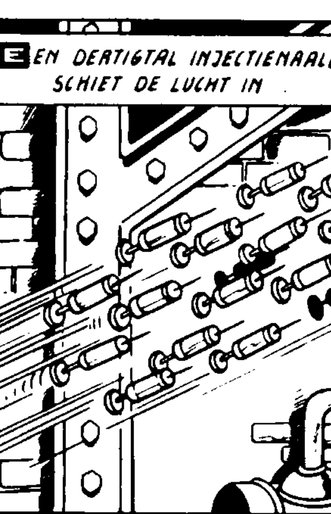
de averechtse aap

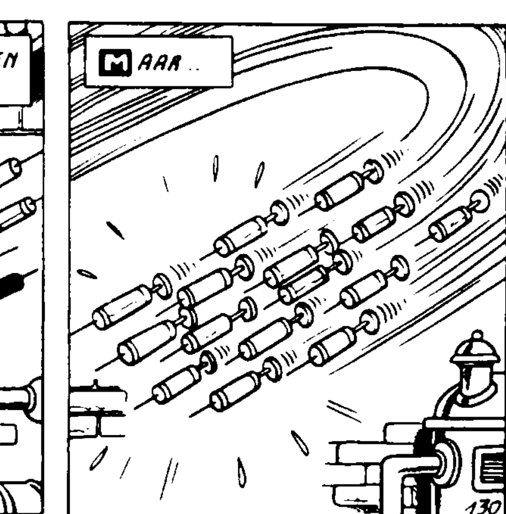

de rechter

recept

Hachee

Een ideaal gerecht om de restjes mee op te maken. U kunt de hachee bereiden met kip of wild, rund-, varkens-, kalfs- dan wel lamsvlees.

3-4 uien, 75 gram boter, 50 gram bloem, 7, 5 dl bouillon, 2 laurierblaadjes , mespunt gemalen kruidnagelpoeder, ca. 3 eetlepels azijn, rest vlees, wild of gevogelte, evt. 1 theelepel suiker.

Pel en snipper de uien, Fruit de uisnippers in de boter goudgeel, bestrooi de uien met de bloem, laat de bloem een minuut of twee meefruiten en voeg dan al roerend de bouillon toe.
Blijf roeren tot een gebonden saus is ontstaan en voeg laurier en kruidnagelpoeder toe.
Snijd de vleesresten klein en voeg die met de azijn aan de saus toe. Draai de warmtebron laag, leg een deksel schuin op de pan en laat het geheel een half uurtje sudderen. Verwijder de laurierblaadjes en voeg de suiker naar smaak toe.

Lijk van kapitein Larissa geborgen

Van onze redactie binnenland

URK - Bergers van Smit-Tak hebben gistermiddag in de gelichte Urker kotter 'Larissa' het stoffelijk overschot gevonden van de 35-jarige kapitein Johan Gerssen. De lichamen van de overige vijf opvarenden (drie Urkers, een inwoner uit Lemmer en uit IJmuiden) waren op 9 november al geborgen.

Het lijk van kapitein Gerssen bevond zich in een deel van het schip dat om veiligheidsredenen destijds niet door duikers van de marine was doorzocht. De Larissa werd gisterochtend door bergingsvaartuigen van Smit-Tak in de Eemshaven opgebracht. De Urker kotter verging maandagavond 7 november op de Noordzee ten noorden van Ameland nadat zij in aanvaring was gekomen met de onder Maltezer vlag varende bulkcarrier 'Hero'.

Op de vondst van het stoffelijk overschot, dat gisteravond in Uithuizermeeden is geïdentificeerd door leden van het Maritiem Politieteam, was niet meer gerekend. Duikers van de marine hadden begin november vergeefs in de gezonken kotter naar het lijk gezocht. Omdat men niets had gevonden, gingen de autoriteiten ervan uit dat de kapitein overboord was geslagen. Diezelfde mening waren ook de rond zeventig Urker vissers toegedaan, die op 10 november een massale zoektocht naar de vermiste schipper hielden. Naar echter pas nu blijkt, hadden de duikers om veiligheidsredenen niet alle delen van het schip mogen doorzoeken.

Op Urk reageerde men gisteravond min of meer opgelucht op de vondst van het stoffelijk overschot van de al anderhalve maand vermiste kapitein.

Geert Meun, secretaris van Visserijbelangen Urk: „Na weken vol spanning en angst hebben we nu eindelijk zekerheid. Nu kan ook de familie beginnen met het verwerken van het verlies van hun vader en echtgenoot en ook voor de collega's van Johan begint nu pas het verwerkingsproces."

Geen bewijs van gesjoemel met verklaring

Rechters spreken Hammerstein vrij

Van onze redactie binnenland

AMSTERDAM - De rechtbank in Amsterdam heeft gisteren de advocaat mr. O. Hammerstein vrijgesproken van betrokkenheid bij het witwassen van 17,5 miljoen gulden drugsgeld. Het gesjoemel met notariële verklaringen, waarvan de officier van Justitie de advocaat verdacht, is niet bewezen, aldus het vonnis van de rechtbank.

Twee weken geleden eiste het Openbaar Ministerie twaalf maanden gevangenisstraf (zes voorwaardelijk), een boete van 50.000 gulden en het verbod om drie jaar lang advocaat te zijn.

Volgens het OM had de uit Heerlen afkomstige Hammerstein een leidende rol bij het witwassen van drugsgeld dat de inmiddels bekende Octopus-bende verdiende met hasjhandel. De advocaat liet in 1992 in een notariële verklaring in Guyana opnemen dat het geld van de rijstten houthandel van zijn cliënt, een Surinaamse rijstbaron, afkomstig was. Daarmee pleegde hij, volgens het OM, valsheid in geschrift.

Dat acht de rechtbank echter niet bewezen. Markant is wel dat de notariële verklaring volgens een vonnis van de rechter in een andere zaak, vals is. Met andere woorden: de 17,5 miljoen gulden waarop Justitie nu beslag heeft gelegd, is niet afkomstig van rijst- en houthandel. Bewezen is echter niet dat de advocaat anders wist of kon vermoeden.

De advocaat, die aids heeft, maakte de vrijspraak niet zelf mee. Hij rust in Thailand uit van alle drukte. Vandaaruit uitte hij hij zeer ernstige kritiek op zijn voormalige collega's van het advocatenkantoor Boekel de Nerée. Het kantoor ontsloeg hem toen het Openbaar Ministerie de advocaat aanhield.

Hammerstein zal het handelen van zijn voormalige kantoorgenoten voorleggen aan de Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten, en overweegt een eis tot schadevergoeding in te stellen.

Met de vrijspraak kreeg het Amsterdamse OM opnieuw een gevoelige tik in het onderzoek naar de georganiseerde drugscriminaliteit. De „grote jongens" die Justitie tot nog toe oppakte en vervolgde, blijken moeizaam achter de tralies te krijgen. De groots opgezette campagne van de afdeling Zware Criminaliteit binnen het OM resulteert meer dan eens in een triomf voor de verdachten.

Lid Octopus-bende ten onrechte vrij

AMSTERDAM - Het openbaar ministerie in Amsterdam blijkt opnieuw te hebben geblunderd in de zaak tegen het misdaadsyndicaat Octopus. Dit keer gaat het om de vrijlating van de Schot Walter D., voor wie nog een uitleveringsverzoek lag van Schotland.

D. werd op 1 december vrijgelaten, nadat het Amsterdamse gerechtshof het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk had verklaard in verband met verzwegen inkijkoperaties door de Utrechtse politie.

De advocaat-generaal vergat echter dat D. aan Schotland moest worden uitgeleverd op verdenking van diefstal van een kostbaar jacht. De advocaat van D., mr. A. Moszkowicz, was zich wel degelijk bewust van het uitleveringsverzoek, maar verzweeg dit in de rechtszaal. „Het is niet mijn taak de procureur-generaal op het verzoek tot uitlevering te wijzen," aldus de advocaat.

Vier weken cel voor afbijten van stuk oor

ASSEN - De politierechter in Assen heeft gisteren de 33-jarige J.K. uit Zwartemeer veroordeeld tot vier weken gevangenisstraf. De man had op zondag 11 september in Coevorden, tijdens de voetbalwedstrijd Raptim 5 - Zwartemeerse Boys 4, een deel van het oor van de keeper van Raptim afgebeten. De man is het grootste deel van de linker oorrand kwijt.

Het incident gebeurde tijdens een opstootje voor het doel van Raptim. K., die overigens niet op de zitting was verschenen, ontkent dat hij heeft gebeten. Hij zou zich bij het opstootje alleen maar hebben verweerd.

De voetballer uit Zwartemeer is ondertussen door de KNVB voor vier jaar geschorst.

punt uit

● Beschoten

Het huis van burgemeester J. Berger van Waalre is donderavond met hagel beschoten. De burgemeester was niet thuis. Er is twee keer gericht op het huis geschoten: op een slaapkamerraam en op het raam van de woonkamer. Omwonenden hebben rond half zeven donderdagavond enkele knallen gehoord. De politie werd niet gewaarschuwd omdat men dacht dat er vuurwerk werd afgestoken.

● Besmet

De Rijksuniversiteit Utrecht is een onderzoek gestart naar geslachtsziekte bij hazen. De faculteit Diergeneeskunde vermoedt dat de hazen in ons land op grote schaal zijn besmet met syfilis. Volgens de faculteit is gebleken dat ruim de helft van de hazen in Flevoland in aanraking is geweest met de bacterie die syfilis veroorzaakt. Nu wil men graag weten hoe de situatie is in de rest van Nederland.

● Bijsluiter

Bijsluiters bij medicijnen brengen ouderen alleen in verwarring en zorgen voor angst. De gegeven informatie wordt niet begrepen. Het geneesmiddel wordt daardoor niet goed gebruikt. Moeilijk te openen verpakkingen en ingewikkelde voorschriften over het gebruik van het medicijn, leiden er ook toe dat de oudere dit niet juist toepast. De Gezondheidsraad zegt dit in een advies aan minister Borst (VWS) over het gebruik van medicijnen door ouderen.

● Telefoonfraude

PTT Telecom gaat ervan uit dat een telefoonfraude zoals die onlangs in Duitsland aan het licht kwam, in Nederland niet op die schaal mogelijk is. Volgens de PTT is dat te danken aan een betere beveiliging van het Nederlandse telefoonnet.

● Schietpartij

Een 41-jarige Kroaat heeft gisteren in een metrostation in München een bloedbad aangericht. Vermoedelijk uit jaloezie schoot hij zijn drie jaar jongere echtgenote en haar begeleider neer. De vrouw was op slag dood, haar vriend stierf later in het ziekenhuis aan zware verwondingen. De dader trachtte daarop - tevergeefs - zelfmoord te plegen.

● China

Drie Chinese dissidenten hebben gisteren zware straffen gekregen. Het hooggerechtshof wees een beroep af van twee dissidenten die wegens 'verraad van staatsgeheimen' tot respectievelijk zes en dertien jaar gevangenisstraf waren veroordeeld.

● Busongeluk

Bij een busongeluk in de omgeving van de Peruaanse vissersplaats Chimbote zijn gisteren tientallen mensen om het leven gekomen en eveneens tientallen personen gewond geraakt. De slachtoffers waren allen vakantiegangers die zich op maakten voor de kerstvakantie.

Grozny opnieuw door Russen gebombardeerd

Verzet tegen oorlog in Tsjetsjenië groter

DOOR HANS GELEIJNSE

MOSKOU - Het Russische parlement wil een onmiddellijk einde van het bloedvergieten in Tsjetsjenië. In een met grote meerderheid aangenomen oproep aan president Jeltsin wordt gevraagd om het beëindigen van alle vijandelijkheden in de Kaukasus-republiek.

Eerder gisteren sneuvelde een poging om een motie van wantrouwen - feitelijk de start van een afzettingsprocedure - aangenomen te krijgen die was ingediend door een lid van Democratisch Rusland, de partij van radicale hervormers. De motie kreeg niet de vereiste meerderheid.

De Doema stelde zich nu tevreden met Jeltsins toezegging dat hij op 11 januari volgend jaar op een gezamenlijke vergadering van de beide Kamers zal verschijnen voor zijn nieuwjaarsrede.

Er kwam gisteren geen enkele duidelijkheid over ruzies in de defensietop, waarbij ontslagen zouden zijn gevallen. Defensie wilde geen enkel commentaar leveren. Woordvoerders van regering en Binnenlandse Zaken spraken elkaar tegen over de vraag wie van het Moskouse leiderschap de verantwoordelijkheid voor de militaire operatie heeft.

Jeltsin had donderdag aangekondigd 'binnenkort' politieke initiatieven te presenteren voor een oplossing van het conflict om Tsjetsjenië, dat zich in 1991 eenzijdig onafhankelijk heeft verklaard. Gisteren gingen de bombardementen op de hoofdstad Grozny echter onverminderd door. De Russische troepen maakten echter nog steeds geen aanstalten om de belegerde veste van de Tsjetsjeense leider Doedajev te bestormen.

Volgens de Tsjetsjenen is het centrum van de stad vrijwel geheel vernietigd. Het aantal burgerslachtoffers is niet bekend, maar zou na twee dagen van hevige bombardementen ruim boven de honderd liggen. De Russische premier Tsjernomyrdin hield gisteren tijdens een officieel bezoek aan India echter vol dat de Russische luchtaanvallen op 'strategische doelen' zijn gericht en nauwelijks burgerslachtoffers hebben gemaakt.

Aanslagen

De autoriteiten in Moskou hebben gisteren opnieuw gewaarschuwd voor terroristische aanslagen in de hoofdstad. Volgens de geheime dienst zou een bomaanslag op een spoorcomplex bij Moskou eerder deze week het werk van Doedajev-aanhangers zijn geweest.

In de Russische kranten worden de commentaren op het beleid van de autoriteiten steeds hatelijker. „Clinton belt Noord-Korea om één piloot. Jeltsin en Tsjernomyrdin vinden het beneden hun waardigheid om met generaal Doedajev te praten, terwijl er tientallen Russen zijn gegijzeld," schreef de Nieuwe Krant gisteren.

● Vrouwen in Grozny barsten in tranen uit als een Russische straaljager laag overscheert. Foto: AP

President wil regering van nationale eenheid

Misschien uitweg voor crisis Italië

ROME - De kans dat Italië na het opstappen van het kabinet-Berlusconi een regering van 'nationale eenheid' krijgt, is iets toegenomen. Ook de leider van de 'dissidenten' van de Lega Nord, Maroni, sprak zich gisteren onverwacht uit voor een dergelijke regering.

Maroni, minister van Binnenlandse Zaken in het kabinet-Berlusconi, zei gisteren dat hij 'op dit moment' tegen een nieuwe regering-Berlusconi is en voor de vorming van een regering die een aantal hervormingen doorvoert. Hij zei voor verkiezingen te zijn, maar op voorwaarde dat er eerst een nieuwe Kieswet wordt aangenomen. Er gaan steeds meer stemmen op voor een 'Frans' kiessysteem met twee stemronden met daaraan gekoppeld de directe verkiezing van de premier.

De Lega Nord, die de crisis heeft veroorzaakt door uit de regeringscoalitie te stappen, heeft een sleutelrol in de mogelijke scenario's die president Scalfaro momenteel bestudeert. De kans dat de Lega zich splijt in voor- en tegenstanders van secretaris Bossi, is gisteren door toedoen van Maroni afgenomen. Een tegenvaller voor Berlusconi, die gehoopt had dat de circa 50 dissidenten (op een totaal van 161 Lega-parlementariërs) zouden overstappen naar Forza Italia.

President Scalfaro startte gisteren de 'consultatie-procedure' en voerde gesprekken met zijn voorgangers Leone en Cossiga. Na de 'ommezwaai' van Maroni kan Scalfaro met een geruster hart werken aan de totstandkoming van een regering van nationale eenheid, die hij prefereert boven verkiezingen. De zijns inziens meest geschikte kandidaten voor het premierschap zijn de voorzitter van de Senaat, Scognamiglio, en ex-president Cossiga.

Cossiga, een ex-christen-democraat, verklaarde niet negatief te staan tegenover een premierschap, ook omdat hij als president zeven jaar lang de nationale eenheid heeft belichaamd.

De krant La Stampa schreef gisteren dat Cossiga de ideale premier zou zijn omdat alle partijen, om zeer uiteenlopende redenen, het aan de stok hebben gehad met de ex-president. Paradoxaal genoeg zou dit juist een garantie kunnen zijn voor het slagen van zijn onderneming.

Extra steun voor chronisch zieken

RIJSWIJK - Minister Borst van Volksgezondheid wil dat de Nationale Commissie Chronisch Zieken (NCCZ) de komende vier jaar blijft bestaan. Ze heeft haar een tweede termijn toegekend, tot 1 juni 1999. In die periode moet de commissie de huidige werkzaamheden voortzetten en bovendien maatregelen nemen waardoor er na 1999 ook zonder de NCCZ voldoende aandacht voor chronisch zieken is.

Minister Borst schrijft dit aan de Tweede Kamer in een brief over het stimuleren van onderzoek naar en de preventie van chronische ziekten. Het chronisch-ziekenbeleid richt zich vooral op het verminderen van de ziektelast en op het verbeteren van de kwaliteit van leven. De bewindsvrouw stelt de commissie jaarlijks 5,3 miljoen gulden ter beschikking waarmee ze projecten en activiteiten kan financieren. De NCCZ is voor de overheid een belangrijke organisatie bij het ontwikkelen, versterken en uitvoeren van beleid voor chronisch zieken.

In 1990 waren er in Nederland in totaal vier miljoen gevallen van een chronische ziekte. Om hoeveel mensen het gaat, is niet duidelijk omdat veel mensen meer dan één langdurige aandoening hebben.

De kerstgedachte van 'premier' Bolkestein

DOOR PAUL KOOPMAN

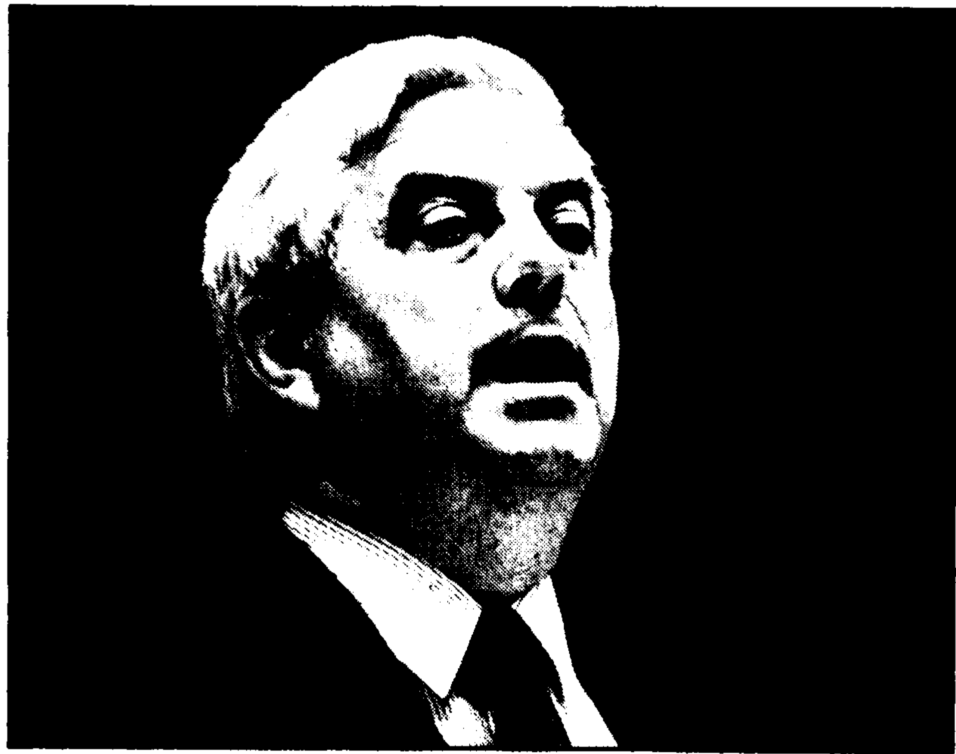
DEN HAAG - Gered door de bel! Die gedachte moet in vele hoofden hebben gespeeld, woensdag aan het slot van de laatste vergaderdag van de Tweede Kamer vóór het kerstreces. Na de laatste boksronde kan een slokje water en koel compres voor een afgebeuld vedergewicht wonderen doen. De paarse coalitie, gebutst en versleten na zijn eerste kwartaal, gooit deze week eveneens met een zucht van verlichting de handdoek in de ring.

Vooral VVD-leider Bolkestein, aanvoerder van het liberale smaldeel in het paarse experiment, kan wel wat nazorg gebruiken. De opstelling van zijn fractie in het debat over Poncke Princen heeft zijn eigen gezag aangetast, de VVD schade berokkend en de sfeer in de coalitie behoorlijk verziekt. Dit alles was de liberaal bijna lijfelijk aan te zien. Na afloop van het debat maakte de anders zo spraakzame voorman zich zonder commentaar uit de voeten. De televisiecamera's die hem achtervolgden, konden slechts zijn gekromde rug registreren.

Het contrast met de zelfverzekerde indruk die de VVD-leider vanaf de verkiezingen op 3 mei maakte, kan niet scherper zijn. Zijn glasheldere opstelling in de campagne werd beloond met negen zetels winst. Blakend van zelfvertrouwen begon hij aan de formatiebesprekingen. Toen de baantjes in het nieuwe kabinet eenmaal verdeeld konden worden, bedankte Bolkestein beleefd maar beslist. In navolging van VVD-coryfee Oud besloot hij het kabinet vanuit de Kamerbankjes op koers te houden.

Deze keus bleek al snel een meesterzet. Losjes schietend vanuit de heup slaagde Bolkestein er meermalen in het beleid bij te sturen. Anders dan D66-fractieleider Wolffensperger - die met driecomponentenlijm aan zijn paarse liefde vastgeplakt zit - en PvdA-fractievoorzitter Wallage - die partijgenoot premier Kok nooit te veel mag afvallen - kan Bolkestein nog steeds gewoon zeggen waar het op staat. Dat waarderen de kiezers, die het Haagse beschouwen als een duister potje handjeklap. Opiniepeiler Maurice de Hondt zag de liberale stroming tot zijn verrassing voor het eerst sinds 1917 weer de grootste partij in Nederland worden.

● *VVD-leider Frits Bolkestein* Foto: Dijkstra

Gevaar

Maar succes is in de politiek zo mogelijk nog gevaarlijker dan smartelijk falen. Naarmate de presentatie van Bolkestein losser werd, werd ook zijn politieke opereren onvoorzichtiger. Tweemaal achtereen liep hij de afgelopen weken te ver voor de eigen troepen uit.

Te beginnen bij het debat over nieuwe asielwetgeving. De in het kabinet lichtjes verwaterde wet 'veilige landen' was voor de VVD-leider na eerder protest wel aanvaardbaar, maar uiteindelijk slikte zijn fractie het kabinetsvoorstel niet. Ook de verhoging van het collegegeld met duizend gulden van minister Ritzen was voor Bolkestein aanvankelijk wel te accepteren, maar de fractie ging er dwars voorliggen. Vorige week donderdag wilde de liberaal wel zo ruimdenkend zijn Poncke Princen met de feestdagen in Nederland toe te laten. Vijf dagen later moest hij in de eigen fractie bakzeil halen.

Zijn de liberalen zo rebels omdat Bolkestein voor zichzelf ook een vrije rol claimt? Het lijkt er een beetje op. Na zes jaar oppositievoeren valt het nemen van regeringsverantwoordelijkheid zelfs de regenteske VVD niet mee. Bovendien zag de rechtervleugel van de fractie van meet af aan weinig tot niets in het paarse experiment. Als dan de Indië-veteranen boos naar de telefoon grijpen, worden de knieën al snel slap. Zó effectief was de lobby van het conservatieve hoofdkwartier Bronbeek, dat Kamerlid Weisglas zichzelf op een onmogelijke missie stuurde. Princen mag geen visum krijgen, eiste hij in een motie, wetend dat het kabinet zich daar niets van zou aantrekken.

Hoe krijg ik de fractie weer een beetje in de hand, is dus de eerste vraag waar Bolkestein bij de kerstboom over mag nadenken. Want hoe loyaal is de fractie nog aan het kabinetsbeleid als straks andere liberale lobbys aan de bel trekken: de vereniging eigen huis, de Knac of het sigarengenootschap Rust en Bedachtzaamheid? PvdA-fractieleider Wallage, die ook moeite heeft zijn kikkers in de kruiwagen te houden als er weer eens belastingen moeten worden verlaagd ten koste van collectieve voorzieningen, maakt zich daar terecht grote zorgen over.

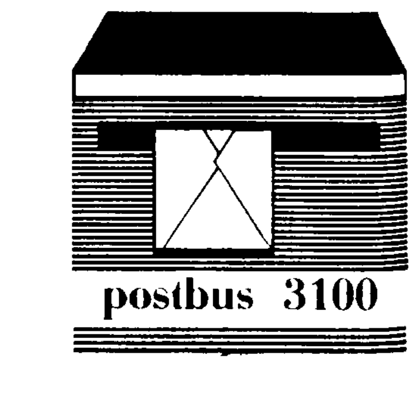
Hoffelijk

Hoe krijg ik mezèlf weer in de hand, zou de tweede hersenbreker voor Bolkestein kunnen zijn. Hij heeft de laatste weken immers wel erg nadrukkelijk het einde van alle politieke stromingen, behalve die van hemzelf, voorspeld. In verschillende interviews verdedigde de VVD'er de stelling dat het paarse kabinet in feite een liberaal kabinet is. Dat mag hij denken, maar het is niet bepaald hoffelijk en nog minder tactisch in de richting van de andere twee partijen die het kabinet dragen. Het gedachtengoed van PvdA-minister Pronk 'achterhaald' noemen en Ritzen 'zigzagbeleid' verwijten is evenmin een investering in een prettige werkrelatie. De irritatie die zich van PvdA en D66-ministers meester gaat maken, kan zich op een ongelukkig moment ook tegen Bolkestein keren.

Moet de VVD-leider zijn toekomst dan somber inzien? Dat is nu ook weer niet nodig. Zoals gezegd is de plaats die Bolkestein voor zichzelf in het Haagse krachtenveld heeft gereserveerd zeer benijdenswaardig. Ook bij een goed gedoseerd kritisch optreden steekt hij oppositieleider Heerma nog gemakkelijk naar de kroon. Struikelt het kabinet tussentijds, dan hoeft Bolkestein als eenvoudig fractieleider niet de brokken op te rapen. Premier Kok en D66-leider Van Mierlo hebben dan een moeilijker verhaal.

Maar ook als het kabinet de rit uitzit, hoeven de kaarten er voor de VVD niet slecht bij te liggen. D66 moet over vier jaar zijn leider wisselen, het is de vraag of het CDA dan nog gelukkig is met Heerma en PvdA-leider Kok moet tenslotte in 1998 aan zijn kiezers uitleggen waarom hij als premier zo weinig van het eigen verkiezingsprogramma heeft gerealiseerd. In die omstandigheden van de VVD de grootste partij van Nederland te maken hoeft geen heksentoer te zijn.

lezers schrijven

● Gezin

In het Limburgs Dagblad van 10 december verscheen een verslag van een studiedag over het gezin onder de titel 'Gezin blijft voor het CDA een heilig huisje'. Voor mijn gevoel zit in deze zin de betekenis dat men er overdreven waarde aanhecht. Naar mijn mening kan er nauwelijks genoeg waarde worden toegekend aan het gezin zowel in het belang van de invidueIe mens als ook van de gemeenschap. Met recht en reden wordt het gezin de 'school des levens' genoemd waarin het jonge kind de levenskunst al doende leert. Omgeven door mensen, die van hem of haar houden, die hem bemoedigen en stimuleren, die hen leren op te trekken met andere mensen. Wie kan er beter voor de kinderen zorgen dan de eigen vader en moeder. Leermeester zijn in de school des levens is ongetwijfeld de belangrijkste taak van vader en moeder. Ook voor de volwassen mens blijft een goed gezin een groot goed. Wie het gezin alus ziet, dient zich zorgen te maken over het beleid van de Nederlandse overheid. Een drastische beperking van de kinderbijslag ligt in het verschiet. Iedereen weet dat juist de gezinnen met enkele kinderen en een niet te hoog inkomen van de kostwinner het materieel bijzonder moeilijk hebben. In Nederland lag de kinderbijslag al lager dan in de ons omringende landen, nu wordt er nog een kwart bezuinigd. Kinderen zijn een kostbaar bezit, ook wat de uitgaven betreft. Volgens de zuinigste berekeningen van het Nibud kost een kind aan voedsel, kleding en af en toe eens wat speelgoed of een fiets, de eerste achttien jaar honderdduizend gulden netto ofwel f 5.500,- per jaar gemiddeld. Gaat de Tweede Kamer op voorstel van het Limburgse Kamerlid Jos van Rey(VVD) voor de enkele kostwinner in het gezin de belastingvrijstelling halveren dan betekent dit voor het gezin met één kostwinner een hogere belasting van rond ƒ 2.500,- per jaar. Daarmee wordt de druk op de moeder om een functie buitenshuis te aanvaarden wel bijzonder groot. Met instemming zou ik de brief van de paus aan de gezinnen in deze willen citeren: 'De inspanning van een vrouw die een kind ter **wereld heeft gebracht**, het voedt en verzorgt en zich wijdt aan de opvoeding er van, zeker tijdens de eerste jaren, is zo groot dat deze de vergelijking met ieder professioneel werk kan doorstaan.' Gegeven het zware werk dat het moederschap met zich meebrengt, zou het erkend moeten worden als recht gevend op financiële vergoeding, tenminste gelijk aan die van andere soorten werk die worden ondernomen om het gezin te ondersteunen in deze kwestbare fase van het bestaan'. Tenslotte wanneer wij er niet in slagen, 'de school des levens' het gezin goed te laten functioneren dan kunnen wij nog heel wat gevangenissen bouwen.

ROERMOND **A.J. Hutschemaekers**

● Satirisch 2

Onder de noemer 'Satirisch' meent Nico van den Berg mij een stukje opvoeding mee te geven (LD 17-12-'94 in de rubriek Lezers Schrijven). Wat mij stoort is de zin 'de wijze waarop de heer Vestjens schaars geklede vrouwen meent te moeten benaderen', dit naar aanleiding van mijn ingezonden stuk 'Ongewenst' van 24-11-'94. Van den Berg heeft van mijn visie weinig begrepen. Ik meen als man het recht te hebben om te kijken wanneer een schaars geklede vrouw zich in het openbaar vertoont. Benaderen is geheel iets anders. En u gaat mij toch niet vertellen dat u niet kijkt, want dan bent u een dief van uw eigen moraal. Wat ik dus bedoel is, wanneer een vrouw iets te bieden heeft en ze laat dat zien, moet ze niet raar gaan doen als het bekeken wordt.

HEERLEN **H.J. Vestjens**
(Door redactie ingekort, discussie gesloten)

● Jongeren

Bij deze wil ik reageren op het artikel d.d. 14-12-'94 'Provincie trekt half miljoen uit voor allochtone jongeren'. Ik vind het vreemd dat die mensen zich geen zorgen maken over onze eigen jongeren! U ziet het weer: ze trekken weer de beurs om deze allochtone jongeren te gaan helpen. En onze mensen dan? Bent u die wéér vergeten? Ja, als jullie weer moeten gaan bezuinigingen, ten behoeve van de allochtone medemens, dan weten jullie wèl waar de Nederlandse burgers zijn. We nemen te veel hooi op onze vork, wordt wakker, het kabinet lapt ons pootje! Nu zijn wij Limburgers aan de beurt. In de grote steden boven de Moerdijk is geen plaats meer om allochtonen op te vangen, of te huisvesten, dus proberen ze het hier in Limburg. En ons eigen volk? Tja, dat leest u wel in de krant: bezuinigen, korten op alles. Ik hoop dat hier in Limburg op tijd aan de bel wordt getrokken, want dit gaat nooit goed. Als u die mensen kunt helpen, help ons volk dan ook. Want zonder hulp kunnen wij nooit of te nimmer, met ons minimumloontje, leven in een multiculturele samenleving.

LANDGRAAF **A.H.W.Debets**
(Door redactie ingekort)

● Vluchtelingen

Ik heb me de afgelopen week verschrikkelijk geërgerd aan de berichten in de media dat er miljarden worden uitgegeven aan vluchtelingenhulp. Vooropgesteld zij dat werkelijke vluchtelingen moeten worden geholpen. Het moet evenwel voor eenieder duidelijk zijn dat er grenzen zijn aan hulp en het aantal toelatingen in ons land. Vluchtelingen die na verloop van tijd teruggaan naar hun land om vakantie te vieren belazeren duidelijk de kluit. Het aantal toelatingen in ons land is al lang veel te veel en het einde is nog niet in zicht.

De gevolgen van deze overmaat aan vluchtelingen en ver uit de handen gelopen kosten zijn iedere dag merkbaar. Alom krankzinnige bezuinigingen die grote onrust in den lande oproepen. Van alle ministers krijg je de indruk dat zij hun eigenlijke werkzaamheden niet meer uitvoeren, maar uitsluitend en alleen bezig zijn nieuwe bezuinigingen te bedenken. Door al deze bezuinigingen wordt discriminatie in de hand gewerkt!

Door het te grote aantal vluchtelingen wordt ons eigen volk veel te zwaar belast. Krapte in de woningmarkt, studeren zal eerstdaags alleen nog zijn weggelegd voor de zeer rijken, aantasting van de aow en aantasting van de zorgsector. De politiek laat het gewoontetrouw steeds maar afweten. Mentaliteit? Of bang voor kiezersverlies, angst om van discriminatie te worden beschuldigd? De schrijvende pers blijft schandalig achter in hun commentaren, bang voor lezersverlies?

Ook in Nederland dient men zo snel mogelijk bij referendum te kunnen bepalen wat redelijk is. Want na de verkiezingen heeft het klootjesvolk niets meer in te brengen en verkiezingsprogramma's worden met voeten getreden.

SITTARD **W. van Wijk**
(Door redactie ingekort)

● Studenten

'Studenten leggen treinverkeer rond Utrecht lam'. Uitspraken van nieuwslezers en krantekoppen benadrukten donderdag 15 december jl. vooral de negatieve kant van de demonstratie in Utrecht. Langzaam gaat het dan ook weer de verkeerde kant op met het imago van de student. De door de Haagse politie georganiseerde veldslag van 8 mei '93 betekende een (tijdelijke) omslag in de wijze waarop men over jongeren dacht. De koppen van vorige week donderdag beginnen dit inmiddels te niet te doen. Nog twee demonstraties en studenten zijn weer iets waar met hartelust op geslagen kan worden. Eigen schuld, hadden ze maar geen spoor moeten bezetten! Volgens mij was de bezetting van Utrecht CS meer een uiting van totale frustatie dan iets anders. Al sinds eind oktober zijn studenten door het hele land bezig met actievoeren. Bezettingen, demonstraties en ludieke acties werden georganiseerd en tot uitvoering gebracht. Alles was steeds vriendelijk en netjes. Maar na anderhalve maand hard werken om de publieke opinie en het beleid van de minister te beïnvloeden is de balans negatief en de uitkomst bitter. De minister toont niet de minste interesse in de standpunten van studenten en rekent, bezuinigt en sloopt rustig verder. Is het dan zo vreemd dat een groep studenten een radicalere weg kiest en zich niet om de reactie van de gewone man bekommert als ze een spoorlijn bezet?

NIJMEGEN **Wouter de Groot**
(Door redactie ingekort)

Criminologen willen geld gebruiken voor cellen en hulpverlening

Meer agenten kunnen criminelen niet stoppen

DOOR PETER DE KNEGT

ROTTERDAM - Meer blauw op straat zal niet leiden tot een veiliger samenleving. Het geld dat wordt vrijgemaakt voor meer agenten kan veel beter worden besteed aan nieuwe cellen en hulpverlening aan criminelen. De politiek weet dat donders goed, maar houdt deze 'onverkoopbare' boodschap achter tegen beter weten in.

Dat stellen de criminologen L. Cachet en E. van der Torre in het laatste nummer van het tijdschrift voor criminologie dat geheel is gewijd aan de prestenties en prestaties van de politie.

„Het is een wijdverbreid geloof dat meer politie op straat de toename van criminaliteit een halt kan toeroepen, maar dat is een mythe. Andere instanties, werkgelegenheidsprojecten, uitbreiding van de verslavingszorg en meer dag- en nachtopvang hebben veel meer effect," zegt Van der Torre die werkzaam is aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Volgens hem worden de criminelen uitgestoten door allerlei reguliere instanties (zoals het Riagg), door de bewoners (zie Perron Nul in Rotterdam) en het Openbaar Ministerie dat voor deze criminelen geen plaats heeft in de cel. „De criminelen worden daardoor 'politiebezit', ze leven op straat en vallen daar letterlijk in de armen van de agenten gedreven die de groepen in de binnensteden ook veelal bij naam en toenaam kennen. Maar of er nu twintig of veertig agenten rondlopen, dat maakt weinig uit. Meer agenten zijn alleen in de beleving van mensen nuttig. Zij zien dat hun wijken onveiliger worden en redeneren dan 'hoe zou het zijn als er meer politie was geweest'.

Belangrijk

Volgens de criminologen wordt deze mythe in stand gehouden door de politiek, die vlak voor de verkiezingen aan het volk beloofde meer agenten op straat te krijgen. „Mensen die belangrijk zijn, beweren dat meer politie helpt. Ze hoeven dat niet eens uit te leggen, maar het heeft op de feitelijke criminaliteitsoverlast veel meer effect het geld in andere instanties te steken, zoals de bouw van meer cellen en de verbetering van de verslavingszorg. Bij het ministerie van Binnenlandse zaken en de politiekorpsen weet men dat ook donders goed, maar mensen willen graag horen dat meer agenten helpt en dus belooft de politiek meer blauw."

Volgens de criminologen spelen ook de forse reorganisaties bij de politiekorpsen een belangrijke rol in de instandhouding van de mythe. „De korpsbeheerders willen de mensen in hun gereorganiseerde korpsen veilig stellen. Ze beleiden het geloof meer naar buiten dan dat ze er zelf in geloven. Het is net als met de ober die loopt te lachen in het restaurant en in de keuken roept dat het niet te eten is."

Overlast

Tot begin jaren tachtig werd meer politie gezien als ergerlijke symptoombestrijding van de criminaliteit. De groei van de criminaliteit werd afgedaan als spielerei van de jeugd waarvoor slechts een milde rechtshandhaving geboden was. Streng optreden zou juist averechts werken, zo was de heersende gedachte. De enige juiste aanpak leek het wegnemen van de maatschappelijke oorzaken van criminaliteit. Midden jaren tachtig moest Nederland erkennen dat deze visie tekort schiet. Kleine criminaliteit blijkt wel degelijk zeer hinderlijk te zijn en de fatsoenlijke woonbuurten worden meer en meer bevolkt door drugsverslaafden die op zoek zijn naar geld voor de dagelijkse dope. Langzaam maar zeker groeit de roep vanuit de bevolking om een strengere aanpak van de criminaliteit en versterking van het politieapparaat. In buurten en woonwijken worden extra bewakers, conciërges en andere functionarissen aangesteld om orde op zaken te stellen. Met technische ingrepen worden gebouwen beter beveiligd.

Volgens Cachet en Van der Torre blijkt deze aanpak slechts succes te hebben op die plekken waar een agent of bewaker staat of waar goede beveiliging is. „Bij preventie door bijvoorbeeld auto-alarmen of rolluiken, zal de straatcrimineel 'carrière' maken. De bakker krijgt dan het mes op de keel voor 400 gulden. Inbraak, mishandeling, beroving en overvallen blijven toenemen."

Een onderzoek van de econoom Van Tulden die werkzaam is bij het Sociaal Cultureel Planbureau lijkt de gedachte van de criminologen te onderschrijven. Van Tulden berekende dat de uitbreiding van het aantal cellen, waardoor criminelen van de straat worden gehaald, goedkoper is dan de uitbreiding van het politiekorps.

● *Agenten tijdens een controle op straat.* Foto: AP

Gecorrigeerd telefoonboek verschijnt pas in maart

Van onze correspondent

TRECHT – PTT Telecom komt ind maart met de verbeterde ersie van het nieuwe telefoonoek. De verbetering komt volleig voor rekening van PTT Teleom zelf. Daarmee zijn enkele iljoenen guldens gemoeid: twee iljoen voor de vervaardiging, riekwart miljoen voor honoreing van de schadeclaims en een nog onbekend bedrag voor procesverbetering om herhaling van het fiasco te voorkomen.

Op 1 november werd het eerste exemplaar van het geheek vernieuwde telefoonboek, dat van Utrecht, met veel feestgedruis ten doop gehouden. Nog geen drie weken later werd de gids ingetrokken, omdat deze wemelde van de fouten. Veel telefoonbezitters vonden zichzelf niet in de gids terug, of op een onlogische plaats. Geheime nummers werden plotseling onthuld, en veel advertenties die wel waren betaald, bleken niet opgenomen. In officiële bewoordingen: het telefoonboek had een foutenpercentage van 2, terwijl volgens PTT Telecom 0,5 procent 'normaal' is. Telecom ontving naar aanleiding van de fouten 75 schadeclaims. Volgens een woordvoerster van PTT Telecom wordt ongeveer de helft van die claims gehonoreerd. Degenen van wie het verzoek tot schadevergoeding werd afgewezen, is dat intussen mondeling of per brief meegedeeld. De Telecom-woordvoerster wilde niet ingaan op de vraag welk soort claims wel en welke niet gehonoreerd zijn.
Verder werden 500 klachten met een verzoek tot correctie ingediend. Deze zijn inmiddels afgehandeld. In totaal ontlokte de foute telefoongids 2500 reacties. De fouten zijn gemaakt bij het samenvoegen van computerbestanden, zo heeft een onderzoek uitgewezen. De eerste gids zal wederom in Utrecht verschijnen. De gidsen voor de rest van Nederland verschijnen in de periode daarna.

Geen protest oud-Indiëstrijders op vliegveld

Haastige inreis van Princen op Schiphol

Van onze redactie binnenland

MSTERDAM – Als laatste passagier van de KLMcht 838 uit Jakarta kwam de omstreden mensenrechactivist Jan 'Poncke' Princen gisterochtend vroeg de nkomsthal van Schiphol binnen. Het werd een snelle eis. In een mum van tijd was hij door een zij-ingang gebouw weer uit, voortgeduwd in een rolstoel en beeid door veiligheidsmensen. Glimlachend onderging 69-jarige Princen de drukte van persfotografen.

snelle afhandeling van zijn mst was „in het belang van de r Princen," aldus een woordrder op het vliegveld. De grensmaliteiten werden in het vliegtuig al afgedaan. Gelegenheid om uitspraken te doen was er niet en zo hield hij zich als vanzelf aan 'het dringende verzoek' zich in Nederland terughoudend te gedragen om de gevoelens van oud-Indiëstrijders te sparen. Minister Van Mierlo had hem het visum toegestaan uit humanitaire overwegingen.

De aankomst van Princen is totaal genegeerd door de oud-Indiëstrijders. Zowel de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers (Benemo) als Madjoe, de vereniging van ex-Knil-militairen, hadden hun leden afgeraden om uit protest naar Schiphol te komen.

Voorstanders van de komst van Princen waren er ook niet op Schiphol. Wel verscheen er in enkele landelijke kranten een advertentie met de tekst 'Poncke Welkom; Laat je niet muilkorven, je vele vrienden'. Het initiatief daartoe is genomen door de Amsterdammer Koos Borghouts, die zegt door enkele honderden mensen te worden ondersteund. Hij noemt het onrechtvaardig, dat al niet vorig jaar dat visum aan Princen werd verstrekt. „Ik kan vanzelfsprekend begrip opbrengen voor de tegenpartij, maar wil wel tegengas geven tegen die anti-lobby."

De in Den Haag geboren Princen brengt de feestdagen door bij familie. Princen had op Schiphol in afzondering een kort gesprek met familie en vertegenwoordigers van Binnenlandse Zaken. Hij was voor het laatst in 1978 in Nederland voor de begrafenis van zijn moeder.

Iinima Arnhem krijgen gratis kerstboompje

NHEM – Arnhemmers die van n minimum-inkomen moeten ndkomen, krijgen dit jaar van de neente een gratis kerstboompje. t heeft de gemeente voor hen geeld met een groot tuincentrum. Arnhem kunnen minima een zooemde Arnhem-kaart krijgen. t deze kaart krijgen zij korting allerlei evenementen. Voor rstmis geeft de Arnhem-kaart r gezin recht op een gratis kerstompje. Bijna alle duizend Arnmmers die in aanmerking komen, aken er gebruik van. Of de actie lgend jaar wordt herhaald, is nog zeker, aangezien veel kerstboomndelaren al hebben geprotesteerd dat het grote tuincentrum nu ex- verdiensten binnenkrijgt.

Zwerver in Witte Huis

WASHINGTON - De beveiliging ond het Witte Huis laat nog leeds te wensen over. Dat bleek onderdagavond toen een zwerer er in slaagde ongezien het errein rond het Witte Huis op te open. De man bereikte het donein van de Amerikaanse presient via een openstaand hek. Enkele seconden later werd de ndringer gearresteerd. Het incient werd pas gisteren bekendemaakt.
Woordvoerder Jaime Cagigas an de Geheime Dienst verklaare dat het leven van Clinton op een enkel moment in gevaar is eweest. Cagigas wees er op dat ijn dienst elk jaar een half doijn 'hekkenklimmers' en andere ndringers van het terrein moet alen.
Het incident van donderdag is de oveelste in een reeks van ongeukken rond het Witte Huis aarbij telkens blijkt dat kanoor en woonhuis van de presient makkelijk toegankelijk ijn. Sinds midden september wordt de beveiliging van het Witte Huis dan ook fel bekritieerd en gaan stemmen op om de oegangsweg voor het Witte Huis, een belangrijk toeristisch rekpleister, af te sluiten.

Zelfmoord oud-premier mogelijk in scène gezet

Stasi had mogelijk de hand in dood Barschel

Van onze redactie buitenland

HAMBURG – Uwe Barschel, de voormalige premier van de Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein, heeft geen zelfmoord gepleegd maar is om het leven gebracht door de Oostduitse geheime politie, de Stasi. Dat heeft de krant Bild gisteren gemeld.

Het openbaar ministerie heropende deze week het onderzoek naar de dood van Barschel. De CDU-premier werd in 1987 dood aangetroffen in de badkuip van zijn hotel in Geneve. Zelfmoord door een overdosis barbituraten, luidde de uiteindelijke conclusie. Maar volgens ingewijden en de vrouw van Barschel kon er alleen maar sprake zijn van moord.
Omdat de geruchten zeven jaar na de dood van de premier bleven aanhouden is het openbaar ministerie nu weer op zoek naar bewijzen en getuigen. Volgens Bild hebben drie voormalige medewerkers van de Stasi nu onafhankelijk van elkaar gezegd dat Barschel geliquideerd is. De drie legden hun verklaring af voor de Bundesnachrichtendienst, de Duitse inlichtingendienst. Bild haalde een bron bij de dienst aan, die zei: „Ik ben er inmiddels van overtuigd dat de Stasi Uwe Barschel vermoord heeft, vermoedelijk omdat hij teveel over wapentransacties van Oost-Berlijn wist." Barschel bezocht de DDR geregeld en werd dan door de Stasi geschaduwd.

Bild denkt dat bij de dood van Barschel mogelijk een 40 leden tellende speciale eenheid betrokken was die werd geleid door Stasi-minister Erich Mielke.
Het openbaar ministerie van Luebeck weigert elk commentaar op de affaire-Barschel en wil ook niet bevestigen of de regering in Bonn Stasi-documenten heeft overlegd waaruit de ware toedracht rond de dood van de premier zou blijken.

Barschel was premier geworden door tegen zijn naaste belager, Björn Engholm van de SPD, een smeercampagne te beginnen. Na de dood van de CDU-premier nam Engholm alsnog zijn intrek in de regeringsgebouwen in Kiel. Later moest hij echter aftreden, nadat aan het licht was gekomen dat hij via een informant precies had geweten welke zetten Barschel tegen hem van plan was. Door achteraf de vermoorde onschuld te spelen had Engholm zijn politieke voordeel willen doen.

Arcade vraagt licentie aan voor tv-zender

NIEUWEGEIN/ZOETERMEER – De platenmaatschappij Arcade wil een licentie aanvragen voor een commercieel televisiestation. Arcade is van plan het station in april te starten.

Herman Heinsbroek, bestuursvoorzitter van Arcade Entertainment Holdings BV wilde gisteren geen definitieve mededelingen doen. Hij bevestigde wel de plannen. In januari verwacht Heinsbroek nadere informatie te kunnen verschaffen.

De platenmaatschappij is op het idee voor een tv-station gekomen na de positieve ervaringen met commerciële radio. Arcade is onder meer eigenaar van de Radio 10 Groep.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen was gisteren nog niet officieel op de hoogte van de plannen van Arcade. Zodra de aanvraag binnen is, controleert het ministerie of de platenmaatschappij aan de voorwaarden van de Mediawet voldoet. Het is de bedoeling dat Arcade vijf maanden eerder in de lucht is dan de veel besproken commerciële combinatie van Veronica/Endemol en RTL/VNU/.

Nederlandse centrales veel schoner

DEN HAAG – De Nederlandse elektriciteitsbedrijven slagen er eerder dan met het Rijk was afgesproken in de uitstoot van vervuilende stoffen terug te dringen. De emissie van zwaveldioxide (SO2) is dit jaar al op het niveau gekomen dat in 2000 moest worden bereikt (90 procent minder). De doelstelling voor stikstofoxide (NOx) kan ruim voor de eeuwwisseling gehaald worden.

Dit schrijft minister De Boer van Milieubeheer in een brief aan de Tweede Kamer. De Samenwerkende Elektriciteits Producenten (SEP) blijken zich goed aan de afspraken te houden, hoewel zij daar niet wettelijk toe verplicht zijn. In 1990 sloot De Boers' voorganger op het ministerie, Hans Alders, een 'convenant' met de SEP en provinciebesturen waarin de emissieplafonds werden vastgesteld. Voor NOx is dit jaar een afname van 30 procent bereikt, tien procent meer dan in 1991.

Vergelding

● *Een Israëlische helikopter schoot tijdens een vergeldingsactie een raket af op een jeep van de Libanese politie. Twee inzittenden kwamen om. Mogelijk zag de bemanning van de helikopter de jeep aan voor een auto van de Hezbollah.* Foto: REUTER

Sport helpt amper in strijd tegen vetzucht

Van onze redactie wetenschap

GRONINGEN – Kalkoenen, reeën, konijnen, ganzen, runderen en vis vormen het hoofdbestanddeel van het menu tijdens de kerstdagen en nieuwjaarsviering. Kerstbroden, stollen, oliebollen, appelflappen en met suiker bepoederde sneeuwballen dienen ter opvulling van de hongerige feestmagen.

Als 1995 eenmaal is ingezet en de met allerlei kleine hapjes voorziene en met rijkelijk vocht overgoten nieuwjaarsrecepties voorbij zijn, is het tijd om het vergaarde overtollige vet weg te krijgen. Een poosje wat minder eten en wat meer sport doet wonderen. Maar dat geldt niet voor iedereen.
Experimenten met ratten aan de Rijksuniversiteit in Groningen hebben aangetoond dat eenmaal aanwezige vetzucht niet is te bestrijden met even pas op de plaats maken wat het eten betreft of met sportieve activiteiten. Vetzucht - een overmatige ophoping van vet in het lichaam - blijft of neemt zelfs toe. Mensen met dit verschijnsel kunnen alleen van hun overtollige kilo's afkomen als zij zich een beperkt dieet opleggen en dat ook zonder te zondigen volhouden.

Overgewicht

Sporten helpt niet veel om vetzucht te bestrijden, beweert dr. A. Steffens, onderzoeker bij de vakgroep Dierfysiologie van de Groningse universitaire instelling. „Vetzuchtigen kunnen hun overgewicht alleen bestrijden door consequent gedurende langere tijd minder voedsel te gebruiken dan ze lusten. Ze moeten dat ook na het bereiken van het streefgewicht enige tijd volhouden, omdat anders de regelmechanismen van het lichaam ertoe neigen het gewicht weer snel naar het oude niveau te brengen."
Kunnen mensen de eenmaal aanwezige vetzucht niet wegwerken door dagelijks te joggen, een balletje te slaan of een poosje in het zwembad te spartelen, wel is er een mogelijkheid de vorming van overtollig vet in het lichaam te voorkomen. „Bij personen met een normaal gewicht voorkomt sport dat vet gaat accumuleren," zegt de Groningse fysioloog.
Gewoonlijk blijft het lichaamsgewicht bij volwassenen binnen redelijke grenzen. De voedselopname past zich hier automatisch bij aan. Dat bleek duidelijk bij de experimenten. De onderzoekers dwongen ratten door middel van sondevoeding twee keer zoveel voedsel op te nemen als normaal. Na drie weken waren de beesten moddervet, maar dat was niet blijvend. Niet alleen staakt de rat zijn vrijwillige voedselopname tussen de sondevoedingen door, maar ook na afloop eet hij in het begin maar heel weinig. De voedselopname is pas weer normaal als ook het lichaamsgewicht op het oude niveau is.

Evenwicht

Diverse regelsystemen in het lichaam zorgen voor dit natuurlijke evenwicht. Het hormoon insuline, afgegeven door de eilanden van Langerhans in de pancreas (alvleesklier), speelt hierbij een sleutelrol. Daarnaast hebben bepaalde eiwitten, aminozuren en darmhormonen elk een taak in het systeem. Bovendien blijkt sinds enkele jaren dat ook het autonome zenuwstelsel een schakel vormt in het proces dat de afgifte van insuline regelt.

Bij de regulering van het lichaamsgewicht en de opname van voedsel doen eveneens twee gebieden in de hersenen mee, namelijk het ventromediale gebied van de hypothalamus (VMH) en het laterale gebied van de hypothalamus (LHA). Als het ene (VMH) is beschadigd, zet dit aan tot overeten en vetzucht, terwijl beschadiging van het LHA tot weinig eten en vermagering leidt.

Beide hersendelen hebben via het autonome zenuwstelsel directe en indirecte verbindingen met de eilanden van Langerhans. Zij zijn gevoelig voor insuline. Toediening van insuline in de hersenen remt de voedselopname, terwijl antilichamen die de insuline vasthouden tot een verhoogde voedselopname leiden.

Israëlische soldaten gedood in Zuid-Libanon

Van onze redactie buitenland

MARJAYOUN – De Hezbollah heeft gisteren twee Israëlische soldaten gedood en zeven andere verwond in een reeks aanvalien in Zuid-Libanon. Bij Israëlische vergeldingsacties kwamen twee Libanese politieagenten om het leven.

De fundamentalistische rebellen begonnen hun offensief met het afvuren van granaten op vier stellingen in het noorden van de Israëlische 'veiligheidszone'. De uitkijkposten, die op heuvels liggen, waren bemand door Israëlische militairen en leden van het Zuidlibanese Leger (SLA). De bij Soueida gelegen post kreeg een voltreffer, waarbij een Israëlische soldaat op slag werd gedood. Acht militairen raakten gewond, van wie er een later bezweek, aldus Libanese veiligheidsbronnen.

In het midden van de 'veiligheidszone' namen het Israëlische leger en het SLA urenlang routes onder vuur die de Hezbollah gebruikt om te infiltreren. Of daarbij slachtoffers vielen was niet bekend.

Israëlische veiligheidstroepen hebben gisteren posities ingenomen rond de Geboortebasiliek in Betlehem om ervoor te zorgen dat de feestelijkheden rond Kerstavond niet door relletjes of terreuracties worden verstoord.

De Palestijnen proberen zoveel mogelijk werk te maken van wat zij hopen de laatste Kerst zal worden onder Israëlische bezetting. De Israëlische veiligheidsmaatregelen moeten een doorn in het oog zijn van Palestijnen die hadden verwacht dat de autonomie die in mei in de Gazastrook en Jericho van kracht werd inmiddels tot de Westoever zou zijn uitgebreid. Afgezien van de vlaggen en plannen om tijdens een padvindersparade het Palestijnse volkslied ten gehore te brengen is de enige verandering dat de Palestijnen nu het toeristenbureau bemannen. Toerisme is een van de vijf sectoren die inmiddels zijn overgedragen in het traag verlopende autonomieproces.

Vezelsector Akzo boert weer goed

STERDAM - De vezelsector van het che-
econcern Akzo Nobel zal bijdragen aan de
nst over 1994. En die winstgevendheid
ift voorlopig zo, ook in tijden van con-
cturele neergang. Delen van de sector le-
en weliswaar verliezen op, maar het ge-
el komt boven de zwarte streep uit. Dit
eft een woordvoerster van Akzo gisteren
gevraagd bevestigd.

e grote moeilijkheden die de vezelsector de-
elopen jaren heeft ondervonden, zijn grotendeels voorbij. Vooral de polyestervezels voor textiele toepassing zitten nog in de problemen. Akzo trof eerder dit jaar een voorziening van 75 miljoen gulden voor verdere herstructurering van de Europese activiteiten op dit terrein.

Omdat Akzo eerder dan zijn concurrenten is begonnen met reorganisaties kan thans al weer met winst worden gedraaid. Over 1993 leed de vezelgroep een operationeel verlies van 21 miljoen gulden. Over de eerste negen maanden van dit jaar verdiende de vezelgroep 59 miljoen gulden.

Het hele concern verwacht zowel in 1995 als in 1996 een lichte omzetstijging van om en nabij 3 procent. Deze verwachting stoelt op de herstellende economie in Europa en de goed draaiende Amerikaanse economie.

VVD'er Van Rey: 'Kamer moet nu ingrijpen'

Parlementaire enquête over Vie d'Or dichtbij

Van onze redactie economie

N HAAG - Een parlementaire enquête naar het faillisse-
t van de levensverzekeraar Vie d'Or is dichterbij gekomen.
weede Kamer heeft een werkgroep ingesteld die moet on-
oeken of een parlementaire enquête of een parlementair
rzoek in deze kwestie zinvol is.

maakte VVD-fractielid Van
die als voorzitter van deze
groep optreedt, gisteren be-
. De liberaal is zelf voorstan-
van een parlementaire enquête.
maakt het mogelijk betrokke-
onder ede te verhoren. Ook zijn
rplicht te verschijnen voor de
issie.

amer heeft dit voorjaar aan de
ter van Financiën gevraagd
nderzoek te laten doen naar de
treden rol" van de Verzeke-
kamer bij de ondergang van de
sverzekeraar. Dit onderzoek,
e Algemene Rekenkamer voor
rekening moest nemen, is ech-
iet van de grond gekomen. De
nkamer weigert de studie te
ichten, omdat ze geen volledig
ht krijgt in de stukken van de
ekeringskamer.

sdag opperde de Rekenkamer
de Tweede Kamer in dat geval
maar een onderzoek moet doen om de impasse te doorbreken. Kan de Verzekeringskamer op wettelijke gronden weigeren deel te nemen aan een studie van de Rekenkamer, bij een parlementair onderzoek of een parlementaire enquête kan zij dat niet.

Vie d'Or ging vorig jaar door wanbeleid ten onder. Het faillissement dupeerde veel verzekerden. De Verzekeringskamer is niet de enige die in de beklaagdenbank zit. Ook de positie van de directie, accountant en de commissarissen van Vie d'Or is omstreden. Van Rey benadrukte dat een mogelijke parlementaire enquête zich primair richt op de rol van de Verzekeringskamer. De commissie zal andere betrokkenen wel horen, maar het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat zij over hen verstrekkende uitspraken zal doen. De gedupeerde polishouders van Vie d'Or hebben overigens aangekondigd dat ze de directie, accountant en commissarissen van de levensverzekeraar via de rechter aansprakelijk zullen stellen.

Intussen heeft minister Zalm van Financiën de Raad van State ingeschakeld. Hij wil dat dit orgaan zich uitspreekt over de impasse. Volgens hem kan de Rekenkamer wel onderzoek doen op grond van informatie die de Verzekeringskamer naar het ministerie heeft gestuurd.

Volgens Van Rey is de Tweede Kamer bij de verzelfstandiging van de Verzekeringskamer ervan uitgegaan dat de Algemene Rekenkamer op bepaalde tijden onderzoek zou mogen doen. „Dat blijkt nu dus niet het geval te zijn. De Kamer moet nu ingrijpen", aldus Van Rey. De werkgroep bestaat naast de liberaal uit de Ybema (D66), Smits (CDA) en Witteveen (PvdA). De VVD'er Van Rey heeft via zijn eigen Jos Van Rey Assurantiekantoor in Roermond veel ervaring in de verzekeringswereld.

Gebarentaal

● Doofstomme serveersters van een fast-food-restaurant in de Egyptische hoofdstad Caïro nemen de bestelling op van een klant. Daarbij wordt druk gebruik gemaakt van gebarentaal. In het restaurant, dat gisteren werd geopend, werken dertig doofstomme Egyptenaren. Het is daarmee het enige eethuis in het Midden-Oosten en Afrika dat alleen mensen in dienst heeft die niet kunnen horen en spreken. Foto: EPA

'Goed op de hoogte van behoefte werkgevers'

NCW tevreden over werk arbeidsbureaus

DEN HAAG - De arbeidsbureaus zijn de laatste drie jaar beter op de hoogte van de behoefte van werkgevers. Ze werken marktgerichter en weten daardoor beter in te spelen op de behoeften van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Dat blijkt uit een enquête onder de leden van het NCW Midden Nederland, de regionale werkgeversorganisatie voor Overijssel, Gelderland, Utrecht en Flevoland van het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond (NCW). De leden zijn gematigd positief over de arbeidsvoorziening.

Van de ondervraagden meent 45 procent dat de arbeidsbureaus goed op de hoogte zijn van de behoeften van werkgevers, 40 procent acht deze kennis matig. De resterende 15 procent noemt dit slecht. Uit de enquête blijkt dat 85 procent van de geïnterviewden de laatste jaren en beter beeld heeft gekregen van de arbeidsvoorziening. De arbeidsbureaus stellen zich zakelijker en flexibeler op. Maar ook komt naar voren dat bijna 60 procent van de geënquêteerden nu minder vacatures meldt bij de arbeidsbureaus dan drie jaar geleden. De werkgevers wijten dit echter meer aan de conjuncturele omstandigheden, dan aan de arbeidsbureaus zelf.

Bankiers en industrie optimistisch 1995 in

Van onze redactie economie

AMSTERDAM - De centrale banken van Nederland en Duitsland zijn optimistisch over een voortgaand economisch herstel. Zowel het kwartaalbericht van De Nederlandsche Bank (DNB) als het december-overzicht van de Deutsche Bundesbank constateert bovendien een rustige en stabiele situatie waar het inflatie, Europese valuta's en rentestand betreft.

De beide landen, met nauw verweven economieën, zijn op een aantal onderdelen van die economie koploper in Europa. Zo is de stijging van de consumentenprijzen in Duitsland in november teruggelopen tot 2,7 procent (op jaarbasis), terwijl dit cijfer in Nederland in november al tot 2,5 procent was teruggedrongen. Het Europese gemiddelde was op dat moment nog 3 procent.

Supersterk

Met gepaste trots meldt het kwartaalbericht van DNB ook dat de gulden het afgelopen jaar de sterkste valuta binnen het Europese Monetaire Stelsel is gebleven. In de statistieken van de Bundesbank krijgt de gulden om die reden dan ook een apart kleurtje mee. De Belgische frank en het Ierse pond eindigen het jaar weliswaar ook iets boven de 'spilkoers' van de Duitse mark, maar zijn delen van het jaar zwakker geweest.

De achterstand in economische groei op het Europese continent ten opzichte van de Angelsaksische economieën (Engeland en Noord-Amerika) is kleiner geworden, constateert de Bundesbank. „In 1995 zou dit proces zich kunnen doorzetten," aldus de Duitsers in Frankfurt.

„Tegelijkertijd zijn er ook steeds meer tekenen dat de Japanse economie uit het dal klimt, terwijl de sterke groei in Oost-Azië en Zuid-Amerika volgend jaar ook wel eens zeer krachtig zou kunnen uitvallen. Met positieve gevolgen voor de economieën van alle industrielanden."

Met uitzondering van Griekenland en Portugal spreken de Duitse centrale bankiers inmiddels over een breed gedragen conjunctureel herstel in Europa. Dat blijkt ondermeer uit de bezettingsgraad in de verwerkende industrie. Op dit moment ligt dit belangrijke economische cijfer al boven het historische gemiddelde.

De Nederlandse industrie verwacht bovendien dat de bedrijvigheid de komende drie maanden verder zal toenemen. „Men is zeer tevreden met de ontwikkeling van de orderpositie," aldus een gisteren gepubliceerd bericht van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Ondanks een stijging van de afzetprijzen blijft het (geschoonde) indexcijfer van de orderpositie op verdere groei in de komende maanden wijzen, zo blijkt uit de CBS-cijfers.

Stijging hypothecair krediet derde kwartaal hoogste in tien jaar

AMSTERDAM - De hypothecaire kredietverlening aan gezinnen is in het derde kwartaal met bijna 15 procent gestegen, het hoogste percentage in tien jaar. De Nederlandsche Bank noemt deze expansie in het derde-kwartaalverslag opvallend, gezien de sinds februari opgetreden stijging van de hypotheekrente.

Een deel van het verstrekte hypothecaire krediet wordt overigens aangewend voor consumptieve uitgaven, aangezien een hypotheek goedkoper is dan een consumptief krediet. Onderpand kan gemakkelijker worden verstrekt door de sterke waardestijging van het woningbezit in de afgelopen jaren.

De toegenomen vraag naar krediet voor consumptieve doeleinden kwam ook tot uitdrukking in de sterke stijging van de niet-hypothecaire kredietverlening aan gezinnen (ruim 16 procent). In tegenstelling tot de kredietverlening aan huishoudens deed zich bij het totale bankkrediet aan particuliere bedrijven een inkrimping voor, na een stabilisatie.

Evenals in de voorgaande kwartalen werd het herstel met name gedragen door sectoren die zich vooral op de export richten. De produktie in de industrie, waarvan circa 60 procent is bestemd voor de export, groeide met bijna 3 procent. Ook in de transportsector groeide de produktie fors. Matig ging het in het derde kwartaal in de detailhandel waar het afzetvolume zelfs een procent lager lag dan in hetzelfde kwartaal een jaar geleden. Van de meer op het binnenland gerichte sectoren werd in de bouw wel een hoge groei gerealiseerd, vooral door een sterke toeneming van de produktie in de woningbouw.

beurs

alm

STERDAM - De Amsterdamse
ctenbeurs beleefde gisteren een
rst ongeanimeerd dagje. De
del stopte al om 13.30 uur in
band met Kerstmis. De einde-
srally, waar handelaren nog
en op hadden gehoopt, bleef uit.
nken en verzekeraars leverden
r de hele linie in. Op de lokale
rkt kroop Begemann weer f 1,20
hoog naar f 24. Met een verlies
n 0,95 punt sloot de AEX op
4,40, precies een half punt hoger
n een jaar geleden rond deze tijd.
p de obligatiemarkt maakten de
esten leningen hun marginale
rliesjes van donderdag weer goed.
j de hoofdfondsen waren vooral
banken en verzekeraars aan de
rliezende hand. Alleen Fortis
aakte een winst van f 0,80 op een
otkoers van f 74,70. ABN Amro
erloor f 0,70 op f 64,40, en ING le-
erde twee dubbeltjes in bij een
otkoers van f 82,10. Aegon daalde
0,60 naar f 111,60.
ptisch gezien was Heineken de
rootste daler met een teruggang
an f 3 tot f 261,50, maar met een
rocentuele daling van 1,13 was het
erlies alleszins behapbaar. KPN
iel weer f 0,70 terug op f 57,70,
adat het fonds eerder deze week
loriedagen mocht beleven. Een
inst van f 0,70 was er voor Hunter
ouglas, dat uitkwam op f 79,20.
it zou te maken hebben met de
oerswinst van de Amerikaanse
luminiumgigant Alcoa op Wall
treet. Hoogovens merkte daar in
indere mate de positieve gevolgen
an met een winst van een dubbel-
tje op f 78,10. Aanzienlijke stijgers
waren verder het metaalconcern
Stork, met een winst van zeven
dubbeltjes op f 45, en Unilever dat
f 0,60 steeg naar f 204,90. DSM
klom f 0,90 naar f 139,20 en branc-
genoot Akzo Nobel f 0,60 naar
198,30.

Hoofdfondsen

Hoofdfondsen	v.k.	sk
ABN Amro Hold.	61,10	60,40
Aegon	112,20	111,60
Ahold	53,20	53,00
Akzo Nobel	197,70	198,30
Bols Wes. c.	33,70	33,10
CSM cert.	68,00	68,50
Dordtsche Petr.	199,00	197,70
DSM	138,30	139,20
Elsevier	17,90	18,00
Fokker cert.	12,10	12,10
Fortis Amev cert.	73,90	74,70
Gist-Broc. cert.	47,00	46,90
Heineken	264,50	261,50
Hoogovens nrc	78,00	78,10
Hunter Douglas	78,50	79,20
ING c.	82,30	82,10
KLM	43,30	42,80
Kon. KNP BT	48,80	48,80
Kon. Olie	188,90	188,20
KPN	58,40	57,70
Nedlloyd	56,70	56,00
Océ-v.d.Gr.	78,30	78,50
Pakhoed cert.	46,40	46,60
Philips	52,50	52,20
Polygram	80,10	80,10
Stork	44,30	45,00
Unilever cert.	204,30	204,90
Van Ommeren nrc	45,50	45,80
Ver.Bezit VNU	181,00	181,00
Wolters-Kluwer	125,00	124,80

Avondkoersen Amsterdam

Vandaag was er een halve beursdag. Ivm hiermee is er geen avondhandel tot standgekomen.

Binnenl. aandelen

Aalberts Ind	84,30	84,00
ABN Amro pref.	58,00	57,90
ABN AmroHld.prf.c.	6,45	6,38
ACF-Holding	33,90	34,00
Ahrend Groep c.	182,50	182,50
Alanheri	37,00	37,00
Ant. Verff.	457,00	450,00a
ARTU Biologicals	4,10	4,00
Asd Options Tr.	20,70	20,60
Asd. Rubber	2,45	2,50
Atag Hold. cert.	111,80	112,00
Athlon Groep	66,00	66,00
Athlon Groep nrc	65,70	65,70
Aut.Ind.R'dam	118,00	118,00
Ballast Nedam c.	72,50	73,50
BAM Groep	103,60	103,60
Batenburg	147,50	147,50
Beers	193,00	193,00
Begemann Groep	22,80	24,00
Belindo	283,00	283,50
Besouw Hold.	32,70	32,70
Blydenst.-Will.	26,30	26,50
Boer De Winkelb.	70,40	70,30
Borsumy Wehry	24,70	25,20
Boskalis cert.	36,00	36,00f
Braat Beheer	23,90	23,90
Breevast	8,50	8,50
Burgman-Heybroek	1365,00	1365,00
Calvé-Delft cert.	1395,00	1400,00
Calvé-Delft pref	890,00	890,00
Cap Volmac	23,30	23,30
Ceteco Hold.	44,20	43,00
Cindu Intern.	95,00	95,50
Claimindo	280,00	281,00
Content Beheer	29,30	29,40
Credit LBN	42,20e	42,60
Crown v.G. cert.	153,90	155,40
CSM	68,00	68,50
De Drie Electr.	15,30	15,50
Delft Instrum.	26,80	27,10
DICO Intern.	65,50	65,50
Dorp-Groep	35,00	35,00
Draka Holding	39,30	39,50
Econosto	21,50	21,50
EHCO KLM Kleding	31,70	31,50
EMBA	207,00a	206,00a
Eriks Holding	119,00	118,50
EVC Intern.	76,80	76,60
Flexovit Int.	86,00	86,00
Frans Maas cert.	53,50	53,30
Free Record Shop	30,10	30,00
Fugro cert.	33,50	33,60
Gamma Holding	86,60	86,50
Gamma pref.	6,00	6,00
Garzarelli $	10,50e	-
Gelderse Pap.	83,40	83,00
Getronics	60,50	60,30
Geveke	32,90	32,60
Giessen-de N.	71,30	71,80
Gouda Vuurvast	69,80	69,80
Goudsmit	35,00	34,20
Groenendijk	26,50	26,50
Grolsch cert.	53,30	53,40
Grontmij	61,50	61,50
GTI-Holding	153,00	153,00
Hagemeyer	141,00	141,00
HAL Trust B	15,50	15,40
HAL Trust Unit	15,80f	15,70
HBG	262,30	261,90
Heijmans	60,00f	62,50
Heineken Hold. A	237,00	236,00
Helvoet Holding	26,00	25,50
Hes Beheer c.	19,60	19,60
Hoek's Mach.	78,50	78,50
Holl. Colours	89,00	89,00
Holl. Ind. Mij	63,50	63,50
Holl.Sea S.	0,38	0,38
Hoop Eff.bank	7,30	7,20
Hunter D.pref.	1,75	1,75
IHC Caland	43,50	43,40
ING	7,14	7,12e
Inter/View Eur.	7,80	7,70
Internat.Muell.	91,50	91,30
Kühne+Heitz	34,70	34,70
Kas-Associatie	62,80	62,50
KBB	97,00	97,00
Kempen & Co	14,20	14,20
Klene Holding	134,00	134,00
Kon. Sphinx Gust.	54,70	54,80
Kon.KNP BT c.pref.	7,25e	7,11
Kondor Wessels	43,90	44,00
Koppelpoort	420,00	420,00
Krasnapolsky	137,30	137,50
Landré & Gl.	45,00	45,00
LCI Comput.Gr.	4,15	4,30
M.Enim OB-cert.	85,00	84,80
Macintosh	42,60	42,90
Management Share	1,15	1,20
Maxwell Petr.	202,00	201,50
Moeara Enim	1635,00	1635,00
Moolen Holding	41,00	41,80
Mulder Boskoop	33,20	33,80
Multihouse	2,00	2,20f
Naeff	440,00	450,00
NAGRON	86,90	86,90
Nat. Inv. Bank A	131,00	131,00
Nat. Inv. Bank C.pref.	175,00	175,00
NBM-Amstelland	18,50	18,60
Ned.Part.Mij	52,20	52,20
Ned.Springst.	7060,00	7060,00
NEDAP	60,00	60,00
Nedcon Groep	39,80	39,80
Nedschroef Hold.	71,30	70,30
Neways Electr.	12,60	12,70
Nijv.-Ten Cate	79,80	80,00
NKF Holding	217,00	216,50
Norit	21,10	21,20f
Nutricia VB cert	85,50	85,20
Oce-v.d.Grinten d'94/95	75,00	75,00
OPG cert.	43,70e	44,00
Orco Bank cert.	62,00	62,00
Ordina Beheer	23,20	23,20e
OTRA	305,00e	305,50
P & C Groep	79,50	79,20
Philips Electr. d'95	52,00	52,00
Pie Medical	7,80	7,80
Pirelli Tyre	10,40	10,40f
Polynorm	170,40	170,30
Porc. Fles	21,50	21,50
Randstad	90,00	90,50
Reesink	117,50	118,50
Rood Testhouse	5,10	5,00f
Rothmans Int. ◘	4,50	4,47
Roto Smeets Boer	36,80	37,00
Samas Groep	62,80	62,00f
Sarakreek $	5,00	5,50
Schuitema	2049,00	2000,00
Schuttersveld	43,50	43,80
Simac Techniek	19,00	19,00
Sligro Beheer	91,40	91,70
Smit Intern.	41,60	41,60
Smit Trafo c.	47,50	47,50
St.Bankiers c.	19,30	19,20
Stad Rotterdam c.	37,70	37,80
Telegraaf De	194,50f	194,50
Textielgr.Twente	73,90	73,90
Tulip Computers	16,00	16,00f
Tw.Kabel Holding	216,50	216,80
Ubbink	58,70	58,80
Union	28,50	29,20
Vereenigde Glas	562,00	562,00
Vilenzo	42,00	41,80
Volker Stevin	87,50e	87,50e
Vredestein	12,70	12,70
Wegener	123,00	123,00
Welna	47,00	47,00
West Inv.F. wb	55,00a	55,00a
West Invest F.	11,30	11,30
Weweler	35,70	35,70
Wolff, Handelmij	56,80	56,50
Wolters Kluwer	485,00	485,00
Wyers	22,50	22,80

Beleggingsinstellingen

A'dam EOE Ind. F.	450,00	451,00
ABF	113,30	113,30
ABN Amro A.in F	83,00	83,00
ABN Amro Aand.F.	97,10	96,70
ABN Amro Amer.F.	70,90	70,90
ABN Amro Eur. F.	85,50	85,50
ABN Amro Far E.F.	75,90	75,80
ABN Amro L.Gr.F.	182,80	182,70
ABN Amro Neth.F.	118,00	118,00
ABN Amro Obl.Grf.	201,00	201,30
ABN Amro rent.div	156,10	156,10
Aegon Aandelenf.	44,40	44,70
Aegon Spaarplus	5,00	5,00
Aldollar BF $	30,80	30,80
Alg.Fondsenbez.	249,00	248,00
Alliance Fund	6,00	-
Alrenta	232,20	232,40
Amvabel	90,20	90,50
Asian Cap.F.$	55,90	55,90
Asian Select. F.	97,20	97,00
Asian Tigers F.	105,90	105,20
ASN Aandelenf.	51,90	52,00
Austria Global	1226,00	1226,00
Austro Hung. F.	7,00	7,00
AXA Aand.Int.	76,10	76,30
AXA E&L Belegg.1	94,80	95,40
AXA E&L Belegg.2	93,90	94,20
AXA E&L Belegg.3	118,10	118,10
AXA E&L Belegg.4	87,90	87,90
AXA E&L Kap.Ren F.	118,80	118,80
AXA Obl.Ned.	77,10	77,20
Bemco RentSel.	62,50	62,50
Bever Holding	4,90	4,90
Biogrond Belegg.	10,60	10,60
Capa City Realty	1,24e	1,24e
CL Aandelenfonds	94,50	94,40
CL Liq.Groeifonds	103,10	103,10
CL Obl.Dividendf.	102,10	101,90
CL Obl.Waardef.	122,90	123,00
Comm.Argeus F.	87,80	87,80
Comm.Benacus F.	90,40	90,30
Comm.Cea F.	92,70	92,70
CuMPreferent F.	103,00	103,00
Delta Ll.Dollarf.	56,70	56,80
Delta Lloyd ECU	55,40	55,60
Delta Lloyd Inv.	38,30	39,10
Delta Lloyd Mix	73,00	72,20
Delta Lloyd Rent	60,50	60,90
Donau Fonds	28,00	27,80
DP America Gr.F.	35,00	35,00
EGF Investm.	151,90	151,90
EMF Rentefonds	83,40	83,40
EMS Growth Fund	103,50	103,20
EMS Income Fund	92,50	92,50
EMS Offsh. Fund	101,20	101,40
Eng-Holl.Bel.T1	10,60	10,60
Eng-Holl.Bel.Tr.	20,00	20,00
Envir.Growth F.	42,00	42,00
Esmeralda part.	37,60	37,80
Eur.Ass. Trust	7,90	8,00
Euro Growth Fund	58,90	58,90
Euro Spain Fund	7,30	-
Far East Sel.F.	73,30	74,10
GAF Am.Liq.F. ecu	1,58	1,58
GAF Am.Obl.F. ecu	1,84	1,85
GAF Bfr.Liq.F. bfr	1060,90	1060,90
GAF DM Liq.F. ecu	1,61	1,61
GAF DM Obl.F. ecu	1,58	1,58
GAF Eng.Aandf. ecu	2,06	2,06
GAF Eng.Liqf.ecu	1,25	1,25
GAF Eng.Oblf.ecu	1,34	1,34
GAF Eur.Aandf.ecu	2,15	2,16
GAF Eur.Oblf.ecu	2,21	2,21
GAF Gl.Managf.ecu	2,52	2,55
GAF Jap.Aandf.ecu	1,11	1,13
GAF Jap.Liqf.ecu	1,64	1,64
GAF Jap.Oblf.ecu	1,77	1,78
GAF N-Am. Aan.ecu	2,23	2,25
GAF V.O.Aan.ecu	3,06	3,09
German City Est.	31,30	31,30
Gim Global	55,30	54,90
Groeigarant	1,37	1,38
Holl. Eur. Fund	59,00	59,00
Holl. Obl.Fonds	122,00	122,00
Holl. Pac. Fund	130,50	133,00
Holl. Sel.Fonds	95,70	95,70
Holland Fund	88,00	88,00
Hooge Huys Hypf.	127,80	127,80
INB Bnk Verre O. F.	45,80	45,70
ING Bnk Dutch F.	61,80	62,00
ING Bnk Geldm.F.	61,40	61,42
ING Bnk Glob.F.	51,60	51,70
ING Bnk Oblig.F.	33,10	33,20
ING Bnk Rentegr.F	129,30	129,40
ING Bnk Spaard.F.	101,56	101,59
Interbonds	486,00	488,00
Intereffekt 500	27,50	27,70
Intereffekt wt	24,20	24,70
Intereffekt Yen Value	80,50	80,40
Investa part.	79,50	80,50
IS Himal.Fund $	16,30	16,10
Jade Fonds	205,30	209,50
Jap.Convertible.F.	49,60	49,80
Jap.Ind.Alpha F.	7050,00	-
Jap.Sect.Rat.Yen	5400,00	-
Japan Fund	19,30	20,20
Korea Pac.Tr. $	13,10	13,30
Latin Am.Eq.F.	90,90	85,50
Leveraged Cap	58,20	58,50
Liquirent	54,70	54,70
Mal.Capital F.$	14,50	14,50
Mees Obl.Div.F.	115,50	115,30
MeesPierson Rente	128,90	129,00
Mexico Income F.	17,00	17,00
Mondibel	77,30	77,40
Nat.Res.Fund	75,30	75,10
New Asia Fund	9,00	9,00
Nomura Warr. F.	0,17	0,18
OAMF Rentefonds	11,70	11,70
Obam, Belegg.	309,80	309,80
Ohra Aand.F.	64.70	64.70
Ohra Liq.Grf.	54,30	54,30
Ohra Obl.Df.	55,00	55,10
Ohra Obl.Grf	55,30	55,40
Ohra Onr.G.F.	59,50	59,80
Ohra Totaal F.	58,60	58,70
Orange Fund	27,90	27,90
Pitcher	47,30	47,50
Postb.Aandelenf.	57,10	57,40
Postb.Beleggf.	57,60	57,80
Postb.Obl.f.	48,00	47,90
Postb.Verm.gr.f.	60,10	60,10
Rentalent Bel.	169,40	169,50
Rente Plus F.	45,60	45,60
Rentotaal NV	38,60	38,60
RG Aand.Mixfund	59,50	59,50
RG America F.	132,90	130,80
RG Divirent F.	51,50	51,50
RG Emer. Mark. F.	96,70	94,60
RG Europe F.	125,30	125,80
RG Florente F.	129,80	129,80
RG Hollands Bezit	98,20	98,20
RG Nettorente F.	105,80	105,90
RG Obl.Mixfund	61,10	61,40
RG Pacific F.	137,00	136,90
RG Rente Mixfund	63,70	63,80
Robeco	112,60	112,40
Rodamco	48,80	48,90
Rodamco Ret.Ned.	103,10	103,30
Rodin Prop.$	68,00	-
Rolinco	115,00	114,70
Rolinco cum.p	88,00	88,00
Rorento	83,20	83,30
Schrod.Int.Pr.F	28,80	28,80
Sci/Tech $	15,50	15,50
Small Comp. Neth. F.	68,00	68,00
Suez Gr.Fund	50,30	50,30
Suez Liq.Grf.	201,60	201,60
Technology Fund	16,30	16,30
TG Petroleumhaven	34,20	34,20e
Tokyo Pac.Hold.	230,00	230,00
Tolsteeg, Beleggmij	349,50	349,50
Trans Eur.Fund	90,30	90,80
Transpac.F.	353,00	355,00
Uni-Invest	18,50	18,60
Unico Inv.Fund	64,00	64,00
Unifonds DM	31,50	31,50
Vaste Waard.Ned	54,10	53,90
VastNed	105,00	105,50
VHS Onr. Mij	5,20	5,10
VIB NV	46,90	47,10e
VSB Aand.F.	99,20	99,30
VSB Liq.Groeif.	100,20	100,10f
VSB Mix Fund	61,50	61,80
VSB Obl.Groeif.	108,30	108,60
VSB Rente Fonds	100,10	100.40

Wall Street

allied signal	35 ⅛	35
amer.brands	37 ⅞	37 ⅝
amer.tel.tel	51 ½	51
amoco corp	60	59 ¾
asarco inc.	29	28 ¾
bethl. steel	18 ⅝	18 ⅝
boeing co	47 ⅜	47 ⅜
can.pacific	15	15 ¼
chevron	44 ½	44 ¾
chiquita	13 ¾	13 ⅝
chrysler	48 ⅛	48 ⅞
citicorp	41 ¼	41 ½
cons.edison	25 ½	25 ½
digit.equipm.	34	34 ¼
dupont nemours	55 ¾	55 ⅝
eastman kodak	47	47 ½
exxon corp	61 ¾	61 ½
ford motor	26 ⅝	26 ⅞
gen. electric	50 ½	49 ¾
gen. motors	39 ⅛	41 ⅛
goodyear	33 ¼	33 ½
hewlett-pack.	98 ⅜	100 ⅛
int. bus.mach.	73 ½	73 ½
int. tel.tel.	84	83 ¾
klm airlines	24 ¼	24 ½
mcdonnell	142 ¼	142 ¼
merck co.	38 ¾	39 ¼
mobil oil	84 ¼	84 ½
omega financ.	24 ½	24 ⅝
philips	29 ½	29 ½
royal dutch	106 ⅝	107
sears roebuck	46	46 ½
sfe-south.pac.	17 ⅜	17 ½
texaco inc.	61 ⅛	61 ¼
travelers	31 ½	32 ½
united techn.	61 ¾	62 ¼
westinghouse	12 ½	12 ½
whitman corp	16 ¼	16 ⅜
woolworth	14 ¾	14 ⅞

Advieskoersen

amerik.dollar	1,695	1,815
austr.dollar	1,30	1,42
belg.frank (100)	5,28	5,58
canad.dollar	1,200	1,320
deense kroon (100)	27,10	29,60
duitse mark (100)	109,30	113,30
engelse pond	2,59	2,84
finse mark (100)	35,10	37,60
franse frank (100)	30,95	33,70
griekse dr. (100)	0,62	0,79
hongkong dlr.(100)	19,50	23,50
ierse pond	2,55	2,80
ital.lire (10.000)	09,65	11,35
jap.yen (10.000)	171,50	177,50
noorse kroon (100)	24,10	26,60
oost.schill. (100)	15,65	16,15
port.escudo (100)	0,98	1,16
spaanse pes. (100)	1,25	1,41
turkse lira (100)	0,0031	0,0058
zuid.afr.rand	0,40	0,55
zweedse kr. (100)	21.90	24,40
zwits.fr. (100)	129,75	134,25

Wisselmarkt

amerik.dollar	1,76275-1,76525
antill.gulden	0,9775-1,0075
austr.dollar	1,3650-1,3750
belg.frank (100)	5,4455-5,4505
canad.dollar	1,25775-1,26025
deense kroon (100)	28,525-28,575
duitse mark (100)	111,8950-111.9450
engelse pond	2,7250-2,7300
franse frank (100)	32,365-32,415
griekse dr. (100)	0,6740-0,7740
hongk.dollar (100)	22,6950-22,9450
ierse pond	2,6875-2,6975
ital.lire (10.000)	10,725-10,775
jap.yen (10.000)	175,950-176.050
nwzeel.dollar	1,1290-1,1390
noorse kroon (100)	25,625-25,675
oostenr.sch. (100)	15,8990-15,9090
port. escudos (100)	1,0690-1,1090
spaanse pes. (100)	1,3200-1,3300
zweedse kr. (100)	23,545-23,595
zwits.frank (100)	132,595-132,645
e.c.u.	2,1265-2,1315

Indexen

cbs koersindex	277,90	277,20
EOE-index	415,35	414,40
Dow Jones	3833,43	+18,51

Optiebeurs

	serie		omzet	v.k.	s.k.
abn amro	c jan	60,00	192	1,80	1.30
abn amro	c jan	62,50	346	0.60	0.40
abn amro	c apr	60,00	100	3,50	3,00
abn amro	c apr	65,00	699	1.10	1,00
abn amro	p apr	60.00	83	1,50	1,70
aegn	c jul	95.00	100	19,00a	18.20
ah	c apr	50.00	97	4,70	4.60
ah	p jan	52,50	360	0,90a	0.60
akzo	c jan	200,00	94	3,30a	3,40
bgg	p mei	25,00	103	5,20b	5,00
dsm	c jan	145,00	233	1.20	1.70
els	c jan	18,00	465	0,30	0,30
els	p jan	17,00	215	0,10	0.10
eoe	c jan	410,00	90	9.30	8.90
eoe	c jan	415,00	194	6.10	5,80
eoe	c jan	420,00	441	3,80	3,50
eoe	c jan	425,00	119	2,10	1,80
eoe	p jan	400,00	1165	0,80	0.80
eoe	p jan	405,00	320	1,30	1.30
eoe	p jan	410,00	546	2.40	2,40
eoe	p jan	415,00	185	4.10	4,10
eoe	p jan	420,00	86	6,80	6,80
hoog	c jan	75,00	109	4,30	4,40
hoog	c apr	80,00	86	5,00	5,10
hoog	c apr	90,00	164	1,80	2.10
hoog	p jan	75,00	130	1,60	1,50
hoog	p apr	75,00	93	4.00	4,00
klm	c jan	45,00	101	0,90	0,70
klm	c apr	45,00	95	2,60	2,40
klm	p apr	42,50	166	2,20	2,30
nedl	c jan	60,00	110	1,00a	0.80
nut	c feb	90,00	182	2,70	2,60
nut	c feb	95,00	160	1.70a	1,50
olie	c jan	210,00	114	0,20	0,10
phil	c jan	50,00	368	3,20	2,90
phil	c jan	55,00	319	0,60	0,50
phil	c apr	60,00	186	0,90	0,80
phil	p jan	50,00	260	0,50	0,50
phil	p jan	52,50	110	1,20	1,30
phil	p apr	55,00	250	3.90	4,00
phil	p jul	50,00	115	2,70a	2,70
top5	c jan	760,00	81	4,50	3,60
top5	p jan	740,00	104	8,50	8,80
top5	p apr	700,00	202	6,50a	6,00
unil	c jan	195,00	82	10.00b	10,50b
unil	c jan	200,00	102	6,30	6,50b
unil	c jan	210,00	158	1,30	1,30
unil	c jan	220.00	90	0,20	0,30
unil	c apr	210,00	94	5,60	5,80
unil	p jan	205,00	105	3.30	3,00a

Goud en zilver

Goud onbewerkt 21.350-21,950. vorige 21,420-22,020. bewerkt 23.550 laten, vorige 23,620 laten.
Zilver onbewerkt 235-305. vorige 235-305, bewerkt 350 laten, vorige 350 laten.

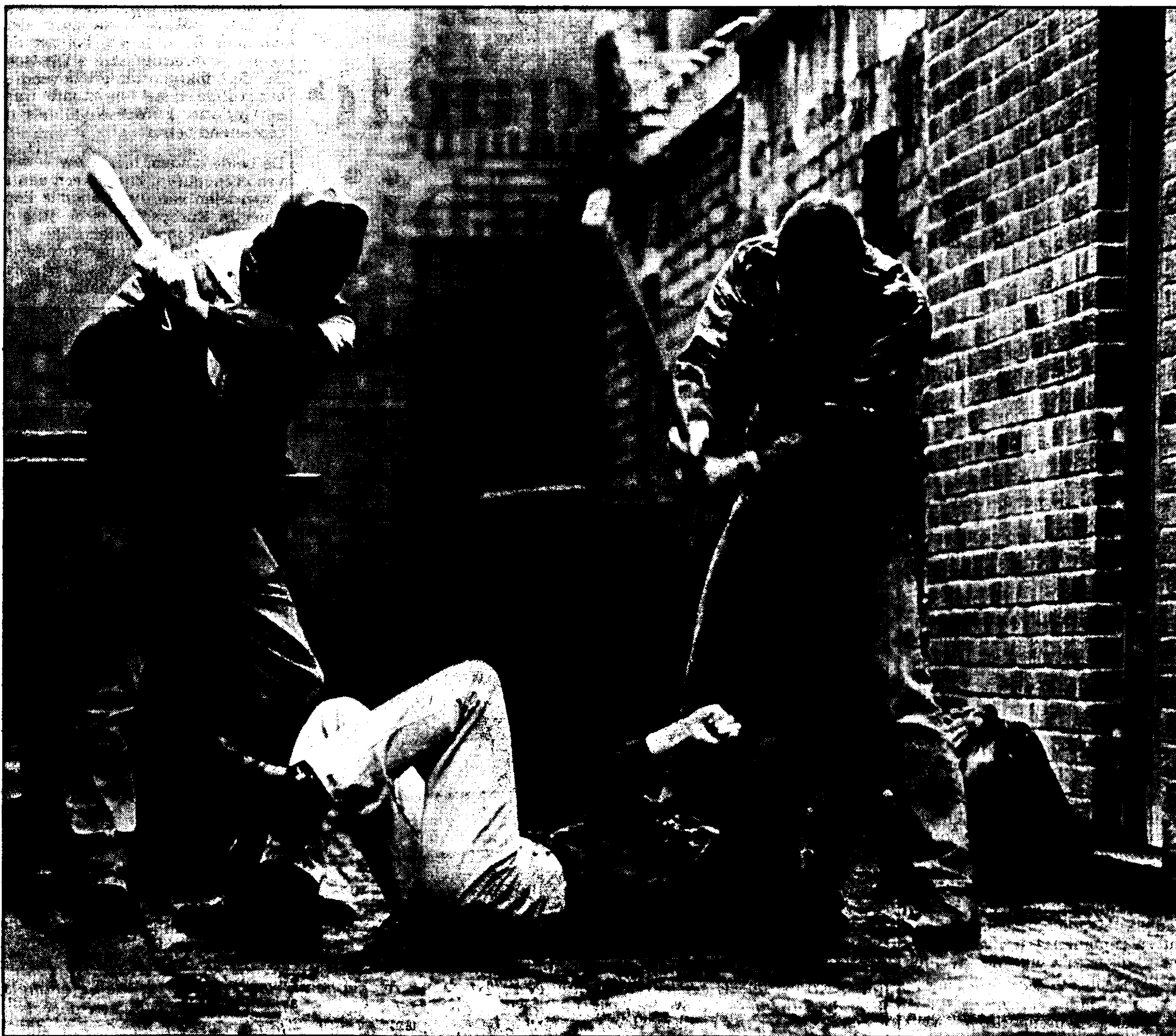
a=laten	g=bieden+ex.div.
b=bieden	h=laten+ex.div.
c=ex-claim	k=gedaan+h
d=ex-dividend	l=gedaan+g
e=gedaan+bieden	vk=slotkoers vorige dag
f=gedaan+laten	sk=slotkoers gisteren

Vrede houdt op waar ghetto's beginnen

Voor het eerst sinds 25 jaar beleeft Noord-Ierland een vredige kerst. Sinds de IRA en de protestantse terreurgroepen een bestand hebben afgekondigd, is er geen bom meer ontploft. Het aantal incidenten met vuurwapens is op de vingers van een hand te tellen.

Maar de vrede houdt op waar het ghetto begint. In de protestantse en katholieke ghetto's van Belfast en Derry woedt de oorlog onverminderd voort. De milities mogen hun vuurwapens hebben neergelegd, zij hebben andere wapens opgenomen: honkbalknuppels, ijzeren staven, mokers en hockey-sticks-met-spijkers.

Na 25 jaar in Ierland geen oorlog met kerst

● *De milities mogen hun vuurwapens hebben neergelegd, zij hebben andere wapens opgenomen.* Foto: GPD

Een klein bericht in de plaatselijke krant: 'Van twee katholieke mannen uit Armagh zijn gisteravond de armen en benen gebroken met een moker. De twee slachtoffers werden ontvoerd door zes gemaskerde mannen en naar een steegje gesleurd voor de afstraffing'.
Het bericht kwam niet verder dan pagina zes; het is nu vrede in Belfast. De restaurants in de gegoede wijken zitten vol, het stadscentrum bruist, bij de Mercedes-dealer zijn de verkoopcijfers 'omhooggeschoten', voor het lidmaatschap van de golfclub is de wachttijd nu vijf jaar. Noord-Ierland beleeft voor het eerst sinds een kwart eeuw een vredige kerst.
Een ander berichtje: 'Een bende die een 55-jarige man tot pulp sloeg, dwong zijn vrouw toe te kijken. Drie gemaskerde mannen sleurden de vrouw uit de woonkamer en dwongen haar toe te kijken terwijl ze zijn armen, benen en vingers met honkbalknuppels braken'. Pagina drie.
Het slachtoffer woonde in Sandy Row, het protestantse ghetto pal achter het prestigieuze Europa Hotel. Slechts honderden meters verder, in het dure Zuid-Belfast, wauwelt een makelaar: „Een huis dat hier tien jaar geleden 150.000 gulden deed, is nu 450.000 waard. Voor huiseigenaren in Zuid-Belfast heeft de vrede plotselinge rijkdom gebracht."
Elders zijn de prijzen nog verder gestegen. In Cultra, aan de 'goudkust' van Noordwest-Belfast, kost een woning met vier slaapkamers nu driekwart miljoen gulden. Inbegrepen is uiteraard de oprijlaan-met-palmen.

Sterven

Voor Brendan Gallagher (36) is een huis met oprijlaan niet weggelegd. Met zijn vrouw en acht kinderen bewoont hij een benepen rijtjeshuis in Strathfoyle, Londonderry. Anders dan in Cultra, waar de meeste huizen op zee uitzien, kijkt Brendan uit op een uitgebrande garage. En in plaats van palmen zijn het de autowrakken die het straatbeeld bepalen.
Brendan Gallagher is een van de talloze slachtoffers van de oorlog die in de ghetto's van Noord-Ierland onverminderd voortwoedt. Een commando van de IRA drong eerder dit jaar zijn huis binnen om hem te 'straffen', waarna hij gedwongen was een veiliger heenkomen te zoeken in de woning van een vriend. Het 'veilige' huis werd echter met kogels doorzeefd, en Brendan besloot de stad te verlaten. Gedurende drie maanden woonde hij met vrouw en kinderen op een kamertje in een dorp buiten Londonderry, tot hij daar genoeg van had. Brendan Gallagher is nu teruggekeerd naar de stad, daarmee het 'uitwijsbevel' van de IRA negerend.
Hij zegt: „Ik zal waarschijnlijk met mijn leven moeten boeten voor het feit dat ik in weerwil van de IRA ben teruggekomen naar Derry. Maar liever dan op mijn knieën te leven, sterf ik staande. Je kunt maar een keer sterven."
Dan, zonder het zelf te beseffen, bedient hij zich van George Orwells 'newspeak'. „Vrede," zegt hij, „betekent voor mij oorlog."
Gezien vanaf het regeringspluche in Londen en Dublin, heerst er serene rust in Noord-Ierland. En zeker, voor het eerst hangt er een sfeer van optimisme boven de provincie. Maar voor de honderdduizenden bewoners van de lange, eentonige rijen arbeiderswoninkjes in de ghetto's is er weinig veranderd. Al wat zij ontwaren als zij omhoogblikken naar de loodgrijze luchten, is het oude zwaard van Damocles.
Sinds de IRA op 31 september haar geruchtmakende bestand afkondigde, dat op 13 oktober werd gevolgd door een protestants staakt-het-vuren, is er geen bom meer ontploft in Noord-Ierland. De militairen hebben hun helmen vervangen door baretten, politiemannen gaan onbevangen zonder kogelvrije vesten over straat. Maar de IRA en de protestantse terreurbendes UFF en UVF hebben nu hun aandacht verlegd naar de eigen ghetto's.

Voor het staakt-het-vuren konden dissidenten en zogenaamde 'asocialen' daar rekenen op een knieschot. Zij werden doorgaans ontboden door de plaatselijke terreurgroep, en verschenen stipt op tijd in het steegje waar de bestraffing plaats zou vinden. Door de jaren heen was het woord 'knieschot' een eufemisme geworden, omdat in de praktijk ook enkels en ellebogen werden meegenomen. Maar 'veroordeelden' verzuimden doorgaans niet de afspraak met hun beulen te missen; dat, zo wisten zij, betekende een schot door het hoofd.

Knuppel

'Kneecappings' waren een routinematige bezigheid. Op een enkele, warme zomeravond van dit jaar voerde de IRA er zeventien uit, waarvan een met fatale gevolgen.
Hardnekkige dissidenten werden 'uitgewezen' of gewoon opnieuw gestraft.
„Ik haalde een keer een jongen op die al voor de vijfde keer door de knieën was geschoten," zegt Ian Sloan van de Ardoyne Ambulance Center in het protestants Noordwest-Belfast. „Al wat hij zei, was: 'Wat zal m'n moeder nu weer zeggen?"
Het bestand heeft een rigoreus einde gemaakt aan een praktijk die de afgelopen kwart eeuw meer dan drieduizend mensen kreupel heeft gemaakt. Sinds het staakt-het-vuren hebben nog slechts twee mensen een knieschot gehad, beiden door protestantse milities. De IRA heeft sinds haar bestand van 31 september geen 'kneecappings' meer uitgevoerd.
Ze is overgestapt op de ijzeren staaf, de honkbalknuppel, de moker en de hockeystick-met-spijker. „De gevolgen van een afstraffing met knuppels en ijzeren staven zijn veel ernstiger dan die van een knieschot," verklaart Christine Morrison van het Royal Victoria Hospital. „Bij een schot wordt een enkele plaats getroffen, en als de wond niet dodelijk is, is de kans op genezing vaak redelijk."
De artsen van het Royal Victoria Hospital weten waarover zij spreken. Gelegen aan de Falls Road, het katholieke ghetto van West-Belfast, kan het ziekenhuis zich laten voorstaan op 25 jaar ervaring in het behandelen van schotwonden.

Christine Morrison: „In de jaren '70 lag een knieschot-patiënt al gauw drie tot vier weken in het ziekenhuis. We zetten het gewricht vast totdat de wond was genezen. Nu drijven we een metalen pin door de knie, en ontslaan de patiënt na een paar dagen."
Voor iemand met een schotwond is er geen betere plaats ter wereld dan Belfast, zegt het ziekenhuis. Een van zijn orthopedisch chirurgen reisde eerder dit jaar op verzoek van de Verenigde Naties af naar Sarajevo om de artsen aldaar, toch geen beginnelingen, te instrueren.
Maar voor de geroutineerde artsen van Belfast was de vrede een domper. Morrison: „Het is veel moeilijker om iemand te behandelen wiens armen en benen zijn gebroken. Mensen die met knuppels en ijzeren staven zijn bewerkt, hebben verwondingen over een veel groter oppervlak. We hadden een jongen van wie ze alle vingers hadden gebroken door er betonblokken op te gooien. Er zitten zo veel botjes in een hand, dat het moeilijk is dat weer goed te krijgen."

Lijm en veren

Als gevolg van de vrede liggen de slachtoffers van de IRA, de UFF en de UVF nu gemiddeld twee keer zo lang op de zaal, zegt Christine Morrison. Verontrustender is, dat bovendien hun aantal is toegenomen.
Blijkens een opgave van de RUC, de Noordierse politie, bestrafte de IRA sinds haar staakt-het-vuren 23 mensen (tot 12 december 1994), bijna twee per week. Dat was een toename van 400 procent ten opzichte van dezelfde periode in het jaar daarvoor.
Oude, in onmin geraakte methodes zijn bovendien weer in zwang gekomen. Begin december werd Hugh Brady in het centrum van Londonderry door de IRA uit een pub gesleurd, aan een paal gebonden, met autoverf en lijm bespoten en met veren bestrooid.
Hugh Jordan, de plaatselijke journalist die het incident onthulde en nu ook door de IRA wordt bedreigd, zegt: „Brady was een zeer gerespecteerd lid van Sinn Fein (de politieke vermomming van de IRA, red.). Hij was echter betrapt op handel in drugs en verzekeringsfraude, en moest daarom worden vernederd."
Terwijl derden op wrede wijze worden gestraft voor (vermeende) misdaden, bedienen de terreurgroepen zich zelf onbeschaamd van mafia-technieken. Het aantal gewapende overvallen is sinds de afkondiging van het bestand beperkt gebleven tot twee (balans: één dode), maar afpersingen zijn aan de orde van de dag.
Geen enkele IRA-cel is ontbonden, en alle leden worden doorbetaald. De IRA heeft daarvoor jaarlijks bijna tien miljoen gulden nodig, zo schat de Britse regering. Een deel van dat geld komt van sympathisanten, met name in Amerika, maar de rest moet in Noord-Ierland vergaard worden. Wie weigert te betalen, kan rekenen op een onaangekondigd bezoek van de honkbalclub.

Bloedbad

Voor slachtoffers zijn ook de psychische gevolgen van een afstraffing met knuppels ernstiger.
Christine Morrison van het ziekenhuis: „Een knieschot boezemde sommige slachtoffers weinig angst in. Vergeet niet dat velen van hen een harde jeugd hadden gehad. We hadden er ooit eentje die zijn beulen had gevraagd: 'Mag ik eerst mijn broek opstropen; hij is pas nieuw'."
Hugh Sinclair, een reclasseringswerker in het protestantse Shankill-ghetto, werd ooit door de knieën geschoten. „Je dronk een hoop en ging dan naar de plek waar de bestraffing werd uitgevoerd," zegt hij, bijna achteloos. „Maar de gedachte dat ze me twintig minuten lang met knuppels gingen bewerken, zou ik ondraaglijk vinden."
Brendan Gallagher werd in zijn woning te Londonderry geconfronteerd met vier gemaskerde mannen, die hem kwamen halen voor een 'verhoor' in het plaatselijke Sinn-Feinkantoor. Hij verzette zich hevig, en vijf van zijn kinderen waren getuige van het bloedbad dat volgde. Allen staan nu onder behandeling van een psychiater.

„Ik lag te slapen op de bank toen Joseph, met 11 jaar mijn oudste kind, riep: 'Pappa, er staan vier gemaskerde mannen voor de deur!' Ik schoot overeind, maar ze hadden de voordeur al ingetrapt en kwamen de woonkamer binnen. Ik trapte de eerste van hen tegen de grond, maar de overige drie wierpen zich op mij."

„Ze schopten me en sloegen de televisie en de hifi-apparatuur op mijn hoofd kapot. Overal lag bloed. Geraldine, mijn vrouw, die bij een van hen het masker had afgerukt, werd door een glazen deur gegooid. Op de grond liggend, slaagde ik erin een van mijn aanvallers in het gezicht te trappen."
„Toen kwam het bevel: schiet hem neer! Ter plekke! Ze sleurden me naar de voordeur, maar ik verzette me uit alle macht. Een van hen begon mijn elleboog te bewerken met een kapotgeslagen fles." Brendan zwijgt even, en ontbloot zijn rechterarm. „Komt nooit meer goed," zegt hij, terwijl zijn hand over het verbrijzelde gewricht gaat.
„Uiteindelijk hadden ze me buiten. Een van hen trapte me tegen het hoofd, terwijl een ander een halfautomatisch pistool te voorschijn haalde. Ik hoorde m'n zoontje smeken: 'Niet doen, niet mijn pappie doodschieten!'"
„Maar hij richtte het pistool op mijn knie en schoot. Daarna richtte hij op mijn buik. Het wapen blokkeerde, en hij haalde nog een keer de trekker over. Het blokkeerde opniew. Ik brulde: 'Klootzak, je kunt nog niet eens schieten'."

Brendan Gallagher is voor de rest van zijn leven getekend, lichamelijk en geestelijk. Maar van alle slachtoffers die de IRA, de UFF en de UVF sinds het uitbreken van de vrede hebben gemaakt, is hij de enige die de moed heeft gehad om tegen journalisten te praten.
Maar wie kan het de anderen verwijten dat zij liever in stilte lijden? Gavin Smyth was een van die anderen. Eerst werden zijn benen gebroken terwijl hij op zijn rug lag. Daarna werd een arm bewerkt terwijl hij op de ene zij lag, vervolgens werd hij op de andere gewenteld. De IRA houdt niet van half werk.

„Toen hij op de ziekenzaal lag, kwam er een verzoek van de pers om hem te mogen fotograferen," zegt Christine Morrison. „Het doodsbenauwde kind, dat pas zestien was, weigerde. Maar zijn moeder dacht dat publiciteit hem misschien kon beschermen. De foto verscheen in de Independent. Het gevolg was dat hij daags na zijn ontslag uit het ziekenhuis opniew werd gepakt."
Het was de Noordierse journalist Martin Dillon die in zijn recente boek over de IRA (The Enemy Within) eraan herinnerde dat elk actief lid van de organisatie bij intreding het 'Groene Boek' krijgt uitgereikt. Onder de tussenkop 'Gedragscode' worden daarin dezelfde richtlijnen gegeven die Mao destijds voor de soldaten van zijn Rode Leger uitvaardigde:

1. *Spreek beleefd tot de mensen.*
2. *Wees eerlijk in alle zakelijk verkeer.*
3. *Geef alles terug wat je hebt geleend.*
4. *Betaal voor alles wat je hebt beschadigd.*
5. *Sla geen mensen.*

Brendan Gallagher lacht. „Toen ik een kleine jongen was, ging ik naar hun bijeenkomsten. Een daarvan herinner ik me nog goed. Staande op een hoek van een straat in de Bogside (het katholieke ghetto in Derry dat geldt als de bakermat van de huidige Provisional IRA, red.), sprak een lid van de IRA een menigte toe. Hij zei: 'Wij zijn het leger van het volk, wij zijn van jullie. Wij hebben wapens om jullie te beschermen. Maar als jullie willen dat wij de wapens neerleggen, dan doen we dat'. Brendan lacht opnieuw. „Je moet ze nu eens vragen om de wapens neer te leggen. Je krijgt ze op je gericht."

STANDPLAATS:
Brussel
Peter de Vries

Reto

De remlichten van de au
voor me flitsen aan. Maand
tend, 8 uur, Prinsenbeek
kilometer lange rit van
naar deze grensovergang
Nederland en België heeft
minder dan 45 minuten geko
gezapige kruissnelheid va
de 120 door de ochtendspits
bij het binnenrijden van het
land is de pret uit: de volgen
kilometer gaan zeker vijf k
duren. De eerste file beg
Breda en duurt tot de Mo
Wie betwistte er nog dat N
land vol was? Drie maande
elke maandagochtend vroe
Den Haag leren mij in ell
anders. Vol? Er is geen door

Maar het is niet het enige
bij terugkeer na zoveel jar
nen in Brussel opvalt. De d
het harde bluf-Hollands, h
ralisme en opgeheven vinger
regelneverij, het cultiveren
politiek correcte opinie en
gen verdraagzame imago, h
nisch waken tegen maatsch
lijke verschillen; pfff, dat i
maal even schr
Met lichte verbijstering no
dat in Nederland de hond
hasjhandelaar fiscaal aftrekb
– keurig geregeld nietwaar –
Sinterklaas in het asielzoeke
trum dit jaar blank is e
wordt uitgerust met het tra
nele kruis – een kwestie van
aanstoot willen geven aan de
mitische vluchteling. Mon
Quel Pays! Zijn ze hie
Het gewenningsproces v
zwaar, dat ik mezelf er na h
ste maandje Den Haag al
trap België zowaar te gaan ro
tiseren: de nonchalance, he
joemel, het 'eigen plan trekke
afkeer van de arrogante '
nekken' uit Antwerpen en n
lijker. Allez, leven en laten
hè, waarom zoudt-U-zich
maken? Geef toe: het Belgenl
een rommeltje, maar wel pl
De misdadiger 'van bij ons'
tenminste nog eens aangep
leert een klein knipseltje uit
zet over een bankoverval. „
bedreiging van zijn pistool e
overvaller geld van filiaalho
Christiane Simons (56).
haar hond – een poedel – b
kerel te pakken. Het dier jo
een de overvaller op een ove
te vlucht." Kijk, u in Holla
uw pitbull lacht daarom, w
vindt: onze poedel is niet se
Maar zo doen wij dat! Zel
grijzende madame achter
ketje weet wel raad met di

En dat is zeker en vast gee
valstreffer, want „in de la
middag speelde zich haast e
lijkaardig scenario af in het
van de HSA-bank aan de
straat in Antwerpen," vervo
krant. „Drie jongeren va
schatting 16 à 17 jaar eiste
wapend met een alarmpi
geld. Blijkbaar helemaal ni
der de indruk, beval de ka
houder hen zo snel mogel
verdwijnen. In hun haast sp
de overvallers hun wapen k
Scheer je weg krapuul! E
belastingaftrek voor uw ve
wapen. Daarvoor gaat u maa
Neder

Nederland na de drooglegging

pilsje, een glaasje wijn, een ...el: stuk voor stuk consumpties niet meer weg te denken zijn het dagelijkse leven van de ...-geheelonthouder. De gebrui... geniet ervan. Drank geeft ge...igheid, versoepelt het sociaal ...keer. Drank is een industrie: in ...zenden varianten worden de ...dukten verkocht. Zwak-alco...sche en sterke drank. Drank ...dt gefabriceerd, er wordt re...e voor gemaakt, er is een dis-

door ROLF SCHÖNDORFF

...tieapparaat van groothandel en met detailhandel. Je kunt kopen in de supermarkt, bij de ...ecialiseerde slijter. Een deel de drinkcultuur speelt zich af ...restaurants en cafés. Op elk ni...u van het produktieproces (van ...rikant tot en met detaillist) ...ept ook deze industrie werkge...nheid. En vergeet daarbij de ...everingsbedrijven niet: de ...ndstoffenleveranciers (gerst, ...iven), de flessenfabrieken, de ...ken- en doppenmakers, de ma...ne-industrie, de verpakkingsin...strie, transporteurs en reclame...kers.

...halve voor consumenten en pro...centen is er op het dranktoneel ...plaats voor de overheid. Deze ...vangt niet alleen de gangbare ...lastingen die elke vorm van be...rijvigheid opbrengt (loon- en in...mstenbelasting, btw, vennoot...schapsbelasting). De schatkist ontvangt bovendien de alcoholaccijns. Maar daar staat tegenover dat diezelfde overheid flink wat kosten moet maken die betrekking hebben op de manier waarop wij alcohol genieten. Overmatig alcoholgebruik veroorzaakt thuis en op straat onherstelbaar persoonlijk leed. Spotjes met teksten als 'Drank maakt meer kapot dan je lief is' en 'Geniet, maar drink met mate' zeggen wat dat betreft genoeg. Alcohol heeft een benevelende werking en bij een overdosis raakt de gebruiker ernstig ontregeld. Politie en justitie hebben handel vol werk met preventie, controle en straffen. Ook misbruik van drank schept werkgelegenheid: denk aan alle mensen die aan het werk zijn om de gevolgen ervan op te vangen.

Tot zover een beeld van een samenleving die aan de ene kant aan drank veel positiefs ontleent, maar die grote problemen heeft met de gebruikers die over de schreef gaan. Stel nu dat onze regering en volksvertegenwoordiging plotseling de geest krijgen. Ze raken in de ban van een anti-alcohol-'betoog. Men ziet in dat alcohol een 'drug' is en wil het als zodanig behandelen. Met als gevolg dat per 1 januari de fabricage van en de handel in alcohol verboden zijn.

Producenten en gebruikers zijn met stomheid geslagen. Er volgen heftige protestakties. Het huis van de minister van justitie wordt geheel met bierkratten dichtgebouwd. Fabrikanten laten hectoliters whisky vrij weglopen in de Hofvijver te 's-Gravenhage.

De regering schrikt en keert voor een deel op haar schreden terug.

Economie Gesnapt

Alleen bier wordt in het vervolg nog 'gedoogd'. Maar het mag alleen nog worden verkocht in gespecialiseerde bier-'shops', die niet meer dan 5 kratten in voorraad mogen hebben. Supermarkten vertonen lege schappen, slijterijen en cafés worden gesloten. Een enkel restaurant durft nog wel een glaasje wijn te serveren maar het moet allemaal stiekem. Bonafide fabrikanten moeten de poorten sluiten. Sterke drank is alleen nog illegaal te koop. In donkere portieken kun je een, in een oude krant gerolde, fles voor woekerprijzen bemachtigen. Wat erin zit moet je maar afwachten.

De handel in distilleerkolven bloeit op: thuis stoken de mensen hun brouwsels voor eigen gebruik.

Wat ondernemender figuren gaan op grote schaal produceren in obscure panden. Energie tappen ze illegaal af. Belastingen worden uiteraard niet afgedragen. Doordat de overheid drank zo moeilijk verkrijgbaar heeft gemaakt, schieten de prijzen ervan omhoog. In feite verschaft de goedbedoelende overheid de illegale producent een machtspositie ten opzichte van zijn afnemers.

Intussen ziet de georganiseerde misdaad er handel in. Er ontwikkelt zich een crimineel circuit dat aan de goede oude tijd van Al Capone doet denken. De overheid ontvangt geen belastingen en accijnzen meer. Op belastingformulieren komen pittbulls en mitrailleurs als aftrekposten te staan. Wel moet diezelfde overheid handen vol geld uitgeven aan de uitbreiding van het politie en justitie-apparaat. Op straat wordt het onveilig. Niet alleen kun je je auto niet meer parkeren omdat drankverslaafden dagelijks aan veel geld moeten zien te komen. Ook fluiten op straat de kogels om je oren en struikel je op parkeerplaatsen over de in zwart landbouwplastic gerolde slachtoffers van afrekeningen van de bendes. Ambtenaren worden omgekocht. In het parlement ontstaat ontreddering; ministers moeten aftreden. Officieren van justitie zijn hun leven niet meer zeker.

Wat was het rustig en gezellig toen je in het café op de hoek gewoon een borrel kon pakken.

RITUELEN

In het boek Chickensoup for the Soul (Kippesoep voor de Ziel) komt de volgende merkwaardige zinsnede voor: 'Als je zou weten dat je spoedig zou sterven en je zou nog maar één telefoongesprek kunnen voeren, wie zou je bellen en wat zou je zeggen? En waar wacht je dan nog op?' In het gezin waar ik uit kom, was Kerstmis een heel bijzondere gebeurtenis, in feite de meest bijzondere van het hele jaar. De voorbereiding ervan begon vaak al weken tevoren. Het huis werd opgeknapt, er werden voor de meeste thuiswonende gezinsleden nieuwe kleren aangeschaft, en soms werd er ook nieuwe huisraad gekocht, zoals meubels, een muziekinstallatie, een televisie. Maar ook in een ander opzicht was er vaak sprake van een langdurige aanloop naar Kerstmis.

door RENÉ DIEKSTRA

Als een van de jongeren uit een serie van elf kinderen tussen wie nogal wat leeftijdsverschil, herinner ik me dat een vraag die ons dan sterk bezighield, was wie van de oudere, elders wonende kinderen met kerst thuis zou komen? Zeker omdat er vaak grote spanningen of conflicten tussen mijn ouders, met name mijn vader, en mijn oudere broers waren, bleef het dikwijls tot kerstavond laat onzeker of die voldoende waren bijgelegd of afgezwakt om de thuiskomst van de een of de ander mogelijk te maken. Maar, wonderlijk genoeg, lukte het meestal toch om een soort kerstbestand overeen te komen. En als dan de hele familie uiteindelijk, al dan niet met 'op ijs gezette' gevoelens van frustratie, aan de kerstdis zat, viel er een soort van collectieve opluchting te bespeuren. Dan koesterden we ons allemaal, hoe klein ook, in de gloed van de illusie dat iedereen er nog bijhoorde, dat er niemand uit de boot was gevallen, dat we als gezin nog altijd intact waren.

Ook al overleefde die illusie soms de kerst niet eens – niet zelden braken op tweede kerstdag de vijandelijkheden al weer uit – toch liet ze altijd weer een belangrijk spoor na. Een spoor van hoop, hoop dat als iedereen zijn best deed, dat het mogelijk moest zijn. Die ervaring had overigens ook een keerzijde. Als de kerstgloed afgekoeld was en iedereen, al dan niet morrend of gewoon boos, zijns weegs ging, daalde er in huis altijd een gevoel van verlies, van ontgoocheling, van 'hebben we met zijn allen alleen maar een kerststukje zitten opvoeren?' neer. Ook waren er, al dan niet onder de tafel, stemmen van kritiek, van 'wat heeft het voor zin om met kerst te gaan zitten doen 'alsof', terwijl we allemaal weten hoe het in feite zit...'

Later, toen ik me in de psychologie van het ritueel in het algemeen ben gaan verdiepen, heb ik me meermalen afgevraagd wat er zou zijn gebeurd als het kerstritueel niet had bestaan, als er geen enkele door de traditie aangereikte mogelijkheid was geweest om ons, hoe vol scepsis ook, aan dezelfde tafel te krijgen. In hun recent verschenen boek Rituals for our Times (Rituelen voor onze Tijd) schrijven de psychologen Evan Imeber-Black en Janine Roberts dat rituelen zoals Kerstmis vijf basale functies kunnen hebben: het vorm geven aan en onderhouden van relaties, het signaleren van veranderingen, het helen van (emotionele) wonden, het uitdrukken van een bepaald geloof of opvatting, en gewoon het vieren of genieten van iets.

Het kan per ritueel verschillen welke van deze vijf functies op de voorgrond staat. Zo is de diploma-uitreiking bij een eindexamen een ritueel dat vooral bedoeld is om een verandering (in status) te signaleren en ook, via uitnodigingen aan anderen om er bij aanwezig te zijn, om relaties (verder) vorm te geven of te onderhouden. Maar zo'n ritueel is natuurlijk niet bedoeld, en gelukkig maar, om emotionele wonden te helen. Op soortgelijke manier is een ritueel als eenmaal per dag met het hele gezin aan tafel een maaltijd gebruiken zowel bedoeld om de onderlinge relaties te onderhouden alsook uitdrukking van het geloof dat het voor gezinsleden belangrijk is om dagelijks een bepaalde tijd gezamenlijk door te brengen.

Iedere groep mensen, hoe klein ook, wordt steeds opnieuw voor de vraag gesteld, wie er (nog) bij hoort, wie 'in' is en wie 'uit', wie 'close' met wie is, en wie zich aan het distantiëren is. Een van de belangrijke functies van rituelen is dat ze ons helpen om dit soort aspecten van onze relaties met anderen helder te krijgen en een gelegitimeerde gelegenheid bieden om bij te sturen als we ongelukkig zijn met een bepaalde ontwikkeling. Rituelen bieden ons een gelegenheid om banden met anderen te blijven onderhouden, zelfs in tijden van crisis en conflict.

Imeber-Black en Roberts geven daarbij een simpele vuistregel: 'Als je de neiging hebt om het bijwonen van bepaalde rituelen te vermijden of om er zelf niets aan te doen, zelf niets te organiseren, dan is dat meestal een belangrijk signaal dat er op het gebied van relaties met (belangrijke) anderen iets rammelt'. Simpeler gezegd, er is relationeel werk aan de winkel. Dat werk moet dan vaak wel gedaan worden voorafgaande aan het ritueel. Als iemand niet 'on speaking terms' is met een bepaalde broer of zus, maar toch de hele familie inclusief die broer of zus simpelweg voor Oudejaarsavond thuis uitnodigt, dan is een weigering van die broer of zus om te komen een stap die de kloof of afstand alleen nog maar vergroot.

Daarom is het van belang om voorbereidend werk te verrichten, om gebieden waar spanningen bestaan voor bespreking open te stellen en vooral om duidelijk te maken dat het voortbestaan van een band van grotere waarde wordt geacht dan welk verschil van inzicht ook. Niet zelden blijkt dat het louter iedereen weer eens bij elkaar krijgen, op dezelfde tijd, op dezelfde plaats voor een bepaald ritueel, oude patronen van boosheid en wrok kan doorbreken. Soms omdat, zoals de klassieke Romeinse filosoof Seneca bijna tweeduizend jaar geleden zo treffend heeft gezegd, we al bij elkaar zittend ontdekken dat onze wrok of boosheid in wezen niet anders is dan een bekentenis van, een symptoom van verdriet. Maar zelfs als dat doorbreken niet meteen lukt, dan kan het ritueel in ieder geval de hoop doen herleven dat het ooit zal lukken.

Dat is wat ik van mijn kindheidsherinneringen aan Kerstmis heb overgehouden: dat relaties vaak 'hassle' (gesodemieter) zijn en rituelen soms toch 'hope' bieden. En, zoals George Bernanos het in zijn prachtige boek 'De vrijheid, om wat te doen?' zo treffend zegt: 'De hoop is de grootste en moeilijkste overwinning die de mens op zijn geest kan behalen'.

Reden genoeg om dat ene telefoontje al vast bij leven en welzijn maar te plegen.

door rob peters

Ook drugsmama's gaan de bak in

Moeder Engeline (62) hoeft haar kinderen voorlopig niet te missen.

Geen dag!

Met drie zonen en een dochter moet mama nog zeker twaalf maanden brommen.

Een fikse straf voor een lucratief handeltje in harddrugs.

Haar huis in Heerlen was een jaar lang dé buurtwinkel voor junks.

De handel bloeide en mama zwaaide de handig de scepter achter de toonbank.

De kinderen probeerden hun moeder uit de wind toen de politie het miljoenen bedrijf stoplegde.

Dat leek te lukken.

Ook de openbare aanklager verzette zich aanvankelijk niet tegen een zachte aanpak.

Moeder mocht zelfs even de bajes uit.

Schrokken de rechters tijdens hun geheime beraadslaging van hun eigen mildheid en de consequenties?

Voorzagen zij na een lichte bestraffing van de drugsmoeder een stroom van bejaarde moeders en stokoude vaders voor het hekje, naar voren geschoven om de kastanjes voor criminele drugsbonzen uit het vuur te slepen?

Mama moet terug naar haar cel.

Moeder Engeline (62) schudt na het aanhoren van het zware vonnis van dertig maanden met aftrek ongelovig haar paars gespoelde haardos.

'De directeur van de bajes heeft me toch vrijgesproken,' zwaait Engeline vertwijfeld met een officieel ogend stuk papier.

Haar voorlopige ontslag uit de rijksinrichting is wat anders dan een strafvonnis, legt een welwillende advocaat haar uit.

Terwijl haar zonen en oudste dochter een voor een worden teruggeleid naar hun cel, zakt een moeder vertwijfeld neer en huilt zachtjes.

Zeker, ze verdiende tonnen aan de handel.

'Maar, ik ben met mijn dochter gaan handelen om te voorkomen dat mijn verslaafde zonen moesten gaan stelen om aan hun dagelijkse shot te komen. Ik had altijd spul voor hen in thuis,' zegt ze.

Ook op vakantie nam zij drugs voor de jongens mee uit eigen voorraad.

Bij haar aanhouding kwam die vakantievoorraad bij een inwendig onderzoek boven water.

Mama en haar kinderen gingen wel drie keer op vakantie per jaar.

Rust krijgt de familie nu op lokatie in Limburg: in 'Overmaze' of in 'De Geerhorst'.

'Geen vrolijk kerstfeest,' snikt moeder.

'Samen uit, samen thuis,' mompelt een ver familielid op de publieke tribune.

ander-zijds

Runderen

DOOR PETER STIEKEMA

Er zijn op dit moment, een week voor Oudjaar, al vele tienduizenden kilo's illegaal vuurwerk in beslag genomen. Bovendien heeft datzelfde vuurwerk inmiddels de nodige lichaamsdelen in een onbedoelde baan om de aarde gebracht. Je bent, kortom, nog steeds een rund als je met vuurwerk stunt.

In 1993 ging ongeveer vijf miljoen kilo legaal vuurwerk de lucht in, met een waarde van pakweg veertig miljoen gulden. Daar kan naar schatting nog eens twaalf miljoen bij worden opgeteld voor illegaal spul, zoals strijkers.

Verleden jaar vielen er weliswaar voor het eerst minder slachtoffers dan in voorgaande jaren, maar we praten nog steeds over 1800 ongelukken, waarvan vijftig met zeer ernstig letsel. In november '93 werd zelfs een man gedood door een zelfgemaakte vuurwerkbom met een kracht van twee megaton of daaromtrent. Daarnaast is het schrikbarend dat bij vijftien procent van de ongevallen zeer jonge kinderen, tussen de zes en negen jaar, het slachtoffer zijn.

Het lijkt wel of vuurwerk ieder jaar gevaarlijker wordt. Vooral het spul dat in België te koop is, is buitengewoon link. Als je het koopt lijkt er zo op het oog niets aan het handje, maar als je het afsteekt kun je dag zeggen tegen datzelfde handje, om over het oog maar helemaal te zwijgen.

Alsof het allemaal nog niet erg genoeg is, zijn criminele typetjes van plan rond Oudjaar handgranaten uit het voormalige Joegoslavië te gebruiken. De gevolgen daarvan heeft inmiddels ook een enkele kunstenaar aan den lijve mogen ondervinden. En dat allemaal onder het motto: Ik ben zo ontzettend kwaad, dus gooi ik maar een handgranaat.

De Stichting Consument en Veiligheid is ook dit jaar weer in actie gekomen tegen het jaarlijkse vuurwerkdrama. De vier jongens die nu centraal staan in de campagne zijn, wat je noemt, getekend voor het leven. Dennis (16) verloor zijn linkeroog, Alberto (31) zijn rechterhand, Vincent (19) mist een aantal vingers en Paul (15) zijn linkerbeen heeft zware littekens. Sinds begin december zijn ze te zien op tv, honderden billboards, posters op de stations en in tijdschriften en kranten.

Wegens de goede reacties op de campagne van vorig jaar heeft Consument en Veiligheid dus wederom een nieuw stel echte slachtoffers gezocht en gevonden, zodat de confronterende opzet gehandhaafd blijft, zo meldt de folder. Of het helpt waag ik te betwijfelen, want ook nu zal wel weer een nieuw stel koeien met vuurwerk knoeien, denk ik zo. Ik heb het een jaar geleden al eens in deze rubriek beweerd, maar ik blijf die campagnes te slap vinden. Die getekende typetjes met bijschriften als: dankzij dat te korte lontje heb ik nu eindelijk mijn (blindengeleide) hondje, vond ik toch een stuk sterker.

Inventief als ik ben (in alle bescheidenheid overigens) stel ik de Stichting Consument en Veiligheid gratis weer enkele suggesties ter hand:

Via dat rotje van mijn oma,
heb ik nu levenslang een stoma.

Of, iets vulgairder:

Dankzij die Romeinse kaars,
krab ik nooit meer aan mijn aars.

En voor de liefhebbers van een volmaakt uiterlijk:

Met de hulp van een goedgemikte strijker,
ben ik nu een fraai kunstgebit rijker.

De volgende regels slaan, meen ik maar, toch wel ongeveer alles en misschien hebben ze ook nòg meer effect:

Onze Peter is tot zijn spijt
door vuurwerk zijn ballen kwijt
Van Sinterklaas krijgt hij straks,
en dat is fijn
twee nieuwe, helaas van marsepein!
Toch?

SCORPIO

DE GEKKENLIJN

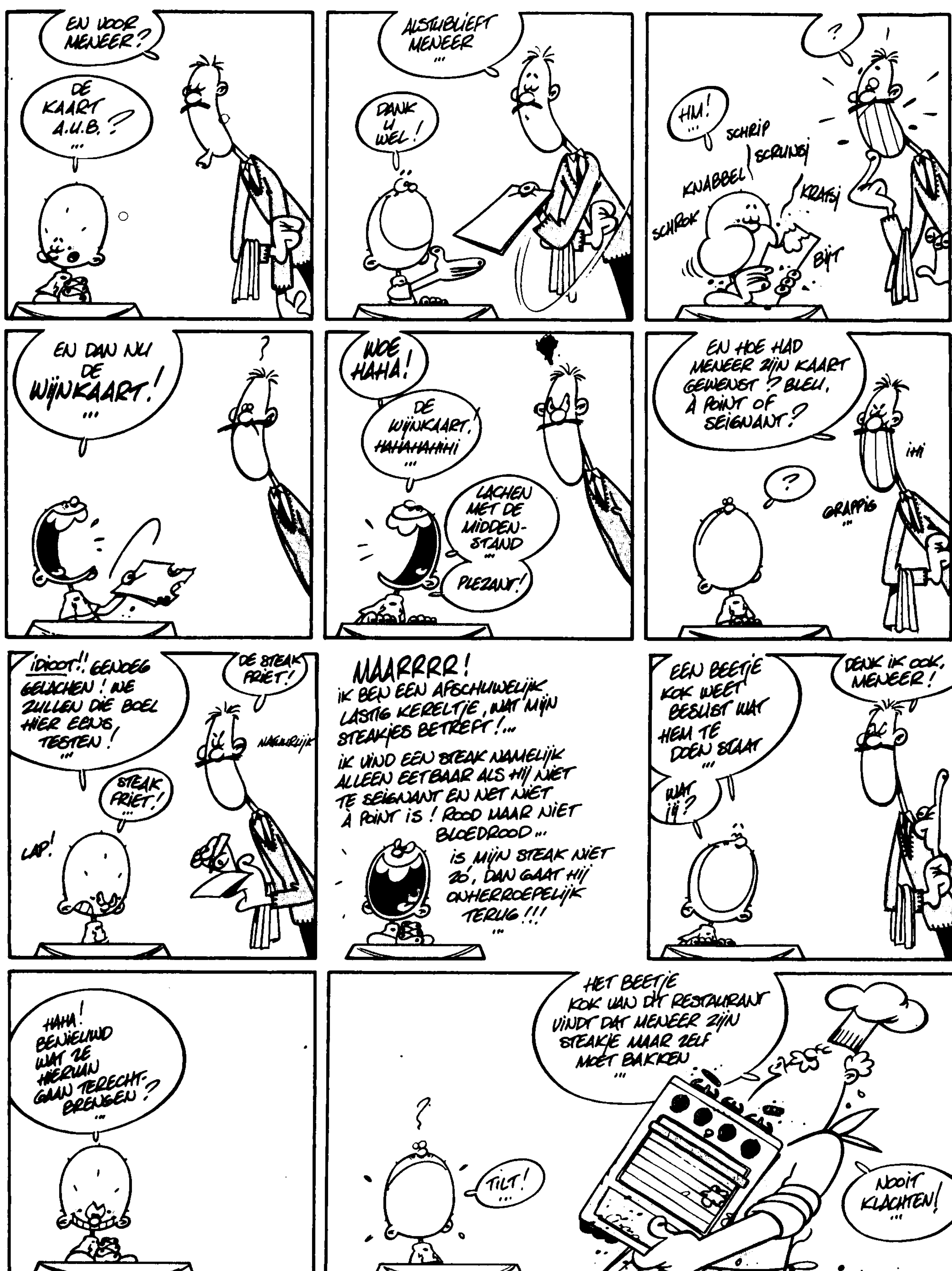
YAACK - ROBERT WUYTS

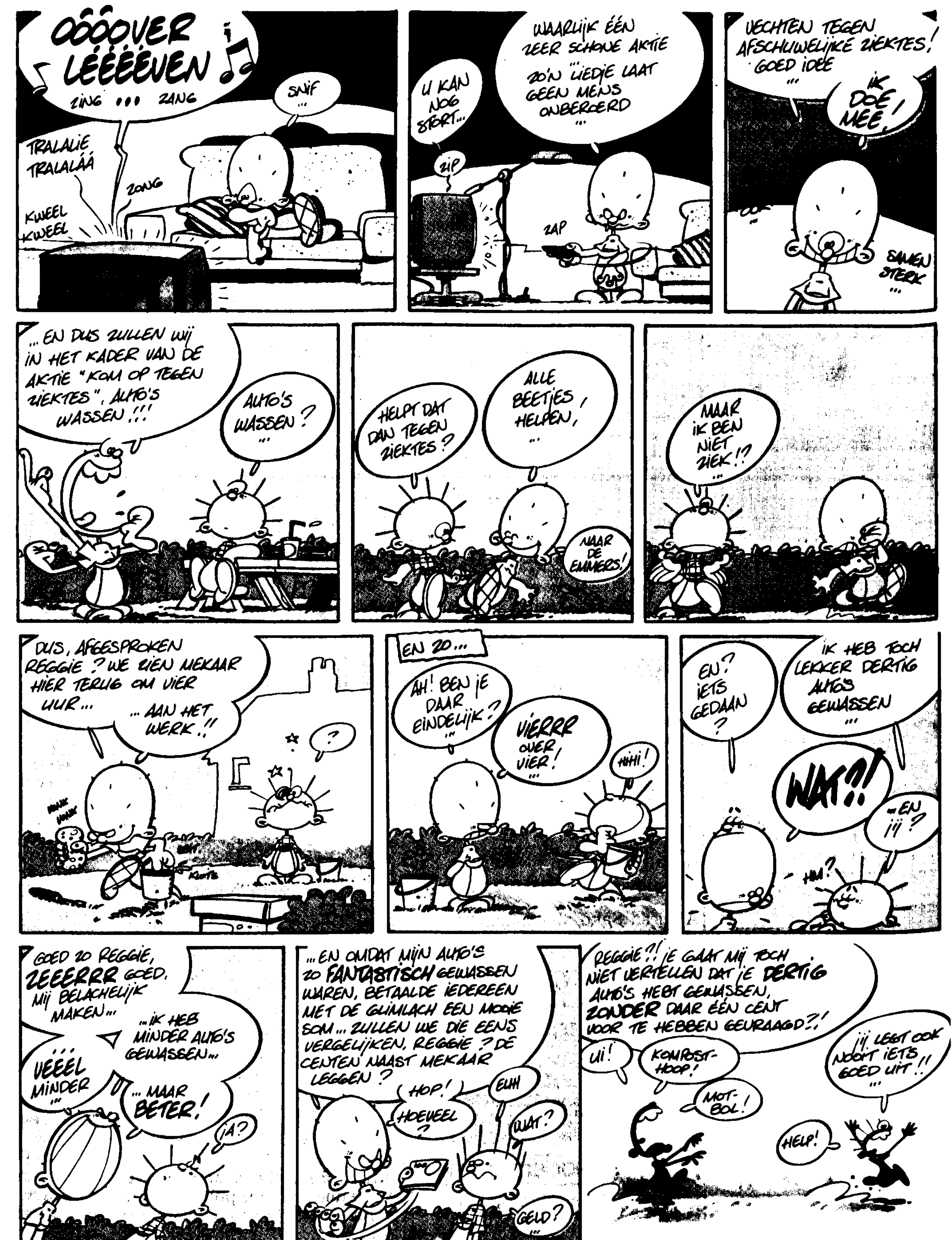

BIEBEL

IKKE

imburgs agblad egionaal
Zaterdag 24 december 1994

Uitgeversmaatschappij Limburgs Dagblad B.V. - Postbus 3100, 6401 DP Heerlen - Telefoon 045-739911 - Hoofdredacteur Ron Brown

Stichting Watersnood Limburg wil 'Franse oplossing'

'Verzekering voor natuurramp forceren'

Van onze verslaggever

OOL - Iedereen, die een opstalverzekering sluit, moet verplicht premie betalen voor de gevolgen van natuurrampen. Dit zei voorzitter Emiel Mastenbroek van de stichting Watersnood December 1993 gisteren bij de presentatie van het jaarverslag in Ool bij Roermond.

„Met maximale politieke druk en juridische middelen moet een oplossing geforceerd worden om de gevolgen van natuurrampen in het verzekeringspakket te krijgen," vindt Mastenbroek.

De stichting sprokkelde vorig jaar 11 miljoen gulden bij elkaar om de gevolgen van de watersnood in Limburg bij de dertienduizend particuliere gedupeerden te verlichten. De totale schade, inclusief landbouw- en bedrijfsschade, bedroeg 253 miljoen gulden.

Mastenbroek memoreerde dat op het gebied van hulpverlening vorig jaar veel goed is gegaan. Maar de watersnood heeft volgens hem ook tekortkomingen blootgelegd. Er moet eindelijk een oplossing komen voor onverzekerbare schade.

Wateroverlast

Verzekeraars dekken geen schade van watersnood. Dit besluit is in 1955 genomen na de watersnood van 1953. Mede onder invloed van politieke druk na de wateroverlast van vorig jaar in deze provincie zijn de verzekeraars en het kabinet begin dit jaar om tafel gaan zitten. Tot nu toe zonder resultaat. Maar een woordvoerder liet gisteren weten dat het Verbond van Verzekeraars 'uiterlijk voor de zomer van 1995' op het hoogste niveau een oplossing zal moeten aandragen. De Nederlandse verzekeraars zien veel in de 'Franse oplossing'. Deze houdt in dat iedereen die een opstalverzekering sluit extra premie betaalt voor natuurrampen.

Alleen verzekeraar Lugt Sobbe & Co ontwikkelde tot nu toe een catastrofe-polis die uitgaat van een vergoeding van een kwart van materiële schade met een maximum van 250.000 gulden. „Dit is weliswaar het begin van een oplossing maar nog geen echte oplossing," vindt Mastenbroek. Ook het Verbond van Verzekeraars acht die oplossing 'eigenlijk onmogelijk'.

Aantrekkelijk

In het buitenland bestaan wel regelingen of verzekeringen voor natuurrampen. In België is er sinds de watersnood in het Scheldegebied in 1976 een speciale wettelijke regeling voor vergoeding van schade als gevolg van natuurrampen. Het Belgisch voorbeeld lijkt volgens Mastenbroek aantrekkelijk maar het staat aan ernstig kritiek bloot. Vooral wegens de bureaucratische procedures en de vaak langdurige afhandeling hebben de verzekeraars kort geleden aangeboden de afhandeling van de claims van de overheid over te nemen.

Verzet

De regering heeft zich tot nu toe tegen de Franse oplossing verzet, vanwege de beperking van de vrije consumentenkeuze evenals de lastenverzwaring. De stichting Watersnood Limburg vindt evenwel dat de regering onder druk moet worden gezet om de patstelling te doorbreken.

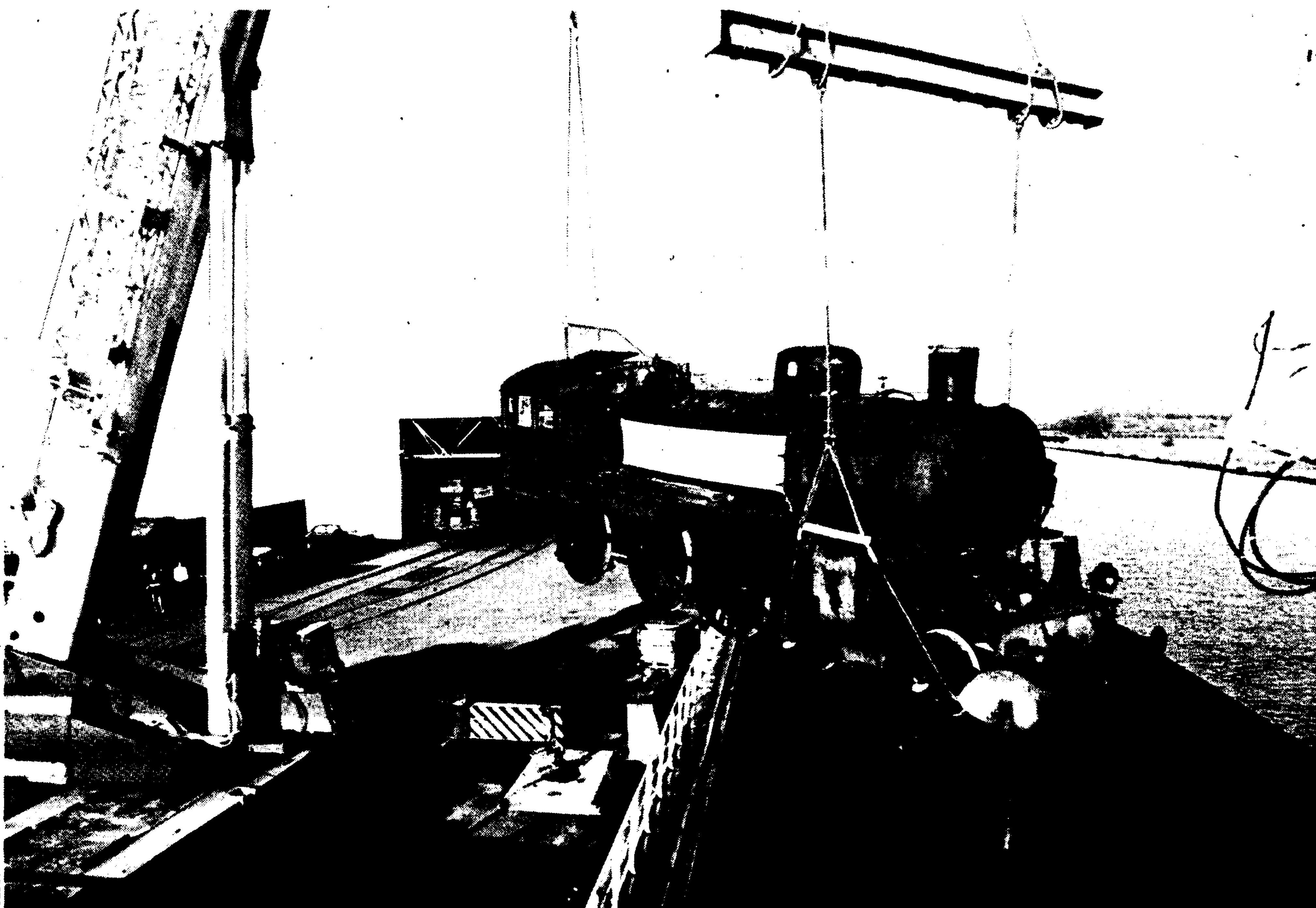
Zie ook pagina 13
● 'Rampenfonds moet ook uitkeren aan bedrijven'

Monument watersnood

OOL – Gouverneur Berend-Jan baron van Voorst tot Voorst heeft gisteren in Ool bij Herten een monument onthuld ter herinnering aan de watersnood rond de kerstdagen vorig jaar.

Het roestvrij stalen monument is gemaakt door de Hertense kunstenaar Winand Thönissen en bestaat uit een pilaar met daarop vier vluchtende vogels. In het midden van de paal wordt aangegeven hoe hoog het water van de Maas stond.

Het gedenkteken staat op de plaats waar vorig jaar een Maasdijk bezweek en de nabijgelegen Roermondse woonwijk Den Ekkert onder water kwam te staan. Bij veel bewoners is nog sprake van onverwerkte psychische angst en schade, zo zei Van Voorst.

● *In de bedrijfshaven van Born kwamen gisteren drie antieke stoomlocomotieven uit Zweden aan.* Foto: PETER ROOZEN

Aankomst stoomlocs historisch moment

Van onze verslaggever

BORN – Met de aankomst van drie stoomlocomotieven uit Zweden in de bedrijfshaven van Born, is gisteren voor de leden van de Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij (ZLSM) een lang gekoesterde wens in vervulling gegaan.

De kostbare lading is vanuit de Zweedse plaats Uddevalla per schip geheel over water naar Born gebracht. Naast de drie locomotieven en een partij reserve-onderdelen, is op het allerlaatste moment ook nog een goederenwagon aan de verzameling toegevoegd.

De antieke locomotieven stammen uit 1911, 1914 en 1916. Eind jaren vijftig hebben de locs nog een gelaste ketel gekregen en weer tien jaar later zijn ze na een grondige revisie in het Zweedse spoorwegmuseum in Gävle gestationeerd.

In het voorjaar van 1992 zijn door de ZLSM de eerste onderhandelingen gevoerd voor de aankoop van de locomotieven. De komst van de machines is voor het vrijwilligerskorps van de ZLSM dé beloning voor het vele werk dat in de afgelopen jaren is verricht om de historische spoorlijn van het Miljoenenlijntje te realiseren.

Een bijzonder dag noemde ZLSM-voorzitter H. Haenen gisteren het ontladen van de kustvaarder 'MS Scout Marin', waarmee de goederen naar Born zijn gebracht.

„Onze collectie is compleet," aldus Haenen. „We verwachten dat de eerste officiële rit rond Pasen is."

De dag kon gisteren voor de ZLSM helemaal niet meer kapot nadat bericht werd ontvangen dat minister Jorritsma van Verkeer en Waterstaat concessie had verleend aan de stichting om een treindienst te beginnen op het traject Schin op Geul-Simpelveld-Kerkrade.

Dit jaar is het in ere herstellen van het Miljoenenlijntje in een stroomversnelling geraakt. Voor een bedrag van 4,7 miljoen is in het project geïnvesteerd. Subsidies zijn verleend door onder meer de Europese Unie, ministerie van Economische Zaken, de provincie Limburg en betrokken gemeenten.

De spoorlijn is voor een periode van tien jaar gehuurd van de Nederlandse Spoorwegen, met een optie voor nog eens vijf jaar.

„Nu de drie stoomlocomotieven zijn gearriveerd, wordt het beeld van een echt stoombedrijf werkelijkheid," aldus de ZLSM.

Meijers doet beroep op humaniteit

Armeens gezin wordt uitgezet

Van onze verslaggever

SCHINVELD - Het Armeens gezin Manoekjan in Schinveld wordt teruggestuurd naar zijn geboorteland. De president van de rechtbank in Den Bosch heeft dat gisteren bekendgemaakt.

Anni en Sako Manoekjan en hun drie kinderen Marina, Hasmik en Gregor wonen al zes maanden in een woning aan de Boebegraaf in Schinveld. Nadat bekend werd dat uitzetting van het gezin dreigde, zijn burgemeester Hub Meijers van Onderbanken en inwoners van Schinveld in actie gekomen.

Justitie heeft nu beslist dat de Armeniërs het land worden uitgezet. Raadsman mr. Mark Mertens van de vluchtelingen vindt het een vervelende zaak. „Justitie is blind voor de situatie waarin de Manoekjans verkeren en de inzet waarmee de gemeenschap wil voorkomen dat het gezin op het vliegtuig wordt gezet naar Armenië."

Schandaal

Juridisch is volgens Mertens weinig te doen. „Maar politiek gezien is het een schandaal," aldus de raadsman. „Officieel staat in de stukken dat Armenië en Azerbajdzjan niet in oorlog zijn. Toch wordt er al anderhalf jaar in dat gebied gevochten."

Bijzonder onrechtvaardig vindt Mertens dat de landsadvocaat schrijft dat Sako Manoekjan het aan zichzelf te danken heeft dat hij als dienstweigeraar op de vlucht is geslagen. Mertens: „Er staat letterlijk in de stukken dat Manoekjan de Armeense ambtenaar met steekpenningen had kunnen omkopen. In plaats van 4000 dollar uit te geven voor de vlucht, had hij 1500 dollar als afkoopsom moeten betalen aan de ambtenaar."

Geronseld

Mertens zegt verder dat het algemeen bekend is dat in Armenië soldaten worden geronseld. „Mannen worden op straat opgepakt om onder de wapens te gaan. Als je geld hebt, kun je de dienstplicht afkopen," besluit de advocaat.

De hoop is nu alleen nog gevestigd op leden van de Tweede Kamer. Burgemeester Meijers, die het gezin Manoekjan gistermiddag op de hoogte stelde van de afwijzing, ziet nog een lichtpuntje in deze kwestie. „Door Tweede-Kamerleden vragen te laten stellen, kunnen we misschien een beroep doen op de humaniteit. Wel heb ik via het departement bereikt dat de uitzetting is verschoven tot na de feestdagen," besluit Meijers.

CDA: 'Europese erkenning voor politieschool'

DEN HAAG/HEERLEN – Het CDA-Kamerlid Maria van der Hoeven wil dat het lesmateriaal van het Politie Opleidingscentrum Zuid-Nederland in Heerlen een Europese status krijgt. Zij vindt dat minister Dijkstal van Binnenlandse Zaken hiervoor zij nek meer moet uitsteken in Brussel. De bewindsman zou het lesmateriaal in de ministerraad onder de aandacht van zijn Europese collega's moeten brengen.

Het Politie Opleidingscentrum Zuid-Nederland heeft een module grensoverschrijdende politiesamenwerking opgezet. Dit lesmateriaal wordt al gebruikt door de politie in België en Duitsland. Met het materiaal heeft de opleiding in Heerlen zich volgens Van der Hoeven opgeworpen als een belangrijk kandidaat voor de officiële status van Europees Coördinerend Politie Opleidingscentrum. Minister Dijkstal zou nu wat extra lobby-werk moeten verrichten om te zorgen dat de Limburgse instelling ook echt die status weet te verwerven. Lukt dat, dan zal het door de opleiding ontwikkelde lesmateriaal voortaan ook afgenomen worden door politiekorpsen in andere landen dan België en Duitsland.

CDA-Kamerlid Van der Hoeven heeft de kwestie bij de begrotingsbehandeling al onder de aandacht van de minister gebracht. De minister wilde toen geen reactie geven, vandaar dat het Limburgse Kamerlid het nogmaals probeert door officiele Kamervragen te stellen.

Verdachte van moord opgepakt

AKEN - De Duitse politie heeft een 25-jarige man uit Mudersbach/Altenkirchen aangehouden, die ervan wordt verdacht vorige week de 42-jarige prostituée Angelika H. in Aken te hebben gedood. De man werd in de woning van zijn broer in Aken opgepakt.

Sigarettenbende Aken opgerold

AKEN – Justitie in Aken heeft een grote internationale smokkelbende in sigaretten opgerold. De bende smokkelde de laatste anderhalf jaar meer dan 40 miljoen sigaretten het land in. De rookwaar kwam uit Polen en het mini-staatje Andorra. De aanhoudingen door de Akense politie vonden al in augustus plaats, maar werden pas deze week onthuld. Vijf verdachten zijn aangehouden. Tevens werd beslag gelegd op 2,5 miljoen sigaretten. Sloffen sigaretten werden voor 25 mark per stuk (officiële prijs minimaal 50 mark) verkocht in de Duits-Nederlandse grensstreek. De politie pakte ook nog dertig tussenhandelaren en koeriers op.

Katholiek blad verdwijnt

MAASTRICHT – Door het teruglopend aantal abonnees is het katholieke maandblad Confrontatie genoodzaakt komende maand te stoppen. Het 'tijdschrift voor rk geloofsverkondiging, geloofsverdediging en geloofsbeleving' werd in 1964 opgericht. Volgens redacteur J. Bongaarts heeft het blad 'getracht de katholieken die trouw gebleven zijn aan de paus te steunen en voor hun rechten op te komen' Omdat er toch nog 'van deze gelovigen zijn, hoopt hij dat het blad onder een nieuwe naam (Markant) als kwartaaltijdschrift kan voortbestaan. Confrontatie heeft zijn naam altijd recht gedaan, zoals ook blijkt uit het laatste nummer. Daarin wordt de progressieve Acht Mei Beweging, waarmee de bisschoppen de dialoog beginnen, de vijfde kolonne genoemd: „Men dialogiseert niet met de vijfde kolonne, men schakelt haar uit!"

Levenslang voor ontvoerders

BRUSSEL – Drie ontvoerders van het Belgische jongetje Anthony de Clerck zijn donderdagavond door de rechtbank van Gent veroordeeld tot levenslang. Enkele medeplichtigen kregen gevangenisstraffen van vijf tot twintig jaar. Ten tijde van zijn ontvoering, op 4 februari 1992, was het jongetje elf jaar oud. Hij werd door gewapende en gemaskerde mannen op de oprijlaan van de ouderlijke woning uit een auto gesleurd en ruim een maand in een kelder gevangen gehouden. Na betaling van een losgeld van circa 14 miljoen gulden werd Anthony vrijgelaten. Onmiddellijk na de vrijlating verrichtte de politie de eerste aanhoudingen. De bende bleek een jaar eerder de ontvoering van Christiane Gielen, de secretaresse van de Nederlandse bouwondernemer Leon Melchior, te hebben uitgevoerd.

Steun EU voor Peel

MAASTRICHT/BRUSSEL – De Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de Europese Unie, heeft het sein op groen gezet voor de grootschalige plannen van het provinciebestuur voor de plattelandsontwikkeling in Noord- en Midden-Limburg. Dat betekent dat de EU voor dat doel definitief 41,5 miljoen gulden op tafel legt. Alleen geld voor een nieuw mestverwerkingssysteem en de ontsluiting van de Noordlimburgse glastuinbouwgebieden is door het EU-bestuur om beleidsmatige redenen geschrapt. De herstructureringsprojecten richten zich op de volgende vijf beleidsterreinen: toerisme en recreatie, natuur en milieu, heroriëntatie land- en tuinbouw, verbetering van de regionale arbeidsmarkt, en versterking van de concurrentiekracht van het bedrijfsleven.

Studiedag provinciale tv

SITTARD – De Provinciale Statenfractie van de PvdA in Limburg houdt op zaterdag 14 januari een studie- en debatdag over provinciale televisie. De ochtendbijeenkomst is bedoeld voor Statenleden, gemeenteraadsleden en allen die betrokken zijn bij plaatselijke en provinciale omroepen. Het ochtendprogramma, onder voorzitterschap van Jaques Jansen -vice voorzitter Statenfractie PvdA - begint om 10.15 en en eindigt om 12.30 uur. Van 14.00 tot 16.00 uur is er een publiek debat over de relatie tussen lokale en provinciale televisie. De bijeenkomst is in de aula van de muziekschool in Sittard aan de Broeksittarderweg 1.

Donkere Kerstmis

TEGELEN – De Tegelse politie heeft een 24-jarige man uit Leende aangehouden die door een buurtbewoner was betrapt op het stelen van de kerstboomverlichting in de voortuin van een woning. o/z

Hartelijk dank voor de grote belangstelling, bloemen, geschenken en felicitaties bij ons 60-jarig huwelijksfeest.

Wij danken mede namens onze kinderen, klein- en achterkleinkinderen allen die ons die dag tot een onvergetelijke hebben gemaakt.

G. Kollee
M. Kollee-Cobben

Hoensbroek, december 1994

---

†

Met grote droefheid, doch ook met dankbaarheid jegens O.L. Heer hem als echtgenoot, vader en opa te hebben gehad, geven wij kennis dat, na een kortstondige ziekte, van ons is heengegaan, voorzien van het h. oliesel, op de leeftijd van 84 jaar,

Hendrikus Hubertus Tinnemans

echtgenoot van

Maria Anna Dina Rutten

In dankbare herinnering:

Sittard: **M.A.D. Tinnemans-Rutten**
Nieuwstadt: **Leo en Anita Tinnemans-Lauvenberg**
Rianne, Yvonne
Familie Tinnemans
Familie Rutten

21 december 1994,
Oude Heerlenerweg 31, 6133 BR Sittard.

De plechtige uitvaartdienst, gevolgd door de begrafenis, zal plaatshebben op dinsdag 27 december a.s. om 11.00 uur in de parochiekerk van Christus Koning te Leyenbroek-Sittard.

Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.

De dierbare overledene zal bijzonder worden herdacht tijdens de eucharistieviering van maandag 26 december a.s. om 11.00 uur in bovengenoemde kerk.

Gelegenheid tot afscheid nemen in het Maaslandmortuarium Wauben, Heinseweg te Sittard, dagelijks van 17.30 tot 18.15 uur.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

---

†

Hierbij geven wij u kennis, dat na een werkzaam en liefdevol leven voor zijn gezin, dat alles voor hem betekende, van ons is heengegaan mijn lieve man, onze vader, schoonvader en opa

Harie Schaapkens

echtgenoot van

Anna van Eijs

Hij overleed kort voor zijn 81ste verjaardag.

Voerendaal: **A.M.H. Schaapkens-van Eijs**
Heerlen: **Mia Schaapkens**
Sonya
Voerendaal: **Thuy en Wiel Limbach-Schaapkens**
Ingrid en Bob, Cécile en Paul
Voerendaal: **Ans en Jan Meulen-Schaapkens**
Heerlen: **Fietje en Hub van Houtem-Schaapkens**
Maud, Hannah

22 december 1994
Tom Brandstraat 1, 6367 XH Voerendaal

De plechtige eucharistieviering zal gehouden worden op dinsdag 27 december om 11.00 uur in de parochiekerk van de H. Laurentius te Voerendaal, waarna aansluitend begrafenis op de algemene begraafplaats aldaar.

Overtuigd van uw medeleven is er geen condoleren.

De overledene is opgebaard in een der rouwkamers van begrafenis- en crematievereniging Voerendaal, Kerkplein 43 te Voerendaal, alwaar gelegenheid tot afscheidnemen dagelijks van 18.30 tot 19.00 uur en tijdens de kerstdagen van 11.00 tot 12.00 uur.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

---

†

Dankbaar voor het vele goede dat hij ons tijdens zijn leven heeft gegeven delen wij u mede dat, na een liefdevolle verzorging in het verpleeghuis Schuttershof te Brunssum, op 86-jarige leeftijd toch nog onverwacht van ons is heengegaan onze zorgzame vader, schoonvader, opa, overgrootvader, broer, zwager, oom en neef

Josef Albert (Joep) Echternach

weduwnaar van

Maria Elisabeth Dautzenberg

Buchten: **Math Echternach**
Tilly Echternach-Wijckmans
Brunssum: **Wilma Peters-Echternach**
John Peters
Brunssum: **Piet Echternach**
Magda Echternach-Geerlings
Stockheim, D.: **Martiny Echternach**
Nuth: **Albert Echternach**
Mia Echternach-Schols
Brunssum: **Theo Echternach**
Hannie Echternach-Schiessl
Brunssum: **Annelies v. Schendel-Echternach**
Martin v. Schendel
Brunssum: **Johnnie Echternach**
Agnes Echternach-Hellenbrand
Zijn klein- en achterkleinkinderen
Familie Echternach
Familie Dautzenberg

23 december 1994.
Schutterstraat 43, Brunssum.
Corr.-adres: Schutterstraat 32, 6443 VT Brunssum.

De crematieplechtigheid zal worden gehouden in het crematorium aan de Imstenraderweg te Heerlen op woensdag 28 december a.s. om 10.30 uur.

Samenkomst in het crematorium alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.

Gelegenheid om afscheid te nemen dagelijks van 18.00 tot 19.00 uur in Uitvaartcentrum Brunssum van H. Peters Begrafenisonderneming, Heugerstraat 4a te Brunssum.

Zij die geen kennisgeving mochten hebben ontvangen gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

„Ik heb de goede strijd gestreden."

Uit IJsland ontvingen we 't onverwachte bericht dat, na kortstondige ziekte, te Reykjavik op 20 december 1994 overleed

pater Jan Hubert Habets

montfortaan

Hij werd geboren te Schaesberg 19 november 1913. Na 't Klein Seminarie te Schimmert, 't Noviciaat te Meerssen en 't Groot Seminarie te Oirschot werd hij aldaar priester gewijd op 3 maart 1940.

Hij studeerde klassieke talen te Nijmegen en was leraar te Schimmert en Fatima. Vervolgens was hij studentenpastor te Lissabon en sinds 1978 pastor in IJsland.

Pater John Habets wordt herdacht te Reykjavik op 30 december 1994 in een plechtige viering om 13.30 uur en daarna aldaar begraven.

In Nederland nemen we op dezelfde dag biddend afscheid in een eucharistieviering in de parochie van de H. Petrus en Paulus te Schaesberg om 11.00 uur.

Namens de montfortanen:
Pater dr. Ch. Voncken, provinciaal
Namens zijn familie:
Maria Habets

Corr.adres: mevrouw M. Habets
Hoofdstraat 64, 6372 EK Landgraaf

Enige en algemene kennisgeving

†

In de liefde en vrede van Christus is heden van ons heengegaan, voorzien van de h. sacramenten, onze broer, zwager, oom en neef

Funs Heijlands

* 19-12-1933 Weustenrade
† 22-12-1994 Sittard

In dankbare herinnering:
Broer, zusters, schoonzus, zwagers, neven en nichten

Sittard, Watersley 1
Corr.adres: Apollolaan 84, 6373 HC Landgraaf

De plechtige uitvaartdienst zal plaatshebben op dinsdag 27 december a.s. om 11.00 uur in de Christus Koningkerk te Hoensbroek-Zuid, gevolgd door de begrafenis op de centrale begraafplaats aan de Randweg.

Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.

Maandag, tweede kerstdag, tijdens de eucharistieviering van 11.00 uur, in bovengenoemde kerk, bidden wij mede voor zijn zielerust.

U kunt afscheidnemen in een der rouwkamers van De Universele, Hoofdstraat 100, Hoensbroek. Bezoekgelegenheid dagelijks van 17.30 tot 19.00 uur. Zondag alleen van 14.00 tot [illegible] uur.

Enige en algemene kennisgeving

†

Na een werkzaam en [illegible] gezin, dat alles voor haar [illegible] kennis dat heden van [illegible] lieve vrouw, onze zo[illegible] moeder, oma, zus, sch[illegible]

Ida Zegers

echtgenote van

Wil Poulissen

Zij overleed op de leeftijd van 72 jaar, voorzien van de h. sacramenten.

Urmond: **Wil Poulissen**
Stein: **Harie en Karin**
Lars
Stein: **Thieu en Mies**
Kenny
Papenhoven: **Hen en Tiny**
Michelle
Familie Zegers
Familie Poulissen

6129 CE Urmond, 23 december 1994,
Bergstraat 24.

De plechtige uitvaartdienst gevolgd door de begrafenis zal plaatsvinden op dinsdag 27 december om 10.30 uur in de St.-Martinuskerk te Urmond.

Er is geen condoleren.

Maandag, 2e kerstdag tijdens de h. mis om 10.30 uur zal zij bijzonder herdacht worden in voornoemde kerk.

De overledene is opgebaard in de rouwkamer van Uitvaartcentrum Daemen, Heirstraat 41 te Elsloo-Stein.

Bezoek dagelijks van 18.30 tot 19.00 uur.

In verband met dit overlijden is

Garage M. Poulissen
Heirstraat 10 te Urmond
dinsdag 27 december a.s. de gehele dag
GESLOTEN.

Na een leven dat getekend werd door eenvoud, goedheid en behulpzaamheid, is heden toch nog onverwacht, op bijna 96-jarige leeftijd, van ons heengegaan onze lieve moeder, schoonmoeder en oma

Zwaantje Knoop

weduwe van

Harmannus Zoet

Heerlen: **H. Zoet**
IJmuiden: **Z. Hiemstra-Zoet**
H. Hiemstra
Antje
Hetty

19 december 1994
Thorbeckestraat 33, 6415 HK Heerlen

De begrafenis heeft op wens van de overledene in besloten kring plaatsgevonden.

---

† **Herman Müller**, 69 jaar, echtgenoot van Fien Scheffers, Kloosterhof 8, 6162 XH Geleen. De plechtige eucharistieviering zal plaatshebben vandaag, 24 december, om 14.00 uur in de parochiekerk van het H. Hart van Jezus, Paters Karmelieten, Rijksweg-Noord te Geleen, gevolgd door de begrafenis op de begraafplaats St.-Augustinus te Lutterade-Geleen. Er is geen condoleren.

---

†

Na een arbeidzaam leven vol liefde en zorg heeft in wijsheid de dood aanvaard mijn dierbare man, onze zorgzame vader, schoonvader, opa, broer, zwager en oom

Emille Zimberlin

echtgenoot van

Rosma Soeroso

Hij overleed na een zeer moedig en waardig gedragen lijden voorzien van de h. sacramenten in de leeftijd van 71 jaar.

Kerkrade: **Rosma Zimberlin-Soeroso**
Kinderen en kleinkinderen
Familie Zimberlin
Familie Soeroso

6461 JC Kerkrade, 22 december 1994.
Nummer 2 straat 46a.

De plechtige eucharistieviering zal worden gehouden op dinsdag 27 december om 10.15 uur in de parochiekerk St.-Jozef te Kerkrade-Kaalheide waarna om 11.30 uur de crematieplechtigheid zal plaatsvinden in het crematorium te Heerlen, Imstenraderweg 10.

Samenkomst in de kerk met gelegenheid tot schriftelijk condoleren.

Avondmis tot intentie van de overledene tweede kerstdag om 19.00 uur in eerdergenoemde kerk.

De dierbare overledene is opgebaard in het uitvaartcentrum Dela in Heerlen, Grasbroekerweg 20.

Gelegenheid tot rouwbezoek zaterdag en maandag van 17.00 tot 18.00 uur.

Wilt u indien wij vergeten zijn u een kennisgeving te zenden deze annonce als zodanig beschouwen.

Dankbaar dat hem verder lijden bespaard is gebleven, maar intens verdrietig dat we hem moeten missen - hij was voor ons allen een kostbaar bezit - is heden van ons heengegaan mijn levensgezel, onze vader, opa, broer, zwager, oom en neef

Piet van den Broek

weduwnaar van

Maagje van Vliet

levensgezel van

J. Krikke-Strijker

Hij overleed in de leeftijd van 75 jaar.

Kerkrade: **J. Krikke-Strijker**
Kerkrade: **Jenny en Jan Warrink-van den Broek**
Saskia en Daniëlla
Landgraaf: **Nellie en Harrie [illegible]-van den Broek**
[illegible]
Heerlen: **Hettie van den Broek en Jan-Pieter [illegible]**
[illegible]
Oirsbeek: **Piet en [illegible] van den Broek-[illegible]**
Roy, Kay en Jeffrey
Kerkrade: **Jan en [illegible]**
[illegible]

6467 AB Kerkrade, [illegible] december 1994
St. Jozefstraat 1[illegible]

De [illegible] op [illegible] december 1994 om 1[illegible] uur in het [illegible] 10. [illegible]

Er is gelegenheid om mee te reizen per bus om 13.00 uur vanaf St. Jozefstraat 10.

Liefst geen bloemen. Hiervoor graag een donatie aan het Wilhelminafonds.

De overledene is opgebaard in het streekmortuarium, gelegen aan de Schifferheiderstraat 7 te Kerkrade-West. Gelegenheid tot afscheid nemen dagelijks, behalve eerste kerstdag, van 18.00 tot 19.30 uur.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

---

†

Langzaam vervaagden herinneringen,
gleden gedachten weg
en nam je afscheid van ons.

Nu nemen wij afscheid van jou, mijn dierbare vrouw, onze lieve moeder, schoonmoeder, oma, zuster, schoonzuster, tante en nicht

Elly Speessen

* 16-8-1924 † 22-12-1994

echtgenote van

Jacques Hermans

Brunssum: **J.H.M. Hermans**
Landgraaf: **Ria en Ed Vijgen-Hermans**
Janine, Lisette
Hoensbroek: **Han Hermans en Emmy Cobben**
Frijke, Jop, Lotta
Nijmegen: **Paul en Fransje Hermans-Schräder**
Floor, Bram
Familie Speessen
Familie Hermans

22 december 1994.
Taelmanshof 7, 6443 BD Brunssum.

De plechtige uitvaartdienst zal worden gehouden in de St.-Vincentiuskerk Pr. Hendriklaan 378 te Brunssum op dinsdag 27 december om 13.00 uur.

Samenkomst in de kerk alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.

De crematieplechtigheid vindt aansluitend plaats in het crematorium aan de Imstenraderweg te Heerlen.

Voor vervoer naar het crematorium en terug is een autobus aanwezig.

In Uitvaartcentrum Brunssum van H. Peters Heugerstraat 4a, kan dagelijks afscheid genomen worden van 18.00 tot 19.00 uur.

Het is een jaar geleden dat wij afscheid moesten nemen van mijn lieve man, onze vader en opa

Hub Alberti

De plechtige jaardienst zal gehouden worden op eerste kerstdag, zondag 25 december, om 10.30 uur in de parochiekerk van de H.H. Engelbewaarders te Geleen-Lindenheuvel.

M. Alberti-Odekerken
kinderen en kleinkinderen

Geleen, december 1994

---

† **Fina Verhaeren**, 83 jaar, verpleegkliniek Klevarie. Corr. adres: Calvariestraat 31A, 6211 NH Maastricht. De eucharistieviering zal plaatshebben op dinsdag 27 december om 13.00 uur in het crematorium Nedermaas, Vouershof 1 te Geleen.

† **Johannes Beeren**, 80 jaar, echtgenoot van Josepha Jacobs, Moeselplein 8, 6006 HL Weert. De plechtige uitvaartdienst zal worden gehouden heden, zaterdag 24 december, om 12.00 uur in de parochiekerk van de Verrezen Christus te Moesel-Weert.

Reageren op advertenties onder BRIEFNUMMER

Stuur uw brief (voldoende gefrankeerd) naar het Limburgs Dagblad, postbus 2610, 6401 DC Heerlen en vergeet niet links onder op de enveloppe het nummer uit de advertentie te vermelden.

Verhuisbericht
J.J. Verhallen podotherapeut
Oud adres:
Alexander Battalaan 44, 6221 CE Maastricht, telefoon: 043-212386.
Per 1 januari 1995
nieuw adres:
Wilhelminasingel 44, 6221 BK Maastricht, telefoon: 043-212386.
Voor afspraken of inlichtingen kunt u mij telefonisch bereiken vanaf 8 januari a.s. tussen 9.00 en 12.30 uur.
Lid van de Nederlandse Vereniging van Podotherapeuten.

Voor het opgeven van familieberichten voor de krant van dinsdag bestaat gelegenheid op maandag, 2e kerstdag, tussen 15.00 en 16.00 uur op ons hoofdkantoor, of telefonisch uitsluitend op 045-739886.

Limburgs Dagblad
In de Cramer 37, Heerlen

GEMEENTE ROERMOND

UITNODIGIN

Op nieuwjaarsdag stellen burgemeeste wethouders van Roermond een ieder i gelegenheid tot het uitwisselen van ni jaarswensen in de Tuinzaal van het sta van 12.00 tot 13.00 uur.

Roermond, december 1994.

[illegible] KERST EN NIEUWJAA

[illegible] gesloten, van 27 dece 1994 tot 2 januari 1995. Voor het aangeven van geboorte, overlijden of het k van dukaten ([illegible] aanvullend collectief vervoer) is het buro bevolking geopend. Op dinsdag 27 december van 9.00 tot 10.00 uur en op de andere werkdagen van tot 10.30 uur.

Bericht voor ziekenfondsverzekerden

Zoals u inmiddels wel bekend zal zijn, heeft de regering tandheelkunde voor de volwassene voor een belangrijk d uit het ziekenfondspakket geschrapt.

Gelukkig zijn o.a. de controle en tandsteenverwijder gebleven.

Wij adviseren u dan ook het eerstvolgende bezoek voor bitscontrole gewoon doorgang te laten vinden in dezel maand als uw huidige saneringskaart aangeeft.
Deze controle kost uzelf niets en dat blijft zo.

Om o.a. de zgn. periodieke controle gratis te houden, m u tenminste éénmaal per jaar de tandarts bezoeken. Aan hand van de situatie van uw gebit bepaalt de tandarts overleg met u wanneer u voor de volgende keer weer controle moet komen.

Vullingen, tanden trekken, protheses, verdoving etc. word niet meer door het ziekenfonds vergoed. Zoals u van het z kenfonds heeft vernomen, kunt u zich echter hiervoor bijverzekeren.

In alle gevallen dient u de rekening van de tandarts eerst te betalen. Als u een aanvullende verzekering heeft afge ten, kunt u het betalingsbewijs bij het ziekenfonds aanbie om de vergoeding te verrekenen.

Bij de tandarts kunt u op diverse manieren betalen:
★ contant of met een betaalcheque;
★ handiger zal het zijn om uw bankpas mee te nemen een eenmalige machtiging te ondertekenen, u machtig tandarts om eenmalig het bedrag van de nota van bank- of girorekening af te schrijven.

Voor de jeugd tot 18 jaar is er geen eigen bijdrage v vullingen, controles e.d., maar wel voor eigen rekening orthodontische behandelingen (beugels) en kroon- en br werk. Ook hiervoor zijn er aanvullende verzekeringen.

De tandartsen van Zuid-Limburg.

Tripels en Hoyng na ruzie uit elkaar

Van onze verslaggever

MAASTRICHT – Het gerenommeerde advocatenkantoor Tripels en Hoyng in Maastricht bestaat niet meer. Tripels cs. en Hoyning cs. gaan met een eigen kantoor per 1 januari verder. Al per 20 december zijn alle telefoon- en faxverbindingen van het kantoor aan de Brusselsestraat gewijzigd.

Ook de samenwerking tussen mr. Th. Hiddema en A. Vonken is ten einde. Per 1 januari start mr. Vonken een eigen kantoor in samenwerking met mr. J. Leliveld. Zijn plaats bij Hiddema wordt ingenomen door mr. Van Bergen Henegouwen.

De 'boedelscheiding' bij Tripels en Hoyng komt na een krakende ruzie tussen met name mr. Fernand Tripels en mr. Hein Hoyng, die tevens de deken der advocaten in het arrondissement Maastricht is. Over het conflict werden gisteren door geen der partijen mededelingen gedaan.

Het is geen geheim dat sinds de dood van de oprichter van het kantoor mr. Max Tripels competentieproblemen bij Tripels en Hoyng aan de orde van de dag waren en tot grote spanningen hebben geleid.

Mr. F. Tripels gaat per 1 januari verder met onder andere mr. Dominique Tripels, mr. L. Kerkman en mr. Salvador-Müller. Hoyng neemt de advocaten Koster, Plantaz, Stollenwerck en Salemans-Wijnen mee.

Suggestie valt goed bij voorzitter Henk Koning

'Rampenfonds moet ook uitkeren aan bedrijven'

Van onze verslaggever

OOL – Oud-staatssecretaris Piet van Zeil van Economische Zaken vindt dat Limburgse bedrijven bij een eventuele nieuwe watersnood een beroep moeten kunnen doen op het Nationale Rampenfonds. Op dit moment kan dat niet.

Van Zeil zei dat gisteren bij de presentatie van de jaarverslagen van de drie Limburgse stichtingen die zich hebben beziggehouden met de geldinzameling na de watersnood vorig jaar.

De Limburgse bedrijven leden als gevolg van het hoogwater in de Maas vorig jaar een schade van in totaal ruim zestig miljoen gulden. In totaal werd 37 miljoen gulden uitgekeerd aan 1243 gedupeerde bedrijven via de Stichting Watersnood Bedrijven Limburg. Daarnaast werden toen nog eens 527 agrarische bedrijven getroffen met een gemiddelde schade van ruim 36 mille. Driekwart van deze schade is vergoed.

„Ik weet dat de bedrijven op dit moment geen beroep kunnen doen op het Nationaal Rampenfonds, maar het is volgens mij geen wet van Meden en Perzen. Ik vraag het fonds dan ook zich daarover te beraden", aldus Van Zeil in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Stichting Watersnood Bedrijven Limburg.

Voorzitter Henk Koning van het Nationale Rampenfonds – gisteren eveneens aanwezig bij de presentatie van de jaarverslagen – reageerde onmiddellijk. „Uw suggestie neem ik mee naar Den Haag. Op zich valt er veel voor te zeggen. Het wijzigen van de statuten van het Nationaal Rampenfonds zal echter niet zo gemakkelijk gaan. Daar hebben ook nog anderen over mee te praten. Maar ik beloof er over na te denken. De suggestie is zeer de moeite waard," aldus Koning.

Weer blokkade aan grenzen

LUIK – Uit protest tegen de invoering van het Eurovignet blokkeerden Waalse wegvervoerders gisteren voor de tweede achtereenvolgende dag het vrachtverkeer op wegen en bij grensposten. Met name bij de grens met Luxemburg voerden de Waalse vrachtrijders actie. In en rond Luik werden verschillende op- en afritten geblokkeerd.

Diederen wordt privé aansprakelijk gesteld

Vervolg van pagina 1

MAASTRICHT - De Nijmeegse beleggingsmaatschappij BBM Project bv heeft uiteindelijk ervan afgezien de door de curatoren in twijfel getrokken overeenkomst tussen het bedrijf en Diederen te gebruiken. Een bedrag van bijna drie mille dat opdrachtgevers van Diederen al aan BBM hadden betaald, werd door de Nijmeegse firma teruggestort.

De Heerlense advocaat Winters heeft nauwe banden met het beleggingsbedrijf. Hij was de eerste aandeelhouder en is tevens een van de advocaten. Winters noch Sijbers wilden gisteren reageren.

Wanbeleid

In hun rapport kondigen de curatoren aan Jan Diederen en zijn vrouw persoonlijk aansprakelijk te stellen wegens wanbeleid. Een van de redenen die daarvoor worden genoemd, is het ontbreken van administratie vanaf het faillissement van twee werkmaatschappijen van Diederen.

Daarnaast vorderen de curatoren van Diederen privé nog een bedrag van 140.000 gulden. Het grootste deel van dat geld, 124.000 gulden, bestaat uit een lening van Jan Diederen bv aan Jan Diederen persoonlijk. De overige 16.000 gulden zijn volgens de curatoren ten laste van de Diederen-ondernemingen aangewend voor privé-aankopen in 1992 en 1993.

Tot zekerheid voor de betaling van de 140.000 gulden door Diederen hebben de curatoren beslag laten leggen op een appartement van Diederen, zijn privé-bankrekening, zijn inboedel, zijn auto en op andere zaken. Tegen de verplichting om dit geld te betalen zou Diederen nauwelijks inhoudelijk verweer voeren.

Onregelmatigheden

In de faillissementen van de Diederen-bedrijven hebben de curatoren een aantal onregelmatigheden geconstateerd. Zo werd onder de kop 'feestdagenregeling' in 1992 en in 1993 voor ruim veertig mille uit de kas gehaald. De feestdagenregeling is bedoeld om werknemers bij een feestdag 110 gulden te schenken. Volgens de curatoren heeft het personeel nimmer een dergelijke schenking ontvangen.

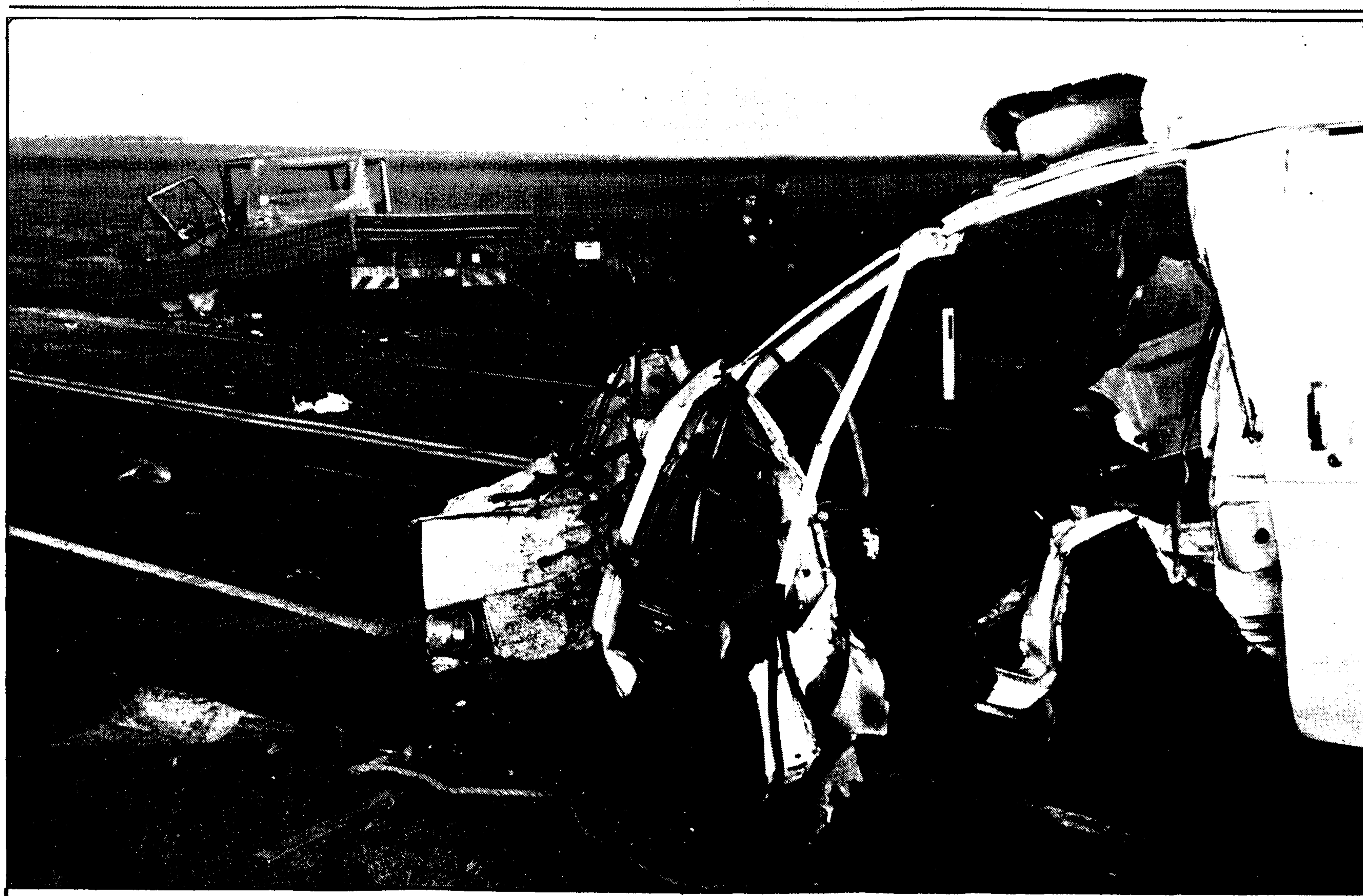
Saillant is ook de post 'materiaal'. In 1993 werden regelmatig grote bedragen uit de kas gehaald voor de aanschaf van materialen bij een groothandel in Sittard. Nader onderzoek leerde de curatoren dat het ging om betonbandjes en betonklinkers. Het zou de aanschaf van een zodanige hoeveelheid betreffen dat daarvoor gemiddeld een vrachtwagencombinatie van 25 tot 30 ton benodigd was, wordt in het rapport fijntjes opgemerkt.

Deze materialen konden door de curatoren aan geen enkel project worden toegerekend.

Zoals al eerder gemeld werden in de faillissementen voor 1,3 miljoen gulden aan valse facturen gevonden. Al enige jaren werd op systematische wijze de omzet en de post 'schuldenaren' op kunstmatige wijze verhoogd om het bedrijf gezonder voor te stellen, schrijven de curatoren nu. Door die te rooskleurige voorstelling van zaken zouden bank, belastingdienst, bedrijfsvereniging en leveranciers ernstig benadeeld zijn.

Diederen wil op dit moment inhoudelijk niet reageren. „Samen met mijn advocaat werk ik op dit moment aan een zorgvuldig opgebouwd verweer. Dat zal mijn naam zuiveren en de zaak in een ander daglicht stellen. Hier is het laatste woord nog niet over gezegd."

Verkeersdode in Bocholtz

● *Bij een verkeersongeval in Bocholtz is gistermiddag een 71-jarige Heerlenaar om het leven gekomen. De man kwam aan de Stevensweg bij een inhaalmanoeuvre met zijn busje frontaal in botsing met een kleine vrachtauto. Als gevolg van de botsing werd de Heerlenaar uit het busje geslingerd. De man was op slag dood. De vrachtwagenchauffeur, een 30-jarige Kerkradenaar zat bekneld in de cabine van zijn truck. Hij werd voor observatie in het ziekenhuis opgenomen.* Foto: DRIES LINSSEN

Diederen grossier in luxe-apparaten

Van onze verslaggevers

MAASTRICHT – Diederen als grossier in luxe artikelen bestemd voor grotendeels niet nader genoemde begunstigden. Dat beeld wordt geschetst in het tussentijdse rapport van de twee curatoren in de faillissementen van Diederen. De curatoren vermoeden dat het om steekpenningen gaat. Hiervan is aangifte gedaan bij het IRT Zuid-Nederland.

Uitgaven zonder zakelijk karakter, drukken de curatoren de steekpenningen verbloemend uit. Een greep uit de (niet volledige) lijst: een Leica fotocamera en een Billington goed voor bijna vier mille. Vele Liebherr-diepvrieskisten voor bijna duizend piek per stuk herbergen momenteel ingevroren kalkoenen. Verder is het uitkijken naar twee paarse Gazelle Tour de France-renfietsen ter waarde van 1200 gulden. Dankzij Diederen loopt iemand rond met een bril van ruim 1600 gulden, melden de curatoren.

Voorts gaat het onder meer om twee computers (4500 en 2800 gulden), een motorfiets, inbouwspotjes (6.390 gulden), een aanhangwagen, meubels en elektrische apparaten.

Rover

Een oud-medewerker van een ingenieursbureau waarmee Diederen zaken deed, mocht in 1992 voor 7500 gulden een Range Rover kopen. De auto was drie jaar eerder gekocht voor 121.878 gulden. Diederen zei over het lage verkoopbedrag dat de auto tijdens een ongeluk bij een jachtpartij in 1991 zwaar beschadigd was geraakt.

Na onderzoek betaalde de inmiddels in Schotland wonende eigenaar alsnog 47.000 gulden aan de curatoren. Deze ontdekten bovendien dat een voormalige hoge ambtenaar van de gemeente Maastricht een gratis lening had ontvangen. De ambtenaar ontkent dat.

Het is slechts een kleine opsomming van wat de curatoren hebben aangetroffen. „Op grond van een globale analyse van de jaren vóór 1992 kan worden geconcludeerd dat ook in die jaren uitgaven zijn verantwoord die geen zakelijk karakter hebben en wel tot aanzienlijke bedragen," besluiten de curatoren.

Buitenwacht door DSM vrij snel gerustgesteld

Vervolg van pagina 1

GELEEN – De hulpverlening op het DSM-complex werd gecoördineerd vanuit een commandocentrum dat bij dergelijke calamiteiten op het bedrijfscomplex wordt ingesteld. Conform de vastgestelde procedures werd op het hoofdkantoor van DSM Limburg bv in Geleen een beleidscentrum ingericht, van waaruit DSM-employees de omliggende gemeenten en het Regionaal Alarmcentrum in Gulpen informeerden over de gang van zaken rond het voorval en de bestrijding.

Ondanks het onheilspellende beeld van de brandende naftakraker kon de buitenwacht vrij snel worden gerustgesteld. Vanaf het begin had de meldkamer van DSM alarmfase-2 ingesteld, wat gebruikelijk is bij een dergelijke brand. Pas bij fase-3 of -4 is sprake van acuut gevaar voor omwonenden en moeten de omliggende gemeenten het rampenplan instellen. Dat hoefde gisteren gezien de situatie in en rond de Nak-3 niet, maar de gemeente Geleen besloot uit voorzorg toch in het gemeentehuis een rampenstaf te formeren.

In overleg met de gemeenten Beek en Stein werd een bericht uitgegeven, waarin werd onderstreept dat van enig gevaar voor de burgers geen sprake was geweest. Kort daarna werd de rampenstaf weer ontbonden.

Trein

Het treinverkeer tussen Sittard en Maastricht hoefde niet te worden stilgelegd. De Nak-3 ligt pal naast de spoorlijn van dit traject. Het Geleense raadslid Harry had vanuit de trein de torenhoge vlammen waargenomen. Ontdaan vroeg hij zich af hoe het mogelijk was dat de treinen gewoon langs de brandhaard konden blijven rijden. Volgens Spiertz wordt het railverkeer pas stilgelegd als de twee hoogste alarmfasen van kracht zijn. Wel werden enige tijd alle ingangen naar het DSM-complex geblokkeerd.

Omroep Limburg in Maastricht en de lokale omroepen in Stein en Geleen kregen van hem het verzoek mededelingen over de calamiteit in de ether en via de tv-kabel te verspreiden. Oproepen aan omwonenden deuren en ramen gesloten te houden waren niet nodig. Meetploegen van DSM constateerden na het uitbreken van de brand dat er geen giftig of explosief mengsel in de buitenlucht geen sprake was.

De materiële schade voor DSM moet zeer aanzienlijk zijn. De naftakraker was sinds 10 november in werking na een grootscheepse en langdurige renovatiebeurt die het bedrijf 50 miljoen gulden kostte. Volgens woordvoerder Spiertz is het zeer onwaarschijnlijk dat deze poetsbeurt iets met de brand te maken heeft. De Nak-3 is twintig jaar oud en de kleinste van de twee krakers die DSM in Geleen heeft. In de installatie worden door het 'kraken' van benzine onder hoge druk jaarlijks 455.000 ton etheen, propeen en negen andere produkten geproduceerd.

Pijpleiding

Behalve de directe schade aan de installaties derft DSM ook inkomsten uit produktie doordat alle fabrieken die voor de produktie van de naftakraker afhankelijk zijn nu ook buiten bedrijf zijn gesteld. Als een van de kraakinstallaties uitvalt worden de aangesloten fabrieken zo snel mogelijk via een pijpleidingennet gevoed met naftaleen uit de Botlek, België of het Ruhrgebied.

DSM zal een onderzoek instellen naar de oorzaak van de brand, waarbij waarschijnlijk ook onafhankelijke instanties betrokken zullen worden.

Vliegend voorwerp overal in Zuid-Limburg waargenomen

'Lampen, je zag niets dan lampen'

DOOR PETER HAMANS

HEERLEN – Het onbekende vliegende voorwerp, dat afgelopen zondagochtend in alle vroegte drie kwartier boven een woning in Voerendaal heeft gehangen, is eerder die nacht gesignaleerd boven Brunssum waar het een auto met drie inzittenden achtervolgde tot in Eygelshoven.

In Heerlen-Noord hing een onbekend, lichtgevend gevaarte in de vorm van een pannekoek zaterdagavond tussen 22.15 en 22.45 uur boven een flat aan de Palmstraat. In de buurt van kasteel Oost in Valkenburg had een inwoner van die plaats 's nachts om vier uur in open veld een ruim dertig minuten durende ontmoeting met een fel verlicht voorwerp dat op geringe hoogte boven hem stil in de lucht hing.

Irene Hopman uit Eygelshoven reed zaterdagnacht rond half twee met haar auto over de 'internationale weg' tussen Koningsbosch en Brunssum. Bij haar in de wagen zaten twee collega's die ze in Waubach moest afzetten. Toen ze in Brunssum waren zagen ze op geringe hoogte een lichtmassa in de lucht hangen. „Lampen, je zag niets dan lampen die ronddraaiden," aldus Irene Hopman. Vanuit Brunssum volgde het onbekende voorwerp de auto naar Waubach om in Eygelshoven aangekomen te verdwijnen.

Brigitte van Dijk uit Heerlen stond zaterdagavond samen met haar buren een half uur lang te kijken naar een immens grote 'pannekoek' boven haar flat in de Palmstraat.

Omdat hij niet kon slapen lijnde de 48-jarige Mat Rijckx uit Valkenburg zaterdagnacht om vier uur zijn herdershond aan voor een korte wandeling in de bosrijke omgeving achter zijn huis aan de Schaesberg. Gedurende een half uur had Rijckx een indringende ontmoeting met een fel verlicht voorwerp dat op geringe hoogte doodstil boven zijn hoofd hing.

De Heerlense Sterrenwacht heeft in de bewuste nacht enkele tientallen telefoontjes gekregen van mensen uit de Oostelijke Mijnstreek, die onbekende vliegende voorwerpen zeiden te hebben gezien. De Sterrenwacht zoekt de verklaring in de effecten van een lasershow bij discotheek Peppermill.

Nieuwe Volvo uit Born

● *De nieuwe Volvo die NedCar in Born gaat produceren, zal er ongeveer zoals op deze foto uitzien. Dat blijkt uit uitlatingen van de topman van Volvo Car Corporation, Per-Erik Mohlin. Nadat Mitsubishi vorige week schetsen van haar nieuwe model uit Born vrijgaf, wilde Volvo niet achterblijven. Daarom onthulde Per-Erik Mohlin gisteren dat de nieuwe Volvo 'een meer dan toevallige gelijkenis' zal hebben met een studiemodel voor een milieuvriendelijke wagen waarmee Volvo vorig jaar de internationale autobeurzen afreisde. Toen is bijgaande foto gemaakt. Het model krijgt zachtere en rondere vormen dan de oude Volvo-modellen. Volgens Mehlin wordt de Volvo uiterst veilig. De auto zal de komende herfst pas worden onthuld en de verkoop gaat in het voorjaar van 1996 van start. De auto is in Gothenburg en Helmond ontwikkeld. Onder de motorkap zitten motoren 'uit de familie' die ook in de Volvo 850 en 960 wordt gebruikt. Volvo en Mitsubishi introduceren hun modellen los van elkaar om te benadrukken dat ze weliswaar in dezelfde fabriek op één en dezelfde produktielijn worden gemaakt, maar dat het toch gaat om twee totaal verschillende auto's die door twee verschillende concerns op verschillende plaatsen zijn ontwikkeld. „De klanten zullen een wereld van verschil merken tussen de beide auto's. Ze hebben alleen het onderstel gemeen." De nieuwe auto is niet bedoeld als vervanger van de 400-serie. Het model is groter en voor een andere categorie klanten bestemd. Hij krijgt een plaats tussen de 400-serie en de Volvo 850.* Foto: EPA

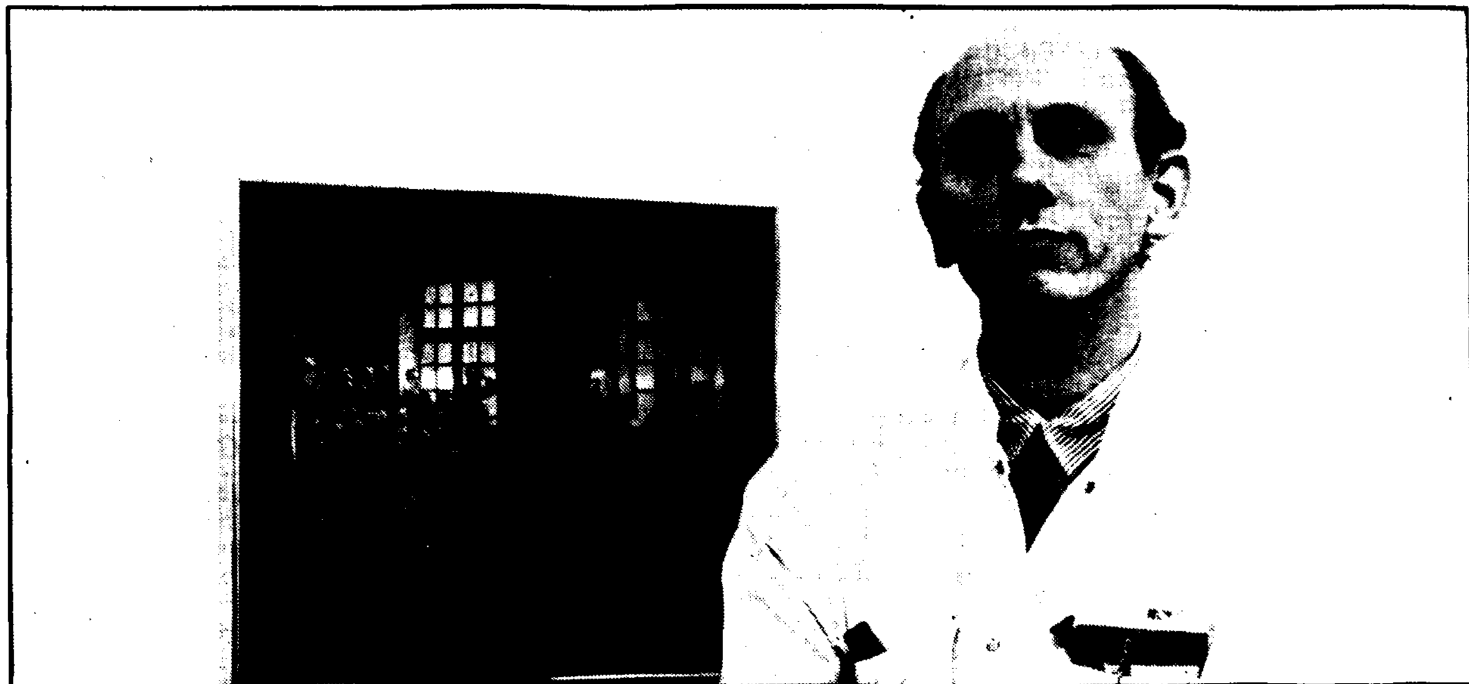
Heerlense neuroloog in Tijdschrift voor Geneeskunde

Hoofdpijn vaak veroorzaakt door gebruik pijnstillers

DOOR SANTE BRUN

HEERLEN - Veel mensen die klagen over hoofdpijn blijken die zelf te veroorzaken, namelijk door gebruik van grote hoeveelheden pijnstillers. Dat schrijft de Heerlense neuroloog dr. Peter Koehler in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, dat vandaag uitkomt. „Het lijkt een woordspeling, maar dat is het niet: die patiënten krijgen hoofdpijn door pijnstillers."

Koehler beschrijft in zijn artikel twee gevallen van patiënten die voortdurende of vaak terugkerende hoofdpijn hadden. Beide waren ooit behandeld voor migraine respectievelijk spanningshoofdpijn, maar de verschijnselen waarmee ze op de hoofdpijnpolikliniek kwamen, waren daarmee niet te verklaren. De eerste patiënt bleek, toen de arts doorvroeg, drie of vier paracetamoltabletten en soms nog wel meer per dag te slikken; de andere gebruikte een ander vrij verkrijgbaar middel, waarin naast paracetamol onder andere ook coffeïne zat. Bij beide ging de hoofdpijn (grotendeels) over nadat ze de pijnstillers niet meer namen. Sommige kunnen vervolgens wel op een andere manier geholpen worden.

● *Dr. Peter Koehler (op het schilderij naast hem een beeld uit de beginjaren van de neurologie): veel hoofdpijn veroorzaakt door pijnstillers.* Foto: CHRISTA HALBESMA

„Je ziet soms patiënten die wel 140 of 160 tabletten per maand slikken," zegt Koehler. Hij is verbaasd over het feit dat er zelfs nog altijd combinatieprodukten te koop zijn waarin verslavende middelen als barbituraten zitten.

Veel mensen die last hebben van hoofdpijn melden zich daarmee niet bij de dokter. „Ze weten dat het in de familie zit, en dat er niks aan te doen is," zegt de Heerlense neuroloog. „Wat de mensen met migraine op zijn spreekuur krijgt is maar het topje van de ijsberg." Naar schatting heeft ongeveer tien procent van de mensen migraine en nog iets meer mensen hebben spanningshoofdpijn. Dat wil zeggen dat een kwart van de bevolking onder deze kwalen gebukt gaat. Maar op de hoofdpijnpoli komen voornamelijk mensen van wie de hoofdpijn geen migraine is, geen spanningshoofdpijn en geen clusterhoofdpijn. „Ze worden ook vaak door hun omgeving beschuldigd van gezeur," zegt Koehler.

In het nieuwste nummer van het NTvG staat ook een historisch overzicht van hoofdpijn door de eeuwen heen van Koehlers hand; hij houdt zich in zijn vrije tijd met medisch-historisch onderzoek bezig.

Sjra S.(53) uit Echt vecht tegen 'complot'

'Rotzooien met kinderen dat is mijn stijl niet'

DOOR ROB PETERS

Geen zalig kerstfeest voor Sjra S. (53) uit Echt. Verbeten zoekt hij in zijn cel in het huis van bewaring in Den Bosch naar kansen om zijn onschuld te bewijzen. S. is door de rechtbank in Roermond wegens zedenmisdrijven, ook met zeer jonge kinderen, tot negen jaar cel veroordeeld. Het lijkt een vrijwel onmogelijke opgave, want de 53-jarige zit als een spin gevangen in een web van zeer ingewikkelde menselijke verhoudingen. Een web dat S. zelf heeft gesponnen door zijn vele wisselende contacten met vele vrouwen, hun niet altijd waardige behandeling en de uit die contacten voortgekomen al dan niet erkende vaderschappen. In de morsige, onpezige bezoekruimte praat Sjra S. twee uur lang over zijn door sex en vrouwen beheerste leven, waaraan hij een einde wil maken als de waarheid niet boven water komt. Op 25 januari duikt het hof weer in de affaire die Midden-Limburg in 1994 schokte.

ECHT/DEN BOSCH - „Wanneer ik hier zat voor mijn reisjes met vaten hasjolie uit Hongarije of het vervoer van vijftig kilo xtc-pillen, zou ik daar vrede mee hebben. Wie zich brandt, moet op de blaren zitten. Maar het rotzooien met kinderen, en ook nog met je eigen vlees en bloed, dat is heel wat anders. Dat is mijn stijl niet. Dat kan ik niet verwerken, dat vreet me op. Ik ben echt geen lieverdje geweest en ook niet altijd ten opzichte van de vrouwen waarmee ik heb geleefd, maar aan kinderen zitten, dat is een ander verhaal," ratelt Sjra S. zonder eenmaal adem te halen.

Een bewaker schrikt er wakker van. Familieleden van andere gevangenen draaien hun hoofd. S. ziet en hoort niets. Zijn leven wordt nog maar door een ding beheerst: „Ik wil mijn onschuld bewijzen."

In zedenzaken komt de 'complottheorie' veelvuldig voor. Daders van vooral incest wijzen graag op de wraakgevoelens, die partners na een mislukte relatie koesteren en middels ontucht- of verkrachtingsaanklachten naar buiten brengen.

Sjra S. ziet zichzelf ook als een slachtoffer. „Het is geen geheim dat ik ruim geschapen ben. Vrouwen liepen me dus altijd na en niet alleen voor een wandeling. Vrouwen zijn snel jaloers en achteraf noemen ze een ruzie een verkrachting. De echte problemen zijn ook begonnen toen ik de voogdij van mijn dochter Willemien opeiste. Toen is een van mijn ex-vrouwen boos geworden en begonnen zogenaamde bewijzen te verzamelen en zij heeft daarbij hulp gekregen van haar partner van dat moment. Die partner staat bij politie en justitie bekend om zijn onbetrouwbare informatie," zegt S. De politie vergaarde uiteindelijk in totaal 26 aangiften en verdachtmakingen over zijn seksuele gedrag. S. werd door de rechtbank in Roermond voor een handvol vergrijpen aan jonge kinderen en een verkrachting van een ex-vriendin veroordeeld.

In een speciale studio in Eindhoven zijn de slachtoffers ondervraagd en zegt raadsman mr. Chris Noordhuis: „Hun uitspraken zijn er niet duidelijker op geworden. In één geval is de getuigenis door de ondervragers zelfs als onbetrouwbaar bestempeld."

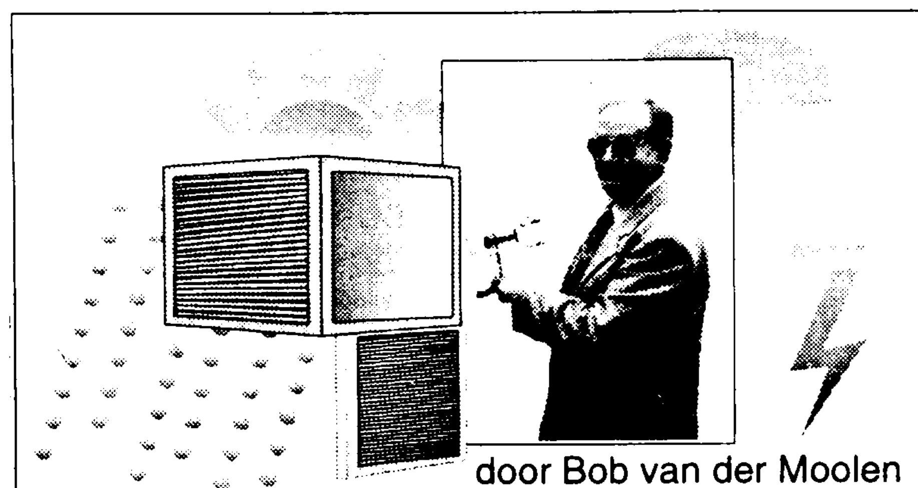
Een ander slachtoffer is inmiddels zelfs bij S. op bezoek geweest en heeft daar gezegd dat zij nooit door hem misbruikt is en dat anderen haar hebben aangezet tot het doen van een valse aangifte. Een voormalige partner van S., die zeer belastende verklaringen aflegde, heeft die tegenover hem ingetrokken. De vrouw is vervolgens naar België gevlucht omdat zij als animeerdame in Nederland enorme bijstandsfraude had gepleegd. „Zij kijkt wel uit om een nieuwe getuigenis te komen doen," zegt S.

S. heeft al meer dan een jaar elke zin in het proces-verbaal gelezen en herlezen. Ook verklaringen van betrokkenen in de krant heeft hij gespeld. „Zeer duidelijk is een verhaal over een pony die ik jaren geleden hield op een veldje in Slek-Echt. De slachtoffertjes zouden van mij altijd op dat paard mogen rijden voor zij misbruikt werden. Iedereen weet dat die pony gevaarlijk was en zeker geen kinderen op zijn rug accepteerde. Op het moment dat die pony in de verhoren opduikt, had ik het dier al verkocht aan een man uit Sittard. Zo ook de gebeurtenissen tijdens de kermis in Echt. In het ene verhaal loop ik in mijn blootje en dan blijk ik een van de kinderen plotseling met een ijzeren buis te hebben geslagen in de tuin. In mijn nakie zeker... Het is allemaal wraak en jaloezie."

Noordhuis hoopt met fragmenten uit het videoverhoor voor het hof aan te tonen, dat de misbruikte kinderen zijn gemanipuleerd en zijn aangezet om 'oom Sjra' te beschuldigen. „In een geval blijkt dat een kind een operatie had moeten ondergaan en dat voor die tijd seksueel contact onmogelijk moet zijn geweest," aldus de raadsman.

Sjra S. roept ten afscheid: „Ik ben zodanig zwaar gebouwd dat het gewoon onmogelijk is dat ik met kinderen gemeenschap zou kunnen hebben."

limburgs weerhoekje

door Bob van der Moolen

Waterkoude kerstdagen

We zullen dit jaar opnieuw geen witte kerstdagen beleven, omdat landelijk de dertiende sneeuwloze kerst op rij wordt verwacht. De weerkaarten voorzien wolkenrijke luchten. Met meer wind en weinig zon zal het waterkoud aanvoelen. In deze stroming komt een storing mee die op de tweede kerstdag voor neerslag kan gaan zorgen, mogelijk voorafgegaan door wat natte sneeuw. Omdat het zeewater voor onze kust nog altijd een temperatuur heeft tussen de 8 en 11 graden wordt de onderste luchtlaag zodanig opgewarmd dat de kans op 'droge' sneeuw erg klein is.

Bij het KNMI in de Bilt is vastgesteld dat in een tijdvak van negentig jaar het in 23 jaren tot sneeuwval kwam op een of beide kerstdagen. Gemiddeld dus eens in de vier jaar sneeuwval aldaar, maar dat betekende nog geenszins een witte kerst omdat de sneeuw niet altijd bleef liggen.

In Zuid-Limburg was het op de tweede kerstdag van het vorig jaar en in 1986 in de ochtend nog even wit met een sneeuwdekje van 2 centimeter. In de loop van de middag dooide het weer snel weg en alleen in de hogere delen bleef nog een dun restantje achter.

Uit een onderzoek naar de kwikstanden in Limburg tijdens beide kerstdagen vanaf 1981 is gebleken dat de temperatuur overdag altijd boven het vriespunt lag. Vorst tijdens beide kerstnachten kwam slechts in twee jaren voor. 'Warme' kerstdagen komen daarentegen vaker voor. In 1977 stond het kwik in de kerstnacht zelfs op ruim 15 graden, maar de 12.6 graden in 1988 en de 12.4 graden in 1989 zijn ook het vermelden waard. De koudste Kerstmis dateert al van 1986, toen het in de kerstnacht plaatselijk 5 graden vroor.

Milde decembermaanden

De decembermaanden van de laatste jaren noteren opvallend veel dagen met hoge maxima (10 graden of hoger). De 'normale' gemiddelde maximumtemperatuur in december is rond de 6 graden.

Sinds 1985, met uitzondering van 1990, heeft iedere decembermaand meerdere dagen met maxima boven 10 graden afgeleverd. Lijstaanvoerders zijn de jaren 1985, 1989 en nu ook al 1994 met ieder 12 dagen, gevolgd door de jaren 1986, 1987 en 1988 met ieder 10 dagen! December 1994 zet deze warme trend onverminderd voort. De gemiddelde etmaal-temperatuur ligt nog altijd ruim 100 procent boven normaal.

In de zes nachten waarin het deze maand tot vorst is gekomen, daalde het kwik niet verder dan -3° onder het vriespunt. Tot nu toe is het met 40 mm neerslag ook een vrij droge maand. Normaal wordt in de laatste maand ruim 75 mm afgetapt.

Sinds donderdagmorgen 03.23 uur is het winterseizoen begonnen. Op deze dag heeft de zon haar meest zuidelijke positie bereikt, waardoor het nu onder andere in Zuid-Arika en Australië volop zomer is. Voor ons land betekent dit dat de langste nacht voorbij is en dat de dagen weer gaan lengen. Op de eerste 'winterdag' viel ook de eerste winterse neerslag in de vorm van hagel en natte sneeuw.

weerspreuk

'Is het met Kerstmis nog niet koud dan gebruikt de winter niet veel hout'

Waterstand Maas

De waterstand van de Maas was gisteren in Dinant 89,13 meter boven NAP. Dat betekent een daling van 14 centimeter. Borgharen: 39,45. Belfeld: 11,61 een stijging van 14 centimeter.

bioscopen

● HEERLEN

Royal: The Lion King, dag (beh. za) om 19. en 21.15 uur. Vanaf zo ook om 14.30 en 16.30 uur. Zaterdag alleen om 14 uur. De Leeuwekoning, dag om 18.30 uur. Vanaf zo ook om 14 en 16 uur. Za alleen om 14 uur
Rivoli: Interview with the Vampire, dag (beh. za) om 18.30 en 21 uur. Zo ook om 14 uur.
Maxim: Only You, dag 20.30 uur, beh. za. Vanaf zo ook om 16.30 uur.
H5: (24 en 31 dec vanaf 18 uur gesloten. En 1 jan geopend vanaf 15.15 uur.) De Leeuwekoning (ned.), dag. 14 en 16.15 uur. The Lion King (eng.), dag 13.30, 15.45, 18, 19 en 20.30. Miracle on 34th Street, dag 14.15, 16.30 en 18.45. Pulp fiction, dag 20 uur. Timecop, dag. 13.45, 16 en 18.30 uur. Junior, dag. 13.45, 16, 18.30 en 21.15 uur. The specialist, dag. 18.30 en 21 uur, di ook 14.30 uur.

● Landgraaf

Autokino: Baby's Day out, vrij, ma t/m wo om 20.125. Blow Away, vrij, ma t/m wo om 22.30 uur. Sister Act2, ma, di en wo.

● MAASTRICHT

MGM: De Leeuwekoning (ned), dag 13.15 en 16 uur. The Lion King (eng), dag 18.45 en 21.30 uur. Forrest Gump, dag. 17.30 en 20.30 uur. Timecop, dag 13.15, 16, 18.45 en 21.30 uur. Interview with the Vampier, dag 13.15, 16, 18.45 en 21.30 uur. The Nightmare before Christmas, dag 13.15 en 15.15 uur. Miracle on 34th Street, dag 13.15, 16 en 18.45 uur. Four Weddings and a funeral, dag. 21.30 uur. Corrina, Corrina, dag. 13.15, 16, 18.45 en 21.30 uur.
Cine K: Ma Saison Preferee, dag 21 uur
Cinema-Palace: The Lion King, dag. 13.15, 15.45, 18, 19 en 21.30 uur. De Leeuwekoning, dag. 13.45 en 16.15 uur. Pulp fiction, dag. 20.30 uur. Junior, dag 13.30, 16.15, 18.45 en 21.30 uur.
Lumière: Eat drink man woman, dag. 20.30 uur. L'annee deriere a marienbad, dag. 22 uur.

● GELEEN

Roxy: Junior, dag. 18.45 en 21 uur. Za, ma t/m wo ook om 14 uur. Miracle on 34th Street, dag 18.45 uur. Za, ma t/m wo ook 14 uur. When a man loves a woman, dag. 21 uur.

● SITTARD

Forum: De Leeuwekoning, dag. 18.45 uur. Za, ma t/m wo 14 uur. Interview with the Vampier, dag. 18.45 uur. Za, ma t/m wo ook 14 uur.. Timecop, dag 21 uur.
Filmhuis het Domein: Falling Down, do 20.30 uur. Bad Boy Rubby, vrij 20.30 uur. Dances with Wolves, wo, ook 20.30 uur

● ECHT

Royal: Only you, do, vrij, ma en di om 20.30 uur. Miracle on 34th Street, do, vrij, ma en di om 20.30 uur. Ma, di en wo ook om 14.30 uur. Baby's Day out, ma t/m wo 14.30 uur

● ROERMOND

Royal: Junior, t/m wo 20.30 uur, vanaf za ook elke middag om 14.30 uur. Ma ook om 17 uur.
Royaline: De Leeuwekoning, do (beh. za) t/m wo 14.30 en 20.30 uur. , ma t/m wo ook 21.30 uur, za en zo 14.30 uur. En ma ook om 17 uur.

in de theaters

● HEERLEN

ma. 26/12: muziek kerstconcert Pancratius (12.30 uur).
wo. 28/12: cabaret Frank Groothof met De thuiskomst van Odysseus (19 uur.)

● SITTARD

ma. 25/12: muziek Ritmic Groep (12 en 16 uur)

● MAASTRICHT

ma. 26/12: muziek Maastreechter Staar (11.30 uur)
wo. 28/12: toneel: The Sunshine Boys.
vr. 29/12: muziek: Always Rhythm door Joeka.

Alle voorstellingen beginnen om 20 uur, tenzij anders aangegeven. In Maastricht beginnen de voorstellingen om 20.15 uur.

Limburgs Dagblad
piccolo's
Voor meer resultaat!

In de Cramer 37, Heerlen
Postbus 3100, 6401 DP Heerlen
Postbank: 1035100
Bank: ABN-AMRO 57.75.35.935
Fax: 045-739204 of 739364

Piccolo's
Over 1 kolom, in kleine letters met één woord in hoofdletters. Minimumhoogte: 10 millimeter. Prijs per millimeter hoogte: ƒ 1,40.
Afwijkende tarieven voor rubrieken Proficiat en Vermist/Gevonden ƒ 1,25 per mm, Onroerend Goed en Bedrijven Transakties ƒ 1,90.

Reuzepiccolo's
Over 1 of 2 kolommen, in 4 mogelijke lettergrootten met minimaal één woord in grotere letter (14-punts). Minimumhoogte: 10 millimeter. Foto's, logo's en illustraties zijn mogelijk. Prijs per millimeter hoogte per kolom: ƒ 1,90.
Afwijkende tarieven voor rubrieken Kontakten/Klubs en 06-lijnen: ƒ 2,35.
Advertenties onder nummer: ƒ 7,50.
Bewijsnummers op aanvraag: ƒ 4,75.

Prijzen zijn exclusief 17,5% BTW. Betaling contant of met de acceptgirokaart die u wordt toegezonden.
Enkele rubrieken UITSLUITEND à contant en met legitimatie.

Telefonisch opgeven
045-719966
Maandag t/m vrijdag 8.30-17.00 uur. Opgave - in de regel - tot 12.00 uur daags voor plaatsing.
Schriftelijk opgeven
Opgave via de 1e post daags voor plaatsing.
Persoonlijk opgeven
Via de balie van onze kantoren maandag t/m vrijdag 8.30-17.00 uur. Voor plaatsing op zaterdag en maandag geldt vrijdag 11.00 uur.

Wij kunnen geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor schade van welke aard dan ook, ontstaan door niet, niet tijdig of onjuist plaatsen van advertenties.

Het Limburgs Dagblad wordt dagelijks gelezen door bijna 250.000 personen van 13 jaar en ouder.
(Bron: Cebuco Summo Scanner)

Personeel gevraagd

Diversen personeel

Vooraanstaande Belgische grossier in meubel- en gordijnstoffen met filialen in Frankrijk en Nederland, zoekt voor de promotie en verkoop van de kollektie exclusieve stoffen:
vrouwelijke verkooppromotors op agenten-basis (part-time)
Uw werkgebied wordt Noord- of Zuid Nederland. Voor inlichtingen en sollicitatie FINATEX NEDERLAND BV Postbus 33, 1399 ZG Muiderberg, Tel. 02942-61049

Rij-instructeur/trice
Vraag onze gratis studiegids aan. ROC Heerlen, ☎ 045-258398.

Let op!
Per 1-1-'95 varanderd de W.R.M., de allerlaatste kans om de opleiding rij-instructeur te volgen met examen "oude stijl". Reageer snel. Aanmelden voor 28 december a.s. ROC Heerlen. Tel. 045-258398 of 073-218722.

****** Laatste oproep *****
Zeg nooit meer dat je geen leuke baan kon krijgen
Voor ons promotieteam op GRAN CANARIA zijn wij op zoek naar ENTHOUSIASTE JONGELUI 20-35 jaar. Heb jij interesse in een te gekke job, kan je goed met mensen omgaan, ben je minimaal 2-talig en wil je minimaal ƒ 1.000,-/ƒ 1.500,- per WEEK verdienen op provisiebasis kom dan zo snel mogelijk praten. Bel direkt 03473-77014 of 01830-38023 en vraag naar het promotieteam.

***** Laatste oproep *****
Maak 1 ton in de zon
Ben je commercieel en snel beschikbaar?
Lijkt het je niet waanzinnig als we dan voor jou een plaats hebben in ons verkoopteam op de CANARISCHE EILANDEN.
Als je houdt van een uitdaging, ervaring in verkoop hebt en via een zeer comfortabele provisie de mooiste tijd van je leven wilt hebben maak je direkt een afspraak. Bel 03473-77014 of 01830-38023 en vraag naar het verkoopteam.
BEGIN 1995 MET EEN FLITSEND NIEUWE CARRIERE.

Start uw eigen winkel in zijden bloemen en kado-artikelen.
"Zijde en Zo" helpt met de opzet en ondersteunt U met de marketing-formule. Snelle opstart, directe omzet en winst. Bel "Zijde en Zo": ☎ 04493-4139.

Actomat BV
vraagt voor haar BP tankstation Terworm, Antwerpseweg Heerlen
Oproepkracht m/v
voor weekeinden, feestdagen en vakantiedagen. Min. leeftijd 18 jr.
Bent U geïnteresseerd? Bel dan Mevr. E. Beister-Dinjens. Tel. 045-753283.

De V.V. BERG '28, met haar eerste elftal uitkomend in de 2e klasse A, district Zuid II, zoekt voor het seizoen '95/'96, een nieuwe
hoofdtrainer
Schriftelijke reactie's naar V.V. Berg '28, Proosthof 17, 6325 EW Berg en Terblijt.

Wilt U in een internationale onderneming ƒ 200,- per uur VERDIENEN? Bel: 04759-5078.

Gezocht int. CHAUFFEUR, erv. op Italië, erv. met combi, in bezit van ADR-diploma. Eurotrans. ☎ 045-226721.

Een PICCOLO in het Limburgs Dagblad helpt u op weg naar snel succes. Bel: 045-719966.

Word RIJINSTRUCTEUR (M/V). Een fijn beroep met vrijheid, afwisseling, uitdaging. Veel vraag naar auto-rijinstructeurs, motorrijinstructeurs, bromfietsinstructeurs en rijinstructeurs voor vrachtauto- autobus-aanhangwagenrijbewijs. Met het begeerde erkende Kaderschooldiploma mag u (zelfs zonder middenstandsdiploma) vrij een rijschool beginnen. Na vijf maanden kunt u al eigen baas zijn (fulltime of parttime) of een leuke vaste baan hebben. Binnenkort starten overal in het land de nieuwe opleidingen. Meer weten? Bel dan voor 21.00 uur voor gratis fraaie studiegids De Kaderschool: 04998-99425 of 043-259550.

Bouwvak personeel

Per direct colonne metselaars
P.Z. Beyer GmbH, D-52353 Düren. ☎ 00-49.2421.880400

Horeca personeel

Buffetbedienden (v) en garderobejuffrouw
gevraagd. Aanmelden vrijdag a.s. tussen 20.00 - 22.00 uur. PEPPERMILL. Telef. 045-415794.

Winkelpersoneel

Voor directe indiensttreding gevraagd:
Representatieve medewerkster
voor verzending/winkel.
Leeftijd maximaal 20 jaar.
Inlichtingen dinsdag 27-12-'94.
Mengelers Stomerij Heerlen. ☎ 045-724706

Kantoorpers.

Groothandel in zuivelprodukten vraagt per direct
Een Logistiek medewerker
voor kantoor- en magazijnwerkzaamheden. MBO-Niveau. Br.o.nr. B-06365, Limburgs Dagblad, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen. Vóór 31 december 1994.

Chauffeurs

Taxicentrale Bortax vraagt part-time CHAUFFEURS, voor door de week. Persoonlijk melden: Putstr. 103, Born na 15.00 uur.

Mededelingen

Er is een jaar verloren gegaan, maar nu is het weer netjes thuis. Het zal niet meer voorkomen. Wil je mij bellen PAUL. Kusjes Sylvia.

Geldzaken

20% RENDEMENT, duur 1 jaar, inleg va. ƒ 2.500,-. Info 04749-3835.

Personeel aanbod

KLUSJESTEAM biedt zich aan voor alle voorkomende werkzaamheden door heel Nederland, België en eventueel Duitsland, o.a. schilderswerk, behangen, timmerwerk, afbouwwerk, wand- en vloertegels maar ook dak- en wandbeplating plus montage. Neem vrijblijvend contact met ons op voor informatie, tel. 04750-16032 b.g.g. 013-554962.

Schilder b.z.a. voor binnen- en buitenwerk, spierpleister en behangwerk heden. Telefoon 04750-35767.

Personeel aanbod

Productie-MANAGER zoekt nieuwe uitdaging. 5 jaar ervaring, ac. opleiding, gedreven people-manager. Br.o. nr. B-06357, Limburgs Dagblad, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

Milieu-beleid/hygiëne/arbo, projectmatige info & advisering door MILIEUDESKUNDIGE, minimale kosten. Br.o. nr. B-06361, LD, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

Vuurwerk

Voor al uw vuurwerk L. Rohan met het grootste en goedkoopste assortiment
Dr. Calsstr. 100, Schaesberg/Landgraaf. Tel. 045-318693. De enigste Limburgse gediplomeerde vuurwerkspecialist.

Vuurwerk!
Sier, knal, pijlen en pakketten goedgekeurd vuurwerk. Voorverkoopkorting tot 29 dec. 15%. M.i.v. 1 jan. a.s. zijn wij 's maandags gesloten en donderdags open tot 20.00 uur. Tweewielers Jan Rekers Hoensbroek. Telef. 045-212537.

VUURWERK!! Voorverkoop 15% korting. Bert Rekers, Willemstr. 85, Heerlen. Tel. 045-726840

VUURWERK meer dan 80 soorten, uitsluitend Nederl. goedgekeurd vuurwerk. Bestelform. voor Kerst 10% korting. Alle koopavonden geopend. Simon Olthof Tweewielers, Marisstr. 14, Geleen-Zuid.

NAILSTYLING HANDCARE
Haal nu nog snel een cadeaubon voor de zelfbewuste vrouw
Liefst op telefonische afspraak
Tilla Collombon
Eymaelstrat 32A, Heerlen tel. 045-724271

Feesten/Partijen

Uitgebreide luxe BRUIDSREPORTAGE incl. roomkleurige Rolls Roys Silvershadow II ƒ 1.495,-. Fotostudio Bindels. ☎ 045-313775.

Reparaties

KOELKASTREPARATIE. Geen voorrijkosten en gar. Vroko 045-441566/461658.

TV/VIDEO reparatie. Zonder voorrijkosten. Görgens. Industrieterr. Abdissenbosch. Landgraaf. Tel. 045-314122

DIEPVRIES- en koelkastreparaties, zonder voorrijkosten. ☎ 046-745230. Service binnen 24 uur met garantie.

Bedrijven/Transacties

Te koop wegens reorganisatie
z.g.a.n. broodtoonbank, groententoonbank (niet gekoeld), 2 kassa-checkouts, 1 kaaskoeltoonbank, koelcel 2.50x-3.50 mtr., 1 diepvrieseiland 1.50x2.50 mtr. ☎ 046-526982

Twee DAMES willen een eigen babyzaak opstarten
De moed en inzet is er voor 200% maar er is nog geld nodig. Welke fabrikant, particulier of financier durft dit met ons aan. Telefoon 04750-16032.

SPAARBRIEFBEURS Eindhoven ☎ 040-457080. Discrete verzilvering van waardepapieren aan toonder. Adres voor discreet sparen in verband met EG-maatregelen. Boschdijk 363.

Ter overname zeer mooie goedlopende SNACKBAR-FRITUUR. Uitbreiding restaurant mogelijk. Goede ligging naast café te Maasmechelen. Voor meer info: 0032-89-771916.

Te huur of te koop GRILL-ROOM met goede omzet; kip van het spit, shoarma, spareribs, suflaki's etc. etc. Tel. 00.32-89732212.

MODEZAAK op A-lokatie in drukke grensplaats onder gunstige condities over te nemen op huurbasis. Snel reageren. Br.o.nr. B-06358, Limburgs Dagblad, Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

Te huur/koop aangeboden sfeervol RESTAURANT met prachtige muurbeschilderingen, open haard en een zeer uniek tuinterras, geschikt voor Franse en of Italiaanse keuken. Tel. 045-723142.

Winkel&Kantoor

Te koop nieuwe stalen of houten magazijn- of ARCHIEFSTELLING in alle afmetingen verkrijgbaar. Direkt uit voorraad leverbaar, zeer lage prijs bv. 200x-100x30 5-legborden ƒ 125,-p.mtr. Rockmart, Kissel 46a, Heerlen. Tel. 045-723142.

Te k. 4 soorten bureau's, scheidingswanden, vloerbedekking, etc. Bouwbergstr. 100, Brunssum. Telef. 045-251964.

---

jurgen autocentrum

Mercedes 190E 1.8 aut.	class/bornit	1992
Mercedes 190E 2.0 aut.	blauw	1986
Mercedes 190E 2.0 aut.	bruin	1985
Mercedes 190E 2.0	antraciet	1989
Mercedes 190D 2.0	rood	1988
Mercedes 190D 2.5	blauw/zwart	1987
Mercedes C180 Elegance	zilver	nieuw
Mercedes C180 Elegance	türmalingroen	nieuw
Mercedes C220 Elegance aut.	blauwmet.	nieuw
Mercedes 200	rookzilvermet.	1985
Mercedes 200E	rookzilver	1992
Mercedes 200D	wit	1991
Mercedes 230E	rookzilver	1987
Mercedes 230E sportline	d.grijsmet.	1990
Mercedes 250D turbo	zwartmet.	1989
Mercedes 300D	perlmuthgrijs	1988
Mercedes 300D turbo	bronit	1992
Mercedes 300SL aut.	blauw/zwart	1986
Mercedes 300CE aut.	blauwmet.	1989

Voor meer occasioninformatie zie Teletekstpag. 329 TV-Gazet

OPENINGSTIJDEN: zaterdag 24-12 gesloten dinsdag t/m vrijdag geopend van 9.00-18.00 uur
Langheckweg 32-40, Kerkrade Industrieterrein Dentgenbach
045-452570

Landbouw en Veeteelt

Demonstratie Houtversnipperaars/ compostmachines
50 Types electro, benzine, diesel of aftakasaandrijving. Zowel voor particulier als professioneel gebruik. Doorlopend demonstraties tussen Kerst en Nieuwjaar. Nieuw: speciale versnipperaar voor grote hoeveelheden fijn materiaal, zoals rozensnoeisel, astroemeria's enz. Lozeman Tuinmachines B.V., Markt 14, Lottum. Telefoon 04763-2341.

ONDERDELENBANK. Tel. 04493-2715.

Te k. gevr. WEILAND met bijbeh. woning. Regio Z.O. Limburg. Telef. 045-419764.

Nieuw: tegen lage kosten lost u met SAVITALYSE al uw mestproblemen op. Bel: 04499-1341, Custers b.v. Dieteren.

Kapper/Cosm.

SCHOONHEIDS-massa-geped.- stoelen, beursmod. Tel. 04923-66561.

Elke dag luxe buspendel naar de LANDBOUW-RAI. Div. opstappl. Info: M&O Guus Queisen. Tel. 046-585166 (na 18.00 uur).

Auto's

Diversen

Hyundai Leymborgh BV Limbricht AUTOMAAT

Mazda 323 1.6i GLX autom. ps HB schuifd.	1990
Mazda 323 1.3 LX HB autom. abs.nw.st.	1988
Hyundai Lantra 1.6i 16V GLS autom. ps etc.	1992
Hyundai scoupé 1.5 LS automaat	1991*
Toyota Carina 1.6 II autom. abs.nw.st.	1988
Hyundai Lantra 1.6i 16V GLS 1e eig.	1992*
Hyundai Lantra 1.5i GLS 1e eig. 48.000 km	1991
Hyundai Sonata 2.0i 16V GLS ps alles electr.	1990
Hyundai Pony 1.5 GL HB 3-drs.	1989
Mazda 626 Sedan ex coupé '83 '84 '85	1988*
Mazda 626 2.0 LX HB veel extra's	1988
Mazda 323 LX HB en 1.3 HB Ensign	1988/1990
Mazda 323 1.3 LX en GLX Sedan '86 '87 '90 '91	1992*
Mazda 323 1.6i GLX "F" zwart nw.st.	1991
Nissan Sunny 1.6 2-drs. coupé extra's	1989
Nissan Sunny 1.3 DX Sedan metallic, etc.	1986
Toyota Corolla 1.6 HB GSi extra's	1991
Toyota Corolla 1.6 HB ps etc. 1e eig.	1992*
Toyota Corolla 1.3 Liftback sportv. etc.	1988
Honda Civic 1.4 GL ps 3-drs. nw.st.	1988
Opel Corsa 1.4i Swing Sedan extra's	1991
Opel Kadett 1.6 D HB 3-drs. mooi en goed	1985
Ford Escort 1.6i 3 en 5 drs. veel extra's	1989/1990
Ford Escort 1.3 rood STATIONCAR	1987
Ford Sierra 1.6 en 2.0 3-drs. laser	1985/1986
VW Porsche 924 rood lieflh. auto	
VW Polo VAN 1.1 100% in orde	1988
Fiat Cinquecento rood 1e eig. etc.	1993
Volvo 340 1.4 3-drs. rood en blauw	1983
Seat Ibiza 1.3 GLXi nw. model. nw.st.	1993*

* komt nog binnen. BOVAG GARANTIE
Bornerweg 2-8. Tel.: 045-815838.

Te k. CITROËN DS 2.0 Break Confort, bwj. '74. Telefoon 043-260103.

Audi 80 1.8 S '89; VW Polo coupé Fox '91; Daihatsu Applause 1.6i '91; Mazda 323 F '91; VW Passat Stationcar '91; Honda Accord 2.0 EX '88; Opel Corsa '87; Mazda 626 LX met gas '87; Suzuki Swift GL autom. '87; Suzuki Alto autom. '84; Nissan Micra '87; Ford Escort 1.3 '88; Mazda 323 Sedan '89; Citroën Visa '87; Seat Fura '85; Saab 99 '83; BMW 316 '84; BMW 316i '89; BMW 318i '86; Suzuki Alto '86; Suzuki Alto '87; Mercedes 230 E '87; Mercedes 190 D '91. Autobedrijf REUBSAET, Groenseykerstraat 17, Geleen. Telefoon 046-757777. Uw adres APK-Keuring, alle auto's.

KADETT diesel '83, nieuwe banden, APK, ƒ 1.500,-; prachtige BMW 318i, i.z.g.st., ƒ 5.500,-. Autoservice Goolker, Apollolaan 154, Heerlen. Telef. 045-740041 b.g.g. 751632.

F. v. OPHUIZEN autohandel biedt aan: Ford Escort 14 Bravo 5-drs. '88; Peugeot 309 1.9 GTi '87; BMW 316 5-bak '85; Audi 80 CC 1.6 '86; Volvo 360 GLi 10-'86; VW Golf 1.6 GTS 1e eig. '85; BMW 320i '84; Audi 100 CC 5 cyl. '84; Ford Escort 16D '85; Fiat Uno 60 S, 5-drs. '87; Volvo 340 diesel, 5-drs. '86; Renault 11 GTD '86; Opel Kadett 13N '85; Nissan Cherry 1.3 L 5-drs. '83; VW Passat C 1.6 LPG '83; Fiat 127 1050 CL '85; Opel Ascona 16S autom. '87; Subaru Mini Jumbo '83; Citroën Visa 17 RD 11-'86; Peugeot 104 ZL '84; Volvo 244 GL 6 D '82; Opel Ascona 1.6 S 5-drs. '81; Nissan Cherry '82 ƒ 950,-. Inkoop,verkoop, financ. Div. inruilers. Akerstr. Nrd. 52C, Hoensbroek. ☎ 045-224425. Geopend van 10.00-18.00 uur, zat. 10.00-17.00 uur.

INKOOP goede auto's, cont. geld. Joosten, Scharnerweg 3, Maastricht. 043-634978.

Te k. gevraagd alle type LADA'S voor export van 1984 t/m 1991. Correcte afhandeling. Tel. 077-515511.

AUTOBEDRIJF TON QUADFLIEG
v.a. ƒ 10.000,- 2 jaar garantie
Vergelijk prijs/ kwaliteit in 1000 m2 showroom
Jeep + combies
Daih. Feroza sporttrack '93
Nissan King Cab 2.4 '86
Nis. Sunny 16LX combi '88
DIESELS
Mercedes 190D z. mooi '89
Mercedes 190D wit '84
Toyota Corolla D '87
Charade TS Special D '92
Daih. Charade D '85
AUTOMATEN
Daih. Charade 1.3i TX '89
Toyota Corolla 1.3 '86
Hyundai Pony '86
Opel Omega 2.4i '89
Opel Vectra 1.8 '90
ANWB gekeurd
Alfa Romeo 75 2.0 '86
Audi 80 2.0E '92
Audi 80 1.8S '89
Audi 100 2.3E '91
Audi 80 2.0E stuurbekr. '89
Citroën AX Sport '87
BMW 323i '83
Daih. Cuore TX wit '92
Daih. Charade 3x '89
Fiat Uno 45 IS '90
Fiat Panda '89
Fiat Panda 34 2x '86
Ford Esc. XR 3i '89
Ford Sierra 2.0 Azur '91
Ford Scorpio 2.0 GL '86
Ford Escort '85
Mondeo 1.6i CLX 16V '93
Ford Orion 1.4 CL '91
Ford Sierra 2.0 '87
Honda Civic Sedan '88
Honda Civic 1.5 GL '85
Mazda 323 1.5 Limited '87
Mitsubishi Colt Sport '86
Nissan Primera 1.6 LX '91
Opel GT 2.3i '69
Opel Kadett 1.6i '89
Opel Kadett 1.8 GTi '88
Kadett 1.3S GSi Look '85
Opel Kadett 1.3 S Club '88
Opel Kadett 1.8 GTi Sed. '88
Opel Vectra 1.6i rood '93
Peugeot 106 XN '91
Peugeot 309 XE '88
Peugeot 405 GR '88
Suzuki Swift 1.3 GLX '88
Suzuki Alto GLX '89
Volvo 360 GL '87
Volvo 340 DL '87
VW Passat 18i CL '90
VW Passat 18i '86
Mitsubishi Starion EX '82
Mitsubishi Cordia '83
Div. inruilers uitzoeken vanaf ƒ 500,-.
Reeweg 112, Landgraaf. ☎ 045-321810.

LUCAR automobielen Kerkrade. Duizenden guldens goedkoper o.a.: VW Golf 6 x GTi bwj. '86/'91; 16V 3 x '88/'91; VW Golf diesel 5 x '86/'92 Turbo GTD; BMW 6 x 320i, 318i, 316i vanaf '86/'91; 525i '91; 530i '88; Mini auto's o.a.: 3 x mini's Jumbo; 2 x Micra; 2 x Suzuki Alto; 5 x Corsa diesel + benzine bwj. '88/'92; Toyota Starlet '88; Toyota Corolla 3 x '88/'91 vanaf ƒ 8.750,-; Peugeot 205 GTi 2 x '87/'90. Plm. 15 inruilauto's, alle keuringen, inkoop à contant, directe financ. Lucar Holzstr. 67, Kerkrade. Tel. 045-456963.

Auto KALDEBORN bet. de hoogste prijs voor uw auto!! Ook Lada's. 045-411572.

Met bovaggarantie ANWB gekeurde auto's bij de Opel specialist: Kadett 1600 GL autom. met stuurbekr. '90 ƒ 17.500,-; Corsa '91 3-drs. ƒ 14.950,-; Kadett 1800 '88 ƒ 12.950,-; Kadett 1800 '88 ƒ 11.950,-; Vectra 1.6i 5-drs. '90 ƒ 19.950,-; Astra 1.6 '92 ƒ 22.950,-; Kadett Sedan 1.6 '90 ƒ 16.950,-; Kadett GSi 16V '90 ƒ 23.950,-; Ford Sierra 2.0 LPG '84 ƒ 3.950,-; Kadett diesel '86, ƒ 5.500,-; Vectra aut. 5-drs. '89 ƒ 18.950,-; VW Derby '80 ƒ 900,-; Mazda 323 Stationcar '87, ƒ 7.950,-; Corsa '84 '85 '87; Kadett 1.3 Stationcar '88 ƒ 9.250,-; Kadett 1.4i '91 ƒ 14.950,-; Astra Sedan '92 ƒ 19.950,-; Volvo 360 GLT '87 ƒ 6.900,-; Mitsubishi Colt '84 ƒ 2.900,-. WEBER, Autobedr., Baanstr. 38, Schaesberg. ☎ 045-314175.

SUPERCARS Akerstr. Nrd. 20a, Hoensbroek heeft voor U: Ford Escort XR3i Turbo Look '87; Stationcar Peugeot 305 GR '87; Escort stationcar '85; VW Scirocco '82; Volvo 440 bwj. '91; Citroën BX bwj. '86 LPG; Escort XR3i zeer mooi bwj. '87; BMW 316 bwj. '85; Ford Sierra 2.0 Ghia 1600 bwj. '86; Kadett station '87; Ford Orion 1.6 L autom. '86; Escort 1400 CL '86 en '87; Golf 1600 '86; Escort '84; Alfa t. 33 '86; Mitsubishi Tredia bwj. '83; Toyota Celica '82; Ford Sierra '85. Nog diverse goedkope inruilers. Telef. 045-222455/231448

Topprijzen! Met spoed voor export gevraagd: bestel, combi, personenauto's, ook schade. LUCAR, Kerkrade. Telefoon 045-456963.

KADETT 1.2S bwj. '82; Renault 5 TL bwj. '82 i.z.g.st. APK ƒ 750,-. Haesenstr. 34, Schaesberg.

Te k. gevr. alle merken AUTO'S, bet. hoogste prijs. Tev. tourcaravans. 045-416239.

100-Tal AUTO'S met APK va. ƒ 750,- tot ƒ 10.000,-; Kadett; Escort; Fiësta; Golf; Uno enz. Inr. fin. Handelsweg 1, Susteren. ☎ 04499-5204.

Alfa

Te koop Alfa ROMEO 2.0 L, APK gek., prijs ƒ 1.250,-. 045-425881 of 425043

Audi

Te koop AUDI 80, bwj. 12-'85, mooie auto, vraagpr. ƒ 4.950,-. Tel. 04405-1564.

Te koop zuinige AUDI 80 1.9 diesel, bwj. '90, stuurbekr., centr. vergr., getint glas, vr. pr. ƒ 18.650,-. 04499-5348.

BMW

BMW 635 CSi, bwj. '85, zeer veel extra's, in abs. nw.st., vr.pr. ƒ 18.950,-. Inruil mog. ☎ 046-754895.

Te koop BMW 520i Touring, bwj.8-12-'92, metallic calypso rood, airco en diverse extra's, km.st. 25.000, nieuwpr.DM 65.000, vraagpr. 50.000 DM. Telef. 00-49. 240594301.

Te koop BMW 325i Coupé, kl. dolfijngroen, alle denkbare acc., km.st. 125.000, bwj. '87, vr.pr. ƒ 19.250,-. Tel. 04498-59203.

BMW 316 automaat, '84, 1e eigenaar, schuifdak, stuurbekr., metallic blauwgrijs, ƒ 6.950,-. 045-242860.

BMW 316, bwj. '84, zeer mooi, vraagpr. ƒ 4.950,-. Tel. 045-326818.

Te koop BMW 735i, bwj. '84, veel acces., ƒ 4.000,-. Telefoon 045-272468.

Te koop van BMW. BBS-velgen, ƒ 450,-. Tel. 046-580821.

Chrysler

CHRYSLER DEALER
American-Cars Schimmert
Groot Haasdal 6
Tel. 04404-1888.

Te k. Chrysler VOYAGER, bwj. '89, wit, 7-pers., ƒ 17.500,-. Tel. 04406-40180 of 42541.

Citroën

XM Break 2.0 Inj. Turbo leder bekleding airco	1993
XM Break Turbo Diesel airco schuifdak	1993
XM Break V6 schuifdak dubbele koplampen	1992
Xantia 2.0 VSX sch.dak airco lm-wielen spoiler	1993
Xantia 1.8 SX schuifdak ABS	1994
XM V6 Ambiance airco lm-wielen	1990
XM 2.0 automaat Ambiance	1992
XM Break Turbo diesel autom. leder bekl. airco	1993
AX GTi schuifdak dubbele koplampen	1992
AX 11 TGE schuifdak	1992
CX 25 GTi Turbo 2 schuifdak airco ABS	1987
CX 22 TRS schuifdak gasinstallatie	1987
CX Break Familiale 7-persoons	1980
BX 19 TRD schuifdak GTi-look	1988
BX 1400 Inj. gasinstallatie	1990
BX 16 TGi Break	1993
BX 16 TRi schuifdak	1988
BX 14 RE	1987
BX 16 RS Break	1985
Visa 11 RE Cabrio	1985
Visa 11 RE	1984
Renault 19 Cabrio leder bekl. stoelverw. rood	1993
Renault 19 Cabrio stof sportwielen	
stoelverwarming zwart	1993
Mazda 626 2.2 Coupe schuifdak	1991
Peugeot 306 XS 2.0 schuifdak ABS	1994
Citroën ZX 14, getint glas sportwielen 14 km	nieuw
Citroën AX 1100 Inj. 5-deurs	1989
VW Passat Variant VR6 schuifdak ABS	1991

Bovag May Crutzen
Hunsstr. 33, Ubachsberg. Tel. 045-752121.

CITROËN XM 2.0i bwj. 1991, antracietmet., schuifdak. Officieel Saab Dealer Kompier, Heelerbaan 66, Heerlen. Telef. 045-428840.

Als u ons voor 12 uur 's morgens belt, staat uw PICCOLO de volgende dag al in het Limburgs Dagblad. Tel. 045-719966.

BX TRi, bwj. '88, alle extra's, t.e.a.b. inr. mog. 04405-2157.

CITROEN-ONDERDELEN, gebruikt en nieuw. Citroën verkoop schade. May Crutzen, 045-752121.

Dat wordt zaken doen.
De Volkswagen Vento al vanaf ƒ 35.495,-.
Prijs is inclusief BTW en BPM, exclusief kosten rijklaar maken. Wijzigingen voorbehouden.
De gezamenlijke Zuid-Limburgse Volkswagen-dealers

Proficiat!

Proficiat!!!
Met jullie 12½ jarig huwelijk
Kim, Martha, Naomi, Nicky, Rob, Nico, Guus, Riet, Danny, Rebecca, Jack, Cynthia, Anja, Patrick, Rosie

Al 25 JAAR EEN PAAR!!!
Proficiat Pap en Mam
Sylvia, Hans, Ralph, Katja en Rick.

Hoera 65 jaar
Proficiat van Ben, Fen, Math, Melissa, Reno, Tamara, Rakker en Tweetie.

Dennis
Morgen word je 17 jaar, bijna volwassen. 'n fijne verjaardag van ons allen. Pap.

Er is een wonder gebeurd!
Maud
we zijn dankbaar dat je er bent.
Paddy en Manon.

Proficiat
Witte
(O)ma 80 jaar
hartelijk gefeliciteerd
Kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen.

Stuur uw brief (voldoende gefrankeerd) naar het Limburgs Dagblad, postbus 2610, 6401 DC Heerlen en vergeet niet het onder op de envelopppe het nummer uit de advertentie te vermelden.

Daihatsu

DAIHATSU DEALER
Garage Ruud Tiems
Geleen, Zaanstr. 16
Tel. 046-753010

Daihatsu CHARADE Special, bwj. 1989, 52.000 km., im. velgen, ciee! Saab Dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

Fiat

FIAT DEALER
Automob.bedrijf Creusen BV
Parallelweg 34, Heerlen.
Tel. 045-74 21 21.

Autobedrijf Klankstad BV
Kaalheiderstenweg 185, Kerkrade. Tel. 045-41 39 18

Fiat UNO, bwj. '84, 1 jr. APK, carr. 100%, nwe band. + acc. ƒ 2.150,-. 04406-13780.

Fiat PANDA 45, bwj. '81 ƒ 1.750,-; Fiat Uno D, '86, rood, ƒ 3.750,-. Garage Steins, Molenberg, Heerlen. Telefoon 045-714717.

Voor Piccolo's zie verder pagina 18

06-lijnen

Privé doorschakellijn
06-96.88
24 u/p.d. 100 cpm

Hete Sex
Ik werd van alle kanten gepakt, wil je weten hoe BEL..06..(1,- p.m.)
320.320.20.

Live direct apart
Ook SM! Adress. en tel.nrs! 06-340.350.80 (50 cphm)

Lesbi Live
06-320.323.12 - 1 gpm.
2 meiden gaan tot het einde.

Gratis telefoonsex voor vrouwen
06-4366 of 4622
Mannen bellen v. ƒ 1,-p.m.
Telefoonsex 06-9713
Sex direct 06-9718
Super sex 06-9716
Sexcontact 06-9635
Sex plezier voor 2 06-9894
Live sex 06-320.325.00
Regiosex 06-320.325.01

Grieks Intiem
Marcha's specialiteit. 1 gpm
06-9618

Tiener-Sex
Mijn eerste keer. 1 gpm.
06-320.320.10.

Homosex voor 2
(ƒ 1,- p.m.)
Jack Off 06-9735
Telefoonsex 06-9835
Draai eerst 06-320 en dan:
SM voor 2 325.10
Bi-sex 323.36
Travestie 325.09
Breinsex 327.56
Darkroom 324.16
Jongenssex 325.19
Gay Super 329.16
Transsexueel 324.17

Wellustige Hete
Nymfomane vrouwtjes zoeken stiekem sex via postcodedating!
06-340.320.50 (50 cphm).

DOORSCHAKELLIJN!
Vrouwen wachten thuis voor 'n livegesprek met jou! 1gpm
06-9560

Luister naar meisjes die bellen! Maak je keuze voor een privé Livegesprek. 1 gpm.
06-9733

Hete meisjes Live
06-9715
Geen wachttijd 1 gpm

Bel dames thuis
uit heel Nederland GEHEEL PRIVE thuis doorgeschakeld
06-98.50
24 u/p.d. 100 cpm

Dames geven adres/tel.nr.
06-96.85
24 u.p.d. 100 cpm.

100% WILDE LIVE SEX
06-9891
Geen wachttijd 1 g.p.m.

De meest intieme sex
300 % live
06-9576 / 1 gpm

Kontakten/Klubs

Porky's Pretpark I
Deze week Kerst aanbieding: 1 uur ƒ 125,-.
Nieuw Nathasja en Cindy. Tel.: 045-228481.
2e Kerstdag geopend van 12.00 - 20.00 uur.

HUIZE LYDIA
MET: DE BESTE WENSEN!!!
24 en 31 dec. zijn wij er voor U
van 11 tot 18 uur ☎ 046-749662

Privé Yvonne
en haar 10 zalige en lieve KERST-ENGELTJES wensen iedereen gezellige Kerstdagen toe. AANBIEDING....! Maar Zeker!! 2e Kerstdagen geopend. Bel voor info: 045-425100.

Escort
Telefoon 045-320132.

Nieuw privé
Anja
v.a. 12.00 uur. 04406-10162.

!!!Nieuw!!!
Nina's escort
045-259956

Candelight
Escort voor dames en heren. Tel. 045-246002.

Manuela Escort
☎ 045-418886.
Feestdagen geopend.

Live Escort
☎ 045-429117

Lady Escort
Charmant en discreet. (Grieks) Nieuw. 045-275564.

Twilight Escort
Ook boys 045-275618.

Suprise Escort
SM & Boys 045-275900
Korting!! Ook Grieks.

Escort all in
☎ 045-326191

Parenclub Venus
Let op!
24 za. Kerstavond, een grandioos optreden van Two Passion. 25 zon. gesloten. 26 ma. Orgiemaandag voor iedereen. laatste maandag v.d. maand 28 wo. De La Francaiseshow. 31 dec. Oudejaarsavond voor iedereen met div. artiesten van de bovenste plank v.a. 20.00 tot 07.00 uur zijn wij open. Reservering gewenst. Info 04742-2977. tijd. de openingsuren. Adres: Heinsbergerweg 70, Posterholt.

Aladdin
Privé. Telef. 045-227692

Asielzoekers nog pal voor Kerstmis in Heerlen

Haastklus, maar kerstboom en sjoelbakken staan klaar

Wat Heerlen nog niet heeft: een professionele voetbalclub, een bruisend uitgaansleven en een asielzoekerscentrum (AZC). Het eerste komt steeds dichterbij, aan het tweede wordt hard gewerkt en de laatste leemte is gisteren ingevuld. In het voormalige klooster Imstenrade zijn nog voor het weekend 150 asielzoekers gehuisvest.

DOOR BENTI BANACH

HEERLEN – „Met aa-zet-cee-Heerlen." De telefonist van het Asielzoekerscentrum in Heerlen heeft al kunnen wennen aan zijn nieuwe functie. Maar tegelijkertijd is hij de vele sleutels van het centrum nog aan het rangschikken en moet hij de telefoons nog van een stickertje voorzien.

Ook voor directeur Eric van Buul is de opvang nog lang niet klaar. „Een centrum is pas een centrum als er bewoners zijn," zegt hij als hij door de nog lege gangen loopt. En die bewoners zijn er nog niet, deze vrijdagmiddag. „Om twaalf uur is er een groepje uit een opvangcentrum in Eindhoven vertrokken," weet hij. Maar om half drie nog geen asielzoekers. „Het gebeurt zelden dat ze er tussenuit knijpen, maar vaak komen ze niet via de snelste weg en blijven ze nog ergens hangen."

Van Buul weet over welke mensen hij praat. Heerlen is zijn vijfde asielzoekerscentrum. Hiervoor was hij directeur in Udenhout, daarvoor heeft hij in centra in Oisterwijk, Echt en Budel gezeten. Hij is van oorsprong inrichtingswerker en heeft onder meer ervaring opgedaan in een gezinsvervangend tehuis. „In alle instellingen waar ik heb gewerkt gelden regels en afspraken, waar mensen zich wel of niet aan houden. Maar die andere culturen in een AZC maken het voor mij interessant."

Hij zegt geïnteresseerd te zijn in vreemde culturen. Zijn vrouw ook, die zit nu in Angola. „Het is boeiend te zien hoe de asielzoekers met elkaar omgaan of met vrouwen en kinderen. Of hoe ze eten. In Udenhout konden ze zelf meekoken, de heerlijkste gerechten kwamen op tafel. En de koks leerden zo ook iets." Van Buul probeert zich altijd te verdiepen in de basisgegevens van het land waar een asielzoeker vandaan komt. „Behalve directeur ben ik ook een nieuwsgierig mens."

Samenwonen

Maar veel tijd om de antropologie uit te hangen heeft hij niet. „We moeten de mensen laten samenwonen, daar hebben we onze handen vol aan. We moeten ze opvangen en hun in hun eerste levensbehoefte voorzien. We kunnen ze niet individueel begeleiden en behandelen, laat staan hun problemen oplossen."

Wel heeft de directeur veel uit te leggen. „Een continu proces," zucht hij. „De bureaucratie, het wachten, de procedures. Dat kennen ze allemaal niet. Of maak maar eens duidelijk hoe de Nederlandse woningmarkt in elkaar zit. Huursubsidie, uitkeringen, dat soort dingen." Voor de doorsnee Nederlander al vaak een hele kluif.

Honderd asielzoekers zijn gisteren gearriveerd, vandaag komen er nog eens 49 bij. Ze zijn afkomstig uit opvangcentra (OC's) verspreid over heel Nederland en zitten nu ruim een maand in Nederland. Over een dikke maand volgen er nog 140. Daarvoor moeten eerst de 72 verplaatsbare cabines zijn geïnstalleerd die nu nog langs de weg op elkaar staan gestapeld. In totaal biedt het AZC aan een kleine 25 mensen permanent werk. Het ministerie heeft het kloostergebouw voor drie jaar gehuurd, met een optie op nog twee jaar.

De binnenplaats voor het klooster ziet eruit als een bouwterrein gevuld met containers, palen en leidingen en waar werklui af en aan lopen. „Eric, op de deur van het restaurant zit geen slot." Van Buul krabt op zijn hoofd. „Het rolluik van de afwaskeuken hebben ze niet gemaakt. Dat wordt pas 9 januari," zegt iemand in een stofjas. „Pff, dan hebben we een probleem," zegt de directeur. „Eric, waar moeten die kastjes staan?" AZC Imstenrade kampt duidelijk met kinderziektes.

Verkassen

De doorstroom in de asiel- en opvangcentra in Nederland verloopt moeizaam en schoksgewijs. Van Buul: „Het ministerie zit enorm verlegen om opvangruimte. We moesten vóór de kerst nog alles in orde hebben hier." Daarom moesten de vluchtelingen de dag voor Kerstmis nog verkassen. De directeur krijgt in Heerlen de gevolgen van het Nederlands asielbeleid met zijn volgens sommigen veel te lange procedures direct op zijn bord.

Of de vluchtelingen in zijn voor een zalig kerstfeest, is de vraag. Er staat een wat kale kerstboom voor het gebouw. De lampjes branden. De medewerkers hebben voor de komende dagen een creativiteitsmiddag, een disco en bingo georganiseerd. En in de recreatieruimte staan de sjoelbakken klaar voor gebruik.

Om kwart over drie arriveren de eerste vier bewoners. Ietwat voorzichtig heet Van Buul twee Zaïrese mannen en een vrouw met een baby op haar rug welkom. „Welkom, vous êtes les premiers," zegt hij met draadloze telefoon op zak. De Afrikanen bekijken onderzoekend hun nieuwe domicilie. Ze zetten hun koffers en een pak met luiers op de grond en melden zich aan de balie.

„Ik vind asielzoekers niet zielig," zegt Van Buul. „Ze hebben zich overeind kunnen houden in omstandigheden die veel moeilijker waren dan in Nederland. Ze zijn blij dat ze hier zijn. Overleven is hier makkelijker dan waar ze vandaan komen."

● *Directeur Eric van Buul van AZC Heerlen: „Ik ben naast directeur ook een nieuwsgierig mens."* Foto: CHRISTA HALBESMA

ontmoeting op zaterdag

Directie neemt onzekerheid toekomst ziekenhuis Brunssum weg

Klinikum vangt gros ontslagen De Wever op

Van onze verslaggever

HEERLEN/BRUNSSUM – Het merendeel van de 41 verpleegkundigen, die in april 1995 worden ontslagen bij het De Weverziekenhuis in Heerlen, heeft reeds een nieuwe baan.

Volgens P. Weeda, voorzitter van de directie van het De Wever/Gregorius-ziekenhuis, kunnen zeker 25 van de 41 verpleegkundigen aan de slag bij het Klinikum in Aken. De overige personeelsleden, die op 1 april hun baan in het De Weverziekenhuis verliezen, hebben veelal werk gevonden in verzorgingshuizen, sector ouderenzorg.

De toekomst van het ziekenhuis in Brunssum blijft gewaarborgd. Dit bleek tijdens een gesprek tussen B en W van Brunssum en de directie van het De Wever/Gregorius-ziekenhuis.

Aanhoudende geruchten, zowel bij raadsleden als burgers, over de 'uitkleding' van het Brunssums ziekenhuis vormden de directe aanleiding voor het gesprek.

De gefuseerde ziekenhuizen in Brunssum en Heerlen zijn in 1994 geconfronteerd met een bezuiniging van tien miljoen gulden op een begroting van 220 miljoen gulden. Als gevolg hiervan heeft de directie van het gefuseerde ziekenhuis zich wel genoodzaakt gezien om in totaal honderd banen te schrappen. Daaronder vallen de 41 genoemde ontslagen. De resterende banen noemt Weeda 'natuurlijk verloop': „Zo worden banen van 55-plussers niet meer opgevuld.

Het Gregorius-ziekenhuis blijft volgens de directie gehandhaafd als volwaardig ziekenhuis met basisvoorzieningen. Er moet wel rekening gehouden worden met verschuivingen naar Heerlen. Het gaat daarbij om ondersteunende aktiviteiten (laboratoria, administratie). Daarnaast zullen wellicht kleine klinische afdelingen (afdelingen voor opgenomen patiënten) gecentraliseerd worden.

Er zijn geen plannen om de EHBO in Brunssum te sluiten. Ook is er volgens de ziekenhuisdirectie geen sprake van om het Brunssumse ziekenhuis om te bouwen tot verpleeghuis.

Vrouw rooft uit winkels

HEERLEN – Een 31-jarige vrouw uit Heerlen werd donderdagmiddag op heterdaad betrapt toen zij in een winkel aan de Promenade in Heerlen vijf paar oorbellen wilde stelen. Later bleek dat de vrouw in drie andere winkels kleding en bonbons had gestolen. Tegen de vrouw werd proces-verbaal opgemaakt.

Bron van ergernis

● *Gerrie Linders woont in het huis pal naast de omstreden AZL-muur. Tot voor kort keek zij vanuit haar huis op groen uit, nu op beton.* Foto: FRANS RADE

Muur van AZL doorn in oog Heerlenaren

Van onze verslaggever

HEERLEN – Een ruim twee meter hoge muur die helemaal is doorgetrokken tot aan het eind, van de stoep van de Laan van Hövell tot Westerflier in Heerlen heeft de boosheid van zowel omwonenden, college als raadsleden gewekt.

Voor omwonenden is het zicht grondig verpest door de nieuwe 'fietsbunker' van het AZL Beheer (Algemeen mijnwerkersfonds van de steenkolenmijnen). Ook de Heerlense politiek heeft er grondig de pest in, zo bleek woensdagavond tijdens een commissievergadering.

Het kantoor van het AZL wordt momenteel vrijwel geheel opnieuw opgetrokken. „Op de bouwtekening van de architect was de ommuring van de architect zo listig verpakt, dat niemand in de gaten had dat de muur tot vijftig centimeter van de straat doorliep," zei wethouder Wiel Houben woensdag. „Iedereen dacht dat de rooilijnen werden aangehouden."

Stippellijnen

Op de bouwtekeningen waren de muren als stippellijnen aangegeven. Gemeentelijke autoriteiten, waaronder de met drie architecten bevolkte Welstandscommissie, hadden niet in de gaten dat het hierbij om muren ging.

Het AZL heeft in de ogen van velen vervolgens nog erger gemaakt. De organisatie wilde, in strijd met de bouwvergunning, de muur van de fietsenstalling stelselmatig zelfs helemaal tot aan de straat doortrekken.

„Toen wij daar achter kwamen, hebben wij het AZL gesommeerd het werk stil te leggen," aldus Houben. „Het AZL heeft dat naast zich neergelegd en in het weekeinde de laatste 50 centimeter nog toch afgemaakt."

Het AZL heeft nu de gemeente alsnog gevraagd voor het illegale bouwwerk achteraf toestemming te verlenen. Houben sluit niet uit dat de gemeente de gevraagde nieuwe bouwvergunning zal weigeren, maar acht de kans vrij groot dat het AZL dat met succes voor de rechter zal kunnen aanvechten. „Ik schat in dat de rechter zal zeggen dat die laatste 50 centimeter ook niet meer uitmaakt."

Volgens de wethouder biedt het feit dat het AZL een nieuwe vergunning heeft aangevraagd de gemeente echter ook nieuwe kansen. „De weigering van de Welstandscommissie en komt ook weer voor goedkeuring bij het college. Dan kunnen wij het AZL opleggen de muur tot vijf meter naar achteren weer af te breken of een heel stuk te verlagen."

Het AZL verwijst voor commentaar naar de architect. Die wijst erop dat correct volgens de ingediende en goedgekeurde bouwtekeningen is gewerkt. Hij heeft bij de Welstandscommissie een wijzigingsvoorstel ingediend om aan de achterzijde een geplande muur weg te laten en meer groen aan te brengen. „Ik hoop dat de omwonenden dan ook tevreden zijn."

Manager kost per dag 1450 gulden

KERKRADE – Kerkrade stelt volgend jaar een veranderingsmanager aan voor het Cultureel Centrum Kerkrade. De manager zal 78 dagen in dienst zijn en de gemeente 113.000 gulden kosten. Dit komt neer op bijna 1450 gulden per dag.

De gemeenteraad is daar woensdag mee akkoord gegaan. Alleen D66'er Huub Wiermans vond de kosten voor de manager aan de hoge kant. Hij stelde voor iemand uit de ambtelijke top daarvoor vrij te maken. Wethouder Hub Bogman noemde de kosten voor de manager vergeleken met andere managementbureaus laag. En de eigen ambtelijke top is te zeer belast met de interne reorganisatie.

Het Cultureel Centrum Kerkrade (CCK) wordt opgeheven en komt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. De veranderingsmanager, afkomstig van het Utrechtse bureau H & R, zal het CCK op commercieel, cultureel en organisatorisch vlak moeten aanpassen, opdat het centrum in de toekomst weer zelfstandig verder kan.

Blazers verwijderd uit 't Loon in Heerlen

Van onze verslaggever

HEERLEN – Blaasmuzikanten zijn taboe in winkelcentrum 't Loon in Heerlen. Dat valt op te maken uit een reactie van penningmeester W. Brouns van 't Loon Promotion op het wegsturen van twee tieners die daar afgelopen koopzondag kerstliederen op een blaasinstrument speelden.

Brouns: „Ik ben niet op de hoogte van dat voorval. Wel is het zo dat we liever geen blazers in 't Loon hebben. Dat geluid blijft in de koepel hangen. Daar ondervinden ondernemers last van."

Brouns voegt eraan toe dat een andere reden voor wegzenden van de muzikanten zou kunnen zijn dat er zondag al andere musici aanwezig waren. „Het Pancratiuskoor zong liederen en bovendien was er een organist. U kunt zich voorstellen dat blazers erbij wat veel van het goede zou zijn."

Muziekliefhebber M. Toenbreker in Landgraaf zag het voorval. Hij heeft zich opgewonden over het wegsturen van de twee jongens door een lid van het 't Loon-promotionteam.

De blazers moesten weg na een tweede controle, omdat zij geen toestemming hadden om in 't Loon te spelen. Een bewaker van het winkelcentrum had de twee muzikanten, die de sfeer wilden verhogen, in eerste instantie wel laten doorspelen omdat ze een vergunning van de gemeente Heerlen op zak hadden.

Volgens Brouns is voor muzikale activiteiten in het winkelcentrum echter naast toestemming van de gemeente ook nog eens groen licht nodig van de beheerder van 't Loon, de firma Ruijters. Een woordvoerder van Ruijters kon daarover geen uitsluitsel geven: „Zover ik weet zijn muziekactiviteiten een zaak van 't Loon Promotion. Wij gaan wel over demonstraties glasblazen en houtsnijden."

Brunssum legt stookverbod open haard op

BRUNSSUM – De gemeente Brunssum heeft de afgelopen maanden twee maal een stookverbod opgelegd aan particulieren met een open haard. Het afgelopen stookseizoen kreeg de gemeente zes klachten over rookoverlast in woningen binnen.

De gemeente kan alleen een stookverbod opleggen als haard of kachel niet voldoet aan de bouwvoorschriften. Meestal treedt de gemeente echter op na klachten van buren over rookoverlast. Het komt voor dat door een slecht functionerende haard de buren met rookoverlast krijgen te kampen.

Tegen die klachten kan de gemeente formeel weinig doen. Een zegsman van de gemeente spreekt van een hiaat in de wetgeving op dat vlak. Een stookverbod opleggen kan alleen met de bouwverordening in de hand. De voorschriften daarin zijn bedoeld voor de veiligheid van de huiseigenaar, niet van de buren die last ondervinden. De gemeente probeert wel bij klachten met de verschillende partijen om tafel te zitten om zo tot een oplossing te komen. In de meeste gevallen lukt dat. Vaak zijn bezitters van open haard zich er niet van bewust dat zij overlast bij de buren kunnen veroorzaken.

Basiseducatie gaat op in A en S

KERKRADE – Basiseducatie Kerkrade gaat per 1 januari op in het Advies en Studiecentrum (A en S) in Heerlen.

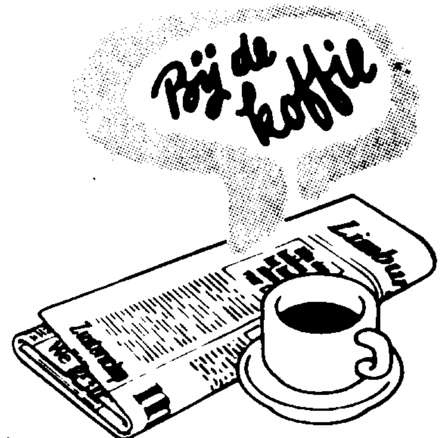
Alle instellingen voor volwassenenonderwijs in Oostelijk Zuid-Limburg zijn nu ondergebracht bij het A en S. De fusie sluit aan bij het landelijk beleid om per regio te komen tot grote Regionale Opleidingscentra.

De Basiseducatie in Kerkrade valt nu onder welzijnsstichting Kiosk. Er werken negen mensen, die allen door A en S worden overgenomen. De cursussen, hoofdzakelijk taallessen, blijven in Kerkrade gegeven worden. Dit jaar telde het Kerkraadse volwassenenonderwijs circa vierhonderd cursisten.

Zwaargewonde bij aanrijding

HEERLEN – Een 31-jarige inwoner uit Nuth liep donderdagavond bij een frontale botsing tussen twee auto's op de splitsing Imstenraderweg-Sourethweg in Heerlen een zware hersenschudding op.

De man zat in een auto, bestuurd door een 23-jarige Nuthenaar. De chauffeur, onder invloed van alcohol, verleende geen voorrang aan een auto die bestuurd werd door een 29-jarige vrouw uit Simpelveld. Beide auto's werden zwaar beschadigd.

Boos

● *De Ondernemersvereniging Akerstraat-Noord in Hoensbroek is nog altijd boos omdat onlangs het kindje Jezus uit de kribbe van hun kerststal werd gestolen. De boreling is nog niet terecht. Inmiddels is er een nieuw kindje 'gemaakt.' De waarde in geld is nihil. De ondernemers vragen zich af welke motieven de onverlaten hebben die zo iets doen. De kerststal is te bewonderen nabij het Essostation aan de Akerstraat-Noord. Voorzitter Wim van Straten van de ondernemersvereniging legt uit dat de stal er is geplaatst om de sfeer te verhogen. De stal komt min of meer in de plaats voor de kerstgroep die vroeger jarenlang door DSM in Treebeek werd geplaatst. Van Straten is nog altijd een beetje boos over de diefstal temeer daar deze week ook nog eens de kerstverlichting werd gestolen van de kerstboom voor zijn huis.*

Huisvuil

● *Maandag, op Tweede Kerstdag, zal geen enkel weldenkend mens het huisvuil aan straat zetten. Toch is maandag normaal gesproken de dag dat in tal van Brunssumse wijken het vuil wordt opgehaald. De gemeente Brunssum hoopt echter dat niemand het huisvuil maandag op de stoep zet. Het zou immers kunnen, want Brunssum heeft door een misverstand het gewijzigde ophaalrooster niet in het gemeentelijk nieuwsbulletin kunnen plaatsen.*

Huisvuil 2

● *Vandaar dat Brunssum 'hulp' zocht bij de krant om die wijziging alsnog bekend te kunnen maken. Vanwege de Kerst moeten de vuilcontainers in de wijken Langeberg, Haansberg, Kruisberg en Rumpenerbeemden vandaag om acht uur buiten staan. Dus, voor een keertje geldt voor de meeste mensen in die wijken: op uw vrije dag vroeg uit uw bed om de container aan straat te zetten. En dan weer snel onder de wol of onder het dekbed.*

Uitzending

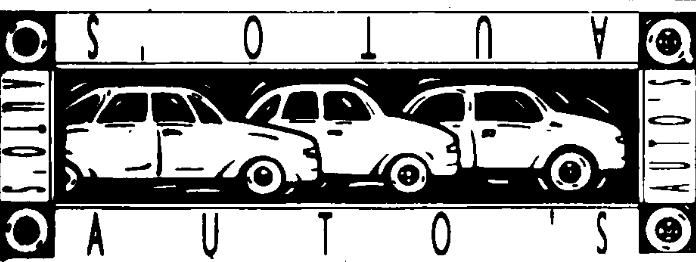
● *Rond de Kerst is de Stichting Stadsomroep Heerlen ook gedurende enkele uren in de lucht. Het zal u niet verbazen dat de Kerst centraal staat in de programma's op 24 en 25 december. Beide dagen is de co-produktie met de Stichting Kabelomroep Zuid-Limburg te beluisteren van 11.00-12.30 uur via de frequentie 88,1 MHz.*

Kerstdiner

● *Randy Zuidema uit Klimmen is boos. De dreumes schreef de redactie een briefje waarin hij schrijft dat het kerstdiner hem bij voorbaat al niet smaakt. Hij moet alsmaar denken aan die acht jagers die hij vorige week in een veld had gezien. In het veld zaten vier fazanten. Na twee uur jagen waren alle fazanten doodgeschoten. Randy schrijft tenslotte: 'Iedere morgen als wij naar school fietsten, zagen wij die prachtige dieren zitten. Nu kijk ik uit het raam en zie die acht gekken lopen met die vier dode fazanten.' Randy, ondanks deze voor jou onaangename gebeurtenis, een mooie kerstvakantie toegewenst.*

Limburgs Dagbl...
REGIONALE EDITIE
Wnd-chef regioredactie
Joos Philippens
KANTOREN
Heerlen
Hoofdkantoor, In de Cramer 37...
6411 RS Heerlen
tel: 045 - 739...
fax: 045 - ...
Kerkrade
Rayonkantoor, Markt 42,
6461 ED Kerkrade
tel: 045 - ...
fax: 045 - ...
Brunssum
Rayonkantoor, Rumpenerstraat ...
6443 CC Brunssum
tel: 045 - ...
fax: 045 - ...

Fiat

Fiat REGATA 85 S bwj. 1987, antracietmet., ƒ 5.750,-. Officieel Saab dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

UNO 60 IES 1.1, antr.grijs, bwj. 11-'91, APK, 57.000 km, i.z.g.st., vr.pr. ƒ 11.750,-. Inl. 045-441824.

Fiat Tempra Diesel, 1993, 4-drs., metallic blauw, 83.000 km., tel. 045-229582.

Ford

Te koop Ford ESCORT XR3i, bwj. 07-'89. In nw.st., 1ste eigen., kl. mercury grey, km.st. 41.000, alarm, origin. XR3i velgen. Telefoon 04492-3705 na 17.30 uur.

Te k. Ford ESCORT XR3i, kleur zwart, bwj. '84, pr. ƒ 3.750,-. ☎ 045-253196.

Te k. v. part. Ford FIESTA 1.1 Ci, bwj. '90, APK 8-'95, 1e eig. i.z.g.st. ƒ 10.500,-. Tel. 04451-1893.

Ford ESCORT 1.3 C bwj. '89, 68.000 km, ƒ 9.800,-. Tel. 04454-62353/Fax 04454-66225.

Ford ESCORT 1100 Bravo APK, bwj. '84, i.z.g.st., ƒ 2.300,-. 045-317675.

Te koop Ford ESCORT kl. groen, 1.1 Laser bwj. '85, vr. pr. ƒ 2.750,-. 045-219610.

Ford SIËRRA 1.6 Laser 3-drs. bwj. '86, wit. Officieel Saab Dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

Ford ESCORT 1.6 L, i.z.g.st., 1984, RS-velgen, 5-versn., vr.pr. ƒ 3.750,-. 045-425879.

Te koop Ford ESCORT XR3, bwj. 1982, ƒ 1.950,-. Telefoon 045-217521.

Te koop Ford ESCORT 1.3, bwj. '86, 5-deurs, i.z.g.st., 1ste lak. Telef. 045-451573.

Ford SIËRRA 1.6 CL Laser, bwj. '86, 5-drs., get. glas, centr. vergr., Blaupunkt, ƒ 3.900,-. Tel. 045-212088.

Te koop Ford ESCORT 1300, bwj. '81, APK okt. '95, ƒ 1.500,-. Tel. 04493-5134.

Te k. Escort CLIPPER 1600 CLX, 3-'91, wit, 5-drs., ƒ 20.000,-. ☎ 045-324336.

ESCORT 1.3 bwj. '88, blauwmet., orig. 40.000 km, incl. schuif/kanteldak, 5-gang, stereo, APK 12-'95, auto is nieuw! Vr.pr. ƒ 7.250,-. Tel. 043-636523.

Te k. zuinige Ford FIËSTA 1.1 C, bwj. '87, auto verk. in perf. staat, ƒ 4.850,-. Maastrichterlaan 105, Ubach over Worms. (Landgraaf).

Te koop Ford SIËRRA 1.6CL, bwj. 7-'91, zwart, pr. ƒ 11.000,-. Tel. 045-319432.

Te koop mooie SIËRRA 1800, 6-'88, vr.pr. ƒ 6.900,-. Telef. 045-425590.

Te koop Ford SIËRRA 2.0, bwj. '86, 5-drs., 5-gang, i.z.g. st., ƒ 4.500,-. 046-754219.

FORD Fiësta 1.6D, rood, bwj. '85, 3-drs., 5-bak, i.z.g. st. APK 9-'95, ƒ 4.975,-. Tel. 045-711705.

Honda

Te koop HONDA Civic, zwart, 15i, bwj. '86, vraagpr. ƒ 5.900,-. Tel. 045-224946.

Honda CIVIC 1.4 DL automaat, bwj. '82, wit, km.st. 118.000, pr. ƒ 1.500,-. Telef. 045-742928.

Hyundai

Jaguar

JAGUAR Centre Oirschot, E-type 6-12, XJ 6-12, div. XJS; ook cabrio, 6-12. XJ 40; ook onderdelen, P. v.d. Wal. Tel. 04997-71314.

Jeep

Lada

Wij kopen alle LADA'S en ook andere auto's. Telefoon: 045-423973.

Lancia

Lancia DELTA 1.3 GT bwj. 1989, wit, lm velgen. Officieel Saab Dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

Lancia DEDRA 2.0 ie, bwj. 1991, grijsmet., lm velgen, 75.000 km. Officieel Saab Dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

LANCIA Thema 2.0 ie bwj. 1990, bordeaux, lm-velgen, alarm, 71.000 km. Officieel Saab dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

Lancia DELTA 1.3, 5-drs., bwj. 11-'88, parkeerschade, ƒ 4.450,-. Tel. 045-316940.

Te k. Lancia DELTA, bwj. '86, km.st. 78.000, APK 10-'95, vr.pr. ƒ 5.500,-. 045-351546 vanaf 18.00 uur.

Mazda

Te k. MAZDA 323, GLX 1300, bwj. '88, ƒ 8.950,-. Telefoon 04750-10764.

Te koop MAZDA 2300 D, aannemersuitv., bwj. '88, ƒ 8.500,-. Tel. 04406-40180 of 42541.

Mercedes

Te koop zeer mooie MERCEDES 190 D 2.5, 1986, antracietmetallic, centr. deurvergr., electr. spiegel, sportvelgen, 5-bak, zeer goed onderhouden, prijs ƒ 18.500,-. Tel. 046-378972.

MERCEDES 190 E, bwj. '83, alle extra's, vr.pr. ƒ 10.000,-. Telefoon 046-512743.

Van part. MERCEDES 190D, bwj. '86, 199.000 km., grijsmetallic, c.v., perfecte staat, vraagprijs ƒ 14.950,-. Mergelsweg 6, Heerlen (Welten). Tel.045-742187.

MERCEDES 280 SE, bwj. '85, in absol. nw.st., div. extra's, verlaagd, sportvelgen. Inr. mog. 046-754895.

Te k. MERCEDES Benz, 200D, bwj. '92; Mercedes Benz 190D, bwj. '86; Audi 100, automaat 2.3 E, bwj. '91. Telef. 06-52925302.

Te k. MERCEDES 190 D, bwj. '89, kl. donkerblauw. Tel. 046-581869.

MERCEDES 190 D 2.5, met veel extra's, km.st. 60.000, gunstige prijs. Mergelsweg 110, Heerlen, Welten.

Te k. MERCEDES 300E, '87, Sec-look, alle extra's. ƒ 30.000,-. ☎ 045-255589.

Automaat Mercedes 190E, APK, alle opties, ƒ 11.750,-. ☎ 046-337377

190E verl., mah.inter. en spoilers, inr. mog. t.e.a.b. Telef. 04405-2157.

Mitsubishi

Te k. MITSUBISHI Colt, bwj. '80, t.e.a.b. Telefoon: 045-415628.

Nissan

NISSAN SUNNY Diesel Van, zwart, perfect, 1992, slechts ƒ 14.950,-.

Nissan SUNNY 1.4 LX, bwj. '89, 60.000 km., ƒ 12.800,-. Nissan Stanza, bwj. '82, ƒ 1.750,-. Garage Steins, Molenberg, Heerlen. Telefoon 045-714717.

Diesel Nissan SUNNY, 4-drs., bwj. 12-'87, i.z.g.st., ƒ 5.250,-. Tel. 045-316940.

Te k. NISSAN 200 SX, Turbo, bwj. '90, 60.000 km., airco, ABS, duurste sportuitv., p.n.o.t.k. Telef. 045-411905.

Te k. zuinige Nissan MICRA, bwj. 9-'87, i.z.g.st., ƒ 6.450,-. Tel. 045-453572.

Oldtimers

OLDTIMER-VERZEKERINGEN nu al vanaf ƒ 80,- WA per jaar. Ass.kantoor Jac. Stel, telef. 045-721866.

Te koop 2x FIAT 500 L. 1x Autobianci bestel. Import Italië. Tel. 045-316419 of 314455.

VOLVO 122 S 1961, 75.000 km. Inl. 046-371516/046-371779, m/v 9-17 uur.

JAGUAR Centre Oirschot, E-type t/m XJ40; Maserati, Lamborghini, Lotus, Panther, Volvo ES; tevens 150 Jaguars gesloopt. P. v.d. Wal. Telef. 04997-71314.

Pontiac

Te k. PONTIAC Grandam, lichtblauwmet., 6 cyl., autom., 3.3 ltr., bwj. '87. Grotestr. 25, Baarlo.

Opel

OPEL KADETT 1.4i, Expression, 3-drs., blauw/zwartmetallic, uniek, ƒ 18.950,-.

KADETT 1.3 LS automaat '86; Kadett 1.6i GT '88; Corsa 1.2 S '87 en '86; Vectra 2.0i GL automaat '89; Vectra 1.6i GL '93; Kadett '86 t/m '89 div.types; Escort 1.3 '87, Ascona 1.6S HB '86. Met Bovaggarantie. Denneman Automobielbedrijf, Raadhuisstr. 107, Hulsberg.

Te koop Opel OMEGA station 1.8, bwj. '89, topconditie, 107.000 km, ƒ 15.500,-. Tel. 045-454943.

Te k. Opel KADETT, bwj. '80, prijs ƒ 950,-. Telefoon 045-227887.

Opel ASTRA GL bwj. '92, 45.000 km. ƒ 21.000,-. Tel. 04454-62353/Fax 04454-66225.

CORSA bwj. '85, 5-drs., kl. rood, 85.000 km, APK 1-'96, ƒ 3.800,-. 045-226671.

KADETT GT model '86, APK 1-'96, zeer mooi, ƒ 5.500,-. Tel. 045-423750.

Opel KADETT 1200 LS, bwj. '80, vr.pr. ƒ 4.900,-. Telef. 045-225320.

Opel REKORD 2.0 LS stationcar bwj. 1985, blauwmet., LPG, ƒ 4.500,-. Officieel Saab Dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

Te koop Opel KADETT 1300S, bwj. '83, grijs, ƒ 1.400,-; tevens 4 sportvelg. m. goede banden voor Kadett E-type, ƒ 550,-. Telef. 045-210311.

Te koop Opel CORSA 1.3 Swing, 2-drs., i.z.g.st., bwj. '88. Tel. 045-312079.

Opel KADETT E bwj. 2-4-'88, 100%, mooi en goed, ƒ 6.750,-. Tel. 045-243311.

Opel ASTRA 17D GLS, 5-drs. m. '93, zeldzaam mooi, ƒ 22.500,-. 043-254462.

Te koop KADETT CLub 1.3 mooie eerlijke auto, 6-'87, vr. pr. ƒ 5.250,-. 045-725447.

Te k. Opel KADETT 1.7 diesel, augustus '89, 4-drs., 170.000 km. 045-226310.

Te k. Opel CORSA 1.2 TR, bwj. '85, zwart, radio, i.z.g.st. Tel. 045-221776.

Van part. Opel VECTRA 1.8i GL, bord. roodmet., bwj. '91, ƒ 20.000,-. ☎ 045-752215.

Opel KADETT 16i, 3-drs. kl. wit, bwj. '90, als nieuw, pr. ƒ 11.250,-. Sleinadastr. 52 Schaesberg-Landgraaf

Te koop Opel KADETT 1.3S autom. bwj. '86, vr.pr. ƒ 6.250,-. 045-422089.

Opel Combo 1.7 D, bwj. '90, grijs kent. W. FEIJTS Auto's Vaesrade 61-63 Nuth. Telef. 045-243317.

Opel CORSA 1.3 model Swing, '85, APK, bijz. mooi, ƒ 3.450,-. Tel. 045-454087

Te koop Opel MANTA A 1971, i.z.g.st. inr. mog. ƒ 2.750,-. 045-325671.

Te koop Opel KADETT HB, 5-drs., autom., in nw.st. APK 7-'95, vr.pr. ƒ 1.450,-. Telef. 045-229786.

Peugeot

PEUGEOT 106 XR Exclusief groenmetallic nu voor ƒ 19.450,-

PEUGEOT 305 GL, APK, t. '84, radio/cass., ƒ 975,-. Tel. 045-317675.

Te k. PEUGEOT 405 1.6 GLi, bwj. '90, antraciet, km. 85.000. Telef. 045-417088.

PEUGEOT 205 D, 4-drs., rood, bwj. '89, ƒ 9.000,-; Peugeot 505 GR, bwj. '86, met.grijs, ƒ 6.000,-; Peugeot 305 D break, bwj. '83, ƒ 1.750,-. Garage Steins, Molenberg, Heerlen. Telefoon 045-714717.

Wat VERKOPEN? Adverteer via: 045-719966.

PEUGEOT 405 1.9 GRi, bwj. 1989, l.blauw, 73.000 km. Officieel Saab dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

PEUGEOT 205 XS 1.4, antracietgrijs, 47.000 km, bwj. '90, nwe banden en uitlaat, door dealer onderh., vr.pr. ƒ 14.500,-. Tel. 04404-1986.

Te koop PEUGEOT 106 XN, bwj. 1-'92, kl. rood, pr.n.o.t.k. Telefoon 045-444135.

Renault

RENAULT 21, bwj. '88, met. grijs, 70.000 km., ƒ 8.750,-. Garage Steins, Molenberg, Heerlen. Telef. 045-714717

Te k. RENAULT 5, TR 14i, bwj. '90, zeldzaam mooi, ƒ 7.950,-. 043-254462

Te k. RENAULT 1.4 Express bwj. 7-'93, 16.000 km, ƒ 11.750,-. Tel. 045-442537.

Rover

Van maandag t/m vrijdag, van 8.30 tot 17.00 uur, kunt u uw PICCOLO telefonisch opgeven. Tel. 045-719966.

Saab

SAAB 9000 CS 2.0-16 bwj. 1994, d.groenmet. lm.demonstratiewagen. Officieel Saab Dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

SAAB 9000 CD 2.3-16, bwj. 1990, d.blauw, airco, lm velgen. Officieel Saab dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

SAAB 9000 CD 2.0-16 bwj. 1992, zwart, lm-velgen. Officieel Saab dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel.045-428840.

SAAB 9000 2.0-16, bwj. 1987, antracietmet. Officieel Saab dealer Kompier, Heerlerbaan 66, Heerlen. Tel. 045-428840.

Seat

Seat RONDA, 1.2 GL, bwj. '84, bruin, ƒ 1.750,-. Garage Steins, Molenberg, Heerlen. Telefoon 045-714717.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RESULTAAT! Bel: 045-719966.

Subaru

Suzuki

Suzuki ALTO bwj. '88, rood, 62.000 km, nw.st., ƒ 6.250,-. Tel. 04498-53687

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RESULTAAT! Bel: 045-719966.

Toyota

TOYOTA Hi-Luxe dubbele cab., 4-WD, wit, 2.4 D, bwj. '85, 183.000 km, div. access. 04498-55877, na 17.00 uur.

Te koop Toyota CARINA, bwj. 1989, te eig. in nw.st., vr.pr. ƒ 9.500,-. Telef.: 04951-26020.

Te koop Toyota HI LUX 2.4 D, bwj. '92, vr.pr. ƒ 27.500,-. Blijft grijs! Telef.: 045-728093 of 271196.

Te koop Toyota CELICA 2.0 GT 16V, HB, bwj. 12-'86, APK 12-'95, ƒ 9.250,-. Tel. 04493-4929

Van maandag t/m vrijdag, van 8.30 tot 17.00 uur, kunt u uw PICCOLO telefonisch opgeven. Tel. 045-719966.

Volkswagen

VW POLO FOX heel apart nu voor ƒ 9.900,-

GOLF GTi 16V 130 pk, antr.met., '87, 15" BBS, schuifdak, 102.000 km, onderh. boekje ter inz. ƒ 11.500,-. Evt. inr. Tel. 045-708604.

VW GOLF GTi, bwj. 11-'82, groenmet., schuifd., getint glas, B.B.F. ombouw, A.T.F. sportvelg., sportuitlaat, vr.pr. ƒ 3.750,-. Tel. 04754-86157.

VW PASSAT CL, nw. model '89, ANWB-keuringsrapport, 85.000 km, absoluut nieuw, ƒ 13.950,-. Tel. 045-423750.

Te k. GOLF 1.3 CL, i.nw.st., bwj. '87, onderh. boekjes aanw., zilvermetall., 79.000 km., vr.pr. ƒ 8.250,-. 046-582515 of 511446.

Te k. VW GOLF GTi, wit, i.z.g.st., alarm, APK 8-'95, vr.pr. ƒ 7.950,-. Tel. 045-416465.

VOLKSPARTS-CENTRE. Uw adres voor al uw VW onderdelen (ook acc.) gespecialiseerd in Kever en Golf, Cabrio. Geopend maandag t/m vrijdag van 9.00-18.00 uur, zat. van 9.00-14.00 uur. Aan de Laadhaven 4, Buchten. Telef. 04498-60011

VW DERBY, bwj. '79, APK sept. '95, i.z.g.st. ƒ 750,-. Tel. 045-720669.

Te k. PASSAT CL, bwj. '88, zilvergrijsmet., nieuw mod., vr.pr. ƒ 11.750,-. Arensstr. 2, Kakert-Schaesberg.

Te k. Volkswagen JETTA, bwj. '80, met APK, vr.pr. ƒ 850,-. Telef. 045-708674.

Weg. omstandigh. te k. Volkswagen PASSAT 1600 diesel, bwj. '82, 5-drs. 5-versn., sunroof, mistlampen. Nieuwe uitlaat, koppeling en banden. APK 5-'95. Pr. slechts ƒ 1.750,-. Tel. 046-745976 Geleen.

Te koop VW GOLF GTi, bwj. '82, veel extra's, gunstige prijs. Maastrichterlaan 105, Ubach over Worms. (Landgraaf).

Sloopauto's

Te koop gevraagd sloop- en SCHADE-AUTO'S. Autosloperij Marxer. ☎ 045-720418.

Te koop gevr. SLOOP- en schade auto's, tev. in- en verkoop gebr. auto-onderd. A. Körfer. ☎ 045-229045.

Te koop gevr. schade- en oude sloopauto's. Tev. onderd. Autosloperij K. KORFER, 045-227377, Industriestr. 7, Hoensbroek.

RAPIE vraagt loop- sloop- en schadeauto's, met vrijwaringsbewijs. Locht 70, Kerkrade. ☎ 045-423423.

Te koop gevr. SCHADE- sloop- en loopauto's, en verkoop gebr. auto-onderdelen. Joep Wolters. Telef. 045-411480.

Volvo

Te k. mooie VOLVO 740 GL, blauwmet., mrt. '89, nwe APK, t.e.a.b. ☎ 04498-51937.

Te koop VOLVO 440 GLE, roodmetallic, jan. '94, ƒ 29.000,-. Tel. 046-519733.

VOLVO 240 GL 2.3 station '85, autom., benz., blauwmet., 180.000 km; Volvo 440 GL, 9-'91, potloodzwart, LPG onderb., APK 9-'95, 123.000 km. 045-327977.

Motoren en scooters

Te koop HONDA XR 250 R, bwj. '87, vr.pr. ƒ 2.750,-. Telefoon 045-427858.

Te koop ORANDNEPR met zijspan, bwj. '94, vr.pr. ƒ 3.750,-. 045-427858

Te koop BMW K 100 RS, wit, bwj. '86, 40.000 km. Telefoon 045-244744.

Te k. SUZUKI intruder 1400, bwj. '92, pr.n.o.t.k.; Kawazaki GPX 600, bwj. '92, vr.pr. ƒ 10.900,-. ☎ 04498-59203.

Te k. HONDA CB 550, bwj. '78, pas volledig opgeknapt, echter met frontschade, ƒ 1.600,-. ☎ 045-415628.

(Brom)fietsen

Grandioze kerst-wielershow met spetterende aanbiedingen tot 7 januari '95 tweewielers Math SALDEN Limbricht.

Nu een echte GIANT fiets voor ƒ 499,-. Rens Janssen, Ganzeweide 54, Heerlen. Tel. 045-211486.

GIANT-GSR 300: een kolos van een ATB nu voor ƒ 499,-. Occasion: Aprilia bromscooter; Schaatsenopruiming Noren met 25% korting; Vuurwerk met voorverkoopkorting. Tweewielers Jan Rekers Hoensbroek. Telef. 045-212537. M.i.v. 1 jan. '95 zijn wij maandags gesloten en dond. open tot 20.00 u.

Te k. BMW 3-serie, nw. model, 4 all. velgen, Alessio, 6-spaaks, 7Jx15, als nieuw, ƒ 500,-. J. Rekers. ☎ 045-212537 b.g.g. 04492-5716.

Nu brom/SCOOTERBAND vernieuwen nu slechts voor ƒ 15,- montage per wiel. Rens Janssen, Ganzeweide 54, Heerlen. 045-211486.

Te k. z. mooie brommer MALAGUTI, kl. blauw, sterwielen, i.z.g.st., vr.pr. ƒ 1.450,-. Tel. 04450-3259.

Te k. gevraagd BROM-SCOOTER en Vespa en snorbrommer. 045-321696 b.g.g.725271.

Motoren en scooters

Te koop MOTORBANDEN tegen scherpe prijzen. Bandenspecialist Abel, Reeweg 143, Landgraaf. ☎ 045-314027.

Te k. HONDA CB 750 F2, bwj. '77, prijs ƒ 2.000,-. Telefoon 045-227887.

Te koop Honda SHADOW VT 1100cc, i.z.g.st., pr.n.o.t.k., bwj. '87. 045-427858.

Uw motorband kaal???? DREAM'S Motoren doet het allemaal! Uitbalanceren, demontage en montage terwijl u een kop koffie drinkt. Sterk gereduceerde prijzen. Dream's, Jongmansweg 39, Heerlerheide. ☎ 045-214942/210575.

Wat VERKOPEN? Adverteer via: 045-719966.

Auto onderdelen en accessoires

Goede gebr. AUTOBANDEN, zomer - winter. Passartweg 39, Hrl. 045-222675.

Te koop TREKHAAK voor Ford Escort, z.g.a.nw.: ƒ 75,-. En middenconsole ƒ 75,-. Tel. 046-585243.

Te koop onderdelen Opel MANTA A. Telef. 045-325671.

4 WINTERBANDEN met velgen (Opel ...) prof. 7 mm. ☎ 046-5287...

Bedrijfswagens

Bedrijfsauto's in alle uitvoeringen. W. FEIJTS Auto's, Vaesrade 61-63 Nuth. Telef. 045-243317.

Te k. TOYOTA Lite-Ace 1.5 commercial, bwj. '89, ƒ 8.500,- incl. BTW. Hoofdstr. 12, Hoensbroek.

Aanhangwagens

AANHANGWAGENS ... losse onderdelen. ... Rijksweg-Zuid 195, ... Tel. 046-512718.

70 stuks AANHANG... GENS nw. en gebr. ... Theo Stet bv. 040-48294...

(Huis)dieren

De grootste KENNEL van Limburg. Alle jonge rashondjes. Meer dan 60 rassen plus gar. en tatoeage. Kl. America, Th.Watsonln 34 Achel(B). 09-3211644489 Zond. open maand. gesl.

Te koop BORDEAUXDOGS pups, ingeënt en ontwormd. Telef. 043-216658.

Af te halen BEO met originele kooi, alleen voor serieuze verzorgers. ☎ 045-428994/045-415794.

Te koop 3-vaks HONDEN-AANHANGER (geen zelfbouw), vraagprijs ƒ 1.250,-. Telef. 043-631797.

BOUVIERKENNEL heeft momenteel pups met stamboom, schriftelijke verkoop overeenkomst, Ned. Bouvierclub. Tel. 04744-2332.

Te k. Engelse BULLDOG-PUPS, geënt, ontwormd, m. stamb., kamp.afst. Zien is kopen. 04125-4513.

Te k. van part. LABRADOR-PUPS zwart/blond, ouders HD-vrij. Tel. 04130-65075.

Te koop nest Mechelse HERDERPUPS, ontwormd en ingeënt. ☎ 04754-81269.

Te koop TATRA-PUPS, 7 weken met stamb., ingeënt, ontw. Tel. 08306-22550.

Boemers, YORKS., west. h.w. ... tekkels, Tib. terr., Shih... poedels, Jack Russels... lem 11A. Schin op ... 04459-1237 / 3097.

Te k. WEST HIGHLAND WHITE-TERRIERPUPS met papieren, geen ... hondjes. 045-321586.

Berner SENNEN... goede afstamm.; ... Retr. reu. 01125-5077...

Te koop zwarte DW... SCHNAUTZERPUPS stamboom. Telefoon 30527 (Weert).

Te koop mooie witte ... HONDJES, ingeënt en ... prijs ƒ 250,-. 04492-3421...

Te koop pracht. BOUVIERPUPS met ... Telef.: 04138-73587.

Te k. MECHELSE he... moed. Hoogeling, vad. PH1, PH2. ☎ 08859-5198...

Te k. Perz. KITTEN, plm. 22 wkn. ƒ 300,- stamb., ingeënt, ontw... Telefoon 045-728074.

Te koop ROTTWEI... pups en Mastino Napo... pups met prima stamb... en Schotse Terriërs, Boomerhondjes, ingeënt, ontw. Telefoon 04979-1246...

Opleidingen

ANWB & Bovag erkende WISCH... Verkeersschool MANN & ZN voor al uw bewijzen en chauffeurs diploma's. Europaweg 340, Landgraaf, telefoon 045-321721. Rij-opleiding kan in 8 dagen of in 9 weken.

Zonnebank/-hemel

Spectaculair lage prijzen bij de grootste zonne-ware specialist in de regio GOERGEN zonnehemels. Alles met 3 jr. voll. garantie. Rijksweg-N. 97, Sittard, 046-583002 (t.o. ziekenhuis).

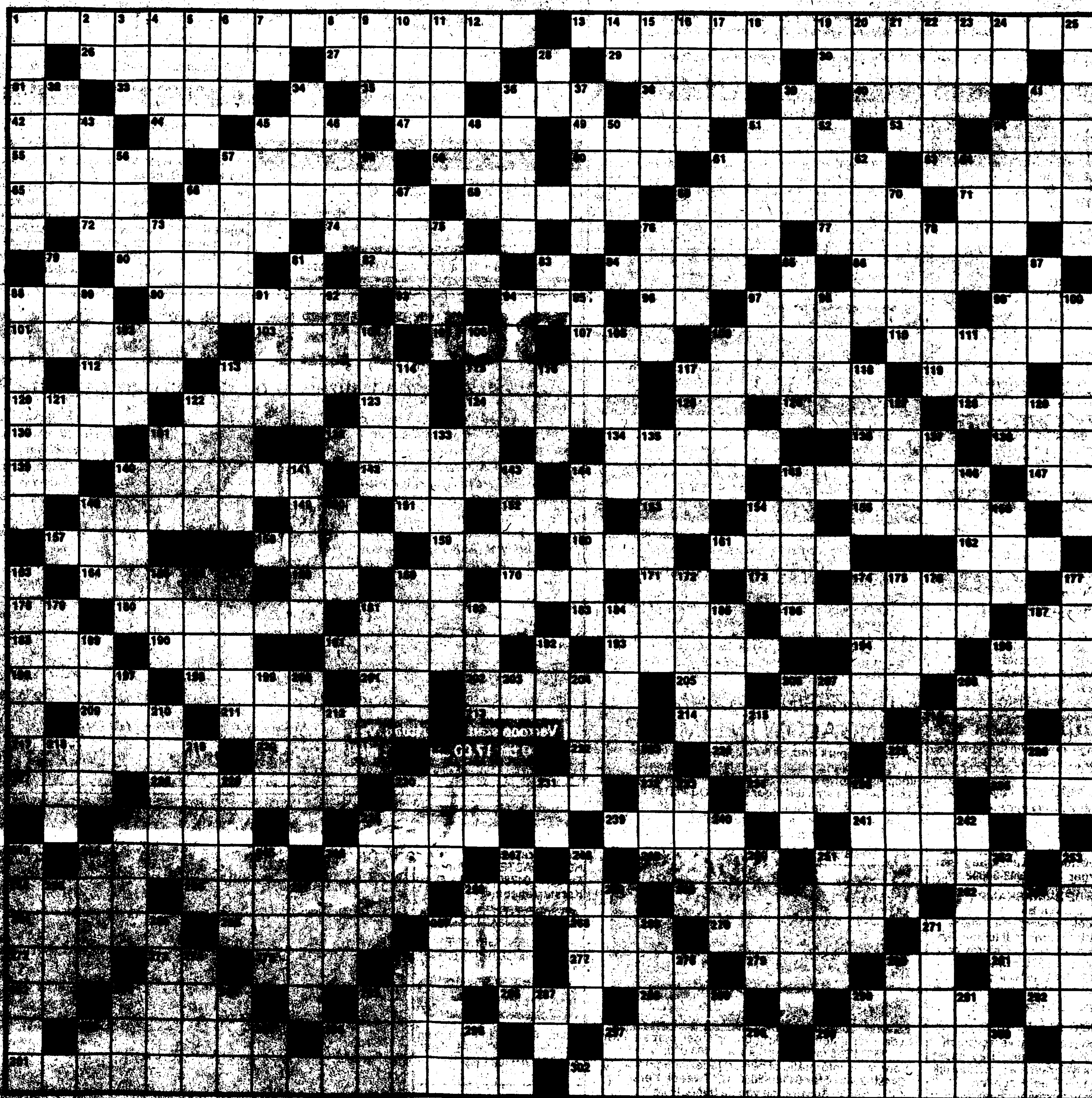
Zonnehemelverhuur MEZO. Najaarsaanbieding: 1 mnd. huren ƒ 100,-, incl. bezorgen en ophalen met recht van koop. Inl. 045-312956.

Foto/Film

Te k. MINOLTA 7000, vele toebeh. geheel ... ƒ 650,-. 045-415628.

Voor Piccolo's zie verder pagina 30

Kerstpuzzel Limburgs Dagblad 1994

©Jokar Productions

HORIZONTAAL

versiering met kerst
kerstverhaal
krachtsport
zuidvrucht
bouwmateriaal
zonder tussenruimte
idem
zuivelprodukt
gezond
vallei
zijde
persoonlijk voornaamwoord
dorpskern
bijwoord
kostuum
teken
wild zwijn
vrucht
deel van het hoofd
niet groot
woonvertrek
herkauwer
roem
mevrouw
soort hert
aardappelschiller
balspel
plaat
zakelijk leider
regelmaat
verwoesting
deel van het been
wandelplaats
proefgewicht
ongaarne
groot glas jenever
jachthond
ogenblik
aanhang
gezicht
voorzetsel
toen
bevroren water
geld opzij leggen
oude vochtmaat
wilde woudezel
snoepgoed
kloosterzuster
...
boksterm
...
klomp roofdier
...
gehoororgaan
telwoord
verdieping
...
belemmering
oude lengtemaat
tijd voor Kerstmis
...
voor de middag
...
telwoord
...
vreemde munt
...
handelend optreden
...
soort (latijn)
...
bijbelse
...

249. vreemde munt
251. blok brandstof
254. lastdier
256. docente
258. bloedgever
260. infaam
262. dus (latijn)
264. serie
266. naar omlaag
267. insekteneter
268. etenbereider
270. slechte reuk
271. prent
272. klein vertrek
273. motorraces
275. vingerei
276. zeemansloon
277. stad in engeland
279. schutsluis
280. bovenbeen
281. dwaas
282. schoolafkorting
283. bijbelse naam
285. sprekende vogel
286. voordeel
288. hoendersoort
290. droge turfstof
292. geliefde van zeus
293. toestaan
295. meisje
297. zuurdeeg
299. vorstelijke woning
301. minnepijn
302. opwekkend

VERTIKAAL

1. speelgoed
2. godsdienst
3. ouderwets kledingstuk
4. ooglid
...
8. persoonlijk voornaamwoord
9. grond bij een huis
10. tocht
11. tussen
12. deel van de bijbel
14. waterstand
15. beroep
16. onbeweeglijk
17. speelgoed
18. verenigde naties
19. rondhout
20. deel van de boom
21. bijbelse reus
22. jaargetijde
23. oosteuropeaan
24. voorzetsel
25. schuifbout
28. muzieknoot
32. steekwapen
34. tennisterm
36. erwtensoep
37. dorpsweide
39. geliefde van Zeus
41. luchtstroom
43. plas
45. edelknaap
46. grote drinkbeker
48. loofboom
50. vruchtbaar
51. zitplaats
52. volksoverlevering
54. boterton
56. land in Azië
57. flesvormig hout
58. geur
61. vreemde munt
62. lengtemaat
64. salaris
66. omlijsting
67. lot zonder prijs
... opening in netwerk
... companist
... gevleugeld dier
... telwoord
...
78. zeer ...
79. ...
81. handelsterm
83. thans
85. scherpzinnig
87. grensdocument
88. ...
89. ...
91. levenslucht
92. insekt
94. moeilijkheid
95. vleesgerecht
97. plaagzucht
98. stand der ...
99. bouwland
100. zeevrouw
102. ...
104. ...
105. eirond
106. vent
109. grassoort
111. vogelnek
113. hoofddeksel
114. hengselvat
116. ...
117. soort spijker
118. kussenblok
121. klompje planten
122. tennisterm
127. koortswerend middel
129. ...
131. ...
133. Vlaamse gaai
135. geveldriehoek
137. moed, durf
140. edelgas
141. land in Azië
143. genotmiddel
144. strandmeer
145. voordelig
146. pikken
148. vogel
... verhoogde ...
... ...
...
... pearde
166. heldendicht
167. soort appel
169. geweldig
172. toverkunst
...
...
176. Engelse jenever
177. omgang
178. gras
181. ...
182. grassoort uit Spanje
184. palmriet
185. zeutkous
187. dierengeluid
...
192. grondsoort
195. vogel
197. prul
199. weg met bomen
200. wijnmaat
...
...
...
207. kier
208. schraal
210. ...
212. duinvallei
215. vogel
216. ...
...
219. onkruid
221. handgewricht
223. kleur
225. gebrek
226. scheepstouw
229. telwoord
230. soort bier
231. voedingsmiddel
232. telwoord
...
237. roofvogel
...
240. boordsel
242. schotse dans
243. stuk grond
244. gemalen produkt
245. loven
246. plezier
...
...
250. delfstof
251. slag, stoot
252. vervoermiddel
...
255. wasmiddel
257. bloedvat
...
259. gewerenpiramide
261. open plek in een bos
262. vogel
265. rang
267. oorspronkelijke bewoner van Nieuw-Zeeland
...
269. metaal
271. brugpijlaar
...
...
...
280. torenkraai
282. soezerig
284. onderwijs
285. slaapplaats
287. bolgewas
...
...
291. ... stutpaal
...

Vakantie & Recreatie

NU RUIM 1.700.000 EXEMPLAREN!

RDP Vakantie & Recreatie is Nederlands grootste dagbladcombinatie.
Met een betaalde oplage van ruim 1.700.000 exemplaren, goed voor een bereik van 4.2 miljoen reislustige Nederlanders
Voor informatie en reserveringen: RDP, postbus 2, 1800 AA Alkmaar, Sluittijd woensdag 16.00 uur. Kaderadv. mits gereserveerd donderdag 10.00 uur.

Tel.: 072.196.596, Fax 072.196.484 — Advertentiecombinatie van 40 Regionale Dagbladen.

WADDENEILANDEN

DE NIEUWE GIDSEN ZIJN UIT!

□ VAKANTIEREISGIDS TEXEL, met informatie, hotelarrangementen, bungalow-vakanties en sportieve reizen.
□ GIDS VOOR VAKANTIE EN VRIJE TIJD TEXEL, met uitgebreide informatie en een overzicht van accommodatiemogelijkheden op Texel.
□ CAMPINGFOLDER TEXEL, met informatie over 14 campings op Texel.
Kruis de gewenste gratis informatie aan, plak de bon op een briefkaart en stuur deze naar: Stichting VVV Texel Promotie, Postbus 3, 1790 AA Den Burg. Telefoon 02220-14741.

HELEMAAL WEG EN TOCH ZO DICHTBIJ

Ameland/Terschelling. T.h. bungalows en stacar's. voll. inger. v.a. ƒ 245,- p.w. 'Ook 1995' :05180-1206 n.o. zon

TEXEL, t.h. luxe stacaravan v.v. alle comfort. Nabij bos en zee. Tel 05423-87346.

FRIESLAND

LANGWEER luxe bungalow a.h. meer, 6 pers., eigen aanlegplaats: 05120-12279.

GRONINGEN

Parc Emslandermeer :
NIEUW: Villa's aan het water en in de bossen van Westerwolde (Zuid-Oost Groningen).
Week ƒ 395,-, Midweek ƒ 275,-. Weekend ƒ 295,-. Golflessen (5 u.) p.p. ƒ 50. Bij verblijf gratis 2 dagmenu's. Parc Emslandermeer, Vlagtwedde. Tel: 05993-13444, Fax 05993-13455.

DRENTHE

GEEN PRETPARK luxe 5* bung's met grote tuin aan bos. ideaal wandel- fietsgeb. Boek nu voor 1995:05280-65803

VERWENMIDWEEK VOOR ƒ 199,- p.p.
in een 5 sterren bungalow met gratis gebruik subtr. zwembad, 1x sauna, 2x zonnebank, 2x diner, bij aankomst en vertrek koffie plus ?, fles wijn in bungalow. Geen bijkomende kosten; kinderen t/m 3 jaar gratis. Periodes 9/1-24/2, 6/3-24/3, 30/10-22/12/'95. Vraag info: Postbus 77, 9530 AB Borger. Tel. 05998-34698.

HET ZUIDERVELD EN DE BRINKSKAMP
liggen in Geesbrug (driehoek Coevorden-Emmen-Hoogeveen). Vrijst. 4* + 5* bungalows met tuinen van ca. 1000m². Tennisbaan, kinderbad, minigolf, bistro, recr. team. Uw buren? 1100 ha bos-heide en vennen. Gratis kleureninfo bij KROVAC, 05249-1350.

Met de kerstdagen dromen van een zomervakantie in Drenthe ?
De bossen van Camping 't Kuierpadtien verspreiden vooral in de zomer een heerlijke dennegeur. Daarnaast zijn er ruime plekken voor tent & caravan en... natuurlijk modern en schoon sanitair. Een buiten- en binnenzwembad. Vijvers om in te spelen, zwemmen, surfen en kanoën met glij- en wildwaterbaan en een aktief rekreatieteam. Camping 't Kuierpadtien heeft ook een all-weather Skibaan. Da's pas een droomvakantie
Dennegeur op 't Kuierpadtien
Bel voor onze folder of reserveer direkt: 05918-1415, Wezuperbrug tussen Emmen en Orvelte

Fietsen langs de hunebedden ****bung. 5 pers. met 2 fietsen. Drouwenerzand: 02220-12453.

OVERIJSSEL

Hotel-Restaurant „ 'T WAPEN VAN OOTMARSUM"
Een persoonlijke ervaring in huiselijke sfeer. Tel: 05419-91500. Spec. Kerst/Oud & Nieuw Arr. Folder

Hardenberg-Recr.centr. 'HET STOETENSLAGH' wenst u prettige feestdagen. Camping, zwemvijver, bung.park. l.v.m. uitbr. enk. ruime jaar-/seiz.pl.: 05230-38260/38350

OMMEN, 2-15p. bosbung's. Korting midw./week (end). v.a. ƒ 168,-: 05291-52926.

GELDERLAND

ERMELO/HARDERWIJK, stacaravans volledig ingericht. Bos en nabij strand. Info: 02520-17129.

RECR. CENTR. "HET EIBERNEST"(ACHTERHOEK) Verhuur van 2-11 pers. Bungalows, stacaravans en Kampeerplaatsen. Inl. + gratis kleurenfolder Kerkdijk 1 7152 DB Eibergen. Tel. 05454-71268/71269, fax 76331.

ERMELO: Park "De Witte Burchten" T.h. luxe 5 pers. bungalows in bosrijke omgeving. Inl. Bokra Beheer b.v. Postbus 8, 3454 ZG De Meern: 03406-63566.

BEGIN HET NIEUWE JAAR GOED! In een luxe appartement met bubbelb., open haard, vloerverw., tel. etc. Gratis overd. zwemb. 'De Bosrand' Vaassen 05788-71343

NOORD-HOLLAND

Seizoenplaatsen beschikbaar op recreatiepark 'DE WIERDE', Den Oever Inl. 02269-4279/2264.

ZEELAND

Pr. Vak.Bung. nabij Knokke Cadzand, Zeel. 04956-1444.

ZEELAND

HET HELE JAAR DOOR TE HUUR IN ZEELAND
kiest u uit meer dan 10 bungalowtypes, enkele min. van Noordzeestrand. In 1995 tot 25% korting op de nu al lage prijzen. Reserveer nu Op = op. Folder? Den Boer Service tel.: 01119-2500 Fax 1355

LIMBURG

Gulpen, EXCLUSIEVE LANDHUIZEN in parkachtige tuin. 10-30 p. en bung's 2-8 p. Ook w'kend/midwk 04450-1180.

MEER DAN ALLEEN KAMPEREN
Op uitstekende gezinscamping aan de rand van het heuvelland. Veel faciliteiten en gunstige tarieven. Chalets en stacaravans te huur. (m.u.v. 21-7 tot 4-8) Uitgebreid aktiviteitenprogramma. Bel voor gratis folder 04499-2900. RECREATIEPARK HOMMELHEIDE IN SUSTEREN

UW EIGEN VAKANTIE-BUNGALOW IN LIMBURG
op Recreatiepark Hommelheide, Susteren, in de groene Taille van Limburg. De eerste serie nieuwe koopbungalows is nu klaar! Kom op Tweede Kerstdag (13-16 u) kennismaken tijdens onze Open Dag en laat u verrassen door de kwaliteit v.d. woningen en de unieke ligging aan de rand van het heuvelland. Alle faciliteiten van het recreatiepark liggen binnen handbereik.

Bungalow Swentibold

In drie varianten te verkrijgen, op eigen percelen van 350 to 850 m². Koopprijs v.a. ƒ 160.000,- v.o.n. Voor meer informatie of een privébezichtiging belt u 04490-2900 of fax 04490-3050. Op Tweede Kerstdag begint de verkoop van de bungalows...
BEGIN HET NIEUWE JAAR EENS MET EEN VERRASSING!

Ooit de krokussen zien bloeien op het 'schoonste plekske' van Zuid-Limburg
Een weekarrangement in onze 3-, 4-, of 5-sterren bungalows tussen het bronsgroen is er dit voorjaar al vanaf 275,-. Vraag vandaag nog onze gratis brochure 1995 aan en ontdek het zelf.
Vakantiecentrum Schin op Geul
Walem 1, 6342 PA Walem, tel. 04459-1400
natuurlijk Limburg

RECR. ONROERENDGOED

Een tweede woning in Friesland.
Een waardevaste investering in de recreatieprovincie van de toekomst.
De meest groene en natuurlijke provincie biedt u een schitterende lokatie: St. Nicolaasga a/d Langwarderdijk. Omgeven door de weelde van de Friese meren, een lommerrijke eikenlaan en een prachtige 18 holes golfbaan bevindt zich Landgoed Eysinga State.
v.a. ƒ 163.533,= v.o.n. incl. grond excl. btw
De vrijstaande landhuizen zijn gelegen op royale kavels grond. Ze beschikken over een ruime living met fornuis, schuifpui, keuken, badkamer met ligbad, toilet, slaapkamer en berging. Op de 1e verd. bevinden zich 2 grote slaapkamers.
Het uitstekende isolatiepakket, de standaard uitvoering met open haard, ligbad, c.v. en optioneel een bestedetc maken een verblijf in deze landhuizen bij uitstek geschikt voor elk seizoen.
Deze eigenschappen vormen tevens de basis voor een uitstekend rendement.
Brutohuurgarantie fl. 20.000,- per jaar *
(*brutohuurgarantie 1e jaar bij komplete verhuur.)
De modelwoning is geopend van 24 t/m 31 december, m.u.v. 1e Kerstdag van 10.00 uur tot 17.00 uur, en 1 januari van 13.00 uur tot 17.00 uur.
Verkoop: Tel. verkoopkantoor 05134 - 32769
Tadema Onroerendgoed
St. Jacobsstr. 30, Pb. 347, 8901 BC LEEUWARDEN, Tel. 058 - 125411

BUITEN...
Authentieke woudhuizen in de bossen van De Witte Bergen.
Op tweede kerstdag start de verkoop van 60 woudhuizen in het schitterende Natuurpark De Witte Bergen in Overijssel. Deze pittoreske woningen zijn replica's van de originele Friese "Wâldhûskes". De sfeer van toen met het comfort van nu.
Als u altijd al een buitenhuis op een prachtige locatie in het bos had willen hebben, is dit dé absolute buitenkans! Het uiterlijk van deze huizen is volkomen in harmonie met de bosrijke omgeving waarin ze staan. De gepleisterde muren en het karakteristieke rieten dak stralen een verleidelijke charme uit.
Deze woningen kunnen "turn-key" opgeleverd worden, d.w.z. volledig woonklaar. En zelfs de prijs hebben we buitengewoon aantrekkelijk gemaakt: vanaf ƒ 194.000,- incl. grond/v.o.n./excl. BTW (100% financiering mogelijk).
Wilt u deze buitenkans eens van dichtbij bekijken? Dan kunt u terecht in onze modelwoning. Als u meer wilt weten over de fraaie "Wâldhûskes" dan bent u van harte welkom op ons verkoopkantoor. We zijn iedere dag geopend van 10.00 tot 17.00 uur.
Natuurpark De Witte Bergen
Verkoop start 2e kerstdag. Van 12.00 tot 17.00 uur. Mis 't niet!
Paviljoenweg 1, 7955 PR IJhorst. Tel: 05224-3451. Fax: 05224-3495
tasta bouw — tadema project

FRANKRIJK

1800 FRANSE ZONUREN PER JAAR
Vindt U in VILLAGE LE CHAT (Charente) ca. 980 km van Utrecht Vrijstaande bungalows, eigen meer, zwembad, restaurant, tennisbanen, golfbaan. In seiz.recr.team etc. Vraag kleureninfo bij KROVAC, 05249-1350.

PRIMA BUNGALOWS, APPARTEMENTEN EN HUIZEN Altlantische Kust, Middellandse Zee en Binnenland Topic Travel Autovakantie-gids: 070-3503309 (Lid SGR).

'CAMPING CONTACT FRANCE 1995' reserveert stacar's, bung.tenten en campingpl. op 89 luxe campings. Bel voor onze kleuren-gids 02507-14746.

De ZOMERGIDS '95 is uit! Huizen, villa's en appartementen in heel Frankrijk. Tevens speciale bung.parkengids. Bel BASIC TRAVEL 050-265100. SGR.

ONBEZORGDE KAMPEERVAKANTIES In luxe bungalowtenten, caravans en chalets op topcampings. EUROSPORVAC Tel. 078-414562.lid SGR.

RECR. ONROERENDGOED

RECREATIEBUNGALOWS IN "T HART VAN DRENTHE"
Prachtig gelegen vrijstaande bungalows nabij Westerbork (Oranjekanaal NZ 18, Zwiggelte) in een bosrijk gebied. Met rondom rust, natuurschoon, pittoreske Drentse dorpjes en fraaie fiets- en wandelroutes. Meer weten.... Bel voor een uitgebreide brochure of neem een kijkje in onze modelwoning die vanaf 2e kerstdag tot 8 januari iedere dag te bezichtigen is van 11.00 - 16.00 uur. BOELENS JORRITSMA RECREATIEMAKELAARS BEL................05920-15200.

FRANKRIJK

Bretagne/NormandiëLanguedoc. Goed verz. wo... en familieparken. INTERZON VAKANTIES 080-2...

NATURISME T.h. inger. bung.tenten + caravan... partementen + landh. NATUROCAMP: 05423-88...

VAKANTIE?
ANWB-Reisbureau: Thuis in de hele wereld
ANWB

Voor JONGEREN. C... met luxe ingericht... aan/bij strand en d... Bel Camping Holiday... 6910619/NBBS 071-2...

SEJOUR EN FRANCE... huizen, gites, bung... en mobilehomes. ... gids 085-257800 Lid S...

NATURISTE... KAMPEER-VAKANT... luxe bung.tenten op... naturistencampings... Bon Nature: 085-62...

Luxe STACARAVAN... op de mooiste cam... Bel Camping Holid... 020-6910619 of bel... 071-232020 (ANVR/S...

LEXTON VILLA'S
Keuze uit meer dan 800 luxe villa's voor 2 tot 18 personen in o.a. Frankrijk, Spanje, Portugal, Catalonië gebied etc. 076-...

DUITSLAND

Hotel Grossfeld
Droomvakantie in 't bergstadje net over de grens
Het gezellige familiehotel in Bad Bentheim, (bij Oldenzaal) met zijn heuvelachtige, bosrijke omgeving. Kamers met ligbad, toilet, KTV, telefoon en mini-bar. Zwembad (30°), sauna, solarium, bowling, ... en Konditorei.
Luxe 4-daags arrangement (3 n.) DM 225,- p.p.
Incl. elke dag gevarieerd ontbijtbuffet en culinair diner. Tevens ... trekkelijke weekend- en meerdaagsarrangementen. Hotel Grossfeld, Schloßstraße 6, 48443 Bad Bentheim, Duitsland. Fax 00-4959224... Bel 053-353246(NL) of 00-4959228(D) voor prospectus.

Vakantiewoningen, bungalows, campings en stacaravanparken. EIFELLUX 073-419019/420644.

Basic Travel familiep... speciale BROCHURE... Bel 050-265100 SGR.

MOEZEL, t.h. 2 vak.w... gen 3 en 8 pers. 045-45...

ER EVEN LEKKER TUSSENUIT...
in het gezellige hotel van Bad Bentheim, dichtbij O... zaal. Wij bieden u kamers met luxueuze badkam... bad, toilet, KTV, tel. en minibar.
3-dg ARRANGEMENT (2 n) DM175 pp.
HOTEL MOZART, Stadtmitte, 48443 Bad Benthei... Bel 05423-88177 (NL) of 00-49.5922.3128 voor broch...

Uitgerust de winter door!
HOTEL AM BERGHANG
Dat andere hotel in Bad Bentheim ! Sfeervol en g... Fantastische droomkamers, uitstekende keuken en een prive zwembad, sauna w...
Luxe - Midweek - Vakantie | Happy - Weekend
5 dagen, DM 284,- p.p. | 3 dagen, DM 184,- p.p.
Incl. ontbijtbuffet en 4 gangen keuze menu...
Hotel Am Berghang, Postbus 1412, D-48443 Bad Benth... Gratis brochure? Bel 00-49-5922-2047 Fax 00-49-5922-48...

LIMBURG

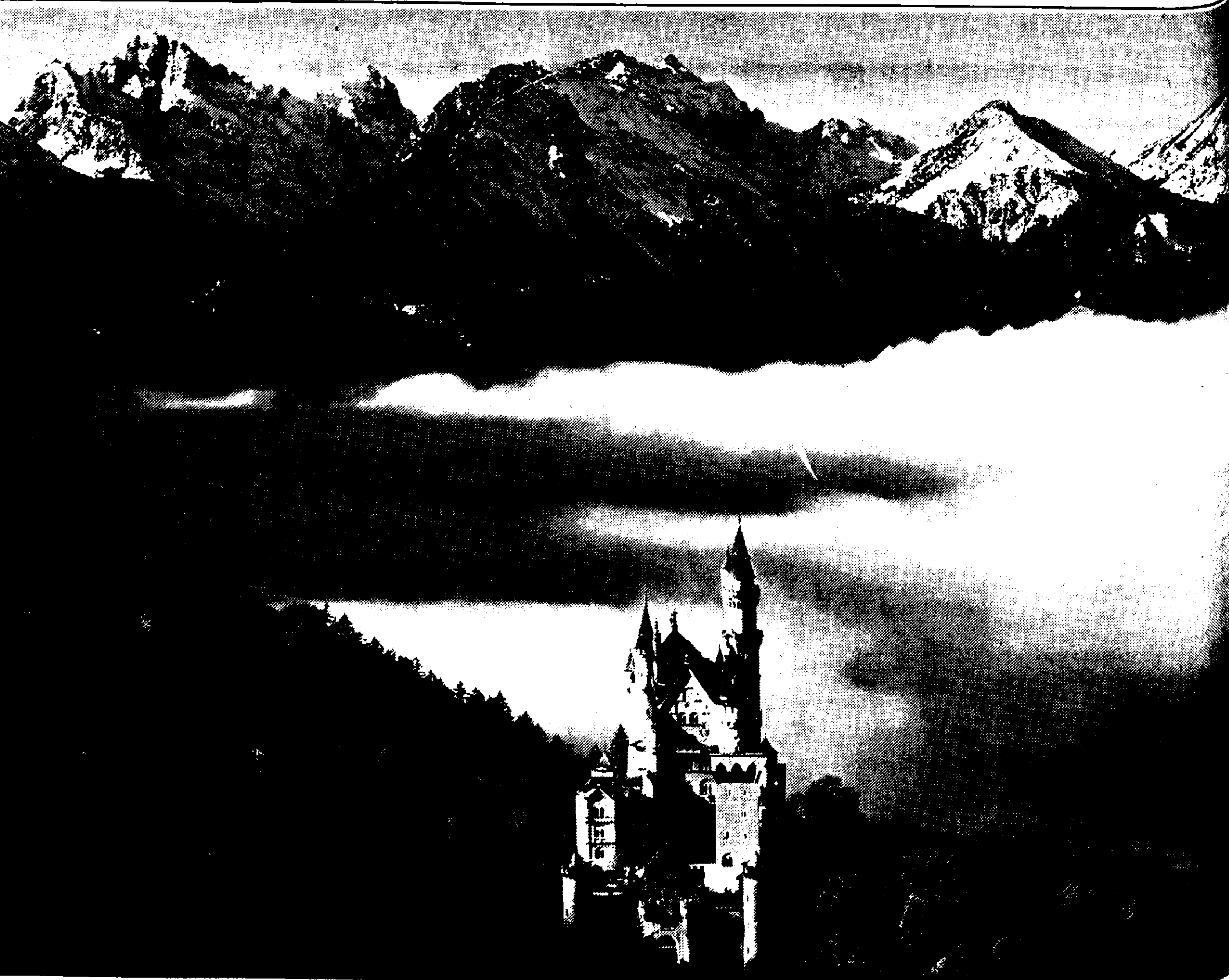
JUBILEUM AANBIEDING 3 dgs arrangement. ƒ 129,-. HOTEL ASTERIA Venray. Folder: 04780-11466. Ook Kerstarrangementen.

DIV. BINNENLAND

KLEINE GROENE CAMPINGS 070-3202598.

BELGIË / LUXEMBURG

Basic Travel familieparken speciale BROCHURE 1995. Bel 050-265100 SGR.

Welkom in het land van sprookjesachtige kastelen en betaalbare prijzen.

Er was eens een land met zilverwit besneeuwde bergtoppen, malse alpenweitjes en een koning die diep ongelukkig was: Ludwig II van Beieren.
Het was zijn grootste wens om de wereld gelukkig te maken, en daarom bouwde hij het ene sprookjeskasteel na 't andere.
Gelukkig kunt u nog steeds volop genieten van zijn land, kastelen en natuur. En dat is goedkoper dan u denkt... Voor betaalbare prijzen kunt u er trouwens ook fantastisch langlaufen, skiën en heerlijk wandelen.
Dus denk 's aan zo'n actieve, voordelige vakantie. Vraag meer informatie over Duitsland bij uw reisbureau of stuur de coupon in.
Duitsland, een land vol verrassingen.

Ludwig II van Beieren, de sprookjeskoning die zijn droomkasteel bouwde in Neuschwanstein

Duitsland

Ja, ik wil graag meer weten over sprookjesachtig voordelige, actieve vakanties in Duitsland.
□ hotelaccommodaties □ algemene brochure Duitsland
Stuur uw informatie naar:
Naam:
Straat:
Postcode: Plaats:
Stuur deze coupon in gesloten envelop naar Duits Verkeersburo, Hoogoorddreef 76...

Nu te koop: Nieuwe, karakteristieke recreatievilla's.
Parc Landgoed 't Veldhuys
Parc Landgoed 't Veldhuys wordt gerealiseerd in de schilderachtige Kop van Overijssel. Hier worden diverse typen recreatievilla's gebouwd uit hoogwaardig Scandinavisch vurenhout.
Prijzen vanaf: f 89.760,- (2-4 pers.) en f 138.020,-(4-6 pers.) v.o.n. incl. eigen grond.
Een sfeervol tweede huis op een bijzondere locatie waar rust- en natuurliefhebbers onbelemmerd kunnen genieten. Eventuele verhuur aan derden is mogelijk via Mondo Vakantie Centra.
Bezichtiging modelwoningen op 26 t/m 30 dec. en op 2 t/m 8 jan. van 12.00 uur tot 16.00 uur.
Bel voor vrijblijvende informatie en/of brochure:
Vinifera Projects b.v. Tel.: 038-233889 Fax: 038-225653
Residentia Verkoopbemiddeling Tel.: 05478-3608 Fax: 05478-3655

NOORD-BRABANT

Baarle-Nassau vak.oord de Steppe 4/6/12 pers. huisjes in landelijk bosr. omg. Weekprijs ƒ 275,- hoogseiz. ƒ 535,-. Vrij voor 21/7 en na 4/8. * toeristische kampeerpl. met aantr. weektarieven in hoogseiz.* Rustig park waar in de zomer van alles georganiseerd wordt. 04249-9246.

FIETSVAKANTIES

EIGEN-WIJZE REIZEN, dé specialist in INDIVIDUELE FIETSHOTELVAKANTIES biedt u 94 recreatief-culturele trektochten met halfpension, bagagevervoer en routebeschrijvingen in 18 landen. In Frankrijk ook 17 standplaatshotels, boerderijtochten, fietsen met kinderen, kamperen. ** Bel voor de nieuwe gids: 053-303435 **

JONGERENVAKANTIES

JONG EN AKTIEF?
Kwaliteitsvakanties voor de jeugd van 8-20 jaar in binnen- en buitenland. Met begeleiding en aktiviteiten (ook wintersport!). Bel nu voor de GRATIS winter- of zomergids 1995. Cirkel Jeugdvakanties 08348-2300 SGR

STUDIEREIZEN

LEXTON TAALREIZEN
Meer dan 45 gerenommeerde taalinstituten over de hele wereld voor 10 talen inclusief verblijf en activiteitenprogramma 076-205907

OOSTENRIJK

T.h. compl. inger. toercar's op camping direkt aan de Afritzersee, ± 15 km voorbij Millstadt in Karintië. Ned. echtpaar aanw. info: Novum, Tel/fax. 075-280550.

De meest komplete en goedkope wintersportvakanties all in v.a. ƒ 815,- 10 dgs busreis H.P. 7 dgn skipas, 6 dgn skiles, 7 dgn skiuitr. en avondprogramma. Dolomieten skisafari v.a. ƒ 995,-, 10 dgs busreis H.P. 7 dgn skipas 6 dgn skibegl., 7 dgn skiuitr. en avondprogramma. Langlaufsafari v.a. ƒ 650,- 10 dgs busreis H.P. 3 1/2 dgn l.l. les, 7 dgn l.l. uitr., 3 l.l. excursies en avondprogramma

Limburgs Dagblad

sport

ax contracteert us Demtsjenko

STERDAM – Ajax heeft de sische voetballer Andrzei ntsjenko voor 3,5 jaar vastge- d. De overeenkomst gaat met middellijke ingang in. De jarige Demtsjenko is afkom- van CSKA Moskou en was afgelopen weken op proef bij Amsterdammers. Demtsjenko elt in Rusland voor het natio- e team onder negentien jaar, komend jaar deelneemt aan wereldtitelstrijd in Nigeria. jeugdige talent is inzetbaar linkerspits of schaduwspits. transfersom is onbekend.

an Langen naar uid-Afrika

ILVERSUM (ANP) - Ellen van angen gaat overwinteren in ellenbosch, Zuid-Afrika. Ze at er in januari met trainer ans Thuys en vier atletes een ainingskamp van een maand . Van Langen maakt de trip op sten van NOCNSF. „Een chtstreeks voortvloeisel van de ympische kernploeg", aldus de lete. „Voorheen moest ik zelf n trainingskamp betalen voor ij en Frans. Nu doet NOCNSF t." In Stellenbosch, waar Ka- n Krabbe ooit positief bevon- n werd na een controle, vindt n Langen een modern com- ex.

ijbrands niet n interland

OTTERDAM – De terugkeer n Ton Sijbrands in de nationa- damploeg gaat niet door. De d-wereldkampioen heeft zich or de interland tegen Wit-Rus- nd, die maandag in Rotterdam egint, afgemeld. Sijbrands liet a zijn vrouw telefonisch weten ek te zijn. Hij wordt vervangen or Cock van Leeuwen.

aradona trainer acing Club

ENOS AIRES – Diego Mara- na heeft vrijdag zijn handte- ning gezet onder een contract trainer van de Argentijnse ste-divisieclub Racing Club. radona tekende voor een jaar. 34-jarige oud-international, ft geen trainersdiploma.

riesekoop enige ederlandse n Top Twaalf

OETERMEER – Bettine Vriese- op is de enige Nederlandse die n 3 tot en met 5 februari deel- eemt aan de Top Twaalf in de anse stad Dijon. De tafelten- sster uit Amsterdam staat op Europese ranglijst op de der- plaats, achter de Duitse höpp en de Roemeense Bades- Op de wereldranglijst neemt tweevoudig Europees kam- pene de 22e plaats in. Bij de nnen staat de Belg Saive op eerste plaats. Er doen geen derlandse mannen mee.

Uefa wil competitie nieuw leven inblazen

Winnaar Intertoto mag naar Champions League

Van onze sportredactie

ZWOLLE – De winnaar van de Intertoto-competitie, die komende zomer weer van start gaat, mag meedoen in de voorronde van de Champions League. Met deze maatregel wil de Uefa de Intertoto-competitie nieuw leven inblazen.

De afgelopen jaren was er bij de Europese voetballanden weinig animo om deel te nemen aan deze Europese competitie. In Nederland was Willem II één van de weinige ploegen die zich voor de Intertoto-competitie hadden ingeschreven. De Uefa wil daar verandering in brengen. Met ingang van het komende seizoen kunnen eredivisieteams zich inschrijven. De winnaar mag dan inschrijven voor de voorronde van de financieel zeer lucratieve Champions League, waaraan verder de nationale kampioenen deelnemen.

Uefa-penningmeester Jo van Marle, die gisteren met het bestuur van de Europese voetbalbond op Schiphol vergaderde, denkt dat de animo nu aanzienlijk groter wordt. Het nadeel van de Intertoto-competitie is dat het programma in de zomermaanden moet worden afgewerkt. Dan zijn veel ploegen met vakantie of willen voorzichtig beginnen met de trainingen. Nu er een plaats voor de winnaar vrijkomt in de Champions League hoopt de Uefa dat de Intertoto aan belang gaat winnen.

Ook denkt de Europese voetbalbond binnen anderhalf jaar de Europa Cup 2 en de Uefa-cup tot één nieuwe competitie in elkaar te hebben geschoven. Van Marle denkt niet dat al deze maatregelen een voorloper zullen zijn op een heuse Europese competitie. „Ik geloof daar niet in. De clubs in de eredivisie hebben nog steeds Ajax, Feyenoord en PSV nodig om hun begrotingen behoorlijk sluitend te krijgen."

● Marco van Basten

Van Basten voor controle naar ziekenhuis

ANTWERPEN - Marco van Basten meldt zich woensdag in de Apra-kliniek in Antwerpen. Daar kijkt professor Martens hoe het herstel van de rechterenkel van de spits vordert. Van Bastens laatste bezoek aan de Belgische privékliniek dateert van ruim twee maanden geleden.

In die periode heeft de dertigjarige aanvaller van AC Milan zich vooral bezig gehouden met wandelen. Volgens de doktoren ligt hij op schema. Dat zou betekenen dat de spits na de controle van woensdag voorzichtig mag beginnen met hardlopen. Op een zachte achtergrond, want een harde vloer kan het herstel van de enkel, waaraan hij vier keer is geopereerd, schaden.

Basketballers kansloos tegen Australië

HAARLEM - De mascotte van de Indiana Pacers zorgde voor vuurwerk, maar de eerste wedstrijd tussen Nederland en Australië tijdens de dertiende Haarlem Basketball Week (HBW) leverde dat allerminst op. In een dramatisch slecht duel verloor Oranje met 81-65.

Het Nederlands gelegenheidsteam kon de Australische ploeg in de eerste helft redelijk bijbenen. Het basisvijftal bestond uit Van Rootselaar, De Bruin, Huybens, Van Veen en Hageman. Nederland nam zelfs een 23-16 voorsprong, maar langzaam aan namen de Australiërs, vorig jaar vijfde tijdens het WK in Toronto, het initiatief. Vier spelers van die ploeg basketbalden gisteren tegen Nederland.

Bij de rust had Oranje drie punten achterstand: 30-33. In de tweede helft liep Australië makkelijk weg. Toen Van Helfteren wissels moest gaan toepassen, was de wedstrijd snel beslist. Nederland scoorde niet meer, Australië wel, waardoor de eindstand 65-81 werd. Hageman (17) en Huybens (14) waren de enige twee Nederlanders die met hun persoonlijke scores in de dubbele cijfers kwamen.

Van Helfteren was redelijk tevreden over de wedstrijd: „De bank is te zwak, waardoor we in de problemen kwamen. Maar na alle afzeggingen, blessures en straffen ben ik tevreden."

Te laat

● De Blauw Wit-verdedigsters komen te laat om Anita Drenth af te stoppen. Foto: JOHN SMEETS

Handbalsters op valreep langs Sittardia/DVO

Stunt Blauw Wit

SITTARD – De handbalsters van Revival/Blauw Wit hebben voor een stunt gezorgd door in de regio-finale het een divisie hoger spelende Sittardia/DVO - na verlenging - uit te schakelen. Na zestig minuten stond er 16-16 op de bordjes. Vlak voor het verstrijken van de tweede verlenging kogelde Frisca Knoben de winnende treffer achter Rosanne Meesman: 16-17.

De derby verdiende zeker geen schoonheidsprijs. Blauw Wit, de ongeslagen koploper in de tweede divisie, startte als underdog, maar liet al snel merken nauwelijks ontzag te hebben voor de tegenstander uit Sittard. Via de vlot scorende Belgische hoekspeelster Inge Raskin kwam de Beekse ploeg binnen het kwartier op 2-6. Omdat Jolanda Cobben op rechts teveel en te gehaast afsloot, kon Sittardia simpel in balbezit komen om vervolgens binnen vijf minuten de stand weer gelijk te trekken. Vanaf dat moment kelderde het peil van derby aanzienlijk. Het scorend vermogen van beide ploegen liet te wensen over, getuige die slechts ene treffer in tien minuten die de ruststand op 6-7 bepaalde.

Drie opeenvolgende treffers van Anita Drenth, aan het begin van de tweede helft, leken de ommekeer te brengen: 9-7. Maar de thuisploeg gleed binnen een paar minuten weer af naar slordig spel zodat Blauw Wit haast onopgemerkt weer terug kon komen. Zij slaagden erin via enkele goed lopende aanvallen én zes treffers van Monique Steyvers de marge van drie doelpunten weg te poetsen: 16-16.

In tweemaal vijf minuten verlenging werd er bijna niet gescoord. Twintig tellen voor het einde mocht Anita Drenth via een strafworp proberen Sittardia/DVO bij de laatste zestien te schieten. Ze faalde hopeloos. Met nog vier seconden op de klok haalde Frisca Knoben vernietigend uit: 16-17.

Doelpunten Sittardia/DVO: Anita Drenth en Rachelle van Haaften, elk vijf. Voor Blauw Wit: Monique Steyvers (zeven) en Inge Raskin (vijf).

Bekerloting

Achtste finales landelijke handbalbeker: **Dames** OSC-Saturnus; AHF Arnhem-Westland; Blauw Wit-Swift R. E en O-SEW; Zwaluwen-PSV; SVM-Volewijckers; Kwiek Raalte-V&L en Westland 2-Hellas.
Speeldata: tussen 17 en 19 januari.
Heren: Actief Paterswolde-Blauw Wit, Aalsmeer 4-Sittardia; Hellas-V&L, Bevo-Aalsmeer; Olympia-E en O; Gazellen-Esca, Atomium-AHF Arnhem en UDSV-Tachos.
Speeldata: tussen 10 en 13 januari.

Protest Den Haag afgewezen

ZEIST - Het bestuur betaald voetbal van de KNVB heeft het protest van FC Den Haag tegen de wissels van VVV afgewezen. Het laatste half uur wordt niet overgespeeld met een beginstand van 1-2. Hierdoor is Excelsior definitief kampioen van de tweede periode.

Tijdens de wedstrijd VVV - FC Den Haag (eindstand 2-2) werd doelman Roox van VVV uit het veld gestuurd. VVV, dat al eenmaal gewisseld had, wisselde toen onmiddellijk spits Sibon voor de reserve-doelman en paste later nog een wissel toe, waarmee het totaal aantal op drie kwam. FC Den Haag, bij winst periodekampioen, protesteerde tegen de wisselprocedure. Voor het WK veranderde FIFA de wisselregeling betreffende doelverdedigers.

Brazilië verslaat Joegoslavië

PORTO ALEGRE - De Joegoslavische voetballers kozen voor hun terugkeer op het internationale podium de zwaarst denkbare tegenstander uit. In Porto Alegre won Brazilië met 2-0. Viola en Branco maakten de doelpunten. Brazilië is wereldkampioen, Joegoslavië was twee jaar lang een blinde vlek op de voetbalkaart.

De successen van Joegoslavië van weleer zijn vergeten. Het nationale elftal van 23 december 1994 bestond nog slechts uit Serviërs en Montenegrijnen. Tien spelers verdienen hun geld in het buitenland. Savicevic (AC Milan) was één van hen. Hij had de enige memorabele actie, met een solo door de Braziliaanse verdediging.

De Joegoslaven hadden geen beste voorbereiding. Na een lange reis waren de voetballers nauwelijks bestand tegen de hitte in Porto Alegre. Viola, invaller in de WK-finale tegen Italië, maakte in de 26e minuut 1-0. Veertig speelminuten later maakte Branco de tweede treffer. Uit een directe vrije trap, zoals hij afgelopen zomer in Dallas tegen Nederland deed. Ronaldo (PSV) werd in de 66e minuut gewisseld voor Marcelinho Pereira.

sport in cijfers

ZAALVOETBAL

Eredivisie: Snoekie-H. Meijers 11-9. Eerste divisie C: Bouwfonds-Depa 2-8.

TENNIS

Hilversum, nationale ranglijst, heren: 1 Krajicek; 2 Eltingh, 3 Haarhuis, 4 Siemerink; 5 Schalken; 6 Wibier; 7 Kok; 8 Winnink; 9 Bok, 10 Davids; 11 Wassen; 23 Nijssen; 33 Merry; 72 Voorbraak; 76 Sistermans, 79 Verheijen, 82 Van Dommelen, 87 Hofman; 91 Lacroix, 95 Van Oirschot; 103 Horsmans; 119 Boesten; 146 Feijen, 162 Hooijmaijers; 175 Van de Donk, 177 Van den Hoek; 191 Bokhorst, 197 Beekman, dames: 1 Schultz; 2 Boogert; 3 Oremans; 4 Rottier; 5 Vis; 6 Bollegraf; 7 Muns-Jagermans; 8 De Weille; 9 Basting, 10 Kamstra, 16 Snijders; 39 Joosten; 67 Bartels, 71 Bonnen; 84 Beltgens; 90 Doppen; 97 Savelkoul; 102 Hamers; 103 Mostard, 123 Brutsaert, 124 Leenen;

SCHAKEN

Groningen Internationaal toernooi, vijfde ronde: Van der Wiel - Goelko 1/2-1/2, Tiviakov - Joesoepov 1/2-1/2, Van Wely - Azmaiparasjvili 1-0, Sokolov - Miles 1-0, Almasi - Georgiev 1-0, Hodgson - Beljavski 0-1. **Stand**: 1 Sokolov en Beljavski 3 1/2, 3 Almasi, Goelko en Joesoepov 3, 6 Van der Wiel, Azmaiparasjvili, Georgiev, Tiviakov 2 1/2, 10 Miles 2, 11 Van Wely 1 1/2, 12 Hodgson 1/2

VOETBAL

Vriendschappelijk Brazilië - Rest Joegoslavie 2-0 (1-0). 27. Viola 1-0, 66. Branco 2-0.

Van den Wall Bake: 'Meer inspelen op chauvinisme'

Topsport en sponsoring leven op gespannen voet

DOOR FRED SEGAAR

DEN HAAG – Frank van den Wall Bake heeft geen seconde bedenktijd nodig als hem wordt gevraagd wie de 'marketingmisser' van het sportjaar 1994 op zijn naam heeft staan. Dat is, met stip, de NeVoBo, de Nederlandse Volleybal Bond.

Van den Wall Bake, directeur van 'Trefpunt Sports en Leisure Marketing': „Volleybal is een fantastisch produkt. Het voldoet aan alle voorwaarden: Ron Zwerver is een idool, de sport kent geen supportersrellen. Hoe komt het dat ze dat niet in populariteit kunnen vertalen? Omdat er in die bond geen mensen met visie zitten. Ze hebben allemaal liefde voor het volleybal, maar dat is niet voldoende. Daardoor verknallen ze dit prachtige produkt."

„In zijn algemeenheid is sport nog steeds een mooi produkt. De media-aandacht is enorm. Maar bedrijven willen kwaliteit en die wordt helaas niet overal geboden. Sponsors zijn daardoor afgeschrikt. Ze vrezen in een slangenkuil terecht te komen en zijn bang dat de partner met hùn geld schulden gaat aflossen. Bedrijven schuiven graag aan als als er een doordacht beleidsplan ligt, als er mensen met een goede kijk op zaken in het bestuur zitten. Kijk naar Ajax, kijk naar het NOC*NSF, zie ook de hockeybond. Daar bestaat een vertrouwensrelatie tussen sponsor en bestuur."

Roda JC

Daar zullen zich ook niet gauw situaties voordoen als bij Roda JC, de medekoploper in de eredivisie. Daar geldt de 'betaler' als 'bepaler'. Van den Wall Bake: „Zo gaat dat nu eenmaal bij zwak geleide clubs. Als Roda goed bestuurd zou worden, zou een man als Nol Hendriks (de suikeroom, red.) allang aan de kant zijn gezet."

Toch, zonder Hendriks zou Roda wellicht al niet meer hebben bestaan. „Maar het bestaan van een club mag nooit afhankelijk zijn van de aanwezigheid van één man", werpt Van den Wall Bake tegen. „Wat gebeurt er als Hendriks vertrekt? Dan komt Roda in grote problemen."

In de fictieve Top-10 van Marketingmissers, zouden de Wereldruiterspelen van dit jaar eveneens hoog scoren. „Er zijn enorme fouten gemaakt", zegt Van den Wall Bake. „Door de arrogantie van organisatoren is een prachtig evenement verknald. Ze hadden gerekend op 350.000 toeschouwers. Die krijg je natuurlijk nooit in de zomer."

„Het NOC*NSF zou de subsidie afhankelijk moeten maken van de aanwezigheid van een goed beleidsplan bij de bond," voegt Van den Wall Bake er aan toe. „Is er geen concept, dan ook geen geld."

Recessie

„De sport verschuilt zich al jaren achter de recessie. Ten onrechte, het bedrijfsleven blijft ook in mindere tijden op zoek naar communicatiemogelijkheden. Alleen stellen zij zich dan kritischer op. Het is onjuist te veronderstellen dat de bedrijven weer in de rij staan als het beter gaat met de economie. Ik vrees dat dat niet zo is."

● Sponsors en VIP's worden bij PSV in de watten gelegd. Foto: GPD

Nee, dan Amerika. „In de VS hebben de NBA (National Basketball Association) en de andere grote sporten marketing-afdelingen met veertig à vijftig mensen. Bij ons is er één vrijwilliger die zich ermee bezighoudt. Op die manier verlies je de race."

In het Nederlandse wielrennen komt dit het meest pijnlijk aan het licht. Alleen TVM rijdt rond met Nederlands kapitaal. Post verdween uit het peloton, de ploeg-Raas kwam er wèl weer in, zij het met Ameriaans kapitaal. Peter Bonthuis, rechterhand van Post en directeur van een organisatiebureau: „Wielrennen heeft één enorme voorsprong op andere sporten. In díe zin: de ploeg krijgt de naam van de sponsor. Raleigh was een begrip, Panasonic ook. Ajax zal nooit de naam ABN Amro dragen."

Die 'kracht' bleek ook de zwakte toen Histor sponsor werd. Het verfmerk werd in Frankrijk verkocht als Novémail. „We hadden de pers bij de presentatie vriendelijk verzocht te schrijven over de Histor-ploeg. Dat werd heel lastig toen er in de Tour opeens Novémail op de shirtjes kwam te staan. Het publiek kan zich dan niet meer met een ploeg identificeren."

Sinds enige tijd doet het verzekeringsbedrijf Europolis verwoede pogingen een ploeg op te zetten. Tot op heden zonder succes. „Wat heet zonder succes", repliceert Bonthuis. „ze hebben nog niks voor elkaar, maar dat bedrijf heeft al enorm veel reclame gehad. Ik heb begrepen dat ze een half miljoen tekort komen. Dan kun je er beter meteen mee ophouden! Als dat bedrag het verschil is tussen wèl of niet sponsoren, is zo'n bedrijf nauwelijks serieus te nemen."

Van den Wall Bake: „Als je vooraan mee rijdt, is de Tour een fantastisch manier om 'exposure' te krijgen. PDM heeft op die manier een enorme naamsbekendheid gekregen. Maar niet alleen door de goede prestaties en dat blijft toch hangen bij de mensen. Het is echt niet zo dat het niet uitmaakt of je naam in goede of slechte zin wordt gebruikt."

Hij wil er maar mee aangeven dat het bedrijf later hinder heeft ondervonden van de dopingschandalen. PDM, 'oh dat bedrijf van de doping.' „Het wielrennen zou gebaat zijn bij herkenbaarheid, dus terug naar de landenploegen. En de Nederlande ploeg rijdt natuurlijk in oranje. We moeten inspelen op het chauvinisme in Nederland. Ik kan me groen en geel ergeren aan nationale teams die in een andere kleur spelen. Oranje wekt emotie op. De hockeyers spelen in oranje, natuurlijk. En de volleyballers? In het blauw. Dom, dom, dom, heel dom."

Zege in tennistoernooi Hoensbroek geeft zelfvertrouwen

Sistermans verrast Kempers

Van onze correspondent

HOENSBROEK – De eerste partij in het A-toernooi van het tiende Cadac Consten Breij toernooi in het Sportpaleis Hendriks in Hoensbroek leverde meteen een daverende verrassing op. Een enorm gemotiveerde Djalmar Sistermans haalde Tom Kempers onderuit. De zoon van de toernooi-organisator zegevierde met 6-4, 6-4.

Kempers bereikte onlangs nog de halve finales van het Masters-toernooi en staat vijftiende op de nationale ranglijst. Sistermans bezet op de Nederlandse ladder een anonieme 76ste plaats. Sistermans kon de overwinning goed verklaren. „Deze nieuwe baan is heel erg snel en Kempers had daar nogal wat problemen mee. Ik heb het voordeel dat ik deze hal train. Bovendien had ik ook het publiek achter mij."

Toch was het verrassend dat Sistermans zo goed speelde. Dit jaar moet hij zijn aandacht immers verdelen tussen school (eindexamenjaar) en sport. Hij had besloten de studie dit jaar voor te laten gaan. In de A-toernooien die dit jaar gespeeld zijn heeft hij nog niet meegedaan. „Ik ben wel flink blijven trainen. En daar heb ik dus toch baat bij gehad."

Vertrouwen

De overwinning op een top A-speler geeft Sistermans veel vertrouwen gegeven. Maar aan de poule-winst denkt hij voorlopig nog niet. „Bas Snelders is ook een sterke speler. Ik moet zeker niet denken dat ik er nu ben." Op tweede kerstdag speelt hij zijn volgende partij. Mocht hij die winnen dan is hij zeker van plaatsing in de kwartfinale.

Op tweede kerstdag wordt om 19.00 uur de partij tussen Martijn Bok en Peter van Dommelen gespeeld, gevolgd door het duel tussen Rogier Wassen en David Hofman.

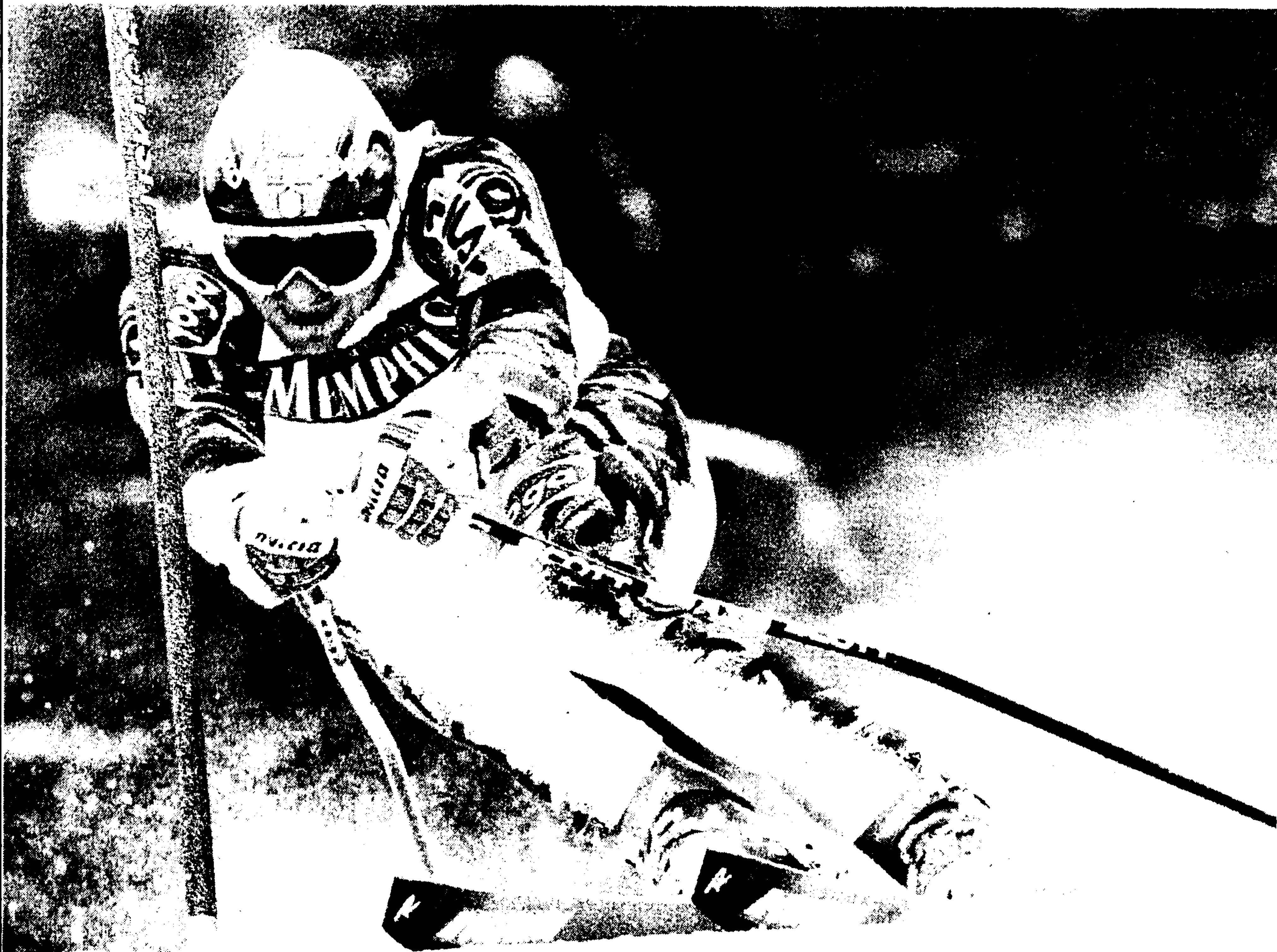
Scheidsrechters

Limburgse tennisscheidsrechters doen het internatio- naal ook steeds beter. Raoul Meuffels uit Sittard is afgelopen jaar al zeer veel internationaal opgetreden. In Satellitecircuits en Challenger toernooien over de gehele wereld heeft hij vele partijen geleid. Ook in de ATP-tour en Grand Slam-toernooien heeft hij al wedstrijden in de eerste ronden mogen leiden. Recentelijk is hij door de ITF (Internationale Tennis Federatie) bevorderd tot Silver Badge, de op een na hoogste categorie.

Vermoedelijk wordt Meuffels binnenkort aangesteld als profscheidsrechter bij de ATP. In dat geval zal hij het komende jaar ook in de grote toernooien in alle rondes op de stoel mogen zitten. Eric Helsloot uit Stein is ook begonnen aan de opmars in het internationale arbitrage-wereldje. Hij heeft recentelijk in Philadelphia een cursus gevolgd. Daarmee heeft hij de Bronze Badge gekregen. Hij mag nu ook in sommige internationale wedstrijden als scheidsrechter fungeren.

Wassen

Rogier Wassen is weer uit de toptien van de Nederlandse ranglijst verdwenen. Hij staat nu weer elfde. Martijn Bok is door zijn goede prestatie bij de Masters, waar Wassen in de eerste ronde bleef steken, Wassen voorbij gestreeft. Schalken heeft voorlopig nog de vijfde plaats stevig in handen. Tom Nijssen blijft de neerwaartse tendens behouden. Hij is nu nummer 23 van Nederland. Als hij niet oplet zal hij net zoals Michiel Schapers volledig van de lijst verdwijnen.

● *Alberto Tomba is bezig om zijn bankrekening te spekken. De vijf overwinningen in dit nog prille seizoen leverden de Italiaan al een slordige 230.000 gulden aan prijzengeld op. De drievoudig olympisch kampioen, die afgelopen week drie opeenvolgende overwinningen boekte, heeft op de geldranglijst een straatlengte voorsprong op de Oostenrijker Josef Strobl. De winnaar van de afdaling in Val d'Isere incasseerde tot nog toe 'slechts' 45.000 gulden. Bij de vrouwen haalt Vreni Schneider het meeste prijzengeld binnen. De Zwitserse kon reeds een ton aan wedstrijdpremies bijschrijven. Voor Echt rijk van het prijzengeld wordt Alberto Tomba overigens niet. Het is slechts een fooi vergeleken met de sponsorgelden die hij incasseert. En dat is nog altijd een slordige tien miljoen gulden per seizoen.* Foto: REUTER

Merry te sterk voor Custers

HOENSBROEK – Marc Merry versus Armand Custers. Het puur burgs onderonsje in het Cadac Consten Breij-toernooi werd uitein een prooi voor Marc Merry. De speler uit Echt zegevierde in de Limb topconfrontatie (A-klasse) met 7-6 en 6-4. Aan het begin van de tw set ging Custers door zijn enkel. De blessure viel achteraf echter me Brunssummer David Hofman had het zwaar te verduren in zijn partij Remco Heethuis. Toch had de Limburger zeker winstkansen. Hofman de eerste set met 7-5, verloor de tweede met 6-3 en trok in de tiebreak de derde set aan het kortste eind.

Bayern wil Davor Suker

HEERLEN – Bayern Mün doet een poging Davor S van Sevilla aan te trekken. V zitter Franz Beckenbauer vice-voorzitter Karl Heinz R menigge bekeken de Kroatis spits in het duel met Compos „We willen hem graag heb maar het probleem is dat S onlangs zijn contract heeft lengd tot 1998," aldus Beck bauer. Bayern heeft 4,5 milj gulden over voor de aanvaller

Discuswerpster geschorst

DARMSTADT – De Duitse a tiekunie (DLV) heeft het tw tigjarige discus-talent Ul Heidelmann uit Erfurt met middellijke ingang geschorst werd positief bevonden bij dopingcontrole. Heidelm werd betrapt bij een landen strijd in Arzignano in Italië een te hoge verhouding testo ron-epitestosteron. Zij gaf na aanhoren van de straf te ken haar atletiekloopbaan als be digd te beschouwen.

● BASKETBAL – Het natio team van Oekraïne heeft zich gemeld voor het basketbalt nooi voor vrouwen in Lisse. organisatie kon geen verva vinden. Om die reden nemen tweede kerstdag en 27 decem vijf ploegen deel: Galatasa Viktoria Kaunas, Ramat Ha ron, BV Lisse en Nederland.

● WIELRENNEN – Bondsco Martin van Dijk heeft zes drijders geselecteerd voor wereldbekerwedstrijd in het B gische Loenhout van 28 dec ber. Dat zijn: Adri van der P Richard Groenendaal, Wim Vos, Henk Baars, Huub Kools Edward Kuyper.

● ROEIEN – Ralf Kollmann per 1 januari de opvolger v Peter-Michael Kolbe als tr ningscoördinator bij de Du roeibond. Kolbe, één van 's relds beste skiffeurs aller tij verhuist naar Noorwegen. K mann was tussen '79 en roeier in verschillende nation ploegen. Hij miste de Olym sche Spelen van Moskou door Duitse boycot. In '92 was hij Barcelona aanwezig als trai van de vrouwen dubbelt Werremeier/Schwerzmann de zilveren medaille won.

Jimmy Carter bemiddelt in honkbalconflict

WASHINGTON – De staking in de Amerikaanse honkbalcompetitie begint na 133 dagen aan een cruciale fase. De strijdende partijen weigeren nader tot elkaar te komen en bereiden harde acties voor. De werkgevers, eigenaars van de clubs, dreigen volgend jaar een competitie op te starten zonder de sterspelers. Maar met honkballers die wel akkoord gaan met de 'salary cap', een maximumsalaris.

Bemiddelaar Usery brak na vier dagen onderhandelen in een hotel in Washington de gesprekken tussen de werkgevers en werknemers af. „Ik ben zeer teleurgesteld in het verloop van de onderhandelingen en hoop dat beide partijen een manier verzinnen opnieuw aan tafel te verschijnen", zei hij, nadat de partijen het laatste aanbod van de spelers hadden bekeken. De eigenaren wezen het voorstel af. „Het was niets meer dan een zak zonder inhoud."

Volgens John Harrington, eigenaar van de Boston Red Sox en hoofd van de werkgeversafvaardiging, is er nog maar één oplossing voor het conflict: de onderhandelingen stopzetten en de honkballers de „salary cap" op te leggen.

De spelers bereiden in reactie gerechtelijke stappen voor. Uiterlijk begin volgende week dienen ze bij de rechtbank een verzoek in de zaak voor de rechter uit te vechten. „Ik weet zeker dat de eigenaars spijt krijgen van hun halsstarrige houding," verklaarde Donald Fehr, de spelersvertegenwoordiger.

Uit geheel onverwachte hoek kreeg Usery hulp aangeboden. Ex-president van de Verenigde Staten Jimmy Carter, net terug van vredesbesprekingen in Bosnië-Herzegowina, wil graag een poging doen de impasse tussen de werkgevers en werknemers te doorbreken. Gisteren bracht Usery president Clinton, die hem aanstelde als bemiddelaar, op de hoogte van het laatste nieuws.

Vraagtekens bij Limburgse handbalclubs

HEERLEN – Bij Hirschmann/V&L en Horn/Sittardia, de Limburgse inbreng bij de Handbaldagen die woensdag, donderdag en vrijdag aanstaande gehouden worden in het Geleense Glanerbrook, zijn personele problemen. De bekerhouder uit Geleen weet nog niet of Dirk Hasenberg, de Duitse middenopbouwer, en doelman Gerrit Stavast aan kunnen treden tijdens het internationale toernooi. Hasenberg sukkelt met zijn enkel, de banden zijn opgerekt, en Stavst heeft last van een kuitspierblessure. Bij Horn/Sittardia zijn er nog twijfels rond de inzetbaarheid van de Roemeen Emil Caba. De linkshandige schutter heeft problemen met de schouder van zijn werparm. Bij beide clubs is de medische staf koortsachtig in de weer om genoemde spelers fit te krijgen.

Vroeger een trein, nu een prijzig shirt onder de kerstboom

Voetbalkleding als nieuwe mode

DOOR MARCEL VAN DER KRAAN

ROTTERDAM – De rage is niet meer te stuiten. De voetbalkleding, die van Ajax, Feyenoord en het Nederlands elftal voorop, vliegt over de toonbank. In de jaren zeventig en tachtig droegen alleen de meest fanatieke supporters het shirt van hun idolen. Nu dragen honderdduizenden Nederlanders voetbalshirts van de grote profclubs. Op straat, bij hun eigen clubje of in huis. Iedere jonge voetballer is in het bezit van een compleet tenue, trainingspak of stadionjack.

De drie grootste sportkledingfabrikanten in Europa kijken lachend toe en slaan, slim als zij zijn, een commercieel slaatje uit de trend die is overgenomen uit het Engelse voetbal. In Groot-Brittannie zijn de tribunes al jaren gevuld met duizenden mensen (jongeren, vaders, kinderen), die zich durven te hullen in de kleuren van hun club.

In Nederland gaat de rage zelfs verder. De jeugd gaat in voetbalkleren naar school en gebruikt de (dure!) clubtenue's als vrije tijdskleding. Onder de kerstboom (of in de zak van Sinterklaas) lag vroeger een speelgoedtrein, ouders investeren nu in prijzige Adidas-, Lotto- of Umbro-textielen. Met plezier, dat wel. Want het staat mooi en de kinderen zijn er gelukkig mee.

Voor de fabrikanten is het het verhaal van de vruchtbare boom van de replica's en de 'merchandising' geworden. Een paar cijfers: In 1989 werden er jaarlijks 5000 Ajax-shirts verkocht. Het Britse Umbro nam het contract over van Kappa en verslijt nu, vijf seizoenen later, maar liefst 50.000 (!) tenue's per jaar. „Daar moet je het maar op houden," zegt Umbro's directeur Wil Langenberg. „Exacte cijfers wil ik eigenlijk niet geven. Want iedereen zit op dat contract met Ajax te azen. Nike en Reebok zouden het dolgraag willen overnemen."

Kledinglijn

De peperdure contracten met de nationale voetbalbond (Lotto), met Ajax (Umbro), Feyenoord en PSV (beide Adidas) verdienen zichzelf terug. De consument spekt indirect de kas van de drie grootste Nederlandse voetbalclubs door elk jaar de portemonnee open te trekken voor de nieuwste kledinglijn. Want de fabrikanten zijn niet op hun achterhoofd gevallen. Op het moment dat iedereen is voorzien en de verkoop van shirts, broekjes en kousen stagneert, wordt het nieuwe shirt al weer gelanceerd.

Feyenoord introduceerde kort geleden een heel nieuw uit-tenue. Groen, met witte blokken op shirt en broek. De fans durven het oude tenue niet lang te dragen. Want je loopt voor aap als de idolen al lang en breed in nieuwe kleuren en motieven spelen. Piet Korteweg namens Adidas: „Aan het thuisshirt kunnen we niet zoveel veranderen. Een drukkertje, een ander kraagje, dan houdt het op. Maar het uit-tenue kan elk seizoen een nieuwe vorm krijgen."

Umbro verkoopt samen met Ajax op dit moment een donkerblauw uit-tenue. In Engeland ligt in de fabriek evenwel het shirt voor het seizoen 1995/'96 al klaar. Wil Langenberg, die met zijn bedrijf naast het shirt nog 150 andere produkten van Ajax (variërend van rugzak tot sleutelhanger) op de markt brengt: „Wij hebben ontwerpers in dienst. Die zitten op het hoofdkantoor te tekenen en te kleuren. Het uit-tenue is net als bij veel Engelse clubs een echt 'collectors-item' geworden. We proberen daar elk seizoen echt iets moois van te maken. Hoe vrolijker, en origineler het is, hoe beter het verkoopt."

Ex-international Edo Ophof behartigt bij het Nederlands elftal de belangen van Lotto Benelux, dat tot en met het wereldkampioenschap in Frankrijk (1998) de kleding van 's lands beste voetballers mag leveren. Ophof dacht jaren lang dat alleen Engelsen zo gek zouden zijn om dag en nacht in voetbalshirts rond te lopen. „Daar heerst een heel andere mentaliteit. Maar het replica-verhaal is hier ook op gang gekomen.

● *De voetbalkleding, die van Ajax, Feyenoord en het Nederlands elftal voorop, vliegt over de toonbank.* Foto: GPD

Het heeft vanzelfsprekend te maken met de populariteit van een club of team. Wat de Nederlands elftal-shirts betreft, ligt het er helemaal aan hoe succesvol Oranje is op de grote toernooien. Toen Nederland tijdens het EK in Zweden (1992) van Duitsland won, werden de mensen helemaal gek. We konden de shirts destijds niet aanleveren. Al hadden we oranje-veters verkocht, dan waren de inkomsten gigantisch geweest. Maar toen we van de Denen verloren, ging er geen shirt meer over de toonbank."

Profiteren

Anders gaat het er aan toe bij Feyenoord, waar Adidas heeft kunnen profiteren van de stijgende populariteit. De Rotterdamse club boekte de afgelopen jaren behoorlijke successen en brak dit seizoen voor het eerst in twintig jaar weer toeschouwersrecords. De verkoop van shirts (uit en thuis) steeg bijna met dezelfde duizelingwekkende snelheid.

Piet Korteweg is namens Adidas Nederland op dit moment bezig om met Feyenoord een heel nieuwe kledinglijn op te zetten. „Dat wordt de 'Feyenoord-life style'. Niet iedereen heeft zin om in een roodwit shirt met Stad Rotterdam op de borst rond te lopen. Maar men wil wel een mooie koltrui in de winter, voorzien van een klein Feyenoord-logo in de kraag, verschijnen. Voor jassen en broeken geldt hetzelfde.

Kapers

Adidas doet op dit moment moeite om het contract met de Stadionclub te verlengen tot het jaar 2005. Korteweg: „Om de simpele reden dat er veel kapers op de kust zijn. Nike en Reebok zijn grote Amerikaanse firma's die dolgraag de grote Nederlandse clubs onder contract willen hebben. Commercieel gezien zijn alleen Ajax, Feyenoord en het Nederlands elftal interessant. Op het WK was er niet een nationale ploeg die gehuld was in kleding van Nike. Dat vonden die heren in Amerika niet zo leuk."

VOERENDAAL – Paul Meule berg heeft zijn contract met de klasser Voerendaal met jaar verlengd.

MAASTRICHT – Bij WVV blijven ook komend seizoen tw trainers actief. André Vroem en Chris van Mook verdelen on derling de taken.

ECHT – Bij Slekker Boys Wiel Leurs, afkomstig van DV uit Sittard, met ingang van ko mend seizoen het heft in hande nemen. Hij volgt Peter Smeet die al vertrokken is, op.

EYGELSHOVEN – RKEVV La ra en Piet Hirsch gaan na dr jaar samenwerking in goed over leg uit elkaar.

DINSDAG
FC Hoensbroek - RKDFC 19.30 u

HEERLEN – Uitslag van gister 3-4-5-8-9-13-18-20-23-31-32-39-49-57-60-62-65-69-72-73.

VANDAAG
14.05-16.00 BBC 2: Sports Review the Year: sportjaaroverzicht.
14.30-16.30 Ned 3: Studio Sport: N marathonschaatsen in Alkmaar.
18.45-19.10 RTL Television: Sport.

MORGEN
13.20-14.10 BBC 2: Lara: portret van de Westindische cricketbatsman Brian La ra.
14.55-16.15 BRT 2: Sport extra: veldrij den, rechtstreeks verslag van de Sup Prestige in Diegem.
17.55-18.58 Dld 2: Sport '94: 1ste de sport jaaroverzicht.
19.30-20.00 BRT 1: Sport.
22.15-23.00 BRT 1: Sport extra: boksen rechtstreekse reportage van de traditio nele kerstmeeting in Izegem, gevolg door sport-actualiteiten.

MAANDAG
14.15-15.00 Dld 2: Sport '94: jaarover zicht deel 2.
18.25-19.15 Dld 1: Sport Extra: kunst rijden op de schaats, reportage van het ijsgala vanuit Weiden.
18.45-19.10 RTL Television: Sport.
19.30-20.00 BRT 1: Sport.
23.30-00.00 RTL 4: Sport.

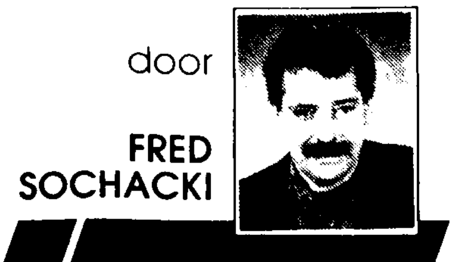
KERKRADE – Vanaf vier hoog in Eijgelshoven kijkt Thomec Iwan rechtstreeks naar Polen. Schoteltje op het balkon en het contact met het thuisfront is tot stand gekomen. Toen Nederland nog 'verkabeld' moest worden genoot Polen al in volle teugen van RTL's erotische zaterdagavonden. Inmiddels beschikt het land van Lech Walesa over twee commerciële zenders. Iwans navelstreng met het vaderland. Matig gesynchroniseerde soaps, die om het kwartier onderbroken worden voor de reclameboodschappen. Always Ultra voor vijftienduizend zlotty. Met vleugeltjes. Iwan absorbeert het wazige beeld. Moet twee keer slikken als later in de documentaire een van de Solidarnosc-mensen tijdens een protestdemonstratie pardoes overreden wordt door een legertruc. Schokkende flarden uit de recente geschiedenis. Het harde beeld van ongecensureerde journalistiek.

● *De knuffels. Thomec en Anja. „Die tweeling is de mooiste treffer van mijn leven."* Foto: DRIES LINSSEN

door

FRED SOCHACKI

„In Nederland bestaat vaak een verkeerd beeld over Polen," zegt Thomec Iwan. Hij richt de schotel om meer duidelijkheid te verschaffen. „De streek waar ik vandaan kom, is niet het Polen dat in het westen algemeen bekend is. Grauwe steden en nog grauwere mensen. De streken die zo nadrukkelijk in het nieuws kwamen toen de opstand gestalte kreeg. Die strijd is uitgevochten in de industriegebieden. Niet bij ons op het strand."

Toen het volk het communisme spuugzat was en Walesa met Jaruzelski serieus aan de stok kreeg, jongleerde er een pupilletje met een voetbal op het zand van Ustka. Net zoals de jongetjes op de Braziliaanse stranden. Met dat ene brandende verlangen: wereldster worden en schitteren in een vermaarde ploeg. Ustka is weliswaar geen Copacabana, daar tegenover staat dat Iwan niet uit de favela's komt. Er zijn geen sloppenwijken in Ustka. Brede stranden, schitterende natuurgebieden. Daar waar de gepriviligeerden van het systeem op verhaal mochten komen. Ustka, een provinciestadje aan het strand van de Oostzee. Dertigduizend inwoners nu en honderdduizend in het seizoen. Pa Iwan is directeur van de plaatselijke VVV. Geprivatiseerd en wel. Van armoede is geen sprake. Nooit geweest ook.

Schonk zoonlief een splinternieuwe Fiat toen deze drie jaar geleden trouwde met Anja, de dochter van een visser. Pa Iwan trainde de jeugd van het plaatselijke voetbalclubje. Dus ook het grootste talent: Thomasz, in Polen altijd bij de troetelnaam Thomec genoemde, Iwan.

„Ik heb op het strand het spel geleerd. Balgevoel en ontwikkeling van de beenspieren in het rulle zand. Ik denk dat daar de basis is gelegd voor mijn loopbaan."

Het exploiteren van het voetbaltalent Iwan liep parallel met het liberaliseringsproces in Warschau. Van alle leed rond de omwenteling kreeg Iwan weinig mee. Hij was negen jaar oud en het enige rumoer dat tot hem doordrong was het geluid van de branding.

„Te jong om te begrijpen wat er zich precies afspeelde," noemt hijzelf zijn leeftijd toen. „Bovendien leefden wij te ver van de onlusthaarden Gdansk, Warschau en het zuidelijke industriegebied. We hebben er amper iets van meegekregen."

Toen het communisme ten grave werd gedragen, leefde Iwan op als voetballer. Waar vroeger een carrière enkel denkbaar was als voetballende legerofficier ging het talent voor veel geld naar Poznan en Lodz. Veel geld voor Poolse begrippen.

De gemiddelde arbeider verdient er 5 à 600 gulden als maandsalaris. Eigenlijk te veel om van honger om te komen en te weinig om er van te leven. „Je kunt er in Polen net mee rondkomen. Een spaarcentje? Vergeet dat maar. Werkeloosheid heeft ook inmiddels zijn intrede gedaan. Vroeger had iedereen werk. Nu heb je een steeds groter verschil tussen arm en rijk. Alles is er te koop. De winkels en warenhuizen liggen vol met de spullen die ook hier te koop zijn. Alleen moet je er behoorlijk voor betalen. Evenals voor andere zaken. Medische specialisten bijvoorbeeld. De kwaliteit is er. Maar wil je de goede behandeling, dan kan dat alleen maar als je zwaar betaalt." Dat Anja haar tweeling in de Kerkraadse vroedvrouwenschool zal baren, ligt dus voor de hand.

„Als begaafd voetballer kon je het in het oude systeem schoppen tot majoor. En als je heel goed was, hield je een huisje aan je loopbaan over. Tegenwoordig wordt er bij de Poolse topclubs hetzelfde verdiend als bij Roda JC. Alleen moet je afwachten wanneer je uitbetaald wordt. Je ontvangt je salaris zo gauw er weer geld in kas is. Het gebeurde vaak dat je moest wachten. Lang wachten."

Dus toch maar naar Kerkrade in plaats van Warschau. Voor Iwan het beoogde opstapje naar Europa. „Warta Poznan had geld nodig, daarom moest de club mij verkopen. Samen met clubgenoot Kildanowicz een paar proeftrainingen meegemaakt. Ik mocht blijven. In maart verleden jaar nog teruggekomen voor een testwedstrijd, waarna in mei het contract voor twee jaar werd getekend."

Op het moment dat Arkadiusz Kaliszan Kerkrade teleurgesteld de rug toekeerde, klopte Iwans hart vol verwachting. „Wij zijn twee verschillende mensen. Voor Arka was het de eerste grote stap. Weg van huis. In een vreemde wereld. Waar hij nog nooit uit zijn vertrouwde omgeving was geweest, leerde ik al vroeg op mijn eigen benen te staan. Op vakantie ben ik nog nooit geweest, want vakantie had ik voor de huisdeur. Later als betaald voetballer was Poznan meer dan driehonderd kilometer van Ustka verwijderd en Lodz nog verder. Ik was misschien beter voorbereid dan Kaliszan. Overigens heb ik het aan hem te danken dat Roda JC geïnteresseerd raakte. Want door hem te volgen, zagen ze mij aan het werk."

Bovendien was Anja al vanaf zijn zeventiende steun en toeverlaat. Ze leerden elkaar kennen in de bus naar de middelbare school. Thomec ging de technisch-mechanische richting op in de wetenschap dat hij hoe dan ook profvoetballer werd. Anja haalde de Poolse horeca-papieren, maar vond het boterbriefje veel belangrijker. Kortom de school was een plicht. Niets meer en niets minder.

Sinds Iwan met zijn vriendjes wereldkampioenschappen speelde voor de huisdeur in Ustka, stond de toekomst vast. „Als we op straat voetbalden, gebruikten we vaak de namen van onze grote voorbeelden. Smolarek bijvoorbeeld. Enkele weken geleden, toen wij tegen Utrecht speelden mocht Smolarek de laatste tien minuten opdraven. Er ging heel wat door me heen op dat moment."

Gevraagd naar de echte voorbeelden in zijn leven, volgt er een langdurige stilte. Zijn mondhoeken verraden de afwegingen; de kritische blik belooft een antwoord met achtergrond. „Moeilijk. Maradona was een prima voetballer, maar als mens spreekt hij me zeker niet aan. Nee, mijn grote voorbeeld is geen voetballer. Het is iemand waar een hele natie, de hele katholieke kerk kracht uit put. Paus Johannes Paulus de tweede. Karol Wojtyla."

De Iwans zijn streng gelovige mensen. Bezoeken eens per week een kerk in Aken waar de heilige Mis in het Pools wordt opgedragen. Op de terugweg neemt hij dan 'zijn' krantje mee uit de kiosk aan de Hauptbahnhof. Inmiddels weten Thomec en Anja dat tweehonderd meter bij hen vandaan in de Johannes de Doper kerk eens in de veertien dagen een Poolse Mis wordt gecelebreerd. De krant uit de Akense kiosk zal binnenkort wel plaatsmaken voor een Limburgs abonnement. De Nederlandse taal ligt keurig opgestapeld in een cursusje onder de audio-apparatuur. Inclusief geluidsbandjes. Thomec Iwan is al een flink stuk op weg. Mede door het permanente contact met de bovenmoerdijkers op Kaalheide. Anja heeft het een tempo moeilijker. Samen zijn ze sterk.

Het flatje in Eijgelshoven is sober ingericht en Anja heeft zich beziggehouden met de babykamer. Het gezinnetje werd, amper in Nederland, gezegend met blijde verwachtingen. „Een tweeling," zegt Iwan terwijl hij goedkeurend zijn blik laat dwalen over Anja's schatkamer. „Begin februari. De mooiste treffer van mijn leven. Op de echo meende de gynaecoloog één jongetje te ontdekken. Maar helemaal zeker klonk hij niet. Maakt ook niet zoveel uit. Ik bid elke avond voordat ik ga slapen en 's morgens bij het opstaan voor die twee in de buik van Anja. En voor mijn benen. Ook daar mag niets aankomen.

De komst van de tweeling zal onherroepelijk de verhuizing uit het flatje betekenen. „Zoveel trappen. Dat redt Anja nooit met twee van die kleintjes. En ik ben overdag altijd op Kaalheide. Dus moeten we uitkijken naar iets anders. Eerst nog twee maanden van onze rust genieten."

Drieëntwintig en blakend van zelfvertrouwen. Niets lijkt de Oosteuropeaan uit zijn evenwicht te brengen. „Ze proberen het soms. Ik weet het niet meer precies. Een uitwedstrijd tegen een club met een gezellig stadion. Veel sfeer en dezelfde kleuren als Roda. Juist ja, NAC. Ik was twee keer voorbij mijn directe tegenstander gegaan toen deze me vroeg of ik al eens ooit een Nederlands ziekenhuis van binnen had gezien. Daar maakte ik me kwaad over. Echt kwaad."

Iwan draaide NAC dol, kreeg na een half uur al een andere verdediger tegenover zich, maar stelde desondanks Maurice Graef in staat diverse keren te scoren. „In Nederland wordt met veel meer fysieke inzet gespeeld dan in Polen." Iwan laat zich overigens niet onbetuigd en heeft, onder het mom van zelfverdediging, al vier gele kaarten verzameld.

En dat terwijl blauw eigenlijk de kleur van het Poolse echtpaar is. Een repro van het Naakt in Blauw van Henri Matisse siert de langste muur; het bankstel, de vloerbekleding en de meeste accessoires zijn eveneens in de kleur van de Oostzee. De kunstkerstboom steekt schril af. Onnatuurlijk groen met rode ballen. „We zouden eerst de Kerst thuis doorbrengen. We denken echter dat die inspanning voor Anja te groot is. Mijn jongste broer komt nu op visite. We vieren Kerstmis in Eijgelshoven. Ben benieuwd hoe dat is. Ik heb volgens mij nog nooit een Kerst zonder sneeuw meegemaakt."

Stilaan komt alles op zijn pootjes bij de voetballer. Met de voorlopige arbeidsvergunning op zak, is er geen sprake meer van verhuur naar Belgie. Nederland is inmiddels overtuigd van de kwaliteiten van de aanvaller. „Ik zal in elk geval mijn best doen te bewijzen dat ik die vergunning waard ben. In de Voetbal International heb ik weken bovenaan in het puntenklassement gestaan. Ik ben inmiddels wat plaatsen gezakt. Dat moet weer veranderen. Mijn spel is inderdaad wat minder. De verklaring daarvoor is simpel. Ik heb al twee seizoenen lang geen pauze gehad. De winterstop verleden december benutte ik voor de trainingsstage hier in Kerkrade. En toen in Polen de competitie was afgelopen, begon op Kaalheide de voorbereiding voor het nieuwe seizoen. Ik ben aan rust toe."

Rust die hij thans een week heeft en goed gebruiken kan. Want het gevaar Tijjani Babangida kondigt zich aan op de rechtervleugel. De kant waar Iwan Roda van prima impulsen voorzag. In zijn vaderland speelde hij altijd in een voorhoede met twee spitsen en had Iwan een zwervende rol. Als Baba zijn baantjes op rechts trekt zal er voor de technische Pool waarschijnlijk een positie in het centrum achter de aanval komen.

„Het is niet mijn probleem, maar veel meer dat van de trainer. Hij stelt het elftal samen. Een elftal met veel goede spelers. Van de zomer, Roda was als zesde of zevende in de competitie geëindigd, werd mij duidelijk gemaakt dat er in Kerkrade aan de weg wordt gewerkt. Stapje voor stapje. Nu staan we bovenaan. Een flinke stap zou ik zeggen. Hogerop kan niet en op dat moment wordt het zaak niet weer naar beneden af te glijden. Dat moeten we voorkomen."

Waar zijn toekomst ligt, is amper te voorspellen. Roda JC ziet hij als opstap naar een grote carrière. Tot en met volgend jaar onder contract en dan... „Ik denk niet zozeer aan de toekomst. Er zijn zoveel ongewisse factoren en zaken die van belang zijn. Je vaderland dat trekt. De kinderen die er komen. Het telt allemaal mee. Soms zwaar en soms minder. Ik kan er geen zinnig woord over zeggen."

Het contact met het thuisfront bestaat ook uit fanmail en de telefoontjes van journalisten. Prangende vraag is vaak waarom Thomasz Iwan nog niet voor het Pools nationale elftal is geselecteerd. „Kerkrade is te ver weg voor bondscoach Apostel," luidt het voor de hand liggende antwoord.

Voor de gelovige Thomasz een schrale troost. Toen Jezus indertijd zijn Apostellijst bekendmaakte, zat er ook een Thomasz bij de selectie.

DE LIMBURGSE mv PERSONEELSGID

GEZOCHT: ZORGZAME HANDEN

Uitzendbureau Start zoekt versterking voor zijn 'verzorgingspool', een bijzonder en uniek samenwerkingsproject tussen Start en negentien bejaardentehuizen in Zuid-Limburg.

Via deze pool krijgen de medewerkers een baan bij de aangesloten bejaardentehuizen. Wij komen graag in contact met vrouwen en mannen die in het verleden al in de zorgsector hebben gewerkt en nu weer aan de slag willen. Het betreft geen uitzendwerk; de medewerkers krijgen een dienstverband aangeboden bij de bejaardentehuizen.

Dit vragen wij van u:

- U bent in het bezit van een zorg-diploma (bejaarden-, gezins-, zieken- of zwakzinnigenzorg) of u bent gediplomeerd verpleegkundige.
- U bent minimaal 8 uur per week beschikbaar. De werkweek bedraagt maximaal 40 uur.
- U houdt van afwisseling, zowel in het werk als wat de werktijden betreft.
- U bent bereid bij verschillende aangesloten tehuizen te werken.

Dit bieden wij u:

- Een baan vol afwisseling gedurende [illegible] week.
- Werktijden in overleg
- Prima persoonlijke begeleiding
- Salariëring e.d. conform de CAO voor bejaardentehuizen
- De mogelijkheid om door te stromen naar een vast dienstverband.

Dit moet u doen:

Bent u geïnteresseerd, neem dan [illegible] vrijblijvend contact op met Uitzendbureau [illegible] telefoon 04406-16525 of in Maastricht [illegible] kaltopeuren).

Wie kan er, op zoek naar een baan, geen duwtje in de goede richting gebruiken?

En welke werkgever heeft niet graag personeel op voorspraak? Uitzendbureau Start zorgt ervoor dat de spreekwoordelijke kruiwagen [illegible]

Bijvoorbeeld [illegible] waarin Uitzendbureau Start samenwerkt [illegible] in Valkenburg [illegible]

Uitzendbureau Start [illegible] EZ Valkenburg, tel. [illegible] 16525

Start. Meer dan [illegible]

Kansen in tijdelijk werk

Schoonmaker m/v

Wij zijn op zoek naar iemand die 2 uur per dag in de avonduren wil schoonmaken. U werkt van maandag t/m vrijdag. Het betreft het schoonmaken van de gangen, trappen, kantoren en kantines. Het bedrijf ligt in de Beatrixhaven in Maastricht. Heeft u interesse en wilt u graag zelfstandig werken? Dan is dit de baan voor u. Informatie bij Monique Op den Kamp, tel. 043-25 76 86, Maastricht, Helmstraat 12.

Bankwerker m/v

Voor een bedrijf in Beek. U gaat zich bezighouden met onderhoud- en magazijnwerk en tevens lichte administratieve werkzaamheden. U heeft een LTS-opleiding en enige kennis van bankwerken. Deze fulltime baan is voor lange tijd. Informatie bij Dory Essers, tel. 043-25 80 88, Maastricht, Helmstraat 12.

Onderhoudstechnicus m/v elektro/veiligheid

Voor een bedrijf in Heerlen. U heeft praktische ervaring in het elektrotechnisch onderhoud van machines. Het opstellen van veiligheidsnormen en de implementatie hiervan zijn u niet vreemd. U heeft min. MTS Elektro en uw leeftijd is 25-35 jaar. Werktijden: 08.00-16.30 uur. Deze baan is voor lange tijd. Informatie bij Yvonne [illegible], tel. 045-74 26 36, Heerlen, Akerstraat 26.

[illegible] uitzendbureau

JEANS CENTRE

DE SNELST GROEIENDE NO-NONSENSE VRIJETIJDSMODE-KETEN VAN NEDERLAND IS OP ZOEK NAAR:

VERKO(O)P(ST)ERS

FULL-TIME en PART-TIME
met en zonder ervaring.
Jeans Centre leert jou graag het modevak.

VOOR ONZE FILIALEN:
Roermond, Sittard, Geleen, Heerlen en Brunssum

BEN JIJ ONZE NIEUWE COLLEGA?
Schrijf snel een korte en bondige brief, want we hebben heel wat te bieden. (Doe er wel een pasfoto bij.) Voor een uitdaging met doorgroeimogelijkheden klim je nu in de pen, ons adres is:

Jeans Centre b.v.
Landelijke directie
Middelweg 24
5253 CA Nieuwkuijk

Je vindt Jeans Centre al in: Den Haag, Dordrecht, Zwijndrecht, Breda (2), Bergen op Zoom, Tilburg (2), Waalwijk, Oosterhout, Eindhoven (2), Helmond, Oss, Venlo, Weert, Roermond, Sittard, Geleen, Maastricht, Den Bosch, Roosendaal en Venray en Brunssum.

JEANS CENTRE

GWP

Binnen [illegible] van de Stichting Gemeentelijke Werk[illegible]projecten zoeken wij [illegible] begeleiders (m/v).

BEGELEIDER JWG

voor [illegible] per week, werken in [illegible] de mogelijkheden

[illegible]

- [illegible] JWG
- geeft informatie aan deelnemers die voor de JWG in aanmerking komen
- geeft intensieve begeleiding bij het uitzetten van een persoonlijk traject richting werk
- plaatst zelfstandig deelnemers op een JWG-plaats
- werkt mee aan acquisitie van nieuwe plaatsen
- verstrekt adviezen omtrent opleiding en scholing
- volgt ontwikkelingen op het werkterrein
- verzorgt de noodzakelijke administratieve werkzaamheden
- werkt met 13 collega's onder verantwoordelijkheid van de coördinator JWG

[illegible]:

- [illegible] niveau (bij voorkeur agogische richting) blijkend uit opleiding en/of ervaring
- ervaring in en affiniteit met het werken met deze doelgroep
- goede mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid
- resultaatgericht werken en werken in teamverband
- [illegible], actieve, praktisch uitvoerende instelling
- goede sociale vaardigheden
- inzicht in de arbeidsmarkt en opleidingsmogelijkheden
- in bezit van een rijbewijs B, alsmede de beschikking hebben over een auto

Een medisch en een op de functie gericht psychologisch onderzoek zullen deel uitmaken van de selectieprocedure. De aard van het dienstverband en de salariëring worden bij aanname bepaald afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring. Salariëring bedraagt maximaal ƒ 5366,- (schaal 9).

U kunt uw sollicitatiebrief, voorzien van uitgebreid c.v. vóór 15 januari 1995 richten aan de Stichting GWP, Postbus 306, 6400 AH Heerlen, t.a.v. mevr. E. Hoevenaars, coördinator JWG, en onder vermelding van "sollicitatie begeleider".

De vacature wordt gelijktijdig voor interne en externe werving vrijgegeven. Intern betekent binnen de kring van werknemers van de deelnemende gemeenten, het Arbeidsbureau Oostelijke Mijnstreek, het Werkvoorzieningschap en het Streekgewest OZL. Bij gelijke geschiktheid zal door het Bestuur de voorkeur worden gegeven aan kandidaten uit de interne procedure.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met mevr. E. Hoevenaars, tel. 045-712133.

[illegible] Jeugdwerkgarantiewet en Banenpoolregeling voor acht gemeenten in Oostelijk Zuid-Limburg: Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, [illegible] Onderbanken, [illegible] Voerendaal. De JWG [illegible]

[illegible] De Stichting [illegible] meer dan 450 [illegible] in de JWG in [illegible] zal de komende jaren groeien.

Standbouw-schilder

[illegible] Europa. Gaarne telefonisch afspraak [illegible]

Oscar Chiaradia Expo
[illegible] 92
6436 AM Amstenrade
Tel. 04492-1856

ZOEKT U OPVANG VOOR UW KIND?

STICHTING Kinderopvang HUMANITAS

biedt diverse mogelijkheden voor kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar, in een kinderdagverblijf of in een gastgezin.

INSCHRIJFBUREAU KINDERDAGVERBLIJVEN/GASTOUDERCENTRALES

Brunssum:	Heerlen e.o.:	Landgraaf:
M. Lemmens	K. Voncken, 045-727909	R. Palmen
045-275967	M. Gerrickens, 045-725556	045-327961

Wat zou ú doen?

KANTOOR

[illegible] maatschappelijk werker m/v

[illegible]

GEZONDHEIDSZORG

[illegible] verzorgende m/v

[illegible] Informatie: 045 - 71 26 31, Claudia Lemmens [illegible]

[illegible] m/v

[illegible] Informatie: 045 - 71 26 31, Claudia Lemmens [illegible]

tempo-team uitzendbureau

Voor een relatie in de omgeving van Kerkrade zijn wij op zoek naar een:

ERVAREN DRAAIER

Gevraagd wordt:

- minimaal 8 tot 10 jaar ervaring als conventioneel draaier;
- overeenkomstige technische opleiding;
- bereidheid tot het werken in 3-ploegendienst;
- rustige persoonlijkheid met een flexibele instelling.

Geboden wordt:

- een functie met grote mate van zelfstandigheid en ontplooiingsmogelijkheden;
- goede salariëring en arbeidsvoorwaarden;
- een modern en gezond bedrijf waar mensen als een belangrijke factor in het produktieproces worden gezien.

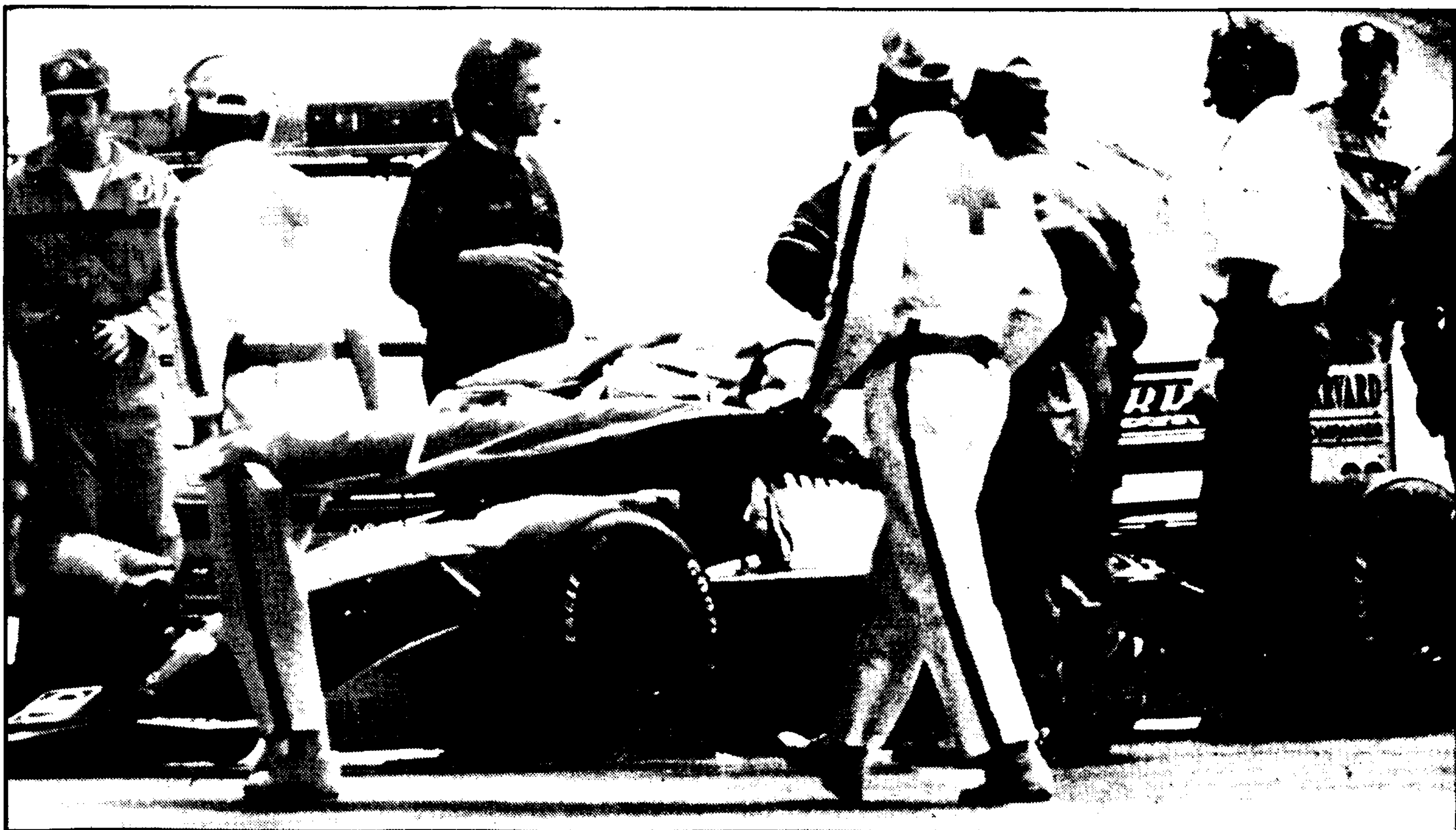
Indien u interesse heeft en in het door ons geschetste profiel past, kunt u contact opnemen met:

start Kerkrade
Marc Wolters
Poststraat 18 - 6461 AW Kerkrade
Tel. 045-460947

Karl Wendlinger

KUFSTEIN - De eerste sneeuw dwarrelt naar beneden. Kufstein, sfeervol stadje net over de Duits/Oostenrijkse grens, proeft kerstsfeer. De winter doet eindelijk zijn intrede. De geboorte van Christus wordt herdacht; hoogtijdagen voor de Oostenrijkers. Het feest dat licht in de duisternis moet brengen, staat voor de deur. Eén inwoner van het 15.000 zielen tellende plaatsje zag dit jaar voor de tweede keer in ruim vijfentwintig jaar het levenslicht en dankt God daarvoor op z'n blote knieën. Formule 1-coureur Karl Wendlinger keerde op 31 mei 1994 terug op aarde. Op die dag ontwaakte de Oostenrijker - na bijna drie weken - uit een levensbedreigende coma, ontstaan als gevolg van een fatale crash tijdens de trainingen voor de Grand Prix van Monaco in de enge straten van Monte Carlo.

● *12 mei 1994, Monte Carlo: Karl Wendlinger wordt met levensgevaarlijke verwondingen afgevoerd.* Foto: REUTER

Leven na de dood

Kufstein is een vestingstad. Aan de voet van de citadel ligt 's werelds grootste orgel in de vrije natuur: het Heldenorgel. Elke dag, klokslag twaalf, herhaalt zich hetzelfde ritueel. Plechtige klanken roepen de bewoners van het stadje op tot een paar minuten bezinning. Ter nagedachtenis aan alle gesneuvelde soldaten. Op 12 mei van dit jaar kreeg deze gewoonte iets macabers. Dé held van Kufstein was - exact om dertien minuten over elf - met zijn Sauber-Mercedes formule 1-bolide tegen een vangrail te pletter geslagen. Op Hemelvaartsdag..... Geen twee weken nadat de formule 1 afscheid had moeten nemen van volksheld Ayrton Senna en van Wendlingers minder bekende landgenoot Roland Ratzenberger, allebei van het leven beroofd door de betonnen muren van Imola.

Karl Wendlinger overleeft de klap, maar vraag niet hoe. Hij zweeft dagenlang in levensgevaar. Ligt in een diepe coma. De artsen vrezen het ergste. Mocht hij überhaupt nog bij kennis komen, dan is het nog maar de vraag hoe. Verlamd? Geestelijk gestoord? De boulevardpers is in jubelstemming: alweer een coverstory.

Exact 160 dagen later stapt Karl Wendlinger op het Franse circuit van Le Castellet in de Sauber-Mercedes. Alsof er niets gebeurd is. Hij draait zijn rondjes; rijdt snelle tijden; geeft de monteurs aanwijzingen. De renaissance van de doodgewaande formule 1-coureur. Over tien weken staat Wendlinger in Zuid-Amerika weer aan de start van de eerste Grand Prix van het nieuwe seizoen. Als alles goed gaat.

„Hat net schlecht aus'gschaut." Staccato-dialect à la Niki Lauda.

Wendlinger doelt op de testritten in Barcelona, begin december. De nekspieren moeten de extreme belasting doorstaan. De ultieme test of hij nog over alle reflexen beschikt om een formule 1-bolide te besturen. Zijn commentaar kan onder de noemer 'understatement' worden gerangschikt. Slechts 0,2 seconde trager dan de speersnelle teammaat Heinz-Harald Frentzen.

Trefpunt: de garage van pa Wendlinger. Peugeot en Alfa Romeo staan in de showroom. Moeder Traudi, die er nog zo jong uitziet dat ze wel eens voor een wat oudere vriendin van Karl wordt aangezien, beheert de receptie. De coureur zelf bewoont een appartement op de derde verdieping. „Voor als ik hier ben." Meestal is hij in Monte Carlo. „Daar heb ik mijn rust, kan ik relaxed leven en is het klimaat beter. Goed voor mensen die aan autosport doen." Het fiscaal klimaat zal hij wel bedoelen. „Uh, ook dat."

Anatomisch lijkt hij de verkeerde sport gekozen te hebben. Fors postuur, 1.84 meter lang. Meer iets om met hondertwintig in het uur op twee latten van de Streif in Kitzbühel af te dalen. „Dat is gekkenwerk. Een normaal mens doet al in zijn broek als hij daar op zijn gemak naar beneden moet."

Angst en veiligheid gaan hand in hand. Het eerste is ver te zoeken in de formule 1, het tweede evenzeer. Met andere woorden: het onheil loert om elke hoek. „Je weet dat deze sport gevaarlijk is. Dat hebben we dit jaar gezien. Het was een beetje te veel van het goede. Maar het gebeurt nu eenmaal, niet waar?" Wendlinger smeekt om een bevestiging. Zijn moeder steekt voor elke Grand Prix heel devoot een kaarsje aan in een klein kapelletje in Kufstein. Voor Karl, enigst kind van de familie. De heiligen zijn blijkbaar blind geweest.

● *19 oktober 1994, Le Castellet: Karl Wendlinger is klaar voor zijn rentree.* Foto: REUTER

Terug naar Imola, toen Karl dacht dat de formule 1-wereld nog de hemel op aarde was. Grand Prix van San Marino, vrijdag 29 april. De Jordan-Hart van Rubens Barrichello vliegt met 240 kilometer per uur door de lucht en komt na een paar salto's pas tot stilstand. De adem stokt. Letsel: een paar kneuzingen. De formule 1-carrousel draait verder.

Niki Lauda zou het later treffend vertellen: „En toen trok God zijn beschermende hand terug van de formule 1." Zaterdag 30 april, de beslissende kwalificatie-training. De Simtek-Ford van Roland Ratzenberger verliest bij 314 kilometer per uur een voorvleugel. De Oostenrijker is kansloos. De hele wereld kan het live meebeleven. Ratzenberger is op slag dood, dat ziet iedereen.

En dan toont de formule 1 zijn ware gezicht. Dat van minachting voor de mens; van liefde voor het geld. Wendlinger denkt na. Het gezicht verraadt weinig emoties; zijn stem klinkt kordaat. Zijn woorden spreken andere taal. „Maar drie teams vonden het voorval de moeite waard zich terug te trekken van de training. Ik kon niet meer rijden. Iedereen wist dat het heel slecht was met Ratzenberger. Terwijl hij geborgen werd, hoorde je in de de pits de motoren al warm draaien om weer de baan op te gaan. Macaber. Een mensenleven telt niet."

Eén dag later. Ayrton Senna rijdt zich naar het hiernamaals. De wedstrijd wordt onderbroken. Later volgt een herstart. Wendlinger start ook opnieuw en wordt vierde. „Ik wist niet wat er met Senna aan de hand was. Ik heb het aan mijn ingenieur gevraagd. Die zei dat er een zwaar ongeluk was gebeurd, maar dat het goed met Senna ging. Dat hij toen al op sterven lag, hebben ze niet verteld. Dan liepen ze het gevaar dat de race niet meer zou doorgaan."

Elf dagen later treft de meute elkaar opnieuw, in Monte Carlo. Wendlinger staat te popelen om opnieuw WK-punten te scoren. „Het is geen moment in me opgekomen om er de brui aan te geven," weet hij nog heel goed. „Ik was geschokt door Imola, maar ik had totaal geen bedenkingen. Geen angst, niets."

In de vrije training, bij het aanremmen van de havenchicane, gaat het mis. De loopbaan van Karl Wendlinger aan flarden, zo lijkt het. Intensive-care van de Saint Roch-kliniek in Nice. Vriendin Sophie en moeder Traudi waken aan het ziekbed. Het verhaal is bekend. Pas negentien dagen later is Karl Wendlinger weer wakker. Hij praat zachtjes met Sophie. Langzaam wordt duidelijk dat de coureur op miraculeuze wijze ontsnapt is aan blijvend letsel. Nog eens zes dagen later volgt het transport naar Innsbruck. Voor de verdere revalidatie.

De herinneringen van Wendlinger vertonen een groter gat dan de negentien dagen coma. „Alles weg," zegt hij kortaf. „Van de dag van de crash staat me niets meer bij. Ik weet alleen nog dat ik daags ervoor door de pits liep en handtekeningen heb uitgedeeld. De hele periode Nice is weg, ofschoon ik toch al met Sophie en mijn familie heb gesproken. Zelfs de eerste tien dagen in Innsbruck kan ik me niet meer herinneren. De artsen vinden dat normaal. Een gevolg van het hersenletsel en de zware medicamenten."

Wendlinger heeft geen moment notie van de ernst van zijn situatie gehad. „Op een gegeven moment kijk ik uit het raam en merk dat ik in het ziekenhuis lig. Ik zie het profiel van de bergen en denk: 'Ik ben in Innsbruck.' Maar ik wist bij God niet waarom ik er lag. Tot ik mijn knie zag. Die was heel dik en deed pijn. Ik vermoedde dat ik bij mijn conditietraining een ongeluk had gehad."

De waarheid wordt hem beetje bij beetje duidelijk. „De familie en mijn vriendin hebben me voorzichtig verteld wat er gebeurd is. Toen ben ik gaan lezen erover en heb de video bekeken. De roddelbladen heb ik niet bekeken. Ik heb gehoord wat ze hebben geschreven. Dat is ergerlijk, maar ik kan het toch niet veranderen. Voor familie en vrienden was dat pijnlijker. Die lazen dat ik debiel was geworden en voor altijd in een rolstoel zou zitten. Langzaam drong wel tot me door dat ik het duizendste geluk heb gehad. Van de andere kant dacht ik ook: waarom is het gebeurd en welke fout heb ik gemaakt?"

Hij is er nog altijd niet uit. „De telemetrie wijst uit dat ik dertien meter later heb geremd dan normaal, maar dat zou geen probleem mogen zijn. Dan was ik rechtuit de uitloopzone ingereden. Er moet dus iets anders zijn gebeurd. Ik zal het nooit weten, omdat ik geen herinneringen meer heb van het moment."

De revalidatie in Innsbruck stond volledig in het teken van een terugkeer op het hoogste niveau. „De artsen zeiden: 'We zullen moeten testen of dat nog kan.' Ik heb meteen het antwoord gegeven: 'Ja, ja, dat kan.' Dat wist ik zeker. Zo is mijn instelling. Nooit heb ik ook maar één seconde getwijfeld. Ik wilde perse weer terug in de formule 1." Daar konden ook Sophie en zijn familie niets aan veranderen. „Ik ben niet onder druk gezet. Ze hebben alleen gezegd: 'Denk goed na over wat je doet. De formule 1 is gevaarlijk en je hebt veel meegemaakt.' Maar ik heb niks meegemaakt; althans niet in mijn gedachtenwereld. Daarin komt het ongeluk niet voor; geen pijn; geen strijd om overleven. Dat maakt het misschien wel zo gemakkelijk om weer in de auto te kruipen."

Blijkbaar zo eenvoudig dat hij 160 dagen na zijn crash zonder problemen weer aan de slag ging om te testen. „Het klinkt misschien raar, maar het was saai, totaal niet spectaculair. Ik kwam op het circuit, heb me omgekleed en ben in de auto gestapt. De enige innerlijke emotie was dat ik blij was dat ik weer kon rijden. Ik wist dat ik het kon."

Formule 1; het strijdtoneel waar grenzen tot in het extreme verlegd worden. Wendlinger onderbreekt. „Voor jullie is dat zo. Omdat jullie auto's met waanzinnig hoge snelheden zien langsrijden en dat gepaard gaat met een hoop spektakel. Voor ons is het heel normaal om zo snel te rijden. Je zoekt je grens en als je eroverheen gaat, probeer je dat te corrigeren. Maar dat verandert niets aan je instelling, want de volgende bocht neem je gewoon weer volgas. Ik zie daar niets extreems in. In zoverre niet, dat elke topsporter werkt op het randje van wat wel of niet mogelijk is."

Hij sprong de doodgraver van de schop, maar vindt niet dat hij flirt met de dood. „Het leven bestaat uit het nemen van risico's. Jij bent toch ook over de Duitse autobanen naar Kufstein gejakkerd om mij te interviewen. Als je geen risico had willen nemen, had je dat niet moeten doen. Had je fijn thuis moeten blijven zitten. Zo is dat in de formule 1 ook. Het is mijn job en de enige vraag die ik me moet stellen is: 'Accepteer ik de gevaren?' Het antwoord is: 'Ja, dat doe ik.'"

Formule 1-coureurs praten niet graag over de gevaren van hun sport. Ze negeren ze. „Als je met elkaar praat gaat het over de leuke dingen van het leven." De na de ongelukken in Imola en Monte Carlo in het leven geroepen rijdersvakbond GPDA probeert de veiligheid in de formule 1 te bevorderen. Door de reglementen kritisch te bekijken en waar nodig aanpassingen van de circuits te eisen. „Een goede zaak, maar laten we eerlijk wezen: als Senna niet in de Tamburello was verongelukt, zou er niets worden veranderd aan die bocht. Ander voorbeeld: de zijkant van de cockpit zou moeten worden voorzien van een extra hoofdsteun, ter bescherming bij een zware crash. Alleen Sauber heeft zo'n voorziening gemaakt. De andere teams niet, omdat de aerodynamica niet meer optimaal is en de rondetijden misschien met eentiende omhoog gaan."

door **IVO OP DEN CAMP**

De Oostenrijker is gebrand op zijn rentree in de Grand Prix-wereld. Ofschoon hij officieel nog geen bevestiging van Sauber heeft gekregen, gaat hij er vanuit medio maart aan de start te staan bij de eerste race van het seizoen. „Teambaas Peter Sauber is een man van afspraken. Hij heeft steeds gezegd dat er een plaatsje voor me vrij is als ik weer honderd procent fit ben. De testritten waren positief en de artsen hebben verklaard dat er geen enkel beletsel is om weer te gaan racen. Dus...."

In de tussentijd werkt hij hard om zijn conditie op peil te houden. „Veel trainen, al permitteer ik me rond de feestdagen ook een beetje ontspanning. Ik heb nu even tijd om met vrienden een pilsje te gaan drinken, eens naar de disco te gaan. Daar komt normaal zelden iets van. Formule 1 is meer dan alleen maar wat rondjes rijden. Je moet er 24 uur per dag mee bezig zijn. Met talent alleen kom je er niet."

De kerstdagen worden in huiselijke kring doorgebracht. „Ik heb een goede verstandhouding met mijn familie en vind het fijn om tijdens de feestdagen in Kufstein te zijn." Het geloof in God speelt weldegelijk een rol. „Ik geloof in iets; een ander wezen. Ik kan het niet definiëren. Dat was al voor mijn ongeluk zo. Het is hooguit iets sterker geworden. Ik ben in elk geval dankbaar dat ik nog een normaal leven kan leiden." Een leven in de formule 1. Traudi gaat alvast een kaarsje opsteken.

Karl Wendlinger

Geboren: 20 december 1968, Kufstein
Grand Prix-starts: 35
Aantal WK-punten: 14
Loopbaan: 1983-1986 karting; 1987 formule Ford 1600, Oostenrijks kampioen; 1988 formule 3, Oostenrijks kampioen; 1989 formule 3, Duits kampioen; 1990 sportwagens met Mercedes, vijfde in WK; 1991 sportwagens met Mercedes, negende in WK, formule 1-debuut in GP Japan met Leyton House-Ilmor; 1992 formule 1 met March-Ilmor, drie WK-punten, twaalfde in WK; 1993 formule 1 met Sauber-Ilmor, zeven WK-punten, twaalfde in WK; 1994 formule 1 met Sauber-Mercedes, vier WK-punten, negentiende in WK; ongeluk op 12 mei bij training GP Monaco, come-back op 19 oktober bij testritten in Le Castellet.

DE LIMBURGSE PERSONEELSGIDS

De BGD Zuid-Limburg vertegenwoordigt in Zuid-Limburg Arbo Unie Nederland, de grootste arbodienst in Nederland. Zij verleent arbozorg in alle bedrijfstakken. Deze zorg bestaat uit preventieve activiteiten, sociaal medische begeleiding en werkplekactiviteiten. Aan de BGD Zuid-Limburg zijn ruim 60 medewerkers verbonden. De BGD beschikt over alle in het kader van certificatie verplichte deskundigen.

Arbo Unie Nederland

BGD Zuid-Limburg
regionale arbodienst

Er bestaat thans een vacature voor een

GEREGISTREERD BEDRIJFSARTS/ VERZEKERINGSGENEESKUNDIGE (m/v)

De functie-eisen zijn:
- registratie als bedrijfsarts en/of verzekeringsgeneeskundige;
- minstens enkele jaren ervaring;
- goed opgewassen tegen spanningsvelden;
- gewend om in teamverband te werken;
- een professionele, kwaliteitsbewuste en klantgerichte opstelling;
- probleemoplossend kunnen adviseren;
- leeftijd tussen 35 en 45 jaar.

Functie-inhoud:
vanuit een multidisciplinair samengestelde BGZ-unit zelfstandig en/of in teamverband verlenen van arbozorg in ruime zin, met het accent op preventieve activiteiten en sociaal medische begeleiding.

De arbeidsvoorwaarden zijn geregeld in een rechtspositieregeling, die grotendeels is gebaseerd op de CAO-Ziekenhuiswezen. Opname in het pensioenfonds PGGM. Het salaris is overeenkomstig de zwaarte van de functie.

Nadere informaties kunnen worden ingewonnen bij de medisch directeur de heer A. van Attekum of bij de heer J. Overhof, personeelsfunctionaris, telefoon 045-761611.

Belangstellenden worden verzocht hun sollicitatie vóór 1 februari 1995 te zenden aan de directie van de BGD Zuid-Limburg, postbus 339, 6400 AH HEERLEN.

ASB VACATURES

ASB Uitzendbureau heeft tal van leuke banen. Zo kunt u direct aan de slag in één van de volgende functies (M/V).

ADMINISTRATIEF

Administratief medewerker. Voor een relatie in Budel zijn wij op zoek naar een administratief medewerker. De werkzaamheden bestaan uit secretariële en boekhoudkundige taken. Het betreft een baan voor 4 dagen in de week, voor lange tijd. Bent u in het bezit van een MEAO-diploma, aangevuld met een cursus MBA en een type-diploma, neem dan zo snel mogelijk contact met ons op.

COMMERCIEEL

Commerciële duizendpoot. Wij zoeken voor een dienstverlenende organisatie op korte termijn een commerciële kanjer woonachtig in de regio Venlo. Naast enige jaren commerciële ervaring heeft u ervaring met leidinggeven. U bent communicatief sterk en bent in staat langdurige relaties op te bouwen. Naast minimaal HBO-niveau bent u initiatiefrijk, creatief in uw aanpak en vindt u het leuk om in een klein team te werken.

HORECA

Kok. Voor een lunchroom in Geleen zijn wij met spoed op zoek naar een zelfstandige kok voor de zondagen en de maandagen. De werkzaamheden bestaan uit het bereiden van eenvoudige gerechten. Vereist zijn minimaal een LBO-opleiding met studierichting Horeca en werkervaring, zodat men in staat is om zelfstandig te kunnen functioneren.

ALGEMEEN TECHNISCH

Naaister/stikster. Voor een relatie in Roosteren zijn wij op zoek naar ervaren naaisters/stiksters voor 16 uur per week. De werkzaamheden zullen o.a. bestaan uit het in elkaar zetten en afwerken van luxe gordijnen. Ervaring met deze werkzaamheden is een vereiste.

Heftruckchauffeurs/CO2-lassers. Voor een relatie in Roermond zijn wij op zoek naar ervaren heftruckchauffeurs, door EVO opgeleid, die voor langere tijd aan de slag willen. Dit bedrijf is tevens op zoek naar gemotiveerde CO2-lassers met ervaring, die in ploegendienst willen werken.

Gemotiveerde krachten. Voor diverse relaties in Heerlen en omstreken zijn wij op zoek naar enthousiaste en gemotiveerde medewerkers voor de volgende functies: productiemedewerkers, constructiemedewerkers, ervaren lassers en gediplomeerde heftruckchauffeurs.

Storings-/onderhoudsmonteur. Voor een houtverwerkend productiebedrijf in Venlo zijn wij op zoek naar een gekwalificeerde storings- c.q. onderhoudsmonteur. Opleiding MTS-Elektro met werkervaring zijn vereist. Ervaring met PLC-besturingssystemen is een pre. Het werk is voor lange tijd, goede verdiensten.
Ook zijn wij voor een bedrijf in Venlo, gespecialiseerd in horeca-apparatuur, op zoek naar een storingsmonteur met loodgieterservaring. Leeftijd tot 30 jaar.

Dit is slechts een greep uit ons aanbod. Voor soortgelijke en andere functies kunt u bij alle ASB vestigingen terecht. ASB Uitzendbureau Helmstraat 2a, Maastricht, (043) 256768. Kloosterwandstraat 1-3, Roermond, (04750) 18400. Emmasingel 89, Weert, (04950) 43500. Grote Beekstraat 4, Venlo, (077) 548360. Kempweg 2a, Venray, (04780) 13180. Rosmolenstraat 11, Sittard, (046) 580150. Dr. Poelsstraat 15, Heerlen, (045) 719600. Steenstraat 91b, Boxmeer, (08855) 77444.

EEN KLEINE NAAM
EEN GROTE TOEKOMST

- ★ Een dynamische gemeente met 17.000 inwoners.
- ★ Een fijne plaats om te wonen, te recreëren en te werken.
- ★ Met binnen haar grondgebied een expanderende luchthaven en het bedrijventerrein „TechnoPort Europe".

Algemene informatie:
De gemeentelijke organisatie bestaat uit 3 afdelingen (burgerzaken, grondgebiedzaken en middelen) en een stafafdeling. De afdeling middelen is onderverdeeld in de sectoren interne zaken, centrale administratie en de staffu[nctie] financieel beleidsmedewerker.

Voor de afdeling middelen wordt gevraagd:

financieel beleidsmedewerke[r] (m/v)

Functie-inhoud:
- verricht (algemene) financiële beleidsadvisering;
- is verantwoordelijk voor de samenstelling van de begroting en meerjarenramin[g];
- ontwikkelt en initieert management-instrumenten in het kader van het BBI-pro[ject];
- geeft uitvoering aan de financiële verhoudingswet;
- adviseert met betrekking tot de Wet op de omzetbelasting;
- beoordeelt en adviseert inzake de begroting en rekening van gemeenschappel[ijke] regelingen;
- voert het kasmanagement van de gemeente;
- verzorgt de agendering en notulering van de commissie algemeen bestuurlijke aangelegenheden.

Functie-eisen:
- een werk- en denkvermogen op HBO-niveau;
- een op de functie gerichte opleiding (HEAO-BE/SPD/HFBA);
- kennis en ervaring met geautomatiseerde gegevensverwerking;
- werkervaring in een financiële beleidsfunctie strekt tot aanbeveling;
- goede redactionele en contactuele vaardigheden.

Salaris:
Afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring maximaal ƒ 5.446,- (niveau 9) (peil per 1-1-1995).

Procedure:
Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de selectieprocedure. Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij het hoofd van de afdeling, dhr. P. Peulen, tel. 046-398208, danwel de huidig functionaris, de heer J. Paulussen, tel. 046-389248.
Belangstellenden worden uitgenodigd hun sollicitatie binnen 14 dagen in te zend[en] aan het college van burgemeester en wethouders van Beek, postbus 20, 6190 AA Beek, onder vermelding van vak. nr. 02 in de linkerbovenhoek op de envelop[pe].
Vrouwen, gehandicapten en etnische minderheden worden nadrukkelijk uitgeno[digd] te solliciteren.

GEMEENTE BEEK

Doctorandus Hond

Steun de studiefinanciering van deze hond bij het Koninklijk Nederlands Geleidehonden Fonds. Word donateur en stort minimaal f 10,- op gironummer 27 54 00, onder vermelding van 'nieuwe vriend'. Dan kan hij ook 'cum laude' afstuderen.

Koninklijk Nederlands Geleidehonden Fonds, Antwoordnummer 576, 1180 WB Amstelveen. KNGF

Ruijters Makelaardij B.V. is onderdeel van de Ruijters Vastgoed-groep, die bestaat uit 6 werkmaatschappijen en zich doelgericht bezighoudt met de kwalitatief hoogwaardige ontwikkeling van vastgoedprojecten.

Ruijters Makelaardij B.V. - met vestigingen in Sittard, Heerlen en Maastricht - is een gerenommeerd makelaarskantoor met een vooraanstaande positie in Zuid- en Midden- Limburg. Zij is de objectieve deskundige bij het bemiddelen bij koop/verkoop, huur/verhuur, taxaties en expertises, hypotheken en verzekeringen.

Voor onze vestigingen in Sittard en in Maastricht zoeken wij op korte termijn een

[makel]aar onroerende zaken (m/v)

Zij zullen worden belast met de bemiddeling bij en het taxeren van onroerende zaken.

Voor deze functie zoeken wij twee *gediplomeerde* makelaars onroerende zaken met enkele jaren ervaring in deze sector. De overige kwaliteiten die bij de selectie van invloed kunnen zijn, zijn onder meer:
- uitstekende contactuele en representatieve eigenschappen;
- vakkennis gebaseerd op een gerichte opleiding in de sector onroerende zaken, bouwkundige kennis en alertheid om op praktijksituaties in te spelen;
- organisatorisch en improvisatietalent, met snelle actie op het juiste moment;
- passend in een team met een flexibele werkacceptatie;
- goede motivatie, inventiviteit en een ondernemende instelling;
- middelbare schoolopleiding;
- leeftijd tot 30 jaar.

Voor deze functie is de salariëring in overeenstemming met het belang dat aan deze positie in ons bedrijf wordt toegekend. De secundaire arbeidsvoorwaarden zijn goed.

Een psychologische test zal deel uitmaken van de selectieprocedure.

Kandidaten die menen de capaciteiten voor deze functie in zich te hebben, worden verzocht hun schriftelijke sollicitatie binnen 10 dagen te richten aan:

Ruijters Makelaardij B.V.
t.a.v. de heer L.J.A. Pijls
Postbus 119, 6130 AC Sittard

Ruijters Makelaardij B.V. - Sittard Maastricht Heerlen

De GGD Oostelijk Zuid-Limburg is in verband met de feestdagen gesloten van 22 december 1994 t/m 1 januari 1995.
Voor spoedeisende zaken kan men terecht via telefoonnummer 06-11 of 045-732222.

De GGD wenst u een gelukkig kerstfeest en een gezond en voorspoedig 1995.

Uw huis op dit formaat in de krant kost meestal minder dan een maand hypotheekrente en verkoopt sneller. want:

Je huis in de krant brengt mensen over de vloer.

VERKOCHT

Een bedrijf regio Maastricht zoekt voor een vast dienstverband een

PROJECTLEIDER MACHINEBOUW

- ervaring als constructeur in de machinebouw is een must;
- u beschikt over een werktuigbouwkundige opleiding;
- u beschikt over een HBO-werk- en -denkniveau;
- leeftijd tussen de 30 en 40 jaar.

Kandidaten met relevante werkervaring kunnen reageren: 043-256630, ing. M.B.J. Walda.

Kantoor Maastricht,
Spoorweglaan 11,
6221 BS Maastricht,
telefoon 034-256530,
telefax 043-256804.

Kantoor Venlo,
Horsterweg 144,
5928 NE Venlo,
telefoon 077-875188,
telefax 077-875188.

Sportheilpraktiker
Tierheilpraktiker
Heilpraktiker
Psychotherapeut

▶ Voll- oder Intensivstudium ▶ fundierte Ausbildung in Theorie und Praxis ▶ Einziges Institut mit voller Videounterstützung ▶ Assistenzpraktika ▶ Verbandsschule des Freien Verbandes Deutscher Heilpraktiker

Deutsche Paracelsus Schulen für Naturheilverfahren GmbH

DPS Aachen, Friedrichstr. 17-19a 52070 Aachen, ☎ 0241-50 4771 täglich, auch Sa. und So. bis 21 Uhr
DPS Düsseldorf, Graf-Adolf-Str. 18a 40212 Düsseldorf, ☎ 0211-3 28 18 58 täglich, auch Sa. und So. bis 21 Uhr

GROOTHANDEL IN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

Scholtens B.V. is een groothandel in boeken en tijdschriften met vestigingen in Sittard en in Sint-Niklaas (België). Het modern geautomatiseerd bedrijf in Sittard telt een personeelsbestand van 120 medewerk(st)ers.

Binnen ons bedrijf in Sittard ontstaat een vakature voor een

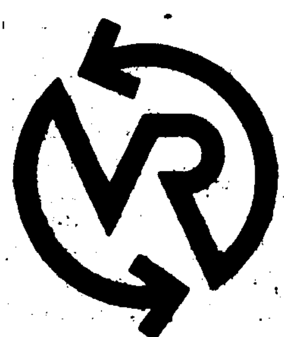
part-time medewerk(st)er personeelszaken

Funktie-inhoud:
- uitvoeren van de salarisadministratie (geautomatiseerd systeem met een externe verwerking);
- beheren en kontroleren van de tijdsregistratie;
- beheren en verzorgen van de ziekte-administratie;
- verzorgen van de personeelsadministratie;
- zonodig administratieve ondersteuning van hoofd personeelszaken.

Funktie-eisen:
- MBO-niveau;
- kennis en ervaring met loon/salarisverwerking;
- kennis van de sociale wetgeving;
- kennis van WP, Lotus, MS-Dos;
- bereid zich voornamelijk in de beginfase full-time te werken;
- onder grote druk, sterk afwisselende aktiviteiten aankunnen;
- sterke persoonlijkheid met goede kontaktuele vaardigheden;
- weet met de vertrouwelijke informatie waarmee gewerkt wordt om te gaan;
- leeftijd 25 tot 30 jaar.

Kandidaten die menen te voldoen aan het funktie-profiel en interesse hebben in deze verantwoordelijke baan, wordt verzocht hun schriftelijke sollicitatie met een uitgebreid c.v. te richten aan:

SCHOLTENS B.V.
t.a.v. de heer J. Leenders, hoofd Personeelszaken
Nusterweg 61B - 6136 XA Sittard

Gevaarlijke afvalstoffen

Verol Recycling Limburg bv is een groeiende onderneming met 40 medewerkers, die activiteiten ontplooit op het gebied van inzameling, opslag en verwerking van gevaarlijke afvalstoffen en chemische afvalmanagement. Tevens geeft Verol Recycling adviezen betreffende opslag, handling van gevaarlijk afval en afvalstoffenmanagement. Verol Recycling beschikt over de hiervoor benodigde Wet milieubeheer-vergunning.

Ankerkade 11
6222 NL Maastricht
Telefoon 043-630640
Telefax 043-630084

VEROL RECYCLING LIMBURG BV

In verband met uitbreiding van ons bedrijf is in ons team van medewerkers plaats voor:

een medewerk(st)er depot/chemocar

Functie-omschrijving:
- * laad- en loswerkzaamheden;
- * controle, sortering, bewerking, verwerking en opslag van gevaarlijke afvalstoffen;
- * inzameling d.m.v. een "chemocar".

Functie-eisen:
- * opleiding MBO-chemie (MLO/MTS-procestechniek of gelijkwaardig);
- * groot gevoel voor orde, veiligheid en hygiëne;
- * goede contactuele eigenschappen;
- * in teamverband en zelfstandig kunnen werken;
- * rijbewijs B C (E);
- * bereidheid tot het volgen van cursussen;
- * leeftijd tot 30 jaar;
- * ADR/VLG stukgoed certificaat is een pré.

Een aanstellingskeuring maakt deel uit van de sollicitatieprocedure.

Wij bieden:
- * een interessante en gevarieerde job;
- * 4-daagse werkweek;
- * interne en externe werkzaamheden;
- * 20 verlofdagen;
- * opname in pensioenregeling;
- * reiskostenvergoeding;
- * mogelijkheid tot het volgen van specifieke cursussen;
- * bedrijfsspaarloonregeling.

Voor meer informatie over deze functie kan men telefonisch contact opnemen met dhr. v.d. Boom: 043-630640 tst. 233.

Belangstellenden voor deze functie wordt verzocht hun schriftelijke sollicitatie met c.v. te richten aan de directie van:

Verol Recycling Limburg bv Ankerkade 11, 6222 NL Maastricht.

Duitse cursus
vakdiploma beroepsgoederenvervoer
- ● in Nederland officieel erkend
- ● Cursusduur: 1 week/Examen: 10x per jaar
- ● Venlo * Apeldoorn * Groningen

en/of

vervoer van gevaarlijke stoffen, ADR (Stukgoed)
- ● 2 zaterdagen
- ● STRAELEN (D) BAD BENTHEIM (D)

Barthel - Verkehrs - Seminare
Tel./Fax: 0049-4232-420

bcM is een bouwbedrijf hoofdzakelijk werkzaam in de utiliteitsbouw en woningbouw.

bcM
BV Bouwcombinatie Maastricht
v/h Cremers
Postbus 117, 6200 AC Maastricht
Kommel 18, Maastricht
Telefoon 043-217141
Telefax 043-255868

Wegens uitbreiding van haar werkzaamheden en de uitvoering van een aantal langdurige bouwprojecten heeft *bcM* plaatsingsmogelijkheden voor een

uitvoerder

voor woningbouw- en utiliteitsbouwprojecten.

Functie-omschrijving:
- Het zelfstandig leiden van een groot project of meerdere kleine werken; van planning tot oplevering.

Eisenpakket:
- Opleiding MTS-niveau of gelijkwaardig, evenals ruime ervaring.
- Leeftijd 28-45 jaar.
- Leidinggevende capaciteiten.
- Iemand die 'strenge kwaliteitsbewaking' hoog in het vaandel heeft staan!

Aan de man die aan deze strenge eisen voldoet bieden wij een honorering en secundaire arbeidsvoorwaarden welke de belangrijkheid van zijn functie onderstrepen.

Uw sollicitatie zal zéér vertrouwelijk worden behandeld.

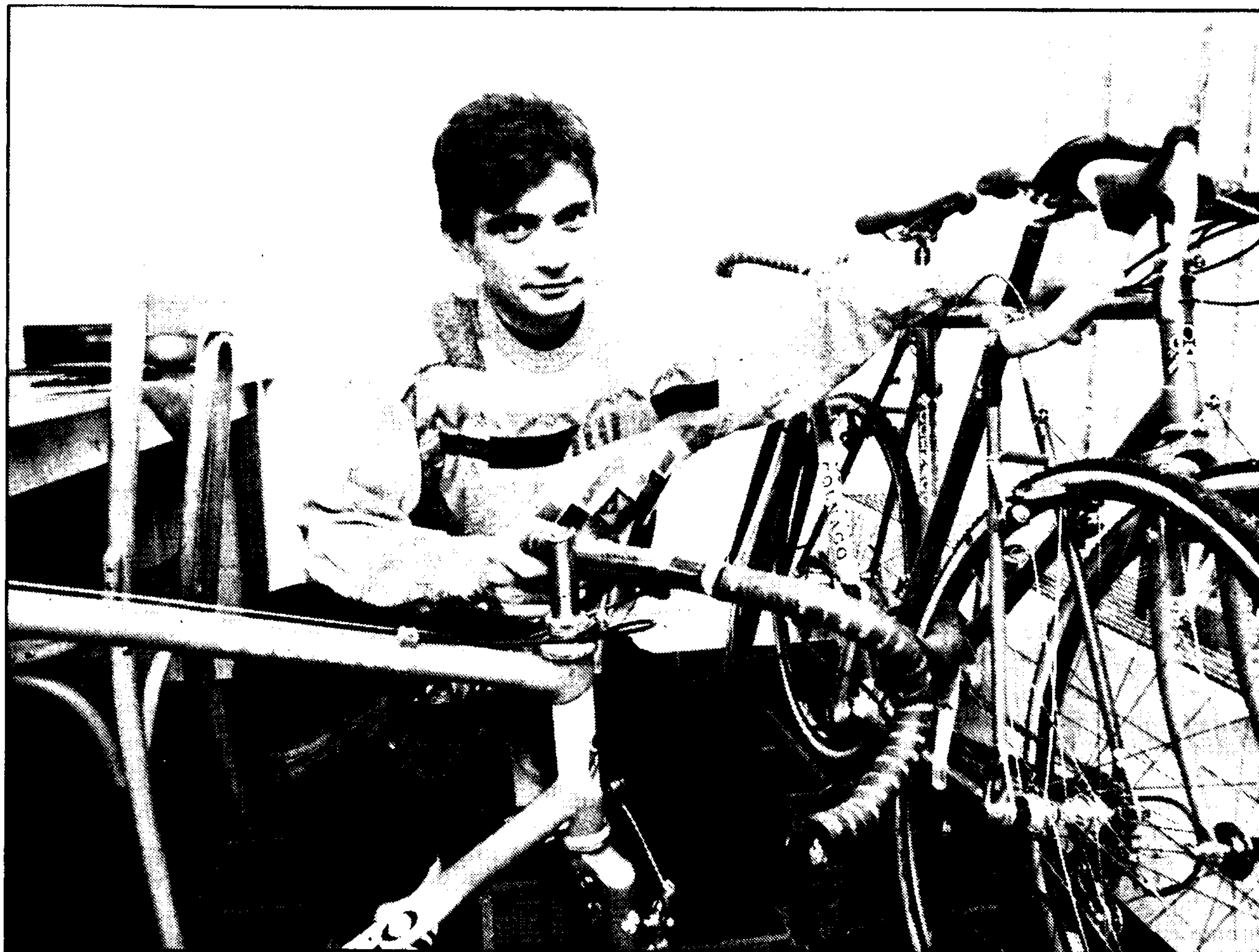
Uw schriftelijke handgeschreven sollicitatie dient te vermelden: leeftijd, opleiding en ervaring en dient gezonden te worden aan:

bcM Postbus 117, 6200 AC Maastricht

HENGELHOEF - Het liefst was Radomir Simunek (32) al in een eerder stadium dan een jaar of vier geleden profrenner geworden. Maar de politieke situatie in het vroegere oostblok stond een dergelijke status tot het einde van de jaren tachtig in de weg. Pas toen de Sovjetunie ophield te bestaan en de democratie ook tot de satellietstaten van Moskou doordrong, veranderde alles. De Tsjechische wielrenner, die in het veldrijden reeds een reputatie tot ver over de grenzen had opgebouwd, kon overstappen naar de beroepsklasse. Hij deed het meteen goed en veroverde reeds in 1991 de regenboogtrui. Adrie van der Poel werd in die mondiale titelstrijd, destijds in Gieten gehouden, naar de tweede plaats verwezen. Twee eindoverwinningen van Radomir Simunek in het Super Prestigeklassement, de rangschikking waarvoor de topconfrontaties op het gebied van cyclocross tellen, accentueerden de titel. Die had hij overigens bij de junioren (1980) en amateurs (1983 en 1984) ook reeds veroverd. De Tsjech was een echte veldheer geworden.

Radomir Simunek: 'Bij aanrijding vielen drie doden te betreuren'

● *„Mijn keuze voor de cyclocross was niet moeilijk."*

Foto's: FRANS RADE

Veldheer uit Tsjechië

● *Radomir Simunek is met echtgenote Jana en de twee zonen tijdelijk neergestreken in Hengelhoef, Belgisch Limburg.*

„Tijd voor een interview?" herhaalt hij het telefonisch verzoek hiertoe. „Geen probleem. Ik kom binnenkort naar Hengelhoef in Belgisch Limburg, waar ik vaker tijdens het winterseizoen vertoef." Lekker centraal gelegen voor de wedstrijden in België, Nederland, Noord-Frankrijk en de Duitse grensstreek. „Zullen we dáár afspreken?"

Zo gezegd zo gedaan. Vakantiedorp Hengelhoef, gelegen op een steenworp afstand van Genk aan de autoweg Heerlen-Antwerpen, vergt een rijtijd van nog geen half uur. In ieder geval beduidend dichterbij dan Pilzen, de eigenlijke woonplaats van de vlot Duits sprekende Radomir Simunek uit het westen van Tsjechië.

Rond de jaarwisseling keert hij met echtgenote Jana en de twee kinderen - Radomir junior (11) en Danny (4) - terug naar huis. „Jana is lerares boekhouden. Begin januari wordt het schooljaar hervat," verduidelijkt hij. „Het feit, dat ik met het gezin in België ben komt derhalve alleen door de wintervakantie. Vóór en na dit tijdvak ligt mijn werkterrein in heel West- en Midden-Europa. Daar kun je vrouw en kinderen moeilijk mee naar toe nemen."

Crossen heeft hij altijd gedaan, ook al was hij in de beginperiode van zijn loopbaan ('ik debuteerde op dertienjarige leeftijd') zowel baan- als wegrenner. „In Tsjechoslowakije, dat toentertijd nog niet was opgesplitst in de republieken Tsjechië en Slowakije, was zoiets heel gewoon."

Op de baan vlotte het vooralsnog niet best. Als wegrenner kwam hij daarentegen aardig voor de dag. „Bij de amateurs nam ik deel aan etappekoersen van het kaliber Ronde van Bohemen. Niettemin, het stond allemaal in het teken van de voorbereiding op het winterseizoen. Nee, de Vredeskoers (Warschau-Berlijn-Praag, red.) heb ik nooit gereden."

De cyclocross had een speciale aantrekkingskracht op hem. Niet verwonderlijk, zijn oom Milos Fisera blonk uit in het veldrijden. „Hij was mijn grote voorbeeld. Doordat ik als nieuweling en junior vier keer op de nationale titel beslag legde was mijn keuze dan ook erg gemakkelijk."

door

WIEL VERHEESEN

Toen Radomir Simunek als topamateur de strijd aanbond tegen de Westeuropese profelite (alleen het WK werd destijds apart voor beroepsrenners en amateurs gehouden) behoorden Roland Liboton, Hennie Stamsnijder, Albert Zweifel, etcetera tot zijn opponenten.
„Het was altijd mijn wens om óók als beroepsrenner te kunnen starten. Maar het mocht gewoon niet van de overheid. Uiteraard had ik mijn land de rug toe kunnen keren om mij in het westen als professional te vestigen. Duizend en een keer heb ik er aan gedacht. Telkens zette ik het ook weer uit mijn hoofd."

Vluchten uit Tsjechoslowakije? Zijn familie en vrienden achterlaten om elders veel geld te verdienen? Nee, dat nooit.

„Gelukkig kwam een paar jaar geleden de politieke omwenteling. Ik hoop nog zeker tot mijn vijfendertigste op niveau te kunnen presteren. Lukt het niet, stop ik gegarandeerd. Ergens rond de twintigste of vijfentwintigste positie ploeteren is niets voor mij. Zelfs wanneer ik dan nog goed kan verdienen omdat mijn naam daarvoor gedurende enige tijd garant staat, haak ik af."

Radomir Simunek was in de beginjaren van zijn loopbaan nog geen inwoner van Pilzen.
„Ik kwam in Plzeň, zoals de Tsjechische benaming van de stad is, terecht toen ik opgeroepen werd voor militaire dienst. Tevoren woonde ik ongeveer honderdtwintig kilometer ten noorden van Praag, in Vrchlabi, dat in de tweede wereldoorlog nog deeluitmaakte van het Duitse protectoraat Bohemen en Moravië."

Als topsporter kreeg hij in het leger alle faciliteiten. Zijn podiumplaatsen in het WK voor amateurs waren daarvan het gevolg: tweede in 1982 achter oom Milos Fisera in het Franse Lanarvilly; eerste één jaar later in het Engelse Birmingham, gevolgd door wéér een regenboogtrui twaalf maanden nadien.

„Die veroverde ik in Oss. Voeg daar mijn proftitel uit Gieten aan toe en het is duidelijk, dat ik een speciale band met Nederland heb. Weet je, dat ik ook eens aan een van de criteriums heb deelgenomen na afloop van de Tour de France. Wáár precies? Ik weet het niet meer. Het was in de buurt van Oss." Echtgenote Jana komt te hulp. „Boxmeer," zegt zij.

Radomir Simunek: „Enkele maanden geleden heb ik ook een heuse etappekoers gereden. Tour de Limousin in Frankrijk. Het was een vierdaagse waarin ik trouwens niet de enige crosser was. Danny de Bie, een van mijn Belgische concurrenten, behoorde ook tot het deelnemersveld. Enkele andere collega's idem dito. Bij Saxon, de firma waar ik evenals huidige wereldkampioen Paul Herijgers onder contract sta, heeft men naast veldrijders tevens enkele jongens voor de wegwedstrijden in dienst."

Criteriums kon hij, hoe dan ook, vaker op zijn programma zetten. Met de status van ex-wereldkampioen cyclocross zou hij zelfs extra cachet aan het getol rond kerk en kroeg kunnen geven. Bovendien, het leverde gegarandeerd een aardig bedrag aan startgeld op.
„Toch sla ik de aanbiedingen af," zegt hij. „In de zomermaanden ben ik liever thuis, waar ik mij rustig kan voorbereiden op het cyclocross-gebeuren. Als professional ben ik in de herfst en winter reeds vaak genoeg op reis. Dertig, vijfendertig wedstrijden is heel gewoon. Ik heb van mijn sponsor een auto gekregen waarmee ik ieder jaar een slordige zestig- à tachtigduizend kilometer rijd. Als de weersomstandigheden te slecht zijn of de afstand te groot prefereer ik het vliegtuig."

Omdat hij twee mecaniciens naar de wedstrijden meeneemt hoeft hijzelf overigens niet altijd achter het stuur van de auto.
„Mijn helpers rijden bij toerbeurt. Ik kan ondertussen rusten. Komt goed uit, want soms komen we laat in de nacht in het hotel aan. Wanneer ik, zoals nu het geval is, voor enige tijd in België neerstrijk blijven mijn Tsjechische mecaniciens thuis. De ploegleiding zorgt dan voor een Belgische helper. De afstanden, die ik in deze periode moet overbruggen zijn nooit groot."

Eén autorit zal hij nooit vergeten. Hij spreekt er liever niet over. Het is dan ook een heel trieste ervaring. In slecht weer terugkerend van een cross in Praag kwam hij op weg naar Pilzen eens in botsing met een andere wagen. De gevolgen waren verschrikkelijk. Drie mensen vonden de dood. Allemaal inzittenden van de andere wagen. Zelf hield Radomir Simunek een gebroken enkel aan de aanrijding over. Maar dat was niets vergeleken met het andere.

„Zelfs het feit, dat ik geruime tijd uitgeschakeld werd woog uiteraard niet op tegen alles wat gebeurd was. Ik werd schuldig bevonden aan de botsing met fatale afloop."

Een rechtbank veroordeelde hem tot een zware geldboete én gevangenisstraf van achttien maanden. Meteen na de veroordeling kondigde Radomir Simunek al aan een gratieverzoek bij president Havel in te dienen. Het verzoek werd niet gehonoreerd, althans niet in eerste instantie.
„Naderhand wél," zegt hij. „ofschoon mijn straf niet helemaal werd kwijtgescholden. Vijf maanden kreeg ik."
Het grootste deel daarvan zat hij in een open gevangenis waar hij veel faciliteiten had. Hij kon op allerlei manieren werken aan zijn conditie.

„Naderhand mocht ik in de weekends ook naar huis en bovendien stelde men mij in de gelegenheid trainingsritten te maken. Allemaal geweldig met het oog op mijn carrière. Maar bij de aanrijding op 19 november 1992 vielen drie doden te betreuren. Laat ons asjeblief ophouden er over te praten."

Zijn loopbaan werd in een eerder stadium ook al enkele keren door andere gebeurtenissen beïnvloed. In Asper (België) kwam hij begin 1985 zó zwaar ten val dat hij een knieschijf brak.

„Toch had ik de wedstrijd nog uitgereden. Ik herinner mij, dat ik Frank van Bakel achter mij hield. De pijn in mijn knie werd steeds erger, ook al omdat ik direct na afloop in de auto stapte en naar Frankrijk vertrok. Daar zou ik 's anderendaags aan de start moeten komen. In plaats van een hotel te zoeken bracht mijn mecanicien mij naar het dichtstbijgelegen ziekenhuis. Daar werd vastgesteld wat ik werkelijk aan de val had overgehouden. Het kostte mij een half jaar non-activiteit."

Simunek was destijds nog amateur, maar de gedwongen rustpauze betekende toch een flinke financiële aderlating. Renners uit Oost- en Midden-Europa, die tot de wereldtop in een bepaalde discipline behoorden, staken immers nog wel iets meer op zak dan alleen eremetaal.

„Een andere keer werd ik getroffen door een niet goed functionerende hartspier. Dit kwam weer door een virus, dat ik had overgehouden van angina. Driekwart jaar was ik uitgeschakeld." Toen het licht weer op groen werd gezet voelde hij zich de gelukkigste man. Hij kon weer het veld in.

Mede door zijn prestaties kreeg de wielersport in Tsjechië een grotere populariteit. „Weliswaar nog niet zo groot als voetbal, ijshockey en tennis, maar toch goed genoeg voor de vierde plaats. Ik ben een van de vijf profs in ons land. Zij komen bijna allemaal uit Pilzen of omgeving."
Enkele namen van beroepscrossers of amateurs, die een degelijke rol spelen? Radovan Fort, Pavel Elsnic, Ondrej Lukes, Jiri Pospisil, Frantisek Hladik, Kamil Ausbuher en nog een paar. „Wegrenner Svorada is ook in onze contreien neergestreken. Hij is Slowaak. Geweldige sprinter. Dat hebben ze in de Ronde van Italië en Tour de France dit jaar gemerkt. Alles bij elkaar won hij meer dan één etappe."

Hoewel Radomir Simunek en de andere crossers van zijn gehalte niet de fabelachtige bedragen opstrijken, die wegrenners als Miguel Indurain, Tony Rominger en Claudio Chiappucci ten deel vallen wordt allerminst voor de kruimels gestreden. Sponsors betaalden de Tsjech na zijn doorbraak naar de top een jaarsalaris waar Jan Modaal héél ver vanaf zit. En om Simunek aan de start te krijgen zullen telkens enkele duizenden guldens moeten worden neergeteld.

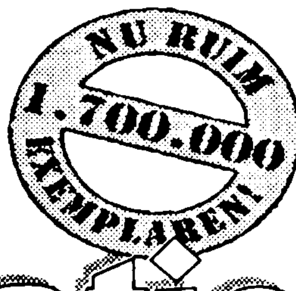
De strijd om de Super Prestige, waarvoor een tiental wedstrijden telt, wordt flink gehonoreerd. Dat geldt niet op de laatste plaats de eindrangschikking. Daarnaast bestaat sinds kort een cyclus van wereldbekerwedstrijden.

Over zijn prestaties in het huidige seizoen is hij dik tevreden. Allicht. In het Super Prestigeklassement staat hij na een stuk of zes wedstrijden bovenaan, gevolgd door Pontoni, Van der Poel, Groenendaal, Fort, De Vos, Janssens en wereldkampioen Herijgers. In de wereldbekerrangschikking, aangevoerd door Pontoni vóór Van der Poel, Chiotti en Herijgers bezet Simunek de vijfde plaats.

„Twee Super Prestigeritten meegerekend heb ik in de voorbije maanden al vijf keer gewonnen, waarvan een keer in Engeland. Het eindklassement op mijn naam brengen is een van de twee grote doelen, die ik nastreef. Het andere? Opnieuw wereldkampioen worden. Over ruim een maand vindt de strijd om de regenboogtrui plaats in het Zwitserse Eschenbach."

Radomir Simunek weet hoe sterk de concurrentie is. Tegelijk beseft hij, dat het er vooral op aan komt om van tegenslag verstoken te blijven.
Na shledanov. Tot ziens.

Vakantie & Recreatie

RDP Vakantie & Recreatie is Nederlands grootste dagbladcombinatie.
Met een betaalde oplage van ruim 1.700.000 exemplaren, goed voor een bereik van 4.2 miljoen reislustige Nederlanders
Voor informatie en reserveringen: RDP, postbus 2, 1800 AA Alkmaar,
Sluitijd woensdag 16.00 uur. Kaderadv. mits gereserveerd donderdag 10.00 uur.

Tel.: 072.196.396, Fax 072.196.484 Advertentiecombinatie van 40 Regionale Dagbladen.

TSJECHIË / SLOWAKIJE

* UP HILL VAKANTIEHUIZEN * GIDS 1995? 020-6249364.

DE BETERE BUNGALOWS, VILLA'S & CHALETS
Op de mooiste plekjes **Volop Keus** All-In Prijzen
Topic Travel Autovakantie-gids: 070-3503309 (Lid SGR).

De goedkoopste wintersportreizen naar TSJECHIE met auto of bus. Al v.a. ƒ 115,- p.w. Ook kerst- en oud en nieuwjaarsreizen naar Praag v.a. ƒ 289,- p.p. Vraag brochure bij GEBO REIZEN 05280-67000/020-6189966.

WINTERSPORT

ALLEEN op wintersport?
Aktieve groepsvakanties
(25-40 en 35-55 jaar) in Oostenrijk. Folder?
Bel Cirkel Holland Vakanties: 08348-2300 lid SGR!

10 DGN. SKIEEN POLEN/TSJECHIE: incl. lift, les, htl vp, grillavond, extra diner bij vertrek, ontbijt bij aankomst Ned. v.a. ƒ 375,- p.p. Bel Euro 90: 077-548884. Lid SGR.

Skiëen in Tsjechie/Polen 10 dagen bus, hotel H.P. v.a. ƒ 465,- MEVO Reizen Holten: 05725-1547 (lid SGR).

!! SNEEUW, SNEEUW, SNEEUW !!
Razendvoordelig skiën in Oostenrijk, Frankrijk en Italië. Bus + app/hp + skipas al v.a. ƒ 299,-! Gratis brochure BIZZ TRAVEL: 050-144255 Lid ANVR/SGR.

Skiën in Tsjechië is DUUR doen voor WEINIG geld! Prima 3***hotel, HP, eigen skischool, Royal Class bus enz. v.a. ƒ 315,- p.p. p.wk. FUN TRAVELS 038-600175, SGR/ANVR.

Söll, OOSTENRIJK, half geld in de periode van 9 t/m 28 jan. en na 9 maart. Vriendelijk en modern ingerichte appartementen in maisonette stijl voor 2, 4 of 6 pers. Bel ons rechtstreeks App. Alpin, fam. Edinger Tel. 0043.53.33.51.59. of s' avonds 0043.53.58.83.63.

SPANJE

● GRATIS GIDS '95 10/17 dgn app. v.a. ƒ 199, hotel ƒ 249, camping ƒ 319. Boosten busreizen 045-227777 sgr.

Aktieve rondreis Spanje 20 dgn. ƒ 1895,- incl. vliegreis, hotels, vervoer etc. Div. vertrekdata. Folder? Djoser 071-126400 lid SGR.

FREELINE (ANVR/SGR) Nu meegaan met onze wekelijkse royal Class busreizen naar die hoge kwaliteits hotels en app. in Benidorm of Calpe voor die te gek lage prijzen + gratis zon en temp. van 20-25 °C. meepikken. Doen! Maar....... Hou u vast, als u het nieuwe busreizenprogramma '95 C. Brava/Salou ziet. Bestel nu! Want zou u ook die geplande 10 dgse reis in april, mei of juni naar hotel of app. aan de C. Brava helemaal voor niks willen maken? Ja toch!!! 04970-16461 24 uur per dag.

De nieuwe SNOEYINK SPANJEREISGIDS '95 met meer dan 90 prima hotels en appartementen is uit! Goede kwaliteit tegen lage prijzen. Hoge kinderkortingen. Vraag GRATIS GIDS bij uw reisburo of bel: SNOEYINK BUS + AUTOREIZEN 05410-32000, anvr/sgr.

COSTA BRAVA-Blanes. Vakantiewoningen te huur. CodaB Reizen: 050-415210.

Voor JONGEREN. Camping met luxe ingerichte tent aan/bij strand en disco's. Bel Camping Holidays 020-6910619/NBBS 071-232020.

ITALIË

Pubital Promotions t.h. mooie (sta)caravans en bung. in N-Italië. Gardameer, Toscane, Lago Maggiore. Vraag brochure aan 033-950638.

AUTOVAKANTIES IN ITALIE
Caldonazzomeer-Levicomeer-Kalterersee-Gardameer-Ledromeer-Bloemenriviera.
250 woningen (2-10 pers.), bungalows, parken in kindvriendelijk veelzijdig gebied voor jong en oud VAKANTIE VALSUGANA 02155-27475 (Gratis gids).

GRIEKENLAND

CORFU, KRETA, SAMOS, LESBOS, LEFKAS Vakantiewoningen, pensions, en hotels voor 2-6 pers. Vlak bij zee. v.a. ƒ 145 p.w. Evt. ook vlucht v.a. ƒ 550 p.p. Gratis brochures: ROSS HOLIDAYS 08894-24848 SGR.

Rustig ZUID-KRETA, vraag onze uitgebreide brochure SGR, BOSMAN REIZEN: 01184-72007. Vroegboekkorting

Aktieve rondreis Griekenland 22 dgn. ƒ 1895,- incl. vliegreis, hotels, vervoer etc. Div vertrekdata v.a. 15-4-95. Folder? Djoser 071-126400 lid SGR.

TURKIJE

De NIEUWE Turkijegids voor 1995 is uit. Bel voor een GRATIS brochure HTC Super reizen (ANVR/SGR) 040-436600 of inf. bij uw ANVR reisburo.

Aktieve rondreis West-Turkije 22 dgn. ƒ 1695,- Oost-Turkije 22 dgn ƒ 1695,- incl.vliegreis, hotels, vervoer etc. Div vertrekdata v.a. 9-4-95. Folder? Djoser 071-126400 lid SGR

DENEMARKEN

RUIM 25.000 VAKANTIEWONINGEN
SPECIALE HOTELARRANGEMENTEN MET GRATIS TOEGANGSKAARTEN LEGOLAND
Vraag tegen portokosten ons infopakket met:
● DANSOMMER ● DANCENTER ● NOVASOL ● ULFBORG VEMB
● LANGELAND / FYN / AERO ● ODDER ● DIV. TOURISTBUREAUS
Reserveer nu, er is nu nog volop keus.
Dansk Feriehus Bookingburo
WINNAAR VAN DE "LITTLE MERMAID TRAVEL AWARD 1994"
Geen reserverings-kosten!
Hoofdweg 99 - Postbus 5 - 9680 AA Midwolda
Telefoon 05975-1416 - Fax 05975-2924
Onbetwist de Denemarken Specialist

AZIË

Aktieve rondreis SRI LANKA 23 dgn. ƒ 2495,- incl. vliegreis, hotels, vervoer etc. Div. vertrekdata. Folder? Djoser 071-126400 lid SGR.

Avontuurlijke rondreis Indonesië 23-34 dgn. v.a. ƒ 2795,- Rondreis India/Nepal 27 dgn. v.a. ƒ 2795,-. Rondreis Zuid-India 27 dgn. ƒ 2595,-. Rondreis Thailand 26 dgn. ƒ 2495,-. Rondreis Vietnam 25 dgn. ƒ 3195,- incl. vliegreis, hotels, vervoer etc. Div. vertrekdata. Folder? DJOSER 071-126400 Lid SGR.

INDONESIË

25-daagse verzorgde hotelrondreis Sumatra/java/Bali ƒ 3295,-. Delta Reizen: 071-146649 (ANVR/SGR).

SUMATRA-JAVA-BALI, uw droomreis voor 1995, 33 dgn. v.a. ƒ 3675,-. Folder DISCOVER: 020-6854506 SGR.

Avontuurlijke rondreis Sumatra, Java, Bali, Sunda eilanden en Sulawesi 22-34 dgn. v.a. ƒ 2795,-incl. vliegreis, hotels, vervoer etc. Div. vertrekdata. Folder? DJOSER 071-126400 Lid SGR.

REIZEN van kwaliteit door kleine busjes veel contact met de bevolking van INDONESIE en THAILAND ook 60 + individuele reizen. SMARAGD REIZEN 02280-12231, SGR. Dia-pres. 6 jan. Arnhem, 13 jan. Zwolle, 14 jan. A'dam.

24 dg. Java-Bali ƒ 2.825,- /31 dg. Sumatra-Java-Bali ƒ 3.450,- Volledig verzorgd met RJA. Met Singapore Airlines is 23 dg. ƒ 2990,- /30 dg. ƒ 3650,- in 1995. AHA TOURS 030-443332 / 02230-21993 / 070-3852199.

GRATIS PRIJSOPGAVE van uw advertentie
bel: 072 - 196596 of fax: 072 - 196484

PORTUGAL

Voor JONGEREN. Camping met luxe ingerichte tent aan/bij strand en disco's. Bel Camping Holidays 020-6910619/NBBS 071-232020.

HONGARIJE

BALATONMEER e/o, zeer kindvriendelijk. Div. vak. won. 2-12 pers. Hotels/app. en campings. Almaditours 055-429015/331472.

Voor JONGEREN. Camping met luxe ingerichte tent aan/bij strand en disco's. Bel Camping Holidays 020-6910619/NBBS 071-232020.

BULGARIJE

Voor JONGEREN. Camping met luxe ingerichte tent aan/bij strand en disco's. Bel Camping Holidays 020-6910619/NBBS 071-232020.

ITALIË

ITALSOL-GARDAMEER een fijne vak. op de camping, in de kampeerhuisjes of op het mooie park RIAI met app. en villetta's. Gratis brochure: ITALSOL tel. 085-420774.

Voor JONGEREN. Camping met luxe ingerichte tent aan/bij strand en disco's. Bel Camping Holidays 020-6910619/NBBS 071-232020.

Hoe bereikt u in één keer 4,2 miljoen lezers? Bel 072 - 196596

GRIEKENLAND

Voor JONGEREN. Camping met luxe ingerichte tent aan/bij strand en disco's. Bel Camping Holidays 020-6910619/NBBS 071-232020.

TURKIJE

Voor JONGEREN. Camping met luxe ingerichte tent aan/bij strand en disco's. Bel Camping Holidays 020-6910619/NBBS 071-232020.

KROATIË

ISTRIE, Porec, Pula en Rabac. Hotels/app. en vakantie woningen Ontdek het zelf. Almaditours 055-429015/331472.

VAKANTIE?

ANWB-Reisbureau:
Thuis in de hele wereld

AZIË

Geniet mee op onze aktieve rondreis door Singapore, Indonesie, Maleisie & Thailand. We bezoeken traditionele marktjes met vriendelijke kooplui en bekijken de bijna vredige "Bull Fights". We maken kennis met een indrukwekkende natuur van vulkanen, heldere meren, oerwoud en oerang oetang apen. Nu v.a. ƒ 2479,- incl. KLM retour, nederlandse reisleiding, alle vervoer per taxi, boot en bus, en alle overnachtingen in goede hotels. Meer info? Bel CHARACTER: 030-292474. Let op! U vliegt met KLM. Dus gratis "Airmiles" kado!

INDONESIË

INDONESIE &
HET VERRE OOSTEN 95/96

De nieuwe 196 pagina's tellende brochure 95/96 van
De Boer & Wendel,
de Indonesië specialisten
is weer uit.
Het grootste en meest gevarieerde aanbod rondreizen en strandvakanties naar: Indonesië, India, Nepal, Sri Lanka, Maleisië, Thailand, China, Tibet, Vietnam, Australië en Nieuw Zeeland.
De gids ligt klaar bij uw ANVR reisburo of Rabobank.

Wij nodigen u uit voor onze informatieve en gratis dia-presentatie.

Indonesië:	China:
5/1 Leiden	7/1 Maastricht
6/1 Rotterdam	15/1 Breda
7/1 Maastricht	Thailand/Vietnam:
8/1 Heerlen	7/1 Maastricht
12/1 Tilburg	14/1 Eindhoven
13/1 Amsterdam	India/Nepal/Sri Lanka:
14/1 Eindhoven	15/1 Breda
15/1 Breda	Maleisie/Thailand:
17/1 Alkmaar	21/1 Den Bosch
19/1 Utrecht	Australie:
20/1 Arnhem	21/1 Den Bosch
21/1 Den Bosch	

Belt u even: 023-33 91 51
De Boer & Wendel
Voor kwaliteit en betrouwbaarheid. lid anvr/sgr/iata.

CHINA

Aktieve rondreis China 31 dgn. ƒ 3995,- incl. vliegreis, vervoer, hotels etc. Div. vertrekdata. Folder? Djoser 071-126400 lid SGR.

VER. STATEN / CANADA

GA MET JAN DOETS NAAR AMERIKA... OF GA NIET.

★ De eerste en enige echte Amerika-specialist.
★ Alleen exclusieve reizen.
★ Reizen op maat.

Jan Doets America Tours in Heerhugowaard: the gateway to the USA and Canada.

Bel nu 072-620824 voor de 364 pagina's dikke brochure 'Summer in America & Canada 1995'.

Gerrit Rietveldweg 1, 1703 DD Heerhugowaard.
Tel. 02207-53333. Fax 02207-45940.

AUSTRALIË / N. ZEELAND

Aktieve rondreis Nieuw Zeeland 26 dgn. ƒ 3995,- incl. vliegreis, hotels, vervoer etc. Div. vertrekdata Folder? Djoser 071-126400 lid SGR.

AFRIKA

Avontuurlijke rondreis kenia 24 dgn. ƒ 319 incl. vliegreis, safari etc. Div. vertrekdata Folder? Djoser 071-126400 lid SGR.

Aktieve rondreis Marokko 22 dgn ƒ 1895,- incl. vl hotels, vervoer etc. Div. vertrekdata v.a. 8-4 Folder? Djoser 071-126400 lid SGR.

EGYPTE

Avontuurlijke rondreis EGYPTE 15-22 dgn. v.a. incl. vliegreis, hotels, vervoer etc. Div. vertre Folder? DJOSER 071-126400 Lid SGR.

MIDDEN-OOSTEN

Aktieve rondreis Jemen 23 dgn. ƒ 2795,- incl. vl hotels, vervoer etc. Div. vertrekdata v.a. 5-2 Folder? Djoser 071-126400 Lid SGR.

Aktieve rondreis Syrië/Jordanië 21 dgn. ƒ 2195 vliegreis, hotels, vervoer etc. Div. (extra) vertre Folder? Djoser 071-126400 lid SGR.

MIDDEN-AMERIKA

*Rondreis: MEXICO-Guatemala-Belize. 23/30 ƒ 2995,- Uitgebreide folder DISCOVER: 020-6854

Aktieve rondreis Mexico/Guatemala 27 dgn ƒ 34 vliegreis, hotels, vervoer etc. Div. vertrekd Folder? Djoser 071-126400 Lid SGR

LATIJNS AMERIKA

Aktieve rondreis Ecuador 27 dgn. ƒ 3095,- Boli 29 dgn. ƒ 3795,- incl. vliegreis, hotels, vervoer vertrekdata. Folder? Djoser 071-126400 lid S

NEDERLANDSE ANTILLEN

Annulering CARNAVAL ARUBA 17/12-3/4 luxe pers) zwembad, stranden, KLM-vlucht. Tel:0226

De GROOTSTE KEUZE in Vak.app. met EXTRA vluchten op zonnig ARUBA, BONAIRE, CURAC SINT MAARTEN, bij CARE Tel:02260-1551

Bij Creatief zit u helemaal goed voor uw vakantie.

Alle Creatief Vakantieparken op een rijtje.

Op de Waddeneilanden:
Appartementencomplex Vitamaris op Schiermonnikoog
Appartementencomplex Ameland State op Ameland
Beach Park Texel op Texel Creatief Exklusief
Appartementencomplex Bosch en Zee op Texel

Aan de Waddenzee:
Natuurdorp Suyderoogh aan het Lauwersmeer

Drenthe en omgeving:
Het Pagecentrum bij Stadskanaal
Bungalowpark Het Drentse Wold bij Smilde
Bungalowpark Het Hart van Drenthe bij Westerbork
Vakantiedorp Het Land van Bartje bij Borger

Aan het IJsselmeer:
Vakantiedorp Het Grootslag bij Andijk

In Overijssel:
Resort De "Eese" bij Steenwijk
Bungalowpark De Vlegge bij Sibculo
Bungalowpark De Buurserbeek bij Haaksbergen
Landgoed De Elsgraven bij Rijssen Creatief Exklusief

Aan het Veluwemeer:
Budgetpark De Boschberg bij Walibi Flevo

Veluwe/Gelderse Vallei:
Bungalowpark De Berkenhorst bij Kootwijk, hartje Veluwe
Vakantiepark Klein Ruwinkel bij Scherpenzeel

Zeeland:
Resort "Haamstede" bij Burgh Haamstede Creatief Exklusief
Villapark Livingstone bij Burgh Haamstede Creatief Exklusief

Brabant/Limburg:
Bungalowpark De Vers bij Overloon
Bungalowpark Het Roekenbosch in Noord-Limburg
Bungalowpark 't Vosseven bij Weert
Bungalowpark Reevallis bij Vaals

Belgische Ardennen:
Domaine Long Pré bij Stavelot
Bungalowpark Le Vieux Sart bij Stavelot
Domaine de Chôdes bij Malmedy
Village les Gottales bij Stavelot

Altijd op de allermooiste plekjes.
U ontdekt de Creatief Vakantieparken op de allermooiste plekjes in Nederland en België. Kies uw eigen favoriete vakantiestek: Creatief vindt u van de Waddeneilanden tot in de Belgische Ardennen en van de Zeeuwse stranden tot over de Drentse Hondsrug. Variatie volop: elk park is weer nèt even anders en uniek. Creatief biedt zo voor elk wat wils. Want nergens treft u zoveel mogelijkheden aan in parken, omgeving en type accommodatie.

De meeste keus in Vakantieparken in Nederland.
Vergelijk maar eens het grote gezellige Familiepark Het Land van Bartje bij Borger met het exklusieve Beach Park Texel, waar villa's zijn met sauna en zonnebank. Of met het romantische Landgoed De Elsgraven bij Rijssen, waar de bedden in uw fraaie landhuis al voor u zijn opgemaakt. Dit zijn slechts enkele voorbeelden uit het grote en gevarieerde Creatief-aanbod. Bij Creatief hebt u verder de keus uit diverse comfortabele vakantieverblijven van luxe villa tot appartement (2 tot 8 personen).

Creatief: al jaren een zeer betrouwbare organisatie.
Al meer dan 12 jaar staat Creatief Vakantieparken garant voor grandioze vakanties. Gastvrij, betrouwbaar, 100% service en erg voordelige prijzen, daar kan elke gast op rekenen op ieder Creatief-park. Dat die sukses-formule aanslaat, blijk wel uit het feit, dat we uitgegroeid zijn van 5 naar maar liefst **27** vakantieparken op de allermooiste plekjes in Nederland en Belgie. Hiermee is Creatief de grootste aanbieder wat aantal vakantieparken in Nederland betreft. Volop en gevarieerd vakantieplezier: sporten, luieren, natuur, aktief bezig zijn, alles kan bij Creatief. Per stel, per groep of met het gezin: u hebt het zelf voor het kiezen.

Creatief staat garant voor service en kwaliteit.
Door de groei bij Creatief zijn er de laatste jaren veel nieuwe parken bijgekomen, met stuk voor stuk kwaliteits-bungalows. Wij doen er alles aan om het onze gasten 100% naar de zin te maken. Daarom stellen wij zeer strenge eisen aan onderhoud, schoonmaak en uiterlijk van onze vaak nieuwe bungalows. Die zien er het hele jaar door van binnen en van buiten altijd prima onderhouden en fris uit.

Mensen, wat 'n keus......
Wat en waar u maar wenst, bij Creatief is het mogelijk. In accommodatie: van landhuis tot appartement. In omgeving: van strand en zee tot het afwisselende landschap van bos en heidevelden. In allerlei faciliteiten: van fietsenverhuur tot subtropisch zwembad. Wanneer u maar wilt: een hele week vakantie, een midweek, een weekend, alles kan het hele jaar door.

Zó voordelig is alléén Creatief:
Lang weekend voor maar **210,-!** Met 6 personen in een comfortabele bungalow, dat is **nog geen 12 gulden p.p. per dag**. Dit is slechts één van de vele Prijsknallers van Creatief. Want wat dacht u van een hele week voor **345,-** aan het IJsselmeer, in een bungalow voor 4 personen. Of van een midweek voor **295,-** in 'n Creatief Exklusief park voor 4 personen. Kijk zelf voor nog méér voordelige vakantie-mogelijkheden in onze brochure.

Bij Creatief boekt u rechtstreeks, zonder tussenschakels en extra kosten. En dat prijsverschil merkt u meteen. Want Creatief biedt daardoor heel veel **scherp geprijsde** weekends, midweken, weken en arrangementen.

Vraag de gratis Creatief-brochure aan!

Bel omgaand voor de nieuwe, gratis, 140 pagina's dikke kleuren-brochure, of stuur de bon in. En ontdek óók dat de allermooiste en voordeligste vakanties altijd Creatief heten!

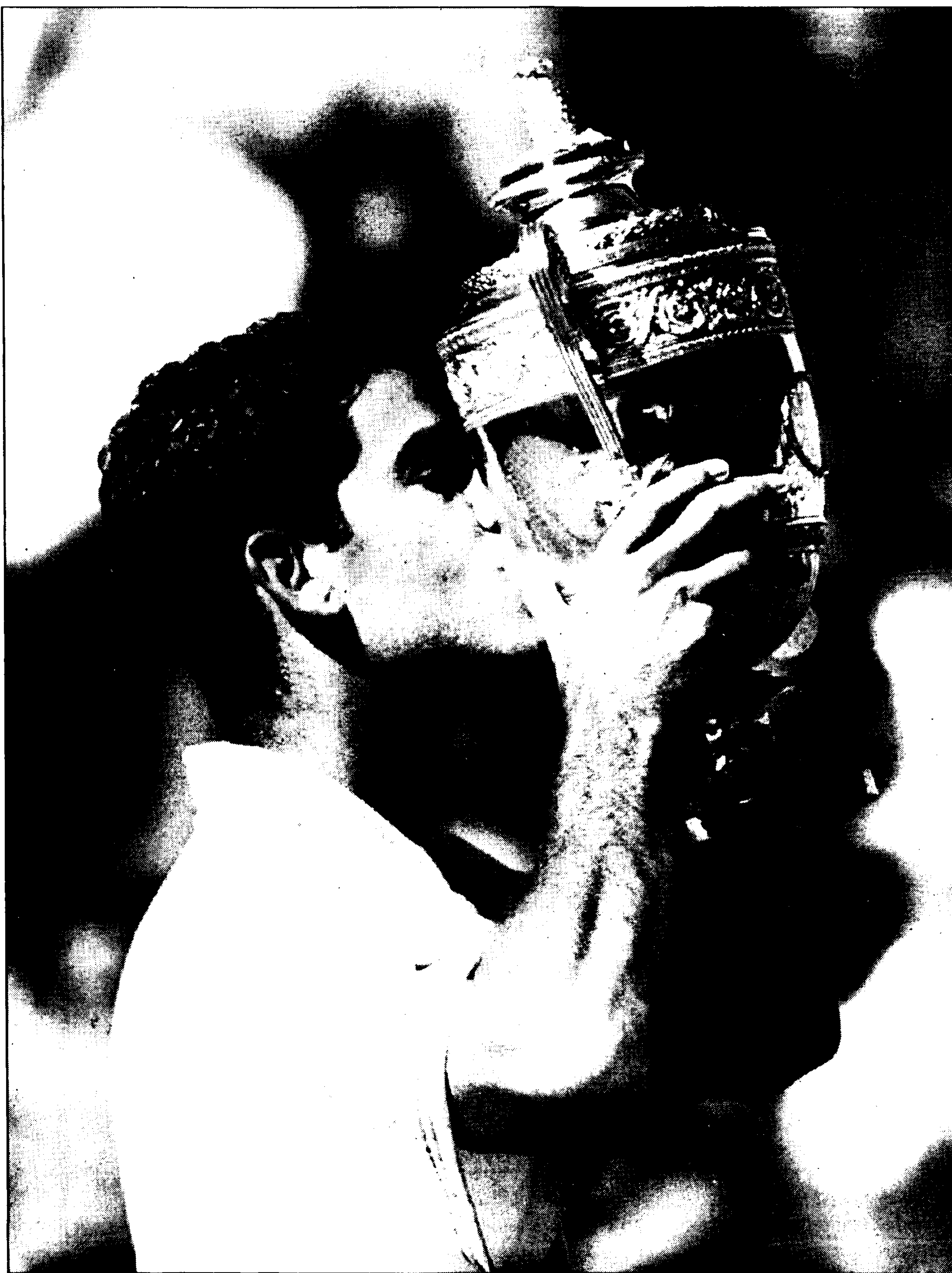
Bon voor méér vakantieplezier.
Ja, stuur mij gratis de 140 pagina's dikke kleurige brochure 1995, boordevol aantrekkelijk geprijsde vakanties.

Naam:..............................m/v*
Voorletters:..............................
Adres:..............................
Postcode:..............................
Woonpl.:..............................
Telefoon:..............................

Deze bon in een ongefrankeerde enveloppe sturen naar: Creatief Vakantieparken, Antwoordnummer 442, 9700 WB Groningen

RD 06

Krullekop, stoppelbaardje van pakweg drie dagen, een mooi atletisch gebeeldhouwd lijf en een bijbels hoofd. Pete Sampras heeft iets goddelijks. De wereldkampioen lijkt het tennis ontstegen. De 23-jarige Amerikaan speelt bij vlagen briljant. „Hij slaat ballen waar anderen slechts van dromen," spreekt collega Jim Courier eerbiedig. Maar de absolute nummer één van de wereld is bovenal zichzelf gebleven. Kil, emotieloos en onverstoorbaar. Het 'no nonsense-type'. „Voor het publiek had hij net zo goed een ballenjongen kunnen zijn," liet Tom Nijssen zich ooit ontvallen. Pete Sampras is, tot ergernis overigens van de tennisbobo's, nu eenmaal geen flamboyante megaster. „Ik ben geen cabaretier. Ik ben zakenman en de tennisbaan is mijn bureau." Pete Sampras grijnst. En dan is hij het gevaarlijkst. De hoffelijke en immer beleefde speler laat liever zijn racket spreken. „Hij ziet er niet bepaald oorlogszuchtig uit, maar hij timmert met het grootste plezier iedereen van de baan," weet coach Tim Gullikson. Pete Sampras staat voor saai, klassiek en verveeld. Maar hij is wel simpelweg de allerbeste.

● *Pete Sampras op Wimbledon. Saai, klassiek en verveeld. Maar wel 'simply the best'.* Foto: REUTER

Pete Sampras laat liever zijn racket spreken

Gewoon de allerbeste

door **FRANS DREISSEN**

ANTWERPEN/MÜNCHEN - De hamburgers dansen in het vet. Op speciaal verzoek van Pete Sampras. De roomservice kijkt al lang niet meer vreemd op van de soms ongebruikelijke bestellingen. „Tennissers zijn nu eenmaal een apart volk." Sportnomaden, die leven uit een koffer. Urenlang op bed liggen met MTV of CNN op de buis. Of soms gewoon wat lui hangen in de leren fauteuils in de lobby. „We zijn niet bepaald de meest sociale sporters," bekent Sampras. „Bijna iedereen is op zichzelf aangewezen. Vrienden maak je in de topsport maar zelden. Het is vaak eenzaam aan de top."

Hij is een opvallende verschijning. Eenvoudig t-shirt, vale korte broek, vlotte pas. De multi-miljonair valt ietwat uit de toon in het luxueuze vijfsterrenhotel. Een wat oudere dame werpt een schichtige en afkeurende blik naar de sportieve jongeman. Maar Sampras heeft meer oog voor de hamburgers die hem worden geserveerd.

Hij bestelt wel eens vaker een 'big mac', biecht hij eerlijk op. „Daar kunnen de duurste diners in de duurste restaurants soms niet tegenop." Pete Sampras verloochent zijn afkomst niet. De zoon van Griekse ouders is opgegroeid in een hamburgercultuur. Snelheid en fast food zitten 'm in het bloed. „Er zit weliswaar een stukje Griekenland in me, maar ik voel me een echte Amerikaan."

Hij is een sloddervos. Ook op de baan. Zijn polo hangt half uit de shorts. Maar zijn spel is weergaloos. Tennisvirtuoos Sampras staat bekend om zijn dodelijke precisie. Hij is zelfs in staat om een vlieg van de achterlijn te serveren. Als 'ace-koning' (vorig jaar 1011 voltreffers) vuurt hij ook regelmatig kogels af op zijn tegenstander. De service zit in dat 1.85 meter lange en 77 kg zware frame gebakken. „Hij doet het spelletje zo simpel lijken. Daarom vraag ik me soms af of de gemiddelde toeschouwer wel ziet hoe goed hij daadwerkelijk is," vraagt coach Gullikson zich oprecht af.

● *Hij kan alles met een bal. Pete Sampras staat bekend om zijn dodelijke precisie. Hij is zelfs in staat om een vlieg van de achterlijn te serveren.* Foto: REUTER.

Sampras straalt braafheid uit. Met een hoffelijk knikje naar de ballenjongens en -meisjes vraagt hij de bal. Eén per servicebeurt. Bewaakt door enorme 'kleerkasten', Swarzeneggers in het kwadraat die geen moment van zijn zijde wijken, voldoet Sampras bovendien na afloop vriendelijk aan het gebedel om handtekeningen. „Ik wil een voorbeeld zijn voor de jeugd. Ik vind image belangrijk en wil gerespecteerd worden. Daarom vloek ik ook nooit op de baan of smijt ik met rackets. Dat is genant. Bovendien heb ik geleerd om mijn gevoelens voor de tegenstander verborgen te houden."

Een ster zonder sterallures. Het leverde Pete Sampras in elk geval de nodige koosnaampjes op. Sweet Pete, Boring Pete, Lovely Pete. „Ik ben normaal en dat is behoorlijk moeilijk bij wat ik doe." Fotografen brengen hun camera's in de aanslag, journalisten belegeren hem en ondertussen wordt van alle kanten aan hem getrokken om hem voor de tv-camera's te slepen. Het circus-Sampras. De Amerikaan laat zich alle plichtplegingen welgevallen. „Je hebt veel verplichtingen. Of ik het leuk vind? Het hoort nu eenmaal bij je vak."

Een jaar lang nummer één, tien toernooititels waaronder twee Grand Slams (Melbourne en Wimbledon) en als bekroning de wereldtitel. Pete Sampras terroriseerde het afgelopen jaar de tennisscene en had soms een onwaarschijnlijke voorsprong van ruim 2000 punten op zijn naaste belager. „Hij is de absolute topper van het moment en misschien wel de beste aller tijden," is de ietwat gekleurde mening van coach Gullikson.

Een nummer-één-notering schept echter verplichtingen. De druk is groter dan normaal, evenals de stress. „Toch is het een lekker gevoel. Mats Wilander is natuurlijk nooit een gelukkige nummer één geweest, maar ik probeer er gewoon het beste van te maken. Ik probeer er ook van te genieten."

En ervan genieten kan Sampras voorlopig nog. Al zal het niet zo makkelijk worden om net als Lendl drie, vier jaar vrijwel ongeslagen te blijven. „Het tennis heeft zich de afgelopen jaren sterk geëvolueerd. Het niveau ligt hoger, de top is breder."

Met alleen talent zou Sampras het nooit zo ver hebben geschopt. Topsport vergt meer: totale opoffering en een ijzeren discipline. De Amerikaan slaat nooit een trainingsessie over en zal ook nooit verzaken in de fitnessruimte. „Ik twijfel nooit aan mijn capaciteiten. Ik heb een groot vertrouwen in mezelf. Als speler én als mens." Tennis beheerst zijn leven. Hij ontzegt zich zelfs georganiseerde uitstapjes of museumbezoekjes tijdens zijn lange verblijven in de tennisoorden. „Ik ben geen toerist en heb me voorgenomen alles te doen om te voorkomen dat ik later spijt krijg van het verspillen van mijn talent."

Volgens de critici is Sampras te eenzijdig met de sport bezig. En dat terwijl het saaie tennis, dat in deze tijden flink onder druk staat en tal van sponsors dreigt te verliezen, het eigenlijk moeten hebben van nieuwe helden. Kleurrijke spelers vooral. Met uitstraling en charisma. De bobo's prediken de show. Vuurwerk en lasershows moeten het tennis nieuw leven inblazen. Net als enkele spelregelwijzigingen. Maar Sampras heeft een afkeer van al die nieuwe ideeën. „Ik ben van het klassieke stempel. Ik ben liever tennisser in plaats van circusartiest."

Tennisnomaad Sampras concentreert zich daarom op een spelletje backgammon en een rondje golf na, volledig op de sport. Hij is als kampioen geboren en was als kind al perfect. Pete Sampras is net als Andre Agassi, Steffi Graf en Goran Ivanisevic het product van een typische carriereplanning. Vader Soterios en moeder Georgia ontdekten het potentieel talent in hun zoon al toen die net drie jaar oud was. „Hij raakte en wierp de ballen al bijna perfect." Uiteindelijk was het zus Stella die kleine Pete de eerste tenniskunstjes leerde op de banen van de highschool. „Op een gegeven moment kwam hij naar mij toe en zei hij dat hij een trainer nodig had," herinnert pa Sampras zich.

Het spel ontwikkelde zich in sneltreinvaart. De echte doorbraak kwam in 1990, op 18-jarige leeftijd. Binnen acht maanden klom Sampras van een nog onbeduidende 81ste plaats naar de top-vijf. „Opeens staan journalisten, sponsors en organisatoren voor je in de rij. Weg privacy, weg gemoedsrust. Daar heb ik in het begin echt moeite mee gehad."

Privé en werk moeten volgens Sampras strikt gescheiden gehouden worden. Het privéleven is hem heilig. „Ik hoef in Amerika gelukkig nog net geen pruik of grote zonnebril op, zoals Boris Becker in Duitsland." Thuis, dat is enkele weken per jaar in Tampa/Florida, kan hij rustig op adem komen en afstand van het tennis nemen. Zijn huis grenst meteen aan de golfbaan, waarop hij regelmatig swingt met zijn golfclubs. „Ik ben eigenlijk een echte huismus. Thuis kan ik lekker ontspannen. Daarom ga ik ook haast nooit op vakantie. Ik lig het liefst in mijn eigen bed. Soms wel tien, elf uur. Tijdens de toernooien ben ik altijd wat onrustiger. Voel ik me minder op mijn gemak. Je voelt die onrust in je onderbewustzijn. Gelukkig gaat mijn vriendin DeLaine (een studente rechten, red.) vaak samen met me op reis."

Pete Sampras heeft eigenlijk maar twee zwakke plekken: zijn fysieke en psychische kwetsbaarheid. Enkel- en schouderblessures spelen hem regelmatig parten. „Ik heb een frustrerende zomer achter de rug," zegt Sampras die na Wimbledon wekenlang door pure overbelasting de plank missloeg. Hij pleit voor meer rustperiodes. „Wij spelen het hele jaar door, terwijl andere sporters kunnen rusten en werken aan het verfijnen van hun spel."

Daarnaast heeft de jonge Amerikaan, groot geworden op de hardcourts, nooit zijn graveltrauma kunnen overwinnen. Ooit hoopt hij nog eens op Roland Garros gelauwerd te mogen worden. „De ultieme uitdaging. Daar verwacht haast niemand een toernooizege van mij. Als mij dat zou lukken dan ben ik pas de beste speler. Dan kan ik iedereen de baas. Overal en altijd."

Grand Slam-toernooien vergen echter nogal wat van de mentale fitness. Boris Becker voelt zich na een slopend evenement soms zo geestelijk uitgeput en psychisch labiel, dat hij zelfmoordplannen koestert. Zover is het bij Sampras nog niet gekomen. Maar ook hij heeft kennisgemaakt met de stress van de 'heilige' toernooien. „Daar moet je presteren. Daar is de druk het grootst, omdat de hele wereld toekijkt en je beoordeelt op die vier evenementen."

Pete Sampras zou er daarom veel voor over hebben om Roland Garros te winnen. „Dat is mooier nog dan een jaar lang nummer één te staan op de wereldranglijst. Dat is maar iets tijdelijks. Grand Slam-zeges pakt niemand je meer af. Maar op gravel moet je geduld opbrengen en dat is mentaal niet gemakkelijk als serve-volleyer."

De weg naar de top was lang en lag bezaaid met heel wat opstakels. Zonder die onweerstaanbare drang om de beste speler van de wereld te worden zou het niet gelukt zijn om de top te halen. „Het ergste vind ik nog dat ik soms maanden van huis ben. Ik logeer dan weliswaar meestal in suites, vlieg eerste klas en word in de watten gelegd. Maar het is toch nergens zo goed als thuis."

Tennisrobot Sampras is de vleesgeworden Amerikaanse droom. Maar hij vertoont toch ook enkele menselijke trekjes. Hij betreurt het bijvoorbeeld dat hij slechts weinig echte vrienden heeft. „Sociale contacten verwateren snel, omdat je bijna het hele jaar door in het buitenland verblijft. Ik heb ook nauwelijks nog vrienden overgehouden uit mijn schooltijd. Door de sport bezocht ik nooit feestjes en was ik eigenlijk zeer eenzijdig bezig. Topsport is eigenlijk asociaal. En ook in het tennis zelf is vriendschap een zeldzaamheid. Iedereen is met zichzelf bezig."

Een leven in dienst van de sport. „Ik zou graag eens een keertje willen skiën, maar dat mag niet." Sponsors en verzekeraars hebben contractueel vastgelegd dat hij niet aan risicovolle sporten mag deelnemen. Bovendien wil hij nog steeds een keertje naar Griekenland. „Daar hebben mijn ouders en voorouders immers gewoond. Maar tot dusver is het er helaas nog niet van gekomen."

Pete Sampras. Achter de kille tennismachine gaat een gewone, nuchtere jongeman schuil. Toch blijft het een komisch gezicht. Een miljonair die in het duurste hotel een 'big mac' bestelt. De serveerster lacht en denkt: „Raar volk toch die tennissers." Pete Sampras grijnst en wint die avond met speels gemak zijn zoveelste partij.

Vakantie & Recreatie

Nu ruim 1.700.000 exemplaren

Voor informatie en reserveringen: RDP, postbus 2, 1800 AA Alkmaar, … Fax 072.196.484

Kunst en Antiek

Antiekbeurs in gemeenschapshuis Roosteren. Za. 24 dec. van 12.00-17.00 uur. Zo. 25 dec. 1e Kerstd. van 11.00-17.00 uur. Ma. 26 dec. 2e Kerstd. van 1.00-18.00 uur. Ruime keuze betaalb. antiek o.a. meubels, verl., klokken, porcelein, koper, curiosa.

Art Restorers Association nederland — Effectief lid
Joanna Hoff... restauratrice van schilderijen en sculpturen. O.L. Vrouweplein 20 A-B, 6211 HE Maastricht. Telefoon 043-259446.

Komt U eens vrijblijvend ... ken naar onze enorme ... lectie ANTIEK o.a.: kasten, tafels, stoelen, klokken, brons, koper, tin enz. ... Scheepers, Panheelderweg 28, Heel. Tel. 04747-1... Iedere dag geopend.

De mooiste grenen en ... keus volgens VT-WONEN en Ariadne vindt u bij Inter Antiek Simpelveld. Irmstr. 64. Telef. 045-443161. ... gen restauratie en ... Maandag gesloten, donderdag koopavond.

Speciale Kerstshow 29, ... en 31 dec. bij WIJSHOF Antiques, Amstenraderweg 9, Hoensbroek-Centrum. Tel. 045-211976. Het adres voor de grootste keuze ... de beste kwaliteit.

Antiek SIMONS Nuth. ... bieden ruime keuze in an... ke meubelen uit Engeland en Frankrijk tegen betaalba... re prijzen met service en ... Ook een ruime afdeling ... tiek grenen en div. acces... voor een gezellig sfeer... interieur. Dorpstr. 45A, Nuth (in het centrum t.o.kerk). 04... 243437. Een begrip voor ... regio! Do. koopavond.

Voor de betere antiek J. Lempers, Valkenburgerweg 49A, Nuth. Tel. 045-241333/244706. Open do. van 18.00 - 21.00 uur, vr. 10.00 - 18.00 uur, za. 11.00 - 15.00 uur. 2e KERSTDAG open vanaf 11.00u.

Te koop KOUSENAUTOMAAT uit de jaren 50 (enig) exemplaar in Nederland. Tel. 046-745327.

Wintersport

Wintersport al geboekt ?? Wij hebben het busje dat u zoekt. Huur een 9-pers. busje v.a. ƒ 94,- p.dag incl. 100 km of ƒ 658,- p.week incl. 1.000 km, incl. BTW. AutoRent Bastiaans, Spoorsingel 50, Heerlen. Vraag onze folder. 045-724141.

SCHAATSEN vóór de Kerst halve prijs. Bert Rekers, Willemstr. 85, Heerlen. Telef. 045-726840.

Vakantie en Rekreatie

Caravans/tenten

Grote Kerst en Nieuwjaarsshow bij RIDDERBEKS
Caravan: Eriba en Home Car
Vouwwagen: Trigano en Tago
Alle 1995 modellen staan voor u klaar.
Tevens verhuur en een ruime keuze in occasions.
Wij wensen u fijne feestdagen
(Show van 24-12 t/m 07-01, zon/feestdagen gesloten)
Prinsenbaan 180 in Koningsbosch. Tel. 04743-2213.

KERSTSHOW Ralon Caravans Geulle
Tijdens onze kerstshow van 27-12 t/m 9-01-'95 aantrekkelijke kortingen op zowel gebruikte ex-verhuur als nieuwe caravans. Dealer Chateau en Homecar. Aanbieding: Twinny Loads ƒ 199,-. Zon- feestdagen gesloten. Brommelen 58 A. ☎ 043-645079.

Te huur comf. 5-pers. **STACARAVAN** op een grote camping aan het Grevelingenmeer bij Bruinisse in Zeeland. Met douche, toilet en K-TV. ☎ 01110-13215.

Caravanshow
Einde Jaars
Aanbiedingen
Overjarige
Bürstner
Hobby
Knaus
Sla Uw slag!!!
Caravan-import Feijts
Hoofdstraat 84
AMSTENRADE

OPRUIMING div. partijen voortenten, bijna halve prijs. Theo Stet bv. voortenten-centrum. 040-482945.

Vakantie

EINDEJAARS aanbiedingen ... Dethleffs caravans, 1995 mod. in onze showhal. Aanbiedingen in 1994-1995 modellen. Tillemans recreatie, Haefland 19, Brunssum. Tel. 045-270388.

KERST en nieuwjaarsshow v. 24 dec. '94 t/m 7 jan. '95. Show van de nieuwe 1995 modellen, Beyerland, Award, Fendt caravans en Rapido vouwwagens. Tevens ... ruime keuze in gebruikte caravans en diverse vouwwagens en nog enkele '94 modellen verhuur caravans en vouwwagens. Het sneeuwt kerst- en nieuwjaarsaanbiedingen in onze uitgebreide onderdelen- en accessoiresshop voor al uw camping en kampeerbenodigdheden o.a. voortenten, dak-, schuif- en terrasluifels, campingmeubels, slaapzakken etc. etc. Tevens bij ons verkrijgbaar de unieke carvan stallingshoes. Speciaal tijdens de kerstshow bij aankoop van ƒ 100,- accessoires een prachtige witte pluche kerstbeer kado (max. 1 per klant) Op = Op. Proef nu al de gezellige vakantiesfeer met een hapje en drankje bij De Olde Caravan, Dr. Nolenslaan 141, ind.park nrd. Sittard. 046-513634 (op zon- en feestdagen gesloten).

HOBBY 455 '94; 420 '88; 425 '89; 430 '88 '89; 400 '90 '92; 370 '89 '91. R. v. Gelrestr. 45, Nieuwstadt. Telef. 04498-54664.

Frankrijk

Vacance Comfortables
Stijlvolle huizen (2-30 p.)
in geheel Fr. en Corsica.
Strand en binnenland.
Sommige met privé-zwemb.
en/of tennis. Ook hotels/app.
aan Côte d-Azur.
Telef. 040-112208.

In/om de tuin

DOMPELPOMPEN voor kelders en vijvers, 7.000 liter per uur, 220 V, ƒ 225,-. Jo Knops, Rijksweg Zuid 195, Sittard. Tel. 046-512718.

Duitsland

Vakantie in de mooie bergen Hoog Sauerland. Mooi wandelgebied, goede burgerlijke keuken. In de buurt van WINTERBERG. Vol pension 40DM. Pension Althaus, Dachsloc 171, D-57319 Bad Berleburg. 00-49.2750459.

VULKANEIFEL nabij Trier-Koblenz spreekt Nederlands. Te huur in vakantiedorp Pulvemaar nabij Daun-Cochem top bungalow voor 6 Pers. Ind.: gemeub. woonkamer/TV keuken. 2 slaapk. portaal, douche/wc, terras, grilhoek, beddegoed, handd. gas en water gratis. 7 overnachtingen tot 4 pers. DM 385. Voor- en naseizoen DM 295. Vraag naar onze folders. F. Frenken, Schalkenm.weg 21, D-54552 Brockscheid. Telef. 00-49.65731645.

Radio en Afspeelapparatuur

KERP AUTOMOTIVE & INDUSTRIEEL
In de Cramer 31, Heerlen. Tel. 045-716951
Blaupunkt Kingston
met RDS, slede en CD wisselaar
van ƒ 1.357,- voor ƒ 899,- (incl. BTW).
SPECIALE KERSTAKTIE.

Rijles

ANWB Autorijleskampen
De ANWB organiseert een unieke rij-opleiding.
Afhankelijk van de test, duurt de opleiding
tussen de 8 en 14 dagen inclusief het CBR-examen.
Meer weten bel nu de ANWB: 06-8991161.

Te koop gevraagd

Wij betalen de hoogste prijs voor al uw oude METALEN. Gebr. Swinkels, Beitel 74, Heerlen. 045-422025.

Te k. gevr. metaal DRAAIBANK met Röhm-klauwplaat. Tel. 045-213285.

Voor Piccolo's zie verder pagina 34

DE LIMBURGSE PERSONEELSGIDS

Een jaar geleden trad de Maas op tal van plaatsen buiten de oevers. Een ramp voor particulieren, een ramp ook voor ondernemers. Tal van bedrijven dreigden als gevolg van de financiële schade kopje onder te gaan. Maar in de nood leert men zijn vrienden kennen. Zoals de adviseurs van het IMK, het Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf. Met man en macht is er samen met de ondernemer snel gewerkt om zaken weer op het droge te trekken. Het IMK inventariseerde, adviseerde en wees de weg naar en verstrekte subsidies en andere hulpbronnen. Nog altijd ondervinden ondernemers in uiteenlopende branches en sectoren hinder van de overstromingen. Maar het grootste leed is geleden; het optimisme en het doorzettingsvermogen van de Limburgse ondernemers doen de rest. Maar het IMK werkt niet alleen in noodgevallen; het staat in alle gevallen voor de ondernemer klaar. Zodat ondernemers er nooit alleen voor staan en hun beslissingen stevig kunnen onderbouwen. Bijvoorbeeld bij het kiezen van de juiste vestigingplaats. Bij alle zaken die te maken hebben met bouwen en verbouwen. Bij het bepalen van de winnende strategie of het uitstippelen van een evenwichtig financieel beleid. Maar ook bij bedrijfsovername of kwaliteitszorg leveren de adviseurs van het IMK waardevolle bijdragen. En datzelfde geldt wanneer u een verfrissende kijk op de bedrijfsvoering wilt hebben. Met andere woorden: ondernemen wordt succesvol ondernemen met het IMK. Omdat het IMK uw taal spreekt en net als u van mening is dat alleen het resultaat telt. Met vestigingen in Venlo, Roermond, Heerlen en Maastricht is de goede raad van het IMK altijd dichtbij. Bel: 077 548872.

De uitrusting van uw IMK-adviseur sinds vorig jaar.

Succesvol ondernemen, vanzelfsprekend met 't IMK.

STADSSCHOUWBURG HEERLEN wenst u prettige feestdagen en een theaterrijk 1995

● *De Nationale Reisopera*
12 januari: Rusalka

BALLET/DANS

za. 21 jan. 20.00 uur **Dansfestival**
zo. 22 jan. 13.00 uur **Dansfestival**
wo. 1 feb. 20.00 uur **Introdans** Messiah en twee wereldpremières
do. 16 feb. 20.00 uur **Conny Janssen danst 3**
di. 21 mrt. 20.00 uur **La Bayadère** door het Ballet van de Staatsopera Tatarsta
wo. 29 mrt. 20.00 uur **Djazzex Modern Jazz Dance Company**
wo. 5 apr. 20.00 uur **Staatsdansgezelschap van Wit-Rusland**
di. 25 apr. 20.00 uur **Scapino Rotterdam** drie balletten
di. 9 mei 20.00 uur **Het Folkloristisch Danstheater:** Uit de Nieuwe Wereld

CONCERT

vr. 6 jan. 20.00 uur **LSO Symphonie Orkest van Maastricht;** dirigent: Shlomo Mintz
zo. 15 jan. 20.00 uur **Eliane Rodrigues,** pianorecital
wo. 8 feb. 20.00 uur **Abdel-Rahman El-Bacha,** pianorecital
za. 18 feb. 20.11 uur **LSO Symphonie Orkest van Maastricht,** Vastelaovesconcert
do. 30 mrt. 20.00 uur **LSO Symphonie Orkest van Maastricht;** dirigent: Salvador Mas Conde
di. 4 apr. 20.00 uur **Jaap van Zweden** en **Mozarteum Orkest Salzburg**
do. 27 apr. 20.00 uur **Petersen Kwartet** en **Susanne Grützmann**, kamermuziek
wo. 31 mei 20.00 uur **Berliner Symphoniker;** dirigent: Jaap van Zweden viool
do. 8 juni 20.00 uur **LSO Symphonie Orkest van Maastricht;** dirigent: Jun'ichi Hirokami

FAMILIEVOORSTELLINGEN

wo. 28 dec. 19.00 uur **De Thuiskomst van Odysseus**, Frank Groothof vanaf 7 jaar
zo. 5 feb. 15.00 uur **Bastien & Bastienne,** Opera Skon - vanaf 5 jaar
wo. 15 feb. 15.00 uur **Speeltheater Gent:** Meneer Bach - vanaf 5 jaar
do. 23 feb. 19.00 uur **Opus One:** Porgy & Bess - vanaf 12 jaar
wo. 12 apr. 15.00 uur **Poppentheater Dibbes** - vanaf 5 jaar
zo. 23 apr. 15.00 uur **Circustheater Elleboog** - vanaf 5 jaar
wo. 26 apr. 19.00 uur **De Kleine Prins,** Velvets Schwarzes Theater - vanaf 6 jaar

OPERA/OPERETTE

do. 12 jan. 20.00 uur **Rusalka,** van Dvorak door De Nationale Reisopera
di. 7 feb. 20.00 uur **Het sluwe vosje,** opera van Leo Janácek door Opera Zuid
wo. 8 mrt. 20.00 uur **La Bohème,** van Giacomo Puccini door Roemeense Staatsopera Cluj Napoca
do. 6 apr. 20.00 uur **La Vie Parisienne,** van Jacques Offenbach door Staatsoperette Warschau
ma. 17 apr. 20.00 uur **Faust,** De Nationale Reisopera m.m.v. Het Brabants Orkest o.l.v. Ed Spanjaard
za. 29 apr. 20.00 uur **Eine Nacht in Venedig**, van Johann Strauss door Muziektheater Orpheus
wo. 10 mei 20.00 uur **Hoofdstad Operette in concert,** fragmenten uit beroemde operettes en musicals
do. 25 mei 20.00 uur **L'Elisir d'amore,** komische opera van Gaetano Donizetti door Opera Zuid

SHOW/CABARET/MUSICAL MUZIEKTHEATER

za. 7 jan. 20.00 uur **Chess,** Koninklijk Ballet van Vlaanderen **UITVERKOCHT**
vr. 13 jan. 20.30 uur **Rob van Houten** en **Clous van Mechelen**: Petit Peu Show - cabaret
za. 14 jan. 20.00 uur **Je Anne**, muziektheater, Koninklijk Ballet van Vlaanderen
za. 14 jan. 20.30 uur **Els de Schepper**: Vlaamse Zeep - cabaret
di. 17 jan. 20.00 uur **Compagnie Carles Santos:** muziektheater
do. 19 jan. 20.00 uur **Lebbis en Janssen**: Goedkope Oplossingen - cabaret
vr. 20 jan. 20.30 uur **Jeroen van Merwijk**, cabaret
za. 28 jan. 20.00 uur **My Fair Lady UITVERKOCHT**
zo. 29 jan.. 20.00 uur **My Fair Lady UITVERKOCHT**
vr. 17 feb. 20.00 uur **Bert Visscher**, cabaret
di. 21 feb. 20.00 uur **The Blues Brothers:** A tribute to .....
za. 11 mrt. 20.30 uur **Reinder van der Naalt**, cabaret
zo. 12 mrt. 20.00 uur **Man van la Mancha,** musical Koninklijk Ballet van Vlaanderen
di. 14 mrt. 20.00 uur **Jules Deelder**: Deelder leeft
za. 25 mrt. 20.30 uur **Kommil Foo**, cabaret
vr. 31 mrt. 20.30 uur **Theatergroep Kapok UITVERKOCHT**
za. 1 apr. 20.30 uur **Zindroom**: Normaal gesproken - cabaret
za. 8 apr. 20.30 uur **Lenette van Dongen**: Mag het wat zachter - cabaret
di. 11 apr. 20.00 uur **Paul Haenen**: Smakelijke voortzetting - cabaret
do. 13 apr. 20.30 uur **W.A.C.K.O.**: La Sopa del Dia - cabaret
za. 15 apr. 20.00 uur **Tineke Schouten**: All you need is lach - one-woman-show
za. 22 apr. 20.00 uur **Wadaiko Ichiro,** Japanse trommelkunst
zo. 30 apr. 20.00 uur **You're The Top,** met Willem Nijholt als Cole Porter
za. 13 mei 20.30 uur **Basterd,** cabaret
vr. 19 mei 20.00 uur **Jeans V:** The Party, show
za. 20 mei 20.30 uur **Hans Teeuwen**: Hard & Zielig - cabaret
do. 1 juni 20.00 uur **Herman Finkers UITVERKOCHT**
vr. 2 juni 20.00 uur **Herman Finkers UITVERKOCHT**

● *Tineke Schouten*
15 april: All you need is lach

THEATERCONCERT

zo. 1 jan. 15.00 uur **André Rieu & het Johan Strauss Orkest** **UITVERKOCHT**
vr. 20 jan. 20.00 uur **The Shooting Party**: Wild
do. 2 feb. 20.00 uur **Golden Earring**: Unplugged Volume 2
za. 11 feb. 20.00 uur **Marjorie Barnes**: Basic Black
za. 18 feb. 20.30 uur **Paul Pleijsier**: Nationaal Gitarist
do. 9 mrt. 20.00 uur **Benny Neyman**: jubileumconcert
za. 11 mrt.. 20.00 uur **Night of the Gipsies** The Hajra Gipsies en The Gipsy Boys
do. 13 apr. 20.00 uur **Grant & Forsyth**
vr. 21 apr. 20.00 uur **Pia Beck & The Dutch Swing College Band**
vr. 28 apr. 20.00 uur **Slagerij van Kampen:** A series of stills
di. 2 mei 20.00 uur **Jasperina de Jong**: Morgenster
wo. 3 mei 20.00 uur **Cor Bakker** en **Bert van den Brink** op twee vleugels
wo. 10 mei 20.00 uur **Hoofdstad Operette in concert**
do. 11 mei 20.00 uur **Jump 'n Jive**
wo. 17 mei 20.00 uur **Het Groot Niet Te Vermijden Dans/Show Orkest**
vr. 26 mei 20.00 uur **Metropole Orkest**
di. 30 mei 20.00 uur **Rob de Nijs**: De duvel is oud

TONEEL

do. 5 jan. 20.00 uur **Nora of het Poppenhuis**, van Ibsen door Westvlaams Theaterkollektief Malpertuis Regie: Dirk Tanghe.
di. 10 jan. 20.00 uur **Sherlock Holmes** door Lamda
vr. 13 jan 20.00 uur **Non-actief**, blijspel van Jos Brink
wo. 18 jan. 20.00 uur **Bouwmeester Solness,** tragedie van Ibsen door Theater Antigone
vr. 3 feb. 20.00 uur **De tramlijn die verlangen heet**, drama van Tennessee Williams door Het Zuidelijk Toneel Regie: Ivo van Hove
di. 14 feb. 20.00 uur **De Woonboot**, komedie met o.a. Gees Linnebank, Trudy Labij, Bodil de la Parra
di. 7 mrt. 20.00 uur **Japon over het balkon,** door John Lantings Theater van de Lach
do. 16 mrt. 20.00 uur **Suiker**, van Hugo Claus door het Noord Nederlands Toneel
vr. 24 mrt. 20.30 uur **Tussendorst** door Maarten Wansink en Justus van Oel
vr. 7 apr. 20.30 uur **De Kleine Vrijheid**, door De Zwarte Komedie
wo. 19 april 20.00 uur **Het dagboek van Anne Frank**, toneelbewerking van Mies Bouhuys
do. 18 mei 20.00 uur **Stop calling me Vernon**, moderne satire; The Right Size (Engeland)

● *Het Zuidelijk Toneel*
3 februari: De tramlijn die verlangen heet
Foto: Bart Michielsen

STADSSCHOUWBURG
HEERLEN

Reserveer tijdig uw plaatskaarten, bel onze informatrices van de kassa!
☎ 045 - 716607
Openingstijden kassa: ma. t/m vr. 10.00 - 15.00 uur do. koopavond 18.00 - 21.00 uur en za. 10.00 - 12.00 uur.
Zaterdag 24 en zaterdag 31 december is de kassa gesloten.

HISWA (52° noorderbreedte) – Rusteloze ogen, het gezicht witgeloogd door het zoute buiswater en een waggelende gang. Spiedend laveert hij tussen de glanzende superjachten in de Amsterdamse Rai. De mijmerende geest zweeft als een albatros langs de spanten van de overkoepeling. Hij heeft botten van kurk. Daardoor is zijn drijfvermogen zowel boven als onder de equator ongeëvenaard. Spookvaarder van de zeven zeeën. Op drift geraakt, omdat hij scheurbuik kreeg van inlegkruisjes met vleugeltjes, surpriseshow en 'Ach, wij zorgen ervoor'.

Drie keer zeilde hij de wereld rond. Schreeuwend, jankend en brullend tegen Onze Lieve Heer. Aangrijpend was zijn tocht met de Zeeman, het vreemde, kanariegele vaartuig dat wekenlang gehavend ronddoolde in de gruwelijke oneindigheid en te pletter sloeg op een nooit opgelost mysterie. Heel Nederland vroeg zich bezorgd af: waar blijft hij nou met zijn schuitje?

● *Kalm weertje. Het stormt vooral in het hart.*

Foto's: HENK DE VELDE

● *Henk de Velde, de Grote Beer van de beide halfronden.*

Henk de Velde, de Vliegendste Hollander.

Opgesloten in de benauwenis van het vooronder zoekt hij de aanvaring met zichzelf. Het anker van de bijbel naast dertig dubbele eenpersoons Unoxrookworsten en honderd verse uien.

Gelovige zoon van een gereformeerde ouderling uit IJsselmuiden. Raakte bezeten van een ideefixe: in honderd dagen solo en non-stop de wereld rond met een catamaran. Het record staat op naam van de Fransman Titouan Lamazou die in 1990 afmeerde na honderdnegen dagen. Lichtend baken.

Kerst, twee jaar terugbladeren in het scheepsjournaal van de Zeeman.

... Sinds de start in Brest fantastisch zeilweer. Op naar het zuiden. De automatisch piloot werkt vlekkeloos, al vraagt hij veel stroom. Wie een record wil vestigen, moet gebruik maken van de modernste middelen. Dankzij de elektronica heeft de zeiler de handen vrij voor de tuigage. Solo, dat is nog eens wat anders dan Dirk Nauta met zijn bemanning. Oudjaar, vliegende vissen in de pan. De eerste averij is van niet-nautische aard. Gebit kapot. Hij wil het lijmen, maar kan de ontbrekende kies niet vinden. Vervelend, hard randje achter in de mond...

Een catamaran is een tweerompsboot, gemaakt om te racen. Vanboven ziet hij eruit als een hoofdletter H. De twee torpedo-achtige drijvers overdwars verbonden door een gewelfd, open brugdek met inwendige cockpit. Dat kajuitje meet twee bij drie en is anderhalve meter hoog. Staan kan niet. Hij moet alles op zijn knieën doen, wroetend door de compartimenten met de apparatuur, net als vroeger de kompels in de mijn.

De H van De Velde is achttien meter lang en elf breed. Mast van drieëntwintig meter, grootzeil honderd vierkante meter. Enorm gevaarte. Als Henkie aan dek verschijnt om genua of spinnaker te hijsen, is hij net Kleinduimpje.

... Eind januari passeert hij Kaap de Goede Hoop. Optimistisch, maar de boot maakt water en het brandstofverbruik van de generatoren is te hoog. Diesel en petroleum op rantsoen. Dan de kachel maar niet aan. Koukleumen binnen de grens van de ijsbergen biedt ook voordelen. Met de sextant in de eeltige knuist verstijft de behoefte aan seks. Hij vermeit zich in de gedichten van Slauerhoff en luistert naar Lou Reed. Zwalken op het kompas van de ziel...

Schipper met diepgang. Sail on. Uit de hand gelopen jongensdroom. Het jochie achter in de klas moest en zou wereldreiziger worden. Als vijftienjarige lichtmatroos koos hij het ruime sop. Stuurman, op zijn achtentwintigste kapitein ter koopvaardij. Afgemonsterd, liever per zeilboot de globus rond. Samen met Gini, zijn eerste vrouw. Zeven jaar duurde de trip. Zoon Stefan werd op Paaseiland geboren. Tussen de woelige baren door.

Na een al te gortige cycloon hield Gini het voor gezien. Henk dobberde verder, gejaagd door onderhuidse stuwingen windkracht twaalf. „Van alle rampen die een man naar de oceaan doen vluchten, is de meest voorkomende een vrouw." Bij hem was het vooral het complex in het hoofd. Als professioneel zeiler de stormen bevaren. „Anders word je voor de rest van je leven gekweld door de vraag: waarom heb ik het niet gedaan?" Gevangen in de hallucinaties van de holle zee.

door HARRY MURÉ

... De Indische Oceaan, rimpelloos, mist. Uit het zeil vangt hij druppelsgewijs een keteltje water op. Aan stuurboord een ijsberg, onheilspellend. Slappe bries, hels karwei om een aanvaring te voorkomen. Vier dagen achter op het schema. Elektronica en computers vertonen nukken. Voorbij de Kerguelen-groep is het pompen of verzuipen. Venijnige brekers. De rand van het voorzeil scheurt af. Schade aan de kajuit, binnen is alles nat. Dagenlang rotzooi, geen tijd voor schoon ondergoed. Hij stinkt zeven vaam in de wind. Kleren en laarzen vergroeien met het lijf...

Zeezeilers zijn kluizenaars met een notedop als holle eik. Soms is de eenzaamheid verwoestend, springen ze van gekkigheid overboord. Rare snuiters, dwaze hobby. Vermist in de nevel. Naar de haaien.

Waar de obsessie vandaan komt? „Ik heb vroeger de boeken gelezen van de mannen die het deden." James Cook, Abel Tasman, Willem Barentsz. „Toen dacht ik al: dat wil ik ook." De zwerversdrang sloeg om in recordpogingen op de lange afstand. „De Atlantische Oceaan is me te kort. Duurt hooguit veertien dagen." Gewoon doorgaan.

De blik peilt de einder, twee streken bakboord. De Rai is zó groot dat tienduizend mensen erin verdrinken, maar de Grote Beer van de beide halfronden heeft last van engtevrees.

Zijn pupillen fonkelen als de sterren van het Zuiderkruis. „Ik ben de enige Nederlander die probeert het record te verbeteren." Het probleem is dat er vlug iets kapotslaat. „Je bent *overtuigd*, hebt te veel zeil. Zo'n schip maakt in drie maanden meer mee dan een normale boot in vijftig jaar." Averij per strekkende mijl. „Golf van vijf meter, je vliegt eruit, valt in het gat. Omhoog en je klapt weer naar beneden. Ik heb het niet eens over golven van twintig meter." Wereld en schip zijn voortdurend bezig te vergaan.

... Half februari, oplawaaien. De huilende storm tilt de Zeeman zijdelings op, waardoor de rollers met volle kracht onderdeks tegen de kajuit uiteenbarsten. Twintigduizend kilometer in achtenvijftig dagen. Te traag. Psalm 119 brengt verkwikking. 'Ik ben een vreemdeling op aarde, verberg Uw geboden niet voor mij'. Hij ontwijkt de depressie boven Tasmanië, koerst zover mogelijk zuidelijk. 's Nachts een angstaanjagend geluid. Gewiebel, een walvis met jeuk schuurt zijn rug...

Het schip kost één-komma-drie miljoen. De onderneming begint met het paaien van sponsors. Even naar Zeeman Textiel Supers, de gewiekste evenkie van Nol Hendriks. „Je komt met een plan en legt uit wat het bedrijf ervoor terugkrijgt, hoe groot de *exposure* is." Reclame van het zuiverste water.

Hij runt in Amsterdam een eigen zaakje – 100 Solo N.V. – en schraapt zijn proviand bij elkaar met lezingen voor IBM, Rank Xerox, banken. Maritieme reizen organiseren, managementtrainingen, net als Arnold Vanderlijde. Uitgeverij Elmar brengt zijn boeken op de markt: Een sfeer van onrust, Ganzen trekken in troepen en Zwaaien naar Bluff. Avontuur verkoopt goed.

Zijn vorige recordpoging, vier jaar geleden met de Alisun, werd één grote lijdensweg. Om het vege lijf te redden was hij gedwongen binnen te lopen in het Nieuwzeelandse Bluff. Deze keer laat hij het haventje links liggen, triomfantelijk zwaaiend vanaf de Zeeman.

... In de Stille Zuidzee gaat het er hard aan toe. De meest godverlaten meridianen van de aardkloot. Half maart bakboordgenerator uitgevallen. Elekriciteit en record naar de knoppen. De boot, goed voor zevenhonderd kilometer per etmaal, piekt zelden. Aan leeftocht geen gebrek. Kapucijners, bami, vijftig pakjes kauwgum. Domperidon voor de misselijkheid en het Himalaya-dagboek van Bart Vos tegen de onvermijdelijke mentale maagzweer. Afgrijselijke ontberingen van een aanverwante ziel. Toppen scheren op de deining van het gemoed. Akelig over tijd bij Kaap Hoorn...

Van Bart Vos, beklimmer van de Mount Everest, heeft hij veel opgestoken. „Die ene fatale golf, elke minuut kan de laatste zijn. Dat beseft de alpinist ook als de gletsjer vlak naast hem naar beneden dondert. Momenten die niemand je afneemt."

Op de Hiswa zet de ondoorgrondelijke zeiler zijn vriendelijkste gezicht op. Boegbeeld van de natie, bekend Nederlander. 'Niet onprettig', ondanks de ballast. „Ik kan me best voorstellen dat de landratten me een zonderling vinden." Hij weet van wanten, maar is 'te gedreven om gelukkig te worden'.

... Terug op de Atlantische Oceaan. Onder de Falkland Eilanden zwelt de storm aan tot orkaan. Korte, steile zeeën. Gescheurde doeken repareren met naald en draad. Hondsmoe, de klok rond in touw. Slapen naargelang het uitkomt, soms een kwartier, soms een uur. Honderdste dag buitengaats, het middenrif bolt op. De tweede generator begeeft het. Automatische piloten, satellietnavigator – ravage compleet. PC 8304 antwoordt niet meer. Spoorloos, aangespoeld in het schimmige niemandsland van de verdoemden. Zinsbegoochelingen, flarden buitenwereld uit een Sony-radiootje met zonnepaneel. Rolling Stones: 'O, help me, dear doctor'. Hij raakt een deel van de zeilen kwijt en slaat bijna overboord...

Een wereldomspannende vaartocht 'non-stop binnen de honderd' is geen utopie. Op 1 april van dit jaar beëindigden de Nieuwzeelander Peter Blake en de Engelsman Robin Knox-Johnson de 43.000 kilometer in vierenzeventig dagen. Maar solo... dat is Neptunus kietelen.

Voor de duivel niet bang. Schrend: „De grootste spanning die ik heb meegemaakt, was toen de belasting me vroeg waar ik mijn geld vandaan had." Bijdraaiend in de branding van de emotie: „Als ik straks weer uitvaar, is het mijn record, mijn geliefden die ik achterlaat, en de confrontatie met Lieve Heer. Toch is het niet de den, want als het water helemaal vlak was, ging elke pastoor naar zee."

Zijn vierde boek staat op sta[...] Het stormt. De x-beauforts van het ontheemde hart. „Het is de on[...] van verlangens die je in wilt [...]len. Die kunnen niet – ik heb ook een schitterende vriend[...] worden gecompenseerd door [...] vrouw."

... Mayday, mayday. Een Filipp[...]se vrachtboot signaleert hem be[...] april bezijden Rio de Janeiro. [...] müesli raakt op. Vissen bra[...] met het laatste gasbolletje. [...] weken later een tweede leven[...]ken, overgeseind door de Ne[...]lander Ionian Express. De situ[...] wordt steeds raadselachtiger. [...] Zeeman sukkelt voort in de [...] heimzinnige doldrums, de sti[...] gordel op de evenaar. Depre[...] van de hoge druk en de wee[...]kende eenzaamheid vraagt [...] schepeling zich vertwijfeld [...] waarom hij heeft gefaald. No[...] stop, schrale troost. Hij bi[...] kraamt wartaal uit. Roergang[...] overstuur...

Het Hiswa-publiek in de Rai ver[...] gaapt zich aan de videobeelden van de Zeeman. Fata morgana [...] monitor. Henk staat erbij en kijkt er stiekem naar. „Jakkeren over de golven met ontzag voor de elementen." Prikkeling langs de ruggegraat. „De beste ontdekkers hadden respect voor de zee. Niet voor de mensen, want het waren vaak despoten. Voorzichtig, vooruitziende blik. Anders waren ze nooit teruggekomen. Magelhaen en Columbus waren zó zeker: achter de horizon ligt land." IJzeren mannen, houten schepen.

... De Azoren, half mei. Nog duizend mijl. De beschaving dient zich aan. De eerste koelkast komt voorbijdrijven, plastic emmers, troep. Verder weg slaat een golf op een groter voorwerp, een container of boomstam. Hij valt in slaap en wordt wakker door een onzettende klap. Bloedneus. Overal chaos, de mast ligt omver, boeg aan bakboord verdwenen. Gebotst op een ufo? Met een handdoek wappert hij naar een naderend schip. Het is de Rus Harry Pollit...

Wonderbaarlijke redding. Opgepikt na honderdzevenenveertig dagen plus die ene waarvan hij zich nauwelijks iets herinnert. Aan dek van de Rus stort hij in elkaar. De gezagvoerder zwenkt af naar Madeira. Daar wordt de schipbreukeling met spoed geopereerd. Driedubbele schedelbasisbreuk. Een week later rijdt de man met de zeebenen in een rolstoel door de slurf van Schiphol. Applaus voor de glorieuze verliezer.

De afgetakelde ziel is naadloos gebreeuwd. Het wakkert weer aan. „Ik dacht dat het over was, maar ik ben nog nooit zo onrustig geweest." Volgend jaar kerst start hij opnieuw. Stil in de Heilige Nacht met een opgekalefaterde Zeeman.

Als de mens zijn onverstand laat varen, houdt hij op mens te zijn.

Zeemeerminnen

Oceaanzeiler Henk de Velde verschalkt zeemeerminnen bij de vleet. Zijn huwelijk met Gini verging in de draaikolken. Daarna volgde Susan. Vriendinnen, intieme en vluchtige relaties, blond wrakhout. Het partnership van de schipper strandt om de haverklap, het meest indringende S.O.S. ten spijt.

Vijfenveertig is hij. De ware sirene heeft hij nog niet ontdekt. „Als er een vrouw zou komen die vraagt: 'Henk, blijf je bij me?', dan zal ik het heus even moeilijk hebben. Maar ik denk dat ik haar moet zeggen: laat me weggaan en mag ik ook terugkeren?" Thuiskomen is zoveel mooier dan thuisblijven.

Zonder de morele boei van zoon Stefan zou hij waarschijnlijk een eenmansvlot in de buurt van de Roaring Forties, het roerige bubbelbad veertig graden zuiderbreedte, als vaste woon- en verblijfplaats kiezen. „Blij dat ik een reden heb om af en toe aan wal te gaan. Het is keurig geregeld in onze maatschappij, heb het erg naar mijn zin... als je erin wilt meewerken. Maar kun je daar de rest van je leven op teren?"

erleiding, aantrekkingskracht en humor in Roermond

Mysterieuze meubels van Maurice Mentjens

DOOR CATHARIEN ROMIJN

ten over zijn eigen ontwer- vergelijkt hij met een ptease. Vormgever Maurice ntjens, wordt daar een tje verlegen van. Maar na t aandringen brandt hij los blijkt dat de Holtumse bakerszoon een heel duidelijk eld heeft van wat design oet zijn. Niet strak en rationeel maar mysterieus, emotioneel. Meubels waar je affinit mee hebt, waar je net als bij een huisdier aan gehecht raakt. Samen met zijn akbroeders Jos Laugs, Philippe Kersten en de schilders é Houben en Petrie Klinckamers stelt Mentjens zijn eizinnige werk in Roermond toon. Stroomgebied heet de positie die in het Stedelijk useum Roermond tot en met januari is te zien.

nctionaliteit speelt bij de 30-jari- Mentjens zeker geen hoofdrol. t idee achter de vorm, dáár gaat hem om. Een link leggen met de eldende kunst. Volgens de Holmse ontwerper 'vibreert' topdegn, heeft het zo'n uitstraling dat je door wordt gegrepen, zoals bij het en van een subliem boek. Hij emt grote namen als Ettore Sott-, Gaetono Pesce, Ron Arad en orge Sowden die hij heeft ontoet via de Maastrichtse galerie oermans. Internationaal bekende unstenaars waarmee hij heeft gewerkt en die een diepe indruk op m hebben gemaakt.

ekendheid

elf vindt Mentjens dat zijn eigen andschrift nog niet is uitgekristalliseerd. Toch behoort hij inmiddels samen met Jos Laugs en Philippe Kersten tot de groep dertigers die et gezicht van het 'Limburgse' design bepaalt. Met zijn lamp Le Spiral won hij, toen nog student aan de academie in Maastricht, in 1988 de tweede prijs van de Hema ontwerpwedstrijd. Een jaar later kreeg hij ook over de grenzen naamsbekendheid met zijn polshorloge Saturn, waarvoor hij een Duitse onderscheiding kreeg.

Die waardering leverde hem diverse projecten op bij de Italiaanse lichtgigant Luxo en de Zwitserse horlogefabrikanten Milus en Ventura.

Sprookje

De tentoonstelling in Roermond toont zijn recente werk. Allemaal gemaakt in de voormalige bakkerij van zijn ouders in Holtum, waar hij zich sinds enige tijd als zelfstandig ontwerper heeft gevestigd. Verleiding, aantrekkingskracht, mystiek en humor kenmerken deze werken uit de periode 1993-1994.

Zo heeft hij twintig kledingstandaards, ontworpen voor de Maastrichtse modeacademie, allemaal iets sprookjesachtigs gegeven. Ze zijn gerelateerd aan oude mythen en sagen. Een glazen hart bekroont de standaard die staat voor de schone nimfen, de Sirenes die argeloze zeelieden met hun lieflijk gezang lokten en zo hun schepen tegen de rotsen te pletter lieten slaan. Anderen dragen liefdesgodinnen als de Venus van Willendorf, de Venus van Milo en het twintigste-eeuwse sekssymbool Cicciolina.

Humor en een bedekte opgeheven vinger spelen een hoofdrol bij de lamp 'Tools for Fools'. De ragdunne tl-buis, omwonden en gesoldeerd met roestvrij staaldraad, lijkt op een sieraad, een fictief meetinstrument en een gelanceerde raket. Mentjens geeft de lamp zo een dubbele betekenis, verwijst naar de geldverslindende ruimtevaartprojecten als 'Star Wars'.

Marmer en roestvrijstaal smeedt hij samen tot de tafel 'Ar'. Met stoere poten en een massief tafelblad creëert Mentjens een oersymbool. Te plaatsen in de ijzertijd, maar tegelijkertijd hebben de poten die uit stalen sigmenten bestaan een science fiction uitstraling. Boven 'Ar' hangt een lamp van hetzelfde materiaal, een spiegel in de kegelvormige opgewerkte stalen constructie werkt als een trompe l'oeuil. De vorm van de lamp wordt door dit optische bedrog, deze weerspiegeling, herhaald en dus verdubbeld. Bij de wandlamp heeft Mentjens hetzelfde principe gebruikt waardoor het lijkt alsof de lamp door de muur heensteekt.

Het overgrote deel van zijn ontwerpen is uniek. Bij uitzondering maakt de Holtumse ontwerper een serie van vijf, maximaal tien stuks.

● *De ontwerpen van Maurice Mentjens in Roermond. Op de voorgrond zijn horloge, de vishengel, de tafel Ar en de kledingsstandaards.* Foto: JAN PAUL KUIT

Kleurige vogelkastjes voor mussen en mezen

Wie kent ze niet, de 'boomstammen' vogelnesthuizen? Dat het ook origineler kan, bewijst de firma Bird Affairs. Dit tweevrouwsbedrijfje importeert en ontwerpt vogelnestkasten van diverse pluimage. Deze kleurige luxueuze onderkomens zijn in negen variaties te bestellen en variëren van kerken, boerderijen, vuurtorens, circustenten tot moskeeën.

Dit jaar keken de eigenaressen Clarisse Venekamp en Marijke Beumer op hun vakantie in de States hun ogen uit. In New England zagen ze kleurige vogelhuisjes in alle soorten en maten. Thuisgekomen besloten de dames de Nederlandse markt aan te boren en richtten Bird Affairs op. Venekamp: „Sinds negen maanden importeren en ontwerpen we nu ook allerlei kastjes, zowel een vaste serie als in opdracht. Laatst bijvoorbeeld hebben we een stacaravan voor een bedrijf in die branche. Het gaat ons voor de wind. De vervaardiging hebben we uitbesteed aan een houtfirma en voor het schilderwerk hebben we weer een ander bedrijf ingehuurd. Zelf hebben we er allebei een fulltime baan aan."

De huisjes zijn bestand tegen de natuurelementen en voldoen aan de normen van de vogelbescherming. Ze worden ook in opdracht nagemaakt van bestaande huizen, zodat je je eigen huis verkleind in de tuin kan zetten of hangen. De vogelkastjes kunnen per postorder worden besteld en zijn daarnaast verkrijgbaar bij Hella Pais Interieurs, Prins Hendrikkade 164, Amsterdam. De prijzen variëren van 175 tot 375 gulden. Inlichtingen: Bird Affairs, tel. 020-6228056.

Tafeltje voor alleenstaanden

DOOR EVELIEN BAKS

De Groningse ontwerper Gerrie Babtist heeft voor alleenstaanden een apart solo-tafeltje ontworpen. Het houten blad vormt met de bijpassende spiegel en krukje één geheel. 'Cocooners furniture' is precies groot genoeg voor een diner voor één.

Het Groningse ontwerp is slechts één voorbeeld uit de expositie 'Aan tafel', die tot deze maand te bezichtigen is in Dordrecht. Galerie Intermezzo heeft met het werk van een handjevol Nederlandse vormgevers een tentoonstelling ingericht die een aardig beeld geeft van het geen er op tafel- en serviesgebied wordt gemaakt.

Eveneens van Babtist is een grote contrasttafel: de ene helft is gemaakt van ruig vurehout, de andere helft is behandeld met zwarte pianolak. Alle tafels in de winkel zijn met het oog op de feestdagen aangekleed. Zo zijn er de witte cappuccino/espresso-kopjes (om om te draaien) van Erik Jan Kwakkel, kandelaars en bronzen kaarsendovers van Rob Schaap en het wegwerpservies van grafisch vormgeefster Door Fransen. Het servies, compleet met borden, kopjes en een acht meter lang tafelkleed, wordt geleverd in een grote grijze gebaksdoos.

Jeroen Bijl, die dit jaar eindexamen doet aan de Academie Industriele Vormgeving in Eindhoven, laat een tweepersoonstafeltje zien. Het bijzondere aan dit ontwerp is dat het geen blad heeft. Aan de ijzeren rand om de tafel zijn vier open ringen bevestigd: twee voor borden, twee voor glazen. En meer heeft dit tafeltje niet te bieden.

Onder de naam 'kitchen affairs' laat Claire van Koijen een servies zien dat weliswaar niet te gebruiken is, maar wel decoratief oogt op een feestelijke dis. Haar borden, schalen en stolp hebben zulke grote gaten dat er voor geen enkel gerecht in aanmerking komen.

'Aan tafel', tafels en serviezen van Nederlandse ontwerpers, t/m 30 december in Intermezzo, Voorstraat 178 in Dordrecht.

Veelzijdige rentmeesterswoning

DOOR JO REIJNDERS

Het is de honderden automobilisten, die de Hommerter Allee in Amstenrade als deel van hun sluiproute gebruiken, natuurlijk allang opgevallen. Het eerste huis in de laan, vlakbij kasteel Amstenrade, heeft een grote opknapbeurt ondergaan. De statige rentmeesterswoning kent dan wel geen rentmeester meer als bewoner, maar de nieuwe eigenaar heeft gezorgd dat het gebouw tot in de puntjes is opgeknapt en gedeeltelijk omgevormd tot kantoorpand, zonder dat het karakter geweld is aangedaan. Zoals dat een goede rentmeester betaamt.

Voor de Killaars Steeghs Groep, registeraccountants en belastingadviseurs, is de rentmeesterswoning niet het eerste bedrijfspand met een rijk verleden. Ook in Reuver, de bakermat van het bedrijf, is het kantoor in een ouder pand gevestigd dat tevens dienst doet als hoofdkantoor. Voor eigenaar Killaars lag het echter niet direct voor de hand om in het zuiden van de provincie ook zo'n gebouw te zoeken. Veel meer was de ligging belangrijk. Voor de klanten moet het bedrijf goed bereikbaar zijn, maar spelen enkele kilometers rijden niet zo'n grote rol. Parkeren is in de binnenstad een probleem. Daar kun je een eigen parkeerplaats sowieso vergeten. Het pand aan de Hommerter Allee had alles mee, maar moest wel een degelijke opknapbeurt ondergaan. Onderhoud had bij de vorige bewoners nou niet bepaald bovenaan gestaan.

De rentmeesterswoning werd rond de eeuwwisseling gebouwd voor rentmeester Meertens van het kasteel van Amstenrade. De kasteelheer, graaf Marchant d'Ansembourg wilde een gebouw dat in stijl aansloot bij het kasteel. Het 'nieuwe' kasteel, dat aan het eind van de achttiende eeuw op de grondvesten van een veel grotere waterburcht werd gebouwd, is een goed voorbeeld van classisisme. De rentmeesterswoning is neo-classisistisch van aard. Het is de stijl van de bekende Akense bouwmeester Couven, die rondom Aken en Eupen van zich deed spreken en die ook nog opmetingen heeft gedaan aan het 'oude' Amstenraadse kasteel van voor 1790. Het leien mansardedak van de rentmeesterswoning is ook op de bijgebouwen van het kasteel te vinden. Verder typeren de witte penanten het gebouw. Op de hoeken zijn deze gecementeerde pilaren de begrenzing van het gebouw. Ze doen fors aan en geven de villa een statig karakter. Het zowat vierkante gebouw heeft ook aan de zijkanten zulke pilaren. Echter niet op de uiterste hoeken achterin. Ze komen wat naar voren en splitsen de zijgevels in twee ongelijke delen. Maar de voorgevel is helemaal symmetrisch en komt boven uit in een brede band, die nog eens wordt bekroond met een driehoekige uitsteek met rond raam. Ook de bovenin ietwat gebogen ramen zijn karakteristiek voor het neo-classisisme.

● *De statige rentmeesterswoning 'De Streek' is weer in haar oude luister hersteld.* Foto: PETER ROOZEN

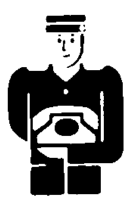
Rentmeester Meertens verliet het gebouw in 1920. Toen werd het gebruikt als onderkomen voor de comtesse Eugenie, de grootmoeder van de huidige graaf van Amstenrade. In de volksmond is dan ook lang gesproken van ' 't hoees van de comtesse'. Na de Tweede Wereldoorlog was het gebouw de commandopost van de Ordedienst (OD), weer later was het Groene Kruis er gevestigd. Daarna kwam de functie woonhuis terug, totdat de vorige eigenaar er niet alleen woonde maar ook werkte als accountant. Het gebied waar de woning staat heet De Streek en heeft de woning haar naam gegeven. Het was vroeger een vloedgraaf, waar overtollig regenwater werd opgevangen. Niet alleen de vijver achterom doet daar nu nog aan denken. De hoge waterstand in het gebied, ook nog eens versterkt door forse verzakkingen ten gevolge van de kolenwinning, zorgt voor teveel vocht in de kelder. De nieuwe eigenaar heeft daar een uit de kluiten gewassen pomp moeten neerzetten die dagelijks vele liters water naar buiten pompt.

Eigenaar Killaars heeft het gebouw zowel binnen als buiten niet wezenlijk aangetast. Aan de buitenkant werd hoofdzakelijk het verfwerk aangepakt. Er kwam een nieuwe bestrating van klinkers en kasseien, die in de hoeken van het voorplein de benodigde parkeerplaatsen opleverde. Het hekwerk was een van de grootste zorgenkinderen. Het moest helemaal worden gerestaureerd en staat er nu, voorzien van diverse coatings, weer perfect bij. Alleen het ingewikkelde leien mansardedak baart nog wat zorgen. Maar binnenkort komt ook daarvoor een vakman voorbij die enkele onvindbare lekkages mag opknappen.

Binnen straalt 'De Streek' rust uit. De hoge strakke ruimtes zijn sober ingericht. Antieke schrijftafels met bijpassend meubilair zijn voor de medewerkers weliswaar ergonomisch niet helemaal van deze tijd, maar ze passen wel ideaal bij parketvloeren en sierlijke plafonds. De tegelvloer in de gang is authentiek. Ook het stucwerk mag er zijn. Op plaatsen waar het was beschadigd of vervallen, is het weer haarfijn hersteld. Met name de vroegere woonkamer, bij binnenkomst rechts, is een juweeltje. De achterwand is in het midden versierd met een strakke schouw, geflankeerd door twee hoge gebogen doorgangen naar het volgende vertrek, een voortzetting van de grote kamer. Het prachtige stucwerk accentueert de maatvoering van de kamers nog eens extra.

Bijna elke kamer is in gebruik als kantoorruimte. Het personeelsbestand van het accountantskantoor kan zodoende uitgroeien tot twintig medewerkers. Ook beschikt de rentmeesterswoning over een ruime badkamer, een keuken en enkele slaapkamers. Zodat er ook als woning nog van genoten kan worden.

(Met dank aan de Stichting Beschermd Dorpsgezicht Amstenrade.)

Limburgs Dagblad woonpiccolo's

Voor meer informatie zie eerste piccolopagina of bel

045-719966

Onroerend goed te huur aangeboden

Hoensbroek

Halfvrijst. woonhuis met tuin. Kelder. Dubbele hal. Woonk. ca. 70 m2. Keuken met compl. install. 4 royale slaapk. 2 badk. Dakterras. Berging. Huurpr. ƒ 1.500,- p.mnd. 8929

Inl. Stienstra Makelaardij b.v.
Tel. 045-712255.

Te h. won. met gar. t.o. ziekenh., Overhovenerstr. 45, SITTARD. 00-32.89761377.

1-pers. gemeubileerd APPARTEMENT voor een werkend persoon, ƒ 675,- p. mnd. all-in. 045-312154.

Te huur luxe appartement te BRUNSSUM per 1-2-'95. Huur ƒ 920,- p. mnd. excl. Telef. 045-275299.

Te huur aang. GANZEWEIDE 117 te Heerlen; Hal 1, 600 m2; Hal 2, 120 m2; Hal 3, 160 m2; hal 4, 400 m2; plantenkas 225 m2. Telefoon 06-52925302.

V.a. 1 febr. a.s. te huur te MUNSTERGELEEN halfvrijst. woonh., geh. gestoff. ƒ 1.200,- p.mnd. Evt. gemeub. Inl. 046-745563.

Prachtige compl. bovenwon. met dakterras, centrum GELEEN, Salmstr. 68, ƒ 1.150,- p.mnd. excl. Tel. 046-334203 of 043-219256.

KERKRADE-West/Spekholzerheide. Industriestr. 23. Per 1-1-'95 te h. app. op 1e verd. Ind.: hal, woonk., keuken, 2 slpks., badk., berging, ƒ 800,- excl. per mnd., borg ƒ 1.000,-. Tel. 04742-3362.

Voor werkend persoon zonder huisdieren 1 à 2 pers. gemeub. + gestoff. APPARTEMENT Nieuwstr. 62A Kerkrade. Tel. 045-456795.

Klein appartement te h. omg. HOENSBROEK, voor werkend persoon. 045-241588.

Te h. per direct eengezinswoning in HEERLEN-Nrd. Inl. 045-211429.

TE KOOP BOUWKAVEL
Stadspark Sittard
GROUWELS-DAELMANS
043 - 254565

Uw huis verkopen met behulp van de
echte makelaar
Bel de onroerend goed lijn
046 - 750 000 !
Peters & Partners Geleen

Geen verkoop - Geen kosten

Landhuis
Te koop in hoevestijl, riant gel. voor golf- en paardensport te Zutendaal (B). 15 km. van Maastr. Opp. 65 are. Hogere prijsklasse. Tel. 00-32.89611894.

Bekkerveld
Woonhuis, 4 slpks., tuin op zuiden, Benzenraderweg 166. Heerlen, vraagprijs ƒ 175.000,- kk. ☎ 045-740579.

Oirsbeek
PROVINCIALEWEG ZUID
Mooi gel. ruim vrijst. woonh. m. gr. garage (20 m2). Perc. opp. 625 m2. Tuin m. veel privacy, woonk. m. parketvl. en open haard, gr. hal, toil. en eetkeuk. (12 m2), serre (10 m2), prov.kelder, was/bergkelder, 3 ruime slpks (18, 12 en 9,5 m2) met lamelparket, badk. m. ligb. en v.w., bergruimte, vliering. Muurisolatie, ged. dubb. glas, nwe. gas/c.v. HR-combi. Vr.pr. ƒ 319.000,- k.k. Tel. 04492-1523.

Te koop gevr. ouder WOONHUIS met tuin (opknappen geen bezwaar). Tel. 046-753367.

HOENSBROEK. Goed gesitueerd keurig onderhouden woonhuis met berging en siertuin. Ind. beg.gr.: gang, toilet, mooie L-vorm. woonk. met open keuken tot 65 m2. Verd.: 4 slpks., badkamer zolder en c.v. Moet beslist van binnen gezien worden. Prijs ƒ 169.000,- k.k. Telefoon 045-232276.

SHOWROOM-KEUKENS met 50-60% korting. Vossen Keukens. Glaspaleis Kerkplein en Eikenderweg 77, Heerlen.

Te koop of te huur gevraagd gunstig gelegen huis voor PRIVECLUB. 045-232121.

MAASTRICHT halfvrijst. vooroorlogs woonh. te k. Gar. 13x3.10 mtr. met smeerput. Woonk. ca. 32 m2, met parket, keuken 3,5x3 mtr., bijkeuken 3x4 mtr., stud.kamer. 1e verd.: 3 slaapk., badk. met ligb., mooi trappenhuis. Vaste trap naar zolder met zolderkamer. Voor- en achtertuin, 130 m2. CV. Vr.pr. ƒ 295.000,- k.k. Aanv. per direkt. Tel. 043-432848.

AMSTENRADE. De Gijselaar 31. Zeer gunstig gel. halfvr. woonh. met gar., hardh. koz. met dubb. glas. Ind.: hal, toilet, m.k., L-vorm. woonk. met halfopen keuken (48 m2). 1e Verd. 3 slpks., badk. met ligbad, douche, wastafel en 2e toilet. Vaste trap naar 4e slpk. en zolder. Mooi aangel. tuin met vijver. Vraagprijs ƒ 249.000,- k.k. Aanvaarding in overleg. Tel. 04492-2698.

STEIN, te koop woonhuis met garage, vaste trap naar zolder. 2e toilet op badk. Vr. pr. ƒ 235.000,- k.k. Na 18.00 uur 046-338881.

SWEIKHUIZEN/Sleyerwg 3, Schitter. geleg. vrijst. landhuis (1979) met inpandige garage, mooie aangel. tuin, 3 slpk., geheel onderk., ƒ 439.000,-k.k. Tel. 046-742550. Jos Storms OG.

Tussenwoning te BRUNSSUM/Treebeek. Ind. kelder, hal, toilet, woonk. met parket, nwe. luxe aanbouwkeuken, 3 slpks., badk., zolder, c.v. overal thermopane, apart kantoor, berging en ommuurde tuin. 04749-6442.

Te koop halfvr. particulier woonhuis, goed onderh., bwj. '84. Met garage, luxe keuken en v.v. rolluiken. Gelegen in rustige woonomg. in NIEUWSTADT. Prijs ƒ 235.000,- k.k. Tel. 04498-54297.

AMSTENRADE: perfect halfvrijst. woonhuis. Ind.: L-woonk., luxe keuken, badk., 4 slpkmrs., etc. ƒ 150.000,- k.k. Seegers o.g. Tel. 046-525318.

Horn
Te koop mooi gelegen geschakeld woonh. met garage. Ruime woonk. met open keuken, 3 slpks. Badkamer met douche, ligbad en toilet. Vaste trap naar zolder met mog. voor 4e slpk. Bwj. '92. Vr.pr. ƒ 230.000,- k.k. Telefoon: 04758-1701.

HOBRA - VASTGOED
Wenst een ieder prettige kerstdagen en een voorspoedig 1995
en ook voor het komende jaar zoeken wij voor onze relaties woningen ter bemiddeling.
Beemderlaan 8, 6291 GM Vaals. Tel. 04454-68408.

Woonhuis met SPOED te koop gevraagd, opknappen geen bezwaar. ☎ 040-114752.

Guttecoven, Beukebooms-weg. VRIJSTAAND woonhuis op royaal hoekperceel met onderpandige garage, wijnkelder, eigentijds ingericht, met grote tuin ca. 500 m2. Vr.pr. ƒ 288.000,- k.k. Tel. 046-581029.

CHALET op Camping San Lanaco (Lanaken-België). Tel. 076-414314.

LANDGRAAF. Prima onderhouden, ruime 2 onder 1 kap woning, gr. gar. met zolder, bijkeuken, ruime kamer m. open keuk., 3 slpks., luxe badk., mooie zolderkamer m. veel bergruimte. Vraagpr. ƒ 229.000,- kk. ☎ 045-322997.

HOENSBROEK, Hoogstr. 1. Keurig halfvr. woonhuis met vrijgel. tuin (perc. 232 m2), grote carp./gar. (caravan), geh. onderkeld., gesl. keuken met app., 3 ruime slpks, badk. m. ligbad, zolder, vaste tr. Vr.pr. ƒ 217.000,- k.k. Offermans & Borger. Tel. 046-740535/752193.

Ook benieuwd wat uw HYPOTHEEK kost? Bel voor een vrijblijvende afspraak. Ass. Jac Stel. Tel.: 045-721866.

Wonen Totaal

Eiken-meubelgroothandel t.o.h. reüniegebouw Geleen

30% goedkoper dan elders

Groenseykerstraat 41B. Tel. 046-747446.
Open ma. v. 13.00-18.00 uur; dinsdag-vrijdag v. 09.00-18.00 uur; zaterdag v. 10.00-17.00 uur.

KEUKENRENOVATIE werkbladen, spoelbakken, inb.app. etc. m. garantie. Eigen montagedienst. Vossen Keukens. Eikenderweg 77 en Glaspaleis Heerlen.

Koop nu nog uw keuken aan
oudejaarsprijs!
Dat scheelt U honderden guldens!
Vossen Keukens
Eikenderweg 77 en Glaspaleis Kerkplein, Heerlen. Telef.: 045-717555.

TAPIJTEN PUYAN Galerie. Venlosesteenweg 23 Kinrooi/Ophoven-België. Excl. Perzische tapijten. Dir. import, gunstige prijzen o.a. Keshan 2.00x3.00 ƒ 1.500,- en Nepal 2.40x1.70 ƒ 700,-. Open zat. zondag en donderdag van 10.00-17.00 uur.

BLOKKEUKENS 270 cm. incl. app. Kunststof ƒ 2.990,-; eiken ƒ 3.590,-. Vossen Keukens. Glaspaleis en Eikenderweg. Heerlen. Tel. 045-717555.

In- en verkoop 2e hands MEUBELEN en antiek. Iedere dag geopend tot 18.00 uur. Voskuilenweg 91, Heerlen. Tel. 045-741708.

Voor ambachtelijk EIKEN keukens is Uw speciaal adres: Vossen-Keukens, Eikenderweg 77, Heerlen. Telef.: 045-712158.

Piccolo's in het Limburgs Dagblad zijn groot in RESULTAAT! Bel: 045-719966.

Met een PICCOLO in het Limburgs Dagblad raakt u uw oude spulletjes 't snelst kwijt. Piccolo's doen vaak wonderen... Probeer maar! Tel. 045-719966.

Kamers

Heer zoekt kamer omg. gemeente KERKRADE Landgraaf/Heerlen of huis. Telef. 045-457184 sen 10.00 uur - 12.00 uur.

Grote kamer te huur in trum HEERLEN. Tel. 045-740807.

Te huur voor werkend soon NIEUW gestoffeerd en gemeubileerde kamer ƒ 525,- per mnd. all-in. 045-219666 b.g.g. 427711.

Per 1-1-'95 gemeubileerd studentenkamer te huur HEERLEN. ☎ 045-724871.

Voor Piccolo's zie verder pagina 38

Te huur: twee kamerappartementen te KERKRADE. Ind. woonkamer met open keuken, een slaapkamer, badkamer met douche. Huurprijs: v.a. ƒ 562,91 incl. s.k. Toewijzingscriteria: leeftijd boven de 23 jaar. Inl. N.S.A.W., tussen 9.00 en 12.00 uur. Mevr. E. v.d. Heuvel ☎ 073-120911. Schriftelijke reacties: Postbus 741, 5201 AS 's-Hertogenbosch.

Te huur gevraagd

Te h. gevr. ruim WOONHUIS met garage. Huur tot ƒ 2.000,- v.a. 15-1-'95. Voor min. 1 tot max. 2 jr. Telefoon 0049-2456.2512.

Als u ons voor 12 uur 's morgens belt, staat uw PICCOLO de volgende dag al in het Limburgs Dagblad. Tel. 045-719966.

Onr. goed te koop aangeb./gevr.

Informatie
over 250 koopwoningen in de regio Heerlen vindt u bij VAN DE PAS de makelaar van de koper, bel
045 - 74 16 16

Zoekt u een bouwkavel in Sittard?
Dan moet u toch eens informeren naar
het plan Beekdal
De kans is groot dat u slaagt!
Grouwels - Daelmans BV
Inlichtingen tijdens kantooruren ma. t/m vr.: 043 - 254565.

Te koop
winkel/kantoorpand centr. Sittard
ca. 80 m2, plus bovenwoning met aparte opgang. Telefoon tot 18.00 uur 046-526982.

Open huis dinsdag 27 december en woensdag 28 december van 14.00 tot 16.00 uur te Brunssum, Kruisberghof 6
Aan rustig hof gel. comfortabele parterre- en bovenwoning. Ind. gezellige woonk., praktische eetkeuken, 2 slaapk., badk. met douche. Tevens worden div. woningen van hetzelfde type aangeboden op Pallashof te Treebeek/Brunssum. Prijzen vanaf ƒ 102.500,- k.k.
Inl. Stienstra Makelaardij b.v.
Tel. 045- 71 22 55.

Bocholtz
Nabij centrum gel. vrijst. woonhuis met gar., tuin, overdekte entree, studeerk. woonk. met aansluitend tuink. Open keuken met eiken install. Bijkeuken, 3 slpkmrs., luxe badk. met ligb. douche en 2e toilet. Afgewerkt met duurzame mat. Uitst. onderhouden. Prijs ƒ 365.000,- k.k. 9031
Inl. Stienstra Makelaardij B.V.
Tel. 045 - 71 22 55.

Kleine WOONRUIMTE te koop gevraagd in centrum Heerlen, Maastricht of Sittard. Telef. 045-210258.

Uniek HANDELSPAND, Bosstraat Maaseik. Tel. 00-32.89756090 of 00-32.89771246.

Valkenburg

Halfvrijstaande villa, gelegen aan de Plenkertstraat. Bouwjaar 1935. Inhoud 825 m3. Oppervlakte 1145 m2. Geheel onderkelderd met garage. Parterre: voor- en achterkamer, gescheiden door schuifdeuren. Vijf slaapkamers. Vraagprijs ƒ 395.000,- k.k.
Mr. Cornelis Brorens Makelaar o.g. Geleen 046-750318 b.g.g. 043-644863

Landhuis
Te k. mooi rustiek vrijst., met inpand., 5 km. van Mstr., bwj. '90, opp. ca. 900 m2, mooie aangel. tuin en opt. geïsoleerd. Vr.pr. ƒ 465.000,-. Inl.: 00-3289718244. Beverpad 2, Lanaken - België.

Berg en Terblyt
Vrijst. landelijk gelegen woonhuis in goede staat v. onderh., opp. plm 1050 m2, v.z.v. c.v. met h.r.-ketel. Ind.: overdekt entree. Beg.gr.: hal, toilet, berging, garage Bovenverd.: L-vorm. woonk. met balkon en keuken. Benedenverd.: 4 slpks., badk., 2 gr. kelders, geschikt voor vele doeleinden met uitgang naar tuin, gr. tuin met overdekt terras, zolder over geh. boven verd., hal en kamer met leistenenvloer, inh. 1100 m3, ƒ 550.000,- k.k. Br. o.nr. B-06363, L.D., Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

GENK (B) bungalow, gr. woonk., 3 slpkrs., aanb. keuk.,2 wc's, badk + douche, kl. keld., gr. hobby ruimte, 2 gar., CV, tuin 950 m2, ƒ 280.000,-. Telef. afspraak 00-32.89611413.

Voorlichtingsproject van Natuur en Milieu in Zwolse rijtjeswoning

Milieuvriendelijk wonen kan ook in 'gewoon' huis

DOOR HELEEN DE BRUIJN

el goed natuurlijk dat we de aardappelschillen en de plastic rpakkingen in aparte bakken gooien. En dat batterijen en emisch afval niet in de gewone vuilnisbak moeten, glas in de asbak hoort en er voor de (on)gelezen kranten behalve de ttebak ook nog een aparte afvalcontainer is. We weten het lemaal zo langzamerhand, de meesten van ons handelen er k naar. Maar is het genoeg om ons milieu weer leefbaarder te aken? Waarschijnlijk niet. Dat vergt ook aanpassing van gerag en vooral ook meer kennis van milieubewust leven.

e hoeven echt niet allemaal in de ilieuwijk Ecolonia te wonen om ilieubewust te leven en te wonen. le simpele kleine dingen kunnen een grote bijdrage leveren aan n beter milieu: tuinieren zonder strijdingsmiddelen bij voorbeeld ander materiaalgebruik in huis n bij de schoonmaak. Het kan alleaal, maar je moet wel even weten oe.

m onder andere die vraag te beantwoorden is het Milieuhuis in wolle ingericht. Op de kop af drie ar geleden heeft de organisatie atuur & Milieu Overijssel als initiefnemer de deuren van het Mieuhuis geopend voor individuele ezoekers, maar vooral ook voor roepen, die informatie en een ndleiding krijgen.

et Milieuhuis onderscheidt zich op et eerste gezicht in niets van een ewoon huis. Het staat midden in en woonwijk in Zwolle en omvat itelijk twee woningen die met elaar zijn verbonden. Een gedeelte aarvan is ingericht als informatie- n ontvangstruimte, het huis eraast is ingericht als woonhuis, inusief tuin.

oorsnee

ier is duidelijk te zien hoe er mieubewust kan worden geleefd. Je rijgt een walkman met daarin een andje, waarop de gefingeerde falie des huizes, een doorsnee gezin an vader, moeder, zoon en dochter, hun huis laat zien.

e bank in de zitkamer heeft bij oorbeeld een vulling zonder cfk's, e vloer is gelakt met lak op waterasis en er staan rotanstoeltjes. De alontafel is van glas, evenals de ettafel met daarop een ontbijt uitestald, bestaande uit scharreleieen, ecologische produkten en melk n lichtgewicht flessen met statieeld.

n de hal en de keuken ligt kurk op e vloer, de raamjaloezieën zijn van hout en het afval wordt zo veel mogelijk gescheiden. Het gezin houdt het huis schoon met soda, groene zeep en heet water. Daar zijn echt geen citroenfrisse middelen met allerlei chemische toevoegingen voor nodig. En met een normale gootsteenplopper in huis hoeft geen zuur in de afvoer te worden gegooid om de boel te ontstoppen.

Het toilet heeft een waterbesparende keuzeknop dat zes liter in plaats van negen liter per spoeling produceert en om vieze luchtjes te verwijderen kan de spuitbus achterwege worden gelaten: strijk maar eens een zwavelvrije lucifer af en de geur is snel verdwenen.

Zonneboiler

Ook de kinderen in het gezin doen milieubewust mee. De zoon slaapt in een bed van karton en zijn bureau is gemaakt van een tweedehands houten blad met houten kistjes eronder. Hij maakt z'n huiswerk op kringlooppapier en vult zijn pennen zelf bij als de inkt op is.
Dochterlief slaapt op een cfk-vrije matras in een bed van inlands hout. Ze gebruikt de 'keeper', een rubberen tampon die steeds weer te gebruiken is, en heeft een doodgewone opdraaiwekker. Daar wordt je ook wel wakker van.
Het water in huis wordt verwarmd door de zon door middel van een zonneboiler en een waterbesparende douchekop in de badkamer draagt een steentje bij. Ook hier milievriendelijke schoonmaakmiddelen, een energiezuinige wasmachine en moeder gebruikt dierproefvrije cosmetica in navulbare flessen.

Het Milieuhuis heeft vooral een voorlichtings- en voorbeeldfunctie. Het is geenszins de bedoeling om met een opgestoken vingetje mensen te gaan vertellen wat ze fout doen. Het gaat erom dat we voorbeelden aandragen hoe mensen bewuster met hun omgeving kunnen omgaan.
Per jaar komen er zo'n tweeduizend mensen het Milieuhuis bezoeken. Dat lijkt misschien niet veel, maar is volgens Zijlstra toch aanzienlijk voor een educatief project als dit.

● *Het Milieuhuis in Zwolle: een heel gewoon rijtjeshuis.* Foto: GPD

In het Milieuhuis is allerhande informatie te verkrijgen in de vorm van folders, het inkijken van literatuur en je kunt monsters meenemen van milieuvriendelijke producten.

Zo staat er bij voorbeeld wasverzachter, eigenlijk slecht voor het milieu, maar al je het dan toch graag wilt gebruiken, neem dan de minst onvriendelijke. Hetzelfde geldt voor bij voorbeeld babyverzorgingsproducten, waarschijnlijk ook veiliger voor het kind zelf.

Bij een Milieuhuis hoor natuurlijk de Milieutuin, daar waren we nog niet geweest. Milieubewustzijn uit zich hier op verschillende manieren. In eerste instantie worden natuurlijk geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt, er staat een compostvat waar het groente- en tuinafval in wordt verwerkt en een regenton vangt het regenwater op voor de beplanting, het bijvullen van de vijver en voor schoonmaakdoeleinden.

Het Milieuhuis is te bezoeken op dinsdag en woensdag voor groepen, donderdagmorgen voor de individuele bezoeker en de middag voor groepsbezoek, en vrijdagmiddag voor individuele bezoekers. Verder iedere eerste zaterdag van de maand voor iedereen. De openingstijden zijn van 10 tot 12 uur 's morgens en van 2 tot 4 uur 's middags. Het Milieuhuis, Zwanenburghstraat 47 in Zwolle. Voor meer informatie tel.038-217166.

EEN BETER MILIEU BEGINT BIJ JEZELF

DOE MEE SCHRIJF MEE BEZUINIG MEE

Stooktabel week: 50
van maandag 12/12/94 t/m zondag 18/12/94

Bij een normaal jaarverbruik in m³ van:	hoort een streefverbruik voor de afgelopen week van: (meterkaart kolom 3)	Het weekstreefverbruik kost u:	Totaalstreefverbruik sinds 30 oktober 1994 (meterkaart kol. 5)
1000	30	ƒ 15,00	154
1200	36	ƒ 18,00	184
1400	42	ƒ 21,00	251
1600	48	ƒ 24,00	245
1800	54	ƒ 27,00	276
2000	60	ƒ 30,00	307
2200	66	ƒ 33,00	339
2400	72	ƒ 36,00	369
2600	78	ƒ 39,00	401
2800	85	ƒ 42,00	431
3000	91	ƒ 45,50	461
3200	97	ƒ 48,50	492
3400	103	ƒ 51,50	523
3600	109	ƒ 54,50	554
3800	115	ƒ 57,50	584
4000	121	ƒ 60,50	615
4500	136	ƒ 68,00	691
5000	151	ƒ 75,50	769
5500	166	ƒ 83,00	846
6000	181	ƒ 90,50	923

Aktie Zuinig Stoken/Zuinig Aan

Superzuinige apparatuur koelen/vriezen

De wetgeving op het gebied van energieverbruik wordt elk jaar strenger. Fabrikanten zijn verplicht steeds betere en zuiniger apparaten te maken. En sommigen houden daar bij het ontwikkelen van nieuwe produkten al bij voorbaat rekening mee, zodat men straks zeker aan alle gestelde eisen zal voldoen.
Miele brengt, vooruitlopend op te verwachten wettelijke maatregelen, een nieuwe serie integreerbare koel/vriesapparatuur met superisolatie, waardoor een besparing op energie van 50 procent mogelijk is. En uiteraard is voor die isolatie gebruik gemaakt van CFK-vrije grondstoffen.
De apparaten, die per etmaal slechts 1,8 kWh verbruiken, zijn voorzien van een extra dikke isolatielaag. In het koelgedeelte meet die 70 mm en in het vriesgedeelte is hij 90 mm dik. Omdat de conventionele dikte ligt tussen 25 en 30 mm, zou dit betekenen dat de binnenruimte door die extra verdikking wel kleiner moet worden. Maar men heeft deze serie gewoon een buitenmaat van 70 cm gegeven, in plaats van de standaard 60 cm. Probleem opgelost.
De grotere fabrikanten van keukenmeubelen bieden inmiddels staande inbouwkasten van 70 cm breed aan, zodat men bij aanschaf van een nieuwe keuken geen problemen hoeft te krijgen met een 10 cm bredere koel/vriescombinatie.
De serie apparaten is uitgerust met allerlei extra's, zoals in hoogte verstelbare deurvakken, elektronische temperatuurregeling, koelzone met ontdooi-automaat en eenvoudig te reinigen glazen draagplateaus.

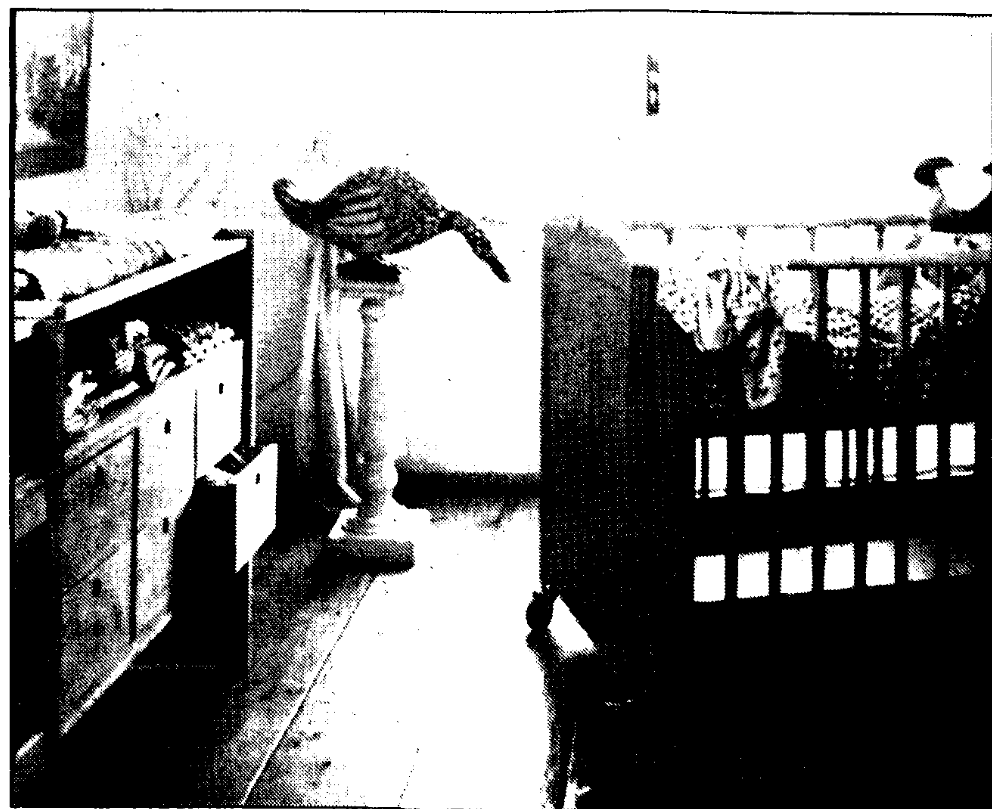

● *Een van de extra geïsoleerde koelkasten van Miele.* Foto: GPD

Van wieg tot peuterledikant

ie voor een pasgeboren kind lieer een ledikantje wil dat jaren eegaat dan een knus klein wiegje t na een paar maanden voor onpaalde tijd met verlof wordt geurd, ziet misschien iets in het erst flexibele Lundia-kinderbed-

lang de baby nog niet kan zitten ordt de bedbodem op een hogere nd ingelegd. Dat voorkomt bukn bij het openemen of in bed legn van de kleine. En het kind lijkt et verloren te liggen in een zee n ruimte. Bovendien wordt bij dit dje speciaal doek geleverd om or de spijlen te vlechten. Zo ligt baby lekker knus en kan hij niet or tocht worden belaagd.
r kunnen zwenkwielen (uiteraard et rem) of ronde bolpootjes onder et ledikantje worden geschroefd. et is in blank vuren leverbaar en n dan naar wens worden afgeerkt met blanke lak of in een van e vele sprankelende kleuren woren gebeitst. Bij het bedje zijn andere meubeltjes voor de kinderkaer te koop.

● *Het ledikantje 'op de groei'.* Foto: GPD

Zodra baby kan zitten gaat de bodem omlaag en als het kind kan staan nòg iets lager. En omdat zo'n peuter graag verder wil kijken dan zijn eigen bed kan het doek weer tussen de spijlen weggehaald worden. Dit spijlendoek is samen met een bijpassend dekbedovertrek en sloop verkrijgbaar in vier kleuren ruitjes: roze, blauw, geel en groen.

Betaalbare woningen bouwen zonder subsidie onmogelijk

Het is klinkklare nonsens dat bij de huidige rentestand zonder subsidies goede en betaalbare woningen zijn te bouwen. Dat stelde directeur W. Kempen van de Nationale Woningraad (NWR) donderdag tijdens een bijeenkomst in Roden. De bij de raad aangesloten woningcorporaties en gemeentelijke woningbedrijven beheren gezamenlijk meer dan 1,5 miljoen huurwoningen.

De NWR hekelt de voorlichting van het ministerie van volkshuisvesting (Vrom) over het Besluit woninggebonden subsidies 1995. Volgens Kempen gaat het departement er bij de gewenste aanvangshuur van 725 gulden per maand vanuit, dat de huren de eerste tien jaar met 4,75 procent per jaar zullen stijgen. Vrom houdt een geldontwaarding van 3 procent aan. Vanaf het tiende jaar is bij een inflatie van 2 procent een huurstijging van 3 procent noodzakelijk.
Kempen meent echter dat de bouw van woningen met een maandhuur van ongeveer 725 gulden zonder subsidie alleen mogelijk is als de huren vijftig jaar lang steeds met 50 procent meer stijgen dan de geldontwaarding. Bovendien kan zo'n huurprijs alleen als zo'n woning niet meer kost dan 130.000 gulden, gebaseerd op een rentestand van 6 procent.
Kempen: „In werkelijkheid kost een redelijke woning eerder 150.000 gulden en ligt het rentepeil op 8 procent. Dan praten we wel over een kostprijshuur van 1275 gulden. Ofwel 75 procent meer dan VROM het volk wil doen geloven."
Het ministerie beraadt zich nog op commentaar.

● *Orchideeën bij Intratuin in Heerlen* Foto: CHRISTA HALBESMA

Orchideeën voor huiskamer stralen in donkere dagen

DOOR WIM OUDSHOORN

Het woord orchidee heeft ook vandaag de dag nog een magische kracht. De schoonheid van orchideeën is, zo lijkt het, boven alle andere bloemen verheven. Men denkt vaak nog dat orchideeën moeilijk te kweken zijn en dat er daarom hoge prijzen voor moeten worden betaald. Bovendien geldt een orchidee als moeilijk te houden onder kameromstandigheden.

Dat alles is echter onjuist. Orchideeën zijn tegenwoordig niet veel duurder dan andere potplanten en hun verzorging is betrekkelijk eenvoudig. Er is enorm veel interesse in deze immens grote plantengroep, en terecht. En vooral de komende feestdagen die ook veel thuis worden doorgebracht kunnen zij door hun feeërieke uitstraling een extra accent geven.

De topper onder de orchideeën is de laatste jaren de *Phalaenopsis*, stammend uit de tropische wouden van o.a. Indonesië en de Filippijnen. De bloemen ogen als nachtvlinders, hebben witte, roze, violette en zelfs gele bloemen, vaak met een zeer fijne tekening. De grote tongvormige bladeren vinden we alleen aan de basis. De lange bloemstengels zijn bladerloos en hangen sierlijk over.

Deze orchideetopper is vrijwel het hele jaar door bloeiend te koop. Zij vraagt een lichte standplaats; het blad moet regelmatig geneveld worden. De normale kamertemperatuur bevalt de planten uitstekend. Natte voeten kunnen funest zijn. Geef één keer in de drie weken wat kamerplantenvoedsel in de helft van de normaal geadviseerde concentratie.
Opnieuw in bloei brengen is goed mogelijk. Snijd daarvoor de bloemstengel niet helemaal af, maar laat 3 of 4 ogen staan.

Schoonheid

Onder de naam *Miltonia cambria*typen en Vuylstekeara komen zeer sterke kamerorchideeën voor die zijn ontstaan uit talloze kruisingen. De bloemen in de meest fantastische kleuren doen wat denken aan die van viooltjes. Ook deze soort kan in de huiskamer gemakkelijk meerdere keren in bloei komen. Ook voor deze soort is een lichte standplaats noodzakelijk. Pas ook hier vooral op met te veel water, zeker in deze winterperiode.
Een goed verzorgde plant vormt na de bloei nieuwe scheuten, waaruit zich na verloop van tijd weer nieuwe bloemen vormen.

Van het Venusschoentje (*Paphiopedilum*) is het in de eerste plaats de opmerkelijke bloemvorm die de plantenliefhebbers aanspreekt. De verzorging komt overeen met de voorgaande soorten. Elk bladrozet brengt slechts één bloemstengel voort. Na de bloei moet de bloemstengel worden weggeknipt. Er vormt zich dan een nieuwe scheut die ook weer kan gaan bloeien. De bloemvorming wordt bevorderd door de plant enige tijd bij een lage temperatuur van 16°C te zetten.

Er is nog een groot aantal andere orchideeën die het als potplant in huis zeer goed doen: *Oncidium*, *Cymbidium* en *Odontoglossum*, zijn zo maar wat voorbeelden. Vraag ernaar bij uw bloemenvakman, hij kan u uitgebreid adviseren.

Pickée, van huis uit aktief !

BRUNSSUM: Vrijst. villa m. c.v.-gas, en grote tuin (ca. 3500 m²). Uitst. gel. a.d. rand v.h. centrum. Ged. dub. begl. Goed onderh. **Ind. o.a.:** Royale hal, woonk. en tuink. (tot. ca. 85 m²), eetkeuken, 4 slpks., badk. en zolder
Prijs: ƒ 525.000,- k.k.

BRUNSSUM: Halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas, gar.-berging en mooie tuin. (Perc. opp. 390 m²) Rustig en blijvend goed gel. Kunststof ramen, dubb. begl., roll. **Ind. o.a.:** Prov.-kelder, woonk. keuken, bijkeuken, 3 slpks., badk. zolder.
Prijs: ƒ 215.000,- k.k.

BRUNSSUM: Rustig gel. woonh. m. c.v.-gas, berging en tuin. Kunstst. ramen m. dubb. begl. Geh. onderk. **Ind. o.a. sout:** Hobbyr., prov. r., tuinberging. **Part.:** woonk. keuken. **1e Verd.:** 3 slpks., badk. **2e Verd.:** Vaste trap naar zolder.
Prijs: ƒ 155.000,- k.k.

Onze 35 jarige ervaring zorgt voor een snelle verkoop!
Daarom zijn wij steeds op zoek naar panden in alle prijsklassen. Belt u eens voor een vrijblijvende afspraak.

HEERLEN: Ruim woonh. m. c.v. gas, berging en grote tuin. Ged. dubb. begl. Roll. **Ind. o.a.:** Prov.-kelder, woonk. keuken, bijkeuken, bet. douche m. toilet, serre. **1e Verd.:** 3 slpks. **2e Verd.:** Vaste trap. 2 slpks., zolderberging. Pand is achterom bereikbaar.
Prijs: ƒ 205.000,- k.k.

HEERLEN - NABIJ CENTRUM: Goed gel. halfvrijst. woonh. m. c.v. gas, berging en tuin. Mog. voor gar. **Ind. o.a.:** Prov.-kelder, ruime woonk. dichte keuken. **1e Verd.:** 3 slpks., bet. badk. m. douche en 2e toilet. **2e Verd.:** Vaste trap. Slpk.
Prijs: ƒ 189.000,- k.k.

HEERLEN: Uitst. onderh. woonh. m. c.v. gas, berging en tuin. Hardh. koz. Dak is geïsol. Roll. **Ind. o.a.:** Prov.-kelder, woonk. m. tegelvloer, keuken m. luxe keuken-instal. m. app.. **1e Verd.:** 3 slpks., bet. badk. m. ligb. en douche. **2e Verd.:** Vaste trap. Slaapk. en zolderberging. Pand is achterom bereikbaar.
Prijs: ƒ 179.000,- k.k.

HOENSBROEK: Halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas, ruime inp. gar. en tuin, op het zuiden gelegen (tot. ca. 440 m²). Ged. dub. begl., roll. **Ind. o.a. sout.:** Prov.kelder, berg- en wasruimte, gar. Ruime L-vorm woonk. m. parket. keuken (dicht). 4 slaapks., badk. m. o.a. ligbad en toilet. Ruime zolder.
Prijs: ƒ. 249.000,- k.k.

HOENSBROEK: Halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas, gar. en tuin. Rustig en blijvend goed gel. Geh. geïsol. Ged. dubb. begl. Roll. **Ind. o.a.:** L-vorm. woonk., keuken m. moderne keukeninstal. m. app., 3 slpks., badk. m. ligbad, toilet en v.w. Vaste trap naar grote zolderruimte.
Prijs: ƒ 195.000,- k.k.

HOENSBROEK: Halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas, gar. en mooie tuin. Blijvend rustig gel. aan de buitenr. v.h. centrum. Dak geïsol. Roll. Goed onderh. **Ind. o.a.:** Ruime woonk. (ca. 38 m²), openhaard, leistenen vloer. Keukeninstal. m. app., 4 slaapks., badk. Zolder (vaste trap).
Prijs: ƒ 229.000,- k.k.

Vandaag, zaterdag 24 december, is ons kantoor geopend tot 13.00 uur.

KERKRADE - CENTRUM: Ruim modern appartement (geheel gestoffeerd) m. c.v.-gas, berging en beveiligde parkeerpl. Deg. en luxe afwerking. Opt. isol. **Ind. o.a.:** royale hal, ruime woonk.(ca. 50 m²), keuken m. moderne keukeninstal. en app., bijkeuken. Ouderslaapk.(ca. 25 m²), logeerk., geh. bet. badk. m. ligbad, douche en 2 v.w.
Prijs op aanvraag.

KERKRADE-TERWINSELEN: Goed onderh. halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas, gar., berging en tuin. Rustig en blijvend goed gel. Dub. begl., hardhouten koz., muren en dak geïsol. **Ind.:** prov. kelder, L-vorm. woon- eetkamer ca. 43 m² met parket, keuken m. keuken- instal. en app. 3 slpks., bet. badk. vliering. Aanv. direct.
Prijs: ƒ 219.000,- k.k.

LANDGRAAF-NIEUWENHAGEN: App. gel. in winkelcentrum "Op de Kamp". Ged. dub. begl. Muren en dak geïsol. **Ind. o.a.:** Berging, woonk. keuken m. app.. 2 slpks., bet. badk. m. ligbad.. Overdraagb. rijkssubsidie is mogelijk.
Prijs: ƒ 129.000,- k.k.

LANDGRAAF-NIEUWENHAGEN: Goed onderh. hoekw. m. c.v.-gas, berging en gr. tuin. Geh. voorz. van kunstst. kozijnen m. dubb. begl. **Ind. o.a.:** Prov.kelder, woonk. keuken. **1e Verd.:** 3 slpks., bet. doucher. Bergzolder.
Prijs: ƒ 169.000,- k.k.

LANDGRAAF - NIEUWENHAGEN: Goed gel. type vrijst. woonh. m. c.v.-gas, gar., berging en grote tuin. **Ind. o.a.:** prov.- kelder, woonk., keuken. **1e Verd.:** 3 slpks., badk. **2e Verd.:** vaste trap. 2 slpks. en bergruimten.
Een pand dat u beslist van binnen moet zien.
Prijs op aanvraag.

LANDGRAAF - SCHAESBERG: Halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas, gar. en tuin. Rustig gel. Uitst. onderh. Dub. begl. **Ind. o.a.:** Woonk. m. openhaard, eetkeuken m. moderne keukeninstal. m. app., 3 slpks., Ruime badk. m. o.a. ligb. douche, toilet-ruimte, zolderruimte.
Prijs: ƒ 219.000,- k.k.

LANDGRAAF - SCHAESBERG: Nabij draf- en renbaan. Rustig gel. halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas, tuin en gar. Ged. dub. begl. Muren en dak geïsol. Roll. **Ind. o.a.:** woonk. keuken 3 slpks., bet. badk. zolderberging.
Prijs: ƒ 195.000,- k.k.

Directie en medewerkers van Pickée makelaardij wensen u sfeervolle kerstdagen.

LANDGRAAF - UBACH OVER WORMS: Goed onderh. halfvrijst. semi-bungalow m. c.v.-gas, ruime gar. (2 auto's) en fraaie tuin (meer dan 50 m. diep). Tot. opp. ca. 1.170 m². Ged. dubb. begl. **Ind. o.a. Sout.:** 2 slpks., bet. badk. m. ligb. en 2e toilet. **Parterre:** Royale hal, woonk m. tegelvl. ruime woonk. bijkeuken en 1 slaapk.
Een pand dat u beslist van binnen moet zien.
Prijs: ƒ 359.000,- k.k.

LANDGRAAF - UBACH OVER WORMS: Vrijst. landh. type m. c.v. en rondom tuin. Landelijk gel. Muren en dak zijn geïsol. Ged. dub. begl. **Ind. o.a.:** L-vorm. woonk. (ca. 45 m²), keuken (dicht). badk. 3 slpks
Een pand dat u beslist van binnen moet zien.
Prijs: ƒ 289.000,- k.k.

foto pand achterzijde

LANDGRAAF - UBACH OVER WORMS: Goed onderh. halfvrijst. woonh. m. c.v.-gas. grote gar. m. ruime zolder-berging en tuin. Muren en dak geïsol. Ged. dub. begl. Geh. voorzien van roll. **Ind. o.a.:** L-vorm woonk., keuken met kunstst. keukeninstal. **1e Verd.:** 3 Slaapks., bet. badk. met ligbad. **2e Verd.:** Vlizotrap. Zolder.
Prijs: ƒ. 229.000,- k.k.

LANDGRAAF - UBACH OVER WORMS: Uitst. onderh. rustig en blijvend goed gel. halfvrijst. woonh. met c.v.-gas, gar. en tuin. Geh. voorz. van kunstst. koz. m. dub. begl. Roll.. Muren en dak zijn geïsol. **Ind. o.a.:** woon-eetkamer (ca. 35 m²), keuken m. luxe keukeninstal. m. app. **1e Verd.:** 3 slpks., bet. badk. m. ligb. **2e Verd.:** vlizotrap. Zolderberging.
Prijs: ƒ 249.000,- k.k.

UBACHSBERG: Goed onderh. halfvrijst. woonh., aan de achterzijde uitgebreid en verbouwd, m. c.v. gas, gar. en tuin. Blijvend goed gel. Dak geïsol. Dubb. begl. **Ind. o.a. sout.:** Geh. onderkelderd. **Part.:** Ruime woonk. (ca. 50 m²), parketvl., openh. Woon- keuken m. compl. keuken-instal. **1e Verd.:** 3 slpks., bet. badk. m. douche. **2e Verd.:** vaste trap. 2 Zolderkamers
Een pand dat u beslist van binnen moet zien.
Prijs: ƒ. 279.000,- k.k.

NVM MAKELAAR
Taxaties, makelaardij o.g.,
NVM Hypotheekshop
Heerlenseweg 22, 6371 HS Landgraaf
045 - 326767
Maandag t/m vrijdag van 8.30 tot 17.30 uur,
's Zaterdags van 9.00 tot 15.00 uur.
(Verder volgens afspraak)

Pickée
makelaardij bv

UW HUIS VERKOCHT SNEL EN GOED VIA AQUINA!

NVM MAKELAAR

HEERLEN

MIDDELBURGSTRAAT 25
Tussengelegen woonhuis i.z.g.st.v. onderh. Ind. o.a.: 3 kelders. Beg.gr: hal, toilet, woonk, half-open keuken met inricht, terras en tuin (achterom voetpad). 1e verd: overl, 3 slpks. en badk met douche en v.w. 2e verd: zolder (thans niet toegankelijk). Alg: geh roll, deels dubb. begl, hardh. ram. en koz., elektr. vern., dak ca. 8 jr oud.
Prijs ƒ. 149.000,-- k.k.

OIRSBEEK

PROVINCIALEWEG ZUID 113
Halfvrijstaand woonhuis m c.v., garage en tuin. Ind: kelder. Beg gr: hal met toilet, woonkamer met openhaard, studeerkamer, keuken, terras, tuin, berging en garage. 1e Verd: overloop, 4 slaapkamers en badkamer met ligbad en v.w. 2e Verd: vliering. Bwjr. ca.1960. Aanv. direkt.
Prijs ƒ 198.000,-- k.k.

HEERLEN

PELIKAANSTRAAT 22
Ruim, rustig gelegen woonhuis met c.v. Ind: 3 kelders, entree, hal, toilet, woonkamer met lametvloer, keuken met tegelvloer, buitenberging, tuin met 2 terrassen (achterom bereikbaar). 1e Verd: 2 slaapkamers, badkamer met zitbad, toilet en v.w. 2e Verd: 3 kamers. Bwjr ca 1944. Aanv in overleg.
Prijs ƒ. 155.000,-- k.k.

OIRSBEEK

SECR. FLEISCHEUERSTRAAT 8
Halfvrijst woonhuis met c.v., garage en tuin. Ind o.a: hal, toilet, L-vorm woonk (33 m2), keuken. 1e Verd: 3 slaapks (grootste ca 18 m2!) en badk m douche, v.w. en toilet. 2e Verd: via vaste trap: ruime hobbyzolder (met mogelijkh voor slaapk) en aparte c.v. ruimte. Goede isolatievoorz, grotendeels rolluiken. Beg. grondvloer grotendeels parket. Bwjr. 1987. Aanv. in overleg.
Prijs ƒ. 229.000,— k.k.

HEERLEN

ST. BARBARASTRAAT 134
Ruim woonhuis op ca. 1600 m2. Ind. 2 kelders, hal, woonkamer, keuken, slaap/werkkamer, serre, badkamer, zeer grote tuin. 1e verd.: 3 slaapks met kleedruimte. 2e verd.: zolderkamer en 2 zolders. Perc.opp ca. 1600 m2, bwjr.ca.1913. Aanv. in overleg.
Prijs ƒ. 215.000,-- k.k.

OIRSBEEK

DROSSAERTWEIDE 36
Z.g.onderh en afgew. split-level woning (eenzijd. geschak.) m o.a. ruime kelder-berging, hal, toil, garage, was-/c.v.-ruimte, woonk. (35 m2), direkt aan fraaie tuin (ca 17 m diep) met optimale privacy, tuinhuisje; dichte keuken (ca 15 m2) met recentelijk vernieuwde luxe witte inrichting, 3 slaapkrs en fraaie wit bet. badk met ligbad, douche, toilet en v.w. Dak recentelijk vernieuwd, roll, dubb beglaz, spouwmuurisol, deels kunststof. ***Dit huis moet U van binnen zien!*** Bwjr. 1975. Aanv. in overleg.
Prijs ƒ 249.000,-- k.k.

MET SPOED GEZOCHT!
WEGENS GROTE VRAAG EN ONZE SNELLE VERKOOP, VRAGEN WIJ TER BEMIDDELING WONINGEN EN LANDHUIZEN IN DE OOSTELIJKE MIJNSTREEK.
MAAK VRIJBLIJVEND EEN AFSPRAAK.

aquina NVM MAKELAAR
Makelaardij O.G., Taxaties,
Hypotheek-adviescentrum
L. AQUINA en E. WEERTS
Ruys de Beerenbroucklaan 28, Heerlen
Oók zaterdags van 10.00 tot 13.00 uur.
045-715566

WIJ WENSEN U
PRETTIGE FEESTDAGEN
EN EEN ZEER VOORSPOEDIG
1995

PETER DEN BO. • HEERLEN

Het huis van uw leven,
omringd door de tuin van uw dromen ...

Arubaweg 8 - Mill

Klassiek landhuis met schitterende riante parktuin, gelegen in villawijk, welke direct grenst aan 300 ha bosgebied, ideaal voor wie van rust, ruimte en natuur houdt. Het pand is gelegen nabij Nijmegen, Den Bosch en Oss, nabij de A-73.
Het kapitale landhuis heeft een inhoud van 1500 m³ en staat op een geheel met een 2,4 m hoog hekwerk afgezet terrein van 6660 m². Bouwjaar 1969/1986.
Indeling: o.a. representatieve hal, living ca. 110 m², study, luxe eetkeuken, bijkeuken. 1e verd.: 3 slaapkamers, 2 complete badkamers, garderobe. 2e verd.: 3 slaapkamers, hobbyruimte.
Brochure en prijs op aanvraag.

Voor nadere informatie:
Strijbosch-Thunnissen Makelaars
080 - 22 84 44

ST STRIJBOSCH THUNNISSEN makelaars
Nijmegen
Canisiussingel 22-24 080-228444
NVM

NEDU MAKELAARDIJ

"De makelaar in tevredenheid"

TE KOOP

BEHEER/VERHUUR O.G. • MAKELAARDIJ • TAXATIES • HYPOTHEKEN • ASSURANTIEN

LANDGRAAF:
"In moderne, kindervriendelijke wijk gelegen ruim woonhuis!"
Ind. Hal, woonk. m. plavuizenvloer, open keuken, bijkeuken, tuinhuisje, 3 slaapk., badk., zolder m. mogelijkh. voor 4ᵉ slaapk. Bwjr 1984. Geïsoleerd, ged. dubb. begl. en ged. roll.
Aanv. in overl. **Prijs f 180.000,- k.k.**

LANDGRAAF:
"In bebost gebied gelegen, prima onderhouden royale witte bungalow met gas c.v., inpandige garage en fraaie tuin (1700m²)!"
Ind. Overdekte entree, grote bet. hal (± 22m²), L-woonk. (± 48m²) m. open haard, keuken m. witte aanr. comb. en div. inb. app., 3 slaapk. (grootste ± 20m²), bet. badk. m. ligb. douche en v.w., prov. kelder, waskelder, 2 tuinbergingen.
Aanv. n.o.t.k. **Vraagpr. f 475.000,- k.k.**

HOLTUM/BORN:
"Perfekt verzorgd en goed gelegen halfvrijstaand woonhuis met garage!"
Ind. hal, woonk. dichte woon/eetkeuken (4 25 x 3.00) splinternieuwe luxe inr. Garage, 4 slaapk., badk. m. ligb., v.w. en 2ᵉ toilet, zolder. Ged. roll. Geh. omsloten achtertuin op zonkant
Aanv. in overl. **Vraagpr. f 225.000,- k.k.**

VOORNEMENS EEN HUIS TE KOPEN?
Aangezien wij volledig onafhankelijk zijn kunnen wij voor u, ongeacht bij welke geldgever, een hypotheek verzorgen die geheel aangepast is aan uw specifieke wensen.
Bel gerust eens voor een vrijblijvend gesprek.
U wordt er altijd wijzer van!

ROERMOND:
"Goed onderhouden ruim woonhuis met gas c.v., 2 bergingen en gesloten carport, gehele pand met kunststof kozijnen en dubbelglas!"
Ind. hal, L-woonk. (± 34 m²) m. tegelvloer, bet. eetkeuken 4 slaapk., bet. badk. m. ligbad v.w. en 2e toilet, zolder verd. via vaste trap, 5ᵉ slaapk., c.v.-ruimte.
Aanv. in overl **Vraagpr. f 185.000,- k.k**

HULSBERG:
"Uitstekend onderhouden halfvrijstaand woonhuis!"
Ind. hal, woonk., dichte keuken, ruime hobby-kamer, garage, 3 slaapk., badk. zolder. Ged. kunststof ramen/kozijnen m. dubb. begl. en ged. roll. Perc. opp. 314 m². Vrij uitzicht a.d. voorzijde.
Aanv. in overl. **Vraagpr. f 210.000,- k.k.**

HEERLEN:
"Ideaal pand voor starters!"
Ind. hal, woonk., keuken, berging, 2 slaapk. badk., apart toilet. Bwjr 1986. Geïsoleerd en voll. dubb. beglaasd. Mogelijke rijksbijdrage f. 5.000,. Aanv. desg. op korte termijn **Vraagpr. f 125.000,- k.k.**

HEERLEN:
"Comfortabele, op prima stand gelegen bungalow!"
Ind. hal, woonk. (± 35 m²) m. open haard, separate keuken m. inr., berging, 3 slaapk., badk. m. ligb. en 2 v.w.'s, aparte douche-ruimte, garage. Voll. geïsoleerd en dubb. begl. Ged. roll. Alle ramen/kozijnen in geanodiseerd aluminium. Nieuwe c.v. ketel. Vanwege toegepasate materialen vrijwel onderhoudsvrij.
Aanv. in overl. **Prijs f 310.000,- k.k.**

Wij wensen u hele prettige feestdagen en een zeer voorspoedig 1995!

HOENSBROEK:
"In zeer geliefde kindervriendelijke woonwijk gelegen halfvrijstaand woonhuis met grote garage."
Ind. hal, woonk., keuken m. app., garage (8.15 x 5.75) ook geschikt voor opslag, 3 slaapk., badk. Zolder bereikb. via vaste trap. Bwjr. 1983. Geïsoleerd en ged. dubb. begl.
Aanv. in overl. **Vraagpr. f 185.000,- k.k.**

HOENSBROEK:
"Uitstekend gelegen, kwalitatief hoogwaardig vrijstaand herenhuis met garage!"
Ind. hal, woonk. keuken, 3 slaapk., ruime badk. m. ligb. douche v.w. en 2ᵉ toilet, 2ᵉ verd. bereikb. via vaste trap m. mogelijkh. voor 4ᵉ slpk. Optimaal geïsoleerd, voll. dubb. begl. Alle ramen/kozijnen hardh. Bwjr. 1989.
Aanv. direkt. **Vraagpr. f. 235.000,- k.k.**

AMSTENRADE:
"Vooroorlogs, degelijk vrijstaand herenhuis met grote tuin!"
Ind. kelder, hal, woonk., keuken (4 x 3,25) bijkeuken, serre, gar. 4 slaapk. badk. Zolder bereikb. via vaste trap. Bwj. 1933. Het geheel verkeert in perfekte staat.
Perc. opp. 600 m². Achtertuin 30 m. diep en geen bebouwing a.d. achterzijde
Aanv. in overl **Vraagpr. f 295.000,-k.k.**

TE HUUR

HEERLEN:
PRACHTIG KANTOOR (65 m²) M. SPREEKK. KEUKEN, TOILET EN KLEINE BINNENPLAATS HUURPR. F. 1.760,- P. MND EXCL. B.T.W.

BEKKERWEG 29, HEERLEN TEL. 045-710909
Maandag t/m vrijdag van 8.30-17.30 uur,
kantoor op zaterdag geopend van 9.00-13.00 uur

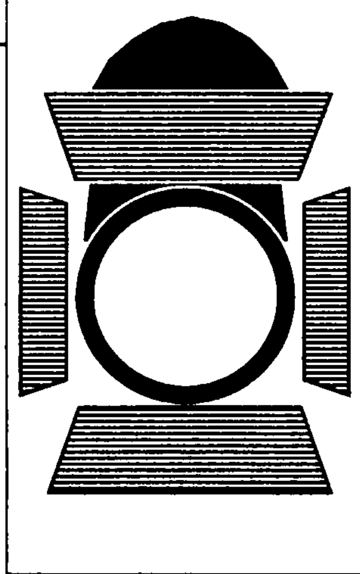
Bij Marres in Lanaken zijn vanaf 2e Kerstdag showroommodellen 1994 te koop voor prijzen die U niet voor mogelijk houdt! Kom langs en profiteer, want dit mag U niet missen!!

2e KERSTDAG 26 Dec.
din 27 - do 29 - vrij 30 - zat 31 dec.
OPEN van 11 tot 18 uur

MARRES
interieur
Tongersesteenweg 37, 3620 Lanaken (België)

BLOED MOET VLOEIEN
STEUN HET ONDERZOEK NAAR TROMBOSE
GIRO 30 20 30

Huis kopen? Eerst taxeren
TAXATIES
betreffende onroerend goed, voor alle doeleinden, ook op korte termijn.
MEER DAN 25 JAAR ERVARING!
NVM **Onroerend Goed Makelaardij**
LEENAERS b.v.
Pater Romboutslaan 2, 6419 BE Heerlen

'Huisman is voor mij kunstmatige slagroom uit de oorlog'

Albert Mol rekent af met de Gooise matras

DOOR HENK WAGEMAN

LAREN – Zelf heeft hij niet zoveel zin meer om op televisie te verschijnen. Niet omdat de 77-jarige en nog monter ogende Albert Mol zijn ijdelheid heeft verloren. „Maar je krijgt er geen cent meer voor. Onlangs ben ik nog opgetreden bij 'Wie ben ik', het programma met Ron Brandsteder en André van Duin. André verdient vijf miljoen gulden in vijf jaar. Ik kreeg voor die uitzending niets. Geen cent."

„Ik voelde me volledig voor paal zitten tussen die gasten. Je taxikosten krijg je betaald. Punt uit. De portier en de koffiejuffrouw ontvangen een goed maandsalaris, maar Albert Mol mag blij zijn als hij op de televisie komt. Daar heb ik genoeg van."

„Laatst belde Ischa Meijer me op. Of ik in zijn programma kon komen. Heb ik gevraagd wat ik daar aan over mag houden. Ze reageerden of ik een vreselijke ziekte had. Een fles wijn kon ik meekrijgen, maar ik drink al zeventien jaar niet meer. Laten ze het heen en weer krijgen."

Snotteren

Albert Mol woont nog steeds met zijn vriend Bill in een boerderijtje in het Gelderse Laren. Hij wil er nooit meer weg. De afstand naar Hilversum lijkt ook steeds groter te worden. Af en toe is hij nog te zien in een programma. Maar de grote kleinkunst-kunstenaar walgt van wat zich momenteel op de Gooise matras afspeelt. De 'fusie' tussen RTL en Veronica is voor hem de dood in de pot.

„Als Henny Huisman ooit stopt en terugkijkt op zijn carrière, wiens leed denkt hij dan te hebben gelenigd? Van niemand toch. Hij brengt een vrouw voor de televisie, die 30 jaar geleden naar Australië is vertrokken en nooit meer iets van haar zus heeft gehoord. Dat is snotteren geblazen. Maar waarom heeft dat mens dan al die tijd nooit iets van zich laten horen? Ze had haar zus toch een briefje kunnen schrijven. Ik vind het net Albinoli; dat is kunstmatige slagroom uit de oorlog, waarvan ik altijd over mijn nek ging."

„Peter Jan Rens had de nieuwe Willem Ruis kunnen worden, maar is volstrekt de verkeerde kant opgegaan. Heeft nu ook een eigen huilprogramma, waarin altijd wel een gehandicapte voorkomt. Maar hij kan niet in de schaduw staan van Paul de Leeuw. Die ontroert nog echt. Als ik hem zie staan als Annie de Rooy bij het graf van die nicht Manfred Langer, prachtig, prachtig. Haalt mensen met een stoma voor de camera. Of doet een uitzending over aids. Probeer het maar eens."

Hoer

Mol zegt geen spoor van jaloezie te voelen. „Als Veronica mij nu een contract van vijf miljoen gulden voor vijf jaar zou aanbieden, zou ik dat wel accepteren. Ja, die hoer zit wel in me. Maar begin dit jaar heb ik met het Willem Breuker Collectief in Bellevue opgetreden. Heeft de uitverkochte zaal geroepen: 'We want Albert'. Dat vind ik net zo goed betaald als wanneer ik voor een opening veel geld kan vangen. Dat is belangrijker voor me."

„Bovendien doe ik nu al 15 jaar therapeutisch werk voor drugsverslaafden in Egmond. Daar wil ik in de publiciteit niet teveel over kwijt. Maar ik heb er zelfs een graad van bevoegdheid in gehaald. Om de zoveel tijd rij ik naar Egmond. Gaan we toneelstukjes opvoeren, of zingen, of dansen. Een fantastische therapie. Een meisje, dat volslagen overhoop lag met zichzelf, heb ik Danny de Munck laten imiteren. Iedereen was doodstil en ontroerd. Tranen in de ogen. 'Tjonge, wat ben jij goed. Ik wist niet dat je dit kon', heb ik haar verteld. Ze was heel even intens gelukkig. Dat had nog nooit iemand tegen haar gezegd."

Harder

„Dominee Visser hebben ze met zijn junkies van het Perron 0 in Rotterdam weggejaagd. Die Peper is niet goed bij zijn hoofd. Laat hij een kijkje nemen in Zürich. Daar liggen alle aidspatiënten, verslaafden en andere zieken gewoon onder de bruggen. Er is geen geld voor opvang. Zeggen ze. Maar de Bahnhofstrasse van Zürich is geplaveid met miljarden."

„De mens is veel harder geworden. Vroeger werden opa en oma in de Jordaan de trap afgedragen door de eigen kinderen. Er was geen sprake van dat ze in tehuizen werden ondergebracht. Nu is dat wel anders."

Voor tweede kerstdag is Albert Mol uitgenodigd bij Viola Holt in de 'Vijf uur-show'. „Ik wil wel komen, maar dan met een stuk of tien kinderen, die ik tegen die tijd onder mijn hoede heb. Want wat is de eerste vraag van Viola aan mij: hoe komt het toch dat je er nog zo goed uitziet? En daar heb ik wel een antwoord op: ik heb een partner en werk veel met jeugd. Die twee dingen houden me jong."

● Albert Mol: „Ik heb een partner en werk veel met jeugd. Die twee dingen houden me jong." Foto: GPD

„Maar als ik zeg dat ik met jeugd werk, denkt iedereen: dat zal wel. Laat je die kinderen op de televisie zien en je stelt er ééntje een vraag, dan geloven ze je pas. Televisie is zo visueel en zo vluchtig. We leven ook zo snel. Haal twintig mensen bij elkaar en vraag hen of ze Rondom Tien, Bij Karel, Paul Witteman, Het Capitool of Via Ria hebben gezien. Achttien van de twintig hebben dat niet gezien. Niemand blijft meer thuis voor een programma op de tv. Ja, als het Nederlands voetbalelftal speelt. En misschien als prins Bernhard de kerstdagen niet haalt."

Schilderijen

Albert Mol houdt zich al ruim vijftien jaar onledig met het vervaardigen van abstracte schilderijen. Het mag van hem geen kunst heten. „Ik ben geen Van Gogh junior."

Ooit zei hij dat hij niet kan tekenen. „Ik ben er mee begonnen als een hobby, toen ik nog Wie van de drie deed. En bekend was van Wat zien ik? en Pak hem beet zei Blonde Greet. Ik exposeer ook alleen in meubelzaken, restaurants etcetera."

„Toen ik net begon, heb ik een expositie gehad in het huis van Molly Geertsema (voormalig Commissaris der Koningin in Gelderland). Samen met Toon Hermans, Ramses Shaffy en Jeroen Krabbé. Komt een vrouw van een echte schilder op me af. 'Schande', roept ze, 'dat u hier mag exposeren, terwijl niemand echt kan schilderen. En alleen omdat jullie bekend van de televisie zijn. En mijn man komt nergens aan de bak'. Ze had natuurlijk gelijk. Ik heb sindsdien nooit meer in een galerie geëxposeerd."

Aardig

In de tussentijd zijn er toch al heel wat doeken van Mol, in de stal van zijn Larens boerderijtje met kippen en ezels, gefabriceerd. En verkocht. Hij zegt ooit in zijn leven nog een keer een echt schilderij te willen maken. En daar neemt hij rustig de tijd voor. Want het jaar 2000 is voor iemand die in de Eerste Wereldoorlog (1914) is geboren een magische tijdsaanduiding. „Het is voor mijn gevoel oneindig dat ik in 2000 nog op deze aarde rond zal lopen. Maar elke dag die me nu nog gegund is, vind ik meegenomen."

Wie veronderstelt dat Mol op het einde der dagen zit te wachten, vergist zich deerlijk. „Ik zit tot volgend jaar augustus vol." Hij pakt zijn agenda en leest voor uit eigen werk: Manilla, Djakarta, Zürich, Parijs. Op 77-jarige leeftijd lijkt de wereld ogenschijnlijk nog steeds aan zijn ietwat vermoeide voeten. Mol krijgen ze voorlopig niet klein. Ook niet zonder die vijf miljoen op de bank.

Country-matinee met Moonlight Riders

AMSTENRADE – The Moonlight Riders verzorgen maandag een country-matinee in Country Home Jan van Cep in Amstenrade. Het programma, dat om 15.00 uur begint, vindt plaats onder het motto Kerstmis in Country Style.

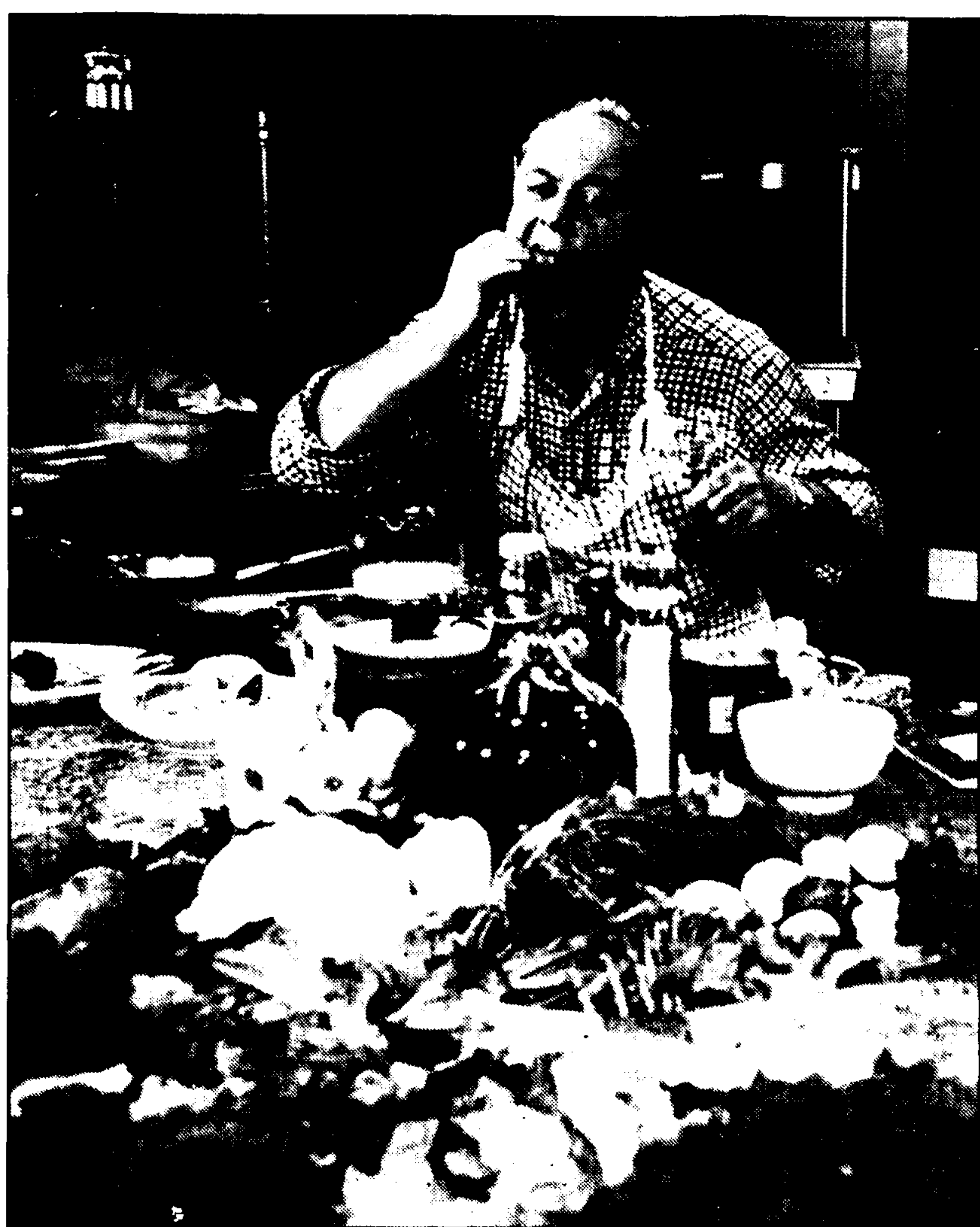
'Kookgek' gaat als warme broodjes over de toonbank

HEERLEN – Het boek 'Kookgek' van topkok Joop Braakhekke gaat als warme broodjes over de toonbank. Van deel 1 en 2 samen zijn tot nog toe rond de 250.000 exemplaren verkocht. 'Kookgek' staat deze week op nummer 1 van de top 10 non-fictieboeken. Verleden week stond 'Kookgek' nog op de tweede plaats.

Het eerste deel van 'Kookgek' – naar het gelijknamige Avro-televisieprogramma – verscheen eind verleden jaar voor het eerst. Volgens een woordvoerder van uitgeverij Tirion in Baarn zijn er van deel 1 tussen de 125 en 150.000 exemplaren verkocht. Binnenkort ligt de dertiende druk van 'Kookgek' in de winkel.

Van deel 2 van 'Kookgek', dat slechts enkele weken geleden op de markt verscheen, zijn al meer dan 75.000 exemplaren over de toonbank gegaan. De vierde druk is al in de maak. Volgens de uitgever komt het vrijwel nooit voor, dat er in zo'n kort tijdsbestek zoveel belangstelling bestaat voor een kookboek.

Ook voor het tv-programma 'Kookgek' (elke zondag, Nederland 1, 18.11 uur) bestaat enorme belangstelling. Gemiddeld wordt het culinaire programma bekeken door ruim 820.000 mensen, die een waardering van gemiddeld een zeven geven.

● 'Kookgek' Joop Braakhekke Foto: KIPPA

Sport op zaterdag een blijvertje

MAASTRICHT – Omroep Limburg gaat door met het uitzenden van Sport op zaterdag. Na de laatste uitzending van dit jaar, afgelopen zaterdag, is besloten het experiment in 1995 een definitieve status te geven. Zaterdag 7 januari zal het eerste programma van 1995 worden uitgezonden.

Tot en met mei zal er elke zaterdagavond tussen 19.00 en 22.30 uur een programma worden gemaakt. „Als er tenminste voldoende onderwerpen zijn. Het is niet zo, dat we een programma gaan maken om een zendtijd te vullen. Er moet wel iets zinnings te melden zijn," aldus Alf Poell, samensteller en presentator van het programma.

Het idee om op zaterdag een programma te maken, is ontstaan nadat de NOS elke regionale omroep verplichtte een bijdrage af te staan in het kader van het contract over het uitzenden van voetbalwedstrijden. „Of je nu betaald voetbal uitzendt, of niet: Je moet betalen. Toen hebben we gezegd: 'Als we dan toch moeten betalen, gaan we ook uitzenden'. Het programma wordt gefinancierd uit reclame-opbrengsten.

made in GERMANY

onder redactie van Harrie Cremers

'Du' van David Hasselhoff

● David Hasselhoff met Gwen; met haar nam hij al eerder een cd-single in de Duitse taal op.

Dat was niet aan dovemansoren gezegd toen *Peter Maffay* (45) zich liet ontvallen dat hij zijn allergrootste succes 'Du' (1970) eigenlijk liever nooit meer wilde zingen. *David Hasselhoff* (42) – 'Knightrider' en 'Baywatcher' par excellence en even vanuit de States op bezoek in Europa – kreeg daar lucht van. Hij zag een nieuwe eigentijdse versie van 'Du' wel zitten en dook dan ook meteen de studio in om dit bijna 25 jaar oude nummer nog eens op te nemen. Jawel hoor, in het Duits! En in die taal brengt deze rasechte Amerikaan het er overigens ook nog eens niet slecht van af. Het bleef trouwens niet bij dat ene nummer 'Du', dat ooit werd geschreven en gecomponeerd door *Peter Orloff*. Het werd meteen een cd-album. Gezien de populariteit van de Knightrider zat het er dan ook dik in dat zijn versie van 'Du' in de Duitse hitparade terechtkwam. *Hasselhoff* blijft scoren. Van huis uit blijft hij acteur, maar zingen is hem ook al lang niet meer vreemd. Zo nam hij eerder dit jaar met zijn 13-jarige in Duitsland opgegroeide landgenote *Gwen* de cd-single Wir zwei allein op. Van 'Wir zwei allein' blijft er nu dus nog maar eentje over: 'Du'.

Colonia Duett

Hans Zimmermann, die jarenlang deel uitmaakte van het bekende Colonia Duett, is op 75-jarige leeftijd in zijn geboortestad Keulen aan darmkanker overleden. *Zimmermann*, die zich om gezondheidsredenen drie jaar geleden terugtrok uit het duo, was bij het publiek beter bekend als 't Ei van het duo. Samen met collega *Hans Super* was hij tientallen jaren met zijn fratsen, grappen en grollen onderweg in Nordrhein/Westfalen. Maar ook in Limburg zorgde het Colonia Duett, vergelijkbaar met destijds Snip en Snap (Willy Walden en Piet Muyselaer) in zijn glorietijd steeds voor volle zalen. Het duo was vooral actief tijdens het carnavalsseizoen. Dan gebeurde het dat het humoristische duo tijdens één en dezelfde avond vaak op zes verschillende plaatsen een kolder-show verzorgde. De begrafenis van *Zimmermann*, eerder deze week in Keulen, werd bijgewoond door veel vrienden en collega's. Onder hen *De Bläck Fööss, De Höhner, Marie-Luise Nikuta, Lotti Krekel* en de burgemeester van de Domstad.

● Hans Zimmermann van het Colonia Duett (rechts op de foto) overleed op 75-jarige leeftijd in Keulen.

Paul Kuhn contra belastingdienst

Paul Kuhn (66) is doodongelukkig. De bekende orkestleider, zanger en pianist – geboren in Wiesbaden, maar al jaren woonachtig in Oostenrijk – heeft behoorlijk bonje met de Duitse belastingen. Die beweren dat *Kuhn* op zijn aangifte-formulier een paar miljoen mark heeft verzwegen en nadien in de Oostenrijkse bergen is gaan wonen. Belastingontduiking dus. Het verhaal is uiteraard ook de Duitse pers niet ontgaan en *Kuhn* zegt nu dat de belastingdienst zijn nog niet afgesloten carrière heeft geruïneerd. De musicus is in de aanval gegaan en eist op zijn beurt een bedrag van vijf miljoen mark voor de 'aantasting van zijn goede naam'. De eerste de beste belastingambtenaar die het waagt om het landgoed van *Kuhn* in Oostenrijk te betreden mag niet alleen rekenen met een goed afgerichte, bijtende hond. *Kuhn* wil deze man ook een goed pak slaag geven. Om maar te zwijgen van de scheldtirades die de Duitse belastingdienst inmiddels al over zich heen heeft moeten laten gaan.

Verjaardagsparty voor Heinz Schenk

Al eerder zong *Heinz Schenk* 'Was sind schon fünfzig Jahre'. Inmiddels werd hij zeventig jaar op 11 december jongstleden. Aanleiding voor het eerste Duitse tv-net ARD, waar *Heinz Schenk* jarenlang voor de Hessische Rundfunk werkte, om deze acteur, showman, presentator en zanger eens uitgebreid in de bloemetjes te zetten. Dat gebeurt aanstaande donderdag wanneer Duitsland 1 om 20.15 uur met als motto Das grosse Kind een tv-portret van *Schenk* geeft. Diens naam blijft in elk geval onverbrekelijk verbonden met het populaire tv-programma Zum blauen Bock. Bij muziek en Apfelwoi en met een 'Bembel' (kruik) als blijk van waardering voor zijn gasten, presenteerde hij deze show samen met de in november jongstleden overleden actrice *Lia Wöhr*. Donderdagavond staat *Heinz Schenk* nu zelf op tv nog eens in het brandpunt van de belangstelling. De zeventigjarige, die als acteur al meer dan vijftig jaar op het podium staat, krijgt dan sowieso alle lof toegezwaaid door *Caterina Valente, Thomas Gottschalk, Mathias Beltz, Hape Kerkeling, Michael Schanze, Dieter Thomas Heck, Harald Schmidt* en Herbert Feuerstein.

● Verjaardagstaart voor Heinz Schenk, aangeboden door zijn nieuwe assistente Ines Kuba.

Tot zover *Made in Germany met Harrie Cremers* aan de vooravond van Kerstmis. Dank aan iedereen die ons heeft bedacht met kerst- en nieuwjaarskaarten. Vanuit de gewelven van onze centrale redactie wensen wij alle getrouwen van deze rubriek een zeer prettig kerstfeest. Hou bij het drinken en eten de kerstboom in de gaten en vergeet op eerste kerstdag 's avonds niet naar de Peter Alexandershow te kijken, vanaf 20.15 uur op Duitsland 2. Tot volgende week, op de drempel van oud naar nieuw.

MAKELAARDIJ

TE KOOP

REGIO SITTARD

AMSTENRADE, Heiberg S
Op 1e stand gel. uitst. onderh. halfvrijst. woonh. met garage, kelder en tuin met vrij uitzicht. Perc. opp.: ± 1300 m². Ind.o.a.: living, keuken met app., tuinkr., bijkeuken, 3 slaapkrs., mod. badkr. en zolder. Aanv.: i.o. **Vraagprijs: ƒ. 298.000,- k.k.**

GELEEN, Rembrandtlaan S
Op uitst. loc. gel. goed onderh. vrijst. woonh. met c.v., kelder, garage, en leuke besl. tuin. Perc. opp.: 436 m². Ind. o.a.: woonkr. met open haard, roy. keuken, bijkeuken, 4 slaapkrs., badkr. en zolder. Aanv.: n.o.t.k. **Koopprijs: ƒ. 329.000,- k.k.**

GELEEN, Rijksweg Noord S
Roy. vrijst. herenh. met c.v., garage, kelder en grote tuin. Perc.opp.: 912 m². Ind. o.a.: living en-suite (± 47 m²), keuken, 5 slaapkrs., bet. badkr. met ligb., v.w., toilet, vaste trap naar zolder. Aanv.: i.o. **Vraagprijs: ƒ 345.000,- k.k.**

GELEEN, Stikkerstraat S
In perfecte staat en gunstig gel. halfvrijst. woonh. met c.v., aanbouw, kelder, garage en besl. tuin. Ind. o.a.: L-vorm. living met open haard, mod. keuken met app., 3 slaapkrs., bet. badkr. met ligbad, douche, v.w. en toilet, vliering. Aanv.: n.o.t.k. **Koopprijs: 257.000,- k.k.**

PUTH, Einder Coolhoff S

Prachtig en rustig gel. landhuis met dubb. garage Ind.: o.a. ruim souterrain, ruime L-vorm. woonkr., luxe keuken, 4 slaapkrs, luxe badkr., div. bergzolders, hoog afw. niveau en mooi uitzicht aan de achterzijde. Aanv.: i.o. **Vraagprijs: ƒ. 595.000,- k.k.**

SITTARD, Ehrensteinstraat S
Goed en rustig gel. halfvrijst. woonh. met c.v., garage, carport, zolder en tuin met veel privacy. Ind. o.a.: L-vorm. woonkr., keuken, 3 slaapkrs., badkr. met ligbad en 2e toilet. Aanv.: i.o. **Koopprijs: ƒ 249.000,- k.k.**

SITTARD, Leeuwerik S
Riant gel. halfvrijst. woonh. met c.v., serre, garage met bergr., 2 buitenbergingen en excl. aang. tuin. Perc. opp.: ± 800 m². Ind. o.a.: woonkr., open keuken met app., 2 slaapkrs., badkr. met ligb., bidet, 2e toilet, vaste trap naar zolder met 3e slaapkr. Aanv.: direct. **Vraagprijs: ƒ. 289.000,-k.k.**

SUSTEREN, Handelsweg S
Op handelsterrein gel. zeer groot landh. met c.v., souterrain, inpandige garage met achtergel. hobby- c.q. praktijkruimte, zeer gesch. voor medische dienstverl., en tuin. Perc.opp.: 955 m². Ind. o.a.: living, roy. woon-eetkeuken, 2e woonkr., 2e keuken, 9 slaapkrs., hobbykr, badkr., aparte doucheruimte. Aanv.: i.o. **Prijs op aanvraag.**

REGIO HEERLEN

BOCHOLTZ, Heiweg H
Bouwgrond met te slopen opstal. Perc. opp.: ca. 365 m². Aanv.:direct. **Koopprijs: ƒ. 88.000,- k.k.**

BRUNSSUM, Bijvoet H
Goed gel. halfvr. woonh. met c.v., garage en tuin. Ind.: Beg. gr.: entree, toilet, bergkast, keuken, woonkr. 1e verd.: overloop, 4 slaapkrs., badkr. met ligb., 2e toilet en v.w. 2e verd.: vliezotrap naar bergzolder. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 225.000,- k.k.**

BRUNSSUM, F. Bolstraat H
Goed gel. halfvrijst. woonh. met c.v., garage en tuin (perc. opp. ± 318 m²). Ind.:ruime hal, toilet, woonkr., keuken met app. 1e verd.: 4 slaapkrs, doucheruimte met douche en v.w. 2e verd.: zolder. Aanv.: medio 1995. **Prijs: ƒ 225.000,- k.k.**

BRUNSSUM-TREEBEEK, Schildstraat H
Winkel-woonhuis geschikt voor dubb. bewoning. Verdere gegevens op aanvraag. Aanv.: i.o. **Prijs:ƒ. 285.000,- k.k.**

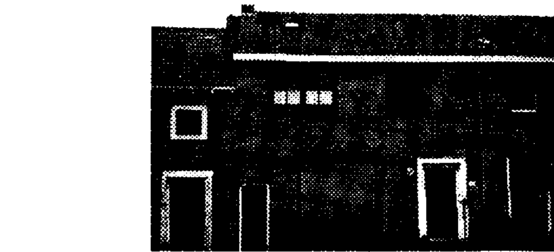
BRUNSSUM, Trichterweg H
Goed gel. halfvr. woonh. met c.v., chalet en tuin. Perc. opp.: 566 m². Ind.: souterrain: hobbyruimte met douche, 3 kelders. Beg. gr.:hal, woonkr. met parketvl., half open keuken met app. 1e verd.: 3 slaapkrs., badkr. met ligb. en v.w. Ind. Chalet: Beg. gr.: woonkr. met kitchenette (± 25 m²). verd.: 2 slaapkrs., natte ruimte. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 285.000,- k.k.**

EIJGELSHOVEN, Terheidenstraat H

Goed gel. halfvr. woonh. met c.v. en tuin. Ind.: hal, woonkr., keuken met eetbar, bijkeuken en buitenberging. 1e verd.: overloop, 2 slaapkrs., badkr. met ligb., 2e toilet en v.w. 2e verd.: vaste trap naar 3e slaap- c.q. hobbykr., c.v.-ruimte en bergruimte. Het pand verkeert in een prima staat van onderhoud. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 259.000,- k.k.**

HEERLEN, Heerenweg H

Goed gel. woonh. met c.v., tuin en zij-ingang. Ind.: kelder. Entree, woonkr.-ensuite, mod. keuken met app., bijkeuken. 1e verd.: ruime overloop, 3 slaapkamers, badkr. met ligb. v.w. en 2e toilet. 2e verd.: vaste trap naar zolder. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 175.000,- k.k.**

HEERLEN, Kap. Ramakersstraat H
Rustig gel. halfvr. woonh. met c.v. en tuin. Ind.: Souterrain: 2 kelders. Beg. gr.: hal, toilet, Z-woonkr. met leistenen vloer en o.h.(45 m²), keuken met app., slaapkr., badkr. met ligb. 1e verd.: overloop, 4 ruime slaapkrs., toilet. 2e verd.: hobby/bergzolder. Aanv.: i.o. **Vraagprijs: ƒ. 209.000,- k.k.**

HEERLEN, Rijnstraat H
Goed gel. halfvr. woonh. met c.v., garage en tuin. Ind.: ruime entree, Z-living, moderne keuken met app. 1e verd.: overloop, 3 slaapkrs., geheel betegelde moderne badkr. 2e verd.: vaste trap naar hobby/bergzolder. Het pand is v.v. rolluiken en geïsoleerd. Aanv.: i.o. **Vraagpr.: ƒ. 185.000,- k.k.**

HEERLEN, Schandelerstraat H
Goed gel. woonh. met c.v., loods en dakterras. (perc. opp.: 242 m²). Ind.: entree, loods met koelcel. 1e verd.: woonkr. met open luxe keuken, bijkeuken, toilet, dakterras. 2e verd.: overloop, 2 slaapkrs., badkr. met ligb. v.w. 3e verd.: vliering. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. n.o.t.k.**

HEERLEN, Vergiliusstraat H
Prima gelegen woonh. met c.v., garage en binnenplaats. Ind.: hal, toilet, hobby/werkkr., berging. 1e verd.: woonkr. met balkon, keuken. 2e verd.: overloop, badkr., toilet, 3 slaapkrs. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 228.000,- k.k.**

HOENSBROEK, Akerstraat Noord H
Goed gel. woonh. met c.v., zij-ingang en tuin. Ind.: souterrain: kelder. Beg. gr.: hal, toilet, woonkr., keuken, berging. 1e verd.: overloop, 3 slaapkrs., badkr. met ligb. Vaste trap naar grote zolder. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 179.000,- k.k.**

Op zaterdag 24 december zijn onze kantoren geopend van 9.00 - 12.00 uur.

HOENSBROEK, Mgr. Nolensstraat H
Nabij centrum goed gel. halfvr. woonh. met c.v. en tuin. Ind.: souterrain: kelder. Beg. gr.: hal, keuken met app., woonkr. met o.h. 1e verd.: toilet, 2 slaapkrs. met dakterras, doucheruimte 2e verd.: 2 slaapkrs., hobbykr. 3e verd.: vliering. Aanv.: direct. **Koopprijs: ƒ. 175.000,- k.k.**

HOENSBROEK, Mgr. Feronlaan H
Goed gel. halfvr. woonh. met berging en tuin. Ind.: hal, toilet, woonkr. met schuifpui, keuken met app., bergkast, berging. Beg. gr. vloer is ged. v.v. plavuizenvloer. 1e verd.: overloop, 3 slaapkrs., doucheruimte met v.w. 2e verd.; vliezotrap naar zolder. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 179.000,- k.k.**

HOENSBROEK, Neerbraakstraat H
Goed gel. woonh. met c.v., berging, carport en tuin met tuinhuis. Ind.: hal, toilet, woonkr. met open keuken, berging. 1e verd.: overloop, 3 slaapkrs., badkr. met ligb. en 2e toilet. 2e verd.: vliezotrap naar zolder. De beg. gr. is v.v. plavuizenvloer. Het pand is optimaal geïsoleerd. Aanv.: i.o. **Prijs:ƒ. 225.000,- k.k.**

HOENSBROEK, St. Josephstraat H
Goed gel. halfvr. woonh. met c.v., garage en tuin. Ind.: kelder. Beg. gr.: hal, toilet, T-woonkr. met parketvl. en o.h., keuken met app., berging en garage. 1e verd.: overloop, 3 slaapkrs., badkr. met douche, v.w. en 2e toilet. 2e verd.: vaste trap naar mansardekamer, grote hobbyzolder. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 238.000,- k.k.**

LANDGRAAF, Groenstraat H
Goed onderhouden halfvr. woonh. met c.v., garage en tuin. Ind.: kelder. Beg. gr.: hal, toilet, woonkr., mod. keuken met app., serre met ged. overdekt terras. 1e verd.: overloop, 3 slaapkrs., badkr. met ligb., v.w., 2e toilet en bidet. 2e verd.: vaste trap naar 4e slaapkr. Het pand is v.v. rolluiken. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 315.000,- k.k.**

LANDGRAAF, Kakertsweg H
Uitstekend gel. vrijst. woonh. met c.v., garage en tuin (perc. opp.: 739 m²). Ind.: provisiekelder, c.v.-kelder. Beg. gr.: ruime hal, living, keuken, bijkeuken, garage. 1e verd.: 4 slaapkrs., bdkr. met o.a. ligb., dubb. v.w. 2e verd.: vliering. Het pand verkeert in prima staat van onderhoud. Verdere inf. op aanvraag. **Prijs: ƒ. 465.000,- k.k.**

OIRSBEEK, Prov. weg zuid H
Goed gel. vrijst. woonh. met c.v., garage en tuin. (perc. opp.: 730 m²). Ind.: souterrain: kelder. Beg. gr.: ruime hal, woonkr., keuken, garage, berging. 1e verd.: overloop, 3 slaapkrs., badkr. 2e verd.: ruime zolder. Aanv.: i.o. **Prijs:op aanvraag.**

OIRSBEEK, Raadhuisstraat H
Prima gel. woonh. met c.v., grote garage en tuin. Ind.: Beg. gr.: hal, toilet, woonkr. met kachel, half open keuken, bijkeuken, waskeuken. 1e verd.: overloop, 3 ruime slaapkr., luxe badkr., 2e verd.: vaste trap naar grote zolder. Het pand is nagenoeg geheel gerenoveerd. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 245.000,- k.k.**

VOERENDAAL, Heerlerweg H
Goed gel. vrijst. woonh. met c.v., tuin en huiswei (perc. opp.: ± 3260 m²). Ind.: souterrain: 3 kelders. Beg. gr.: hal, woonkr. met kachel, eetkeuken, portaal met toilet, bijkeuken. 1e verd.: 4 ruime slaapkrs., badkr. met ligb. 2e verd.: vaste trap naar zolder (± 80 m²). Aanv.:i.o. **Prijs: ƒ. 378.000,- k.k.**

VOERENDAAL-KUNRADE, Lambrechtstraat H
Prima gel. halfvr. woonh. met c.v., garage en tuin. Ind.: hal, toilet, woonkr., keuken. 1e verd.: overloop, 3 slaapkrs., badkr. met ligb., v.w. en 2e toilet. 2e verd.: vaste trap naar 4e slaapkr., c.v.-ruimte en bergruimte. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 275.000,- k.k.**

VIJLEN, Camerig H
Uitstekend gel. vrijst. woonh. met appartement, c.v. en tuin (perc. opp.: 1650 m²). Ind.: woonh.: sout.:prov.- c.v.- en hobbyruimte. Beg. gr.: ruime hal, living met o.h., luxe keuken, waskeuken, berging/garage, slaapkr., badkr. 1e verd.: 2 slaapkrs., moderne badkr. Ind.: appartement: entree, living met open keuken. 1e verd.: 2 slaapkrs., badkr. met douche, v.w., toilet. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 550.000,- k.k.**

WIJNANDSRADE, Mascherelstraat H
Goed gel. halfvr. split-level semi-bungalow met c.v., garage en tuin. Ind.: hal, L-woonkr. met parketvloer, balkon, badkr. met ligb., 2 slaapkrs., keuken met app., tuinkr., berging, hobbykr. Het pand verkeert in prima staat van onderhoud. Aanv.: i.o. **Prijs: ƒ. 289.000,- k.k.**

NIEUWBOUW

LANDGRAAF H
In de nieuwe woonwijk "Parkheide " worden door aannemersbedrijf Riksen B.V. 11 ruime woningen gerealiseerd. Deze goed afgewerkte woningen bestaan uit: ruime living, keuken (tot. ± 47 m²), garage, 3 slaapkrs, luxe badkr. met ligb., douche, v.w. en 2e toilet en verder een vaste trap naar de berg-/hobby zolder. De tuinen van de woningen zijn op het zuiden gesitueerd. **Prijzen v.a. ƒ. 256.800,- v.o.n.**

HEERLEN, Verschuurstraat/Gebr. de Wittstraat H
Aan de Verschuurstraat/Gebr. de Wittstraat worden door aannemersbedrijf Jongen B.V. 9 woningen gebouwd, waarvan 6 sociale koopwoningen met de navolgende ind.: o.a. entree, woonkr., keuken, inpandige berging. 1e verd. 3 slkrs., badkr. met douche, en vliezotrap naar zolder. Prijs: ƒ 145.990,- V.O.N. Als mede 3 v.s. woningen met een éénmalige bijdrage en de navolgende indeling: o.a. entree, woonkr., keuken, garage. 1e verd.: 3 slaapkrs., badkr., met douche en v.w., en een vaste trap

LANDGRAAF, Julianastraat H
Nog te bouwen 2 halfvr. woonh. met grote tuinen (perc. opp. ± 285 m²).Ind.: hal, living, halfopen keuken, berging, 3 slaapkrs., badkr., vaste trap naar zolder. Panden worden volledig geïsoleerd. **Koopprijs: ƒ. 187.500,- v.o.n.**

GULPEN, Kiebeukel H
In het centrum van Gulpen worden door Derksen Bouw B.V. 10 luxe appartementen gebouwd met garage/berging en lift. Waarvan nog 2 appartementen te koop zijn. Oppervlakten van de app. variëren van 60 m² tot 117 m² (excl. terras). **Prijs vanaf ƒ. 185.000,- v.o.n. tot ƒ. 229.000,- v.o.n.**

Dit is slechts een selectie uit ons totale woningenaanbod. Loopt u eens vrijblijvend binnen bij één van onze kantoren.

S = Ruijters Makelaardij B.V.
Rijksweg Zuid 35
6131 AL Sittard
Tel.: 046- 595151, Fax: 046-521384

Ruijters Makelaardij B.V.
Wycker Brugstraat 62
6221 ED Maastricht
Tel.: 043-218941, Fax: 043-250317

H = Ruijters Makelaardij B.V.
Geerstraat 11
6411 NM Heerlen
Tel.: 045-731111, Fax: 045-715760

SITTARD, EUROPAPARK

In Sittard, een regionaal dienstencentrum van formaat, wordt in een nieuwe woonwijk een bijzonder fraaie omgeving gerealiseerd. Een onderdeel daarvan zijn de 16 vrije sector-woningen die in opdracht van Mulleners Vastgoed worden gebouwd.

De royale uitstraling van de voorgevel is karakteristiek voor deze prachtige vrijstaande of halfvrijstaande woningen. De begane grond is ingedeeld op een L-vormig stramien met o.m. een woonkamer, eetkamer, open keuken, bijkeuken en garage/berging. De verdieping heeft 3 slaapkamers en een badkamer met ligbad, douche, tweede toilet en vaste wastafel. De ruime zolder is te bereiken via een vaste trap. Deze woningen in het Belgiëkwartier worden gebouwd in meerdere varianten.

De woningen worden degelijk gebouwd, goed afgewerkt en volgens hoge normen geïsoleerd.

Koopprijzen vanaf ƒ 257.000,- v.o.n.

Een project van:

mulleners VASTGOED

Ruijters Makelaardij B.V., Rijksweg Zuid 35, 6131 AL Sittard, Tel.: 046-595151, Fax: 046-521348

U WILT GEWOON GELD ZIEN

"Uw huis levert bij verkoop genoeg op. De koop van die andere leuke woning moet daarmee geen probleem zijn. Dat moet toch zo geregeld zijn..."

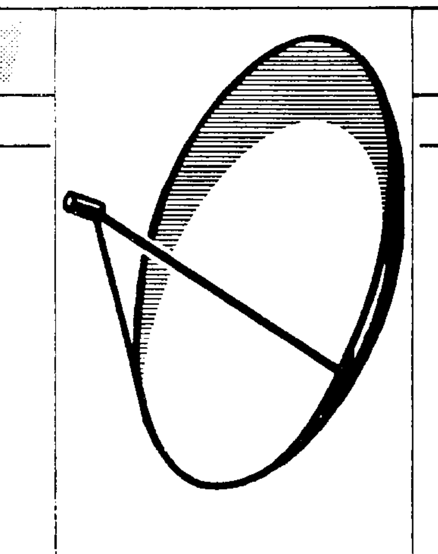

Uw huis is uw bezit, dus ook uw geld. daarom wilt u terecht de grootst mogelijke zekerheid van een goed resultaat. U wilt gewoon zo snel mogelijk geld zien. U bent dus gebaat bij een snelle verkoop, door een terzake kundig, goed georganiseerd makelaarskantoor met beëdigde makelaars en taxateurs. Als geen ander kennen zij de marktwaarde van uw pand.

Praat eens vrijblijvend met één van onze makelaars, ervaren in de Limburgse woningmarkt. Zij zijn deskundig, weten wat er speelt bij de verkoop van uw woning en halen er voor u uit wat er in zit. Neem het zekere voor het onzekere als u geld wilt zien...

RUIJTERS, VAST GOED !

Voor Piccolo's zie verder pagina 42

Nederland 1

Avro/Ncrv
.00 Tekst tv.
.30 Ik Mik Loreland.
.49 Prentenboek. Afl.: Dieren in opstand en De nieuwe stadsmuzikanten.
.09 Kerstmis: Verhalen rond de kribbe.
.00 Frans voor bedrijf en beroep. Afl.: Une situation économique.
.30 Financieel management. Afl.: Het ondernemingsplan.
.00 Tekst tv.
.38 Nieuws voor doven.
.45 Babar, de film. Frans-Canadese animatiefilm uit 1989.
.56 Kijk, de bijbel. Verhalen uit de bijbel. Afl. 12: Jezus wordt geboren.
.01 Studio op stelten. Kinderprogramma. Aansl.: Hendrik en zijn vriendjes. Poppenserie. Herh. Aansl.: Nijntje. Tekenfilmserie. Herh. Aansl.: Medisch Centrum Muis. Poppenserie. Herh.
.26 De confettiClub presenteert: Kinderprogramma. Aansl.: Captain Cockpit. Programma met sketches, videobrieven etc. Aansl.: Klimrekwizz. Spelprogramma.
.19 Topscore met Ted de Braak.
.48 (TT) De legende van de Bokkerijders. 13-delige jeugdserie. De mijnwerkers zullen in opstand komen en ook Martien krijgt een taak. Maar dan wordt zijn zusje ernstig ziek. Afl. 10: De mijnramp.
.19 (TT) Waku Waku. Dierenquiz.
.00 (TT) Journaal.
.24 (TT) NOS-Weeroverzicht.
.32 Déjà vu. Hoogtepunten uit 40 jaar televisiegeschiedenis.
.24 Brandpunt. Actualiteiten.
.00 Christmas from Carnegie I. Kerstconcert vanuit de Carnegie Hall (1). Uitgevoerd door het Orchestra of St. Luke's o.l.v. André Previn.
.57 Wilde ganzen.
.00 (TT) Kerstnachtdienst. Vanuit de Samen op Weg-gemeente in Deventer. Thema: Wordt vervolgd!
.56 Wilde ganzen.
.58 (TT) Kerstnachtmis. Vanuit de Sainte Catherine te Houffalize (B.).
1.13-01.18 Journaal.

Nederland 2

EO
07.00 Alles kits. Kinderprogramma.
07.25 Professor Poopsnagle. Afl. 15.
07.52 Captain Cockpit. Gev. jeugdmagazine. Aansl.: Klimrekwizz.
08.44 Woef. Engelse jeugdserie.
09.09 Cartoon club. Tekenfilm.
09.36 Topscore met Ted de Braak.
10.01 Prettig weekend. Herh.
10.26 Filmspot. Filmmagazine. Herh.
10.52 X-bjrrt! Afl. 3. Herh.
11.20 Antenne. Documentaireserie.
12.07 Man en macht. Serie over mannen en wat hen bezighoudt.
12.47 Peter. Korte sketch.
12.54 Lied.
13.00 Journaal.
13.07 Van gewest tot gewest. Herh.
13.32 Ein Elephant für Tilly. Duitse kinderfilm uit 1991. Herh.
14.54 Ik weet het beter. Herh.
15.19 (TT) Het zevende venster.
15.44 Gospelclips.
16.00 (TT) Journaal.
16.08 Little girl on the farm. Afl. 9.
16.31 (TT) Het zevende venster.
16.59 Danger Bay. Jeugdserie.
17.25 Kerstpraise. Kerstsamenzang.
17.50 Clip.
17.58 (TT) 2 Vandaag.
18.00 (TT) Journaal.
18.15 (TT) Actualiteiten.
18.40 Wekelijkse lottotrekking.
18.43 (TT) Hoofdpunten uit het nieuws gevolgd door het weer.
18.58 Op weg naar Avonlea. Serie.
19.48 Wie zorgt voor Maria? Reportage over de Iglesia de Dios die zich het lot van de vele wees- en straatkinderen in Colombia aantrekt.
20.11 De laatste carrière. Afl. 13/ slot: Werken en niet werken.
20.48 Doelen-Kerstconcert '94. Registratie van traditionele Kerstconcert vanuit De Doelen in Rotterdam.
21.44 De winter van '54 (The winter of '54). Franse speelfilm uit 1989.
23.24 De verandering. Kerstreportage over Gustav Lander, voormalig leider van een hippiebeweging.
23.59 Lied.
00.04 Journaal.
00.09-00.14 Nieuws voor doven.

Nederland 3

Vara/Vpro
08.53-09.00 Nieuws voor doven en slechthorenden.
12.00-12.0-7 Nieuws voor doven en slechthorenden.
14.30-16.30 NK Marathon-schaatsen. Rechtstreeks verslag vanuit Alkmaar.
16.55 De ronde van Witteman. Praatprogramma. Vandaag: Euthanasie.
17.40 (TT) De avonturen van Kuifje. Tekenfilmserie. Afl.: De zeven kristallen bollen (2).
18.10 De Fabeltjeskrant. Poppenserie. Afl.: De ontdekking van steenkool.
18.15 Sesamstraat. Kleuterprogramma. Afl.: Licht/zwaar.
18.30 (TT) Jeugdjournaal.
18.45 (TT) ZaterdagavondLINGO. Woordspel.
19.15 (TT) Oppassen!!! Nederlandse comedyserie.
De opa's gaan uit vissen. Dorine is ziek, Raoul is weg en door de gebeurtenissen op een feest begrijpen Anna en Rik elkaar niet meer. Afl.: Goed van vertrouwen.
19.45 (TT) Twaalf steden, dertien ongelukken. Serie gedramatiseerde verkeerszaken.
De fotograaf Mike loopt stage bij Ben en hoopt op de kans van zijn leven. Nu maar hopen dat Ben hem niet vóór is. Afl.: Idool (Muiden).
20.15 Parenthood. Amerikaanse filmkomedie uit 1989 van Ron Howard. In zijn streven zijn kinderen een goede opvoeding en jeugd te geven, draait de vader door. Hij ontdekt langzamerhand een deel van de opvoeding niet in de hand te hebben.
22.14 Trekking dagelijkse lotto.
22.20 (TT) Journaal.
22.30 (TT) Nova. Actualiteitenprogramma.
23.00 (TT) Kerstspecial met Paul de Leeuw. Kerstmis voor niet gelovigen.
00.25-00.32 Museumschatten.
Prof dr. Henk van Os, directeur van het Rijksmuseum, geeft achtergronden bij voorwerpen uit Nederlandse musea.

RTL4

06.30 Hei elei kuck elei.
07.00 Telekids. Kinderprogramma.
12.25 5 tegen 5. Spel. Herh.
13.20 Soundmixshow. Show. Herh.
14.45 Bugs Bunny's 3rd movie: 1001 Rabbit tales. Amerikaanse animatiefilm uit 1982.
Met Bugs Bunny en Daffy Duck zijn rivaliserende boekverkopers voor de Rambling House uitgeverij. Ze reizen de hele wereld rond om zoveel mogelijk boeken te verkopen en komen terecht in de Arabische woestijn. Daar ontmoeten ze sultan Sam en zijn zoontje prins Abadaba, een erg vervelend kind. Het enige moment waarop Abadaba lief en rustig is, is wanneer hem een verhaaltje wordt voorgelezen.
16.05 Jenny Jones. Talkshow.
17.00 Christmas Disneytime. Gevarieerd kerstprogramma.
18.00 Zes uur nieuws.
18.10 Eigen huis & tuin. Informatief.
19.00 Denktank. Quiz.
19.30 Half acht nieuws.
19.50 Weer.
20.00 Het spijt me. Gev. programma.
21.10 Santa Claus the movie. Amerikaanse speelfilm uit 1985.
In een dorpje in het verre noorden woonde lang geleden de eenvoudige houthakker Claus met zijn vrouw Anja. Op een winterse nacht gebeurt er een wonder: het kinderloze echtpaar wordt opeens overgeplaatst naar de Noordpool. Daar worden ze verwelkomd door een groep elfen. Claus ontdekt dat de elfen hem zien als Santa Claus, de kerstman op wie ze al zo lang hebben gewacht. Hij zal het door de elfen gemaakte speelgoed naar alle kinderen van de wereld brengen en zo eeuwig voortleven. De kerstman krijgt het zo druk dat hij een assistent neemt, de elf Patch. Diens lopende bandmethode levert echter slecht in elkaar gezet speelgoed op en Patch wordt ontslagen.
23.05 Nieuws en weer.
23.20 Dinosaurus. Amerikaanse klassieke speelfilm uit 1960.
00.50 Nachtprogramma.

RTL5

16.25 Love boat. Amerikaanse serie.
17.15 Snowmagazine. Herh.
17.45 Beavis & Butt-Head. Amerikaanse cartoon.
18.10 De topclubs van Europa: Barcelona. Progr. over enkele vooraanstaande voetbalclubs in Europa.
18.45 De Rabo top 40. Overzicht.
19.25 Passengers. Programmareeks.
20.20 Cave of the golden rose. Italiaanse miniserie uit 1993.
22.05 Twilight zone. Dramaserie.
22.35 Nieuwsflits. Kort nieuws.
22.40 What the butler saw. Amerikaanse thriller uit 1950.
Na een aantal jaren gewerkt te hebben op een tropisch eiland, keert gouverneur The Earl, samen met zijn butler Bembridge, terug naar Engeland. De butler heeft een prinses achtergelaten die eigenlijk niet van hem gescheiden wilde worden. Zij heeft geheime informatie over de gouverneur die erg belastend voor hem kan zijn. The Earl belt een oude vriend op het tropische eiland, aan wie hij vraagt voor de verwijdering van de prinses te zorgen. Als een journalist het verhaal hoort, gaat die op onderzoek uit.
23.55 Hei elei, kuck elei aktuell.
00.25 Nachtprogramma.

● *Kylie Minogue uit het programma over jeugdcultuur 'Passengers'. (RTL5 - 19.25 uur).*

BBC 2

09.10 ■ A holiday affair. Amer. speelfilm uit 1949. 10.35 Apache. Amer. western uit 1954. 12.00 Krakatoa - East of Java. Amer. speelfilm uit 1968. 14.05 Sportjaaroverzicht met o.a. de bekendmaking van de BBC Sports personality of the year. 16.00 Sportprogr. met een terugblik op de atletiekwedstrijden van het afgelopen jaar. 16.50 Peace in no man's land: The story of the Christmas truce.Documentaire. 17.25 Everyone held their breath. Documentaire. 18.15 Carols from King's. Kerstprogr. 19.30 Video nation weekly. (slot). 20.00 Coppelia. Ballet van Delibes. 21.05 Christmas hell. progr. waarin mensen aan het woord komen die een hekel hebben aan Kerstmis. 21.25 Have I got news for you. 21.55 Michael Moore's Christmas TV nation. Kerstspecial. 22.45 ■ Steptoe and son. Engelse comedyserie. 23.35 Unplugged - Tony Bennett. Muziekspecial met o.a. een optreden van Elvis Costello. 00.20 She-Devil. Amer. speelfilm uit 1989. 01.55 A Christmas ghost story - Lost hearts. Kerstverhaal. 02.35-03.10 Uncut. Afl.: Christmas. (slot).

RTBF/La Une

11.00 Cursussen Engels en Duits. 12.00 Vivre à Bruxelles. 12.25 Objectif Europe. 13.00 Nieuws. 13.20 Bon week-end spécial Noël. 13.50 David Copperfield. Tekenfilm. 15.25 J'aime la télé. Afl. 12. 15.55 Coup de film. 16.20 Ici Bla-bla. 16.45 The fresh prince of Bel Air. Afl. 35. 17.15 Luna Park spécial Noël. 17.50 Beverly Hills, 90210. Afl. 16. 18.45 Génies en herbe. 19.30 Koninklijk Boodschap. Door Koning Albert II. 19.40 Nieuws. 20.20 Ardennes 44. Afl. 9. 20.35 Le jardin extraordinaire. 21.10 The witches of Eastwick. Amer. komedie uit 1987. 23.30 Contacts. 23.40 Chants de Noël. 23.55 Présentation des liturgies de Noël. 00.00-01.15 Kerstnachtmis.

Eurosport

08.30 Step aerobics. 09.00 Kunstrijden op de schaats. Hoogtepunten van het EK in Kopenhagen en WK in Makuhari. 11.00 Worstelen. 12.00 Boksen. 13.00 Vechtsporten. 14.00 Kunstrijden op de schaats. Hoogtepunten Olymp. Winterspelen. 16.00 Dansen. 18.00 Worstelen. 19.00 Karting. 20.00 Kunstrijden op de schaats. Hoogtepunten. 22.00 Dansen. 23.00 Worstelen. 00.00-01.00 Boksen.

SPORTS 21

16.07 Théâtre wallon: In amour lome chagrin. Komedie. 17.32 Reflets - images d'ailleurs. 18.26 Sindbad. 18.57 Ici Bla-bla. 19.30 Paardenkoersen. 19.30 Koninklijke boodschap. Van Koning Albert II. 19.40 Zie RTBF/La Une. 20.10 Les dessous de l'affaire. Serie. 20.56 Paardenkoersen. 21.01-00.03 Terugblik op het kunstrijden op de schaats.

NBC

05.30 NBC News. 06.00 Business insiders. 06.30 NBC News. 07.00 The McLaughlin Group. 07.30 Hello Austria, hello Vienna. 08.00 ITN World news. 08.30 Europa journal. 09.00 (TT) Videofashion! 09.30 Entertainment x-press. 10.00 The best of Rolonda. 11.00 Super shop. 12.00 NBC News magazine. 13.00 Today. 14.00 Kunstrijden op de schaats vanuit Lake Placid. 16.00 Formula one. Documentaireserie. 16.30 Wakeboard Championships 1994. 17.00 Ski perfect. 17.30 Pro super bikes. 18.00 Today. 19.00 ITN World news. 19.30 Holiday movie special: Christmas eve. Amer. speelfilm uit 1986. 21.30 Talkin' Jazz. 22.00 ITN World news. 22.30 The tonight show. 23.30 The Saturday night movie: Blood and concrete. Amerikaanse thriller uit 1991. 01.30 The best of The tonight show. 02.30 Real personal. 03.00 The best of Rivera live. 04.00 Dateline. 05.00 Equal time.

TV 5

06.00 Ochtend- en middagprogr. 16.00 Nieuws. 16.10 Génies en herbes. 16.40 Les débrouillards. 17.10 Francofolies. 17.45 Questions pour un champion. 18.15 Visions d'Amérique. 18.30 Nieuws. 18.55 Le grand jeu de TV 5. 19.00 C'est tout Coffe. 19.25 La météo des cinq continents. 19.30 Zwitsers nieuws. 20.00 Au nom du père et du fils. Afl. 2. 20.55 La météo des cinq continents. 21.00 Nieuws. 21.30 Le grand jeu de TV 5. 21.40 Le chat botté. Ballet van Tsjaikovsky. 23.10 Le grillon du foyer. 00.05 Nieuws. 00.20 Le grand jeu de TV 5. 00.25 Bon week-end. 01.00 Nachtprogramma met veel herhalingen.

MTV

08.00 MTV's Top 100 countdown of all time weekend. 10.00 A very special Christmas 2. 10.30 The Zig & Zag Show. 11.00 The big picture. 11.30 Hit list UK. 13.30 First look. 14.00 MTV's Top 100 countdown of all time weekend. 17.00 Dance. 18.00 The big picture. 18.30 News: Weekend edition. 19.00 European top 20 countdown. 21.00 Unplugged with k.d. Lang. 22.00 The soul of MTV. 23.00 First look. 23.30 The Zig & Zag Show. 00.00 The end? Kerstspecial. 02.00 Beavis & Butt-head. 02.30 Chill out zone. 04.00-08.00 Night videos.

RAI UNO

06.00 Ochtendprogr. 13.30 Nieuws. 13.55 TG1 Tre minuti di. 14.00 Linea blue vivere il mare. 15.15 Quella notte magica. 15.45 Cartoni Disney. 16.40 Disney time. 17.40 Almanacco. 17.55 Estrazione del lotto. 18.00 Nieuws. 18.15 Parola e vita. 18.30 Concert special Noël: 50 chiese per Roma 2000. 19.50 Che tempo fa. 20.00 Nieuws. 20.30 Sport. 20.40 Mickey's christmas carol. 21.15 Betknobs and broomsticks. Amer. speelfilm uit 1971. 22.55 Kerstliederen. 23.45 Parole e vita. 23.55 Kerstnachtmis door Johannes Paulus II. Live uitzending vanuit Rome. 02.00 Nachtprogram.

CNN

24 uur per dag nieuws, met om: 06.30 Diplomatic licence. 07.30 World business this week. 08.30 Earth matters. 09.30 Style. 10.30 Science and technology. 11.30 Travel guide. 12.30 Healthworks. 13.30 Money week. 14.30 Pinnacle. 15.00 Larry King live. Herh. 16.30 Global view. 17.00 Earth matters. 17.30 Your money. 18.30 Evans and Novak. 19.30 Newsmaker Saturday. 20.00 World business this week. 20.30 Science and technology. 21.30 Style. 22.30 Futurewatch. 23.00 Inside business. 23.30 Showbiz this week. 00.00 The world today. 00.30 Diplomatic licence. 01.00 Pinnacle. 01.30 Travel guide. 02.00 Prime news. 03.00 Larry King Weekend. 05.00 Both sides ... with Jesse Jackson. 05.30 Capital gang.

BBC 1

08.00 Lassie. Serie. 08.25 Nieuws. 08.30 Pingu. 08.35 Happy birthday. Kinderprogr. 08.45 Marlene Marlowe investigates. 09.05 The chipmunks. 09.30 The new adventures of Superman. 10.15 Live and kicking. 13.30 Joy to the world. Amusementsprogr. 14.30 Nieuws. 14.35 The land before time. 15.40 Popeye. 15.50 Santa Claus - The movie. Amer. speelfilm. 17.35 Disneytime. 18.15 Nieuws. 18.25 Reg. nieuws. 18.30 An American tail: Fievel goes West. Amer. tekenfilm uit 1991. 19.45 Bruce Forsyth's Christmas generation game. 20.50 The National Lottery live. 21.05 Casualty. 21.55 Birds of a feather. 22.45 Nieuws en sport. 23.00 Dead again. Amer. thriller uit 1991. 00.45 Christmas Midnight Mass live from Liverpool. 02.00 The Quiller memorandum. Engelse spionagefilm uit 1966.

Duitsland 1

.10 Der Tannenbaum. Korte kinderfilm.
.40 Babar. Tekenfilmserie. Afl.: Babar und der Weihnachtsmann.
.05 Die Prinzessin auf der Erbse. Russische sprookjesfilm uit 1976.
.30 Die Sturmkatze. Tekenfilm.
.55 Käpt'n Blaubär Club. Kinderserie. Afl. 65: Der Weihnachtskutter.
.50 Zauberer Schmollo. Poppenserie. Afl. 2: Die Suche.
.20 ■ Das Wunder in der Wüste (Three godfathers). Amerikaanse western uit 1936.
.40 Länder - Menschen - Abenteuer. Reportageserie. Afl.: Traumreise auf dem Irrawaddy.
.25 Tagesschau.
.30 Disney Club. Kindermagazine met gasten, muziek, tekenfilm- en avonturenseries.
.00 Onkel Remus' Wunderland (Song of the south). Amerikaanse speelfilm uit 1946.
.30 Es wird der Friede sein. Protestantse kerstvesper.
.15 Tagesschau.
.20 (TT) Das fliegende Klassenzimmer. Duitse speelfilm uit 1973.
.50 Stille Nacht, heilige Nacht. ARD-kerstconcert 1994.
.50 Ziehung der Lottozahlen.
.00 (TT) Tagesschau.
.15 Ein Nikolaus für alle Fälle. Drie korte films waarin de kerstman centraal staat. Herh.
.00 (TT) Milch und Schokolade (Romauld et Juliette). Franse speelfilm uit 1988 van Coline Serreau.
.50 Tagesschau.
.55 (TT) Das Wort zum Sonntag. Overdenking door Erwin Albrecht.
.00 Geborgen in der Familie. Nachtmis vanuit de Bonifazius-Kirche in Renningen.
.30 Symphonie des Herzens (Rhapsody). Amerikaanse speelfilm uit 1954 van Charles Vidor. Met Elizabeth Taylor, Vittorio Gassmann e.a.
.25-02.30 Zuschauen - Entspannen - Nachdenken. Krippen aus fremden Ländern. Afl.: Das Christkind im mexikanischen Lebensbaum.

Duitsland 2

07.05 Der falsche Prinz. Tsjechische sprookjesfilm uit 1984.
08.35 Mio, mein Mio. Zweedse jeugdfilm uit 1987.
10.10 (TT) 1 - 2 oder 3. Spelprogram.
10.35 Lotta. Zweedse jeugdserie.
11.00 Die Jagd nach der Amphore. Zweedse jeugdserie. Afl. 5.
11.30 Pingu. Poppenserie.
11.35 Vielgeliebte Hummelfiguren. Reportage over Bertha Hummel.
11.45 Grenze grenzenlos - das Hohe Venn. Reportage het grensgebied tussen Duitsland en België.
12.15 heute.
12.20 Zauber der Mechaniker. Documentaire over de geschiedenis van mechanisch speelgoed.
12.50 Der Schneemann. Tekenfilm.
13.15 Das kleine Gespenst. Afl. 1.
13.40 (TT) Kim - Geheimdienst in Indien (Kim). Amer. avonturenfilm uit 1950. Met: Errol Flynn e.a.
15.30 Nervenkitzel. Circusprogramma. Vandaag met hoogtepunten uit 10 jaar 'Arena der Sensationen'.
16.30 heute.
16.35 Freue dich, s' Christkind kommt bald. Kerstprogramma.
17.20 (TT) Die Schwarzwaldklinik. Duitse dokterserie.
18.45 Weihnachtslieder aus Wernigerode/Harz. Kerstliederen met het Trombonekwintet Berlijn en het Radio-Jeugdkoor Wernigerode.
19.00 heute. Met weerbericht.
19.15 Sie haben eine Herberge. Reportage over mensen die de kerstdagen buitenshuis doorbrengen. Behalve de welgestelden in hun luxe hotels, mondaine ski-oorden en vakantiehuizen zien we mensen aan het werk die juist voor de ontspanning van die toeristen moeten zorgdragen.
20.00 Das Geschenk. Duitse tv-film uit 1984 van Marcus Scholz. Herh.
21.30 heute-journal.
21.35 Und Friede auf Erden! Kerstnachtdienst vanuit Bad Wiessee.
22.35 ■Father Brown. Engelse speelfilm uit 1954.
00.00 How to steal a million. Amerikaanse speelfilm uit 1966. Met: Audrey Hepburn e.a.
02.00-03.35 Brinks: The great robbery. Amer. speelfilm uit 1976.

Duitsland 3 West

09.00 Ratgeber Essen und Trinken. 09.30 Bremer Gesundheitswerkstatt. 10.15 20.000 km östlich von Moskau. Afl. 1. 11.00 Vom singenden, klingenden Bäumchen. Kinderfilm uit 1987. 12.10 Weihnachten im WDR Fernsehen. 12.15 Die Weihnachtsshow von 100 Grad. 13.15 ■ Red River. Amerikaanse western uit 1948. 15.25 Sprookjesballet op muziek van Ravel. 16.15 Käpt'n Blaubär Club. Kinderprogramma. 17.15 Strahlende Stimmen. Kerstconcert met werken van o.a. Händel, Bach en Beethoven. 18.45 Aktuelle Stunde. Regionaal magazine. 19.00 Alle Jahre wieder. Documentaire over de heilige Nikolaus en zijn knecht Ruprecht. 19.45 Itaye und die Feigenbaumbande. Natuurdocumentaire over de bavianen-baby Itaye. 20.15 The greatest story ever told. Amerikaanse speelfilm uit 1965. 23.20 Die kleinen Heiligen. Documentaire. 23.50 Ein sehr alter Herr mit grossen Flügeln (Un senor muy viejo con unas alas enormes). Cubaans-Italiaanse-Spaanse speelfilm uit 1988. 01.15-08.45 Nachtprogrammering. Met: Die WDR-Rocknacht met o.a. The Who, The Kinks, B.B. King, Rory Gallagher e.v.a.

Duitsland 3 SWF

09.35 Eisenbahnromantik. Serie. 10.05 Portret van Franciscus van Assisi. 11.05 Erinnerungen an Leningrad. Ballet. 12.25 Olle Hexe. Sprookje. 13.40 Tekenfilm. 14.30 Die lila Weihnachtsgeschichte. Jeugdfilm. 15.50 The King's Singers singen intern. Weihnachtslieder.16.30 Documentaire over rondtrekkende schaapsherders. 17.15 Lieder und Geschichten unterm Christbaum. Amusementsprogr. 18.15 The swan. Amer. speelfilm uit 1956. 20.00 Tagesschau. 20.15 Kerstconcert. 21.15 Reportage over het Zwitserse deel van het Lago Maggiore. 22.00 Serenade in der Villa Imperiale. Klassieke muziek. 22.45 The man upstairs. Amer. speelfilm uit 1992. 00.15 Ein Engel auf Erden. Duitse speelfilm uit 1959. 01.45 Non-Stop-Fernsehen.

RTL Television

05.20 Tekenfilmseries. 08.15 Toby Terrier. Jeugdserie. 08.45 Tekenfilmseries. 09.35 Power Rangers. Jeugdserie. 10.00 Disney & Co. Met om: 10.10 Wunderbare. Talkshow met beroemde gasten. Aansl.: The little mermaid. 10.40 Entdeckungsreise. Reportages over Disney- en muziekhits. 10.55 Bio-Top. Natuurfilms. Aansl.: Goof Troop. 11.20 Gewinnspiel. 11.25 Eerie, Indiana. Amer. comedyserie. 11.55 Alle lieben Julia. Jeugdserie. Afl.: Karambolage. Aansl.: DTV. 12.25 Who's the boss? Amer. comedyserie. Aansl.: DTV. 13.00 The fresh prince of Bel-Air. Aansl.: DTV. 13.30 Full House. Amer. comedyserie. Aansl.: DTV. 14.05 Step by step, comedyserie. Aansl.: DTV. 14.40 Operation Petticoat. 15.05 Alice in Wonderland I. Amer. jeugdfilm uit 1986. Aansl.: DTV. 16.50 Piedone lo sbirro. Ital.-Franse komedie uit 1973. Herh. 18.45 RTL aktuell. Nieuws en sport. 19.05 Married with children. 20.00 Bonanza. Amer. western uit 1992. 21.30 City on fire. Amer. rampenfilm uit 1978. 23.00 The stepfather - Kill, daddy, kill!. Amer. horrorfilm uit 1987. 00.25 The Hidden. Amer. horrorfilm uit 1987. 02.00 Bonanza. Herh. 03.25 Piedone lo sbirro. Herh. 05.05 Tracey Ullman Show.

SAT 1

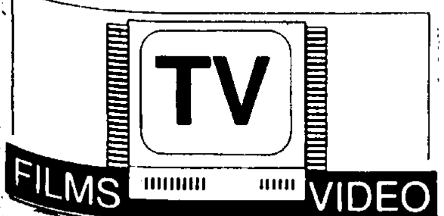
06.30 Tekenfilmseries. 09.45 Zorro. 10.15 jump ran - Basketball. 11.00 The adventures of the black stallion. 11.30 LIFE SENSE - Der Bund fürs Überleben. 12.30 The old man and the sea. Amer. avonturenfilm uit 1958. 14.05 Gawin. Franse jeugdfilm uit 1991. 15.45 Rocket to the moon. Engelse komedie uit 1966. 17.30 The four musketeers. Panamees-Franse avonturenfilm uit 1974. 19.20 Sat.1 Newsmagazin. 19.30 Glücksrad. 20.15 Nothing in Common. Amer. komedie uit 1986. 22.20 3615 Code Père Noël. Franse actiefilm uit 1989. 00.05 Time after time. Amer. thriller uit 1978. 02.00 Passengers. Engelse comedieserie. 02.55 3615 Code Père Noel. Herh. 04.35 Gawin. Herh.

België/TV 1

09.00 Eddy en Freddy's filmspaghetti. 09.05 Draaimolen. Kleuterrnagazine. 09.15 De boomhut. Afl. 26: Kerstmis. 09.30 Tekenfilmserie. 09.55 Eddy en Freddy. 10.00 Het slimme kanaal. Afl. 7. 10.25 Het getemde paradijs - Europese tuinen toen en nu. Afl. 4: Romantiek. 10.55 Doe-het-zelf. Afl. 7. 11.15 Veiliger wonen. Afl. 17. 11.25 Voedselzekerheid. Afl. 1. 12.00 Affiche. 12.25-12.55 Regionale televisie. 13.00 Schooltelevisie. Met: Family album, USA. 13.30 Cursus Duits. 13.45 Cursus Frans. 14.00 Atomium I. Afl. 7. 14.30 L' ours. Franse avonturenfilm uit 1988. 16.00 Kerst in het Paleis. 17.00 Golden Years. Afl. 3. 17.30 The Good life. Afl. 17. 18.00 Journaal. 18.10 De Hitkwis. 18.40 Vlaanderen vakantieland. 19.29 Paardenkoersen. 19.30 Kerstboodschap van de Koning. Aansl.: Journaal en sport. 20.10 Mister Bean. Britse humor. 20.30 F.C. De Kampioenen. Afl. 56. 21.10 Schoner dan de dagen. Muzikaal programma. 22.00 Weekendfilm: Miracle in the Wilderness. Amerikaanse tv-film. 23.35-01.05 Nachtfilm: Down and out in Beverly Hills. Amerikaanse komedie uit 1986.

België/TV 2

17.30 Niveau 4 - Cordon bleu. Vandaag: Feestmenu met zeevruchten. 18.00 Tik Tak. Afl. 358. 18.05 Musti. 18.10 Sleutel. Actualiteitenmagazine. 18.35 Magic, magic. 18.45 Kijk en hoor. Kerstprogramma. 19.30 Kerstboodschap van Zijne Majesteit de Koning. Aansl.: Journaal en sport. 20.10 Affiche. 20.35 Vuurvogel. Met: Coppelia. 22.10 Een kint op hooy. 16e en 17e eeuwse Vlaamse kerstliederen. 22.45 Die Weihnachtsgeschichte. 23.45 Silent night, holy night. Kerstconcert. 23.55-01.45 Middernachtmis uit Rome. Rechtstreeks vanuit de St. Pieter in Rome.

Nederland 2
13.32 uur - Ein Elephant für Tilly - (1991-D) Meisje wint prijsvraag dat door dierentuin is uitgeschreven. Als ze in het ziekenhuis belandt komt haar broertje met een verrassing. Met Anna Marr. Regie: Karola Hattop.

Nederland 1
15.45 uur - Babar, the movie - (1989-CDN/F) Tekenfilm van Alan Bunce over Babar, koning van Olifantenland. Hij moet zich teweer stellen tegen de gemene Rataxes en zijn neushoorns. Verhaal is leuk, de animaties minder.

Duitsland 2
20.00 uur - Das Geschenk - (1984-D) Humeurige Berlijnse pensionhoudster heeft het aan de stok met haar buitenlandse huurders. Dank zij een cadeau van haar zoon verandert alles. Met Inge Meysel. Regie: Marcus Scholz.

Nederland 3
20.15 uur - Parenthood - (1989-USA) Steve Martin en Dianne Wiest in een komisch drama van Ron Howard. Vader met ongelukkige jeugd spant zich iets teveel in om het voor zijn kinderen beter te maken. Leuk acteerwerk.

Duitsland 1
21.00 uur - Romauld et Juliette - (1989-F) Man met uitstekend huwelijk wordt per ongeluk verliefd op zijn werkster. Dat geeft nogal wat complicaties. Relatiekomedie van Coline Serreau met Daniel Auteuil en Firmine Richard.

Nederland 2
21.44 uur - Hiver'54 - (1989-F) Priester, Abbé Pierre, trekt zich het lot van de Parijse armen aan en laat het er niet bij zitten. Er moet en zal iets gebeuren! Drama van Denis Amar met Lambert Wilson en Claudia Cardinale.

Duitsland 2
22.35 uur - Father Brown - (1954-GB) Leuke komedie van Robert Hamer over priester die op reis van Londen naar Rome van een kruisbeeld beroofd wordt en zelf achter de dief aan gaat. Met Alec Guinness en Peter Finch. In Z/W.

België/TV 1
23.25 uur - Down and Out in Beverly Hills - (1986-USA) Nick Nolte, Richard Dreyfuss en Bette Midler in een leuke komedie over zwerver die tijdelijk in rijk en verwend gezin wordt opgenomen. Een film van Paul Mazursky.

Duitsland 2
24.00 uur - How to Steal a Million - (1966-USA) Audrey Hepburn en Peter O'Toole in een misdaadkomedie van William Wyler (van 'Roman Holiday'). Vader en dochter werken gezamenlijk aan de roof van een kostbaar beeld.

Duitsland 1
00.30 uur - Rhapsody - (1954-USA) Elizabeth Taylor en John Ericson in een muzikaal drama van Charles Vidor. Twee musici zijn verliefd op dezelfde jongedame (Taylor, 22 jaar). Hoe winnen ze haar sympathie en liefde?

● *Richard Dreyfuss en Bette Midler spelen een komische rol in de amusante Amerikaanse speelfilm 'Down and Out in Beverly Hills'. (België/TV1 - 23.25 uur).*

radio

Radio 1
Elk heel uur en om 7.30, 8.30, 12.30, 13.30, 16,30, 17.30 en 18.30 nieuws.
7.07 Tros Nieuwsshow. 11.05 Wegwezen. 12.07 Tros Aktua. 14.05 Veronica Nieuwsradio. 17.07 Tijdsein. 19.04 Het geding. 20.04 Veronica's Classic rock. 23.07 Met het oog op morgen. 0.04 Easy listening. 2.02 Avro Nachtdienst. 6.02-7.00 Van-nacht naar morgen.

Radio 2
Elk heel uur nieuws.
7.04 Intro. 9.04 De tweede ronde. 12.04 Spijkers met koppen. 14.04 Uitgelicht. 16.04 Terug naar de toekomst. 17.04 Ophef en vertier. 19.04 Voor wie niet kijken wil. 22.04-24.00 Gekleurde kerst.

Radio 3
Elk heel uur nieuws.
6.02 Ook goeiemorgen. 8.04 Goud van oud. 10.04 D'Rob of d'ronder. 12.04 Evers in het wild. 14.04 Mega top 50. 17.04 Rinkeldekinkel. 18.04 De Avondspits. 19.04 Dance jaarmix. 20.04 Leidsekade live. 22.04 Het verhaal van de popmuziek. 23.04 Twee meter de avond in. 0.04 Outlaw radio. 2.02-6.00 Oh, wat een nacht.

Radio 4
Om 7.00, 8.00, 13.15, 18.00 en 20.00 nieuws.
7.02 Wakker worden... 8.04 Fiori musicali-kerstspecial. 10.00 Kerstconcert met Caroline. Flevolandork. met viool en harp. 11.00 Het zondagochtendconcert. Nieuw Sinfonietta Amsterdam met piano. ca.12.35 Platenzaak. 14.00 Middagconcert. Noordhollands Filharm. Ork. met piano, hoorn en slagwerk. 16.00 De Nederlandse musici. Muz. voor sopraan en piano. 17.00 Het witte doek. 18.02 Leo Boudewijns' langspeelplaats. 19.00 Folio 1. 19.30 Het avondconcert. Don Giovanni, opera van Mozart. Koor en Ork. Metropolitan Opera New York o.l.v. Leopold Hager met sol. 23.10 Folio 2. 0.00-1.00 Vier na middernacht.

Radio 5
Elk heel uur t/m 18.00 en 23.00 nieuws.
6.45-6.50 Mededelingenrubriek met uitgebreid weerbericht en scheepvaartberichten. 7.05 Opo doro. 8.08 Zeggus. 8.30 X-Rum. 8.55 Waterstanden. 9.02 Vrouwzijn. 10.02 De muzikale fruitmand. 11.02 Het interview. 12.02 Meer dan een lied alleen. 12.44 EO-Metterdaad. 12.45 Vragen naar de weg. 13.10 De verandering. 13.56 EO-Metterdaad. 14.02 Start. 14.30 NOS Taal. 15.02 De schrijftafel. 16.02 Faros. 17.10 Radio uit. 17.45 Zevende Dagsadventisten. 18.02 De wereld zingt Gods lof. 18.54 Tekst en uitleg. 19.00 Homonos. 19.30 Nieuws in het Turks. 19.40 Nieuws in het Marokkaans. 19.50 Nieuws in het Chinees. 20.02 Kerst: Een plaats voor u! 21.14 EO-Metterdaad. 21.15 Reflector special. 22.00 Rendez-vous in Albanie. 23.00 Kerstnachtdienst. 23.58 Wilde Ganzen. 0.00-1.30 Eucharistieviering.

Omroep Limburg
Elk heel uur ANP-nieuws.
09.00 Postbus 94, verzoekplaten. 10.00 Het Ei van St. Joost, dialect en volkscultuur. Presentatie: Lei Meisen. 11.00 De Onderstroom, kunstprogramma. 12.00 Omroep Limburg Klassiek. 13.00 (inter) nationale actualiteiten. 13.30 Musica Sacra, kerkelijke muziek. 14.00 Limburg Express, jongerenprogramma. De Beste Tien. 14.30 De Agenda. 15.00 Walkie Talkie, jongerenmagazine. 15.40 Live! Concert. 16.00 Hubert on the Air, kwaliteitspop, rhythm & blues en soul. 17.05 Regionaal nieuws 17.05-18.00. Vrij Spel. Limburgs popmagazine.

BRTN/Radio 2
6.00 Nieuws. 6.05 Vroege vogels (6.30, 7.00, 7.30 nieuws). 8.00 Nieuws. 8.10 Ochtendkuren. 10.00 Nieuws. 10.03 De zoete inval, radiokwis met Luc Appermont. 11.30 Vlaamse top tien. 12.00 Top 30. De nationale hitparade met Guy de Vynck (om 13.00 nieuws). 14.00 Radio Rijswijck. Swingend entertainment voor iedereen. 17.00 Nieuws. 17.05 De ketting, telefoonspel met Martin de Jonghe (18.00 nieuws). 20.00 Cupido. Een romantisch programma met vlinders in de buik. 22.00 Nieuws en lotto-uitslagen. 22.10 De Stem. Muziekprogramma. 23.30-6.00 Nachtradio met elk uur nieuws.

België/BRF
Nieuws t/m 20.00 op elk heel uur (behalve om 13.00 en 18.00) en om 6.30, 12.30 en 18.30.
6.05 Radiofrühstück (6.15 Wort in den Tag; 6.45 Hörergrusslotterie; 7.30 Regionalnachrichten; 7.45 Adventskalender; 8.30 Presseschau). 9.05 Weihnachtliche Oldie-Show. 12.05 Weihnachtliche Musik à la carte. 13.00 Weihnachtsbasar. 17.05 Vor der Bescherung: Musik nonstop. 18.35 Festliche Weihnacht. 20.05-24.00 Weihnachtliche Klänge.

Happy RTL Radio
Nieuws op elk heel uur.
8.00 Jan van de Putte. 10.00 Jan de Hoop. 12.00 Ron Bisschop. 16.00 Luc van Rooij. 20.00 Late Rock. 00.00-08.00 RTL Night Rock.

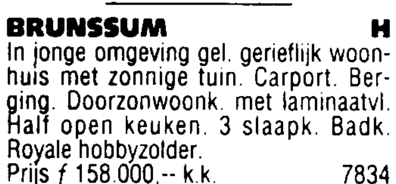
WDR 4
4.05 Radiowecker. 6.00 Nieuws. 6.05 Morgenmelodie. 8.00 Nieuws. 8.05 Zum Tage. 8.07 In unserem Alter. 8.55 Morgenandacht. 9.00 Nieuws. 9.05 Der Musikpavillon (10.00 nieuws). 12.00 Nieuws. 12.05 Gestern, heut' und morgen. Eine musikalische Stunde mit Johannes Heesters. 13.00 Gut aufgelegt (14.00 nieuws en economisch praatje). 15.00 Alle Jahre wieder. 17.00 Nun singet und seid froh. Lieder zum Heiligen Abend. Dazwischen: Weihnachtliche Gedichten und Geschichten (19.30 Ohrenbär, Himmlische Musik). 20.00 Nieuws. 20.05 In dulci jubilo. Internationale Weihnachtslieder. 22.00 Evangelische Christmette. 0.05-04.00 ARD-Nachtexpress.

DE STIENSTRA PAGINA
BESTAANDE BOUW

BRUNSSUM **H**
Karakteristiek herenhuis (type drive-in) met inpand. gar. Berging. Stadstuin. Kelders. Ruime woonk. ensuite met balkon. Grote eetkeuken met luxe aanbouwcomb. Serre. 3 grote slaapk. Luxe badk. Dakterras. Zolder.

Prijs *f* 249.000,-- k.k. 8875

BRUNSSUM **H**
Comfortabel woonhuis met gar. Tuin. Inpand. berging. Ruime doorzonwoonk. met open haard. Semi-open keuken met luxe aanbouwcomb. 3 royale slaapk. Badk. met ligb. Sep. berging. Bergzolder. Goede isol. Ged. kunstst. koz.
Prijs *f* 207.000,-- k.k. 8785

BRUNSSUM **H**
In jonge omgeving gel. gerieflijk woonhuis met zonnige tuin. Carport. Berging. Doorzonwoonk. met laminaatvl. Half open keuken. 3 slaapk. Badk. Royale hobbyzolder.
Prijs *f* 158.000,-- k.k. 7834

DOENRADE **H**
Woonhuis met royale tuin ca. 25 m. diep. Kelder. L-vorm. woonk. en open keuken met witte install., tot. ca. 45 m². Extra woon- c.q. kantoorruimte ca. 28 m². Berging/wasruimte. 3 royale slaapk. Badk. met ligb., douche en 2e toilet. Bergzolder. Uitst. onderhouden.

Prijs *f* 379.000,-- k.k. 8806

BRUNSSUM **H**
Rustig gel. vrijst. woonhuis met klassieke afwerking. Gar. Tuin. Div. kelderruimtes, geschikt voor meerdere doeleinden. Living en open keuken met luxe install. incl. app., tot. ca. 58 m². Bijkeuken. 3 grote slaapk. Hobbyk. Badk. met ligb., douche en 2e toilet. Bwjr. 1980.
Prijs *f* 349.000,-- k.k. 7742

BRUNSSUM **H**
Schitterend verbouwd woonhuis met gar. Tuin. Berging. Living en keuken met moderne, luxe aanbouwcomb., tot. ca. 52 m². 3 royale slaapk. Badk. met ligb. Vaste trap naar zolder met 4e slaapk. Goede isol. Bwjr. 1984. Dit pand moet U beslist van binnen zien.
Prijs *f* 198.000,-- k.k. 8648

HEERLEN **H**
Hoekwoning met gar. Tuin. Provisiekelder. Ruime L-vorm. woonk. ca. 41 m² met laminaatvl. Half open keuken met functionele install. 2 slaapk. Badk. met ligb en toilet. Berging. Vaste trap naar zolderruimte met mogelijkh. voor 3e slaapk.

Prijs *f* 155.000,-- k.k. 8988

BRUNSSUM **H**
Klingbemden. Modern gesch. woonhuis met vrij uitzicht op "groen". Tuin. Inpand. gar. Royale doorzonwoonk. Half open keuken met compl. install. 3 ruime slaapk. Luxe badk. met ligb., douche en 2e toilet. Sep. wasruimte. Goede isol.
Prijs *f* 239.000,-- k.k. 8722

BRUNSSUM **H**
Langeberg. Vooroorlogs halfvrijst. woonhuis met gar. Tuin. Berging. Provisiekelder. Doorzonwoonk. Keuken. 3 slaapk. Badk. met zitb./douche. Roll.
Prijs *f* 150.000,-- k.k. 8638

GULPEN **M**
Royale semi-bungalow met inpand. gar. Tuin ca. 15 m. diep. Z-vorm. woonk. met laminaatparketvl. en open keuken met luxe install., tot. ca. 50 m². 3 grote slaapk. 2 moderne badk. Uitst. onderhouden. Opp. ca. 266 m². Bwjr. 1992.
Prijs *f* 275.000,-- k.k. 8946

HEERLEN **H**
Eikenderveld. Rustig, nabij centrum gel. drive-in woning met gar. Tuin. Berging/hobbyruimte. 1e verd.: Woonk. en open keuken, tot. ca. 40 m². Balkon. 2e verd.: 2 slaapk. Mogelijkh. voor 3e slaapk. Badk.
Prijs *f* 167.000,-- k.k. 8691

HEERLEN **H**
Centrum. Op loopafstand van winkelcentrum gel., goed onderhouden maisonnette. Part.: Sep. berging. 1e verd.: Woonk. en open keuken, tot. ca. 38 m². Ruim balkon. Onderverd.: 2 slaapk. Badk. Berging.
Prijs *f* 165.000,-- k.k. 8848

HEERLEN **H**
Eikenderveld. Nabij centrum gel. hoekwoning met inpand. berging. Woonk. en open keuken, tot. ca. 30 m². 2 slaapk. Badk. met douche.
Prijs *f* 122.500,-- k.k. 8989

NIJSWILLER **H**
Uitst. in villawijk gel. landhuis met mooi uitzicht over het Mergelland. Dubb. gar. Kelder. Living ca. 52 m² met schuifpui. Gesl. keuken. 4 slaapk. Badk. met ligb. 1e verd.: 4 slaapk. Zolder. Hardh. koz. Opp. ca. 780 m².

Prijs *f* 479.000,-- k.k. 8966

HEERLEN **H**
Welten. Rustig gel. gesch. halfvrijst. woonhuis met opt. privacy. Tuin. Berging. Studeer-/werkk. Woonk. ca. 36 m². Keuken. 3 slaapk. Badk. met ligb., dubb. v.w. en 2e toilet.
Prijs *f* 239.000,-- k.k. 9021

HEERLEN **H**
Nieuw Husken. Semi-bungalow met mooie patiotuin. Ruime woonk. ca. 32 m². Open keuken met functionele install. Ruime slaapk. Badk. 1e verd.: Grote slaapk. Mogelijkh. voor extra slaapk. Geh. part. met laminaatvl. Opp. ca. 196 m². Bwjr. 1991.
Prijs *f* 209.000,-- k.k. 8185

HOENSBROEK **H**
In kindervriendelijke omgeving gel. drive-in woning met inpand. gar. ca. 32 m². Tuin ca. 10 m. diep. 1e verd.: L-vorm. woonk. en open keuken met eenvoudige install., tot. ca. 38 m². 2e verd.: 3 slaapk. Badk. met douche. Uitst. onderhouden.
Prijs *f* 179.000,-- k.k. 8651

KERKRADE **H**
West. Centraal gel. halfvrijst. woonhuis met tuin. Berging. Living ca. 30 m². Royale woon-/eetkeuken met luxe install. Bijkeuken. 3 slaapk. Luxe badk. met ligb. Vaste trap naar 2e verd. met hobbyruimte en 4e slaapk. ca. 28 m².
Prijs *f* 159.000,-- k.k. 8883

KERKRADE **H**
Centrum. Herenhuis met gar. Tuin. Berging. Dubb. voorraadkelder. Sfeervolle hal. Living ca. 50 m². Gesl. keuken met luxe install. Bijkeuken. 2 slaapk. Luxe badk. met ligb., douche en 2e toilet. Multifunctionele ruimte ca. 50 m².

Prijs *f* 385.000,-- k.k. 8836

KERKRADE **H**
Terwinselen. Vrijst. herenhuis met gar. Tuin. Dubb. voorraadkelder. Royale hal. Living ca. 35 m². Gesl. keuken met compl. install. Tuink. 1e verd.: 2 slaapk. Royale badk. met ligb., dubb. v.w. en 2e toilet. 2e verd.: 2 slaapk. Hobbyzolder. Grotendeels roll.
Prijs *f* 295.000,-- k.k. 8979

KERKRADE **H**
Bleijerheide. Halfvrijst. woonhuis met tuin ca. 50 m. diep. Voorraadkelder. Living ca. 34 m². Gesl. keuken met compl. install. Bijkeuken. 2 slaapk. Badk. met douche en 2e toilet. Vaste trap naar 2e verd. met 2 slaapk. Bergzolder. Grotendeels roll.
Prijs *f* 185.000,-- k.k. 8420

KERKRADE **H**
West. Uitst. onderhouden woonhuis met tuin ca. 15 m. diep. Living ca. 35 m². Keuken met kunstst. install. 3 slaapk. Badk. met douche. Vaste trap naar 2e verd. met hobbyruimte ca. 30 m². Ged. roll. en dubb. begl. Bwjr. 1989.
Prijs *f* 189.500,-- k.k. 8963

NUTH **H**
Luxe appartement gel. op 3e verd. met gar. Lift. L-vorm. living en open keuken zonder install., tot. ca. 40 m². Balkon aan voor- en achterzijde. Berging. 2 royale slaapk. Luxe badk. met ligb., douche en dubb. v.w.
Prijs *f* 295.000,-- v.o.n. 8087

OIRSBEEK **H**
In kindervriendelijke omgeving gel. woonhuis met tuin ca. 15 m. diep. Carport. Woonk. ca. 30 m² met witte tegelvl. Keuken met eenvoudige install. 3 slaapk. Badk. met douche. Bergzolder.
Prijs *f* 179.500,-- k.k. 8753

SCHAESBERG **H**
Royaal halfvrijst. woonhuis met tuin. Inpand. gar. Living ca. 44 m². Gesl. keuken met witte install. 3 slaapk. Badk. met ligb., douche en toilet. Vaste trap naar zolder met mogelijkh. voor 4e slaapk. Uitst. isol. Grotendeels roll.
Prijs *f* 278.000,-- k.k. 9017

SCHINVELD **H**
Rustig gel. halfvrijst. woonhuis met diepe tuin. Buitenberging. Gar. met vliering. Woonk. met parketvl. Semi-open keuken met compl., moderne install. 3 slaapk. Badk. met douche. Hobbyzolder. Fraai afgewerkt. Bwjr. 1983.
Prijs *f* 229.000,-- k.k. 8973

SIMPELVELD **H**
Op unieke locatie gel. vrijst. woonhuis met schitterend uitzicht. Inpand. gar. Tuin ca. 80 m. diep. Ged. onderkelderd. Overdekte entree. Living. Gesl. keuken. 2 slaapk. Badk. met ligb. en douche. 1e verd.: Mogelijkh. voor 3 royale slaapk. Uitst. onderhouden. Opp. ca. 1.250 m².
Prijs *f* 439.000,-- k.k. 8739

SCHAESBERG **H**
Uitst., nabij centrum in rustige woonomgeving gel. royaal landhuis met gar. Onder architectuur aangelegde tuin. Sout.: Was- en provisiekelder. Hobbyruimte. Kantoor. Royale hal. Woonk. met open haard. Eetk. Keuken. 4 slaapk. Badk. met ligb., douche, dubb. v.w. en toilet. Alum. koz.

Prijs *f* 379.000,-- k.k. 8699

VALKENBURG **M**
In centrum gel. representatieve stadsvilla met fraaie stadstuin. Geh. onderkelderd. Kantoor-/praktijkruimte ca. 90 m², evt. verhuurmogelijkh. Sfeervolle living ca. 43 m² met parketvl. en kachel. Eetkeuken. Study. 4 royale slaapk. Luxe, moderne badk. met ligb., douche en dubb. v.w. Grote zolderruimte. Groot zonneterras op 1e verd. Goede afwerking. Goed onderhouden. Opp. ca. 360 m². Inhoud 1.600 m³. Bwjr. ca. 1900. Ged. roll.
Prijs *f* 398.000,-- k.k. 8334

VOERENDAAL **H**
Rustig gel., modern halfvrijst. woonhuis met luxe afwerking. Ruime gar. met zadeldak en zolder. Diepe tuin met opt. bezonning en privacy. L-vorm. woonk. ca. 37 m² met open haard en deels verlaagd plafond. Half open keuken met luxe install. 3 royale slaapk. Fraaie badk. met ligb. en 2e toilet. Vaste trap naar zolder met mogelijkh. voor 4e slaapk. Dubb. begl. en hardh. koz. Part. met travertin.
Prijs *f* 279.000,-- k.k. 8947

WAHLWILLER **H**
Vrijst., karakteristiek woonhuis met vele mogelijkh. Tuin. Binnenpl. Stallen. Huisweide. Gar. Woon- en eetk. Gesl. keuken. Bijkeuken. 4 slaapk. Badk. met ligb. Ruime bergzolder.
Prijs *f* 375.000,-- k.k. 9036

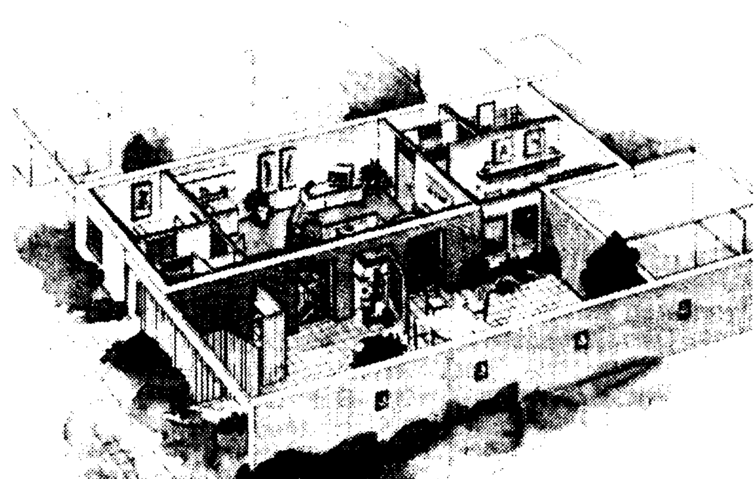
UBACH OVER WORMS **H**
In kindervriendelijke omgeving gel. woonhuis met gar. Tuin. Living ca. 34 m². Semi-open keuken met kunstst. install. 3 slaapk. Badk. met douche en toilet. Vaste trap naar 2e verd. met bergzolder. Uitst. isol. Ged. dubb. begl.

Prijs *f* 199.500,-- k.k. 8846

Heerlen, Anjelierstraat

Aan de Anjelierstraat worden een beperkt aantal, comfortabele patio-bungalows gerealiseerd voor een aantrekkelijke prijs.

Indeling:
Woonkamer ca. 29 m², incl. open keuken. 2 Slaapkamers ca. 13 en 6 m². Badkamer met douche. Berging. Patiotuin ca. 48 m².

Prijs *f* 146.000,-- v.o.n. excl. een maximale rijksbijdrage van *f* 40.100,--. Netto maandlast vanaf ca. *f* 624,-- rekeninghoudend met fiscaal voordeel en 100% financiering.*
10094074

* uitgaande van een hypotheekrente van 7,9%

Schinveld, Agter Gènne Berg

In Onderbanken worden een aantal royale herenhuizen gerealiseerd in een omgeving met veel openbaar groen.

Indeling:
Overdekte entree. Woonkamer ca. 35 m², incl. open keuken. Garage/berging ca. 20 m². De 1e verdieping herbergt 3 slaapkamers resp. ca. 14, 6 en 6 m², badkamer met ligbad en 2e toilet alsmede een berging. Vlizotrap naar zolder. Twee woningen hebben een tuinkamer van ca. 8 m².

Prijzen vanaf *f* 218.900,-- v.o.n. 10094075

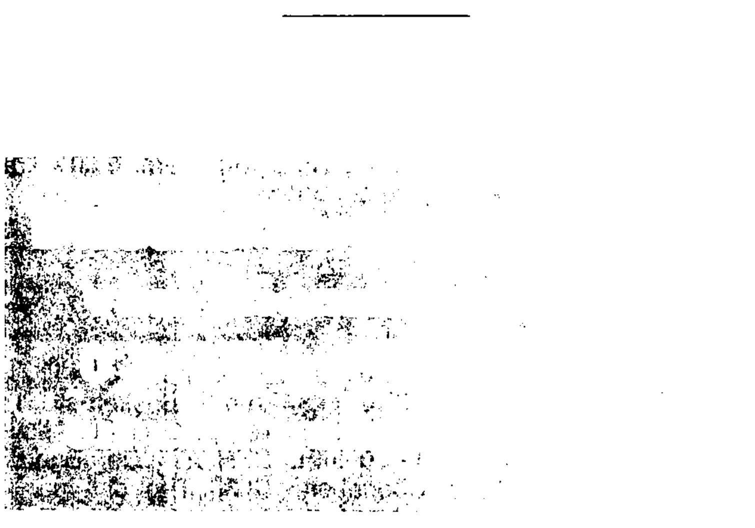
Landgraaf, Parkheide

In Ubach over Worms worden ondermeer onderstaande herenhuizen met een ruime indeling gerealiseerd.

Indeling:
L-vormige woonkamer ca. 39 m², incl. open keuken. Garage ca. 18 m². Op de 1e verdieping bevinden zich 3 slaapkamers resp. ca. 17, 9 en 8 m², alsmede een badkamer met ligbad en 2e toilet. Vaste trap naar zolder met mogelijkheid voor extra kamer.

Prijzen vanaf *f* 225.000,-- v.o.n. 10094054

Stienstra heeft een zeer uitgebreid huizenaanbod in elke prijsklasse in heel Zuid-Limburg, of het nu gaat om bestaande bouw of nieuwbouw. Ook hebben we een uitgebreid aanbod bedrijfspanden in tal van branches. Op deze pagina ziet u slechts een gedeelte van ons aanbod. Mocht de woning of het bedrijfspand van uw keuze er niet bij staan, neem dan contact met ons op.

Voor inlichtingen
H: kantoor Heerlen, Kruisstraat 56, 6411 BW Heerlen.
Tel.: 045-712255*
M: kantoor Maastricht, Aubeldomein 17, 6229 EB Maastricht.
Tel.: 043-616263*
kantoor Aken, Jesuitenstraße 2, 52062 Aken.
Tel.: 0049-241-407540*

Maandag t/m vrijdag geopend van 9.00 - 21.00 uur. Zaterdag van 9.00 - 16.00 uur. Aken: maandag t/m vrijdag van 9.00 - 13.00 en van 14.00 - 18.00 uur. Zaterdag van 9.00 - 13.00 uur.

B O N Gaarne vrijblijvend informatie over
Bestaande woning nr. ....
Nieuwbouwwoning nr. ....
Bedrijfspand ....
Naam: ....
Straat: ....
Postcode: ....
Plaats: ....
Telefoon: ....

In ongefrankeerde enveloppe zenden aan:
Stienstra Makelaardij/Bedrijfsmakelaardij BV,
Antwoordnummer 40, 6400 VB Heerlen. LD 24 12 94

WINKELRUIMTEN

BRUNSSUM, Kerkstraat
Ca. 335 m² winkelruimte te huur. Oplevering gepland omstreeks mei 1995. Opleveringsniveau in overleg.
Huurprijs op aanvraag.

BRUNSSUM, Kerkstraat
Te huur ca. 200 m² winkelruimte met magazijn en kantoor aan de rand van de winkelpromenade.
Huurprijs *f* 3.000,-- per maand.

GELEEN, Gravenhof
Ca. 105 m² winkelruimte op A1-lokatie naast ingang HEMA, C&A etc. Tevens ca. 105 m² opslagruimte op 1e etage. De 1e etage is eventueel apart te huur. Direkt te aanv.
Prijs op aanvraag.

HEERLEN, Emmastraat
Te huur winkel/woonhuis. Opp. winkel ca. 60 m² met pantry en toilet. Frontbreedte 5,5 meter. Aparte entree naar bovenwoning.
Huurprijs *f* 2.500,-- p. mnd.

HEERLEN, Nobelstraat
Te huur winkelruimte ca. 96 m² met pantry en toilet. Frontbreedte 6 meter.
Huurprijs *f* 2.084,-- p. mnd. excl. B.T.W.

HEERLEN, Stationstraat
Te huur winkelruimte met sout. Opp. ca. 80 m². Frontbreedte ca. 5,5 meter.
Huurprijs *f* 2.000,-- p. mnd.

HEERLEN, Weltertuynstraat
Winkelunit te koop in nieuwbouw winkelcomplex te Welten. Opp. 210 m², kleinere unit mogelijk. Incl. sanitaire groep, pantry en c.v.. Gereed ca. sept. 1995.
Prijs op aanvraag.

HEERLEN, Weltertuynstraat
Ca. 225 m² winkelruimte met magazijn te huur. Frontbreedte ca. 15 m. Perfecte ligging.
Huurprijs op aanvraag.

HOENSBROEK, Kouvenderstraat
Te huur ca. 100 m² winkelruimte met sout. (ca. 60 m²) toilet en pantry, op A1 lokatie te Hoensbroek. Bevoorrading via achterzijde mogelijk. Aanv. in overleg.
Huurprijs *f* 2.670,-- p. mnd. excl. B.T.W.

KERKRADE, Hoofdstraat
Onlangs werd de passage aan de Hoofdstraat geopend. Reeds diverse branches zijn vertegenwoordigd: kinderkledingzaak, moderne kinder-/snelkapsalon, kadoshop, inlijsterij. Nog één unit te huur. Opp. ca. 65 m² met magazijnruimte in kelder. Oplevering met o.a. toilet, pantry, c.v..
Huurprijs op aanvraag.

KERKRADE, Hoofdstraat
Winkel/woonhuis te koop gelegen in het centrum aan voetgangerspromenade. Winkel opp. ca. 50 m², eenvoudig te vergroten tot ca. 80 m². Ruime bovenwoning heeft separate entree en is zeer goed onderhouden.
Koopprijs *f* 349.000,-- k.k.

MAASTRICHT, Centrum
Te koop monumentaal winkel/woonhuis met achterhuis, garage en groot sout. Winkelruimte ca. 73 m² met magazijn en kantoor. 1e en 2e verd.: royale luxe etagewoning met 4 slpkmrs.
Prijs op aanvraag.

OIRSBEEK, Markt
Naast de nieuwe Jumbo supermarkt is nog ca. 315 m² winkelruimte beschikbaar. Ook ged. huur mogelijk.
Huurprijs op aanvraag.

SITTARD, Steenweg
Te huur geheel verbouwde winkelruimte met pantry. Centraal gelegen nabij de Rijksweg. Uitstekende parkeer-faciliteiten. Opp. winkel ca. 70 m².
Huurprijs *f* 3.000,-- p. mnd. excl. B.T.W.

KANTOORRUIMTEN

BOCHOLTZ, Patersplein
Voormalig bankgebouw, geschikt voor diverse doeleinden. opp. b.g. ca. 290 m², meerdere archiefruimten in sout. (tot. opp. ca. 110 m²).
Koopprijs *f* 345.000,-- k.k.

HEERLEN, Bongerd
Kantooretages met een b.v.o. van ca. 720 m², verdeeld over 2 etages. Klimaatbehandeling aanwezig. Op korte afstand van station en openbaar vervoer.
Huurprijs *f* 125,-- p. m² p. jr.

HEERLEN, Emmastraat
Zeer representatieve kantoorruimten in centrum van Heerlen. Opp. v.a. ca. 76 m², naar wens in te delen in separate kamers. Tot. opp. ca. 266 m². Centrale entree met intercom, lift aanwezig. Oplevering met systeemplafond en verlichting.
Huurprijs op aanvraag.

HEERLEN, Kruisstraat/Uilestraat
Representatief kantoorgebouw met split-level indeling. Totale opp. ca. 1.700 m². Per verdieping ca. 670 m² te huur. Compleet ingedeeld.
Huurprijs op aanvraag.

HEERLEN, Nobelstraat
Kantoor-/praktijkgebouw met een tot. opp. van ca. 190 m². Incl. sanitaire voorzieningen, systeemplafond, c.v.. Parkeerfac. aanwezig.
Huurprijs *f* 150,-- p. m². p. jr. excl. B.T.W.

HEERLEN, Op de Nobel
Binnenkort gerealiseerd kantoor-/praktijkruimte ca. 66 m². Ind.: entree, 2 kamers, toilet, berging met keukenblok. Incl. c.v. en systeemplafond.
Huurprijs *f* 850,-- p. mnd. excl. B.T.W.

HEERLEN, Ovidiusstraat
Vrijstaande praktijkruimte met div. kamers (ca. 35 m², 15 m² en 7 m²) alsmede opslagmogelijkheden in kelder ca. 20 m². Toilet, pantry en parkeerfac. aanwezig.
Huurprijs *f* f 1.000,-- p. mnd.

KERKRADE, West
Ca. 70 m² kantoorruimte te huur in tandartsenpraktijk. Rustige locatie. Parkeerfac. aanwezig. Uitermate geschikt voor arts, architect, accountant, therapeut etc.
Huurprijs op aanvraag.

LANDGRAAF, Brandhofstraat
Te koop een woon-/kantoorpand met p.p.. Entree met receptie, 3 grote kantoorruimten en archiefruimte. Verd.: vide, woonkamer en keuken (ca. 60 m²), study, 3 slpkmrs, badkamer en berging. Ged. voorzien van kunststof-kozijnen en thermopane beglazing.
Prijs *f* 385.000,-- k.k.

MAASTRICHT, Batterijstraat
In het nieuwe pand van de SNS-bank is ca. 320 m² luxueuze kantoorruimte te huur. Het betreft een afzonderlijke etage met eigen pantry en toiletgroep. Parkeerfac. aanwezig.
Huurprijs op aanvraag.

MAASTRICHT, Ceramique
Op de beste ligging aan de Avenue is gestart met de bouw van diverse kantoor-/praktijkruimten. Zeer geschikt voor dienstverlening. Op ZICHT-LOKATIE. Afwerkingsnivo in overleg. Units v.a. 99 tot 911 m².
Huurprijs op aanvraag.

MAASTRICHT, Europahave
Nieuwbouw kantoorruimten met een totale opp. van ca. 3.500 m², kleine units mogelijk. Parkeerfac. in parkeergarage en in direkte omgeving. Centrale ligging nabij op- en afritten van A2 Eindhoven-Luik. Indeling en afwerking in onderling overleg. Aanvaarding medio 1995.
Huurprijs v.a. *f* 225,-- p. m². p. jr. excl. B.T.W.

MAASTRICHT, St. Servaasklooster
Monumentaal kantoorgebouw met ca. 1.500 m² vloeropp. Dubbele entree aan voor- en achterzijde. Grote kelder-/archiefruimte. Zeer representatief. Geheel gestoffeerd en incl. verlichting etc.
Huurprijs op aanvraag.

BEDRIJFSRUIMTEN

GELEEN, Industrieweg
Op industrieterrein "Borrekuil" is ca. 2.250 m² bedrijfsruimte met ca. 100 m² kantoorruimte te huur. Voldoende parkeermogelijkheden op eigen terrein.
Huurprijs *f* 140.000,-- p. jr. excl. B.T.W.

HEERLEN, Wijngaardsweg
Carwash-center op goede locatie met veel doorgaand verkeer. Washal met toebehoren, overdekte en open zelfwasinstallaties.
Nadere gegevens en koopprijs op aanvraag.

NUTH, Horselstraat
Te koop een bedrijfshal met kantoor. Zeer centraal gelegen op bedrijventerrein "De Horsel" te Nuth. Perceelsopp. 1.230 m². Opp. b.g. ca. 500 m², opp. kantoor op verd. ca. 185 m².
Prijs *f* 450.000,-- k.k. excl. B.T.W.

BEDRIJFSTERREINEN

KERKRADE, Heerlenersteenweg
Op zichtlocatie te koop een bedrijfsterrein van 2.350 m². Met goede ontsluiting en bouwvergunning voor showroom met loods. Op korte afstand van autoweg A76.
Koopsom op aanvraag. Bouwvergunning evt. ter overname.

KERKRADE/EYGELSHOVEN, Juliaterrein
Nieuw ontwikkeld industrieterrein van ruim 30 HA. Reeds 13 HA verkocht. Kavels v.a. ca. 3.000 m². Goede bereikbaarheid en ontsluiting. Ook geschikt voor produktiebedrijven.
Koopprijs v.a. ca. *f* 55,-- p. m² k.k. excl. B.T.W.

MAASTRICHT, Beatrixhaven
Div. percelen industriegrond v.a. 1.500 m² tot ca. 5.000 m². Combinaties van veschillende kavels mogelijk. Centrale ligging en optimale ontsluiting.
Prijzen op aanvraag.

STEIN, Sanderboutlaan
Bedrijvenpark gelegen aan autowegkruispunt Heerlen/Antwerpen en Maastricht/Eindhoven. Percelen v.a. ca. 2.500 m², andere mogelijkheden zijn bespreekbaar.
Prijs op aanvraag.

HORECA-OBJECTEN

MAASTRICHT/HEER, Dorpstraat
Zeer goed lopend restaurant met mooie bovenwoning. Ruim 100 zitplaatsen, rustieke inrichting. Overname incl. inventaris.
Koopsom en brochure op aanvraag.

VAALS, Lange Bosweg
Op toeristische Mergelland-route gelegen groot restaurant met partycentrum. Wonen ook mogelijk. Compleet met keuken en inventaris. Groot eigen parkeerterrein. UNIEKE architectuur. Zeer mooie ligging met uitzicht over heuvelland.
Koopprijs n.o.t.k.

SITTARD, Centrum
Horecapand te koop gelegen nabij de Markt. Opp. b.g. ca. 110 m², opp. sout. ca. 145 m². Inventaris en apparatuur ter overname.
Koopprijs *f* 500.000,-- k.k. (excl. inv. en app.).

STIENSTRA BRENGT ONROEREND GOED IN BEWEGING

ederland 1

O/Ncrv/Avro
00 **Tekst tv.**
30 **Dans II.** Licht klassiek.
00 **(TT) Het woord en het begin.** Kersthoogmis vanuit Lelystad.
58 **Urbi et Orbi.** Zegen Urbi et Orbi door Paus Johannes Paulus II vanaf het balkon van de basiliek van St. Pieter te Rome.
45 **Tekst tv.**
00 **Ernst Langhout.**
30 **Nieuws voor doven.**
42 **Een beregoed kerstfeest.** Kersttekenfilm. Herh.
23 **Kerstcircus.** Hoogtepunten uit het 18e Circusfestival van Monte Carlo met o.a. de Nederlandse groep Althoff met exotische dieren, acrobatisch ballet uit China en de Russische clowns Sedov en Rubarev.
00 **Eurovisie kerstmatinee.** Live Eurovisie kerstmatinee vanuit het Concertgebouw in Amsterdam: de 3e akte uit Macbeth en de 3e akte uit Rigoletto van Verdi, uitgevoerd door het Koninklijk Concertgebouw Orkest o.l.v. Riccardo Chailly.
.16 **(TT) Viering op eerste kerstdag van de Vrije Evangelische Gemeente te Apeldoorn.**
7.14 **Wilde ganzen.**
7.16 **Geen spoor zonder dwarsliggers.** Een gezongen reis door de kerstgeschiedenis.
.08 **Het geheim van N.I.M.H.** Amerikaanse tekenfilm uit 1982.
.34 **Hondje Bont en kat Katoen.** Kerstvertelling door Martine Bijl.
.00 **(TT) Journaal.**
.15 **Socutera.** Uitzending van de Stichting SOS-Kinderdorpen.
.20 **(TT) Ook dat nog.** Satirisch consumentenmagazine.
.16 **Home alone.** Amerikaanse kerstfilm uit 1990.
Kevins familie is per ongeluk zonder hem op vakantie gegaan. Kevin kan er niet om treuren en denkt de tijd van zijn leven te zullen hebben.
.57-23.55 **Christmas carols.** Uitgevoerd door het koor van St. George's Chapel van Windsor Castle vanuit de Pieterskerk in Leiden.
.50 **Journaal.**

Nederland 2

Veronica/Tros
11.00 Volkskerstzang in Amsterdam. Herh.
12.00 Silvester concert 1 + 2. Operetteconcert. Strauss Orkest Boedapest. Werken van Stalz, Strauss, Zeller, Lehar, Von Suppé en Schrammel.
13.42 Classic cartoons. Tekenfilms.
14.00 Samson. Kinderprogramma.
14.30 Kurt Browning: You must remember this. Schaatsshow met viervoudig wereldkampioen Kurt Browning. Gasten zijn Olympisch kampioene Kristi Yamaguchi, Canadees kampioene Josée Chouinard en het schaatspaar Christine Hough en Doug Ladret.
15.20 Veronica film & video: kerstfilms. Filmprogramma.
16.00 (TT) Journaal.
16.10 Veronica in concert: Mariah Carey kerstspecial.
16.35 (TT) Kruimeltje. Nederlandse jeugdmusical.
Kruimeltje is een 10-jarig straatjochie dat vaak alleen door de straten van Rotterdam zwerft. Op een dag vindt hij een hondje waarmee hij vriendschap sluit en veel spannende avonturen beleeft. Samen met Baas Wilkes gaan de twee op zoek naar de ouders van Kruimeltje en na veel ellende lijkt het geluk eindelijk aan de horizon te gloren.
17.40 (TT) Knoop in je zakdoek. Afl.: Lief en leed.
18.00 Journaal.
18.10 Begraven en begraafplaatsen. Informatie.
18.15 TELEAC Interactief. Presentator Simon van der Ben gaat op bezoek bij CD-I-gebruikers.
18.35 De Grote Piramide: venster naar de sterren.
19.30 Married with children. Comedyserie. Afl.: Een vreselijke Kerst.
21.00 (TT) De geld maakt gelukkig show. Amusementsprogr. rond de uitslagen van de Postcode-loterij.
22.16 Christmas comes to Willow Creek. Amerikaans kerstverhaal.
23.46 Journaal.
23.51-23.56 Nieuws voor doven.

Nederland 3

Vpro
08.53 Nieuws voor doven en slechthorenden.
09.00 Villa Achterwerk. Met om:
09.00 Ot en Bilotte. Kleuterprogramma.
09.25 Pingu. Animatieserie. Afl.: Kerst in huize Pingu.
09.30 Babar en de Kerstman. Animatiespecial.
10.00 Purno de Purno. Animatieserie. Afl. 3: Het kapperscomplot.
10.15 Een heerlijk dagje uit. Animatiespecial. Herh.
10.40 Rembo en Rembo op herhaling. Jeugdprogramma. Herh.
11.00 Muziek op zondag. Serie muziekdocumentaires. Afl.: Dusty, full circle.
12.00 Journaal.
12.05 Einde.
15.00 Kerstmatinee. Met:
15.00 ■ Laurel & Hardy. Film van de Dikke en de Dunne. Afl.: Big business.
15.18 My life as a dog. Zweedse jeugdfilm van Lasse Hallström. De 12-jarige Ingemar gaat samen met zijn hondje logeren bij familie, waar hij vele avonturen beleeft.
17.00 South Bank Show: Comedy special. Show over de Engelse humor.
17.52 Open deur tv. Progr. waarin de kijker zich kan laten bekijken.
18.07 La Linea. Animatiefilm.
18.15 Sesamstraat. Kleuterprogramma. Afl.: Kerstaflevering.
18.30 Bottom. Engelse comedyserie.
19.04 Noorderlicht. Wetenschappelijk magazine.
19.29 Loladamusica. Wekelijks popprogramma. Vandaag: Total Balalaika Show, met o.a. de Leningrad Cowboys.
20.00 (TT) Journaal.
20.15 Lopende zaken. Actualiteiten.
20.47 Merry christmas Mr. Bean. Komedie.
21.18 Thema. Maandelijkse thema-avond. Afl. 3: The last machine.
00.18-00.29 Alvast jiskefet. Sketches. Afl.: Achter de wolken ... met Oboema en José.

RTL4

06.30 Hei elei kuck elei.
07.00 Telekids cartoon express. Kinderprogramma.
11.00 Teleteens. Jeugdprogramma.
14.30 One magic Christmas. Amerikaanse speelfilm uit 1985.
16.05 Jenny Jones. Talkshow.
17.00 Gezond & wel. Magazine.
17.30 Koken met sterren. Kooktalk.
18.00 Zes uur nieuws & weer.
18.10 Film & videonieuws.
18.40 Hotel. Amerikaanse serie.
19.30 Half acht nieuws.
19.45 Full house. Amer. comedy.
20.15 Baywatch. Amerikaanse serie.
21.10 Liefde op het eerste gezicht. Spelprogramma.
21.50 U bent aan de beurt. Talkshow.
22.45 Diagnosis murder. Amerikaanse detectiveserie.
23.30 Nieuws en weer.
23.45 Tropical heat. Serie. Herh.
00.40 The Oprah Winfrey show. Herh.
01.25 Nachtprogramma.

RTL5

16.00 1994 Johnny Walker Championship golf. Samenvatting.
17.10 De gouden koets. Wekelijkse automagazine.
17.40 Snowmagazine. Informatief wintersportprogramma.
18.10 De topclubs van Europa: AC Milan. Serie.
18.40 McCloud: Fire. Amerikaanse tv-filmcyclus.
20.15 Sisters. Amerikaanse dramaserie.
21.05 Hearts afire. Amerikaanse romantische comedyserie.
21.30 CIA: Operatie Phoenix. Documentaire.
22.30 Nieuwsflits.
22.35 I.S.C.H.A. Talkshow.
23.35 Dream on. Amerikaanse comedy voor volwassenen.
00.50 As the world turns. Amerikaanse soapserie. Herh.
01.35 Hei elei, kuck elei aktuell. Luxemburgs programma.
02.05 Nachtprogramma.

● *Scène uit de Amerikaanse speelfilm 'One Magic Christmas' met Mary Steenburgen en Elisabeth Harnoid. (RTL4 - 14.30 uur).*

RTBF/La Une

09.30 La pensée et les hommes. **10.00** Protestantse kerstdienst. **11.00** Kerstmis. Vanuit Lelystad. **11.55** Urbi et Orbi. Kerstboodschap van paus Johannes Paulus II. **12.30** Koninklijke Boodschap. Door Koning Albert II. Herh. **12.40** Chants de Noël. **13.00** Nieuws. **13.20** Coup de film spécial. **14.00** Le petit lord Fauntleroy. Engelse komedie uit 1980. **15.45** Ici Blabla. **16.10** Inédits. **17.15** Charlie's angels. Afl. 83. **18.10** Autovision. **18.45** Week-end sportif. **19.30** Nieuws. **20.10** Ardennes 44. Afl. 10. **20.30** Tour de chance. **21.35** Howards End. Engelse komedie uit 1991. **23.55-00.05** Laatste nieuws.

SPORTS 21

15.31 Koninklijke Boodschap. Van Koning Albert II. Herh. **15.44** Zoom arriére 1994. Terugblikken op het tennisseizoen van Jean-Michel Saive en van Indurain en Rominger. **18.26** Sindbad. **18.57** Ici Bla-bla. **19.27** Paardenkoersen. **19.30 en 20.10**Zie RTBF/La Une. **20.33** Le fugitif. Serie. **21.23** Le trieur. Belgische film. **21.34** Paardenkoersen. **21.36-00.08** Zie RTBF/La Une.

TV 5

06.00 Ochtend- en middagprogramma. **16.00** Nieuws. **16.10** Le monde est à vous. **17.45** Bon week-end. Herh. **18.15** Correspondance. **18.30** Nieuws. **19.00** 30 millions d'amis. **19.25** La météo des cinq continents. **19.30** Zwitsers nieuws. **20.00** Le XVéme festival du Cirque de demain. **21.00** Nieuws. **21.40** Cinéma: La fête sauvage. Franse natuurdocumentaire. **23.15** Les enfants de la télé. **00.40** Nieuws, waarna nachtprogramma met o.a. om 01.10 Portret van de choreograaf Maurice Béjart.

RAI UNO

06.00 Ochtendprogr. **11.55** Urbi et Orbi. Kerstzegen door paus Johannes Paulus II. **12.30** Kerstconcert. Uitgevoerd door het Symfonisch Ork. van de RAI. **13.30** Nieuws. **14.00** Domenica in. **18.00** Nieuws. **18.10** Sport 90 minuto. **18.40** Domenica in. Vervolg. **20.00** Nieuws en sport. **20.40** Speelfilm. **22.25** Pa piu bella storia di Dickens. **00.05** Nieuws. **00.15** Sottovoce. **01.00** Musica da sera. **01.45** L'eredita della priera. Ital. serie. **02.50** Nieuws. **02.40** I cappello sulla ventitre. **03.35** Nieuws. **03.40** Capitano tutta a ma aventura di viaggio. **04.20** Kerstconcert 1988. **05.15** Grandi monstre: Paolo Uccello. **05.45** A tu per tu con l'opera d'arte.

BBC 1

07.45 Santa and the tooth fairies. **08.10** Wishing. (slot) **08.20** Playdays. Herh. **08.40** Santa's first Christmas. Herh. **09.05** The bears who saved Christmas. **09.30** Noddy. **10.05** Santa Claus is comin' to town. Kerstverhaal. **11.00** Songs of praise. Vandaag een speciale kerstaflevering. **12.00** Jetsons - The movie. Amer. tekenfilm. **13.20** Tom and Jerry. **13.30** Nieuws. Aansl.: EastEnders. **15.00** Top of the pops. Met o.a. Wet Wet Wet en Mariah Carey. **16.00** The Queen. Kerstboodschap voorgelezen door de Britse vorstin. **16.10** Noel's Christmas present. **17.10** Animal hospital Christmas. **17.45** Nieuws. **17.55** Wrong trousers. Korte animatiefilm. **18.25** Keeping up appearances. **19.15** EastEnders. **19.45** Robin Hood: Prince of thieves. Amer. avonturenfilm uit 1991. **22.00** One foot in the grave. **22.40** Victoria Wood - Live in your own home. Comedyshow. **23.30** Nieuws. **23.40** Morecambe and Wise Christmas special show. Gasten: Shirley Bassey, Glenda Jackson e.a. **00.25** Christmas spirit. Kerstbeschouwing. **00.30** Trading places. Amer. komedie uit 1983. **02.20-02.25** Weerbericht.

BBC 2

08.55 That's entertainment. Amer. musical uit '74. **11.00** Doctor Dolittle. Amer. musical uit 1967. **13.20** Lara. Portret. **14.10** Reportage over de herdenking van D-Day afgelopen zomer. **15.10** Going underground. Documentaireserie. **16.00** Tricks on two. **16.10** Charles Dickens: Hard times. Tv-spel. **17.55** Today's the day Christmas special. **18.25** The Carpenters at the BBC. Muziekspecial uit 1971. **19.00** Rowan and Martin's laugh in - 25 the anniversary special.Compilatie uit deze klassieke comedyshow uit begin jaren '70. **20.00** Aida. Opera van Verdi. **22.35** Kersttoespraak door koningin Elizabeth II. Herh. **22.45** Siren spirits. Afl. 1. **23.25** The butcher's wife. Amer. speelfilm uit 1991. **01.10-03.05** ■ The haunting. Engelse speelfilm uit 1963.

Eurosport

08.30 Step aerobics. **09.00** Aerobics. WK vanuit Las Vegas. Herh. **10.00** Bodybuilding. WK vanuit Kupolen (Zweden). Herh. **11.00** Worstelen. **12.00** Motorsport. Overzicht Grand-Prixseizoen. **14.00** Overzicht Formule-1 seizoen. **16.00** Worstelen. **17.00** Dansen. **18.00** Bodybuilding. WK vanuit Kupolen (Zweden). **19.00** Vechtsporten. **20.00** Autosport. Overzicht Indy-Car seizoen. **22.00** Boksen. **23.00** Worstelen. **00.00** Wereldbeker Indoor Super Stock-Car. **00.00-01.30** Truckracing.

NBC

05.30 UK Today. **06.00** Intern. business view. **06.30** UK Today. **07.00** Strictly business. **07.30** Weekly business. **08.00** ITN World news. **08.30** Intern. business view. **09.00** Weekly business. **09.30** Strictly business. **10.00** Holiday destinations. **10.30** Memories then and now. **11.00** Super shop. **12.00** Ushuaia. **13.00** Documentaireserie over de luchtvaart. **14.00** Today. **14.58** ITN World news headlines. **15.00** Meet the press. **15.58** ITN World news. **16.00** The McLaughlin Group. **16.30** Weekly business. **16.58** ITN World news. **17.00** Sport on NBC 18.00 Horses in action. **18.30** Pro superbikes. Motorsport. **19.00** ITN World news. **19.30** Holiday destinations. **20.00** Videofashion! **20.30** Year of the peacock - Just the beginning. **21.30** Talkin' jazz. **22.00** ITN World news. **22.30** Sport on NBC. Met X-Kulture. **23.00** Ski perfect. **23.30** Sport on NBC. Met Hot wheels. **00.30** UK Today. **01.00** Frontal. **02.00** The McLaughlin Group. **02.30** Executive lifestyles. **03.00** The best of Rivera live. **04.00** Dateline. **05.00** Equal time.

MTV

08.00 MTV's Top 100 countdown of all time weekend. **10.30** News: Weekend edition. **11.00** The big picture. **11.30** European top 20 countdown. **13.30** First look. **14.00** Sports. **14.30** MTV's Top 100 countdown of all time weekend. **17.30** News: Weekend edition. **18.00** The real world 3. **18.30** US Top 20 video countdown. **20.30** The Brothers Grunt. **21.00** 120 minutes. **23.00** Beavis & Butt-head. **23.30** Headbangers Ball. **02.00** Hugo. **03.00-06.00** Night videos.

CNN

24 uur per dag nieuws met om: 06.30 Global view. **07.30** Moneyweek. **08.30** On the menu. **09.30** Science and technology. **10.30** Style. **11.00** World report. **12.30** World business this week. **13.30** Inside business. **14.30** Earth matters. **15.00** Larry King weekend. **16.30** Futurewatch. **17.30** NFL preview. **18.30** Travel guide. **19.30** Diplomatic licence. **20.00** Moneyweek. **20.30** Global view. **21.00** World report. **23.00** CNN's late edition. **00.00** The world today. **00.30** This week in the NBA. **01.30** Managing. **02.00** Prime news. **03.00** CNN Presents ... Special reports. **05.30** Showbizz this week.

uitsland 1

7.00 **Stille Nacht.** Kinderfilm.
7.55 **Anna, Anna.** Zwitserse komedie uit 1992.
.05 **Der Schneider von Gloucester.** Tekenfilm.
.30 **Der Lebkuchenmann.** Kinderkerstmusical.
0.50 **Zauberer Schmollo.** Poppenserie. Afl. 3: In Gefangenschaft.
1.20 **(TT) Die Sendung mit der Maus.** Educatief kinderprogramma.
1.50 **Länder - Menschen - Abenteuer.** Reportageserie.
2.35 **XVII. Olympische Winterspiele 1994 - Wintermärchen Lillehammer.** Terugblik op O.W. 1994.
3.55 **■ Christmas in Connecticut.** Amerikaanse speelfilm uit 1945.
5.35 **Tagesschau.**
5.40 **Bescherung bei Micky Maus.** Walt Disney-kerstspecial waarbij de bekendste figuren uit de Disney-stal de revue passeren.
6.40 **Die Welt der Hedwig Courths-Mahler: Griseldis.** Tv-film. Herh.
8.35 **Tagesschau.**
8.40 **(TT) Lindenstrasse.** Duitse serie. Afl. 473: Schöne Bescherung.
9.09 **Die goldene 1.** Bekendmaking van winnaars van ARD-tv-loterij.
9.10 **(TT) Wunder der Erde.** Natuurfilmserie. Wolfgang Weber schildert dieren in hun natuurlijke omgeving. In tegenstelling tot documentairemakers draait het in zijn schilderkunst allemaal om momentopnames. Afl.: Der Maler und die wilden Tiere.
9.58 **Heute abend im Ersten.**
0.00 **(TT) Tagesschau.**
0.05 **(TT) Weihnachtsansprache des Bundespräsidenten.** Kerstrede door bondspresident Herzog.
0.15 **(TT) Vater der Braut** (Father of the bride). Amerikaanse speelfilm uit 1991 van Charles Shyer.
2.00 **Radetzkymarsch.** Tv-film. Afl. 1.
0.05 **Tagesschau.**
0.10 **Berliner Nachtschwärmer.** Met: Jürgen Boettcher.
0.40 **(TT) Hetzjagd in Paris** (Picture perfect). Frans-Canadese speelfilm uit 1991 van Jean-Claude Missiaen.
2.10-02.15 **Zuschauen - Entspannen - Nachdenken.** Krippen aus fremden Ländern. Afl.: Mexikanische Weihnacht.

Duitsland 2

07.00 Kuschelbären. Poppenserie.
07.25 Ein Fall für TKKG. Jeugdserie.
07.50 Guck' mal, wie ich wachse. 24-delige kinderserie. Afl.: Der Hund.
08.00 Achterbahn. Kinderserie.
08.30 It came upon a midnight clear. Amerikaanse speelfilm uit 1980.
10.00 Heut' ist ein freudenreicher Tag. Volksmuziekprogramma.
10.45 Katholischer Weihnachtsgottesdienst. Eucharistieviering.
11.55 Urbi et Orbi. Kerstzegen door Paus Johannes Paulus II.
12.30 heute.
12.35 mach mit. Balans van Aktion Sorgenkind. Aansl.: Prämienziehung.
12.40 Höhepunkte aus Messias. Klassieke muziek met fragmenten uit oratorium 'Messiah' van Händel.
13.20 Heinz Rühmann: Balthasar im Stau. Korte verhalen.
14.20 Das kleine Gespenst. 4-delige tekenfilmserie. Afl. 2.
14.45 Spirit of the eagle. Amerikaanse speelfilm uit 1989.
16.10 Stella Stellaris. Duitse miniserie van Robert Sigl. Afl. 1.
17.50 heute.
17.55 Sport '94. Vandaag o.a. de Olymp. Winterspelen in Lillehammer.
19.00 heute.. Aansl.: (TT)Toespraak door Bondspresident Herzog.
19.15 Achtung! - Klassik. Kerstconcert vanuit de Stadthalle in Rostock.
20.15 Die Peter Alexander-Show 1994. Amusementsprogramma. Met o.a. Grace Bumbry, Johannes Heesters, de Wiener Sängerknaben en Richard Chamberlain.
21.55 heute.
22.00 Wildes Sibirien. Documentaireserie over Siberië. Gala, Raisa, Swjeta en Tanja hebben nog altijd hun grote liefde niet gevonden. Ze menen dat het koude Siberië ongeschikt is om een juiste man te vinden, en besluiten dan ook de trein te pakken richting het zonovergoten Sotsji aan de Zwarte Zee. Afl. 1: Die Reise nach Sotschi.
22.45 Pirates. Franse speelfilm uit 1986 van Roman Polanski.
00.20 heute.
00.25-02.05 Vier schräge Vögel (The hot rock). Amer. speelfilm uit 1971. Met Robert Redford e.a.

Duitsland 3 West

08.45 Doppelkopf. **09.45** Itaye und die Feigenbaumbande. **10.15** 20.000 km östlich von Moskau. Afl. 2. **11.00** Reisewege durch die Bretagne. Serie. **11.45** Ich trage einen grossen Namen. **12.15** Weihnachtskonzert aus Birnau. **13.15** Schneewittchen. Sprookjesfilm. **14.15** Montparnasse. Documentaireserie. **15.00** Komm zurück, Winter. Canadese speelfilm uit 1989. **16.45** Rückblende. **17.00** Grosse Not und kleines Glück. Kerstvertellingen. **17.30** Mein Urgrossvater Mohamed Ali. Documentaire. **18.15** Familie Heinz Becker. Tv-serie. **18.45** Aktuelle Stunde. **19.15** Um Himmels willen! **19.45** Die Fallers - Eine Schwarzwaldfamilie. Afl. 14. **20.15** Weihnachten in den Bergen. **21.00** Liebe und Tod in Sarajevo. Documentaire. **22.15** WDR aktuell. **22.20** ■. Blast of silence. Amer. speelfilm uit 1960. **23.35** Cuore di mama. Ital. tv-film. **01.10** Filmnacht mit Jacques Truffaut. Met om: **01.10** ■ Jules et Jim. Franse speelfilm uit 1961. **02.53** ■ La peau douce. Franse speelfilm uit 1963. **04.40** Un belle fille comme moi. Franse speelfilm uit 1972. **06.15** Die Fussbroichs. Afl. 6 t/m 10.

Duitsland 3 SWF

08.25 Weihnachten in Wien 1994. **09.25** Jeder ging in seine Stadt. Documentaire. **09.55** Ich steh' an deiner Krippe hier. **10.30** Die Kameliendame. Balletfilm. **11.50** Captain Sindbad. Duits-Amer. speelfilm uit 1962. **13.15** Käpt'n Blaubär Club. Afl. 65. **14.15** Ngoma Bär. **15.35** Weihnachten in Deutschland. **16.35** Anima Mundi - Tiere der Welt. **17.00** Wer ist mein Nächster? - Mission oder Entwicklungshilfe. **18.00** Women of Windsor. Amer. speelfilm. Afl. 1. **19.30** Die Fallers - eine Schwarzwaldfamilie. Afl. 14. **20.00** Tagesschau. **20.15** Reportage over het Verzasca-dal in de Zwitserse Alpen. Herh. **21.00** Der Winter, der ein Sommer war. Tv-spel. Afl. 1. **22.40** Südwest aktuell. **22.45** Highlights. **23.15** The barefoot contessa. Amer. speelfilm uit 1954. **01.20** Schlussnachrichten. **01.35** Non-Stop-Fernsehen.

RTL Television

05.40 Tekenfilmseries. **07.15** Disney & Co. Wekelijks amusementsprogr. **08.45** Tekenfilmseries. **10.00** Team Disney. Wekelijks amusementsprogr. Met om: **10.30** Geniestreiche. Curiositeitenmagazine. Aansl.: The secret of Lost Creek. **10.45** Splatterdome. Spelprogr. **11.00** Bubbles. Magazine. Aansl.: Bonkers. Tekenfilmserie. **11.30** Quiz. Spelprogr. **11.35** Weihnachten mit den Flinstones. **12.30** Racing Star I. Duitse jeugdfilm. **13.25** Married with children. **13.55** Married with children. **14.25** Phenom. **14.55** Alice in Wonderland II. Amer. jeugdfilm uit 1986. **16.45** Piedone a Hongkong. Ital. actiekomedie uit 1975. **18.45** RTL aktuell. Nieuws en sport. **19.10** Rudis Urlaubsshow. Amusementsprogr. **20.15** Traumhochzeit. Spelprogr. **22.00** Boomer - The taking of Beverly Hills. Amer. actiefilm uit 1990. **23.55** Stepfather II. Amer. horrorfilm uit 1989. **01.30** Burnt offerings. Amer. horrorfilm uit 1976. **03.00** The flash. Herh. **03.45** Piedone a Hongkong. Herh.

SAT 1

06.25 Tekenfilmseries. **09.35** The adventures of the black stallion. **10.05** Zorro. **10.30** LIFE SENSE - Der Bund fürs Überleben. **11.35** ■ Die phantastischen Abenteuer des Raumschiffs Orion. **12.40** Céra un castello con quaranta cani). Ital.-Frans-Spaanse komedie uit 1989. **14.15** Der tolle Bomberg. Duitse komedie uit 1957. **16.00** Winnetou und das Halbblut Apanatschi. Duits-Joegoslavische western uit 1966. **17.40** Desideria. Ital. fantasyfilm uit 1994. Afl. 1. **19.20** Sat.1 Newsmagazin. **19.30** Glücksrad. Aansl.: TopNEWS. **20.15** Trading places. Amer. speelfilm uit 1983. **22.25** Stephen King's Tommyknockers. Amer. tv-film uit 1992. Afl. 2. **00.00** So gesehen. **00.05** The mad magician. Amer. misdaadfilm uit 1954. **01.20** Desideria. Ital. fantasyfilm. Herh. **02.55** Stephen King's Tommyknockers. Herh. **04.25** ■ Die phantastischen Abenteuer des Raumschiffs Orion. Herh. **05.30** Winnetou und das Halbblut Apanatschi. Herh.

België/TV 1

09.00 Samson. Met tekenfilms.
10.00 Protestantse eredienst. Rechtstreekse vanuit Zwitserland.
11.00 Eucharistieviering. Rechtstreekse vanuit Lelystad.
12.00 Urbi et Orbi. Rechtstreekse uitzending van de pauselijke zegen.
12.35 Kerstboodschap van de Koning.
12.55 Silent Night. Kinderen uit de hele wereld zingen Stille Nacht.
13.25 All dogs go to heaven. Amerikaanse tekenfilm.
14.50 Noel. Tekenfilm.
15.15 Le Martien de Noël. Canadese jeugdfilm uit 1991.
16.30 De paradijsvogels. Afl. 32.
17.15 1 voor iedereen. Fam.program.
18.00 Journaal.
18.10 1 voor iedereen. Vervolg.
18.30 Niveau 4: Cordon bleu. Herh.
18.55 Het Park. Serie. Afl. 61.
19.29 Paardenkoersen.
19.30 Journaal en sport.
20.00 The Magic of David Copperfield. Goochelshow.
20.45 Het verdriet van België. Afl. 4.
21.45 N.V. De wereld. Magazine met verhalen over mensen en emoties.
22.15 Sport extra: boksen. Rechtstreekse reportage van de traditionele kerstmeeting in Izegem.
23.00-23.20 Journaal.

België/TV 2

14.55-16.15 Sport extra: Veldrijden. Rechtstreeks: de Super Prestige.
18.00 Tik tak. Afl. 359.
18.05 Robbedoes. Afl. 16.
18.30 De legende van de Bokkerijders. Afl. 1: Koningswater.
18.55 Viaje al Espanol. Afl. 10/11.
19.30 Journaal en sport.
20.00 De keuze van Dekeyser. Over Dode Zee-rollen (verzameling joodse teksten uit 1ste eeuw na Christus).
21.00 Programma van de Katholieke en Protestantse Omroep.
21.30 Programma van de KTRO.
22.00 A Christmas Reunion. Amerikaanse tv-film uit 1993.
23.35-00.05 Couleur locale. Multicultureel magazine met reportages. Bangladesh - na de zondvloed.

Duitsland 1
13.55 uur - Christmas in Connecticut - (1945-USA) Barbara Stanwyck en Joyce Compton in een komedie van Peter Godfrey. Oplichtster die voor culinair journaliste doorgaat dreigt door de mand te vallen als chef komt eten.

RTL4
14.30 uur - One Magic Christmas - (1985-USA) Teleurgestelde moeder wordt helemaal opgepept als door wens van haar dochter een engel verschijnt. Mary Steenburgen en Harry Dean Stanton in een fantasy-film van Philip Borsos.

Nederland 3
15.18 uur - Mitt liv som hund - (1985-S) Goede jeugdfilm van Lasse Hallström over twaalfjarige Ingemar die met zijn broer en zieke moeder samenwoont. Dan moet hij zonder zijn geliefde hond bij familie gaan logeren. Met Anki Liden.

Nederland 1
18.08 uur - The Secret of N.I.M.H. - (1982-USA) Ex-Disneyman Don Bluth maakte sterk persoonlijk debuut met deze mooi gemaakte tekenfilm over moedermuis dat speciaal medicijn (N.I.H.M) zoekt voor ziek zoontje.

● *Scène uit de mooie Amerikaanse tekenfilm 'The Secret of N.I.M.H.' over een veldmuis die in gevaar verkeert. (Nederland 1 - 18.08 uur).*

Duitsland 1
20.15 uur - Father of the Bride - (1991-USA) Steve Martin en Diane Keaton in een komedie van Charles Shyer. Vader is een zenuwinstorting nabij als dochterlief een huwelijk aankondigt. Een eerdere versie was uit 1950.

Nederland 1
21.16 uur - Home Alone - (1990-USA) Leuke komedie over jongetje dat door familie is vergeten en nu alleen thuis zit. Dan dienen zich inbrekers aan. Mooie rol van Macaulay Culkin. Regie: Chris Columbus.

Duitsland 2
22.45 uur - Pirates - (1986-F/TN) Niet helemaal gelukte avonturenfilm van Roman Polanski met Walter Matthau en Cris Campion. Roverskapitein en scheepsjongen worden gevangen genomen door Spanjaarden.

Duitsland 1
00.40 uur - Picture Perfect - (1991-F/CDN) Modefotograaf ziet moordaanslag op model. De daders proberen vervolgens zijn foto's te bemachtigen. Met Mark Harnill en Catherine Wilkening. Regie van Jean-Claude Missiaen.

Duitsland 2
00.45 uur - The Hot Rock - (1972-USA) Robert Redford en George Segal in een misdaadfilm van Peter Yates. Groep criminelen wil zeer dure diamant stelen, maar hun plan loopt niet zo geweldig. Dat leidt tot komische situaties.

Duitsland 3 West
01.10 uur - Jules et Jim - (1961-F) François Truffaut verfilmde het mooie verhaal over de vrouw die, voor WOI, twee minnaars heeft. Na de oorlog ontwikkelt zich een driehoeksverhouding. Met Jeanne Moreau en Oskar Werner.

radio

Radio 1
Elk heel uur en om 7.30, 8.30, 12.30, 13.15, 13.30, 16.30, 17.30 en 18.30 nieuws.
7.07 De andere wereld van zondagmorgen. 8.10 Vroege vogels. 10.05 O.V.T. 12.07 Avro Radiojournaal. 13.00 Kersttoespraak H.M. Koningin Beatrix. 13.17 Avro Radiojournaal. 14.05 Veronica Nieuwsradio. 17.07 Aktuele zaken. 19.04 Vara Kerstverhalenconcours. 22.04 Veronica's Classic rock. 23.07 Met het oog op morgen. 0.02 Volgspot. 1.02-7.00 Tussen gisteren en morgen.

Radio 2
Elk heel uur nieuws.
7.04 Geblaf in het hondsdal. 10.04 Avro's Muziekmozaïek. 11.04 Sunday morning comin' down. 12.04 Instituut Schreuders: Muzikaal behang. 13.00 Kersttoespraak H.M. Koningin Beatrix. 13.15 Nieuws. 13.17 Instituut Schreuders: Muzikaal behang. 14.04 De noodingang. 15.52 De wijde blik. 16.04 M.C. Zondagsrust. 17.04 Van 0 tot 80. 18.04 Het concert. 18.30 Archief Hilversum. 19.04 Country time. 20.04 Razz-ma-tazz. 21.04 Ararat. 23.04-24.00 Levenslief en levensleed.

Radio 3
Elk heel uur nieuws.
6.02 Tros 3 draai. 9.04 Tros Gouden uren. 12.04 Tros Somertijd. 13.00 Kersttoespraak H.M. Koningin Beatrix. 13.15 Nieuws. 13.17 Tros Somertijd. 15.04 Tros Wereldhits. 19.04 Tros Dancetrax. 21.04 De CD show. 22.04 Poster. 23.04 Tros Nachtwacht. 2.02 Vacuüm. 4.02-6.00 Pyjama FM.

Om 7.00, 8.00, ca.13.15, 18.00 en 20.00 nieuws.
7.02 Ochtendstemming. 9.00 Muziek voor miljoenen. 11.00 Het ochtendconcert. I. Brabants Ork. met koor, harp, alt en bariton; II. Kamermuz. 13.00 Kersttoespraak Koningin Beatrix..13.17 Diskotabel. 14.30 Eurovisie kerstmatinee. Koninklijk Concertgebouw Ork. met koor en zang. 16.00 De Nederlanden. Tragicomedia en Concerto Palatino. 17.00 De rattenvanger, hoorsp. 18.04 Muziek uit duizenden. 19.00 Continu klassiek. 20.02 Specialiteiten à la carte. 22.00 VPRO Jazz op Vier. 0.00-1.00 Vier na middernacht.

Radio 5
Elk heel uur t/m 18.00, 20.00 en 23.00 nieuws (behalve om 10.00 en 17.00).
6.45-6.50 Mededelingenrubriek met uitgebreid weerbericht en scheepvaartberichten. 7.05 Kerstpraise op zondag. 8.08 Groot nieuws. 8.55 Waterstanden. 9.02 Woord op zondag. 9.30 Te deum laudamus. 10.00 Het verhaal. 10.10 Kerkdienst. 10.58 Wilde ganzen. 11.02 Eucharistieviering. 12.02 Na de zegen. 12.50 De bisschop aan het woord. 13.00 Kersttoespraak H.M. Koningin Beatrix. 13.15 Nieuws. 13.17 De andere wereld van zondagmiddag. 14.02 Ratjetoe. 14.20 Het bestaan. 15.02 Medelanders Nederlanders. 16.02 Zorg en hoop. 17.00 Kerkdienst. 17.58 Wilde ganzen. 18.10 Drieluik. 19.00 Tambu. 19.30 Suara Maluku. 20.02 Kerstdienst Abbotsford-Bunschoten. 21.35 De muzikale kerstfruitmand. 22.00 Radio romantica. 23.07-24.00 Met het

Omroep Limburg
Elk heel uur ANP-nieuws.
9.00 Postbus 94, verzoekplaten met kerstmis. 10.00 Postbus 94 klassiek. 11.00 Trefpunt met hoogtepunten uit 1994. 12.00 Omroep Limburg klassiek, Kerstliederen Limburgse koren, eigen opnames. 13.00 (Inter)nationale actualiteiten. 14.00 La Bohéme, in uitvoering van Opera Zuid. 17.00-18.00 Poell met kerst.

BRTN/Radio 2
6.00 Nieuws. 6.05 Goede morgen, morgen. Een opgewekte muzikale ochtendgroet. (6.30, 7.00, 7.30 nieuws). 8.00 Nieuws en Lotto-uitslagen. 8.12 Relax. Non-stop retromuziek. 9.00 Visum. Toeristisch programma. 10.00 Nieuws. 10.03 De préhistorie met Guy de Pré. 11.00 Bengels. Kindvriendelijk programma. 13.00 nieuws. 13.10 Top of Flop. Een panel beoordeelt nieuwe singles. 14.00 Fiestag. Muzikaal familieprogramma. 17.00 Nieuws. 17.05 Afgefloten. Sportprogramma in kerststemming van Luc Verschueren. 18.10 Funiculi Funicula. Muziek à la carte. 20.00 Vragen staat vrij, groot verzoekplatenprogramma voor de zondagavond met Christel van Dijck (22.00 nieuws). 23.30-6.00 Nachtradio (vanaf 24.00 elk heel uur nieuws).

België/BRF
Nieuws: 6.00, 6.30, 7.00, 8.00, 9.00, 11.00, 12.00, 12.30, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30 en 20.00 uur.
6.05 Frohe Weihnacht. 8.30 Glaube und Kirche. 9.05 Mundartliche Weihnacht. 10.05 Übertragung des Festgottesdienstes aus Eupen (St. ... 12.05 Urbi et Orbi. Live aus dem Vatikan. 12.35 Weihnachtliches Wunschkonzert. 14.05 Weihnachten bin ich zu Hause. 16.05 Kinderweihnacht mit Aufnahmen von Weihnachtsfeiern in Schulen. 18.35 Seniorenfunk. 19.00 Festliche Weihnacht volkstümlich. 20.05-24.00 Weihnachtliche Klänge. Musik nonstop.

RTL Radio
5.00 Dauwtrappen. 8.00 De Goudmijn. 10.00 Koffiekringen met Jan van de Putte. 12.00 Mart van de Stadt. 14.00 Club 70 met Bart van Hogh. 16.00 Vrijheid Blijheid met Luc van Rooij. 19.00 De 7 uur show. 22.00 De Goudmijn. 24.00-5.00 RTL Nightshift.

WDR 4
4.05 ARD-Radiowecker. 6.00 Nachrichten. 6.05 Morgenmelodie. 8.00 Nachrichten. 8.05 Weihnachtsmatinee. 10.00 Nachrichten. 10.05 Operette nach Wunsch. Festliches Konzert. 12.00 Nachrichten. 12.05 Gestern, heut' und morgen. Musikalische Stunde mit Johannes Heesters. 13.00 Weihnachtliche Volksmusik mit Kinderchören. 14.00 Nachrichten, Wirtschaft. 14.07 Was darf es sein? Wunschmelodien mit Rolf Röpke. 17.00 Der Tag um fünf. Aansl. Chöre der Völker. 18.00 Nachrichten. 18.05 Auf ein Wort. Anschl. Schellack-Schätzchen. Erinnerungen an Heinz Rühmann. 19.00 Nachrichten. 19.05 Abendmelodie. Musik für gross und klein (19.30 Ohrenbähr). 20.00 Nachrichten. 20.05 Das WDR 4 Weihnachtskonzert. 22.00 Nachrichten. 22.05 Musik zum träumen. 22.30-4.05 ARD Nachtexpress.

EEN HUIS KOPEN OF VERKOPEN in Limburg VIJGEN VRAGEN!

St. Franciscusweg 16, / Oliemolenstraat 5, Heerlen, tel. 045-711617 Roermonderstrasse 21 in Aken, tel. 0049-241873066

Vaak verkopen wij huizen die de krant net niet halen. Zoekt u een huis? Laat u vrijblijvend inschrijven. Zie ook onze etalage St.Fransiscusweg 16, Oliemolenstr.5 te Heerlen en Roermonderstrasse 21 in Aken

ONROERENDE ZAKEN

BOCHOLTZ:

REINERT 15. Tussengel. woonhuis. Living 45 m2, standaard keuken, 2 slk 15 en 16 m2, badk. ligbad, douche, v.w. en 2e toilet. Zolder 20 m2 met vliezo-trap. **Vrpr.f.132.000,-kk.**

STEVENSWEG 7.perfecte vrijst.semi-bungalow op 635 m2 grond. Bj.'75. Ind.: gehel onderkelderd, l-living 45 m2 met parketvloer, serre 15 m2, half open eiken aanb. keuken 12 m2, bijkeuken, garage 52 m2, 3 slk. 10/16 en 16 m2, badk. ligbad, douche, 2 v.w., 2e toilet. Dub.glas en rolluiken. Zeer veel extra's. **Vrpr.f.546.000,-kk.**

BRUNSSUM:

DORPSTR.78. Vrijst. winkel/woonhuis op 878 m2 grond. Bedrijfsruimte 600 m2, winkel 100 m2. Ind.: living 50 m2, open haard, open keuken, garage 45 m2, balkon, 3 slk. 8/18 en 25 m2, badk. ligbad, douche en 2 v.w. **Vrpr.f.320.000,-kk.**

KOCHSTR.33. Goed onderh. halfvrijst. woonhuis. Bj.'55, perc. 453 m2. Ind.: proviandkelder, woonk. 30 m2 met laminaatvloer, gesl. beige aanb. keuken 10,5 m2, bijkeuken, garage, tuin op z/o, 3 slk., badk. ligbad, douche, v.w. en 2e toilet. Dub. glas. Kunststof kozijnen. **Vrpr.f.229.000,-kk.**

RDR.THIBALDSTR 38. Goed onderh. halfvrijst. woonhuis met garage/carport en tuin. Bj.'80, percopp. 333 m2. Ind.: Kelderkast, l-living 31 m2, open haard en parketvloer, serre 20 m2, half open eiken aanb. keuken 12 m2. 3 slk., 8/12 en 16 m2, badk. ligbad, v.w. en 2de toilet. Zolder 30 m2 met vaste trap. Voorzien van rolluiken en dub. glas. **Vrpr.f.264.000,-kk.**

RDR.VOSSTR.1. Zeer goed gelegen halfvrijst. woonhuis met carport en tuin. Ruime woonk. 37 m2, half open aanb. keuken met app., 3 slk mogelijkheid voor 4e slk, vaste trap naar zolder. **Vrpr.f.172.000,-kk.**

TRICHTERWEG 135. Goed onderh. vrijst. woonhuis op 661 m2 grond. Ind.: kelder 16 m2, l-living 34 m2, gesl. eiken aanb. keuken 14 m2, douche en v.w., garage, tuin op z/w, 2 terrassen, 2 slk. 12 en 14 m2, muurkasten, nieuwe badk. Nieuwe daken, kunststoffen kozijnen en dubbel glas. **Vrpr.f.279.000,-kk.**

GREVENBICHT:

MR.SPEESTR.10. Goed onderh. vrijstaand woonhuis op 300 m2 grond, bj.'84. Ind.: kelder 10 m2, l-living 45 m2 met open haard, gesl. eiken aanb. keuken, bijkeuken, garage, tuin op z/w, 3 slk. 7,5,11 en 14 m2, badk. ligbad, douche, 2 v.w. en 2e toilet. Dub. glas. **Vrpr.f.319.000,-kk.**

HEERLEN:

BOKSTR.44. Goed onderh. tussengel. woonhuis met mooi aangelegde tuin. Living 40 m2, nieuwe witte aanb. keuken, bijkeuken 3 ruime slk., 12/16 en 19 m2, badk. met ligbad. Zolder 25 m2 met vliezo-trap. **Vrpr.f.184.000,-kk.**

BUYS BALLOTSTR.1. Halfvrijst. woonhuis met garage op 195 m2 grond. living 30 m2 met o.h., gesl.keuken, 4 slk., badk.. Dit pand heeft diverse opties en moet u van binnen zien. **Vrpr.f.169.000,kk.**

DAUTZENBERGSTR.20 K. In centr. van Heerlen goed gel. appartement op 4e verd. Ind.: ruime woonk., open aanb. keuken, bijkeuken, 2 slk. 6 en 14 m2, badk. ligbad, douche en v.w. Dub. glas. **Vrpr.f.193.000,-kk.**

FOSSIELENERF 490. Goed onderh. tussengel. woonhuis met berging en tuin op z/w. Ind.: living 32 m2, gesl. keuken, 3 slk., badk. douche, v.w. en 2e toilet, zolder te bereiken via vlieso-trap. **Vrpr.f.169.000,-kk.**

GANZEWEIDE 64B. Ruim appartement met grote woonk. en grote keuken, 2 slk., badk. **Vrpr.f.134.000,-kk.**

GELEENSTR.87. Goed onderh. appartement in centrum van Heerlen met garage. Ind.: l-living 45 m2 met Noorse lei, open eiken aanb. keuken, bijkeuken, slk. 16 m2, badk. met ligbad en douche, balkon. Rolluiken.Mogelijkheid voor 2e slk. **Vrpr.f.255.000,-kk.**

HEERENWEG 79. Tussengel. woonhuis. Ind.: l-living met parketvloer, gesl. keuken, grote tuin met berging, 2 slk. 10 en 14 m2, badk. met douche, vliering. Voorzien van kunststoffen kozijnen en gedeelt. dub. glas. **Vrpr.f.152.000,-kk.**

HERTSTR.36. Schitterend nieuwbouwpand 1 jaar oud.Perc. 222 m2. Ind.: Living 65 m2 met marmervloer en o.h., half open aanb. keuken met app., bijkeuken, garage 40 m2, tuin. 2 Slk. 28 en 30 m2 met o.h., badk. ligbad, whirlpool, douche, 2 v.w. en 2e toilet. Zolder 2 slk 16 en 18 m2. Voorzien van kunststof kozijnen, rolluiken, dubbel glas en vloerverwarming. **Vrpr.f.378.000,-kk.**

KRUISSTR.28. Perfect onderh. tussengel. kantoor/woonhuis, midden in het centrum van Heerlen. Ind.: kelder 13 m2, kantoorruimte 40 m2, wachtkamer 10 m2, living 40 m2 met open aanb. keuken 10 m2, tuin 90 m2 op zuid. 2 slk. 10 en 24 m2, dakterras, badk. hoekligbad en v.w. Grote zolder.Pand is eenvoudig om te bouwen tot woonhuis, waardoor er nog 3 slk. bij komen. **Vrpr.f.229.000,-kk.**

KRUISSTR.70 B. Goed onderh. appartement nabij centrum van Heerlen op 1e verd. gelegen. Ind.: living 34 m2 met plavuizen, open keuken, 2 slk. 6 en 12 m2 met laminaat, badk. ligbad, douche en v.w. Garage. Gedeelt. dub. glas en rolluiken. Geheel voorzien van sierpleister. **Vrpr.f.159.000,-kk.**

ROEBROEKWEG 58. Goed onderh. halfvrijst. woonhuis. Bj. '70, perc. 190 m2. Ind.: kelderkast, living 32 m2, gesl. eiken aanb. keuken met app. 7 m2, ruime garage, tuin op z/w, 3 slk. 8/13 en 14 m2, badk. ligbad, v.w. en 2e toilet. Zolder met vaste trap, slk 15 m2. **Vrpr.f.192.000,-kk.**

SCHAESBERGERWEG 38. Keurig onderh. vrijst. herenhuis op 800 m2 grond.Ind.: kelder, living 30 m2, serre 22 m2,schuifdeuren, gesl. keuken, bijkeuken, berging, tuin op z/w, 2 ruime slk., badk., douche, 2e toilet, zolder, vaste trap, 2 slk. parkeergelegenheid voor de deur, loopafstand centrum. **Prijs op aanvraag.**

UNOLAAN 35. Perfect onderh. vrijst. bungalow. Bj.'72, perc. 770 m2. Ind.: Sout.hobbyruimte 22 m2, slk, 22 m2. Part.: l-living 50 m2, gesl. eiken aanb. keuken, bijkeuken, garage 50 m2, tuin op z/w, tuinhuisje, vijverpartij, terras, 2 slk 10 en 16 m2, badk. ligbad, douche en 2 v.w. Gedeelt. dub. glas. **Schitterend pand.** **Vrpr.f.425.000,-kk.**

UTERWEG 100. Goed onderh. halfvrijst. woonhuis. Perc.357 m2, bj.'74. Was- en wijnkelder, living 45 m2, o.h., schuifdeuren, tegelvloer, garage, tuin op z/o, zitkuil, 3 slk., 7/11 en 14 m2, badk. met douche, zolder 20 m2, vlieso-trap. **Vrpr.f.239.000,-kk.**

HOENSBROEK:

MR.LUTHER KING-LAAN.50. Halfvrijst. woonhuis op 275 m2 grond. Bj.'71. living 34 m2, o.h., gesl. aanb. keuken, garage met oprit plaats voor 3 auto's, tuin op z/w, 3 slk., zolder, slk 12 m2, vaste trap. **Vrpr.f.219.000,-kk.**

INGBER:

DE HUT.8. Halfvrijst. veldbrandboerderij met bedrijfsruimte 360 m2. De bedrijfsruimte is om te bouwen in één of twee royale woonhuizen en is opgedeeld in 3 verd. waarvan 2 verd met auto's bereikbaar. Bj.'86, perc. 730 m2. Ind.: sout. 140 m2, l-living 50 m2, eiken aanb. keuken 14 m2, bijkeuken 10 m2, mooi aangelegde met tuinhuisje en vijverpartij, 4 slk. 6/10/25 en 28 m2, badk. ligbad, douche, 2 v.w. en 2e toilet. Zolder met vaste trap. **Prijs op aanvraag**

JABEEK:

DORPSTR.41. Goed onderh. halfvrijst. woonhuis met paardenwei 1000 m2, paardestal, grote schuur met zolder en diverse kleine stalletjes. Bj. 1920, perc. 2500 m2. Ind.: gewelfde kelder, living 30 m2, 2e living 14 m2, parketvloer, aanb. keuken 10 m2, tuin met diverse terrassen, 4 slk. 10/12/16 en 18 m2, douche. Zolder 60 m2 met vaste trap. **Vrpr.f.375.000,-kk.**

KERKRADE:

CONSTANTIJNEIK 25. Perfect onderh. tussengel. woonhuis. Bj.'76, perc. 135 m2. Ind.: living 27 m2 met tegelvloer, half open witte kunststof aanb. keuken, tuin op zuid, 3 slk 9/9 en 13 m2, badk. ligbad, v.w. en 2e toilet. Gedeelt. dub. glas. **Vrpr.f.194.000,-kk.**

ELISAGRACHT 77. Halfvrijst. drive-inn woning. Ind.: tuink.20 m2, garage, tuin op z/w, l-living 34 m2, gesl. aanb. keuken 20 m2, 3 slk. 10/12 en 25 m2, badk. ligbad, v.w. en 2e toilet. Voorzien van kunststof kozijnen. **Vrpr.f.195.000,-kk.**

GRACHTERSTR.59. Tussengel. nieuwbouw woonhuis met garage en tuin. Ind.: l-living 40 m2, gesl. beige aanb. keuken, bijkeuken, 3 slk., 7/9 en 15 m2, badk., ligbad, v.w. en 2e toilet. Dubbel glas en kunststoffen kozijnen. **Vrpr.f.264.000,-kk.**

GRACHTERSTR.80. Perfect onderh. vrijst. bungalow op 625 m2 grond. Bj.'75. Ind.: Sout.: 2 slk. 16,5 en 20 m2, bergkast 4 m2 badk. douche, v.w. en toilet. Part.: l-living 50 m2 met o.h., wintertuin, gesl. eiken aanb. keuken, garage 45 m2, tuin op z/w, vijver, 2 slk. 18 en 11,5 m2, badk. ligbad, douche, v.w. en toilet. Geheel voorzien van rolluiken. Gedeelt. dub. glas. **Vrpr.f.490.000,-kk.**

HEIVELDSTR.85A. Halfvrijst. woonhuis met tuin. Ind.: toilet, living 40 m2, half open keuken 10 m2, serre 17 m2, 3 slk., 8/14/14 m2, badk met ligbad, vaste trap naar zolder. Perc. 325 m2. **Vrpr.f.223.000,-kk.**

ST.JOZEFSTR.56. Goed onderh. halfvrijst. woonhuis. Bj.'5, perc. 244 m2. Ind.: Kelder, l-living 30 m2, half open keuken 15 m2, bijkeuken, tuin, 3 slk. 10/10 en 15 m2, badk. ligbad en v.w. Ged. dubbel glas en rolluiken. **Vrpr.f.189.000,-kk.**

KAMPSTR.38. Goed onderh. halfvrijst. woonhuis. Bj.1918, perc. 290 m2. Ind.: kelder 45 m2, z-living 36 m2, gesl. kunststof. aanb. keuken 14 m2, bijkeuken, tuin op z/w, bergingen, 2 slk. 14 en 16 m2, badk. ligbad, douche, 2 v.w. en 2e toilet. Zolder 16 m2. Gedeelt.dub.glas en rolluiken. **Vrpr.f.269.000,-kk.**

KRUISSTR.105. Goed onderh. halfvrijst. woonhui. Bj. 1910, perc. 608 m2. Ind.: kelder 16 m2, l-living 32 m2, half open witte aanb. keuken, bijkeuken, garage met zolder, tuin. 2 Slk. 10 en 14 m2, nieuwe badk. ligbad, douche, 2 v.w. en 2e toilet, zolder met vaste trap, 3e slk 8 m2. **Vrpr.f.215.000,-kk.**

M.L.KINGSTR.22. Mooi geleg. vrijst. woonhuis op 313 m2 grond, bj.'75. Ind.: z-living 38 m2 met plavuizenvloer, gesl. aanb. keuken 10 m2, garage, tuin met terras, 3 slk., 7,5/14 en 18 m2, badk., douche, v.w. en 2e toilet. Dak is vernieuwd in 1993. **Vrpr.f.279.000,-kk.**

P.POTTERSTR.44. Rustig tussengel. patio-bungalow. Perc. 285 m2, bj.'72. Ind.: l-living 38 m2, gesl. eiken aanb. keuken, garage, tuin op z/w, 3 slk. 10/10 en 16 m2, badk. ligbad en v.w. **Vrpr.f.285.000,-kk.**

SERINGENSTR.10. Rustig gelegen halfvrijst. woonhuis. Perc. 184 m2, bj.'75. Ind.: living 32 m2, half open keuken 8 m2, garage, tuin op z/w, 3 slk., 9/12 en 12 m2, badk., ligbad, douche en v.w., zolder met vlieso-trap 20 m2. Dakisolatie. **Vrpr.f.204.000,-kk.**

LANDGRAAF:

BAANSTR.132. Goed onderh. tussengel. woonhuis. Ind.: kelder 24 m2, l-living 30 m2 met parket- en tegelvloer, open keuken 25 m2, bijkeuken, tuin op z/w, berghok, 3 slk 10/10 en 16 m2, badk. ligbad, douche 2 v.w. en 2e toilet. Zolder 14 m2, 2 slk. 9 en 20 m2. Gedeelt. dub.glas en rolluiken. **Vrpr.f.204.000,-kk.**

BERKENPAD 3. Zeer goed onderh. semi-bungalow in bosrijke omgeving. perc. 1500 m2, bj.'69. Ind.: sout. 18 m2, part. living 60 m2 met open vide, parketvloer, open haard, gesl. moderne keuken 12 m2, garage, tuin op z/o met terras en vijver, 3 ruime slk., luxe badk met nieuw sanitair. **Prijs op aanvraag.**

BOSLAAN 3. Perfect onderh. vrijst. bungalow met praktijkruimte in bosrijke omgeving. Bj. '67, perc. 1845 m2. Ind.: ruime entree, z-living 58 m2 met o.h. en schuifpui naar overdekt terras, gesl. witte SieMatic aanb. keuken met aap. 16 m2, bijkeuken 6 m2. Inpandige garage voor 2 auto's, rondom tuin en tuinhuisje, 4 ruime slk., badk. ligbad, douche, v.w., 2e badk. douche en toilet. Praktijkruimte met seperate ingang 70 m2. **Prijs op aanvraag.**

DR.NOLENSTR.40. Vrijst. landhuis op rustige lokatie. Bj.'90, perc. 723 m2. Ind.: l-living 45 m2, tegelvloer, vloerverw., gesl. kunststoffen aanb. keuken met app. 10 m2, studeerk. 11 m2, garage met zolder, tuin op zuiden, vijverpartij. 1e Verd.: 5 slk., 10/10/11/11 en 18 m2, badk., ligbad, 2 v.w., 2e toilet en bidet. Aparte douche. Dub. glas. **prijs op aanvraag.**

EIJKHAGENLAAN 25.perfect onderh. vrijst. landhuis in bosrijke omgeving op 660 m2 grond. Bj.'70. Ind.: souterrain 25 m2, l-living 38 m2 met open haard, gesl. aanb. keuken 10 m2, bijkeuken, garage, stalling voor caravan, tuin onder architectuur aangelegd, 4 slk., 8/10/11 en 14 m2, badk., douche, 2 v.w. en 2e toilet, zolder 16 m2 met vaste trap, slk. 16 m2. Dubbel glas, dakisolatie. **Vrpr.f.414.000,-kk.**

KAKERTSWEG 60. Vrijst. woonhuis op 600 m2 grond. Ind.: kelder, l-iving 42 m2 met parketvloer en open haard, gesl. eiken aanb. keuken, bijkeuken, dubbele garage, tuin, 3 slk. 11/16 en 18 m2, badk. met douche en 2e toilet. Gedeeltelijk dub. glas. **Vrpr.f.359.000,-kk.**

Uw huis verkopen? Vijgen vragen!!! 't Loont zich

Heerlen, 045-711617
Aken, 0049-241873066
Regio Sittard/Geleen
04498-51891

KANTSTR.3B. Mooi geleg. tussengel. woonhuis. Perc. 243 m2. Ind.: kelder 13 m2, living 35 m2 met open haard, gesl. eiken aanb. keuken, badk., douche en v.w., serre, wintertuin, tuinhuisje, 3 slk., 6/18 en 18 m2, zolder 48 m2. Dubbel. glas en kunststoffen kozijnen. **Vrpr.f.179.000,-kk.**

MAASTRICHTERWEG 72. Zeer royaal in bosrijke en rustige omgeving split-level woning met garage. Kelder 12 m2, woonk. 27 m2 met balkon met vaste trap, keuken 27 m2, garage 18 m2, mooi aangelegde siertuin van _ 180 m2, 4 slk. 8/10/12 en 20 m2, badk. ligbad, douche, v.w. en 2e toilet. **Dit pand moet u van binnen zien hoe groot het is.** **Vrpr.f.239.000,-kk.**

MOLTBOS.9. Goed gesitueerd en representatief onderh. vrijst. landhuis met panoramisch uitzicht. Bj.'91, perc. 684 m2. Ind.: ruime hal, marmerenvloer, living 50 m2, parketvloer, open haard, wintertuin, atelier met zolder, half open aanb. keuken, dub. garage, mooi aangel. tuin, 3 ruime slk. compleet sanitair, zolder 20 m2, vlieso-trap. Dubbel glas en rolluiken. **Dit pand moet u van binnen zien!! Prijs op aanvraag.**

MONTFORTSTR.35. Rustig geleg. halfvrijst. woonhuis. Bj.1920, perc. 394 m2. Ind.: kelder 16 m2, living 32 m2 met open haard, witte aanb. keuken 16 m2, badk. douche en v.w, tuin op z/w, berging, 2 slk. 10 en 16 m2. Zolder met vaste trap, slk. 10 m2. Gedeelt. dub. glas en kunststof kozijnen. **Vrpr.f.164.000,-kk.**

PASWEG.33. Goed onderh. halfvrijst. herenhuis. Bj.'41, perc.295 m2. Ind.: kelder 24 m2, living 40 m2, inbouwhaard, 2 muurkasten, parketvloer, keuken 10 m2, bijkeuken, garage, tuin op z/w. 3 Slk. 7/16 en 18 m2, badk., ligbad, v.w. en 2de toilet. Zolder 60 m2, vaste trap, mogelijkheid voor 2 kamers. Voorzien van kunststoffen kozijnen en dub. glas, achterzijde rolluiken. **Vrpr.f.263.000,-kk.**

PASWEG 55. Vrijst. woonhuis met garage op 330 m2 grond. Ind.: kelder, living 40 m2, serre 20 m2, gesl. keuken,3 slk. waarvan 2 met balkon, badkamer met ligbad, tuin op z/w. **Vrpr.f.224.000,-kk.**

LEMIERS:

RIJKSWEG 34. Halfvrijst. woonhuis met garage, living 28 m2, eetk. 16 m2, open keuken 10 m2, badk. met ligbad, tuin op z/w, 3 slk. 8/10 en 12 m2. **Vrpr.f.250.000,-kk.**

OIRSBEEK:

BEYLKENSWEG 16. Perfect onderh. modern tussengel. woonhuis met vrij uitzicht. Bj.'81, perc. 142 m2. Ind.: L-living 38 m2 met plavuizenvloer, open moderne aanb. keuken 8 m2, carport. Omsloten tuin op z/w met tuinhuisje en veel privacy. 3 slk. 8/10 en 16 m2, badk. douche, v.w. en 2e toilet, zolder met vaste trap, slk. 10 m2. Kunststoffen kozijnen, dub. glas en rolluiken. Kindervriendelijke buurt. **Dit moet u van binnen zien.** **Vrpr.f.194.000,-kk.**

RANSDAAL:

OPSCHEUMER.4. Geheel gerenoveerd landelijk gel. vakwerkboerderij. Bj.'79, perc. 515 m2. Ind.: sout.: kelder 12 m2. Part.: hal 15 m2, l-living 38 m2, open haard, tegelvloer, gesl. eiken aanb. keuken 12 m2, zithoek 8 m2, bijkeuken 8 m2, garage met zolder, tuin op z/w, terras 48 m2, blokhut. 1e Verd.: 3 slk., 7/13 en 20 m2, open vide, badk., ligbad, douche, 2 v.w. en 2e toilet. Voorzien van rolluiken. **Vrpr.f.475.000,-kk.**

PUTH-SCHINNEN:

In Puth-Schinnen kunnen wij een schitterend vrij en landelijk boeren woonhuis aanbieden. Perc. 604 m2. Ind.: sout.: kelder 6 en 12 m2. Part.: living 37 m2, o.h. en Noorse lei. Gesl. aanb. keuken met div. app. 14 m2, bijkeuken 30 m2. Schuur 35 m2, zolders 24 en 50 m2, open vide, kantoor 12 m2, tuin op z/w, berging, terras. 1e Verd.: 4 slk. 12/12, 14 en 16 m2, badk., ligbad, douche, v.w. en 2e toilet. 2e Verd.: zolder 60 m2 met vlieso-trap. 3/4 van carré boerderij met gesloten binnenplaats, incl. zeer grote schuur. Het onderpand is compleet gerenoveerd en gemoderniseerd.**Dit moet u zien!!** **Vrpr.f.460.000,-kk.**

SCHINVELD:

PR.KENNEDYSTR.51. Goed onderh. vrijst. woonhuis, perc. 393 m2, bj.'75. Ind.: geheel onderkelderd, l-living 60 m2 met tegelvloer, open keuken, garage 40 m2, tuin op z/w, 4 slk., 7,5/12/14 en 20 m2, badk., ligbad, douche, v.w. en 2e toilet. Zolder 60 m2 om te bouwen tot slk.**Dit moet u van binnen zien!!** **Vrpr.f.339.000,-kk.**

SIMPELVELD:

PASTORIESTR.9. Perfect gel. tussengel. woonhuis op 2550 m2 grond. Ind.: Geheel onderkelderd, living 40 m2, eetkamer 18 m2, kantoor, apart kamertje, gesl. keuken 15 m2, bijkeuken, garage, werkplaats, tuin op z/w, 4 ruime slk., bibliotheek, zaal 45 m2 met open haard, badk. met ligbad. Zolder 40 m2, 3 slk, douche en toilet. **Vrpr.f.559.000,-kk.** **Op ca. 500 m2 grond Vrpr.f.459.000,- k.k.**

STRAMPROY:

In de bossen van Stramproy kunnen wij u een schitterend gelegen landgoed wat uitermate geschikt is voor dubbele bewoning. Het object is totaal vrij gelegen op een grondopp. van 17000 m2. **Inl. op aanvraag**

SUSTEREN:

HEIDESTR.119. Schitterend landelijk geleg. vrijst. landhuis met ruim appartement op 4000 m2 grond. Ind.: living 60 m2 met open haard, eetk. 12 m2, gesl. aanb. keuken 12 m2, bijkeuken, tuin op z/w, overdekt terras 36 m2,

IN DE REGIO SITTARD, GELEEN EN BORN ZOEKEN WIJ VOOR POTENTIELE KLANTEN DIVERSE WOONHUIZEN IN DE PRIJSKLASSE VAN Fl. 200.000,= - Fl. 600.000,= K.K.

terras 60 m2, open serre, loods 180 m2, 3 slk. 14/16 en 2[...] badk. ligbad, douche, v.w. en 2e toilet. Voorzien van vl[...] warming. Appartement is momenteel verhuurd **Vrpr.f.479.000,-**

ROOSTERDERWEG 10. Op goede lokatie gelegen vrijst. huis. Perc. 2200 m2, bj.'88. Ind.: sout.: kelder 36 m2, pr[...] ruimte. Part.: l-living 38 m2 met open haard, serre, half [...] aanb. keuken 10 m2, bijkeuken, garage, mooi aangelegd[...] hobbyruimte. 1e Verd.: 3 slk. 10/12 en 26 m2, badk. douche, v.w. en 2e toilet. 2e Verd.: Zolder met vaste trap slk. Gedeelt. vloerverw. en dub. glas. **Vrpr.f.449.000,-**

SWEIKHUIZEN (SCHINNEN):

BERGSTR.102. Pe[...] gerenoveerd vrijst. huis op 1460 m2 bj.'38. Ind.: kelder 18 l-living 46 m2 met haard, gesl. witte keuken, tuin op z/w, huisje 18 m2 (parka[...] tuin), slk met douche 18 m2. 1e Verd.: 3 4/14 en 14 m2, terras, badk., ligbad, 2 v.w. en 2e toilet. douche Voorzien van dub. glas en kunststof kozijnen **Vrpr.f.489.000,-**

UBACH OVER WORMS:

TROEREBERG 28. Mooi gelegen halfvrijst. woonhuis me[...] op z/w. Bj.'80. Ind.: l-living 30 m2 met tegelvloer, half open[...] ken, berging, 3 slk., 6/10 en 12,5 m2, bergkast, badk. m[...] bad, v.w. en 2e toilet. Zolder 28 m2 met vaste trap. Gedee[...] luiken. **Vrpr.f.189.000,-**

VLIEGENPOEL 2. Perfect onderh. vrijst. landhuis. Bj. [...] perc. 430 m2. Ind.: ruime living, marmerenvloer, o.h., schu[...] ren, gesl. aanb. keuken, bijkeuken, garage, mooi aang[...] tuin. 3 slk. 14/16 en 17 m2, zolder met vaste trap, 4de [...] m2. Voorzien van vloerverwarming en dub. glas. **Vrpr.f.450.000,-**

URMOND:

SCHOORWEG 10. P[...] onderh. vrijst. bun[...] met mooi aangel. [...] Ind.: souterrain 40 m[...] kantoorruimte en pr[...] ruimte. Part. l-living 8[...] met dubbele o.h., teg[...] parketvloer, half [...] eiken aanb. keuken 12[...] 2 ruime slk, badk., [...] v.w., 2e toilet en bidet. Nieuw dak. **Vrpr.f.549.000,-**

VAALS:

BOUWGROND 1500 M2 IN WOLPSHAGEN GELEGEN Vrpr.f.310.000,-kk.

VALKENBURG:

In Valkenburg kunnen wij u een riant, perfect onderh. land[...] op 540 m2 grond,**te koop of te huur aanbieden.**Voorzien[...] alle comfort. Ind.: souterrain 2 aparte ruimtes, toilet, douche[...] provisiekelder, hal, l-living, moderne luxe open keuken, [...] tuin op zuiden, 5 slk., badk., ligbad, douche v.w. en [...] Voorzien van dak-, muur-, en vloerisolatie en dubbel [...] Bestemming kantoor/praktijk en wonen. **U moet zien hoe [...] dit pand is.** **Vrpr.f.479.000,-**

WITTEM:

V.COSSELAERSTR.1. Goed onderh. vrijst. woonhuis. Perc. [...] m2. Ind.: provisiekelder, l-living 35 m2 met open haard, [...] aanb. keuken 12 m2, garage, tuin op z/o, 3 slk. 10/10 en 14[...] met parketvloer, badk. met douche, zolder 30 m2. **Vrpr.f.276.000,-**

BEDRIJFSONROERENDE ZAKEN

TE HUUR HEERLEN:

In centrum van Heerlen kunnen wij u 90 m2 winkelruim[...] aanbieden. **Inl. op aanvraag**

KERKRADE:

KLARENANSTELERWEG. Kantoorruimtes Unit vanaf 30[...] m2 tot 1000 m2. Zeer gunstige prijs. **Inl. op aanvraag**

TREEBEEK:

MAREBOSJESWEG. Kantoorruimte 40 m2, bedrijfsruimte 6[...] m2. **Te huur Fl. 850,= per maand**

BELEGGINGSPANDEN HEERLEN:

Winkel met 3 appartementen huuropbrengst 46.000,= netto p.j. **Vrpr.f.398.000,-kk.**

Karakteristiek zeer groot herenhuis huuropbrengst 44.000,= p.j. **Vrpr.f.410.000,-kk.**

Dubbel woonhuis ingericht in 4 appartementen, huuropbrengst 40.000,= p.j. **Vrpr.f.320.000,-kk.**

HOENSBROEK:

HOOFDSTR.129. Beleggingspand **Vrpr.f.225.000,-kk.**

HOOFDSTR.133-135. Beleggingspand **Vrpr.f.235.000,-kk.**

ACHTER DE NAAM VIJGEN STAAT : PERFECT VERKOPEN!!

HYPOTHEEK/FINANCIERING? VIJGEN VRAGEN!!

...derland 1

...Avro/NOS
...0 **Tekst tv.**
...0 **Nieuws voor doven en slechthorenden.**
...7 **Christmas from Carnegie II.** ...rstconcert vanuit de Carnegie Hall (2). Uitgevoerd door het Orchestra of St. Luke's o.l.v. André Previn. Solisten: Kathleen Battle, Frederica von Stade en Wynton Marsalis.
...15 **Boorstraat 107.** Talkshow ...et en voor kinderen.
...44 **Kerst met de Jostiband.** Muzikale hoogtepunten uit het kerstconcert dat dit orkest in 1993 gaf.
...13 **Home for Christmas.** Amerikaanse speelfilm uit 1990 van Peter McCubbin. Met Mickey Rooney, Simon Richards, Chantalese Kent e.a. Op een dag wordt de zwerver Elmer betrapt terwijl hij inbreekt in de auto van Reg. Om de schade te vergoeden gaat Elmer wat klusjes voor Reg opknappen en zo raakt hij bevriend met diens dochter Amanda.
...00 **(TT) Journaal.**
...15 **Taxi.** Programma vol ontmoetingen en ontboezemingen in de taxi, opgenomen tijdens de kerstdagen.
...57 **Kerstgroeten aan.** Programma waarin bekende Nederlanders een kerstgroet brengen aan mensen die zij een warm hart toedragen.
...53 **(TT) Pleidooi.** Nederlandse dramaserie. Na een overval worden er twee verdachten opgepakt: Gerard te Riele, een kleine crimineel, en een junk. Helen neemt de verdediging van Te Riele op zich, maar dan blijkt dat de junk verdedigd wordt door haar ex, Bernhard. Afl. 24.
...43 **NCRV-Dokument: Kattenregen en ander dierenleed.** Documentaire over de dierenambulance.
...21 **Miniatuur.** Reportageserie over de bijzondere plek in het leven van bijzondere mensen. Vandaag: Claudia Tellegen.
...28-23.33 **Journaal.**

Nederland 2

Tros/EO
08.00 Lingo. Woordspel. Herh.
08.25 NCRV Dokument: Bloeiend Brabant. Documentaire over Brabantse landschap en milieu.
09.10 Christmas carols. Herh.
10.01 Kook tv. Culinair program.
10.21 Topscore met Ted de Braak.
10.45 Het mooiste kerstconcert van de Poolse Nachtegalen. Kerstconcert door de Poolse Nachtegalen o.l.v. Wojciech A. Krolopp.
11.46 (TT) De geld maakt gelukkig show. Amusementsprogr. Herh.
13.00 Journaal.
13.07 Suddenly last summer. Engelse tv-film uit 1993 van Richard Eyre.
14.32 Het mooiste verhaal .... op één na! (The second greatest story ever told!). Amerikaanse tv-film uit 1993 van Katherine Ross.
15.19 Natte neuzen. Spelprogramma met honden in de hoofdrol.
15.49 Bereboot. Poppenserie.
16.01 (TT) Journaal.
16.09 Wonderland (gepresenteerd door Bassie en Adriaan). Kindermagazine. Afl. : Binkula.
17.09 (TT) Op hoop van zegen. Nederlandse speelfilm uit 1986 van Guido Pieters.
18.00 (TT) Journaal.
18.07 Op hoop van zegen. Vervolg.
19.04 (TT) Onderweg naar morgen. Nederlandse soapserie.
19.36 De beer (The bear/L'ours). Franse speelfilm uit 1988.
21.12 Schone schijn kerstspecial (Christmas special with Hyacinth Bucket). Kerstspecial van de Engelse comedyserie.
22.17 Dagboek van de waarheid (Stolen lives). 13-delige serie. Afl. 9.
23.09 Churchill. 4-delige Engelse documentaireserie over het leven van Winston Churchill. Afl. 2.
00.09 Highlights: The Messiah. Hoogtepunten van de eenmalige uitvoering van The Messiah van G.F. Händel in de Pieterskerk in Leiden. Met The Choir of King's College Cambridge en het Brandenburg Consortium o.l.v. Roy Goodman. Herh.
00.44 Journaal.
00.49-00.54 Nieuws voor doven.

Nederland 3

VPRO/NOS
08.53-09.00 Nieuws voor doven en slechthorenden.
12.00-12.07 Nieuws voor doven en slechthorenden.
13.28 Opera-matinee: Die Fledermaus. Operette van J. Strauss, uitgevoerd door het Nederlands Philharmonisch Orkest o.l.v. Ralf Weikert en het Koor van de Nederlandse Opera.
16.45-17.36 The planets. Uitvoering van het klassieke werk The Planets van Gustav Holst, uitgevoerd door The Montreal Symphony Orchestra o.l.v. Charles Dutoit, met scènes op het ijs en onder water.
17.40 Comedy op 3: All in the family. Amerikaanse comedyserie. Afl.: Gloria sings the blues.
18.10 De Fabeltjeskrant. Poppenserie. Afl.: Voor iedereen een kolenkachel.
18.15 Sesamstraat.
18.30 De allesoverheersende rivier (The mighty river). Canadese animatiefilm uit 1993 van Frédéric Back.
19.00 (TT) Lingo. Woordspel.
19.30 The powers that be. Amerikaanse comedyserie. Afl. 4: Dirty politics. Herh.
19.58 TV-Nomaden.
20.33 Buren. Serie over onderlinge verdraagzaamheid van Nederlanders.
21.02 Plaatsbepalingen. 4-delige documentaireserie over de wereld van de kunsten. Afl. 4/slot: Literatuur.
21.43 Alvast jiskefet. Sketches.
22.00 (TT) Journaal.
22.11-23.32 VPRO-cinema: Molti sogni per le strade. Italiaanse speelfilm uit 1949 van Mario Camerini. Met: Anna Magnani, Massimo Girotti, Checco Rissone e.a. De werkloze Paolo kan niet voldoen aan de hoge financiële eisen van zijn vrouw. Hij steelt een auto met de bedoeling deze te verkopen. Zijn vrouw ziet hem ermee en denkt dat hij zonder haar wil gaan toeren. Ze dwingt Paolo een tochtje met haar en haar kind te maken. Tijdens het tochtje ontdekt zij de waarheid over de gestolen auto.

RTL4

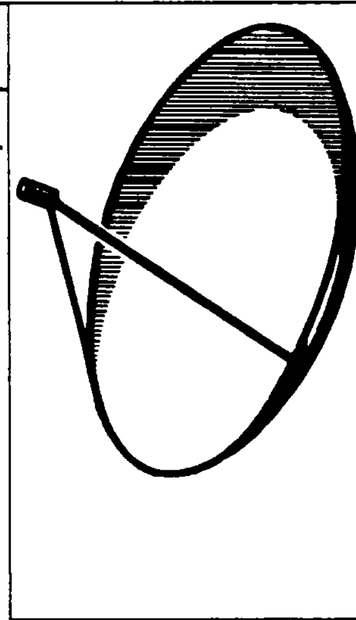
06.30 Hei elei kuck elei.
07.00 Ontbijtkids: Delfy.
07.25 Ontbijtkids: de Smurfen.
07.50 Pugwall's summer. Australische jeugdserie.
08.20 The bold & the beautiful. Amerikaanse soap. Herh.
08.45 Santa Barbara. Amerikaanse soap. Deel 1. Herh.
09.30 Goede tijden slechte tijden. Herh.
10.00 Koffietijd. Magazine.
11.00 Showtime shop.
11.05 As the world turns. Soap.
11.50 Lunchkids.
12.50 Eigen huis & tuin. Herh.
13.45 Showtime. Herh.
14.15 Rad van fortuin. Spel. Herh.
14.45 Golden girls. Amer. comedyserie.
15.15 Showtime shop.
15.20 Santa Barbara. Amerikaanse soap.
16.10 The Oprah Winfrey show. Amerikaanse talkshow.
17.00 5 uur show. Middagmagazine.
18.00 Zes uur nieuws.
18.15 Ooggetuige.
18.30 Rad van fortuin. Spelprogram.
19.00 The bold & the beautiful. Amerikaanse soap.
19.30 Half acht nieuws.
19.50 Weer.
20.00 Goede tijden slechte tijden. Nederlandse soap.
20.30 Niemand de deur uit. Nederlandse comedyserie.
21.05 Wie ben ik? Spelprogramma.
21.55 Ernest saves Christmas. Amerikaanse speelfilm uit 1988. Het is een zware baan, veel reizen, lange uren, door schoorstenen naar beneden glijden, maar iemand moet het toch doen. Wanneer de kerstman deze verantwoordelijkheid aan iemand anders wil overdragen, neemt hij Ernest P. Worrell in dienst om hem te helpen zoeken naar een goede vervanger.
23.30 Nieuws, sport en weer.
00.00 St. Elsewhere. Herh.
00.50 The Oprah Winfrey show. Herh.
01.35 Nachtprogramma.

RTL5

15.30 Tv boetiek.
16.00 Love boat. Amerikaanse serie.
16.55 Goede tijden slechte tijden. Nederlandse soapserie. Herh.
17.20 Happy days. Amer. comedy.
17.45 The A-team. Amer. actieserie.
18.35 Beverly Hills 90210. Herh.
19.25 Nieuwsflits.
19.30 Renegade. Amer. actieserie.
20.25 Purple hearts. Amerikaanse actiefilm uit 1982. Een hospik bij de Amerikaanse marine wordt verliefd op een verpleegster in Vietnam.
22.25 Nieuwsflits.
22.30 Lijn 5. Live-programma.
23.10 Quantum leap. Amerikaanse fantasyserie.
00.00 Nieuwsflits.
00.05 Ricki Lake. Amer. talkshow.
00.50 As the world turns. Amerikaanse soapserie. Herh.
01.35 Hei elei, kuck elei aktueel. Luxemburgs programma.
02.05 Nachtprogramma.

● *De vaste cast van de Nederlandse komedieserie 'Niemand de Deur Uit'. (RTL4 - 20.30 uur).*

western. **18.00** Final score. **18.10** Nieuws. **18.25** Neighbours. Herh. **18.45** Auntie's new bloomers. **19.25** Kindergarten cop. Amer. komedie. **21.10** EastEnders. **21.40** 2point4 children. **22.10** The Addams family. Amer. komedie. **23.45** Nieuws. **00.00** The Prince's Trust gala concert. Live verslag van deze benefiet-avond vanuit Londen. **01.30** ■ Spellbound. Amer. thriller uit 1945 van Alfred Hitchcock. **03.20** Weerbericht.

BBC 2

09.05 Little women. Amer. speelfilm. **11.00** Singin' in the rain. Amer. musical. **12.40** Top gear rally report. Terugblik. **13.15** Cold cuts. Internationale kampioenschappen sneeuwfiguren maken in de Colorado. **13.50** ■ The nightmare of the submarine tunnel. Engelse korte film. **14.10** Going underground. Documentaireserie over ondergrondse activiteiten. Herh. **15.00** Beauty and the ballet. **15.15** La belle au bois dormant. Ballet van Tsjaikovsky. **17.35** Man on the moon. **19.20** Harry's big adventure. **20.00** The king and I. Amer. musical. **22.10** Screen two: Midnight movie. Tv-film. **23.50** Another woman. Amer. speelfilm. **01.10-02.45** The 28th annual Country Music Awards.

RTBF/La Une

12.00 Ici Bla-bla. **12.55** Nieuws. **13.15** Le peuple singe. Herh. **14.35** Les aventuriers du coeur. **15.35** Tour de chance. Herh. **16.30** Neighbours. **16.55** Stahlkammer Zürich. **17.55** Carlos et les autres. **18.25** Weerbericht. **18.30** Info premiére. **18.50** Cartes sur table. **19.10** Le quotidien des sports. **19.30** Nieuws. **20.10** Ardennes 44. **20.40** Backdraft. Amer. thriller. **22.55** Nieuws. **23.20** La pensée et les hommes.

Eurosport

08.30 Step aerobics. **09.00** Kunstrijden op de schaats. Herh. **11.00** Aerobics. Herh. **12.00** Boksen. **13.00** Worstelen. **14.00** Kunstrijden op de schaats. Herh. **16.00** Bodybuilding. Herh. **17.00** Truckracing. Herh. **17.30** Karting. Elf Master Karting vanuit Parijs Bercy. Herh. **18.30** Worstelen. **19.30** Eurosportnieuws. **20.00** Speedworld. **21.00** Autosport. Overzicht Nascar-seizoen. **22.00** Eurogoals. **23.00** Boksen. **00.00** Golf. **01.30-02.00** Eurosportnieuws.

SPORTS 21

17.01 Cursus Engels. **17.32** Cursus Duits. **18.02** Ici Bla-bla. **18.58** Neighbours. **19.21** Ici Bla-bla. **19.27** Paardenkoersen. **19.30** Zie La Une. **23.20** Paardenkoersen. Herh.

TV 5

06.00 La maison Deschênes. **06.30** Télématin. **08.00** Nieuws. **08.03** Canadees nieuws. **08.35** Paris lumières. Herh. **09.00** Nieuws. **09.05** Les enfants de la télé. Herh. **10.35** Musiques au coeur. Herh. **12.00** Nieuws. **12.05** La chance aux chansons. **12.40** Weerbericht. **12.45** Zwitsers nieuws. **13.05** La maison Deschênes. Herh. **13.30** La marche du siécle. Herh. **15.00** Le XVème festival du cirque de demain. Herh. **16.00** Nieuws. **16.10** La cuisine des mousquetaires. **16.25** Bibi et ses amis. **17.05** Le jardin des bêtes. **17.15** Perfecto. **17.45** Questions pour un champion. **18.15** Visions d'Amérique. **18.30** Nieuws. **18.55** Revue de presse. **19.00** Le grand jeu de TV 5. **19.05** Paris lumières. **19.25** La météo des cinq continents. **19.30** Belgisch nieuws. **20.00** Enjeux / Le point. **20.55** La météo des cinq continents. **21.00** Nieuws. **21.35** Le grand jeu de TV 5. **21.40** Thalassa. **22.35** Jours de guerre. **23.35** Montagne. Bergsportmagazine. **00.05** Nieuws. **00.30** Le grand jeu de TV 5. **00.35** Le violon de l'exil. **02.05** L'enjeu international. Herh. **02.20** La chance aux chansons. **02.55** Le jardin des bêtes. Herh. **03.50** Le XVème festival du Cirque de demain. Herh. **04.50** Visions d'Amérique. Herh. **05.05** Paris lumières. Herh. **05.35** Eurojournal.

NBC

05.30 UK Today. **06.00** Weekly business. **06.30** UK Today. **07.00** ITN World news. **07.15** Weekly business. **07.45** Strictly business. **08.00** ITN World news. **08.15** Strictly business. **08.30** Inside edition. **08.58** ITN World news. **09.00** Super shop. **10.00** Rolonda. **11.00** Rivera live. **12.00** Memories then and now. **12.30** UK Today. **13.00** Today. **15.00** Holiday destinations. **15.30** New Hollywood. **16.30** Gold, God and glory. **17.30** UK Today. **18.00** Today. **19.00** ITN World news. **19.30** First person with Mana Shriver - I want a baby. **20.30** I witness video. **21.30** Inside edition. **22.00** ITN World news. **22.30** The best of The tonight show. **23.30** Real personal. **00.00** UK Today. **00.30** NBC Nightly news. **01.00** Equal time. **01.30** Talkin' jazz. **02.30** Entertainment x-press. **03.00** Rivera live. **04.00** Der Hot Bird Club. Infomagazine voor satelliet-fans. **05.00** Inside edition.

Duitsland 1

...7.00 **Ein Weihnachtsmärchen.**
...7.25 **Der Engel und der Spielzeugsoldat.** Tekenfilm.
...7.55 **Nukie.** Speelfilm.
...30 **National velvet.** Speelfilm.
...1.30 **Zauberer Schmollo.**
...2.00 **Presseclub.**
...2.45 **Tagesschau.**
...3.10 **Länder - Menschen - Abenteuer.** Reportageserie. Eén derde deel van de 2.900 km lange Donau loopt door Roemenië.
...3.55 **Yellow submarine.** Engelse tekenfilm van George Dunning.
...5.20 **Tagesschau.**
...5.25 **Weihnachten in Thüringen.** Kerstmuziek met liederen en culinaire ideeën vanuit Slot Wilhelmsburg in Thüringen.
...5.55 **Bethlehem und die Folgen.** Documentaire. De Peruaanse kunstenaar Raul Castro legde de jeugd van Jezus vast door middel van beelden, die te bezichtigen zijn in het Zuidduitse klooster Heiligenbronn.
...6.25 **Die Welt der Hedwig Courths-Mahler: Der Scheingemahl.** Tv-film van Gert Westphal. Met: Christian Wolff, Anne-Marie Blanc, Horst Niendorf e.a. Herh.
...8.20 **(TT) Tagesschau.**
...8.25 **ARD-Sport extra.** Reportage van het ijsgala vanuit Weiden.
...9.15 **(TT) Expeditionen ins Tierreich.** Natuurserie.
...9.58 **Heute abend im Ersten.**
...0.00 **(TT) Tagesschau.**
...0.15 **(TT) Stars in der Manege.** Circus-gala t.b.v. de actie 'Ein Herz für kranke Kinder', oude artiesten en oude journalisten.
...1.45 **(TT) Radetzkymarsch.** tv-film van Axel Corti en Gernot Roll. Met: Max von Sydow, Tilman Günther, Charlotte Rampling e.a. Afl. 2.
...3.55 **Tagesschau.**
...0.00 **Fröhliche Weihnachten.** Sketches rond het kerst-thema, uit de serie Alles was recht ist!
...0.30 **Shadows of the past.** Amerikaans-Frans-Canadese speelfilm uit 1991 van Gabriel Pelletier.
...2.05 **Zuschauen - Entspannen - Nachdenken.** Krippen aus fremden Ländern. Afl.: Der Traum des Christkinds von Peru.

Duitsland 2

06.55 Die Weihnachtsbotschaft. Kort kerstverhaal met Richard Chamberlain.
07.20 Zwerg Nase. Poppenfilm.
08.00 Tapfere kleine Lokomotive. Engelse tekenfilm.
08.25 Siebenstein. Poppenserie.
08.50 The night they saved Christmas. Amerikaanse speelfilm.
10.20 Die drei Tenöre: Carreras - Domingo - Pavarotti. Registratie van het concert dat de 3 tenoren ter gelegenheid van de World Cup '94 gaven. Met het Los Angeles Philharmonic Orchestra o.l.v. Zubin Mehta. Herh.
11.35 Heute.
11.40 Das kleine Gespenst. 4-delige tekenfilmserie. Afl. 3.
12.00 Schneewittchen und das Geheimnis der Zwerge. Tsjechische sprookjesfilm.
13.30 Die grüne Mauer. Reportage over een reusachtig projekt van de Chinese overheid om de oprukkende woestijn tegen te houden.
14.15 Sport '94. 2-delige sport-jaaroverzicht. Vandaag o.a. het Wereldkampioenschap voetbal.
15.00 Stella Stellaris. Duitse miniserie van Robert Sigl. Met: Sissi Perlinger, Karl Michael Vogler, Gunther Philipp e.a. Afl. 2.
16.35 Heute.
16.40 (TT)Those magnificent men in their flying machines. Amerikaanse speelfilm uit 1964 van Ken Annakin.
18.45 Heute im Betlehem geboren. Reportage over de geboorte van een kind in het Bethlehem van 1994.
18.58 Guten Abend.
19.00 Heute. Met weerbericht.
19.15 Traumschiff-Träume. Terugblik op serie Das Traumschiff.
19.30 (TT) Das Traumschiff. Duitse serie. Afl.: Dubai.
21.00 Feuerprobe: Dr. Markus Merthin. Duitse serie.
22.30 Heute.
22.35 Prizzi's honor. Amerikaanse speelfilm uit 1985 van John Huston.
00.40 Heute.
00.45-02.30 The black marble. Amerikaanse speelfilm uit 1980 van Harold Becker. Met: Robert Foxworth, Paula Prentiss, Harry Dean Stanton e.a.

Duitsland 3 West

08.45 Deutsche Städte und Landschaften. Reportageserie. **08.55** Die Berliner Philharmoniker in der Waldbühne. **10.15** 20.000 km östlich von Moskau. Afl. 3: Der Weg nach Vladivostok. **11.00** Reisewege durch die Bretagne. Afl.: Der Nordosten - Auf den Spuren von Dichtern, Seeräubern und Heiligen. **11.45** Ich trage einen grossen Namen. **12.15** Kölsches Weihnachtssingen. Muzikaal kerstprogramma. Met o.a. De Bläck Fööss, Willy Millowitsch, King Size Dick en Paveier. **13.15** Das kalte Herz. Speelfilm. **14.55** Programmvorschau. **15.00** Montparnasse. Documentaireserie. **15.45** De Augelskess. Amusementsprogramma met Keulse liedjes en sketches. **17.15** Kinder, wie die Zeit vergeht. **18.45** Aktuelle Stunde. **19.15** Laumann, Herbert Laumann. **19.45** Die Fussbroichs. **20.15** A time to love and a time to die. Amer. speelfilm. **22.22** WDR aktuell. **22.30** Lindenstrasse. **23.00** Lipstick on your collar. Engelse tv-film. **00.00** Nachrichten. **00.05-08.15** Nachtprogrammering.

Duitsland 3 SWF

08.50 Ohne Filter extra. **09.50** Denkanstösse. Herh. **09.55** Und das hat zum Zeichen. Herh. **10.40** Christa Ludwig - Good-bye Vienna. **11.40** Klassiek muziek. **12.40** Trattoria La Moretta. Herh. **13.25** Der Lebkuchmann. Kindermusical. **14.39** Heute abend in Südwest 3. **14.40** The little hut. Engelse speelfilm. **16.10** Burggeschichten - Von Rittern, Gespenstern und anderen unheimlichen Gesellen. **17.40** Der Kaiser und sein Kastell. Portret van Friedrich II, t.g.v. diens 800ste geboortedag. Herh. **18.10** Women of Windsor. Amer. speelfilm. Met Afl. 2. **19.29** Heute abend in Südwest 3. **19.30** Um Himmels willen! **20.00** Tagesschau. **20.15** Unsere Reise ins Engadin. Herh. **21.00** Der Winter, der ein Sommer war. 3-delige tv-spel. Afl. 2. **22.55** Nachrichten. **23.00** Extraspät in Concert - Heroes of Rock. **00.00** Man without a star. Amer. speelfilm. **01.25** Denkanstösse. **01.30** Schlussnachrichten. **01.45** Non-Stop-Fernsehen.

RTL Television

06.00 The Jetsons. Herh. **06.30** Weihnachten mit den Flinstones. Herh. **07.20** Klondike fever. Avonturenfilm. **09.10** Racing Star II. Duitse jeugdfilm. **10.00** The Christmas that almost wasn't. Canadese kinderfilm. **11.45** The dirt bike kid. Amer. jeugdfilm. Herh. **13.20** Mac and me. Amer. sf-film. Herh. **15.00** Disney-Reportage. Aansl.: Disney-Filmparade: Charley and the angel. Amer. komedie. **17.00** Uno scerriffo extraterrestre - poco extra e molto terrestre. Italiaanse komedie. Herh. **18.45** RTL aktuell. Nieuws. **19.10** Mini Playback Show. **20.15** Bingo. Amer. komedie. **22.00** American Ninja II. Amer. actiefilm. Herh. **23.55** Stepfather III. Amerikaanse horrorfilm uit 1991 van Guy Magar. Met: Robert Wightman, Priscilla Barnes, Season Hubley e.a. **01.45** Scarface. Amerikaanse thriller uit 1983 van Brian de Palma. Met: Al Pacino, Steven Bauer, Michelle Pfeiffer e.a. Tussen de 125.000 Cubanen die in 1980 naar Amerika emigreerden zaten ook misdadigers. Herh. **04.30** Mac and me. Amerikaanse sf-film uit 1988. Herh.

SAT 1

07.25 Mein kleines Pony. **07.50** Bucky O'Hare. **08.15** Peter Pan und die Piraten. **08.40** Die Astro-Dinos. **09.05** Silverhawks - Die Retter des Universums. **09.30** James Bond, jr. **09.55** Conan the adventurer. **10.20** Kirche kontrovers. **10.50** The adventures of the black stallion. **11.20** Zorro. **11.45** Life Sense - Der Bund fürs Überleben. Natuurserie. **12.50** Some kind of wonderful. Amer. tienerfilm. **14.30** Indiscreet. Amer. komedie. Aansl.: TopNEWS. **16.15** Kaiju daisenso. Japanse speelfilm. **17.40** Desideria. Italiaanse fantasyfilm. **19.20** Sat.1 Newsmagazin. **19.30** Glücksrad. Aansl.: TopNEWS. **20.15** We're no angels. Amer. komedie. **22.20** The gauntlet. Amer. actiefilm. **00.15** News & Stories. **01.05** The owl and the pussycat. Amer. komedie. **02.45** We're no angels. Amer. komedie. Herh. Aansl.: Programma-overzicht. **04.30** Life Sense - Der Bund fürs Überleben. Herh.

België/TV 1

13.30 Gone with the wind. Amerikaanse speelfilm uit 1939 van Victor Fleming.
17.15 Het Capitool. Soapserie.
17.35 Paradise Beach. Strandsoap.
18.00 Journaal.
18.10 The bold and the beautiful.
18.35 Blokken. Spelprogramma.
19.05 Neighbours. Australische serie.
19.30 Journaal, sport en weerbericht.
20.00 The nanny. Comedyserie.
20.25 Tien voor taal. Spelprogramma.
21.10 Op de koop toe. Wekelijks consumentenmagazine.
22.00 Cobra. Actieserie.
22.45 Programma van de Nationalistische Omroepstichting.
23.35 Weerbericht.

België/TV 2

09.00 Van-a-1, van-a-2.
09.00 Samson.
09.30 Merlina. Vlaamse Jeugdserie.
10.05 Bassie en Adriaan.
10.30-10.53 Thunderbirds. Sf-poppenserie.
17.00 Samson.
18.00 Tik tak. Afl. 360.
18.05 Nils. Afl.: De vlooitjes. Herh.
18.10 The legend of Prince Valiant. Amerikaanse tekenfilmserie.
18.30 De legende van de Bokkerijders. 13-delige jeugdserie. Afl. 2: Onschuld.
19.00 De kinderen van de zoutkreek. Jeugdserie.
19.30 Journaal, sport en weerbericht.
20.00 Mikpunt. Een plezierige kijk op bijzondere mensen.
20.05 House of Eliott. Engelse serie.
21.00 Kijk uit! Verkeerstips. Vandaag: 0,5 promille, de ademtest, de ademanalyse en de sancties.
21.05 Document: Maar ik ben Ann. Documentaire over deze vrouw.
22.00 Ter Zake. Infomagazine met nieuws en sport.
22.45 Geen kaas, geen spektakel. Cultureel magazine.
23.30 Coda. Peter Verhelst leest voor uit eigen werk. Vandaag: De boom N.

RAI UNO

06.00 Euronews. **06.45** Unomattina. **09.35** Il cane di papà. **10.05** Il bambini cantano il natalo. **11.35** Utilt futile. **12.30** Nieuws. **12.35** Murder she wrote. **13.30** Nieuws. **14.00** Prisma. **14.20** Uno per tutti. **18.00** Nieuws. **18.20** Viva Disney. **18.50** Luna park. **20.00** Nieuws en sport. **20.40** Scommettiamo che? **22.25** Nieuws. **22.35** Funny face. Amer. musical. **00.05** Nieuws. **00.25** DSE - Sapere. Aansl.: Nachtprogrammering.

BBC 1

08.00 The tree behind the chimney. Herh. **08.10** Christopher the Christmas tree. **08.30** A monster Christmas. **08.55** Bump's Christmas story. **09.10** Playdays. Herh. **09.30** Timeless tales. Herh. **10.00** Marlene Marlowe investigates. **10.15** Bucky O'Hare. Afl.: On the blink. Herh. **10.40** Why don't you? **11.05** Rudolf the red-nosed reindeer. **12.00** In search of the castaways. Engelse avonturenfilm. **13.35** Tekenfilms. **13.55** Nieuws. **14.05** Neighbours. **14.30** Animal sanctuary. **15.05** The two Ronnies Christmas special. Comedyshow. **15.55** True grit. Amer.

MTV

06.00 Awake on the wildside. **07.30** The grind. **08.00** Awake on the wildside. **09.00** Ingo. **12.00** The soul of MTV. **13.00** Greatest hits. **14.00** The 1994 European Music Awards. **16.30** The report. **16.45** CineMatic. **17.00** News at night. **17.15** 3 from 1. **17.30** Dial MTV. **18.00** Hit list UK. **20.00** Greatest hits. **21.00** Paul McCartney up close. **22.00** The real world 3. **22.30** Beavis & Butt-head. **23.00** The report. **23.15** CineMatic. **23.30** News at night. **23.45** 3 from 1. **00.00** The end? **02.00** The soul of MTV. **03.00** The grind. **03.30-06.00** Night videos.

CNN

24 uur per dag nieuws. 09.45 CNN Newsroom. **12.15** World sport. **12.30** Business morning. **13.30** Business day. **14.30** Business Asia. **15.00** Larry King live. Herh. **16.45** World sport. Herh. **17.30** Business Asia. Herh. **20.00** World business today. **21.00** International hour from London and Washington. **22.45** World sport. **23.00** World business today update. **23.30** Showbiz today. **00.00** The world today. **01.00** Moneyline. **01.30** Crossfire. **02.00** Prime news. **03.00** Larry King live. **05.30** Showbiz today. Herh.

België/TV 1
13.30 uur - Gone with the Wind - (1939-USA) Klassiek drama van Victor Fleming spelend tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog. Clark Gable en Vivien Leigh als Rhett Butler en Scarlett O'Hara. Indertijd: 8 Oscars!

Duitsland 1
13.55 uur - Yellow Submarine - (1967-GB) Tekenfilm van George Dunning, doorspekt met nummers van The Beatles. Zelf nemen ze in getekende versie aan de vreemde avonturen deel. Komisch en verrassend, of anders jeugdsentiment.

Duitsland 2
16.40 uur - Those Magnificent Men in Their Flying Machines or How I Flew from London to Paris in 25 Hrs and II Minutes - (1965-GB) Vliegrace leidt tot spannende en komische verwikkelingen. Met James Fox. Regie: Ken Annikin.

Nederland 2
17.09 uur - Op hoop van zegen - (1986-NL) Mooi Nederlands drama van Guido Pieters naar het boek van Heyermans. Rijke reder stuurt gammel visserscheepje tijdens storm toch de zee op. Met Danny de Munk en Kitty Courbois.

● *Kathleen Turner heeft in de Amerikaanse misdaadkomedie 'Prizzi's Honor' de opdracht om de koele 'killer' Jack Nicholson een kopje kleiner te maken. (Duitsland 2 - 22.35 uur).*

Nederland 2
19.36 uur - L'ours/The Bear - (1988-F) Beertje Youk raakt de weg kwijt maar wordt door grizzly opgevangen. Hele mooie, ontroerende film van Jean-Jacques Annaud. Film werd uiteraard met de nodige moeite gedraaid.

RTL5
20.25 uur - Purple Hearts - (1984-USA) Sidney J. Furie draaide dit oorlogsdrama over Amerikaanse arts die in Vietnam verliefd wordt op verpleegster. Met Cheryl Ladd (van 'Charlie's Angels') en Ken Wahl.

Nederland 3
22.11 uur - Molti sogni per le strade - (1948-I) Anna Magnani en Dante Maggio in een komedie van Mario Camerini. Arme, werkloze man steelt auto om geld voor zijn vrouw te verdienen, maar zij verdenkt hem vervolgens van overspel.

Duitsland 2
22.35 uur - Prizzi's Honor - (1985-USA) Keiharde huurmoordenaar trouwt met dame die zelf ook van wanten blijkt te weten. Goede misdaadkomedie van John Huston met zijn dochter Angelica en haar (ex-)partner Jack Nicholson.

Duitsland 1
00.30 uur - Shadows of the Past - (1991-USA/F/CDN) Erika Anderson en Richard Berry in een misdaadfilm van Gabriel Pelletier. Vrouw met geheugenverlies ontdekt dat ongeluk een moordaanslag was. Een detectie moet haar helpen.

Duitsland 2
00.45 uur - The Black Marble - (1980-USA) Ingedutte agent krijgt weer pit als zijn nieuwe maat een aantrekkelijke vrouw blijkt te zijn. Missie: vind ontvoerde rashond terug. Komedie van Harold Becker. Met Paula Prentiss.

radio

Radio 1

Elk heel uur en om 7.30, 8.30, 12.30, 13.30, 16,30, 17.30 en 18.30 nieuws.
7.07 NCRV's Hier en nu. (8.45 en 11.45 Kerkelijke actualiteiten) 12.07 Tijdsein. 14.05 Veronica Nieuwsradio. 15.05 Veronica Nieuwsradio (1). 16.05 Veronica Nieuwsradio (2). 19.04 Tijdsein. 22.04 Veronica Sportret. 23.07 Met het oog op morgen. 0.04 Damokles. 1.02-7.00 Niemandsland.

Radio 2

Elk heel uur nieuws.
7.04 De havermoutshow. 9.04 Tros Gouden uren. 12.04 Het hart van twee. 14.04 Tros Radio 2 matinee. 17.04 Fileradio. 18.04 Alle mensen. 19.04 Witte rozen. 20.04-24.00 Tussen acht en middernacht.

Radio 3

Elk heel uur nieuws.
6.02 Breakfast-club. 9.04 Arbeidsvitaminen. 12.04 Denk aan Henk. 14.04 Carola. 15.04 The magic friends. 17.04 Rinkeldekinkel. 18.04 De Avondspits. 19.04 Spoor 7. 20.04 Forza. 21.04 Villa 65. 0.04 Tros Nachtwacht. 2.02 Vacuüm. 4.02-6.00 Pyjama FM.

Radio 4

Om 7.00, 8.00, 13.00. 18.00 en 20.00 nieuws.
7.02 Aubade. 9.00 Muziek voor miljoenen. 11.00 Ochtendconcert. Le mystére de la Nativité, Martin. Groot Omroepkoor en Radio Filharm. Ork. o.l.v. Jean Fournet met sol. 13.04 In antwoord op uw schrijven. 14.00 Middagconcert. Beethovencyclus (4). 16.00 De Nederlanden. Muz. voor sopraan en piano. 17.00 De koffer. 18.04 De wandelende tak. Een vliegende tak. 19.00 De grote oversteek. 20.02 Nieuwe maandag. Zonnewende. 0.00-1.00 Vier na middernacht.

Radio 5

Elk heel uur t/m 18.00 en 23.00 nieuws.
6.45-6.50 Mededelingenrubriek met uitgebreid weerbericht en scheepvaartberichten. 7.05 NOS Sportief. 7.27 Kerstmis met het Tilburgs Byzantijns Koor. 8.55 Waterstanden. 9.02 In gesprek. 9.55 Vrijzinnig vizier. 10.02 Gekomen om te behouden. 10.25 Christus is geboren! 11.02 In dienst van de vrede 1994. 13.10 Gebeurtenissen. 14.02 De schatkamer. 15.02 Ophef en vertier. 17.10 Radio UIT. 17.45 Postbus 51 op vijf. 18.02 OHM Radio. 19.00 Waar waren we ook alweer? 19.15 Nieuws en actualiteiten in het Turks. 19.50 Nieuws en actualiteiten in het Marokkaans en Berbers. 20.40 Nieuws en actualiteiten in het Chinees. 21.00 Kayen rasja (Er is hoop). 21.15 Iyi haberler (Goed nieuws). 21.30 Sin ke yat kai yam (Goed nieuws op maandag). 22.00 Het zwarte gat. 23.07-24.00 Met het oog op morgen.

Omroep Limburg

Elk heel uur ANP-nieuws.
09.00 Tussen de Bedrijven door, verzoekplaten. Met kerstagenda. 11.00 'Het is hier wel een wilderenis', klankbeeld over Limburgers in Nieuw-Zeeland door Charles van den Berg. 12.00 Och Vrouw Maos...... een jaar na de overstroming van de Maas, reportage. 13.00 (inter)nationale actualiteiten. 13.30 Licht Limburgs, muziekprogramma met Wim Steinbusch. 15.00 Witte pater in zwart Afrika, klankbeeld van Marc Peeters over Limburgse pater Fons van den Boer die in de krottenwijken van Soweto werkt. 16.00 Festival, cultuur-magazine. 17.00-18.00 Leo's Choice, programma over jazz met Leo Cuypers. Samenstelling Hans op de Coul.

BRTN/Radio 2

06.00 Nieuws. 6.05 Radio 2 Regionaal. (6.30, 7.00, 7.30 nieuws) 8.00 Nieuws. 8.10 Recht voor de raap. Lichtvoetig maandagochtendprogramma waarin luisteraars hun mening kwijt kunnen over gebeurtenissen van de vorige week. 10.00 Nieuws. 10.03 Kwistig met muziek. Met Ro Burms en Micha Marah. 11.50 Het koekoeksnest, radiofeuilleton. 12.00 Radio 2 Regionaal. 13.00 Nieuws. 13.10 Pluche en plastiek. Nostalgie en hitmodernisme. 13.45 Het Boerenparlement, Westvlaamse humor. 14.00 De eerste dag. Gevarieerd muziekprogramma met actuele hits en Belgische produkties. Presentatie: Herwig Haes. 17.00 Radio 2 Regionaal met Limburg Vandaag. 18.00 Nieuws. 18.10 Hitrevue. 20.00 De Handleiding. Over de meest uiteenlopende hobbies en verenigingen. 22.00 Nieuws 22.05 Pyanissimo. Easy-listeningmuziek met Marc Brillouet. 23.30-06.00 Nachtradio (vanaf 24.00 elk heel uur nieuws).

België/BRF

Elk heel uur nieuws

6.05 Frohe Weihnacht (7.15 Veranstaltungstips). 9.05 Sondersendung 50 Jahre Ardennenoffensive. Coproduktion SWF/BRF. 10.05 Festliche Weihnacht (Klassik). 12.35 Wonderful Xmas-Time. 16.05 Musik am Kamin. 18.35 Volkstümliche weihnacht. Volksmuziek. 20.00-20.05 Nachrichten

Happy RTL Radio

Elk heel uur nieuws

7.00 Jan van de Putte. 10.00 Jan de Hoop. 12.00 Ron Bisschop. 16.00 Luc van Rooij. 20.00 Late Rock. 00.00-07.00 Night Rock

WDR 4

04.05 Radiowecker. 6.00 Nachrichten. 6.05 Morgenmelodie (8.00 Nachrichten). 9.05 Der Musikpavillon (10.00 Nachrichten). 12.00 Nachrichten. 12.05 Gestern, heut' und morgen. 13.00 Gut aufgelegt (14.00 Nachrichten en Stichwort Wirtschaft). 15.00 Café-Konzert. Kölsche Weihnacht. 16.05 Heimatmelodie. 17.00 Der Tag um fünf. 17.07 Musik-Express (18.00 Nachrichten, Auf ein wort; 19.30 Ohrenbär). 20.00 Nachrichten. 20.05 Engel haben Himmelslieder. 22.05 Musik zum träumen. 22.30-04.05 ARD-Nachtexpress.

Royale
2 en 3 kamer-appartementen

Uitstekend geschikt voor 50-plussers

- Het centrum van Heerlen om de hoek.
- Tegenover bus- en treinstation aan het Kempken.
- Lift.
- Ruime woonkamer en prettige slaapkamer(s).
- Eigen (afgesloten) parkeerterrein.
- Spreekinstallatie en elektrische deuropener.

Huurprijzen vanaf ƒ639,- per maand
Voorschot servicekosten ƒ76,- per maand

Voor informatie kunt U terecht bij ons kantoor aan de Heerlerbaan 157, Tel. 045 - 424515

VA-BOG Beheer bv
Heerlerbaan 157, 6418 CC Heerlen Tel: 045-424515 Fax: 045-425439

VA-BOG

Te huur SENIORENAPPARTEMENT in complex "Munsterhof" te Munstergeleen

Twee-kamerwoning op 1e etage, lift aanwezig.
Huurprijs ± ƒ 750,00 excl. stook/servicekosten.
Huursubsidie is mogelijk.
Op afspraak bezichtiging mogelijk.
Informatie/inschrijving:

BV Vastgoedbeheer ABC
Akerstraat 23, 6411 GW Heerlen
Tel.nr.: 045-712040
Fax.nr.: 045-711357

Op korte termijn te huur in de wijk

Molenberg te Heerlen

aan de Justus van Maurikstraat gelegen

ruim en sfeervol appartement

onderdeel van een tot appartementen verbouwde boerderij

Indeling: begane grond: entree. Ruime woonkamer met open keuken, tussenhal met berging, toilet en trap. Verdieping: overloop, drie slaapkamers, badkamer met douche, wastafel en tweede toilet. Huurprijs: ƒ 1.300,77 (excl. ƒ 40,00 serv.kosten).

Informatie/inlichtingen:

BV Vastgoedbeheer ABC
Akerstraat 23 te Heerlen
tel.nr. 045-712040, mw. D. Janssen

OP RUI MING

NU OF NOOIT! Leuk printtapijt voor de kinderkamer. Foamrug. Breedte 400cm. Per str. mtr. VAN 69

PROFITEER NU! Fraai bouclé tapijt. In o.a. antraciet en beige. Jute-rug. Breedte 400cm. Per str. mtr. VAN 75

HAAST U OP IS OP! Fraai frisé tapijt. In mooie kleurstellingen. Foamrug. Breedte 400cm. Per str. mtr. GELEGD VAN 109

BODEMPRIJZEN! Sterk naaldvilttapijt. Geschikt voor de woonkamer. Foamrug. Breedte 400cm. Per str. mtr. VAN 24.50

OPRUIMEN Supersterke haartegel, voor intensief gebruik. te leggen. Maat 50x50 PER TEGEL VAN 8.95

OPRUIMPRIJS FIJN BOUCLE TAPIJT! Fijn bouclé tapijt. Verkrijgbaar in drie mooie kleuren. Woonkamergeschikt. Jute-rug. Breedte 400cm. Per strekkende meter. MEENEEMPRIJS VAN 59 39

OPRUIMPRIJS Prachtig tapijt met fraaie hoog-laag structuur. Foamrug. Breedte 400cm. Per str. mtr. GELEGD VAN 169

BEPERKTE VOORRAAD Schitterend naturel sisal tapijt. Natuurprodukt met Latexrug. Breedte 400cm. Per str. mtr. GELEGD VAN 199

DE LAATSTE ROLLEN! Fantastisch kamerbreed velours tapijt. In vele kleuren. Foamrug. Breedte 400cm. Per str. mtr. GELEGD VAN 115

BIJNA VOOR NIETS! Prachtig kortgezet gemêleerd velours. Zeer sterk. Foamrug. Breedte 400cm. Per str. mtr. GELEGD VAN 179

DE LAATSTE ROLLEN! Supersterk vinyl, verkrijgbaar in verschillende prachtige dessins. Breedte 300cm. Per str. mtr. GELEGD VAN 120

OPRUIMPRIJS KELIM KARPET! Profiteer van dit superaanbod. Zo'n voordelig prachtig karpet vindt u nergens. In diverse kleurstellingen. Maat 160 x 230cm. VAN 250 189

NU OF NOOIT! Kamerbreed vinyl. In diverse kleuren met fraaie dessins. Breedte 400cm. Per str. mtr. VAN 65

WAT EEN VOORDEEL! Mooi granito vinyl. In twee verschillende tinten. Breedte 400cm. Per str. mtr. VAN 89

OP = OP! Mooi sisal karpet. Fraai gebor- deerd. Prachtige naturel tint. Maat 160 x 240cm. VAN 585

OPRUIMPRIJS MODERN VINYL! Modern zwart-wit vinyl. Exclusief voor Carpet-land! Makkelijk in onderhoud. Breedte 200cm. Per strekkende meter. MEENEEMPRIJS VAN 45 29

WAT EEN VOORDEEL! Tijdloos karpet met een fraai randdessin. Diverse tinten. Maat 160 x 230cm. VAN 389

PROFITEER NU! Schitterend kwaliteits vinyl. In diverse fantastische dessins. Breedte 400cm. Per str. mtr. VAN 79

HAAST U! Exclusief kamerbreed vinyl. In diverse kleurstellingen. Breedte 400cm. Per str. mtr. GELEGD VAN 135

Aanbiedingen geldig t/m 5 februari a.s. of zolang de voorraad

HEERLEN Heerlerbaan 218a (tegenover Praxis). Tel. 045 - 42 83 10 **Geopend:** Maandag t/m vrijdag 10.00-18.00 uur. Zaterdag 9.00-17.00 uur. Koopavond tot 21.00 uur.

HEERLEN In de Cramer 152 (woonboulevard). Tel. 045 - 75 41 74 **Geopend:** Ma. 13.00-17.30 uur Di/vr. 9.30-17.30 uur. Zaterdag 9.00-17.00 uur. Koopavond tot 21.00 uur.

MAASTRICHT Spoorweglaan 20 (hoek Akerstraat). Tel. 043 - 25 69 26 **Geopend:** Maandag t/m vrijdag 10.00-18.00 uur. Zaterdag 9.00-17.00 uur. Koopavond tot 21.00 uur.

WEERT Roermondsweg 107 b (tegenover Gamma). Tel. 04950 - 339 50 **Geopend:** Maandag t/m vrijdag 9.30-17.30 uur. Zaterdag 9.00-17.00 uur. Donderdag koopavond.

Alleen achter een goede naam staat NVM.

NVM MAKELAAR

Kerkrade, Maar 13
Halfvrijstaand woonhuis met o.a. L-vormige woonkamer met parketvloer. Aanbouw. Garage. 4 slaapkamers. Vaste trap naar 2e verdieping.
Vraagprijs ƒ 229.000,- k.k.

Eygelshoven, W. Alexanderstraat 48
Halfvrijstaand woonhuis met o.a. Z-vormige woonkamer met tegelvloer en open haard. Gesloten keuken. Drie slaapkamers en inpandige garage.
Vraagprijs ƒ 185.000,- k.k.

Kerkrade, Romeinenstraat 27
Halfvrijstaand woonhuis met living met open keuken. Drie slaapkamers. Garage.
Vraagprijs ƒ 189.500,- k.k.

Kerkrade, Elisagracht 82
Tussenliggend woonhuis met o.a. woonkamer, keuken, drie slaapkamers, inpandige garage.
Vraagprijs ƒ 198.000,- k.k.

Eygelshoven, Zaunbrecherstraat 18
Een rustig gelegen bungalow met o.a. woonkamer met parketvloer. Keuken. Vier slaapkamers. Inpandige garage.
Koopprijs ƒ 298.000,- k.k.

Kerkrade, Graverstraat 116
Vrijstaand woonhuis met Z-vormige woonkamer, open keuken, bijkeuken, garage, 3 slaapkamers en grote zolderruimte.
Koopprijs ƒ 360.000,- k.k.

Kerkrade, Caumerstraat 93
Halfvrijstaand woonhuis met woonkamer, open keuken. Drie slaapkamers. Garage. Zolderkamer en zolderberging.
Vraagprijs ƒ 239.000,- k.k.

Kerkrade, Kloosterbosstraat 114
Op een hoek gelegen winkel-woonhuis. Winkel met kantoorgedeelte. Ruime bovenwoning met vier slaapkamers.
Koopprijs n.o.t.k.

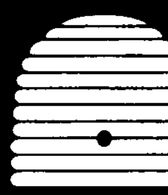
Heerlen, Iepenstraat 10
Ruim halfvrijstaand woonhuis met L-vormige woonkamer en open keuken. Grote garage. Carport. Drie slaapkamers. Bergzolder.
Koopprijs ƒ 238.000,- k.k.

Heerlen-Palemig, Onderstestraat 22
Vrijstaand landhuis met Z-vormige woonkamer. Keuken. Garage. Drie slaapkamers. Study. Berging. Twee zolderkamers.
Vraagprijs ƒ 429.000,- k.k.

Hypotheekrente vanaf 5,9%

Makelaardij Honings wenst u een prettig kerstfeest en een gelukkig nieuwjaar!

De eerste NVM-makelaar in Kerkrade...

Deken Quodbachlaan 13, KERKRADE
Tel. 045 - 46 04 44
Makelaar o.g. - Hypotheken - Taxaties - Verzekeringen

MAKELAARDIJ HONINGS

HUIZEN GEZOCHT!

ALS SPECIALIST voor onroerende goederen in de streek rond Aken zijn wij in het nederlandse grensgebied voortdurend op zoek naar geschikte objekten voor onze betaalkrachtige klanten.

UW PERSOONLIJK VOORDEEL zijn onze pluspunten voor u: competentie • vakkennis • langdurige internationale ervaring want wij komen op voor u belangen ten opzichte van:
- een reele prijsstelling bij de verkoop van u onroerend goed
- een verkoop-afwikkeling zonder problemen
- een snelle verkoop van u huis

PROFITEERD U ervan, dat wij gewoon meer te bieden hebben dan anderen want een goede dienstverlening brengt u meer winst als kosten en spaart een hoop ergernis.

EEN BELONING VAN DM 250,- betalen wij aan diegene, die ons helpt aan iemand, die een huis te koop heeft. Belt u ons voor meer informatie.

HAUSVERMITTLUNG & FINANZIERUNG **APPEL**
0049/241/27715 • 9.30–13.30

Kerstvakantie Waterschap Peel en Maasvallei

Waterschap Peel en Maasvallei is gesloten in de week tussen Kerst en nieuwjaar. Vragen met betrekking tot de waterschapsomslag kunt u weer vanaf 2 januari 1995 iedere ochtend van 9-12 uur stellen aan de medewerkers van de afdeling heffingen: 077-891192.

Bestuur en medewerkers van Waterschap Peel en Maasvallei wensen iedereen prettige feestdagen en een voorspoedig 1995!

Waterschap Peel en Maasvallei,
Drie Decembersingel 46, 5921 AC Venlo,
077-891111.

HOENSBROEK

Notaris J.E.M. van Putte te Landgraaf

zal op donderdag 26 januari 1995 om 3 uur n.m. in Hotel Amicitia, Markt 9 te Hoensbroek-Heerlen ex art. 3:268 BW in het openbaar in een zitting bij opbod en afslag verkopen:

BEDRIJFSPAND/KINDERDAGVERBLIJF MET BOVENWONING

ondergrond, erf en tuin, Slakkenstraat 92 te Hoensbroek-Heerlen, kad. gem. Heerlen sectie V nr. 118 groot 2.55 aren.
De bestemming van het bedrijfspand is: opslag en administratie m.b.t. een ambachtelijk bedrijf; het bedrijfspand is thans in gebruik als kinderdagverblijf, waartoe vrijstelling van de bestemming is verleend.
Indeling: begane grond: entree, drie kantoorruimten, open keuken, toilet, meterkast.
Verdieping met eigen opgang: woonkamer, drie kamers, keuken, toilet, badkamer, zolder met c.v.-ketel en boiler via vlizo-trap.
Betaling koopprijs: uiterlijk 9 maart 1995.
Gegadigden dienen op de veiling desgevraagd een verklaring van een bankrelatie te kunnen overleggen betreffende hun financiële gegoedheid.
De Algemene Veilingvoorwaarden voor Executieveilingen 1993 zijn van toepassing.
Aanvaarding: na betaling van koopsom en kosten, in eigen gebruik, zonodig krachtens de grosse der akte van veiling. De uitoefening van de eventuele ontruiming geschiedt voor rekening en risico van koper.
Tot 12 januari 1995 om 9.00 uur kan onderhands een schriftelijk bod op voormeld registergoed worden uitgebracht bij notaris Van Putte voornoemd.
Bezichtiging: In oveleg met voornoemde notaris.
Inl. ten kantore van voornoemde notaris, Kerkplein 31-32, Landgraaf, tel.: 045-318585.

Echt-Koningsbosch
Kerkstraat 56.
Halfvr. woonhuis met grote tuin, berging en garage. Kavelopp. 954 m². Ind.: hal, L-vormige woonkamer (parketvloer), toilet, grote aangebouwde woonkeuken. Verd.: 3 ruime slp.kmrs. Bergkasten. Badkmr. met douche en vaste wastafel. Zolder via vliezotrap. Voorraadkelder. Pand is uitstekend onderhouden en voorzien van duurz. materialen. Vrij uitzicht voor- en achterzijde. Afstand Heerlen/Brunssum 12 resp. 23 km. Bwj. 1955. Kooppr. ƒ 225.000,- k.k.

Landgraaf
Abdissenlaan 62. Halfvrijst. woonhuis met berging en garage. Grote tuin op zuiden. Opp. 290 m². Bwj. 1960. Ind. hal, woonkamer met schouw, schuifpui naar terras, open keuken. Verd.: 3 slp.kmrs., badkamer. Zolder via vliezotrap. Grote kelder. Rondom nieuwe kunststof kozijnen met dubb. beglazing. Verd. met rolluiken. Kooppr. ƒ 179.000,- k.k.

Brunssum
Op gen Hoes 50.
Woonhuis met inpandige garage en tuin. Part.: garage, 2 slp.kmrs., badkamer, toilet en berging. Beg gr.: ruime woonk., open keuken, zonneterras. Verd.: grote slp.kmr., 2e badkamer. Ged. rolluiken. Kooppr. ƒ 165.000,- k.k.

Wilt u uw huis verkopen of heeft u een hypotheek nodig? Bel dan vrijblijvend voor een afspraak!!!

LANDGRAAF
Hoofdstraat 45
tel. 045-315170

VASTGOED

imburgs agblad

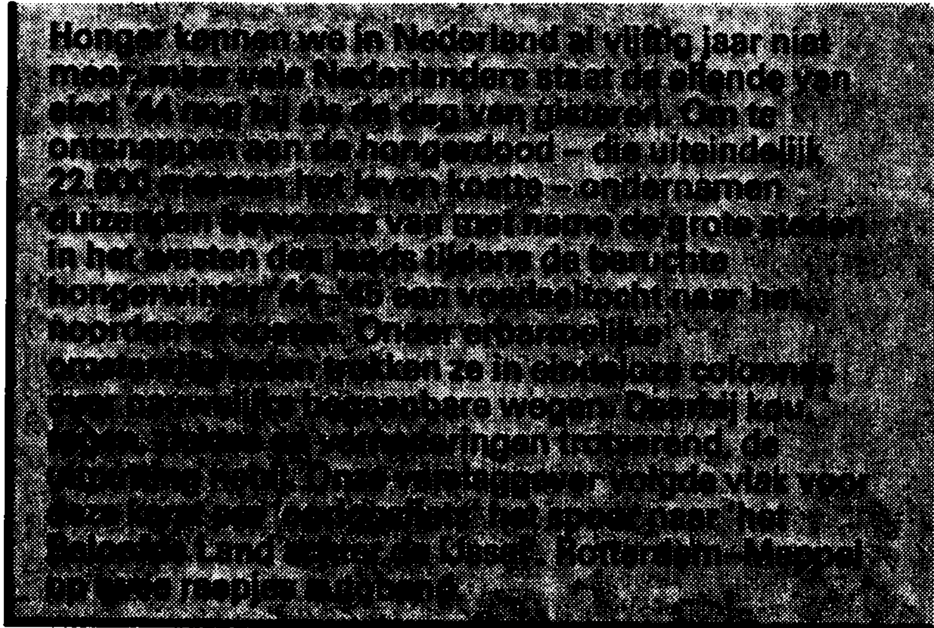

De kerstdagen van 1944 houden onze lezers nog altijd bezig. Dat bleek uit de enorme respons op onze oproep om herinneringen aan kerst '44 op papier te zetten. Een deel van die brieven treft u in deze kerstbijlage aan.
De kerst van 1944 stond geheel in het teken van de oorlog. Grote delen van Limburg waren weliswaar bevrijd, maar overal kon het kanongebulder aan het front worden gehoord. Veel lezers schreven ook over het Ardennenoffensief. Want duizenden geallieerde soldaten, die de kerstdagen met Limburgse gezinnen vierden, moesten hals-over-kop opnieuw de oorlog in. Maar aan kerst '44 zitten ook positieve verhalen vast. Hoe in gezinnen met schaarse middelen toch een bijzonder kerstmaal op tafel kon worden gezet. Tijdens deze kerstnacht kwamen ook kinderen ter wereld en ontstonden romances, die soms al vijftig jaar stand houden. Deze speciale uitgave brengt die bijzondere kersttijd bij u terug. De redactie van het Limburgs Dagblad wenst u veel genoegen toe bij het lezen en hoopt, dat de kerstdagen van 1994 mede daardoor ook in uw herinnering zullen blijven.

Aan deze kerstbijlage werkten mee (in alfabetische volgorde):
Theo den Boer, Sante Brun, Jos Frusch, Emile Hollman, Katja Kreukels, Jan van Lieshout, Peter van Nuijsenburg, Peter Stiekema, Mariëtte Stuijts, Hans Toonen, Wiel Verheesen en Maurice Wilbrink.
Vormgeving: **Peter Conemans, Nelly Rantong-Seroo, Karel Gerrits (cover).**
Foto's: **Ermindo Armino, Christa Halbesma, Jeroen Kuit, Peter Roozen en Frits Widdershoven.**
Eindredactie en coördinatie: **Ruud de Wit.**

Honger kennen we in Nederland al vijftig jaar niet meer, maar vele Nederlanders staat de ellende van eind '44 nog bij als de dag van gisteren. Om te ontsnappen aan de hongerdood – die uiteindelijk 22.000 mensen het leven kostte – ondernamen duizenden bewoners van met name de grote steden in het westen des lands tijdens de beruchte hongerwinter '44-'45 een voedseltocht naar het noorden of oosten. Onder erbarmelijke omstandigheden trokken ze in eindeloze colonnes over [illegible] begaanbare wegen. [illegible] Onze verslaggever volgde vlak voor [illegible] het spoor naar het Beloofde Land achter de IJssel. Rotterdam–Meppel op [illegible].

Hongerwinter '44: het beloofde land achter de IJssel

DOOR THEO DEN BOER

Toegegeven, het is een prachtig rijwiel. Voor een museum. Onder een laag roest en vuil is op het achterspatbord nog net het fabrieksmerk te ontwaren: Hercules. 'Made in Great Britain' nota bene.
Twijfel overvalt me zodra ik er op ben geklommen. Dit kan nooit goed gaan. Bij de eerste pedaalomwentelingen slaag ik er ternauwernood in mijn evenwicht te bewaren. Het zwarte barrel slingert, kreunt en kraakt onder de loden last van berijder en bepakking, samen goed voor zeker honderdtwintig kilogram.
Traag trek ik me op gang. Hij rijdt, maar voor hoe lang? Eerlijk gezegd heb ik er geen greintje vertrouwen in. Op de bagagedrager boven het voorwiel heb ik zo min mogelijk gewicht gepakt, anders klapt het stuur te abrupt om en dan is er geen houden meer aan.
Schuin in een bocht 'hangen' is er niet bij, dan schraapt de velg over het wegdek. Een bocht neem je door vaart te minderen tot wandelsnelheid en dan het stuur de hoek om te duwen. Bij het kruisen van tramrails zijn de klappen die de fiets te verwerken krijgt, ongemeen hard.
Klinkerwegen zijn ook geen pretje. Al ogen ze nog zo onschuldig, elk putje is er één teveel voor de verroeste wielen. De 'banden' bieden geen enkele demping. De rubberen repen tonen amper meer het profiel van de autobanden waaruit ze meer dan vijftig jaar geleden zijn gesneden. Een ijzeren kram houdt de uiteinden van de repen aan elkaar.

Het verhaal van de hongerwinter '44-'45 is vooral het verhaal van uitgemergelde kinderen, vrouwen en oudere mannen die teneinde raad een ongewisse voedseltocht naar het noorden en oosten van het land ondernamen. Tenzij ze over bijzondere papieren beschikten, was voor mannen tot middelbare leeftijd het risico om bij zo'n tocht te worden opgepakt te groot. Met gammele fietsen, handkarren, kinderwagens, of zelfs zonder enig vervoermiddel gingen de hongerenden op pad. Gehuld in zoveel mogelijk kleren om maar enige bescherming tegen de ijzige kou te hebben. En met vaak niet meer op zak dan een droog stukje brood of een paar plakjes suikerbiet. De 'beter bedeelden' hadden nog geld, sieraden, zeep en linnengoed bij zich om te ruilen.
Het weer gedraagt zich in deze decembermaand gelukkig typisch Hollands: er staat een stevige zuidwestenwind. Een welkom steuntje in de rug om het zwarte bakbeest op gang te houden.
Moordrecht komt weldra in zicht. De dijkweg is in het dorp zo slecht dat ik met de fiets aan de hand verder wandel. Ondanks de wind in de rug heeft het fietsen meer kracht gevergd dan ik dacht. Ik ben drijfnat van het zweet en de bovenbenen voelen al stijf aan. Eigenlijk is de verplichte wandeling meer dan aangenaam.

Buiten de bebouwde kom is de dijk weer goed berijdbaar. Nog voordat ik goed en wel op de fiets zit, ruik ik een zoete geur die vijftig jaar geleden slechts in dromen bestond. Goudse stroopwafels.

Na Gouda volgt de Haastrechtse dijk, de oude weg naar Utrecht. Mijn rammelende passage blijft niet onopgemerkt. Bij elk erf komt minstens één hond blaffend mijn richting op. Maar zodra ze merken dat het donkere monster hun territorium niet wenst binnen te dringen, laten ze hem voor wat het is.
Zonder noemenswaardig ongemak trek ik over de slingerende dijk naar Oudewater. Die boere-keffertjes boezemen mij geen angst in. Dan hadden de hongertrekkers wel wat meer gevaar te duchten. Continu moesten ze bedacht zijn op Engelse jachtvliegtuigen die de wegen afspeurden op zoek naar Duitse transporten om onder vuur te nemen. En dan moesten alle weggebruikers zich maar het vege lijf zien te redden door in de speciaal gegraven mansgaten lang de weg te duiken. Of bij gebrek daaraan dekking te zoeken in slootrand of greppel.

'Verslaggever Theo den Boer tijdens zijn hedendaagse 'hongertocht' op een historische oorlogsfiets. Foto: GPD

Koffiehuis 't Hemeltje in Willeskop lonkt voor een korte stop. Binnen staart een handjevol mannen, verdeeld aan twee tafeltjes, wat voor zich uit. Af en toe verbreken zij het stilzwijgen. „Lies, doe mij nog een biertje." Gewillig schuifelt de uitbaatster achter de bar vandaan en plant een nieuw flesje bier op tafel.
Nee, Lies kan zich niet herinneren of 't Hemeltje (sinds 1935) ook tijdens de beruchte hongerwinter een pleisterplaats voor langstrekkend volk was. „Ik woonde toen zelf nog in Oudewater en ben verscheidene malen met vriendinnen op voedseltocht geweest. Eén keer hebben we van Amersfoort tot Zwolle moeten lopen, omdat de weg door sneeuw en ijs onbegaanbaar was. M'n schoenzolen waren op een gegeven moment helemaal losgeweekt. Ik heb toen van iemand een paar klompen gekregen, waarmee ik de weg kon vervolgen. Ik weet nog dat we bij een boer onder het vloerkleed sliepen. Dat was best te doen."
Ik vervolg mijn tocht naar Utrecht. Bij De Meern sla ik af naar Vleuten om de A12 over te kunnen steken. Aan het einde van de middag kom ik bij vrienden in Maarssen aan.
Wie niet bij familie, kennissen, of gastvrije burgers terecht kon, was in de hongerwinter voor zijn overnachting aangewezen op scholen, kerken en fabrieken die door het Rode Kruis speciaal daarvoor waren opengesteld. In vrijwel elke plaats was wel een Rode Kruis-post te vinden.
Mijn knieën doen pijn als ik de volgende ochtend weer op de fiets stap. Hij is iets te laag, waardoor ik mijn benen niet goed kan strekken. Bovendien kost het me de nodige moeite mijn knieën binnen het stuur te houden.
Ik steek het Amsterdam-Rijnkanaal over en vlak daarna de Vecht. Bij de Maarsseveense Plassen ga ik rechtsaf richting Utrecht. Ik wil de stad het liefst vermijden en aan de noordrand passeren. Maar Neerlands knooppunt van spoor-, water- en verkeerswegen is me wat al te ingewikkeld. Ik stop bij een grijze man in boerenkiel die in een tuin langs de weg staat te spitten. „Mag ik u wat vragen?" De man richt zich langzaam op, werpt een vorsende blik op rijwiel en berijder en trekt een pruillip: „As-ut moar geen geld is." Behulpzaamheid anno 1994.

De dag is zonnig begonnen, maar de lucht trekt nu dicht. Geen vergelijk met de barre omstandigheden in de winter van '44-'45, maar hoe slecht was die eigenlijk? Nu ik toch De Bilt aandoe, besluit ik bij het KNMI mijn licht op te steken. Het nationale weerinstituut werd spoedig na de inval in 1940 door de Duitsers bezet en in gebruik genomen.
Tot mijn niet geringe verrassing blijkt de hongerwinter niet in de categorie zeer strenge winters te vallen. November, met een gemiddelde temperatuur van 6,3 graden Celsius, was vooral nat; het grootste deel van december (gemiddeld 2,3 graden) idem. Wel beleven diverse plaatsen in Nederland een witte kerst.
De kwade pier was januari '45, een verschrikkelijk koude maand. Na een storm op de zevende hield de strenge vorst Nederland de rest van de maand ongenadig in zijn greep. De meeste rivieren lagen dicht, vermeldt geograaf drs. J. Buisman in zijn boek 'Bar en Boos' over zeven eeuwen winterweer. De door de Duitsers onder water gezette gebieden veranderden in eindeloze ijsvlakten. In Engeland bevroor het bier in de pubs en zweeg de Big Ben: de hamers van de klokken waren vastgevroren. De Bilt registreerde op 26 januari dertien graden vorst.
De Rotterdamse arts in ruste, H. Mees, noteerde op 7 januari in zijn dagboek: 'Overal worden bomen omgekapt. Verscheidene mensen stoken hun meubels en zelfs hun ledikanten op om een beetje te kunnen koken. Anderen verbranden de deuren en dakspanten. Overal wordt hout gestolen.'
Na 30 januari zet de dooi in. Februari is met gemiddeld zes graden bijzonder zacht.
Vanaf De Bilt is het één lange rechte weg naar Amersfoort. Na de polders vormen de bossen een aangename decorwisseling. Boerderijen zijn er in dit beboste gebied niet veel, villa's des te meer. Ik vraag me af hoeveel mensen het destijds aandurfden om bij die sjieke optrekjes aan te bellen voor voedsel en onderdak. Je moest hier trouwens tijdens zo'n hongertocht extra goed oppassen, want er stonden regelmatig Duitsers langs de weg om fietsen te vorderen.

Amersfoort passeer ik aan de zuid-oostkant. De route voert via Leusden en Achterveld naar Barneveld. Met het vallen van de duisternis neem ik mijn intrek in een hotelletje bij Voorthuizen, in de oorlog een belangrijk kruispunt van enerzijds de drukke weg van Amersfoort naar Apeldoorn en anderzijds de weg van Ede naar Harderwijk. De vele duizenden hongertrekkers die hier langskwamen, hoopten op de Veluwe of achter Deventer voedsel te vinden.
Maar in Voorthuizen zelf troffen ze het ook niet slecht. De bevolking deed althans haar uiterste best de nood enigszins te lenigen, verzekert een plaatselijke makelaar. „Mijn vader zei een keer tegen mijn moeder: 'Stuur nooit iemand zonder brood weg'. En zo gebeurde het. Het huis en de bedrijfspanden lagen bij ons vol met mensen. Op de boerderij van mijn oom was het al niet anders. Die gaf tegelijk onderduikers en Duitsers onderdak. Mijn vader haalde overal plakkaten met een waarschuwing voor mond- en klauwzeer weg en hing ze aan zijn eigen loodsen. Dat was om de moffen af te schrikken."
„We zaten nooit met ons huishouden aan tafel," herinnert zijn zus zich. Zelf was ze als 16-jarige dagelijks bij het Rode Kruis in touw om mensen op te vangen. Namen staan haar niet meer voor de geest. „Tja, Paultje. Dat was een jongetje uit Rotterdam dat we een maand of twee in huis hebben gehad. Die is later naar Amerika vertrokken en is daar arts geworden. Tien jaar geleden kwam hij opeens bij onze moeder langs om te zien of ze zich wel redden kon. Dat was mooi."

De volgende dag kies ik de weg naar het noorden. Ik rij langs de Veluwe-zoom, over de gereformeerde rug van Nederland. Tussen de bomen dempt het geluid. Alleen het onophoudelijke gerammel van het metalen verduisteringskapje van m'n koplamp verstoort de serene stilte. Verkeer is er nauwelijks op deze weg. De boerderijen in dit zanderige bosgebied zijn niet groot. Zeker toen niet. Keuterboertjes waren het. Met een paar koeien en een beetje akkerbouw konden ze met moeite in hun bestaan voorzien. Hier viel niet veel te halen.
Dan doemt Putten op, een dorp dat tot de dag van vandaag ongekend oorlogsleed met zich torst. Vijftig jaar naar dato is Putten niet minder godvruchtig. Zelfs de bouvierkennel heet 'Deo Volente', zo God wil.
Het is dezelfde gelatenheid waarmee destijds 660 Puttense mannen zich gedwee door de bezetter lieten wegvoeren. Het was een vergelding voor een mislukte aanslag op een auto met enkele Duitse officieren. De volgende ochtend, zondag 1 oktober, grendelden Duitse troepen Putten af en dreven alle mannen tussen de achttien en vijftig jaar bijeen.
Van de 660 gevangen genomen mannen, werden er uiteindelijk 589 naar Duitsland afgevoerd. Slechts 45 van hen overleefden de ontberingen die ze daar moesten ondergaan. Opgezweept door hun Duitse kampbeulen hadden de meesten zich letterlijk dood gewerkt. Deo Volente.
De voedselhalers uit het westen troffen in Putten dan ook een doods dorp aan met een terneergeslagen bevolking van kinderen, vrouwen en oude mannen. Een tiental kilometer noordelijker, in Harderwijk, was voor hen meer reden tot vreugde.
[illegible] (thans California), waar menigeen een gratis kop soep kreeg om nooit te vergeten. Per dag werden wel twee tot vier ketels van vijfhonderd liter klaargemaakt. Er zat wat gedroogde ui in, vleesextract, bouillonprodukten en vermicelli. Nou ja, hier en daar dreef een sliertje. Het was een schrale maar opwekkende soep. Het belangrijkste was dat de mensen iets warms binnen kregen en even op verhaal konden komen.

De Zuiderzeestraatweg naar Zwolle is schier eindeloos. Zeker als de motregen van lieverlee overgaat in een gestage regenval en de wind aanwakkert. Geen hond die zich in dit weer nog op de fiets begeeft. M'n handen, die de hele tocht al broeien in de verweerde, leren moffen aan het stuur, worden nu ook nat en koud. Hoewel het al vroeg donker wordt, trap ik mechanisch voort, door naar Elburg. Wind, regen, duisternis, spierpijn, zadelpijn. Hoe sterk is de eenzame fietser?
De avond is al gevallen als ik Elburg-vesting bereik. Ik neem een kamer in het plaatselijke hotel, stap onder de douche, eet een hapje en prijs mezelf gelukkig.
Donderdag. Ondanks een goed nachtrust zit de sleet er nu wel in. De knieën doen zeer, de benen zijn stram en de rug protesteert. Elke dag lijkt het een zwaardere opgave de fietstassen weer dicht te sjorren. Het is vandaag beestachtig weer. Storm en regen, bij een temperatuur van enkele graden boven nul. De eerste kilometer krijg ik het meteen voor de kiezen. Zonder bovenmatige inspanning valt tegen deze gesel niet op te boksen. Gelukkig heb ik de storm nu in mijn zij.
Tergend langzaam laat ik Elburg achter me, onwetend van de jobstijding die het vestingplaatsje enkele uren later in rouw zal dompelen. Zes leden van het Elburgse zangkoor De Lofstem komen die ochtend om bij een tragisch busongeluk in het Duitse Regensburg.

De IJsselbrug nadert. De poort naar het land van overvloed. Sinds de opmars van de geallieerden in oktober '44 hadden de geschrokken Duitsers zich verder teruggetrokken achter de IJssel. Enkele diensten waren van elders in het land overgeheveld naar Zwolle. De IJsselbrug werd permanent bewaakt. Aan weerskanten stond afweergeschut. Zonder geldige of goed vervalste papieren was er geen doorkomen meer aan. Wie naar het noorden trok, moest zorgen dat hij vóór 1 maart de IJsselbrug over was. Vanaf die datum was hij definitief voor burgers taboe.

Whisky

„Kerstmis 1944 roept herinneringen op aan een oorlog zoals je die als 11-jarige jongen ervoer in een rustiek dorp als Nederweert, aan de rand van de Peel. In een periode vol dreiging gaf Kerstmis je toen dat gevoel van geborgenheid binnen de beschutte muren van het huis van vader. Je voelde daar hoe vrede moest voelen. Het was een groot en sterk huis, vlak naast de kerk, en had menig granaatscherf meegekregen van al die raketten die de Duitsers op de toren hadden afgevuurd, omdat deze een ideale uitkijkpost vormde voor de geallieerden.
Ons huis was voor de helft ingenomen door Engelse militairen. Wij, de kinderen, vonden dit natuurlijk klasse en onze ouders hadden er ook vrede mee. De soldaten sliepen op zolder en hadden beneden hun dagverblijf. De binnenplaats en schuur stond vol met voertuigen en af en toe maakte een van de mannen met ons een rondje in een rupsvoertuig.
Onze talenkennis reikte aanvankelijk niet ver, maar wij leerden snel bij. Zo bleek onze hulp in de huishouding – 'n blom in de knop', al zeg ik het zelf! – 'sweet honey' genoemd te worden. Vrij vertaald: lekker stuk. We werden overladen met chocolade en kauwgum en mam kreeg zeep en levensmiddelen. Onze 'sweet honey' werd doodziek van haar eerste sigaret...
Op kerstavond werd vader door soldaten uit ons midden gehaald, omdat de captain besloten had dat hij met de manschappen feest zou vieren uit dankbaarheid voor onze gastvrijheid. Ik genoot de eer ook een gedeelte te mogen meemaken als oudste van de zes en als tolk voor papa. Daar, in het andere gedeelte van ons huis, vloeide in de Stille Nacht, de whisky rijkelijk en werd ons gezang over de 'Herdertjes' weldra overstemd door 'My bonny is over the ocean' en andere profane liederen.
Iemand speelde op een harmonica en voor het eerst zag ik mannen met elkaar dansen. Omwille van Het Kind at en dronk en zong men, waarvan mijn vader later zou zeggen een kater overgehouden te hebben. Niet van de whisky, want hij had met mate genoten, maar van de devote sfeer die er volledig zoek was. Voor de soldaten was echter die nacht de oorlog ver weg.
Voor ons begon om vier uur de nachtmis met drie heren aan een provisorisch altaar op het toneel van het patronaat. Maar Johny, een M.P.'er, moest op die kerstochtend vroeg op voor een patrouille. Hij reed richting Meijel, raakte ergens een landmijn en we hebben hem nooit meer terug gezien. Ik heb zijn moeder geschreven dat zij een fijne vent had en dat we nog samen Kerstmis hadden gevierd.
Daarna zijn ze weer vertrokken, de soldiers, richting strijdtoneel en werd ons huis weer van ons. De jongenskamer, waar captain Wilson gelogeerd had, hebben we nog even in zijn stijl gelaten met Lily Marleen aan de muur. Maar die blote juf moest van de kast, vond vader.
Wilson beloofde dat hij nog eens iets van zich zou laten horen en dat heeft hij gedaan, een half jaar later. Hij was weer thuis bij zijn gezin. Hij miste wel een been en er zat in een schouder nog een granaatscherf, maar dat was allemaal van ondergeschikt belang. Hij had de oorlog overleefd. Alleen dat slapen 's nachts ging nog niet zo goed."

Fr. van Deursen, Heerlen

Kerstkind '44

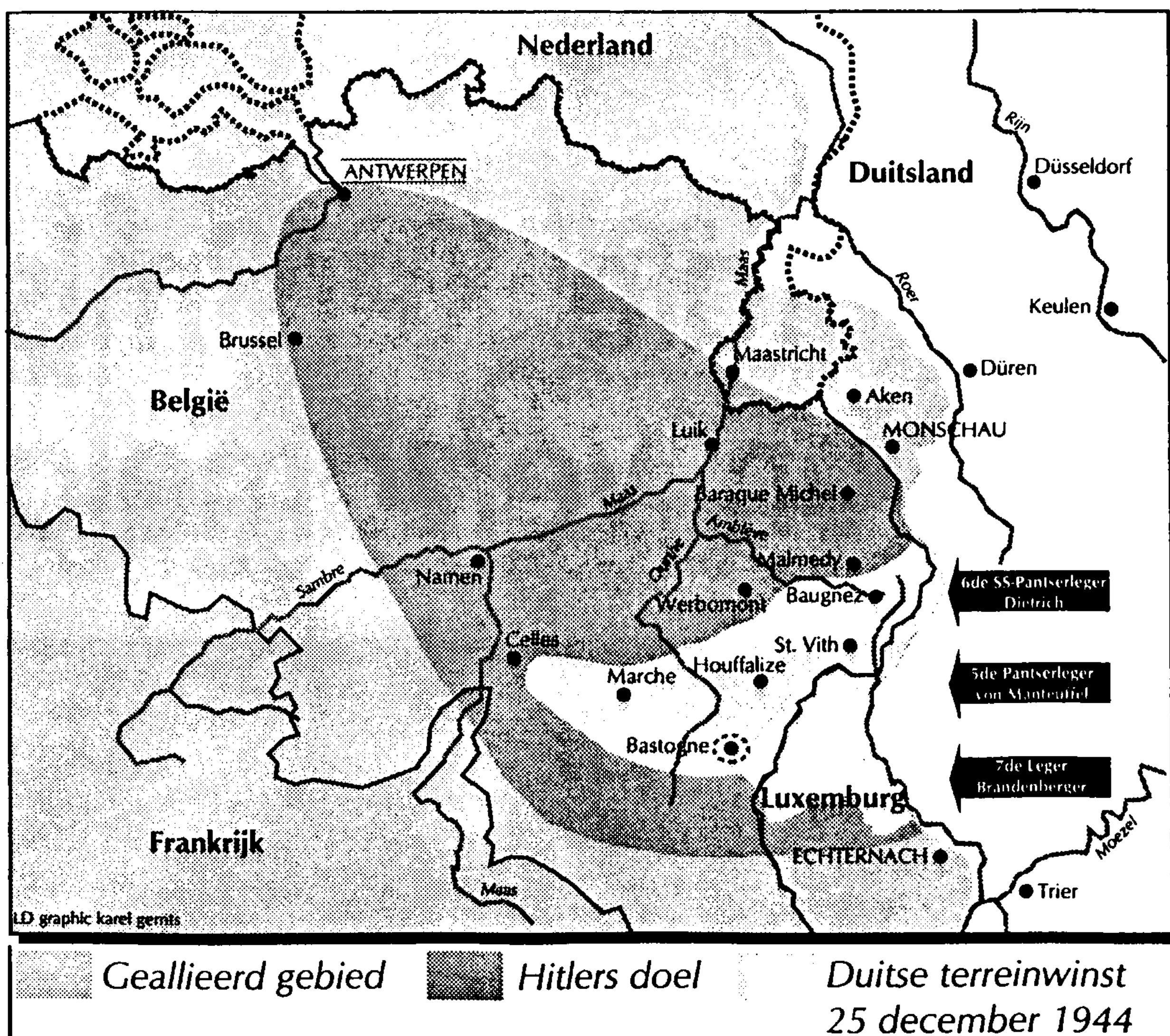
„Ik ben geboren op 23 december 1944. Dus dit zijn niet zozeer mijn herinneringen alswel die van mijn ouders. Mijn familie woonde in Antwerpen, dicht bij de haven, die de laatste dagen van '44 onder Duitse beschietingen lag. De mensen in die buurt moesten heel vaak beschutting zoeken in hun kelder.
Mijn ouders woonden op de derde verdieping en omdat het vele trappenlopen voor mijn moeder moeilijk werd, bleef zij maar helemaal in de kelder, bang als zij was voor de projectielen die kwamen overgevlogen, richting haven. Dat keldertje was heel klein, eigenlijk een kolenkelder.
Aan de overkant van de straat was een schoolgebouw, waarvan de kelders dienst deden als Amerikaans legerhospitaal. Toen mijn geboorte zich aankondigde, rende een tante van mijn moeder, die een mondjevol Engels sprak (zij had in de jaren '20 enkele jaren in New York gewoond, waar haar man glazenwasser was geweest) naar de school toe, op zoek naar een dokter. Deze dokter kwam met de tante mee en in dat kleine kolenkeldertje, bij het licht van enkele kaarsen en een zaklamp, hielp hij mij op de wereld te zetten. Ik was nog net geen kerstkindje geworden, maar ach, Kerstmis was zo dichtbij. Die Kerstmis van '44 konden mijn ouders en grootouders (en de tante die in New York gewoond had) toch feesten, dankzij de lekkernijen die de Amerikaanse soldaten hen brachten. Want alhoewel niet precies op Kerstdag, toch was er een kindeke geboren. De Amerikaanse dokter werd mijn peetvader en wij bleven van elkaar houden tot hij vorig jaar op 89-jarige leeftijd overleed."

C. Burschgens, Bocholtz.

Een van de meest heroïsche veldslagen van de Tweede Wereldoorlog werd tijdens de witte kerstdagen van 1944 in de Belgische Ardennen geleverd. Met een, naar later bleek, wanhoopsoffensief probeerde het Duitse leger het oorlogstij alsnog te keren en een onvermijdelijke eindnederlaag af te wentelen. Aan geallieerde en Duitse kant vielen 200.000 doden en gewonden. Daarnaast verloor Hitler 600 tanks en 1.600 vliegtuigen. Nagenoeg al zijn reserves waren daarmee aangetast.
Het Ardennenoffensief, dat als 'Battle of the Bulge' (zo genoemd vanwege de vorm van een zak ('bulge') die het front had aangenomen) de krijgsgeschiedenis is ingegaan, heeft een enorme betekenis gehad voor het verdere verloop van de tweede wereldoorlog. Want daardoor werd, aldus militaire commentatoren, die oorlog uiteindelijk in het westen met een half jaar bekort en bleven duizenden mensenlevens gespaard.

DOOR JAN VAN LIESHOUT

Geallieerd gebied | Hitlers doel | Duitse terreinwinst 25 december 1944

Witte kerst in 1944 zwartste uit Tweede Wereldoorlog

Antwerpen. Arnhem. Aken. Met kapitalen haalden deze steden in de tweede helft van 1944 de voorpagina's van transatlantische kranten. Antwerpen, omdat de haven, op 4 september 1944, intact in Britse handen was gevallen. Arnhem, omdat deze stad 'een brug te ver' bleek te zijn voor de Britse tankspitsen die in het kader van de land- en luchtlandingsoperatie 'Market Garden' hadden moeten doorstoten naar de Rijn. En Aken, omdat het op 21 oktober 1944 als eerste Duitse stad capituleerde. Amerikaanse infanteriedivisies hadden de stad vanuit het noorden en het zuiden in de tang genomen.

Maar daarna stokte het geallieerde offensief. Eerst moesten de Scheldeoevers op de Duitsers worden veroverd en moest de Peel worden gezuiverd. Pas op 3 december viel daar het laatste Duitse bruggehoofd bij Blerick en werd de Maas frontlinie.
Het Britse XXXste Legerkorps ondersteunde op hetzelfde moment de Amerikaanse divisies, die vanuit Zuid-Limburg doorstootten naar de Roer. Deze rivier kon echter niet worden overgestoken, omdat de Roerdammen in de Eifel nog in Duitse handen waren. Bij vernietiging zou de Roervallei onder water komen te staan en de voorhoede van achterhoede worden afgesneden.

Ook in de Eifel werd in de herfst van 1944 hard gevochten. Amerikaanse divisies moesten zelfs met ongekend grote verliezen uit de strijd worden genomen. Ze konden hun wonden likken in de Ardennen, waar ook pas aangekomen divisies hun eerste gevechtservaring opdeden.

Begin december arriveerde daar de 106de Infanteriedivisie. De 'Golden Lions' stonden onder bevel van generaal-majoor Alan Jones. Hij had zijn hoofdkwartier in een school in Sankt Vith. Zijn regimenten betrokken stellingen in de Schnee Eifel. Dik besneeuwde sparren en dennen ademden reeds de sfeer van Kerstmis.
Meldingen van deze 'groentjes' over bewegingen van zware pantsereenheden werden daarom niet serieus genomen. 'Grammofoonplaatjes, om jullie te laten schrikken', was het commentaar op het hoofdkwartier van het Amerikaanse Eerste Leger in Spa. Evenmin werd acht geslagen op de waarschuwingen van kolonel 'Monk' Dickson. Deze zwartgallige inlichtingenofficier voorspelde een grootscheeps Duits offensief in de Ardennen. Een paar dagen Parijs zouden hem goed doen, oordeelden zijn superieuren.

Toch had Dickson het bij het rechte eind. In het geheim had Hitler een van zijn belangrijkste militaire adviseurs, kolonel-generaal Jodl, een nieuw Ardennenoffensief laten voorbereiden. 'Kerstroos' was de codenaam van dat plan, dat voorzag in een doorsteek van dertig divisies door de Ardennen naar de Maas en in de herovering van de haven van Antwerpen. Twintig tot dertig Amerikaanse en Britse divisies zouden aldus kunnen worden vernietigd. Hitler hoopte met deze doorbraak een vredesoverleg af te dwingen, waarbij hij de voorwaarden zou dicteren.

Amerikanen op een van de zeshonderd Duitse tanks die tijdens het Ardennenoffensief werden uitgeschakeld of buitgemaakt. Foto: NATIONAAL OORLOGS- EN VERZETSMUSEUM OVERLOON

De opperbevelhebber van het Duitse Westfront, veldmaarschalk Gerd von Rundstedt, en de bevelhebber van de Duitse legergroep in de Eifel, veldmaarschalk Walther Model, waren niet bijster enthousiast over dit plan. Zij vonden de beoogde troepenmacht onvoldoende voor zo'n offensief. Zij zagen meer in een herovering van Aken dan in een nieuwe bezetting van Antwerpen.
Toch hield Hitler het bij Jodl's plan. Hij gaf het de codenaam 'Die Wacht am Rhein'. In het geheim liet hij zijn elitetroepen van het Oostfront overkomen: SS-pantserdivisies en parachutisten, die met meer dan tweeduizend treinen werden aangevoerd.
Bovendien haalde Hitler een 'Paard van Troje' van stal. Er werd een Kampfgruppe uitgerust met buitgemaakte Amerikaanse tanks en jeeps. Daarmee moesten tussen Luik en Namen bruggen over de Maas worden bezet, totdat de eigen troepen er zouden arriveren. Daarnaast zouden commando's in Amerikaanse uniformen achter de geallieerde linies verwarring moeten stichten.

Met het commando van deze Kampfgruppe werd luitenant-kolonel Otto Skorzeny belast. Hij had de parachutisten gecommandeerd die Mussolini hadden bevrijd. Met zweefvliegtuigen waren zij, op 12 september 1943, op de Gran Sasso geland, een skioord in de Apenijnen. Dat gebeurde pal vóór het hotel, waar de afgezette Italiaanse fascistenleider gevangen werd gehouden.
Een andere gereputeerde parachutist, luitenant-kolonel dr. Friedrich August baron von der Heydte, kreeg het bevel over 1.200 merendeels inderhaast opgeleide Duitse soldaten, die bij Baraque Michel zouden worden gedropt, een terp in het hooggelegen bebost moerasland: de Hoge Venen. Ook zij zouden het wegenknooppunt tussen Eupen en Verviers moeten bezetten tot tankspitsen hen zouden ontzetten.

Op 16 december barstte tussen Monschau en Echternach het oorlogsgeweld los. Tegenover de zes Amerikaanse infanteriedivisies stonden vijfentwintig Duitse divisies, waarvan elf pantserdivisies. Tussen Monschau en Losheimergraben opereerde het 6de SS-Pantserleger van Sepp Dietrich; tussen Losheimergraben en Vianden was het 5de Pantserleger van Hasso von Manteuffel actief; en tussen Vianden en Echternach zette het 7de Leger van Ernst Brandenberger zich in beweging. Samen 500.000 Duitsers tegenover slechts 80.000 Amerikanen.

Speerpunt van het 6de SS-Pantserleger was de Kampfgruppe van SS-Obersturmbannführer (luitenant-kolonel) Joachim Peiper, die in het hart van de 140 kilometer lange aanvalslijn was opgesteld. Peiper was de commandant van het 1ste SS-Regiment van de 1ste SS-Pantserdivisie 'Adolf Hitler'. Hij was drager van het ridderkruis met eikeloof, behaald met het platbranden van dorpen in Rusland. Behalve met Panther- en Tigertanks was zijn vijfduizend man tellende onderdeel met 'Königstiger' uitgerust: een nieuw type tank, voorzien van 88-mm-kanonnen, die 360 graden konden draaien. Ze hadden ook een dikkere bepantsering en bredere rupsbanden dan de Tiger.

De Amerikanen werden door het Duitse offensief volledig verrast. En de verwarring was dan ook groot. In Versailles, op het hoofdkwartier van generaal Eisenhower, die juist zijn vijfde ster had gekregen, verwekte het vermiste vliegtuig met de populaire Amerikaanse bandleider Glenn Miller meer ontsteltenis dan de uitbraak van Duitse tanks.

Niettemin stuurde de bevelhebber van de Amerikaanse 12de Legergroep, luitenant-generaal Omar Bradley, zijn troepen in de Ardennen twee tankdivisies te hulp. Het Derde Leger van luitenant-generaal Patton in Nancy moest daartoe zijn 10de Tankdivisie afstaan en het Negende Leger van luitenant-generaal Simpson in Maastricht zijn 7de Tankdivisie.

De 'Lucky Seventh' stond op dat moment in en rond Heerlen, in het reeds bevrijde deel van Limburg. Ze was laatstelijk in de Peel ingezet, waar zware verliezen waren geleden. Haar bevelhebber, generaal-majoor Lindsay Silvester, was net van zijn commando ontheven en brigade-generaal Robert Hasbrouck was hem opgevolgd. De divisie moest naar Sankt Vith, een belangrijk knooppunt van wegen en spoorwegen. De ene gevechtsgroep nam de route via Aken, Eupen en Malmedy, de andere via Maastricht, Verviers en Francorchamps.

Boven dat gebied werden in de nacht van 16 op 17 december 1.200 Duitse parachutisten afgeworpen, die het knooppunt Baraque Michel zouden moeten bezetten. Hun commandant, luitenant-kolonel Von der Heydte, kwam met 150 man op de goede plek terecht. De overigen werden ver uiteengedreven. Door de wind, maar ook doordat transportvliegtuigen hadden moeten uitwijken voor luchtafweergeschut.
Toch was dit fiasco een succes. Omdat de parachutisten over zo'n grote oppervlakte waren verspreid, leek het alsof er een complete divisie was gedropt.

Grote verwarring stichtten verder de commando's van Skorzeny. Diens brigade, bestaande uit 2.000 man en 70 tanks, was weliswaar blijven steken, maar veertig commando's waren erin geslaagd om in Amerikaanse jeeps achter de Amerikaanse linies te komen. Ze verzetten richtingborden en knipten telefoonkabels door. Toen een van de patrouilles werd aangehouden en uit het verhoor bleek dat een aanslag op Eisenhower werd voorbereid, was de angstpsychose voor Duitsers in Amerikaanse uniformen compleet.

Drie van deze gearresteerde 'nep-Amerikanen' werden door een krijgsraad te velde ter dood veroordeeld en geblinddoekt met een schietschijf op de borst in Henri Chappelle geëxecuteerd. Hun laatste wens was om Duitse verpleegsters kerstliedjes te horen zingen, een wens die werd ingewilligd.
Afschuw wekte ook de afslachting van de B-batterij van het 285ste Veldartillerie Waarnemingsbataljon, die bij Baugnez, even ten zuiden van Malmedy, op de Kampfgruppe Peiper was gestuit. Honderdtwintig Amerikanen werden daar door de Duitsers krijgsgevangen gemaakt, een weiland ingedreven en met mitrailleurs neergemaaid.
Pas hierna nam Eisenhower het offensief van de Duitsers serieus en gaf hij opdracht reserve-troepen in te zetten. Met tracks en trucks werd de 82ste Luchtlandingsdivisie van Reims naar Werbomont getransporteerd en de 101ste Luchtlandingsdivisie vertrok richting Bastogne, evenals Sankt Vith een belangrijk knooppunt van wegen en spoorwegen.
Eisenhower gelastte tevens het geplande Saaroffensief af en beval Bradley het Derde Leger van Patton negentig graden te laten draaien. Het commando van het Eerste en Negende Leger droeg hij, op 19 december 1944, over aan de bevelhebber van de Britse 21ste Legergroep, veldmaarschalk Bernard Montgomery.
Maar de 7de Tankdivisie slaagde er niet in de twee regimenten van de 106de Infanteriedivisie, die in de Schnee Eifel zaten ingesloten, te ontzetten. Op 19 december capituleerden de Amerikanen, zo'n zevenduizend man.

Een volgende prooi voor de Duitsers leek de 101ste Luchtlandingsdivisie te worden, die in Bastogne was omsingeld. Vanwege mist konden de Amerikanen niet vanuit de lucht worden bevoorraad. Toch wilde brigade-generaal Anthony McAuliffe van geen overgave weten. Ook niet toen de bevelhebber van het Duitse XLVIIste Pantserkorps, generaal Heinrich Freiherr von Lüttwitz, hem op 22 december een ultimatum stelde. Indien de Amerikanen zich niet binnen twee uur zouden overgeven, zou Bastogne tot puin worden geschoten. 'Nuts!', was het laconieke antwoord van McAuliffe. 'Larie!'

Kritiek was de toestand tenslotte ook in het bevrijde Zuid-Limburg. Een groot aantal geallieerde divisies, die daar een vredige kerst hoopten te vieren, werd in allerijl naar België gedirigeerd.
Terwijl Bing Crosby met zijn 'I am dreaming of a White Christmas' door de radio schalde, werd deze witte kerst voor tienduizenden de zwartste uit de Tweede Wereldoorlog. Zo werd in Malmedy de Amerikaanse 30ste Infanteriedivisie op eerste kerstdag voor de derde keer door de eigen luchtmacht bestookt.

De kentering ten goede kwam echter snel daarna, mede door betere weersomstandigheden en het feit, dat de Duitsers met brandstofgebrek te maken kregen. Op tweede kerstdag naderden Duitse tankspitsen de Maas, maar bij Celles werden zij teruggeslagen door de Amerikaanse 2de Tankdivisie, 'Hell on Wheels'. Die kreeg de steun van het Britse XXXste Legerkorps, waarmee Montgomery het gat tussen Brussel en de Maas had opgevuld. En op 27 december ontzette Pattons 4de Tankdivisie de 101ste Luchtlandingsdivisie, die in Bastogne manmoedig weerstand was blijven bieden.

Maar pas op 16 januari van het nieuwe jaar konden soldaten van het Amerikaanse Eerste en Derde Leger elkaar de hand reiken op de ruïnes van Houffalize. Alle Duitse troepen waren toen weer achter de lijn Luik-Bastogne teruggeworpen. Het Ardennenoffensief was daarmee voorbij en Hitlers laatste gok om de oorlog alsnog te winnen voorgoed mislukt.

Harry

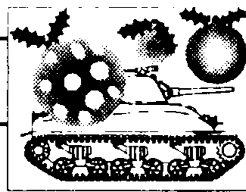
„Ik heb in mijn leven – ik ben 81 jaar – al vele zeer mooie en droevige kerstdagen gehad, maar die van 1944 vergeet ik nooit.
Wij, in Heerlen, waren toen gelukkig al wel bevrijd, maar overal heerste nog grote onrust. Dat zag je bij ons in de smalle straten, die vol stonden met Engelse legertrucks.
Wij woonden toen vlakbij de losplaats van het station. Enige dagen voor Kerstmis bracht mijn man vier Engelse soldaten mee naar binnen om wat gezelligheid te hebben. Buiten was het erg koud. Het contact was wel moeilijk, want wij konden geen Engels. Maar met gebarentaal en een enkel woordje lukte het de avond door te komen.
Drie van hen kwamen uit Londen. De oudste, George. Dan de tweeling Bill en Dick. De jongste, Harry, was pas 18 jaar en kwam uit Manchester. Hij was de oudste van zes kinderen en moest thuis al flink meehelpen in de winkel. Harry had vreselijke heimwee.
Wij nodigden hen uit om eerste kerstdag bij ons te vieren. Ik had zo goed als het toen ging, voor wat lekkers gezorgd. De jongens kwamen en waren zeer verrast. De kaarsjes aan de kerstboom brandden. Ze brachten voor de drie kinderen en mij dikke brokken chocolade mee en voor mijn man sigaretten.
Het was heel gezellig. Samen zongen wij het aloude kerstlied Stille Nacht. Zij in het Engels, wij in het Nederlands, met begeleiding van een plaat op de pathefoon. De jongens genoten en zichtbaar dachten ze aan hun dierbaren thuis in Engeland. Bij het weggaan bedankten ze ons met tranen in hun ogen, maar Harry wilde niet weg. Hij wilde naar huis en stamelde 'Thank you mother'.
Het was voor hen, maar ook voor ons, een heel eenvoudige, maar fijne kerstdag. Wij waren blij dat we een paar van onze 'bevrijders' op deze manier hadden kunnen bedanken.
De volgende morgen moesten ze vroeg naar Geilenkirchen om zich te voegen bij het oprukkende leger. De eerste die viel, vlak voor de grens bij Scherpenzeel, was onze Harry. Dat heeft ons toen heel erg beroerd, want hij wilde zo graag naar huis terug en niet vechten. Later waren we toch nog blij, dat we hem een laatste mooie kerstdag hebben kunnen geven."

H.E.M. Gielen-Smeetz, Heerlen.

Zwart goud

„Kerstmis 1944 zal ik mij altijd blijven herinneren als een koude, witte kerst met veel sneeuw. Maar in ons huis was het aanvankelijk heerlijk warm. Als jongen van 11 jaar woonde ik toen met mijn ouders en broer in Oirsbeek.
Vanaf de bevrijding op maandag 18 september (kermis-maandag, moeder had vlaaien gebakken) waren steeds afwisselend Amerikaanse en Engelse militairen bij ons ingekwartierd. De woonkamer en de z.g. 'goede' kamer waren uitgeruimd om slaapplaatsen te maken voor onze bevrijders, die nu tijdelijk onze gasten waren. Aan eten en dergelijk hadden zij, en dus ook wij, geen gebrek.
Toen de dagen en nachten kouder werden, wilden de ingekwartierde militairen wel graag de warmte voelen van een kachel. Dat werd na korte tijd een probleem, omdat alles wat maar enigszins wilde branden was verdwenen in onze kachels. In de keuken probeerde het fornuis nog iets van warmte te geven van de 'sjlamm' die daar werd gestookt.
Het weer werd steeds kouder en met de spanning, veroorzaakt door berichten over een Duits tegenoffensief in de Ardennen, werd het er in ons huis niet leuker op. En dat vlak voor Kerstmis.
Maar een haast ongelooflijk wonder voltrok zich toen heel onverwachts. Op eerste kerstdag – mijn moeder en ik kwamen net uit het Kerstlof – stopte een Amerikaanse legertruck voor ons huis. Een Amerikaan, een boom van een kerel, stapte uit en gooide de achterklep van de truck open. Met veel stof en lawaai rolden grote en kleine brokken steenkool voor de deur. Binnen de kortste keren was het zo'n hoge berg dat wij nauwelijks nog naar binnen konden.
Stomverbaasd keken wij hoe de militair de wagen verder leeg maakte. Toen hij hiermee klaar was, glimlachte hij en wees op ons huisnummer terwijl hij zei: 'Okay, Okay, fifty-five'. Hierna stapte hij in de truck en reed weg. Mijn moeder en ik keken elkaar nogmaals stomverbaasd aan en vroegen ons af waar dit kerstgeschenk vandaan kon komen.
Het antwoord kwam pas later bij de thuiskomst van vader. Die was werkzaam op de cokes-batterij van de mijn Emma in Treebeek. Ik heb vader nog nooit zo tevreden zien kijken toen hij ons vertelde, dat de Amerikaan elke dag kolen kwam laden voor huizen waar militairen waren ingekwartierd. Hij was dan ook van mening dat het tijd werd dat 'de jongens', die bij ons logeerden, zich ook te goed konden doen aan een warme kachel. Dat het vetkolen waren, was voor vader van minder belang.
Tot op heden is het mij een raadsel gebleven hoe vader die Amerikaanse militair op de Emma duidelijk heeft kunnen maken waar hij woonde in Oirsbeek. Hij kon volgens mij maar een zin Engels: 'You have cigarette?'
Maar het spreekt voor zich, dat wij de kerstdagen van 1944 en het daaropvolgend Oud en Nieuw met 'onze jongens' hebben gevierd om een heerlijke warme kachel."

Pierre Joosten, Sittard.

Harry Rouvroye uit Elsloo was 16 jaar, toen hij op 23 december 1944, twee dagen voor Kerstmis, op het Stikstofbindingsbedrijf van de Staatsmijnen in Geleen de volgende tekst zag hangen, onder de kop 'Bekendmaking':
'Aan het personeel, dat lichamelijken arbeid verricht, zal worden verstrekt:
a. voor zeer zwaren arbeid: 1 blik makreel van plm. 425 gram, 2 blikken vleesch, elk van plm. 340 gram;
b. voor zwaren arbeid: 1 blik haring van plm. 395 gram, 1 blik vleesch van plm 340 gram;
c. voor het overig personeel dat lichamelijken arbeid verricht: 1 blik haring van plm. 395 gram of 1 blik makreel van plm. 425 gram.
Voor deze verstrekkingen komen in aanmerking zij, die in het tijdvak van 11 t/m 23 december 1944 regelmatig hebben gewerkt. De verstrekking geschiedt volgens de van hogerhand gegeven voorschriften.
Met nadruk wordt erop gewezen dat o.m. zij, die willekeurig verzuimen, geacht worden niet regelmatig te werken.
De uitreiking zal plaats vinden in het tijdvak liggende tusschen Kerstmis en Nieuwjaar. Voor deze verstrekkingen zal in rekening worden gebracht: voor makreel 45 ct. per blik, voor vleesch 60 ct. per blik en voor haring 40 ct. per blik.
Het verschuldigde zal op het loon worden ingehouden.
DE DIRECTIE.
HEERLEN, 23 December 1944.'

DOOR PETER STIEKEMA

De schrale Kerstmis van een verzamelaar

Harry Rouvroye met de in het artikel aangehaalde 'bekendmaking' en enkele andere objecten uit zijn fraaie verzameling.
foto: PETER ROOZEN

Deze 'Bekendmaking', die qua vorm en inhoud nog sterk doet denken aan de 'Bekanntmachungen' van de dan sinds enige maanden verdreven Duitse bezetter, is nu een van de vele juweeltjes uit de buitengewone verzameling van Harry Rouvroye, 66 jaar en inmiddels met pensioen, na 44 dienstjaren bij DSM. Daar werd hij uiteindelijk, via jaren van zelfstudie, senior mechanical engineer op het Constructiebureau.
Als scholier liep Rouvroye, zoon van de toenmalige veldwachter van Elsloo, in de oorlogsjaren door de velden op zoek naar door Engelse toestellen gedropt propagandamateriaal. Het Duitse equivalent kon hij op het gemeentehuis, waar hij woonde, gemakkelijk bemachtigen. Zo had hij tegen het einde van de oorlog al een hele verzameling, die zich de laatste vijftig jaar gestadig uitbreidde tot een werkelijk reusachtige hoeveelheid. Hiermee is nu bijna de hele bovenverdieping van zijn huis volgestouwd. Van noodrantsoenen, patroonhulzen, onscherpe (hand)granaten, uniformen, sigaretten (Amateurs, Saffiaantjes) munten, postzegels tot alle mogelijke documenten en foto's. Alleen al van het uit de lucht schieten door de Duitsers van acht Vliegende Forten boven westelijk Zuid-Limburg op 14 oktober 1943 heeft hij ongeveer tienduizend microfiches uit internationale archieven in zijn bezit.

Na het eindexamen ambachtsschool ging Harry Rouvroye bij de stikstofbindingsfabriek in Geleen werken. Zes dagen per week reisde hij per trein van de halte De Punt in Elsloo, die nu niet meer bestaat, naar station Lutterade. Vervolgens liep hij naar de fabriek, een wandeling van een half uur. Onder de Duitse bezetting werkte hij daar 56 uur per week, maar na de bevrijding werd dat teruggebracht tot 48 uur. Rouvroye weet nog precies hoeveel hij verdiende, zoals hij zich nog zoveel gebeurtenissen uit die tijd tot in detail herinnert: 24 cent per uur, 10,52 gulden per week, waar je overigens vrijwel niets voor kon kopen. Een pond boter deed destijds zestig gulden op de zwarte markt.
„Die eerste periode na de bevrijding was een harde, zware tijd," zegt de rijzige inwoner van Elsloo in zijn woonkamer. Tegen de muur een grote, tot de nok toe gevulde boekenkast met werken over en uit de Tweede Wereldoorlog. Aan de overige wanden schilderijen van Elsloo en omgeving, de streek waar hij is geboren en getogen en zeer aan is verknocht.
„Na de euforie van de bevrijding door de Amerikanen kwamen we weer snel met beide benen op de grond terecht. Het weer was buitengewoon slecht in de herfst van 1944. Er was letterlijk gebrek aan alles. Onze fietsen waren door de Duitsers meegenomen. Er reden geen bussen, we mochten ons niet buiten een straal van vijf kilometer rond onze woonplaatsen begeven, tenzij met speciale toestemming. Je moet niet vergeten dat de Duitsers net boven Susteren lagen; dat we regelmatig onder vuur werden genomen door artillerie en vliegtuigen en dat de geallieerden bang waren voor spionage. Vandaar die maatregel. Het voedselgebrek was nog het ergste, want de calorische waarde van ons dagelijks menu, dat we via bonkaarten moesten vergaren – alles was tot in 1950 op de bon – was vastgesteld op 1200". (Een getal dat nu wel wordt aangehouden voor mensen die snel en veel willen afvallen. P.S.)

„We gingen er niet aan dood, maar vet werden we er evenmin van. Doordat we afgesneden waren van de rest van 'Holland', kwam er van die kant geen aanvoer meer van graan, vlees, boter, toch al heel schaarse artikelen. Vooral de mensen in steden als Maastricht en Heerlen leden echt gebrek. Hier in Elsloo, op het platteland, kon je vaak nog wel wat regelen om het karige menu aan te vullen. Je hield kippen of fokte konijnen, die op gezette tijden in de pan verdwenen, maar in de steden had je dat allemaal niet. Op de mijnen werd toen regelmatig gestaakt tegen dat grote voedselgebrek. Gelukkig hielpen de Amerikanen ons enorm."
In die maanden bracht het Amerikaanse leger ongeveer 22.000 ton voedsel binnen voor de 400.000 hongerende, bevrijde Zuidlimburgers, stelt Rouvroye. Hij kan het weten, want hij heeft er alle mogelijke militaire archieven op nageslagen. Niet alleen die van Freiburg en Koblenz, maar ook in Londen en, met hulp van bekenden in de VS.
Met verzamelen van knipsels begon Harry Rouvroye al vroeg, toen hij een jaar of tien was. De onlangs overleden meester Jansen, een in Elsloo en omgeving zeer geliefde onderwijzer, bracht hem belangstelling voor geschiedenis bij. Op tienjarige leeftijd raakte hij onder de indruk van de berichten over de Spaanse burgeroorlog ('in het Limburgs Dagblad, dat lees ik al zestig jaar') en de jonge veldwachterszoon, die boven het gemeentehuis (nu bibliotheek) in Elsloo woonde begon die artikelen te verzamelen.

Nadat de Duitsers in de vroege ochtend van 10 mei 1940 waren binnen gevallen en de kazematten aan de andere kant van het Julianakanaal met precies 12 schoten buiten gevecht waren gesteld ('drie schoten van een 37-mm-kanon op de Maasberg, 9 schoten van een kanon achter de Julianastraat, die de Duitsers trouwens spoedig daarna omdoopten in Kerkstraat'), kreeg zijn vader een dag later opdracht de achtergebleven munitie op te ruimen. Rouvroye was er als de kippen bij om zich meester te maken van patroon- en granaathulzen en onscherp gemaakte handgranaten. Een dode en een zwaargewonde leverde die strijd aan het Julianakanaal aan Nederlandse kant op.
Aan het begin van de oorlog, in de meidagen van 1940, stal hij van een in een wei aan de Dorpsstraat geparkeerde Duitse auto ook het object dat hem nu nog heel na aan het hart ligt: een stafkaart met de complete aanvalsroute.
De familie Rouvroye zat in de daarop volgende jaren in het verzet. Harry deed koeriersdiensten en vervoerde berichten in zijn sokken. Voor de familie van een veldwachter in die tijd geen eenvoudige zaak, temeer daar Elsloo in de oorlog een NSB-burgemeester kreeg.
Maar volgens Rouvroye heeft die NSB'er geen vlieg kwaad gedaan. Op een dag betrapte hij de veldwachter, terwijl deze naar de BBC luisterde. Daarop zei de NSB-burgemeester: „Maar veldwachter, wat doet u nou?", waarop Rouvroye sr. antwoordde: „Kom maar binnen en luister mee, want het gaat ook om jouw toekomst. Ik verwacht dat je hier je mond overhoudt..." En daar hield de NSB'er zich aan, die ook niets deed om de Duitsers de zeker 75 tot honderd onderduikers, onder wie enkele joden, in handen te spelen. Want zoveel personen zaten in het kleine Elsloo (toen 3000 inwoners) ondergedoken.

Toen de Duitsers vlak voor Kerstmis '44 hun Ardennenoffensief startten, heerste bij veel Limburgers grote angst. Het gezin Rouvroye had de koffers klaarstaan om richting België te vluchten. Boven Susteren stonden vier Duitse divisies gereed om naar Luik door te stoten, als de Duitsers die stad vanuit de Ardennen hadden kunnen bereiken. Zover kwam het gelukkig niet, maar Kerstmis '44 werd zo wel een bange en vooral ook karige Kerst. Daar konden de extra-rantsoenen van de mijnen niets aan veranderen.
Maar voor verzamelaars van allerlei materiaal uit en over de oorlog was het een fantastische tijd. Dat blijkt wel uit de collectie van Harry Rouvroye. Hij hoopt dat deze in de toekomst bijeenblijft en kan worden tentoongesteld. In het voorjaar heeft hij daarover een gesprek met burgemeester Meijer van Stein. Recent is een deel van de verzameling ('nog geen vijf procent') met veel succes geëxposeerd boven de bibliotheek van Elsloo.

Ook benut Rouvroye zijn kennis voor het geven van geschiedenislessen op school, houdt hij lezingen en is hij een actief lid van de Heemkundevereniging, die het roemrijke verleden van Elsloo tracht te ontsluieren. Eigenlijk wil hij zijn ervaringen en kennis nog eens te boek stellen. „Maar daar ben ik een beetje bang voor. Dan is het afgelopen, dan is alles gecatologiseerd en is mijn werk gedaan." Daarom stelt hij het schrijven nog maar even uit!

VS-rantsoenen hielden Zuid-Limburg in leven

Het bevrijde deel van Limburg was voor de voedselvoorziening voor een groot deel afhankelijk van wat ter plaatse verkrijgbaar was. Er heerste voedselschaarste en het door de overheid via het distributiesysteem bepaalde dagelijks menu leverde niet meer dan 1200 calorieën op. Het Amerikaanse leger zorgde voor een welkome extra-aanvoer in de periode tussen 16 september 1944 en 29 juli 1945, zo ontdekte Elsloonaar Harry Rouvroye in de archieven. In totaal kwam 22.000 ton aan Army-voedsel Limburg binnen.
Tussen 16 september en 15 december 1944 kreeg Zuid-Limburg 1500 ton uit de Amerikaanse voorraden toegewezen. Van 15 december 1944 tot 12 januari 1945 stokte de aanvoer in verband met het Ardennenoffensief, maar vanaf 12 januari kwam de levering weer op gang, hetgeen tot 23 februari 3600 ton kostbaar voedsel betekende. Van 23 februari tot 23 maart kon de US Army evenmin leveren in verband met de offensieven aan Roer en Rijn, maar van 23 maart tot 29 juli kwam maar liefst 16000 ton Limburg in.
Harry Rouvroye kwam er via archiefonderzoek eveneens achter waar die leveranties uit bestonden en ook nu is hij zeer gedetailleerd in z'n weergave: zeep 315 ton; zout 110 ton; lucifers 145.200 dozen; meel 10.000 ton. Vlees en vleeswaren 1500 ton; margarine 160 ton; vet 1200 ton; chocolade 450 ton; soeppoeder 550 ton; koffie 450 ton; peulvruchten 2500 ton; biscuit 330 ton; melk en melkpoeder 360 ton; suiker 1200 ton; vis 60 ton.
Voor het overige bestond de aanvoer uit allerlei soorten fruit in blik, jam, kip, puddingpoeder, ketchup, asperges, azijn, limonadepoeder, geconcentreerde sauzen, snoep, peper, eipoeder, tomaten, pindakaas, macaroni, aardappelen en andere – voor de Limburgers exotische – produkten. Deze werden vooral verdeeld over de ziekenhuizen in het bevrijde Limburg.
Uit het bezette Duitse grensgebied werden in die tijd overigens ook al de nodige voedingsmiddelen 'ingevoerd' – een eufemisme voor weggehaald –, uiteraard in overleg met de geallieerden. Zo kregen de voedseldistributeurs de beschikking over 135 paarden, 1062 stuks rundvee, 247 varkens, 153 schapen, 80 geiten en 20 kippen. Verder 1300 ton voederbieten, 100 ton aardappelen, 123 ton koolrabi, 60 ton suikerbieten en enkele tonnen haver, gerst en tarwe.
Ondanks deze enorme aanvoer was er een gebrek aan voedsel, zodat het aantal calorieën per persoon per dag tot de lente van 1945 beperkt bleef.

Krentenboterham

„Op 10 november 1944 werden mijn broer en ik, samen met duizenden Schiedammers en Rotterdammers door de Duitse bezetter als slavenarbeiders naar Duitsland gevoerd. Na een treinreis van vijf dagen in een veewagon kwamen we verpauperd aan in een barakkenkamp in Bendingbortel, een dorp in de buurt van Hannover. Wij werden te werkgesteld om de gebombardeerde spoorwegen te herstellen.
Door een in de buurt in een groot landhuis wonende Duitse baron van oudere leeftijd werden wij uitgenodigd om de kerstnacht bij hem te vieren. In de kapel van het landhuis werd de mis opgedragen. Daarna werd de groep, bestaande uit plusminus 50 personen, in de grote antieke eetzaal ontvangen. Daar zaten wij op mooie stoelen aan lange tafels, elk met een bord voor ons, waar één krentenboterham op lag.
Het was zes weken geleden dat we het laatste stukje oorlogszeep hadden gezien, om van onze kleding maar te zwijgen. Die kerstnacht met een boterham in zo'n mooie zaal met 50 vagebonden aan tafel zal ik nooit vergeten."

Leo Vermeulen, Kerkrade

Vlegeltanks

„Op een dag ratelde door de Mauritslaan een hele colonne tanks, die gestationeerd werden op het schoolplein. De geallieerde militairen dienden ergens ingekwartierd te worden en zo kwamen Eddy en David bij ons.
Aanvankelijk bleven ze steeds op de logeerkamer, als hun dienst voorbij was.
Maar hieraan werd door opa en tante Maria snel een einde gemaakt en sindsdien zaten zij 's avonds bij ons in de huiskamer.
Het duurde een hele poos voordat Eddy ons (de kinderen) duidelijk had gemaakt dat hij de 'driver' was van de tank. Wisten wij veel hoe een tank bestuurd werd? Zij probeerden ons Engels te leren. Ze lagen dan onder de tafel van het lachen om ons Angelsaksisch gebrabbel. Wij van onze kant lagen in een deuk als zij moesten voorlezen uit de 'Limburgse Koerier'.
Rond de kersttijd (ik denk een of twee dagen voor Kerstmis) gingen twee militairen langs de deuren in de Mauritslaan met een toch wel verdomd grote kalkoen. De vraag was of een huisvrouw bereid was die voor hen te braden, want hun kooktoestellen waren daar niet geschikt voor. Oma heeft toen gezorgd dat de kerstkalkoen werd klaargemaakt.
Toen de soldaten rond zeven uur 's avonds hun kerstdiner kwamen ophalen zat opa, net terug van de mijn, te eten. Het rook heerlijk. De soldaten sneden spontaan een hele poot af en legden die op het bord van opa die zich dat buitenkansje niet liet ontgaan.
Die kerstavond wilden Eddy en David op hun logeerkamer blijven, maar daar kwam niets van terecht. Ik kreeg opdracht hen naar de huiskamer te halen. Beneden in de gang stond opa met een blad in de hand met daarop drie tot aan de rand gevulde glaasjes oude klare. Opa, die geen Engels kende, had kennelijk van tante Maria een zin uit het hoofd geleerd. Dit beeld zal ik nooit vergeten. Opa, zelf tijdens Wereld Oorlog I gedurende vier jaar in dienst geweest, stond stram in de houding en zei: 'My friends, I thank you for freedom and I wish you a Merry Christmas and a happy New Year.'
Eddy en David maakten deel uit van een, wat wij noemden, vlegeltankcompagnie. Aan de voorkant van hun tank staken twee stalen balken naar voren, zeg 2,5 meter lang, waartussen een rol gemonteerd was. Aan die rol waren een stuk of tien kettingen vastgemaakt, aan het einde waarvan een stalen bal zat van ongeveer vijftien centimeter doorsnee. Met behulp van die ronddraaiende stalen ballen ruimde de tankcompagnie mijnenvelden op in het Rijnland.
Na enkele weken zo dienst gedraaid te hebben kwamen ze weer naar Geleen. Als wij hun tanks in de Mauritslaan voorbij hoorden denderen, renden wij naar school toe en namen Eddy en David mee naar huis. In de achterkeuken trokken ze dan hun tankoveralls uit, die stijf stonden van de modder. Eerst gingen beide mannen in bad, waarna Lenie (ons dienstmeisje) de overalls in bad legde om de modder er uit te laten weken. Eddy en David waren weer thuis en dronken 's avonds met opa hun oude klare, waarna hen een comfortabel bed wachtte op onze logeerkamer. Met spijt in ons hart zagen wij hen tenslotte voorgoed vertrekken en de hele Mauritslaan stond langs de straat om afscheid te nemen.
We hebben na de algehele bevrijding in 1945 nog enkele jaren met hen gecorrespondeerd, maar aan alles komt een einde. Als ze nu nog leven, moeten ze rond 75 en 80 jaar oud zijn."

M.G.N. Poulsen, Hoensbroek

Op tweede en derde kerstdag 1944 werden even over de grens bij Roermond dertien onderduikers doodgeschoten. De executies werden bekend gemaakt op affiches, waarmee alle mannelijke inwoners van het nog niet bevrijde Roermond werden opgeroepen om zich op 30 december om 16 uur op de Ortskommandantur te melden. Wie aan dit bevel geen gevolg zou geven, zou zonder aanzien des persoons worden doodgeschoten.
In totaal kwamen 2800 mannen uit hun schuilplaatsen tevoorschijn. Te voet werden zij naar Duitsland afgevoerd. Verantwoordelijk voor deportatie en executies was Ulrich Matthaeas, die op 21 juli is overleden. Hij werd 83 jaar.

DOOR JAN VAN LIESHOUT

Met 13 executies bracht Matthaeas 2800 onderduikers in Roermond te voorschijn

Kuuroord in Bad Bevensen

Bad Bevensen is een dorp op de Lüneburgerheide. Gefrequenteerd vanwege zijn geneeskrachtig bron en zijn gezonde lucht. Op 21 juli blies Ulrich Matthaeas in dit kuuroord zijn laatste ademtocht uit. Niet in een van de klinieken, maar in een chique seniorenresidentie'.

Vijftig jaar geleden resideerde Matthaeas in een kelder aan de Nassaustraat in Roermond. Hij had het commando over het bataljon Duitse parachutisten. Niemand mocht hem zonder toestemming naderen. Een lijfwacht waakte over het porselein waarvan hij at en over het glaswerk waaruit hij dronk. Hij was bang dat iemand hem zou vergiftigen.

Ulrich Matthaeas werd op 11 juni 1911 in Hannover geboren. Zijn vader was bouwmeester bij de Koninklijke Pruisische Spoorwegen; onder meer in Gleiwitz, waar zoon Ulrich het gymnasium afmaakte. In 1931 trad hij als journalist in dienst van de Schlesische Zeitung. Ook studeerde hij economie, filosofie en germanistiek.

Zijn belangstelling voor de journalistiek verdween, toen de Duitse kranten werden gelijkgeschakeld. Matthaeas meldde zich bij de Reichswehr en werd ingedeeld bij de luchtdoelartillerie. Na de bezetting van Noorwegen vroeg hij overplaatsing en werd hij ingedeeld bij het 3de Fallschirmjägerregiment. Dat werd op 20 mei 1941 boven Kreta gedropt.

De verliezen waren groot. Vele parachutisten hingen al dood in de bouwen, voordat ze de grond konden bereiken. Anderen verdronken in zee. De Kretenzers sneden ,de tongen, neuzen, oren, vingers en genitaliën af.

Matthaeas, die het commando van zijn zwaargewonde bataljonscommandant had overgenomen, wilde hierop een voorbeeld stellen. In Sternè, op het schiereiland Akrotiri, liet hij alle dorpelingen naar het marktplein drijven. Hij telde telkens de zevende of zeventiende man af en liet hen buiten het dorp blinddoeken en doodschieten. Het IJzeren Kruis Eerste Klas was zijn deel. Bovendien werd hij tot kapitein bevorderd: voldoende perspectief voor een huwelijk met Marlene Levin uit Hausbergen, in de Kreis Minden.

De wittebroodsweken waren nog niet voorbij, toen Matthaeas naar het Oostfront werd gecommandeerd. Eind 1942 had hij het commando over een bataljon parachutisten. Onderweg naar het Middenfront liep een van de treinen in een mijnenveld, dat door partizanen was gelegd. In Donskoj-Krasnowka werd het bataljon omsingeld. Maar Matthaeas slaagde erin om uit te breken.

Achter de Donjets maakte hij andermaal kennis met partizanen. Ze naderden zijn commandopost in Duitse uniformen met Duitse onderscheidingstekens. Slechts tweehonderd van zijn mannen waren er nog over, toen Matthaeas in april 1943 met een partizanenpsychose uit de strijd werd genomen. Vanwege zijn inzet in de Sovjetunie werd hij bevorderd tot majoor.

In Zuid-Frankrijk werd het bataljon opnieuw geformeerd en ondergebracht in de 2.Fallschirmjägerdivisie. Zo kwam hij, na de val en verbanning van Mussolini, in de zomer van 1943, in Italië terecht. In de herfst werd de parachutistendivisie in de Oekraïne ingezet. Ofschoon nog niet geheel hersteld van de malaria die Matthaeas in de heuvels rond Rome had opgelopen, nam hij in januari 1944 het bevel over zijn bataljon weer over. Dat leed zware verliezen. Slechts veertig man waren er nog in leven, toen Matthaeas andermaal met een malaria-aanval in een lazaret werd opgenomen.

Ofschoon artsen in Kitzbühel hem een frontcommando ontraadden, aanvaardde hij toch weer het commando over een bataljon in het regiment dat majoor Friedrich Hübner in de Eifel had opgesteld. Dat werd in september 1944 in aller haast naar België gestuurd om er front te maken naar het Albertkanaal. Maar het bataljon Matthaeas kwam niet verder dan Houthalen.

Oorlogsmisdadiger Ulrich Matthaeas tijdens zijn krijgsgevangenschap

In Kinrooi liet Matthaeas vervolgens twee gedeserteerde SS'ers terechtstellen. Dat gebeurde ook met de Belgen, die hen van burgerkleding hadden voorzien. In Helden-Grashoek joeg hij de familie Wilms-Lemmen de boerderij uit, omdat hij dochter Nel niet mocht 'gebruiken'. Zoon Tinus, die in de schuur was achtergebleven, werd op bevel van Matthaeas doodgeschoten.

Ternauwernood wist het bataljon Matthaeas daarna aan een omsingeling te ontkomen, toen twee Britse legerkorpsen doorstootten naar de Maas. Op de oostelijke oever stond het Duitse Eerste Parachutistenleger van generaal Alfred Schlemm. De sector Roermond-Linne werd het regiment Hübner toegewezen. Het bataljon Matthaeas bezette Roermond, waar de mensen inmiddels in kelders huisden. Matthaeas zelf vestigde zijn commandopost in de goed gestutte en met tapijten belegde kelder van slager Toon Janssen aan de Nassaustraat. Pal naast de huizen, die op 11 november waren plat gebombardeerd.

Omdat razzia's van de Grüne Polizei geen resultaat opleverden, openden Fallschirmjäger de jacht op onderduikers. Een marskramer, die in de nacht van eerste op tweede kerstdag wegens konijnendiefstal van bed was gelicht en zijn hachje wilde redden, wees hen de slaapplaats van de onderduikers die zich schuil hielden in een school voor bijzonder lager onderwijs. Onder een vloer werden tien onderduikers uitgehaald. Zij werden overgebracht naar de textielwinkel van Pieter van Huizen aan de Nassaustraat, waar meer onderduikers waren ingesloten.

Op tweede kerstdag werden veertien van hen samen met een Oekraïnse vrouw voorgeleid aan het standgerecht, dat Matthaeas had ingesteld en zelf voorzat. Onder meer werd de gedaagden verboden wapenbezit ten laste gelegd. Ofschoon dat werd ontkend en corpora delicta ontbraken, werden dertien van hen ter dood veroordeeld. De Oekraïnse en haar minnaar kregen gratie.

De Nassaustraat werd afgezet, toen de terdoodveroordeelden om tien over vijf met schop of pikhouweel naar buiten kwamen. De in Roermond ondergedoken molenaar uit het Duitse Kassel, die bij een vluchtpoging was gewond, werd met paard en kar afgevoerd.
Voorbij het douanekantoor Maalbroek aan de voet van de Elmpterberg sloeg het gezelschap rechts af. Tussen de grenspalen 409 en 410, ongeveer vijfhonderd meter van de grens, op Duits grondgebied, werd een plek van drie bij tweeëneenhalve meter sneeuwvrij gemaakt. Vervolgens moesten de terdoodveroordeelden om beurten hakken en graven. In groepen van drie werden zij doodgeschoten. De volgende dag werd de dertiende terdoodveroordeelde terechtgesteld.

Een golf van ontzetting overspoelde Roermond en Maasniel, toen de affiches met de namen van de geëxecuteerden werden aangeplakt. Alle mannelijke inwoners tussen 16 en 60 jaar werden opgeroepen om zich vóór 30 december, 16 uur te melden op de Ortskammandantur. Wie aan dit bevel geen gevolg zou geven, zou worden doodgeschoten.

In totaal kwamen, op 30 december 1944, 2800 mannen uit hun schuilhoeken tevoorschijn. Bij valavond werden ze in een snerpende sneeuwstorm, in groepen van tweehonderd, afgevoerd. Tegen de morgen bereikten zij de wielerbaan van Dülken. Ze overnachtten in een ontruimde machinefabriek. En op nieuwjaarsdag werden ze in goederenwagons van Viersen naar een doorgangskamp voor dwangarbeiders in Wuppertal gebracht. De vaklieden werden in fabrieken of bij particulieren tewerkgesteld. De overigen moesten puin en sneeuw ruimen.

Na de deportatie van de mannen volgde, medio januari 1945, de evacuatie van vrouwen en kinderen. Te voet trokken zij door de sneeuw naar het Duitse Brüggen, waar in een lege fabriek moest worden gewacht op de trein die hen via Duitsland naar Noord-Nederland zou brengen. Door deze massale uittocht konden slechts weinigen de Amerikanen begroeten, die op 1 maart 1945 Roermond bevrijdden.

Begin mei 1945 keerden de eerste evacués terug. Vraag was waar de dertien onderduikers waren begraven, die op tweede en derde kerstdag 1944 waren terechtgesteld. Vraag was ook of de man nog leefde die verantwoordelijk voor de executie was.

In Dachau kon Matthaeas worden opgespoord. Op 14 februari 1947 haalden Nederlandse marechaussees hem er op. Onderweg werd hij zodanig toegetakeld, dat hij voor dood in de kelder van een villa in Wiesbaden werd achtergelaten. Matthaeas kwam echter weer bij bewustzijn, klom uit het raam en vluchtte in een kolentrein naar het Noorden. Een tandarts in Salzgitter-Lebenstedt, Irmgard Kolodziej, verleende hem onderdak.

In november van datzelfde jaar kwamen Nederlandse rechercheurs hem weer op het spoor. Door de vindingrijkheid van zijn minnares wist Matthaeas opnieuw te ontkomen. Vijf jaar leefde hij onder een valse naam en was hij vertegenwoordiger van een boeken- en tijdschriftenhandel in Wiesbaden. Begin 1952 deed hij onder ware naam aangifte van zijn valse naam. Hij scheidde van Marlene Levin en hertrouwde met Irmgard Kolodziej, van wie hij reeds een kind had.

Omdat Matthaeas het in de boeken- en tijdschriftenhandel niet meer zag zitten, meldde hij zich voor een commando bij de Bundeswehr. Hij werd gekeurd en gezond bevonden. Ook nam hij deel aan de eerste commandantenleergang in Sonthofen en bezocht de tolkenschool in Germersheim.
Vervolgens werd hij adviseur van zijn vroegere regimentscommandant, luitenant-kolonel Hübner. Deze kon zijn ogen niet geloven toen hij door Matthaeas van de trein werd gehaald. Hij klaagde zijn moordzuchtige adviseur aan wegens oorlogsmisdaden op Kreta en in Rusland, met als gevolg dat Matthaeas op nonaktief werd gesteld en zich tegenover justitie moest verantwoorden.

De Zevende Strafkamer van het Landgericht in Bonn concludeerde, op 23 november 1960, dat de executies op Kreta niet als oorlogsmisdaad konden worden aangemerkt. Evenmin kon hij in staat van beschuldiging worden gesteld voor de executie van Russische krijgsgevangenen bij een uitbraak uit een omsingeld dorpje in het Donbekken, aldus het oordeel van de Tweede Vacantie Strafkamer van het Landgericht in Bonn, op 24 augustus 1962. Er waren onvoldoende bewijzen.

Matthaeas werd gerehabiliteerd, maar ging met vervroegd pensioen. Eveneens in 1964 legde zijn vrouw haar praktijk neer. Het echtpaar wilde rust. Die was van korte duur. Eind 1966 werd Matthaeas aangeklaagd door de journalist Wim Wennekens en begin 1972 door de advocaat mr. Theo van 't Grunewold, in beide gevallen voor de executies in Roermond.
Pas op 27 juni 1977 concludeerde de toenmalige officier van justitie in Braunschweig, dr. Sauer, dat Matthaeas voor zijn daden in de Lage Landen volgens Duits strafrecht niet meer kon worden vervolgd.

Mr. jonkheer Lodewijk de Beaufort, de officier van justitie in Amsterdam die in mei 1979 exclusief met de opsporing van oorlogsmisdadigers werd belast, dacht daar anders over. „Voor mij heeft Matthaeas die processen opgevoerd om achteraf zijn wandaden te kunnen legitimeren. Wat hij deed was in strijd met recht en wetten en gewoonten van de oorlog. Hij pleegde daardoor een oorlogsmisdrijf, dat niet verjaart." De Beaufort plaatste Matthaeas daarom op de lijst van nog te berechten oorlogsmisdadigers.

In Nederland liet Matthaeas zich niet meer zien. Ondanks zijn huiver voor de pers ontving hij deze verslaggever op 21 januari 1981 in Salzgitter-Lebenstedt. Het ging niet goed met hem, zo zei hij. Oorlog, mishandelingen en spanningen als gevolg van drie gerechtelijke vooronderzoeken hadden zijn gezondheid ondermijnd. De executies in Roermond kon hij zich 'vaag' herinneren.

„Ik vond het verschrikkelijk wat ik de mensen moest aandoen," verontschuldigde hij zich. „Ik was echter in een situatie terecht gekomen, dat ik geen andere keus had. Herhaaldelijk werd door burgers op mijn soldaten geschoten. Bovendien seinden burgers informatie door naar de Engelsen."

Niet alle vragen konden toen in 1981 worden gesteld. Na tweeëneenhalf uur moest hij zijn hondje uitlaten, dat dertien jaar oud, blind en doof was. Van een vervolggesprek wilde Matthaeas niet meer weten.

In 1993 verhuisde hij naar Bad Bevensen, waar hij in een luxe bejaardenhuis, op 21 juli van dit jaar, zijn laatste ademtocht uitblies. Hij was 83. Mathieuke Sevenich en Jantje Tobben, de jongsten van de dertien die op tweede en derde kerstdag 1944 werden terechtgesteld, werden slechts 16 jaar.

De gelijmde herder

„Van ons huis werden twee kamers maar zelden bewoond. De zogenaamde 'goede' kamer werd alleen gebruikt tijdens kermissen en communiefeesten. En één slaapkamer op de eerste verdieping diende als logeerkamer. Zodoende werd al direct bij het uitbreken van de oorlog, in de meidagen van 1940, een Duitse officier met zijn oppasser bij ons ingekwartierd.
Bij de bevrijding hadden we Amerikaanse officieren 'op bezoek', terwijl soldaten in de weilanden lagen. Het was toen een koude en natte herfst en 's nachts konden we de soldaten in hun tentjes horen hoesten.
Weer later kregen we evacués, een familie uit Kerkrade. Toen ook deze weer vertrokken waren, werd op een donkere winteravond voor kerst op de voordeur geklopt. Vader keek door het raampje en zag een zwaar bewapende Amerikaanse soldaat. Hij dacht aan inkwartiering in verband met het Ardennenoffensief en nodigde de soldaat uit om binnen te komen. Deze weigerde echter en ging zelfs uit het flauwe schijnsel van de ganglamp staan. Daarna zei hij wat in gebrekkig Engels. Vader sprak hem vervolgens in het Duits aan en toen bleek de soldaat die taal perfect te beheersen. Hij vroeg onder andere de weg naar Aken. Hierna verdween hij even onverwachts als hij gekomen was in de stille donkere straat.
Wij vonden het maar vreemd. Een goed bewapende Amerikaanse soldaat te voet en helemaal alleen. Wij dachten aan een gedeserteerde Amerikaanse militair, maar die zou niet naar Aken gaan. Of misschien een ontvluchte Duitse soldaat uit een Amerikaans krijgsgevangenkamp, die tijdens de Weinachten in Der Heimat wilde zijn. Maar die zou niet zo bewapend zijn. Enkele dagen later hoorden we dat Duitse soldaten vermomd als Amerikaanse militairen achter de geallieerde linies waren gedropt, de zogenaamde weerwolfcommando's.
Vlak voor kerst kregen we toch nog inkwartiering van Engelse soldaten. Zij waren niet zo goedgeefs als de Amerikanen, maar we vonden het toch fijn met hen het kerstfeest te vieren. Op een avond zaten we dan ook gezellig met de soldaten rond de kerststal in de kleine woonkamer. Op een gegeven ogenblik liet een van de soldaten bij het bewonderen van de kerststal een herder op de grond vallen. Die brak, wat de soldaat heel erg vond.
Maar wij troostten hem door de herder weer zo goed als mogelijk te lijmen. Tot onze spijt moesten de Engelsen nog de volgende dag vertrekken vanwege het Ardennenoffensief. De gelijmde herder staat nog steeds in de kerststal en doet ons al 50 jaar denken aan die Engelse soldaat van Kerstmis 1944."

J.A. Blezer, Klimmen

Weg papa, weg boom

„Kerstmis 1944 kan ik mij nog goed herinneren. Papa werkte in de mijn en we waren zo arm als een luis. Mam moest de touwtjes aan elkaar knopen. Iedere dag stond ze kleren te wassen, zodat we er de volgende dag weer netjes uitzagen. Ik heb toen schoenen gekregen van háár schoenenbon, want ze ging toch nooit weg. Mijn zusjes kregen een pop die ze zelf gemaakt had van stof.
Op een avond kwam Pap met een kerstboom thuis, hij was prachtig. Papa zou hem gaan opzetten. Hij was er bijna mee klaar - alleen de kaarsjes moesten er nog in - toen er werd aangebeld. En wie stond er? Juist, de politie. Papa had de boom namelijk gepikt in het bos. Weg papa en weg boom!
Maar het is toch nog goed gekomen. Met een procesverbaal. Pap weer thuis, maar...geen boom. Dat was Kerstmis 1944."

Mevr. C. Jansen, Heerlen.

Kerstkindje

„Ja, Kerst '44 was heel bijzonder. Ik woonde in Roermond en was 15 jaar. Onze stad lag in de frontlinie en wij leefden al wekenlang in de kelder. Ook woonde bij ons een jong stel in, omdat ze nog geen eigen huis hadden. Die dag was er ontzettend geknetter van granaatvuur en tegen negen uur 's avonds gingen weer eens de sirenes voor luchtalarm. Mijn moeder begon de rozenkrans te bidden, maar ik kroop de kelder uit en ging op straat kijken naar de lichtkogels die in de lucht hingen. De hemel was één grote kerstboom. Toen ik weer terugkwam in de kelder, hoorde ik een baby huilen. Hoe kon dat nou! Wij hadden geen kleintjes meer, onze jongste was zes jaar. Mijn moeder zei dat het kerstkindje bij ons was geboren! Het jonge stel dat bij ons inwoonde was vader en moeder geworden! Wist ik veel? Ik geloofde nog in de ooievaar. Vader had een fles bessewijn bewaard voor de bevrijding, maar die hebben we die avond met z'n allen leeggedronken op de gezondheid en een goede toekomst van de baby. Een toekomst zonder oorlog en geweld. Voor mij was dat de mooiste kerstnacht met een echt kerstkindje!"

J. Berbers-Houx, Brunssum.

'Een sobere, maar bijzondere kerst. Het feestmaal bestond uit ons eigen konijn. Aan de overkant van de tafel zat een slanke, blonde 'Tommy'. Een Engelse bevrijder die bij ons zijn 20ste verjaardag had gevierd. Hij zei bijna niks en voelde zich niet op zijn gemak. Geen kerst thuis in Engeland en zijn kameraad Bill moest uitgerekend deze nacht de wacht houden bij het afweergeschut in Holtum. Volgens mij was deze 'Tommy' eenzaam' schreef de 70-jarige Anny Maassen uit Born over kerst'44 aan onze krant. Nu vertelt de eveneens 70-jarige Londenaar Harry Mangham: „Het was gezellig bij de familie Maassen. Overal hingen takken en in de hoek stond een kleine kerstboom. Het eten was natuurlijk heel anders dan dat van de veldkeuken die ik gewend was."

'Met een kusje op mijn wang vertrok hij na de kerst'

DOOR KATJA KREUKELS

„Het is inmiddels Kerstmis 1994 en dezelfde 'Tommy' zit al 34 jaar bij ons aan tafel. Maar niet meer eenzaam en verdrietig, maar als middelpunt van zijn eigen gezin. En als we op kerstnacht na de nachtmis allemaal samen aan de traditionele koffietafel zitten en wij elkaar met een kus 'Happy Christmas' wensen, denken we alletwee vol weemoed terug aan die halve eeuw geleden. Toen waren we pas 20 en hadden we geen idee dat we ooit bij elkaar terug zouden komen". Het zal duidelijk zijn dat oorlogsbruid Anny Mangham-Maassen het helemaal niet erg vindt om terug te kijken naar de laatste maanden van de Tweede Wereldoorlog.

De koffie en de bonbons in huize Mangham in Born staan klaar. Harry rent druk heen en weer. Hij is vandaag gastheer. Anny moet bijkomen van een heupoperatie die ze net heeft ondergaan. Steeds weer wiebelt ze op en neer in haar stoel. Stilzitten vindt ze maar niks.

„6 december 1944, precies een half jaar na D-day en drie maanden na onze bevrijding, kwamen de Engelsen. De Amerikanen vertrokken," herinnert Anny zich precies. „Wij woonden vrij afgelegen aan de Sluisweg in Born, want mijn vader was toendertijd sluiswachter. We hadden gelukkig niet veel last van de Duitsers."

„Het was een gezellige tijd. Alles kon. Bij ons thuis was het altijd zoete inval. 's Avonds zaten de keuken en de kamer vol met soldaten. Vertellen, grappen en lachen. Tot er weer die stilte viel, als de groep weg moest naar het front. Die bewuste 6 december ontmoette ik mijn 'Tommy'. Hij speelde piano en kon zingen als George Formby."

Harry neemt een bonbon. „Eigenlijk is het allemaal begonnen met een leugen. Mijn kameraad Bill en ik waren op zoek naar een vers eitje. We hadden genoeg van het 'poederedren' dat we in dienst kregen. We belden eerst bij de buren aan, maar die spraken geen Engels. Toen we bij de familie Maassen langsgingen, deden we net of dat eitje voor een zieke vriend van ons was. Maar helaas, ze hadden geen kippen. Diezelfde avond hebben we daar wel gegeten."

Het was geen liefde op het eerste gezicht, maar na een vriendschappelijke correspondentie van dertien jaar en een verkering van drie jaar werd het afscheid nemen steeds moeilijker. 34 jaar geleden zijn ze in het huwelijksbootje gestapt.

Anny: „Na nieuwjaar ging hij weg. Er zat alweer een nieuwe groep van negen soldaten in de kamer, toen we afscheid namen. Met een vriendschappelijk kusje op mijn wang en de belofte 'na de oorlog kom ik nog eens terug' vertrok hij. In het begin heb ik alleen met zijn vriend Bill geschreven. Maar Bill sneuvelde vlak voor het einde van de oorlog. Voor de ogen van 'Tommy' ontplofte de vrachtwagen waar hij in zat bij een luchtaanval aan de Elbe.Ik vond dat zo erg voor 'Tommy'. Bill was zijn steun en toeverlaat. Toen heb ik hem een briefje geschreven om mijn medeleven te uiten. Het begin van een lange vriendschap."

Oorlogspaar Anny en Harry Mangham-Maassen denken met liefde terug aan hun kerst '44. Foto: PETER ROOZEN

Twee weken later was het vrede. „Voor ons brak een heerlijke tijd aan", gaat Anny verder. „Met twaalf jongens en drie meisjes vormden we een echte uitgaansclub. We leerden elkaar dansen en gingen naar de bevrijdingsfeesten. Mijn correspondentie ging gewoon door. Eerst kreeg ik brieven uit Duitsland, daarna uit Engeland en later zelfs uit Birma."

„Toen was mijn diensttijd voorbij," komt Harry er even tussendoor. „Afzwaaien, wennen aan het burgerleven en een baan zoeken."

In juni 1957 komt Harry voorgoed naar Nederland. Een hele omschakeling. „Born is een bloempot vergeleken bij London. Ik moest echt wennen. Vooral de taal was in het begin een probleem. Ik kon alleen maar 'dankuwel' en 'aljeblieft' zeggen. En al die dialecten maakten het nog moeilijker."

Kerst in Engeland is ook een stuk uitbundiger dan in Born. Een soort carnaval, volgens Harry. Toch mist hij het niet. Hij viert Kerstmis net zo lief in intieme kring samen met Anny en de drie kinderen en hun partners.

Kerst '94 wordt echter een stuk rustiger. Anny: „Waarschijnlijk vieren we het dit jaar alleen met ons tweeën. Maar dat is geen probleem, want Harry is een echte keukenprins. En we houden toch al niet zo van al die toeters en bellen. We kaarten wat en ik koop een lekkere taart. We zullen het samen best gezellig hebben."

Muzikaal kruisbeeld

„Het eerste kerstfeest na de bevrijding herinner ik me als de dag van gisteren. Ik was zeven jaar. Bij ons thuis waren zes Engelse soldaten ingekwartierd. Ze sliepen in de voorkamer op de grond in legerslaapzakken. In de achterkamer en keuken leefden wij met z'n vijven. Mijn moeder kookte dikwijls een pan stamppot extra en dan kwamen de soldaten ook bij ons zitten.

De avond voor Kerst had ze hen ook uitgenodigd. We zaten met elf mensen in onze huiskamer. De soldaten lieten een paar foto's zien van thuis. Ik zag weemoed in hun blikken. Mijn moeder en zus hadden de kerstboom en kerststal opgezet. De kachel brandde en zelfgebakken lekkernijen werden uit de kelder gehaald. Er was chocolademelk en surrogaatkoffie.

Opeens ging mijn vader op een stoel staan en nam een kruisbeeld achter bol glas van de muur af. Hij pakte een sleuteltje uit zijn zak, draaide het kruisbeeld op en hing het weer tegen de muur. Na een paar seconden klonk het 'Stille nacht, heilige nacht', door de kamer. Duidelijk en warm. Iedereen werd stil. De sfeer was heel intiem, bijna 'hemels'. De soldaten staarden naar het kruisbeeld. Daarna keken ze elkaar aan en toen mijn moeder. Spontaan stonden ze op, omhelsden haar en wensten haar een gelukkig kerstfeest. 's Morgens om vier uur gingen we met het hele gezin en een paar soldaten te voet naar de nachtmis. Er lag een dik pak sneeuw. De kerk was zó vol dat we moesten staan. Maar ik was o zo trots dat we soldaten bij ons hadden.

Na de oorlog toen ze weer naar Engeland vertrokken waren, hielden ze nog briefcontact met ons. Eén keer kwamen heel onverwacht twee van hen ons bezoeken. Ze herinnerden ons nog aan Kerstmis 1944. En ze vroegen of mijn vader het kruisbeeld nog eens wilde opdraaien. Die kerstmis van toén heeft een diepe indruk op mij achtergelaten."

L. Dagniaux-Waulthers, Geleen.

Kerstvarkens

„Zoals gebruikelijk in de oorlogsjaren werden her en der varkens vetgemest om iets tussen de boterham en bij de warme maaltijd te hebben wat op vlees leek. Dat vetmesten werd wel in het geheim gedaan, want het was verboden. Dus moesten we klein beginnen, met biggetjes.

In het voorjaar van 1944 leenden we een bolderwagen bij Wierts op Ten Esschen. Daarna ging het richting Wijnandsrade naar mijn tante, die van die kleine schreeuwlelijke varkentjes had. Wij noemden ze toen 'bagge'. Wij waren flinke bengels met onze acht en negen jaar.

Nadat we met onze aanwinst veilig in Hoensbroek-station waren aangekomen, werd deze thuis schreeuwende in de stal gezet met stro dat bij boer Sillekens in een zak was gehaald. Iedere week moesten we de stal uitmesten, want varkens maken me een troep. Je 'hoorde' hem zelfs groeien in de stal. Zo'n 15 tot 20 kilo per week. Dat kwam door het uitstekende voedsel, dat hij kreeg voorgescholeld. Natuurlijk met zelf gezeumerde granen en gemalen in de molen van Peters.

In de aanloop naar de kerst van 1944 waren wij in het zuidelijkste stukje Nederland al bevrijd. Voor ons in Hoensbroek-station gebeurde dat op 18 september. We hoorden de tanks die dag uit Weustenrade de berg op ronken. Een paar dagen eerder was mevrouw Jansen nog dodelijk getroffen door een granaat die insloeg in haar huis in Ten Esschen.

De bevrijders werden ingekwartierd in Hoensbroek-station, waar veel scholen, een klooster en een patronaat stonden. Maar er was nog plaats te weinig, dus werden ook gezinnen ingeschakeld. Wij hadden op een gegeven moment twaalf Amerikaanse militairen in ons huis. Voor ons was dat natuurlijk heel eind.

Het varken was inmiddels al over de honderd kilo, maar kreeg toen vlekken over zijn strakke vette lichaam. Mijn vader zei toen: 'Dat ziet er niet zo goed uit.' Omdat hij stiekem werd vetgemest, kon er geen veearts bij gehaald worden.

Hij vrat niks meer en had ook koorts. Hij leek wel een Brabants kacheltje, zo heet. Toen ons varken uiteindelijk stierf, moest mijn moeder die hem zo goed te eten had gegeven, vreselijk huilen.

Daar lag hij dan onze koteletten-boy. Maar wat nu? Waar moesten wij met deze kolos naar toe? Toen wij in bed lagen, heeft mijn vader een schop gepakt en een gat gegraven in de tuin. Daar werd het kadaver in gedeponeerd. Noch de twaalf Amerikanen, noch iemand anders van ons gezin van twee meisjes en vier jongens hadden er iets van gemerkt. Zo werd ons dus net voor de kerst menig kilo vlees ontnomen. En geld om ander vlees te kopen was er niet. Maar we zijn toch groot geworden."

J. Sijstermans, Voerendaal.

Amerikaanse kalkoen voor Nic. Pleijers

Op tweede kerstdag 1944 houdt Nic. Pleijers uit Mechelen de wacht bij de kolenmijn Sint Anna in het Duitse Kohlscheid. De jonge stoottroeper staat naast een Amerikaanse soldaat. Pleijers schrijft aan onze krant: 'Uit het schemerdonker kwam een mijnwerker ons tegemoet. Hij begroette ons met de woorden 'Fröhlige Weihnachten'. De Amerikaan vroeg wat de man bedoelde. Zijn antwoord was duidelijk. 'Shut up. Christmas is not for soldiers, only for civilians'.' Een middag later at Pleijers voor het eerst in zijn leven kalkoen.

DOOR EMILE HOLLMAN

Nic. Pleijers was een kappersgezel van zeventien jaar oud, toen de oorlog uitbrak. Nadat zijn baas in 1941 aan het werk was gezet in Aken, verhuisde hij naar de mijn Wilhelmina. Later dook hij onder, omdat de Duitsers in zijn woonplaats mannen ronselden om in Nijswiller loopgraven te maken. De bevrijding kwam op 23 september 1944. Pleijers hielp mee populieren over de Geul te leggen, opdat de Amerikanen niet in hun opmars gestuit zouden worden door de aan flarden geschoten bruggen.

Hij herinnert zich de zeven Duitse soldaten die zich bij de boerderij van Jerome ophielden. „De moffen gingen te voet naar huis. Eigenlijk had ik wel medelijden met ze. Ze besefte dat ze verloren hadden. Mijn moeder heeft ze nog een kop koffie aangeboden."

Vijf van hen sneuvelden en hun lijken werden tegenover het kruis op de Hillishagerweg, op de Glukoel, gelegd. Een bezienswaardigheid van allure. De lijken werden beroofd van alles wat voor souvenir door kon gaan, tot sigarepeuken toe. Ze werden begraven, toen ze begonnen te rieken. Veel later werden ze weer opgegraven. Ook Pleijers ging kijken. „Ik had vrede met die lijken. Ik dacht: Ze kunnen nu niks meer doen."

Daar waar anderen de wonden konden likken en langzaam met de heropbouw van hun leven begonnen, kreeg de oorlog voor Pleijers een vervolg. Hij tekende, evenals zijn broer, als 'lang-verband stoottroeper' en zou dus tot 5 mei 1945 meeschuiven met het front. Veel vragen heeft de Mechelaar zich indertijd niet gesteld. Hij weet nu nog heel goed dat er maar één reden was voor dat lang-verband: iets om handen hebben.

Nic. Pleijers kreeg een Amerikaans uniform aangemeten en na een korte opleiding werd hij eind 1944 naar Duitsland gestuurd om met enkele Limburgse kornuiten de bewaking van een benzine- en voedseldepot bij een veldhospitaal op zich te nemen. Dat was ongeveer tien kilometer achter het front bij Julich.

Het 'dat deed je gewoon' is niet van de lucht als Nic. Pleijers vertelt over die tijd. Maar als zijn adem voor de eerste keer is gestokt en zijn gezicht voor de eerste keer wit is geschoten, hangt er een spanning in de lucht die je kunt vergelijken met die voor een onweersbui.

Nic. Pleijers met een oorlogssouvenir uit het Duitse mijngebied. Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

In die dagen hing in het Duitse grensgebied ook een ronduit naargeestige sfeer. De sporen van de bombardementen trof je overal aan. Mensen hadden hun huizen verlaten of kwamen nauwelijks buiten de deur. Pleijers en zijn makkers werden op tal van plaatsen ingezet als bewakers. Bij Venlo, in Viersen, in Mönchengladbach, in Kohlscheid.

Het meest opvallende is wel dat deze jongens van niets wisten. Ze hadden geen idee hoe het Derde Rijk werd ontmanteld. Ze gehoorzaamden trouw de bevelen van de Amerikanen, maar wisten nooit waarheen ze op weg waren. Ze stelden geen vragen. En zelfs thuis, op verlof, beantwoordde Pleijers vragen met de grootst mogelijke vaagheid: „Het rommelt daar een beetje."

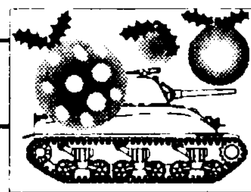
Soms trok Pleijers na een dag of wat verlof in zijn eentje terug richting front. Langs wegen waar dode paarden lagen te rotten, door gebieden die bij tankslagen plat waren geschoten, waar hij omgevallen keukenwagens van de nazi's lang de weg zag liggen en op een huis stootte, dat verwoest was door een neergestort vliegtuig.

Op kerstavond 1944 zaten tien stoottroepers, waaronder Pleijers, en tien Amerikanen rond een kerstboom in Kohlscheid. In de boom hingen enkele soldatenkistjes en zaklantaarns. Het was de taak van de twintig militairen om Duitse gevangenen te bewaken. „We zongen Jingle Bells met de Amerikanen. Met een van hen moest ik wacht gaan lopen, toen die mijnwerker op ons af kwam. De volgende dag zaten we met zijn allen in een hoekje aan tafel.' De kerstkalkoen was uit Amerika overgevlogen."

Opeens kwam het bevel op te breken en te vertrekken richting Ardennen. Halverwege werden de Limburgers uit het konvooi gehaald om in Heinsberg een mijn te bewaken. En alweer: vragen werden niet gesteld.

„Het front lag ver en de bevolking keerde langzaam terug. In het mijnwerkersdorp dat we moesten bewaken, was veel platgegooid, maar de mijn werkte nog. Wij moesten verdachte personen naar hun papieren vragen. Onze wapens hebben we gelukkig nooit hoeven te gebruiken. Een keer werd er vanuit een huis op ons geschoten. Bij de razzia die daarop volgde, vond ik een nazivlag die ik later mee naar huis heb genomen. Mijn moeder knipte de rode stof rond het hakenkruis weg en maakte er een tafelkleedje van. Het hakenkruis heb ik nog."

Na de oorlog keerde Pleijers nog vaak terug naar dat gebied. Liefst 57 maal trad hij met een revue-act op in de buurt van Aken. Hij speelde Dorus, een pastoor en ...Hitler. Totdat ooit de spanning hoog opliep door toedoen van een aantal neonazi's in de zaal. Bij Nic. Pleijers hoef je niet te zoeken naar frappante verbanden of dubbelde bodems. „Je deed het gewoon."

'Rond twaalf uur loeiden de sirenes. Slaperig en suf werden we uit onze bedden gehaald en vluchtten wij de kelders in. (...) Nauwelijks een kwartier beneden of de hel brak los. Een gefluit, een gegier, een gekraak, een gerinkeldekinkel, een oorverdovend lawaai - alsof de wereld verging.' Mia Adams-Timmermans schrijft in haar brief aan het LD over kerst 1944 alsof het gisteren was. In het toen al bevrijde Sittard bracht zij de kerstnacht onder de grond door. Beschermd tegen de granaat, die een stuk van de bovenverdieping van haar huis wegsloeg.
Die kerstnacht van 1944 heeft diepe indruk gemaakt op het toen dertienjarige kind. 'Ongelofelijk. Òf ik me Kerstmis van '44 nog herinner!?!', begint Mia Adams-Timmermans haar brief.

'Het was alsof de wereld verging'

DOOR MARIËTTE STUIJTS

„Toen ik jullie oproep las om je eigen kerstverhaal te vertellen, kwam alles weer boven. Ik zag de hele film voor me en ben meteen gaan zitten schrijven," vertelt de nu 63-jarige Mia Adams-Timmermans. Ze woont tegenwoordig in Munstergeleen. Het huis waarin de familie Adams die hachelijke kerstnacht beleefde, staat er nog steeds, haar ouders zijn er tot aan hun dood in blijven wonen.
Het is een groot herenhuis aan de Rijksweg, waaraan Mia Adams warme herinneringen bewaart. Tot die kerstnacht was het een veilige haven voor het grote gezin.
„'s Avonds zaten we met zijn allen in de woonkeuken, om de houtkachel. We maalden zelf koren, waarvan moeder brood bakte. De oudste meisjes stopten sokken. Ondanks de oorlog hadden we het goed."
Het was een beschutte omgeving, waarin de ouders (vader als hoofd van de lanbouwschool, moeder als onbezoldigd vroedvrouw) probeerden het gewone leven zoveel mogelijk te laten doorgaan. De kinderen gingen naar school, hadden te eten en pasten zich gemakkelijk aan de uitzonderlijke omstandigheden aan.
„Bij kennissen in Neer speelde ik met Duitsers, die daar hun paarden hadden gestald. Later zaten er onderduikers en met hen deed ik ook vaak een spelletje. Dat was toen allemaal heel normaal." Voor de gewone Duitse soldaten die ze tijdens de bevrijding naar huis zag vluchten, voelde ze medelijden. Maar toen een week daarna SS'ers werden opgepakt, rende ze daar joelend achteraan.

Natuurlijk was Mia Adams-Timmermans ook wel eens bang in de oorlogsjaren. „Ik wist dat mijn vader een radio onder het bed had verstopt en maakte me daar zorgen om."
Diezelfde vader weigerde ook om het portret van koningin Wilhelmina uit de hal te verwijderen. Zijn dochter vertelt het met zichtbare trots: „Als er Duitsers aan de deur kwamen, draaide hij snel het portret om. Op de achterkant stond een foto van ons, zijn dertien kinderen. Door die te laten zien, heeft hij heel wat keren inkwartiering kunnen voorkomen."
Ook de bevrijding van Sittard, op 18 september 1944, staat haar nog helder voor de geest. Logisch, ze legde toen bijna zelf het loodje. Ze schrijft: 'Mamma stuurde mij naar de boer om melk te halen. Met een grote, witte geëmailleerde melkkan, waar de nodige liters ingingen, stak ik de Rijksweg over. Nauwelijks bij de boer aangekomen, brak er kanongebulder los. De kogels vlogen over me heen. Er kwamen

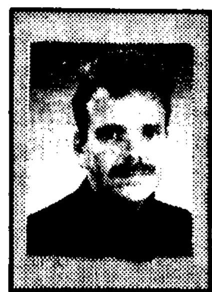

Mia Adams-Timmermans, voor het ouderlijk huis in Sittard, waar de granaten in de kerstnacht van 1944 insloegen. Foto: PETER ROOZEN

Duitse soldaten de hoek om rennen, met het geweer in de aanslag. Ze beten me bars toe: Dummes Fraulein, machen sie sich aus den Weg!'
„Als kind ken je geen gevaar." Er waren andere dingen die meer indruk maakten. Een meisje uit de klas dat werd doodgedrukt toen de bevrijders op de markt werden ingehaald. Vrouwen die voor het stadhuis werden kaalgeschoren omdat ze met de vijand hadden geheuld. „Dat vond ik zó erg, dat beeld liet me niet los."
Maar na de bevrijding kwam Sittard pas echt onder vuur te liggen. De geallieerde troepen trokken niet verder. Het gezin Adams bracht geregeld gedeelten van de nacht op strozakken in de kelder door. „De meeste mensen sliepen in die tijd elke nacht in de kelder, maar dat vond mijn vader niks. Wij werden alleen bij 'hoge nood' uit ons bed getrommeld om naar de kelder te vluchten."

Zo ook in de kerstnacht van 1944. Echt bang waren ze niet, ze waren inmiddels aan het nachtelijk granaatvuur gewend geraakt. Totdat het huis met een oorverdovende klap werd geraakt en op zijn grondvesten schudde. 'Mijn moeder bad zo goed en zo kwaad als 't ging de rozenkrans voor en wij antwoorden met bevende stemmetjes,' schrijft Mia Adams-Timmermans in haar brief. Dat het gebed niets met kerst te maken had, moge duidelijk zijn.
Toen de sirenes het sein 'veilig' gaven – „een lange hoge toon" –, gingen de ouders en oudste kinderen voorzichtig naar boven om poolshoogte te nemen. De ravage was niet te overzien, door de klap waren alle ruiten gesneuveld. Op de bovenverdieping bleken de buitenmuren van een slaapkamer te zijn verdwenen. Van de houten bedden waar normaal drie van de meisjes in sliepen, waren alleen nog maar brokstukken en splinters over.
Het werd een donkere kerst voor de familie Adams. Letterlijk, zonder daglicht, want vader spijkerde samen met een buurman alle ramen dicht. Het hele gezin moest glas vegen en puin ruimen.
„Elke kerst denk ik daar weer aan terug. Zeker nu we het zelf zo goed hebben." Wat ze die kerst gegeten hebben, weet Mia Adams-Timmermans niet meer. Het zal haar ook eigenlijk worst wezen. „Ik weet alleen nog maar dat we heel dankbaar waren, dat we het er allemaal heelhuids vanaf hadden gebracht."

'En dan krijgen we toch nog een beetje Kerstmis. Op klompschoenen, en met een geleende jas aan sta ik tijdens de nachtmis achter in de kerk in Neeritter. Ik ben 16 jaar en ik kan niet beseffen waarom dit alles nodig is, deze vreselijke tijd. We weten niet of het eigen huis nog heel is. En waar zijn onze broers die naar Duitsland gedeporteerd zijn?'
Dat schrijft To Crijns-Franssen over Kerstmis 1944. Samen met haar familie is ze moeten vluchten uit haar geboortedorp Beegden. Eerst naar Horn, later - als de situatie ook daar te precair wordt - naar Neeritter. „Nu komen die beelden weer bovendrijven. Dit mag nooit meer gebeuren."

'Nooit meer voelde ik zoveel saamhorigheid'

DOOR JOS FRUSCH

To Crijns-Fransen woont met haar man heerlijk rustig aan de rand van Horn. Uitzicht op de dijken langs de Maas. En op het huis, naast het hare, waar ze in november 1944 zo gastvrij onderdak kreeg. Ze kan haar gedachten nauwelijks bijbenen als ze over de oorlogsjaren vertelt. Over de gevaarlijke situatie in Beegden, vlak bij het kanaal Wessem-Nederweert, waar Duitsers en geallieerden slag leverden. En over de evacuatie: „We namen mee wat we mee konden nemen. Het paard, wat huisraad, de kinderwagen. Als ik de beelden uit voormalig Joegoslavië zie, dan denk ik: zo liepen wij ook."
Samen met een gezin uit Wessem kwamen de Janssens terecht bij een familie in Horn. Met z'n negentienen in één huis. Eten was er genoeg, ruimte des te minder. En geen zeep. „Ik zat na korte tijd helemaal onder de uitslag", vertelt To Crijns. En ze schrijft in haar brief aan het LD: 'Duitsers beginnen te vluchten, de Engelsen zitten hen blijkbaar dicht op de hielen. Soms blijft een groep bij ons in de schuur slapen. Ze zijn doodop. Als we de volgende morgen wakker worden, zijn ze weer weg.'

Wanneer de bombardementen medio november erger worden, moet het gezin Janssen opnieuw vluchten. Eerst terug naar Beegden, waar ze slapen in de bierkelder van de brouwerij, met de kleren aan, op stro en wat dekens. To herinnert zich de grote potten oranjekleurige thee en het Amerikaans brood, die ze van de Engelsen kregen. „Dat was feest." Vijftig jaar na dato kan ze er nog van genieten.
Maar het feest duurt niet lang. Als de granaten inslaan op het pad naar de schuilkelder, moeten ze van de Orde Dienst opnieuw vertrekken. Ditmaal naar het veilige Neeritter. Ze schrijft: 'Dus gaan we weer op pad. We trekken recht door de hei richting Napoleonsweg. Plotseling doet het paard geen stap meer. Het is blijkbaar niet meer gewend om te trekken. Gelukkig komt een boer voorbij met paard en wagen. Het paard spant hij voor onze kar en vervolgt gaat het weer, met het hele zootje te voet verder.'
Bijna vijftig jaar later doen we de tocht nog eens over. Maar dan in de auto. En niet over de hei, want die is inmiddels veranderd in een enorme watermassa - de grindgaten. To Crijns beschrijft de route precies, weet welke huizen er stonden, waar ze van Engelse soldaten chocolade en thee kregen, in welk schuurtje ze moesten schuilen voor inslaande granaten, waar de Duitse tanks stonden opgesteld.
Bij het ouderlijk huis in Beegden, tegenwoordig bewoond door een van haar broers, volgt een uitgebreide tussenstop. „Ik ben over dat binnenplaatsje daar geslopen," wijst ze door een raampje in de schuur, „om drie verstopte revolvers op te halen. Daarmee wilde mijn broer en andere onderduikers de molens in Horn verdedigen. Hier zaten de Duitsers. Als ze me betrapt hadden, zouden ze me tegen de muur hebben gezet."

To Crijns-Franssen in de Heilige Lambertus-kerk van Neeritter, waar zij ondergedoken zat. Foto: JEROEN KUIT

Het tochtje, waar het gezin vijftig jaar geleden een hele dag over deed, eindigt nu na een half uurtje bij de kerk van Neeritter. In de buurt ligt het huis, waar To Crijns lag ingekwartierd. „We sliepen onder de pannen daar, voor het eerst na een half jaar. Een heel gekke gewaarwording. In de verte hoorden we het geschut, de hele nacht. Even verderop, daar op die hoek, lag de boerderij waar ik ging werken. Je deed dat gewoon. Elkaar helpen was vanzelfsprekend in die dagen."
Ze schrijft: 'Het gezin waar ik ben, telt 12 kinderen. De moeder ligt nog langdurig in het kinderbed. De winter van 1944 is niet mis. Voor de waterput buiten op het erf ligt ijs. Mijn handen zijn kapot van het koude water.'
Van Kerstmis 1944 kan ze zich – behalve de nachtmis – niet zo veel meer herinneren. „Je had niet het idee dat het feest was. Iedereen zat in spanning. En overal waren er militairen en tanks. Het waren gewoon heel onzekere dagen. Maar die mis was iets fantastisch. Ik heb zelden zoveel saamhorigheid meegemaakt. Het hele dorp was één gemeenschap. Dat gevoel van één zijn heb ik daarna nooit meer gehad."

To Crijns valt even stil. Ze ziet haar denken. Even later vervolgt ze haar verhaal: „Vorig jaar Kerstmis stond het water hier in de kamer zó hoog." Ze wijst naar de vijfde rij stenen. „Een doffe ellende. Maar er was niemand die je hielp. De gemeente niet, de dorpsgenoten niet. Je voelde je van God en iedereen verlaten. Dat was in de oorlog beslist niet zo. We zijn ook vorig jaar naar de nachtmis geweest. Iedereen wenste elkaar Zalig Kerstfeest en ging snel naar huis om te eten. We voelden ons echt alleen. Dat gevoel heb ik in de kerstnacht van 1944 niet gehad."

Kersthaantje

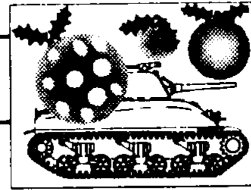
„December 1944 was voor mij, als dertienjarige in Treebeek, een chaotische tijd. Op 17 december werd vlak bij ons huis aan de Wijenweg (tegenwoordig Trichterweg) een stuk luchtdoelgeschut ingegraven. De bezetting hiervan (11 man) werd bij ons ingekwartierd. Dag en nacht sjouwden 'onze soldaten' door het huis. Ze sliepen op de zolder, kookten in de keuken (mijn moeder moest vragen of ze er ook even in mocht) en in hun vrije tijd zaten ze in de huiskamer bij de haard brieven te schrijven, te kaarten of gewoon wat te praten, meestal over thuis.
Wij mochten ons in die dagen niet begeven naar plaatsen buiten een straal van vijf kilometer van onze woonplaats. En omdat Treebeek niet volstond met kerstbomen, hadden we er dus geen. Geen nood, de soldaten haalden een boom in Duitsland en namen meteen ook de kerstversiering mee. Ook kerstballen met de tekst, 'Frohe Weihnachten'. Ze zetten zelf de boom op, tuigden hem op en versierden in een moeite de hele kamer.
Op eerste kerstdag werd in de kamer, bij de boom en onder de slingers, door een legerpredikant een kerstdienst gehouden. Ook mijn ouders en ikzelf waren daar bij aanwezig. Van de preek kan ik mij niets meer herinneren, maar wel van de kerstliedjes, 'Holy Night' en 'Noël Noël, Born Is The King Of Israël'.
Het kerstdiner was een verhaal apart. Wij hadden thuis nog maar één haantje, te weinig dus voor onze elf gasten. En hun militaire rantsoenen waren ook niet bepaald geweldig. Een van de soldaten was echter van zijn vak poelier en binnen vijf minuten was onze haan panklaar. 'Versierd' met de rantsoenen, spruitjes, rode kool en aardappelen (uit eigen tuin) leverde dit alles toch een – gezien de omstandigheden – heerlijk kerstdiner op. Er was zelfs pudding met bessesap.
Oud en Nieuw, een week later, stond geheel in het teken van het Ardennenoffensief. Een paar flessen whisky zorgde ervoor dat de moed er in bleef. Het werd een luidruchtige jaarwisseling. Hoewel ze behoorlijk bewerkt waren, zagen onze jongens op 1 januari toch kans om een verdwaalde Focke Wulf uit de lucht te schieten. De soldaten zijn nog tot 17 januari gebleven. Er is geen jaar voorbij gegaan dat ik niet aan deze kerstdagen heb gedacht en ik kan mij niet voorstellen dat zij dit kerstfeest '44 vergeten zijn.

W. Aarts, Puth.

De mysterieuze Amerikaan

„In december 1944 waren er bij ons thuis in Brunssum zo'n vijftien Engelse soldaten en twee officieren ingekwartierd. Vader had daarvoor de werkplaats geschikt gemaakt en voor de officieren had moeder de logeerkamer ingericht. Verder waren er, naast ons gezin van negen personen, nog twee onderduikers uit de bezettingstijd.
In de loop van die maand meldde zich een Amerikaanse sergeant (voornaam Glenn), die om onderdak vroeg. Nou, die kon er ook nog wel bij. Hij kreeg de badkamer, waar een bed werd geplaatst. Daarmee was het huis met 29 personen echt vol!
Eten was geen probleem, omdat de Engelsen voor aanvullend voedsel zorgden. Maar die Amerikaan had alleen maar een geweer en verder niks. Hij was heel gesloten en angstig, kwam niet buiten en bleef continu in zijn badkamer.
Vlak voor Kerstmis vroegen we hem of hij soms mee wilde naar de nachtmis, ofschoon we wisten dat hij niet katholiek was. Daar voelde hij wel voor, mits het dan donker was. En zo geschiedde.
Rond die tijd begonnen de Duitsers met het Ardennen-offensief. Honderden geallieerde tanks kwamen uit Duitsland terug en onze Engelse soldaten trokken ook weg. Maar de Amerikaan bleef en werd steeds nerveuzer. Wat was toch met hem aan de hand?
Na lang op hem inpraten kwam de aap uit de mouw. Hij voelde zich een deserteur en was dus bij ons ondergedoken. Hij had in een zogenaamd eenmanspütje aan het front in Duitsland gezeten. Plotseling kwam een Duitse tank over hem heen. Tussen de twee rupsbanden door kon hij nog net op tijd zijn hoofd intrekken. Dat was zijn redding geweest. Daarna was hij in grote paniek gevlucht en kwam 'toevallig' bij ons terecht.
Wij hebben hem weten te overtuigen dat hij zich met dat verhaal moest melden bij de Amerikaanse autoriteiten. Met knikkende knieën heeft hij dat gedaan. Toen hij terugkwam om zijn geweer op te halen was hij een heel ander mens. Vrolijk en opgewekt nam hij dankbaar afscheid en vertrok. Hij was wel zijn sergeantsstrepen kwijt. Jammer genoeg hebben wij nooit meer iets van hem gehoord!"

D. Knibbeler, Heerlen.

Geen plaats in herberg voor zwangere vrouw van NSB'er

Volgens Lucas 2,7 baarde Maria haar zoon in een stal, omdat er in de herberg geen plaats voor haar was. Evenmin was er, in december 1944, in het Oostvlaamse Steenhuize-Wijnhuize plaats voor de vrouw van een NSB'er uit de Betuwe. Een Limburger voorkwam dat zij haar kind in een stal moest baren. Het 'kerstkindje' is inmiddels 'oma' en ziet binnenkort Sara.

DOOR JAN VAN LIESHOUT

Frits Hovens, met op de achtergrond het café 'De Pollepel' in het Vlaamse Steenhuize-Wijnhuize.

Lull heet het gehucht tussen Venray en Oostrum. Frits Hovens en Wies Lücker trouwden er, in april 1942, bij een weduwe van negen kinderen in. Frits, in 1918 in Belfeld geboren en in Tegelen getogen, had zijn vrouw in militaire dienst leren kennen. Wies was de dochter van een schoorsteenbouwer in het Utrechtse IJsselstein.

Frits zat tijdens de oorlog op het distributiekantoor in Venray, waar hij eerder beambte van het RK Werkliedenverbond was geweest. Die bond was leeg gebloed, nadat de Nederlandse bisschoppen het lidmaatschap hadden verboden, omdat de bond een NSB-commissaris had gekregen.

Wies was in verwachting van haar tweede kind, toen Venray in de frontlinie kwam te liggen. Honderden evacués uit ontruimde Maasdorpen hadden er een veilig heenkomen gezocht. Tenminste, dat dachten ze. Want tot tweemaal toe werd Venray gebombardeerd. Bij het tweede bombardement, op 14 oktober 1944, vielen meer dan tweehonderd doden.

Eerst op 18 oktober werd Venray bevrijd. Omdat alle gevechtshandelingen moesten worden opgeschort vanwege de strijd om de monding van de Schelde, maakten een Britse en Amerikaanse tankdivisie front van Maashees tot Wessem.

Lull bleef bezet door de Duitsers, die op 29 oktober de evacuatie gelastten. De familie Hovens vond onderdak in Wanssum, dat een maand later door Britten werd bevrijd.

Met militaire voertuigen werden evacués naar Liessel gebracht, waar ze in een barakkenkamp werden ontluisd. In het veemgebouw van Philips in Eindhoven werden zij toegevoegd aan de evacués uit de Betuwe.

„Omdat Brabant vol zat, de beste plaatsen bezet waren, Wies in verwachting was en wij niet terecht konden bij onze ouders in bezet gebied, heb ik me aangemeld voor evacuatie naar België," borstelt Hovens zijn herinneringen op. Hij was 'transportleider' van het konvooi, dat op 4 december 1944 in Steenhuize-Wijnhuize aankwam, een dorpje in Oost-Vlaanderen dat toen ongeveer 1800 inwoners telde.

Landbouw was er de voornaamste bron van bestaan. Boeren verbouwden granen, bieten en cichorei, waarvan peekoffie werd gemaakt. Peekoffiefabrikant Jos van Oudenhoven was tevens burgemeester van Steenhuize-Wijnhuize, dat ook nog een cichoreikoffiebranderijtje had.

Een andere bron van inkomsten was het hout. Canadassen en knotwilgen gedijden goed in de leemgronden. Bomen werden gezaagd op de houtzagerij van René Saelens. Hij was een oom van Oscar Saelens, de kastelein van café 'De Pollepel', bij wie de familie Hovens onderdak vond.

Een van de best beklante estaminets was dat van Joseph Gaublomme, tegenover de kerk. Het was het inzetlokaal van duivenmaatschappij 'De Toekomst'. Ook de burgemeester was er lid van. Hij maakte korte metten met de kleppers die na een wedvlucht niet binnen wilden. Hij nam zijn flobert en schoot ze van het dak.

In smeuïg Vlaams verwelkomde burgemeester Van Oudenhoven de 'Ollanders'. Hovens: „Het comité van ontvangst had alles keurig geregeld. Er was echter onvoldoende rekening gehouden met de grote gezinnen. Om ze bijeen te houden werden huizen van gevluchte 'zwarten' (nazi's) gevorderd. Een probleem was ook de plaatsing van de vrouw van een NSB'er uit Elst. Op de heenweg was voor haar gewaarschuwd. Mensen uit de Betuwe moesten haar niet."

In feite ging het om Nel Loozekoot-Frentz. Haar man was fruitteler op een hofstede aan de Zeeg, een kanaaltje tussen Elst, Slijk-Ewijk en Valburg. Veel fruit werd opgekocht door Wilhelm Costermans uit Elst, die ook Jan Loozekoot tot de 'nieuwe orde' had overgehaald.

Na de bevrijding was Loozekoot opgepakt. Zijn vrouw was inmiddels in verwachting van haar zesde kind. De oudste dochter bleef bij familie achter. Overige kinderen gingen met Nel mee naar België.

De zonen werden ondergebracht bij Agnes en Petrus van de Wiele aan de Leugenstraat in Steenhuize-Wijnhuize; de dochters en de moeder bij Fons en Marie Tuypens aan de Leugenstraat in Sint-Lievens-Esse; broer en zus. De boerderijen lagen ver achteraf.

De familie Loozekoot bleef in haar geheel vallen onder de distributiedienst van Steenhuize-Wijnhuize. Het bureau lag aan de Eikestraat tegenover het zeventiende-eeuwse kasteel, dat door een gefortuneerde Fransman werd bewoond. Behalve Frits Hovens werd een douanier uit Heteren aan de 'ravitaillering' toegevoegd.

Nederlanders kregen dezelfde rantsoenen als de Belgen. Bonkaarten kwamen van Geraardsbergen, waar het centraal comité voor de naar België geëvacueerde Nederlanders kantoor hield. Het had de zorg over meer dan tienduizend Nederlanders, die over 24 gemeenten waren verspreid.

In Geraardsbergen moest ook het kostgeld worden afgehaald. Het bedroeg dertig frank per persoon per dag en vijf frank per persoon per dag voor de huisvesting. Voor een gezin met twee kinderen kwam dit overeen met het inkomen van een mijnwerker in de Borinage.

Het geld voor de evacués in Steenhuize-Wijnhuize haalde veldwachter Hubert de Turck. Hij had de revolver op zak als hij met de tram naar Geraardsbergen ging.

De Turck, inmiddels 85: „Het was niet zonder risico. Ik kreeg tientallen briefkes van duizend mee. Zelf verdiende ik nog geen duizend frank per maand. Ik was dan ook blij als ik alles had afgedragen en alles in de brandkast zat."

Een oorlam van moed versmaadde de champetter niet. Hij had een spraakmakende functie. 's Zondags na de hoogmis riep hij op de trappen van de veertiende-eeuwse Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk gemeentelijke mededelingen af.

Herder van deze Vlamingen was een Waal. Pastoor Armand Cambier was in 1871 in Cuesmes geboren. Volgens Hovens 'een groot man met lang wit haar, die zo uit een boek van Ernest Claes zou kunnen zijn gestapt'. 'Een brave man,' oordelen ouderen in Steenhuize-Wijnhuize. Hij gaf alles weg; was ook de drijvende kracht achter de inzameling van huisraad voor de evacués.

In preken was pastoor Cambier niet zo'n ster. Hij viel nogal eens in herhaling. Met Kerstmis vergeleek hij de evacuatie van de Hollanders met de vlucht van de Heilige Familie naar Egypte. De Herodes in 1944 heette echter Hitler, die in de Ardennen een nieuw offensief was begonnen. Aanvalsdoel was de haven van Antwerpen, dat met vliegende bommen werd bestookt.

Hovens: „De krant stond er vol van. Ook op de radio werd er druk over gesproken. Het waren bange dagen, maar ook mooie met veel sneeuw."

Vanwege de strenge winter moest er flink worden gestookt. Van de kasteelvrouwe in Steenhuize-Wijnhuize mochten de Hollanders tien canadassen kappen. Slechts weinigen voelden zich geroepen. Hun talent als houthakker was ook gering. Hun eerste boom viel op de electrische bedrading, waardoor Steenhuize-Wijnhuize een dag of wat zonder stroom zat. De overige bomen werden vakkundiger geveld. Door de mannen van de houtzagerij.

Medio februari kwam Fons Tuypens uit Sint-Lievens-Esse, buiten adem, op het distributiekantoor aankloppen. Het kind van madame Loozekoot was op komst. Afspraak was dat zij in het ziekenhuis van Geraardsbergen zou bevallen. Maar bakker Prudent Dericks weigerde haar te rijden. Hij had de enige auto in het dorp. Hollanders hadden de bakker tegen de vrouw opgezet.

Hovens nam het voor haar op. „In de brandkast had ik lastgevingen van de procureur des Konings zien liggen. Met een van die formulieren vorderde ik de auto van de bakker. Onder de lastgeving plaatste ik de stempel met de handtekening van de burgemeester. Daarmee ging ik naar het bureau van de Rijkswacht, die assistentie verleende. Chrit Reijntjes, die in Meerlo-Wanssum een taxibedrijf had en met broer en zus op de pastorie van Steenhuize-Wijnhuize zat, zou de auto rijden. Zover liet Prudent Dericks het echter niet komen. De bakker reed de auto zelf."

In arren moede had Fons Tuypens inmiddels zijn os voor de slede gespannen, waarop Nel Loozekoot naar de harde weg werd gereden. Met de bakkerswagen werd ze overgebracht naar het ziekenhuis in Geraardsbergen, waar ze op 20 februari 1945 beviel van een welgeschapen dochter. Bij het doopsel kreeg zij de namen Maria Hendrika. De doopplechtigheid vond plaats in het parochiezaaltje in Steenhuize-Wijnhuize, waar de protestanten kerkten.

Dominee Voorsteegh uit Driel, die de doop had verricht, sprak de pastoor van Steenhuize-Wijnhuize over de hardvochtige houding van de Hollanders. In zijn zondagspreek bracht pastoor Cambier hen in herinnering dat er voor Maria geen plaats in de herberg was, waardoor zij haar zoon in een stal moest baren. Drie koningen brachten het kind goud, wierook en mirre. De pastoor hoopte dat de Hollanders het kind van de vrouw, voor wie in Steenhuize-Wijnhuize ook geen plaats was, even vorstelijk zouden bedenken. Bakker Derickx moest in de daarop volgende dagen verschillende pakjes naar Geraardsbergen brengen.

Het 'kerstkindje' was nogal schreierig. Het ergerde Marie Tuypens, ofschoon zij een vurige vereerster van Onze-Lieve-Vrouw-ter-Schrei was, wier nabijgelegen kapelletje zij schoonhield.

Maar het ergerde Nel Loozekoot eveneens dat Marie Tuypens haar dochter Alie opsloot, als ze lastig was en dat ze Corrie alle zware werk liet doen. Ze was pas vijftien. Wanneer Corrie de kelder moest kuisen, moest ze fluiten; opdat ze nergens kon aanzitten. De suiker bewaarde Marie in een dichtgetimmerde kist.

Ten einde raad nam Nel Loozekoot haar intrek bij Marie en Hennie Vink, een melkrijder uit Valburg, aan wie in Wijnhuize een arbeidershuisje was toegewezen. Daar kon Corrie weer met haar nichtjes ballen.

„Na anderhalve maand," aldus Corrie, „kwam het bericht dat Nederland was bevrijd. We hebben die dag zo gehost en gesprongen, dat ik mijn armband verloor. Ik had die van papa had gekregen, omdat ik in de kersentijd zes weken lang achter de spreeuwen had gejaagd."

De terugkeer in de 'bloedende' Betuwe was een deceptie. Familie had de hofstede aan de Zeeg betrokken. Nel Loozekoot kon met Ria bij haar ouders in Valburg terecht. De andere kinderen werden elders ondergebracht. Geknakt keerde Jan Loozekoot terug. In 1950 stierf hij, 54 jaar jong.

„Over zijn verleden heeft papa nooit met ons gesproken," zegt in Bemmel Ria Loozekoot. „Al die verhalen over België heb ik van mijn zus moeten horen. Corrie moest ook 's nachts het wiegje schommelen, omdat ik nogal krijserig was."

Pas in 1969 was Ria Loozekoot voor het eerst in haar geboorteplaats terug om er een uittreksel uit het geboorteregister te halen. Want ze ging trouwen. Uit dit huwelijk werden twee zonen en twee dochters geboren, van wie een inmiddels moeder is. Op 20 februari ziet 'oma' Sara. En op 5 mei ziet de zoon van Wies en Frits Hovens uit Venray, die in 1945 als laatste Hollander in en rond Geraardsbergen werd geboren, Abraham.

Kerstboom

„Het was Kerstmis 1944, de eerste na de oorlog en de eerste zonder vader, die niet meer zou terugkeren. Mam moest hard werken voor een beetje geld. Toch zou en moest er een kerstboom in ons huis komen. Alleen, de bomen waren te duur.

Toen kwam ik op het idee om naar de markt in Heerlen te gaan. Daar was alles immers goedkoper. Zo gezegd, zo gedaan. Mam gaf ons twee gulden mee. Vol goede moed vertrokken mijn zusje (12), mijn nichtje (11) en ik (11) onder het zingen van alle kerstliedjes die we kenden, te voet richting Heerlen.

Om zeker te zijn daar ook aan te komen volgden we de tramrails. Na meer dan een uur lopen arriveerden we trots op de Heerlense markt. Opgewekt begonnen we met het sorteren en verplaatsen van diverse bomen. Beurtelings werd er een rechtop gezet en door ons met kennersblik gekeurd. Maar geen boom was ons goed genoeg.

Dat ging een tijdje zo door, totdat er opeens een meneer met zo'n raar kistje op z'n buik op ons toestapte. Die vroeg wie van ons de baas was. Stralend wees ik op mijn zusje, zij was immers de oudste. 'Met hoevelen zijn jullie?' vroeg hij streng. 'Met z'n drieën' riep mijn zusje spontaan. 'Dat is dan drie maal vijftig cent', zei deze man, waarop mijn zusje hem prompt moeders twee gulden gaf. Ze kreeg twee kwartjes terug en alle drie kregen we een bonnetje à vijftig cent.

Niets vermoedend gingen we verder met selecteren en na lange tijd vonden we onze droomboom. Braaf stapten we op de marktkoopman af, die ons echter voor gek verklaarde met onze twee kwartjes en geen interesse had in onze bonnetjes.

Daar stonden we dan. Het huilen nader dan het lachen. Blijkbaar uit medelijden vond hij na lang, heel lang zoeken, toch nog een boom. Nou ja boom? Die konden we meenemen voor twee kwartjes.

Ons bleef niets anders over dan met dit aftands geval teleurgesteld richting Spekholzerheide te gaan. Met deze voor ons veel te zware boom zochten wij de tramrails weer op.

Terwijl wij zwoegden en ploeterden veranderden onze kerstliedjes meer en meer in gevloek en getier. En zo bereikten we de top van de Heesberg, waar een groepje mensen ons tegemoet kwam. Een man vroeg me wat wij daar voortsleepten. 'Een kerstboom meneer' kreunde ik. 'Nee knul', zei hij, 'dat is geen kersboom, dat is een zuivere nieuwsjaarsboom.' En slap van de lach ging dit gezelschap verder, ons met de moed in onze versleten schoenen achterlatend.

Het begon reeds donker te worden toen we doodop aankwamen. Mam schrok zich rot bij het zien van onze boom. Het was niet meer dan een flinke stam met links en rechts iets wat op dennetakken leek. Misschien dacht ze eerst nog zo van: die schatjes, ze hebben zeker een goedkopere gekocht om zo nog geld over te houden voor de kerst.

Maar na het aanhoren van ons verhaal barstte ze in snikken uit. Wij huilden met haar mee. Dat huilen werd nog erger toen bleek dat wij, niets vermoedend, anderhalve gulden hadden betaald aan de marktmeester voor het mogen verkopen van kerstbomen. Wisten wij veel.

De minst lelijke takken uit deze boom stonden met Kerstmis opgesmukt in een paraplubak in onze kamer, met de piek op de hoogste tak. En toen de kaarsjes brandden en van een 78-toerenplaat het Stille Nacht klonk, wist ik dat ik deze kerst '44 mijn verdere leven nooit meer zou vergeten."

Hans Golembiewski, Kerkrade.

Geweerlopen

„Met een aantal familieleden en bekenden waren we ondergedoken in een kelder van een bijgebouw van een grote boerderij vlakbij Sint Odiliënberg. De mannen durfden niet meer de straat op te gaan, uit vrees te worden opgepakt door de Duitse bezetters. Wel knielden we soms met schemerdonker bij het kapelletje op het nabijgelegen bospad.

Met Kerstmis 1944 kwam de boodschap van mijn vader, die politieman was en wèl nog op straat mocht: 'Vannacht kunnen 22 mannen en grotere jongens door de Duitse linies naar bevrijd gebied.'

Om beurten vertrokken we, met een volle plunjezak op de rug. Maar toen, opeens: een gewapende patrouille van twee Duitse militairen per fiets! Dan helpt geen moederlief, geen goede raad en ook geen dapperheid. Ook geen wegrennen of bibberen van angst. De soldaten hoorden mijn 'Guten Abend', terwijl ik in hun geweerlopen keek en passeerden me gewoon. Maar wat is gewóón in oorlogstijd? Ik keek niet om en hoopte alleen maar, dat ik niet in de rug zou worden geschoten. Nee dus. De oversteek van de Maas naar Beegden verliep feilloos en we werden opgevangen door de Engelse bevrijders.

Deze week wandelde ik precies 50 jaar na die oversteek naar bevrijd gebied nog eens over het bospaadje bij die grote boerderij in Sint Odiliënberg. Maar nu kon ik rustig en zonder enig gevaar op het bankje van 't kapelletje neerknielen voor een welgemeend dankgebed."

Toon Nieskens, Linne.

Kerstmis 1944 was voor miljoenen Duitsers die in het oosten van het Reich woonden -in het huidige Polen dus- het laatste grote feest dat ze in hun 'Heimat' hebben kunnen vieren. Twee weken later begon de Russische opmars die miljoenen mensen uit hun steden, dorpen en van hun landgoederen verdreef. Het is een tragedie die door de Nazi-gruwelen is overschaduwd, maar die aan honderdduizenden mensen het leven heeft gekost. Baron Wolfram von Strachwitz was elf jaar toen het drama begon. Hij overleefde, dankzij 'waanzinnig veel geluk' en een moeder 'die het ongelooflijke presteerde'.

DOOR PETER VAN NUIJSENBURG

Baron Wolfram Freiherr von Strachwitz nu, toen elf jaar oud. Foto: GPD

Kerstfeest '44 in Silezië

„Het was de eerste kerst sinds het uitbreken van de oorlog dat ook mijn vader thuis was. Hij was generaal van de 87ste infanteriedivisie. Hij was gewond geraakt in Rusland en moest in het ziekenhuis van Breslau behandeld worden. Hij liep heel slecht, had krukken nodig. Maar voor ons, de kinderen, was het fantastisch dat hij er was. Dat hadden we vijf jaar niet meegemaakt. Het zou ook het laatste kerstfeest zijn dat we met het hele gezin hebben gevierd."

Wolfram Freiherr von Strachwitz was in december 1944 elf jaar. Hij woonde met zijn ouders, een oudere broer en twee zussen op het landgoed Bruschewitz, een idylle in Silezië, niet ver van Breslau. Bruschewitz was al bijna duizend jaar in het bezit van de familie. Het was het middelpunt van een bestaan dat nog gedrenkt was in feodalisme.

De familie en haar werknemers leefden zoals de generaties voor hem hadden geleefd: van de landbouw, bosbouw, viskwekerij en de jacht. Het was een leven waarin de natuur de regelmaat bepaalde, die ook in het laatste oorlogsjaar nauwelijks werd verstoord.

„Het was in december '44 heel rustig in Silezië. De streek was eigenlijk de schuilkelder van het land. Het lag buiten het bereik van de geallieerde bommenwerpers en dáárom waren honderdduizenden vluchtelingen uit het Rijnland hier naar toe getrokken. Bij ons op het landgoed waren ook ongeveer twintig Franse krijgsgevangenen tewerkgesteld."

„Er was ook geen sprake van paniek of angst. Het Russische leger lag bij de rivier de Weichsel en was zijn grote offensief nog niet begonnen. Iedereen ging er van uit dat het front het zou houden. Niemand hield er rekening mee dat twee weken later de hel zou losbreken."

Een lange stoet Duitse vluchtelingen, weg uit Silezië, uit angst voor de oprukkende Russen. Foto: GPD

Kerstmis 1944 werd dus gevierd zoals dat al twee eeuwen gebeurd was. In de grote zaal van het landhuis stond een opgetuigde boom en 's middags werden de 35 personeelsleden uitgenodigd. De koetsier, de landarbeiders, de houtvesters en hun gezinnen kregen hun kerstcadeaus.

„Het waren dit keer vooral praktische dingen, zoals warme handschoenen en shawls. Verder was er natuurlijk niet veel te krijgen. Alles werd schaarser, slechter van kwaliteit. Maar er was nog genoeg te eten. De mensen hoefden geen honger te lijden."

Het bleek zelfs mogelijk om het traditionele kerstdiner te houden. Op kerstavond karper en op eerste kerstdag gebraden gans. „Dat dit normaal doorging, gaf een gevoel van veiligheid. Het was allemaal een stuk kariger en spartaanser dan vroeger, maar niemand had het idee dat het fout kon gaan."

„Op kerstavond was het feest voor de familie. Dat was een grootse gebeurtenis. Niet alleen voor ons gezin, maar ook voor de onderduikers die bij ons woonden. Daar praatte je overigens nooit over. Ze waren er en verder werd er over het waarom met geen woord gerept. Later op de avond gingen we met paard en wagen naar de mis in het klooster in de buurt. Het was een prachtige nacht met wat sneeuw. Heel sprookjesachtig, net als in andere jaren."

„De priester kwam niet uit onze streek. Hij was door de nazi's uit zijn eigen parochie verdreven, omdat hij zich te veel om de Poolse families had bekommerd. De bisschop van Breslau had hem toen de plaats in het klooster bezorgd, waar hij ons ook godsdienstonderwijs gaf."

Als om te onderstrepen hoe 'normaal' de situatie was, kreeg de jonge Von Strachwitz een Shetlandpony. „Een zwarte hengst met een staart tot op de grond. Hij stond in de 'kerstkamer' en kon trappen lopen. Met hem hebben mijn jongste zus en ik de laatste twee, drie weken, toen het nog kon, tochtjes in de omgeving gemaakt. Het was wel een beest met streken. Als je niet uitkeek beet-ie je in je achterste."

Ook het gezag deed alles wat in zijn vermogen lag om de schijn van normaliteit op te houden. Het was bijvoorbeeld verboden om voorbereidingen te treffen voor het geval de Russen toch zouden doorbreken. „Dat was om te voorkomen dat de bevolking in paniek zou raken. Toen het uur U ten slotte aanbrak, wisten veel mensen niet wat ze moesten doen en zijn ze hals over kop gevlucht."

„Mijn ouders hadden wel besproken wat ze zouden doen als het fout zou gaan. Ze hadden daarom onze schilderijen en andere kostbaarheden overgedragen aan de conservator van het museum in Breslau, die ze in de bergen heeft opgeslagen."

Hoe precair de situatie was en dat het oostelijke front op punt stond te bezwijken onder de massieve Russische druk, hoorde vader Von Strachwitz begin januari '45 in Berlijn. De generaal had besloten ondanks zijn verwondingen het commando over zijn divisie in Rusland weer op zich te nemen en liet zich in Berlijn informeren over de situatie aan het front. Hij lichtte telefonisch zijn vrouw over de dreigende ontwikkelingen in. Dat was ook zijn laatste directe levensteken. Bij de capitulatie in mei '45 heeft hij zich aan de Russen overgegeven. Hij werd net als alle andere gevangen genomen generaals tot 25 jaar dwangarbeid veroordeeld en is in 1953 in de Oeral in gevangenschap overleden.

„In de eerste twee weken van januari werd duidelijk dat er een catastrofe voor de deur stond. De Russen waren de Weichsel overgetrokken en rukten onstuitbaar op in de richting van Berlijn. Op 19 januari kwam de verordening dat we moesten vertrekken. We hadden twee dagen de tijd om alles te regelen. Mijn moeder vond dat mijn jonste zus en ik te klein waren voor de vlucht. Ze bracht ons met een onderwijzeres, een tante en haar kinderen en een jonge Russin die bij ons werkte naar Breslau. Daar zouden we op de trein gezet worden naar Berlijn."

„We zouden aanvankelijk 's nachts reizen, maar dat ging niet. Toen we op het perron stonden, ging het luchtalarm weer en moesten we schuilen in een hotel. Ik geloof dat dat wel zes keer is gebeurd. Pas de volgende ochtend kon de trein vertrekken. We zijn uiteindelijk in Noord-Duitsland beland en hebben ons in het voorjaar bij mijn moeder kunnen voegen."

Het was het begin van een odyssee die pas in de herfst zou eindigen. „Mijn moeder is de 21ste januari met mijn oudste broer en zus en een heel gezelschap bestaande uit personeelsleden en krijgsgevangenen op pad gegaan. Ze had een wagen en een paar paarden om de meest noodzakelijke dingen mee te nemen. Ze waren net op tijd. Twee dagen later stond de Russische voorhoede in Bruschewitz."

De Russische opmars door het oosten van Duitsland was één grote strafexpeditie. Het was een orgie van haat en geweld, die niet voor de nazi-terreur onderdeed. Uit wraak voor de misdrijven die de nazi's in Rusland hadden gepleegd, werden mannen beestachtig afgeslacht, vrouwen verkracht en hele dorpen met de grond gelijk gemaakt. Honderdduizenden burgers hebben de Russische invasie niet overleefd. Meer dan 10 miljoen Duitsers zijn verdreven uit gebieden waar hun voorouders zich vele generaties eerder gevestigd hadden. Het is een tragedie die overschaduwd is door de nazi-misdaden en die in andere landen nooit meer dan een zelden gelezen voetnoot in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog is geworden.

„Wat mijn moeder toen gepresteerd heeft, grenst aan het ongelooflijke. Zij heeft dat hele gezelschap door die verschrikkelijke maanden geloodst. Mijn oudste zus was zestien. Je hoeft over niet veel fantasie te beschikken om te bedenken wat er met haar was gebeurd als ze in de handen van de Russen was gevallen."

„Mijn moeder was heel praktisch aangelegd. Ik herinner me dat in 1941 een professor uit Breslau bij ons kwam. Hij was met een halfjoodse vrouw getrouwd en maakte zich bezorgd om zijn dochter. Die zou door de nazi's gedeporteerd kunnen worden. Mijn moeder zei toen tegen hem: 'Stuur haar maar naar ons want we hebben nog een kindermeisje nodig'."

„Die tocht was echt de hel op aarde. Het was koud. De wegen waren overvol. We werden herhaaldelijk vanuit de lucht beschoten. Iedereen was op de vlucht. Niet alleen burgers, maar ook Duitse soldaten die op de terugtocht waren. De beschietingen uit de lucht waren het ergste. Het geluid van de inslagen zal ik nooit vergeten: 'bloep, bloep, bloep'.

Twee gebeurtenissen op deze spookachtige tocht door een land dat om hen heen in puin werd geschoten, lichten in zijn herinnering sterker op dan alle andere verschrikkingen. „Op een keer kwamen we een groep gevangenen uit een concentratiekamp tegen. We wisten dat de kampen bestonden, maar niet wat daar gebeurde. Ze waren net als wij te voet op weg naar het westen. Uitgemergelde figuren die uit een andere wereld kwamen. Ze sliepen 's avonds op dezelfde boerderij als wij. De volgende ochtend waren ze vroeg vertrokken. Plotseling hoorden we gekreun. Op een wagen, onder een zeildoek lag een jonge, hoogzwangere vrouw. De weeën waren begonnen. De groep had haar achtergelaten. Onze mensen hebben haar naar een huis gebracht dat nog overeind stond en een arts weten te vinden die haar geholpen heeft."

„Wat ook diepe indruk heeft gemaakt, was de ontmoeting met een eenheid kozakken. We liepen door een veld en plotseling zagen we ze uit de stofwolken opduiken. Dat was een schilderachtig gezicht, die mannen in hun kleurrijke uniformen op hun paarden. Gek, dat dit soort dingen je zo goed bij blijven. Misschien wel omdat je later hebt gehoord dat ze na de oorlog door de Engelsen zijn uitgeleverd aan de Russen en allemaal zijn vermoord."

„Dank zij mijn moeder hebben we het overleefd". Het zijn woorden die als een refrein doorklinken in zijn relaas. Zij nam op het juiste moment de beslissing om van de weg af te gaan en door het veld verder te trekken om te ontkomen aan de Amerikaanse bommenwerpers die de vluchtelingen onophoudelijk bestookten. Zij hield de moed er in, wanneer alles verloren leek. Dankzij haar tegenwoordigheid van geest ontsnapten ze ongedeerd aan Russische soldaten die zich vergrepen aan alle vrouwen die ze tegenkwamen.

De vlucht eindigde in een dorpje bij Münster, in Westfalen, waar zijn moeder geboren was. De omzwerving, die hen door onder meer het toenmalig Tsjechoslowakije had gevoerd en tussenstations had gekend als het vrijwel van de aardbodem gebombardeerde Dresden, had bijna negen maanden geduurd. Ze hebben later nog geprobeerd terug te keren naar Bruschewitz, maar Silezië was inmiddels Pools grondgebied geworden, Breslau omgedoopt in Wroclaw en Duitsers waren niet langer welkom.

„Over het laatste kerstfeest in Bruschewitz hebben we eigenlijk nooit echt gesproken", zegt Von Strachwitz. „Het is alsof het door de latere gebeurtenissen verdrongen is. En toch is het fantastisch dat ons kerstmis '44 eigenlijk gewoon gevierd is en niet door de oorlogsellende is beheerst. Maar wij hebben ook veel geluk gehad, waanzinnig veel geluk".

'Kerstengelen' in een lazaret

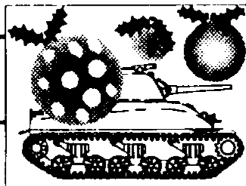
„Kerstmis 1944, de eerste kerst na de bevrijding, verliep wel heel anders dan we ons hadden voorgesteld.
Omdat ons ouderlijk huis zwaar beschadigd was door granaatvuur, waren we tijdelijk ondergebracht in een ruim pand aan de Hoofdstraat in Schaesberg. De daar ook ingekwartierde Amerikanen konden niet, zoals we gehoopt hadden, het kerstfeest met ons meevieren. Ze waren enkele dagen eerder opgeroepen om mee te vechten tegen de Duitsers in de Ardennen.
Ons huis was nu vreemd stil en de straten waren uitgestorven. Het oorlogsmateriaal, opgestapeld aan weerskanten van de wegen, lag bedolven onder een flink pak sneeuw. 't Was ook bitter koud en we waren bezorgd om 't lot van onze nieuwe vrienden. Alles leek erop dat het een mistroostige kerst zou worden, totdat een buurvrouw, mevrouw Clignet, die bij moeder in de keuken stond, een idee kreeg.
In die dagen was het gebouw van de lagere school aan de Schoolstraat in Schaesberg ingericht als oorlogslazaret. Talloze gewonde soldaten werden daar verpleegd. Onze buurvrouw stelde voor een groepje samen te stellen om voor die jongens kerstmuziek ten gehore te brengen. Wij, twee zusjes van 15 en 16 jaar, zouden met zang en viool, begeleid door de accordeon van Els Rutjes (16) van Nieuwenhagen, het 'ensemble' vormen. Mevrouw Clignet zelf zou met ons meegaan, als 'chaperonne' en als extra stem in 't 'koor'.
Enige uren later trokken we met kloppend hart door de besneeuwde straten. In het lazaret werden we met open armen ontvangen. We hadden geen gelegenheid gehad iets in te studeren, maar we waren jong en spontaan en brachten de kerstboodschap van de mensen van goede wil.
Na een aarzelend begin, waarbij de 'tweede stem' van onze buurvrouw de boventoon voerde, kregen we de juiste toon te pakken, aangespoord door de dankbare soldaten die, op hun veldbedden, met ons meezongen. Van de ene zaal trokken we naar de andere, op de voet gevolgd door een steeds groter wordende stoet van strompelende, soms zwaar verbonden soldaten uit de vorige lokalen.
't Was een beeld om nooit te vergeten. Wel twintig keer moesten we 'Stille Nacht' spelen en het moet in die koude, droeve omgeving geklonken hebben als een primitieve, maar warme boodschap van vrede op aarde. En na afloop werden we royaal onthaald in de kantine, waaraan men geprobeerd had enige kerstsfeer te geven.
Kerstmis '44 was misschien geen feest van Gloria in Excelcis Deo, maar onvergetelijk was het in ieder geval."

L. en M. Gulpers, Heerlen.

Kerstdienst in H. Hart

„Het was nog oorlog, maar wij waren al bevrijd. In de Belgische Ardennen hadden de Duitsers zich vastgebeten. Vorst en sneeuw stelden de geallieerden voor enorme problemen. Het was zo erg dat wij bang waren nog eens te moeten evacueren, omdat wij dicht bij de frontlinie woonden en het kanonnengebulder goed konden horen.
Wij woonden toen in Kerkrade, achter de H. Hart-kerk, op de Markt, aan de Wijngracht. In die dagen moest je om tien uur van straat af. We waren die kerstavond 1944 dus vroeg naar bed gegaan. Er viel ook weinig te vieren. Ik werd wakker van een hels lawaai voor de deur. Door het raam zag ik tientallen Amerikaanse soldaten die zich verzamelden voor de kerk. Ik kleedde me aan en wekte mijn vader en moeder met de woorden: 'Sta op, sta eens op, er gebeurt hier iets voor de deur. Ik weet niet wat, maar kom maar kijken. Er staat een hele hoop militairen voor de deur.'
Ook de buren waren inmiddels wakker geworden en iedereen ging naar buiten om te zien wat er aan de hand was, ook al mocht dat eigenlijk niet. De M.P. die alles goed in de gaten hield, zei niets.
Al snel werd duidelijk wat deze Amerikanen van plan waren. Een compleet altaar werd opgebouwd voor de kerk. Zelfs een harmonium ontbrak niet. Toen kwam er een almoezenier die een korte mis hield. En daarna begonnen de soldaten Engelse kerstliedjes te zingen. Het was zo mooi, dat wij, ondanks de zeer strenge vrieskou, de tranen in de ogen hadden.
Na afloop van deze dienst kwamen de Amerikanen naar ons toe en wensten ons een Merry Christmas. We kregen allemaal wat te roken en een stuk chocolade. Rond een uur nam de aalmoezenier nog eens het woord. Hij wenste alle soldaten -en ook ons- nogmaals een gelukkig kerstfeest, maar zei ook dat we nu weer naar binnen moesten. Tenslotte gaf hij ons de zegen. Dit was een kerstfeest dat ik sindsdien nooit vergeten ben."

J. Bischoff, Kerkrade.

Joep Savelsberg: 'Oorlog onderbrak mijn loopbaan'

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd er in Nederland, zo goed en zo kwaad als mogelijk was, doorgesport. De voetbalcompetitie werd gewoon afgewerkt, wielerwedstrijden gingen door en zelfs vonden er Elfstedentochten plaats. Sommige sporters hielden het echter voor gezien. Zij hingen hun voetbalschoenen aan de wilgen of borgen hun racefiets op in de schuur.
Een van hen was wielrenner Joep Savelsberg. Achtenzeventig is hij nu. Met echtgenote Nelly geniet hij van een onbezorgde oude dag. De gouden bruiloft is een paar weken geleden in familiekring gevierd.
„Vijftig jaar. Waar blijft de tijd? Kort voordat wij trouwden, werd Zuid-Limburg bevrijd.
Thuis op de Heisterberg kregen wij Amerikanen op bezoek, die naderhand nog ingezet werden bij het Ardennenoffensief. Kerst 1944 was hoe dan ook onvergetelijk. Voor ons was de oorlog voorbij. Wij waren vrij. Een fantastisch gevoel."

DOOR WIEL VERHEESEN

Nelly en Joep Savelsberg genieten van een onbezorgde oude dag. Het plakboek houdt de herinneringen levendig aan een boeiende wielerloopbaan.
Foto: ERMINDO ARMINO

„Toen brak de oorlog uit." Thuis in Stein, waar hij zich na zijn jaren in Treebeek en Amstenrade vestigde, komt Joep Savelsberg nog eens tot deze uitspraak. Opnieuw beseft hij hoezeer de wereldbrand invloed had op zijn wielercarrière. „De oorlog onderbrak mijn loopbaan als beroepsrenner." Hij herinnert zich weer het moment waarop hij als 24-jarige de fiets aan de kant zette. Met pijn in het hart, want in de glorietijd van de baansport had hij als professional een reputatie opgebouwd. Een keer, in Münster, een overwinning met negen ronden voorsprong.
Aan contracten geen gebrek. Na een druk zomerprogramma kon hij in de tweede helft van de jaren dertig moeiteloos overschakelen naar de sportpaleizen. Antwerpen, Münster, Keulen, Brussel, noem maar op, overal wilde men de koppelkoerser en zesdaagserenner aan de start.
In het Nederlands kampioenschap achtervolging, halverwege de jaren dertig op het cement van het Olympisch Stadion in Amsterdam, hoefde hij alleen voor de legendarische Jan 'Kanonbal' Pijnenburg het hoofd te buigen. De tweede plaats van Joep Savelsberg had de betekenis van goud.

Limburg was trots op hem en zijn andere baanvirtuozen, zoals Ernst Müller, Joep Clignet en de gebroeders Vroomen, die mèt de wegrenners Jan Lambrichs, Sjaak Sijen en naderhand Jefke Janssen tot ver over de grenzen bekendheid kregen.
Dat was nog in een tijd, lang voordat Jan Nolten, Piet van den Brekel, Mart van der Borgh, Piet Haan en wijlen Jef Lahaye ten tonele verschenen. Weet U nog?
„Ik had," aldus Savelsberg, „in enkele jaren alle categorieën met succes doorlopen. Vooral met Ernst Müller uit Eygelshoven vormde ik een succesvol koppel. Maar toen de Duitsers binnenvielen, had ik geen zin meer om nog te koersen. Ik koos voor een baan, bovengronds, op de staatsmijnen. Daardoor bleef ik gevrijwaard van tewerkstelling in Duitsland. Wie had kunnen denken, dat ik na de bevrijding mijn rentree als wielrenner zou vieren? Zodoende werd 1950 pas mijn definitief afscheid van de sport. Ik kreeg het daarna te druk met het runnen van een café-restaurant annex dancing in Amstenrade."

Het sporten was in Nederland tijdens de jaren van bezetting overigens gewoon doorgegaan. Savelsberg: „Maar mijn sportbezigheden beperkten zich in de oorlog tot een aantal voetbalwedstrijden bij Passart. De racefiets raakte ik niet aan."
Dat sommige renners waarmee hij in de jaren dertig gekoerst had (Kees Pellenaars, Arie van Vliet, Gerrit Schulte, etcetera), regelmatig op Duitse banen in actie kwamen interesseerde hem niet. „Dat was hùn zaak."
Pellenaars c.s. konden met toestemming van de autoriteiten ook naar Italië trekken. Zelfs voor wedstrijden in het neutrale Zwitserland kregen zij visa. Dat ze van de gelegenheden gebruik maakten om het nodige naar Nederland te smokkelen, was niet verwonderlijk. „Ik heb naderhand verhalen van die mannen gehoord, ongelofelijk," aldus Joep Savelsberg. Verschillende keren gebeurde het, dat zij op terugreis onder de trein moesten kruipen om beschutting te zoeken tegen aanvallen van geallieerde bommenwerpers.
Niet lang nadat in mei 1945 heel Europa uit de klauwen van de nazi-terreur was bevrijd, kreeg Joep Savelsberg bezoek van zijn vroegere koppelgenoot Frans van den Broeck uit Eindhoven.
„Hij haalde mij over om weer te gaan koersen. Weet je, dat het overigens weinig gescheeld had of ik zou gedurende de hele oorlog in Zuid-Amerika hebben gezeten?"
Evenals Van den Broeck had Savelsberg eind 1939 een uitnodiging gekregen voor wedstrijden in Buenos Aires en omgeving. Om de een of andere reden kon hij daar niet op ingaan. Zijn koppelgenoot van weleer wèl. Een andere Brabander, Frans Slaats, eveneens. Ze zaten in Argentinië toen in Europa de oorlog uitbrak. „Slaats en Van den Broeck bleven tot de bevrijding aan de andere kant van de oceaan, ofschoon Van den Broeck nog kanonnier is geweest bij de geallieerde marine."
De terugkeer van Joep Savelsberg als wielrenner had in meer dan één opzicht aparte betekenis. Ten eerste was het voor de bijna dertiger een hele onderneming om na zo'n lange onderbreking weer in het ritme te komen. Daarnaast gaf hij een vaste dienstbetrekking op. Bovendien was het de bloeiperiode van de baansport grotendeels voorbij. „Zeker vergeleken met weleer. Nederland telde in de de vooroorlogse jaren ruim zestig banen. Alleen al in Limburg werd er op minstens tien plaatsen gereden. Toen Savelbergs na de oorlog weer aan de slag ging, was het aantal wielerbanen te tellen op twee handen.
„Mijn allereerste overwinning behaalde ik als nieuweling in 1931 op een grasbaan in Heerlerheide." Hij somt een aantal Limburgse plaatsen op waar koppelkoersen, sprintwedstrijden, achtervolgingstoernooien, klassementsritten en niet te vergeten de populaire zesavondenkoersen gehouden werden. Sittard had zelfs twee banen. Voorts was stargelegenheid in Heerlerheide, Hoensbroek, Nuth, Roermond ('daar is het wereldduurrecord verbeterd'), Heer, Blerick, Brunssum, Oirsbeek."

Door het ontbreken van voldoende wielerbanen reed Joep Savelsberg in de tweede helft van zijn rennersloopbaan feitelijk meer dan vroeger op de weg. Ofschoon, oude liefde roestte ook toen niet. „Mijn heroptreden vond trouwens ook op de baan plaats. Dat gebeurde in Heist op den Berg in België. 's Anderendaags stond Wageningen op het programma. Het vervoer was door de oorlogsverwoestingen allesbehalve optimaal. Ik ben op de fiets van Heist op den Berg naar Wageningen gereden."
Dat was meteen goed voor de conditie, want toen hij zijn eerste trainingskilometers maakte woog hij maar liefst negentig kilo. „Tijdens een van mijn oefenritten kwam ik Jan Lambrichs tegen. Ik zie nù nog zijn verbaasde blik. 'Ga jij weer koersen?' vroeg hij."
Lambrichs, die een paar jaar geleden is gestorven, was een formidabele renner. In de Tour de France van 1939 werd hij achtste en in de Ronde van Spanje 1946 bezette hij in het eindklassement de derde plaats. Zoiets had vóór hem nog nooit een Nederlander gepresteerd.
Jan Lambrichs, die uit Bunde kwam, was buiten de koers een aardige man. Zodra hij op de fiets zat, veranderde hij. Savelsberg: „Hij lag met iedereen overhoop, maar fietsen kon hij. Zijn stijl was grandioos. Met hem en onder meer Sjef Janssen in de ploeg heb ik een paar keer tot het winnend team van de Toer- en Wielerclub Maastricht behoord in het nationaal clubkampioenschap."
Ook heeft Savelsberg twee keer deelgenomen aan de Ronde van Nederland. „Beide keren maakte ik deel uit van het team waarin de winnaar zat. In 1949 Gerrit Schulte, in 1950 Henk Lakeman. De Ronde van België reed ik als individueel. Als je pech kreeg, moest je die zelf herstellen. Aan de finish stopte men een paar honderd franc vergoeding in je handen en kon je op zoek naar een hotel- of pensionkamer."

Hoe dan ook, het was allemaal niet te vergelijken met de hedendaagse beroepssport. „Merkenploegen? Wij reden in de Ronde van Nederland weliswaar met reclame op het shirt, maar het geld van de sponsor was bestemd voor de organisatoren."
In het buitenland was het toch al anders geregeld. Professioneler. Savelsberg kwam nog even uit voor Garin, een Frans merk waaraan onder meer Theo Middelkamp, Gerrit Schulte, Wim van Est verbonden waren.
„Met weer een paar andere Nederlanders kreeg ik via een Rotterdamse relatie ook eens materiaal en iets wat op een contract van het Franse merk Terrot leek. Ik kan me niet herinneren, dat wij ooit door de ploegleiding zijn opgeroepen om voor de firma in Frankrijk aan een wedstrijd deel te nemen. In Nederland kon ik trouwens goed geld verdienen. Een invitatie voor de Tour de Franceploeg van 1948 legde ik naast me neer. Niet alleen omdat mijn vrouw in verwachting was, maar ook omdat er voor Nederlandse renners destijds in de Ronde van Frankrijk geen eer te behalen was. Dat was pas later het geval, maar toen zat ik al in het drukke horecaleven."
De Acht van Chaam 1949 leverde Savelsberg de tweede plaats op achter John Braspennincx. „In Oud-Gastel won ik. Twee weken later hield Henk Lakeman mij in Roermond van de zege af. Slecht weer dat het was."

In de MPM-koers speelde de regen ook een grote rol. Savelsberg had het tevoren een driedaagse op de baan van Tilburg in de benen, toen hij in september 1948 aan die MPM-koers begon.
„Ik zie dat evenement nog altijd als de voorloper van de Amstel Gold Race, die in de jaren zestig voor het eerst werd gehouden. MPM stond voor Maas-, Peel-, Mijnkoers. Vanuit Zuid-Limburg reden wij tot boven Roermond en Weert, vervolgens terug naar de heuvels."
In aankomstplaats Kerkrade moesten na zo'n kleine tweehonderd kilometer nog zestien ronden worden afgelegd. Savelsberg kreeg pech aan zijn versnellingsapparaat, waardoor hij op een lange helling telkens uit de wielen werd gereden. Op het vlakke gedeelte kon hij het verlies weer goedmaken. „Sjefke Janssen won. Ik werd vijfde. Tweevoudig wereldkampioen Briek Schotte deed ook mee, evenals Arie Vooren, die de eerste editie van deze koers had gewonnen."
Arie Vooren kwam uit de Zaanstreek. Met hem als koppelgenoot werd Savelsberg in zijn laatste seizoen nog vijfde in de zesdaagse van Münster. Vooren zette na zijn loopbaan een bedrijf op waarin hij schatrijk werd.
„Een paar jaar geleden kwam hij op visite om te vragen of ik meeging op vakantie naar Italië. Ik kon niet weg. 'Een paar dagen later kreeg ik bericht, dat hij op zijn vakantieadres aan hartstilstand was overleden. Wanneer je zoiets hoort, besef je hoe betrekkelijk alles is, maar het doet niets af aan het feit, dat ik tevreden terugkijk op alles wat ik meegemaakt heb. Ik zou het allemaal zó weer willen overdoen."

Kerstdozen

„Na vijftig jaar kan ik me Kerstmis '44 nog zo goed herinneren. In de spannende dagen ervoor hadden we veel vrienden gemaakt onder de Amerikaanse soldaten. Ik was, toen deze bevrijders kwamen, dertien jaar en na de eerste schrik en angst voor het oorlogsgeweld hadden wij (mijn twee vriendinnen en ik) een geweldige tijd. Dagelijks gingen we naar de wei waar de jongens van de 29ste divisie lagen. Daar kregen we chocolade, 'fruitbars', koekjes met warme kaas erop, kauwgum en sigaretten voor vader. We leerden er ons eerste Engels en een nieuwe wereld ging voor ons open.
Wij brachten hen tomaten en fruit uit onze tuin en uitjes in potjes. Daar waren ze gek op. Moeder waste voor hen en dikwijls kwamen ze bij ons eten. Vooral als zij konijn of kip had gebraden. Hoe die soldaten dan smulden. Geen wonder, na al dat blikvoer van hun rantsoenen.
Toen de soldaten verder Duitsland in moesten, vonden wij dat heel erg. Ik kan me nog herinneren dat ik dacht: hoe moet dat nu verder? Wat een leeg leven zonder onze dagelijkse bezoekjes aan onze vrienden! Maar ze bleven terugkomen, zo dikwijls als ze maar konden. Als ik in mijn dagboek terugkijk, verwonder ik me er eigenlijk over, dat ze nog zoveel komen konden.
Langzaam kwam Kerstmis in zicht. De boom hadden we al vroeg opgezet zodat de 'jongens' die ons met de regelmaat van een klok bezochten, hem ook konden zien. De dag voor kerst kregen we weer bezoek van een soldaat van de 'wei'. Die bleef zelfs slapen. Dus toen wij in de kerstnacht buiten baden, rond middernacht, stond hij naast ons en bad met ons voor een spoedig einde van deze vreselijke oorlog.
Moeder had kennelijk gekookt voor deze kerstdag. Op het moment dat we klaar waren, stopte er 'n Amerikaanse auto voor onze deur en stapten twee soldaten van de 29ste divisie uit. Michael en George. Ze kwamen ons 'Merry Chrismas' wensen en hadden drie dezelfde, grote dozen bij zich met allerhande lekkere en nuttige dingen erin. Een voor mij en een voor mijn twee vriendinnen. Dat hadden onze lieve vrienden wekenlang voor ons opgespaard. Wat waren we ontroerd en blij om dit fijne gebaar.
Lang konden ze niet blijven. Voor donker moesten ze terug zijn in het kamp, staat er in mijn dagboek. Maar ook, dat Kerstmis 1944 de mooiste kerst was die ik ooit gehad had. Vele jaren had ik nog contact met onze bevrijders. Zij kwamen ons opzoeken en wij gingen naar Amerika. Na 26 jaar keerde een van onze vrienden terug met zijn vrouw en bezocht de plaatsen, waar hij gevochten had. Hun foto's hebben nog in het Limburgs Dagblad gestaan. Nog steeds corresponderen wij met hen. Maar de meesten zijn inmiddels gestorven, dus schrijven we met hun nabestaanden. De liefde en vriendschap, ontloken in september '44, heeft al deze jaren stand gehouden en met kerstmis 1994 zullen mijn gedachten gaan naar die mooie kerstdag, nu al weer vijftig jaar geleden, die zo mooi was dat hij onvergetelijk bleef!"

Netty Strolenberg-Pelzer, Landgraaf

Zeepvlokken

„Mijn Kerstmis 1944 – ik was toen elf jaar – is er een van honger en koude geweest. Wij woonden nog in Amsterdam, het was de beruchte hongerwinter. Ons gezin bestond uit zes personen. Vader, moeder en vier jongens. Mijn vader was musicus. Het was een harde tijd voor artiesten. In de zogenaamde nachtclubs waar alleen Duitsers en zwarthandelaren toegang hadden, kon men nog een beetje z'n 'brood' verdienen.
Tijdens de kerstdagen van 1944 was er geen licht en geen warmte. Men ging al om zes uur 's avonds met honger naar bed. De laatste boom uit onze straat was allang verdwenen en door iemand opgestookt. Een keer per week gingen we met een steelpannetje naar school. Daar kregen wij onder toezicht van onze kapelaan wat waterige schillensoep, gemaakt van afvalgroenten en wat er verder voorhanden was.
Maar mijn vader had ons beloofd met Kerstmis iets bijzonders te maken. Namelijk een 'kerstbrood'. Hij had daarvoor voor héél veel geld havervlokken en grauwe erwten op de kop kunnen tikken. Die werden fijngemalen in een koffiemolen. En als vader die kerstnacht thuis zou komen, zouden wij wakker worden gemaakt en getrakteerd worden op deze 'kerststol' met wat bietenstroop.
Zo geschiedde. Onze kerstverlichting bestond uit licht, dat was gemonteerd op het achterwiel van een fiets met drie dynamo's. Daardoor kon men al trappend – de fiets stond op een standaard – toch enigszins voor wat verlichting zorgen. Dat betekende dus: om de beurt trappen.
Toen kwam ons 'kersbrood' en wij kregen ieder twee sneetjes. Wij kauwden en kauwden en keken elkaar aan. Het smaakte naar erwten, bietenstroop en zeep. Moeder zei, dat wij het maar moesten laten staan, want dit was echt niet te eten.
Bij nader onderzoek bleek dat men vader geen havervlokken maar zeepvlokken had verkocht. En vader, niet beter wetend, had ze gemengd en er een kerstbrood van gemaakt. Dit was mijn Kerstmis 1944. Een dag om nooit te vergeten."

Peter Cools, Beek

Lou de Jong schrijft zijn laatste bladzijden. Als het tweede deel van zijn memoires af is, gaat de pen definitief in de schroefdop. Zegt hij. De gevolgen van de hersenbloeding van vijf jaar geleden staan de historicus toch te veel in de weg. Met Herinneringen I en II is de cirkel echter ook wel mooi rond. Een gesprek over de oorlog, de verwerking en de eeuwige, niet te beantwoorden vragen.

'Niemand geloofde het onbegrijpelijke'

DOOR MAURICE WILBRINK

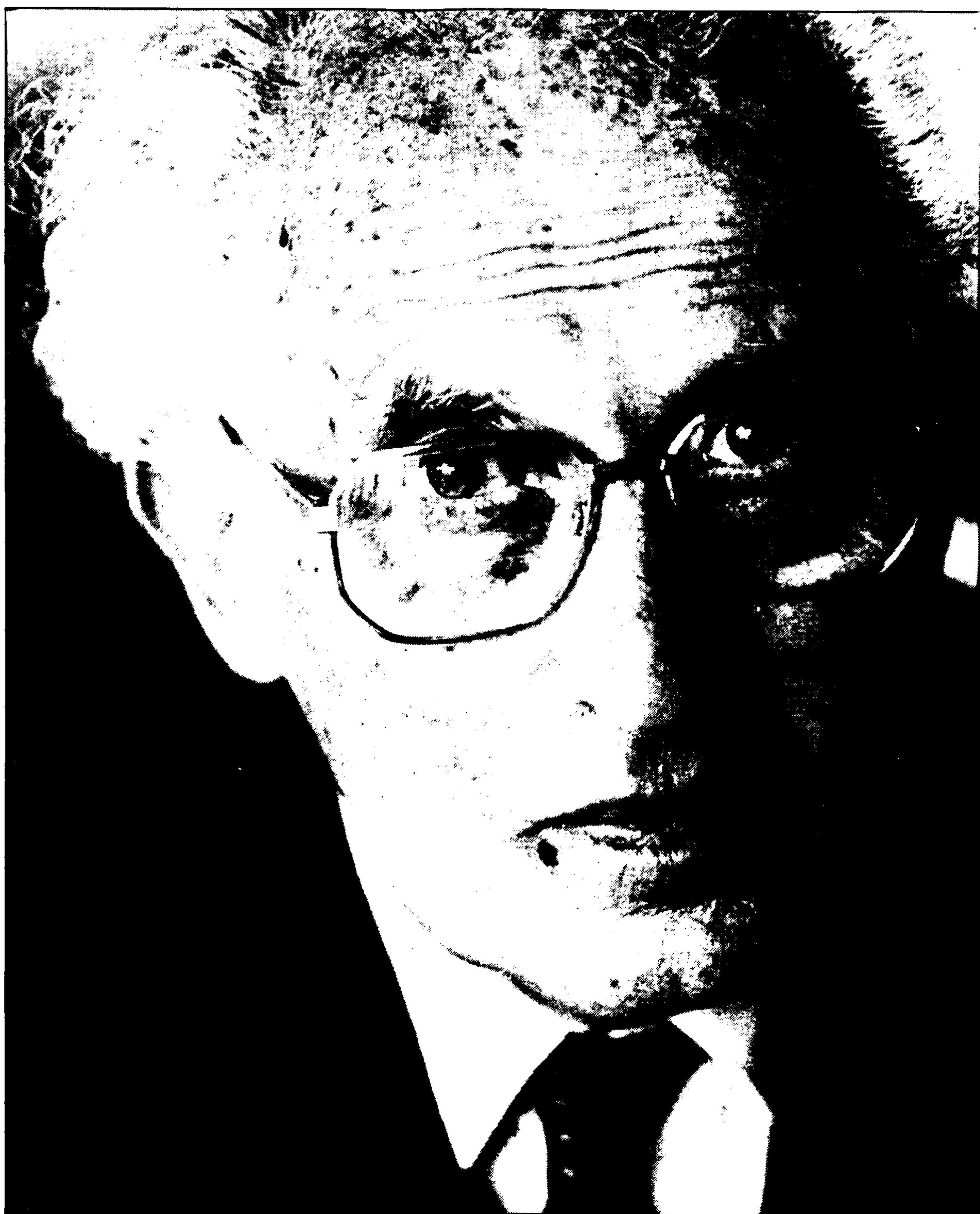
Twee keer in zijn leven wilde Lou de Jong dood. De eerste maal toen z'n eerste vrouw Liesbeth stierf, na een jaar van leverkanker. Hij had in bed tegen haar aangelegen toen ze voorgoed insliep. 'Waarom zou ik verder leven?', dacht hij.
Het was 1980. Negen jaar later lag hij alleen in bed, met een hersenbloeding, en keerde die gedachte terug. Hij verlangde naar de zegen van euthanasie.
De Jong beschreef het in het boekje Opkrabbelen, waarin hij vertelt over zijn beroerte en het moeizame herstel. Zijn ontroerende verslag eindigt met de vaststelling dat hij door de hersenbloeding 'ergens al een beetje dood is'.
Maar dat was vijf jaar geleden. „Ik sta weer veel meer in het leven", zegt hij nu. „Dat Opkrabbelen is toch al weer enigszins verdwenen".
Nu is Dr. L. de Jong tachtig, hij ziet er heel goed uit, alive and kicking. Dit najaar maakte hij nog een flinke reis door de Verenigde Staten met zijn tweede vrouw Riel. En er wordt momenteel hard gewerkt aan de voltooiing van de memoires. Deel één verscheen vorig jaar, het tweede en laatste deel vordert.

Met Herinneringen I en II lijkt de cirkel voor Lou de Jong rond. Na de radio-uitzendingen uit Londen tijdens de oorlogsjaren, de veelbesproken tv-documentaire-reeks De Bezetting uit begin jaren '60 en het tot stand brengen van het kolossale standaardwerk Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog is De Jong bij zichzelf aanbeland. In de Herinneringen staan zijn antwoorden op de vraag wie de man is die Nederland decennia lang met zijn eigen oorlogsverleden confronteerde.
„Als de Herinneringen klaar zijn, stop ik met schrijven", zegt hij. Het klinkt vastberaden. Het schrijven, legt De Jong uit, kost 'm door zijn beroerte van vijf jaar geleden erg veel moeite.

- Schrijven heeft u vaak door moeilijke tijden gesleept. Oorlog, ziekte, het verlies van dierbaren. Schrijven is voor u gelijk aan leven. Komt er na de Herinneringen niet toch nog weer iets anders?

„Het kan best zijn dat u gelijk heeft, maar op het ogenblik kan ik het me niet voorstellen. Ik had voor mijn hersenbloeding nog allerlei plannen, maar ik denk dat ik daar toch van af moet zien."

We praten in zijn woonkamer, aan tafel, over het lange oorlogsherdenkingsjaar. De Jong spreekt met zachte stem, korte zinnen, weinig omhaal van woorden. „Ik moet u er wel op wijzen dat ik de dingen niet meer zo precies kan uitdrukken als ik zou willen", zegt hij ineens midden in het gesprek, in een verwijzing naar de gevolgen van zijn beroerte.
Hij voelt zich gehinderd in het spreken en het schrijven is een worsteling geworden. Misschien dat het schrijven inderdaad een keer stopt, maar de verwerking en herdenking van de oorlog gaat door. Ook bij een 80-jarige historicus die reeds vrijwel zijn hele leven aan dat onderwerp heeft gewijd.
De afgelopen maanden bereikten vele uitnodigingen de oud-directeur van het Rijks Instituut voor Oorlogsdocumentatie om deel te nemen of iets bij te dragen aan herdenkingsbijeenkomsten. „'t Meeste moet ik afslaan. Mijn gezondheid laat niet alles meer toe. Ik ga alleen nog maar in op hetgeen ik echt de moeite waard vind."
De inhoud, daar gaat 't hem om. Parachute springende leeftijdgenoten bij Arnhem – alle respect, maar het doet hem verder niet zo veel. „Wat me meer verrast is de intensiteit waarmee Nederland haar oorlog herbeleeft. Die is uniek in Europa. Rond 1970 dacht ik nog dat de aandacht voor de oorlog geleidelijk zou verdwijnen, maar niets is minder waar. Het is zelfs maar de vraag of het herdenken van de Tweede Wereldoorlog wel ophoudt als de laatste Nederlander die de bezetting meemaakte, is gestorven. De jonge generaties ontdekken die oorlog steeds opnieuw."

Lou de Jong: 'Schuldgevoel heb ik nooit gekend'. Foto: GPD.

– Hoe verklaart u die intensiteit waarmee Nederland zich maar blijft verdiepen in de oorlog?

„De oorlog heeft hier diepere sporen achtergelaten dan in België of Frankrijk. De Duitse aanval kwam hier als een volslagen verrassing en het karakter van het Duitse bestuur was in Nederland ook anders. Het was een typisch SS-bestuur, dat veel scherper, veel gemener handelde dan in landen waar een Wehrmacht-bestuur gold."
„Verder wil ik er op wijzen dat Nederlanders veel meer dan bijvoorbeeld Fransen zijn geneigd vragen te stellen over de oorlog, zich rekenschap te geven van wat er toen is gebeurd. Men is er veel serieuzer mee bezig geweest, in de jaren zestig al. Het feit dat zo velen zich indertijd, begin jaren zestig, verplicht voelden om naar al die afleveringen van De Bezetting te kijken. Dat tekent Nederland."

Volgens huidige normen was De Bezetting van dertig jaar geleden een langdradig programma. Maar Nederland, voor zover al in het bezit van een televisie, bleef er massaal voor thuis. Want het was voor het eerst dat Nederland sinds 1945 echt weer met het eigen oorlogsverleden werd geconfronteerd.
Dat is nu ondenkbaar. Een herhaling van De Bezetting - enkele jaren terug in sterk gekortwiekte vorm vertoond - deed lang niet meer zo veel stof opwaaien. Voor jongeren van nu bestaat Lou de Jong niet meer, maar ze kennen wel Steven Spielberg en hebben bij honderdduizenden zijn film Schindlers List gezien. De jodenvernietiging verbeeld via de modernste filmische inzichten uit Hollywood.

– Vindt u het een bezwaar dat men zich tegenwoordig van veel sneller gemonteerde informatie bedient om de aandacht van een publiek te kunnen vasthouden?

„Ik ben het met u eens dat het doorgronden van de betekenis van de oorlog en de jodenvervolging veel moeilijker is als mensen zichzelf daar niet de tijd meer voor gunnen. Maar ik verzet me er niet tegen dat alles steeds korter en sneller moet worden opgediend. Ik heb Spielbergs film Schindlers List niet gezien, maar het lijkt me goed als die film jongeren boeit. Iedere generatie houdt zich op z'n eigen manier bezig met het verleden. Het is belangrijk om de oorlog actueel te maken, als je jongeren wilt betrekken bij het herdenken. De mens is in de afgelopen zestig jaar niet veranderd. Hij heeft nog steeds de zelfde neiging tot het kwaad."

– Er is veel discussie geweest rond het uitnodigen van de Duitsers bij ons bevrijdingsfeest. Ouderen lijken daar meer tegen te zijn dan jongeren. Hoe kijkt u daar tegenaan?

„Ik heb het daar erg moeilijk mee gehad. Allereerst vind ik de scheiding tussen 4 en 5 mei niet zo gerechtvaardigd. Als je op bevrijdingsdag Duitsers uitnodigt, waarom dan niet ook op de dag van de dodenherdenking? Er zijn ook grote aantallen Duitsers gesneuveld. Maar wie zou je dan moeten uitnodigen?"
„Aan de andere kant: Duitsland heeft de oorlog verloren. Ik dacht niet dat zij het eind van de Tweede Wereldoorlog herdenken. De vijfde mei is voor hen een dag als alle andere. Dan vraag je je toch af waarom ze wél naar Nederland zouden moeten komen."

„Nee, het idee staat me niet aan. Ook niet omdat er grote groepen zijn die zich ertegen verzetten. Daar moet je niet tegen in gaan. Trouwens, wie wordt er beter van als de Duitsers worden uitgenodigd? Worden we er soms meer Europeaan van?"

– De Tweede Wereldoorlog wordt nu al vijftig jaar herdacht, ze wordt ook al vijftig jaar bestudeerd. Zijn er nog vragen waar historici helemaal geen antwoord op hebben?

„Er zijn resten in de Duitse geschiedenis die zich niet laten vatten. Waar kwamen die perverse ideeën van Hitler vandaan en hoe is het mogelijk dat hij ze in Duitsland kon doorzetten? Dat een heel volk zich daaraan overgaf?"

„Er zijn natuurlijk wel verklaringen, maar die zijn niet voldoende. Tien miljoen van de tachtig miljoen Duitsers was lid van Hitlers NSDAP. Dat is al heel veel. Maar daarnaast waren er miljoenen mensen die hun aarzeling lieten varen en zich ook gingen inzetten voor het Duitsland van Hitler. We weten nu wel dat de nazi-propaganda daarbij uiterst succesvol was. Dat mensen daardoor ook werden meegezogen. Maar de vraag blijft toch: hoe is het mogelijk dat een heel land zover is gegaan?"

In Herinneringen gaat De Jong uitgebreid in op zijn eigen gedrag voor en tijdens de oorlog. Zo beschrijft hij in detail hoe zijn vlucht naar Engeland, op 10 mei 1940, verliep. Opvallend daarbij is hoezeer hij zich liet leiden door zorg om zijn eigen positie. Openhartig beschrijft hij dat hij zich op dat moment nauwelijks bekommerde om het lot van zijn joodse familie, die later voor een groot deel door de Duitsers zou worden omgebracht. Uiteindelijk slagen alleen hij en zijn vrouw er in Engeland te bereiken. En passant claimde hij de taxi die een oudere Amsterdammer had besteld. Met die taxi probeerde de Jong weg te komen.

– In dat boek schrijft u hoezeer u uzelf voorop stelde. Vooral uw eigen ambitie gold, uw eigen veiligheid en die van uw vrouw. In uw boek ontbreekt echter ieder spoor van schuldgevoel of twijfel.

„Schuldgevoel heb ik betrekkelijk weinig gehad. Ik heb het boek zo geschreven dat de lezer zelf zijn conclusies kan trekken. Maar ik zie het zo: ik was in 1940 aan mijn vervolgers ontkomen. In Londen kon ik in vrijheid vechten."

- Maar schuldgevoel is ook iets menselijks. Kwam dat ook niet op bij het schrijven van het boek, terugkijkend op uw leven?

„Nee. Ik voelde me ook niet schuldig dat mijn familie nog in Nederland zat, terwijl ik in Londen verbleef. En die taxi. Kijk, ik was gewoon een brutale donder die optrad. Die man had mij toch ook in een hoek kunnen duwen? Hij had toch kunnen zeggen: ik moet naar Velsen?"
Een andere kwestie die blijft hangen na lezing van de Herinneringen betreft de buitengewoon gebrekkige berichtgeving van Radio Oranje over de jodenvernietiging. De Jong beschrijft dat het in Londen gevestigde station, waar de jonge historicus zelf redacteur was, in oktober 1942 een toespraak uitzond van koningin Wilhelmina. Toen al sprak de vorstin over 'het stelselmatig uitroeien' van de joodse Nederlanders. Maar de redactie van Radio Oranje vermeed daarna meer dan twee jaar lang dit soort termen.
Informatie over de vernietiging van de joden werd de luisteraars vaak onthouden. Soms werden feiten uitgezonden zonder commentaar en 'het gehele jaar '44 verstreek zonder dat Radio Oranje op de Joden terugkwam', schrijft De Jong. De opstelling van Radio Oranje sluit erg goed aan bij de passieve houding die het Westen innam met betrekking tot de Holocaust.

– U zat in Londen, u maakte deel uit van een circuit van journalisten, diplomaten, ministers waar allerlei informatie over de jodenvernietiging binnenkwam. Daar is door Radio Oranje ontstellend weinig mee gedaan. Kunt u uitleggen hoe dat mogelijk was?

„Men beleeft de jodenvervolging tegenwoordig alsof dat het enige was dat zich tijdens de bezetting heeft voorgedaan. Maar er waren nog wel twintig, dertig onderwerpen die de volle aandacht waard waren. Bovendien, de meeste ministers in Londen waren er geenszins van overtuigd dat Nederlandse joden in Polen werden vermoord."

– Maar het lijkt er ook op dat men weigerde de feiten die bekend waren naast elkaar te leggen, te analyseren en conclusies te trekken. Hoe kwam dat?

„Ja, feiten die bekend waren, zegt u. De term gaskamers moet u dan wel schrappen uit het geheugen. De gaskamers werden pas ná de oorlog in algemene zin bekend."

- In 1942 was er al van alles bekend. In 1943, u schrijft het zelf, kreeg u het rapport van het Joods Wereld Congres in handen, waarin wordt uitgelegd hoe Auschwitz werkte? In 1944 beschikten de geallieerden zelfs over uitstekende luchtfoto's van Auschwitz met rokende crematoria en rijen mensen die op hun dood wachten. Intussen deed Radio Oranje er het zwijgen toe.

„De feiten over de vernietiging van de joden werden niet geloofd. Men zou het zelfs afgedaan hebben als oorlogspropaganda. Het is een enorm drama."

– U begrijpt toch dat latere generaties zich nog steeds zo uitdrukkelijk met die vraag bezig houden? Was het zelfbescherming om zich niet te veel met de jodenvernietiging bezig te houden? U verkeerde immers in de afschuwelijke wetenschap dat uw familie al naar Westerbork was afgevoerd.

„Nee, dat was het niet. Maar we waren wel verschrikkelijk onzeker. En die onzekerheid van ons was typerend voor iets wat in die tijd gebeurde en wat men niet kon overzien. Namelijk dat de meeste joden bij aankomst in de kampen meteen naar de gaskamers gingen. Dat was onbegrijpelijk. Dat was een realiteit die door Nederlanders hier en in Londen toen simpelweg niet werd aanvaard."

Kerstkind in een stal

„Ik herinner me nu, dat wij – mijn ouders, zusjes en een broertje van twee jaar – met geweren in onze rug uit onze schuilkelders werden gehaald. We woonden toen in Stevensweert, dicht bij de Belgische grens. België was bevrijd, dus moesten wij evacueren.
Met Kerstmis verbleven we in een schuur met nog twee andere gezinnen. Gezamenlijk sliepen we boven een paardestal op een hooizolder, waar veel ratten en muizen zaten. De pannen waren gedeeltelijk van het dak en het sneeuwde naar binnen.
Op 24 december moesten we door het granaatvuur te voet naar Montfort om brood voor de kerstdagen te halen. De weg was lang en koud en we werden regelmatig door de Duitsers in de loopgraven geduwd.
's Morgens woonden we gezamenlijk de mis bij, die werd opgedragen in een huiskamer. Daar waren ook veel Duitsers en gezamenlijk hebben we Stille Nacht en Vrede op Aarde gezongen.
Onze kerstboom was een tak met rode sterappels eraan. Die nacht, toen we op de hooizolder lagen en de blote hemel boven ons zagen, en met de paarden onder ons in de stal, dacht ik: zo heeft het Jezuskind ook gelegen toen het werd geboren!"

M. Weijenberg van Ool, Nijswiller

Een Duitse gans

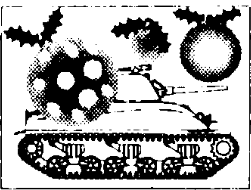
„De straten bij ons in de wijk Sanderbout-Sittard stonden vol met militaire voertuigen van het Engelse leger. Deze waren geparkeerd op het trottoir. Voortuintjes hadden wij niet, dus stonden zij dicht tegen de huizen aan. Op die manier vielen zij niet op voor vijandelijke vliegtuigen.
Er liepen heel wat Engelse soldaten rond. Twee ervan waren bij ons ingekwartierd. Harry en George. Als kind, ik was toen negen jaar oud, schreef ik hun namen ergens op. Harrie en Djootsch, waar ze me hartelijk om uitgelachen hebben.
Wij, mijn broertjes en ik, kregen vaak biscuitjes. Mijn moeder deed voor hen de was, streek hun hemden en poetste iedere dag hun hoge zware schoenen. Harry en George waren 'Rats'. Op de mouw van hun uniform zat een embleem, waarop een rattekop was afgebeeld. In Afrika, in de woestijn, hadden ze tegen de Duitsers gevochten.
Daags voor Kerstmis kregen zij beiden een kerstpakket van thuis. Deze werden bij ons in de huiskamer geopend. De inhoud van het ene pakket was een ronde cake, die echter in stukken was gebroken. Het andere bevatte blikjes, repen chocolade en een pak koffiebonen.
Het was hun idee om tezamen Kerstmis te vieren. Mijn moeder huilde. Zij wilde natuurlijk ook haar steentje bijdragen, maar er was weinig of niets in huis. Zelfs geen koffiemolen. Harry en George gingen opeens heftig met elkaar in gesprek. Waar zij het over hadden, verstonden wij natuurlijk niet. Plotseling stonden ze op, deden hun jassen aan en zeiden dat ze even weg moesten.
Een uur later kwamen ze terug. Harry hield spontaan en breedlachend een dode gans bij de hals omhoog en George droeg triomfantelijk een koffiemolen met zich mee. Zo'n vierkant houten kastje met bovenin de molen en onderin een laadje. Zij vertelden ons (met handen en voeten) dat ze ergens achter Sittard de grens waren overgereden naar 'Germany'. Daar waren zij een weiland binnengelopen en hadden ze de gans geschoten. De boerin die eerst wilde protesteren, was na de schoten maar gevlucht. En dat was weer voor George dé gelegenheid om in de keuken van de woning snel de koffiemolen mee te nemen.
Mijn moeder wist niet hoe ze het had. Ik zie haar nog staan, hoe ze haar gezicht verborg in haar blauwe schort. Dat wij een heerlijk kerstdiner hebben gehad en een vrolijk kerstfeest hebben gevierd, kunt u zich wel indenken."

A. Hochstenbach, Geleen

V1's

„Ik kan me me Kerstmis 1944 nog heel goed herinneren. We woonden toen, omdat mijn man daar een baan had, 'boven de grote rivieren', ver van ons geliefde Limburg. Door de razzia's konden we niet meer in Maastricht en Roermond komen. Wij – mijn man, een zoontje van twee jaar, een dochtertje van vijf maanden en ikzelf – waren dus nog niet bevrijd. Er was niets om te stoken en ook bijna geen eten.
De nachtmis van twaalf uur 's nachts was stampvol met veel staande gelovigen. Daarna hadden we toch nog een kerstontbijt met de schaarse middelen, die we hadden. Met een klein kaarsje of olielichtje, want electriciteit was er op beperkte uren nauwelijks.
Het kerstdiner bestond uit waterige soep en daarna een soort gort met gebakken tulpebollen. Er was ook geen kerstboom, maar we hadden wel de kerststal van mijn ouderlijk huis. 't Best herinner ik me echter, dat onze kerstvrede werd verstoord door die verschrikkelijke V1's, die op weg naar Engeland een spoor van verdriet en ellende achterlieten."

M.E. Franquinet-Batta, Wessem

Tulpebollen en suikerbieten zijn in vijftig jaar tijd bijna symbolen geworden voor de Hongerwinter van eind 1944 en begin 1945. Uit de uitgebreide oorlogsliteratuur valt niet op te maken of ergens in bezet gebied daadwerkelijk op Eerste Kerstdag 1944 een kerstdiner met deze ingrediënten werd klaar gemaakt en genuttigd door vrolijke kerstgasten in avondkleding. De betekenis van voedsel en de sfeer van die tijd is ook niet meer na te maken.

DOOR SANTE BRUN

Kerstdiner met suikerbiet en tulpebol

Op 25 december 1944 was juist een van de strengste winters van de eeuw begonnen. Hoewel het Zuiden van Limburg al enkele maanden bevrijd was, had men er, naar onze maatstaven, nog nauwelijks behoorlijk te eten. Het was hoogstens fantastisch, vergeleken bij wat de mensen in de onbevrijde provincies, en dan vooral de stadsbewoners, in het Westen van het land moesten doormaken.

Er was daar ook nauwelijks brandstof, want door de bevrijding van Zuid-Limburg was voor onbevrijd Nederland de toevoer van kolen en daarmee de produktie van stadsgas stil komen te liggen.

En in het westen en noorden bedroegen de officiële rantsoenen inmiddels nog een kwart van wat een mens minimaal nodig had. In de praktijk was ook dat kleine beetje niet te krijgen.

Doordat alle handel stil was komen te liggen, waren de boeren met de suikerbietenoogst blijven zitten. En de bloembollenhandel met zijn bollen. Vandaar dat deze produkten plotseling op het menu verschenen.

De suikerbieten hadden overigens nauwelijks voedingswaarde en waren, anders dan rauw gegeten, ongenietbaar. Ze vulden de maag, dat wel, maar teveel bieten brachten het toch al geteisterde maagdarmkanaal nog verder van streek.

Foto: CHRISTA HALBESMA

Het opmerkelijkste 'gerecht' dat uit suikerbieten werd gemaakt, was 'slagcrème'. Een produkt dat in de verte op geklopt eiwit leek, voor bijna honderd procent uit lucht bestond en uit schuim dat ontstaat bij het langdurig koken van suikerbieten.

Tulpebollen waren wel redelijk eetbaar. Ze gingen dan ook al snel 'op de bon'. De tulpebol heeft in ieder geval een hoog zetmeelgehalte. Er kon dus met wat goede wil meel van gemaakt worden of ze konden worden gebruikt als vervanging van aardappelen in stamppot.

Britzel's Bloembollenbedrijf in Heemstede zag er in ieder geval wel wat in en verspreidde een stencil met een aantal recepten voor soep, stamppot, gemengde groente, koekjes en brood. Voor het brood moesten de tulpen half-om-half met tarwe worden gebruikt en dat leverde natuurlijk meteen al een probleem op: hoe kom je aan tarwemeel? Het brood was in ieder geval heel zacht en klef.

De mensen die zich met Kerstmis 1944 tevreden moesten stellen met een maaltijd als deze, hadden al meer dan vier jaar lang een neergang meegemaakt, die ook tot een zekere gewenning had geleid. Wat wij anno 1994 eten, zou door de mensen die op 10 mei 1940 door de Tweede Wereldoorlog werden overvallen, worden aangezien voor een onvoorstelbare luxe. De meeste mensen waren het dus al heel karig gewend.

In 1941 kwam bij uitgeverij Becht in Amsterdam de derde druk uit van het boek 'Onze voeding in distributietijd' van de hand van mevrouw R. Lotgering-Hillebrand. Zij geeft een recept om met water of melk en wat wortelsap van een pond boter er twee te maken. Toen wás er dus nog boter.

Maar ook in 1941 was het, blijkens dat boek, nodig zo weinig mogelijk weg te gooien: bladnerven van kool, loof van wortelen, peulen van doperwten en aardappelschillen konden heel goed gegeten worden.

In het Oorlogskookboek van A. Geurts, lerares koken en voedingsleer, dat uitkwam bij J.J. Romen in Roermond/Maaseik en dat in 1940 al twee drukken beleefde, staan ook veel van die recepten – je ziet ze tegenwoordig nog wel eens terug in trendy kookboeken die zich 'eenvoudig' of 'eerlijk' noemen.

In juni 1941 kwam een folder uit met recepten voor die maand. Daar staat een recept in voor anderhalve liter soep, waaraan behalve groenten tien gram boter en vier bouillonblokjes te pas kwamen.

En in een boekje van de Voedingsraad 'Richtlijnen voor de hedendaagsche voeding' van dr. E.G. van 't Hoog en Martine Wittop Koning uit juni 1943 – het bevat het recept voor 'pannekoeken van regeringsmeel' – staat wat een volwassene 'onder normale omstandigheden' moet binnen krijgen, namelijk tussen de 2400 en 2500 kcal. Dat is overigens een hoeveelheid die tegenwoordig als te laag wordt gekwalificeerd.

De omstandigheden waren echter niet normaal. In de loop van de oorlog daalde het broodrantsoen van tweeëneenhalf tot twee broden per week en het vleesrantsoen daalde van 500 gram per week in 1940 tot 125 gram eind 1943. Alleen het aardappelrantsoen steeg in de oorlog: van anderhalve kilo in 1941 tot ruim 4 kilo in de zomer van 1944. De calorische waarde van het voedselpakket was nog geen 1800 kcal in 1941 en daalde tot iets meer dan 1400 in de herfst van 1944: minder dan de helft van wat een hardwerkende volwassene nodig had.

Men was dus wel wat gewend, in die tijd. De hongerrantsoenen van de maanden daarna waren wel (veel) geringer, maar werden misschien door een aantal mensen niet als zo desastreus ervaren als wij er nu tegenaan kijken. Waar de mens anno 1994 niet meer toe te krijgen zou zijn, dat deden ze toen: de huisdieren – honden, katten – gingen er aan, een enkele sportieveling waagden zich zelfs aan het neerhalen van meeuwen en spreeuwen.

Aan de andere kant: door de systematische tekorten waren veel mensen zeer verzwakt. En al in november 1944, een natte, kille maand, kwamen de eerste mensen om van de honger. Voor heen kwam het kerstdiner van 1944 te laat...

Recepten

Een kerstdiner met de voornaamste ingrediënten uit de Hongerwinter – tulpebollen en suikerbieten – is vrijwel oneetbaar. Alleen het gebruik van aroma ('Maggi') bouillonblokjes en veel kruiden kan er nog iets van maken. Niettemin een paar recepten.

Suikerbieten

Rasp de suikerbieten of snijd ze in kleine reepjes. Ze kunnen zo worden genuttigd.

Suikerbieten dik schillen, de biet fijn raspen en het geheel met wat water ongeveer anderhalf uur koken. Er ontstaat een glucosestroop die van het vuur moet worden gehaald vlak voordat hij begint te carameliseren. Laat de stroop anderhalve dag op een warme plaats licht verzuren; hij is daardoor flink zoet en ook min of meer houdbaar geworden.

Suikerbieten in dunne plakken snijden en in olie of boter aan beide zijden bruin bakken; serveren met wat zout.

Tulpebollen

Haal de groeikiem uit de bollen. Snijd de bollen in dunne plakjes en rooster die; serveren met wat zout.

Snijd de bollen in dunne plakjes en frituur die; serveren met wat zout.

Een echte oorlogssoep: neem op vier liter water een ui, zes tulpebollen, een lepel olie, wat maggi, zout en kerrie. Het uitje snipperen en fruiten in de olie met de kerrie. Dan water en aroma erbij. Als alles kookt, de tulpebollen raspen boven de kokende vloeistof. Doorkoken en afmaken met zout. (De soep dikt in door het zetmeel in de bloembollen).

Stamppot met groenten, bijvoorbeeld andijvie of kool. Op 1 kilo groente een pond aardappelen en een pond tulpebollen. Alle ingrediënten opzetten met wat water en zout. Na ruim een half uur alles fijnstampen en nog wat olie toevoegen.

Het 'klassieke' recept voor tulpebollenbrood: Neem er een pak kant en klaar broodmeel voor, bijvoorbeeld Koopmans Broodmix van 500 gram. Ook nog 500 gram tulpebollen. Maal de bollen fijn en kook ze in een half uur gaar. Voeg de 'prak' toe aan het deeg. Neem de voorgeschreven hoeveelheid water aan de krappe kant. Bak het brood iets langer dan gebruikelijk. Het is kleverig en blijft bij het snijden plakken aan het mes.

Na de oorlog heeft vrijwel niemand nog ooit dit soort gerechten gegeten. Na proefnemingen met bovengenoemde en andere recepten wordt ook zonneklaar waarom niet.

Rond Kerst spoelt 'Hilversum' graag terug naar de Tweede Wereldoorlog. Opa's oorlog maakt dan weer front met in Hollywood nagespeelde heldendaden en bijna verloren tankslagen zoal onlangs in 'Battle of the Bulge'.
Of al die oorlogsfilms ook vrede brengen?
Welnee. Hoe anti-oorlog de regisseur zich ook ingraaft, nooit valt er een bom minder dankzij een oorlogsfilm. Toch blijft menig cineast dit genre verdedigen als de weerspiegeling van de gepantserde waanzin. Aan de kassa krijgt hij vaak gelijk. Want voor een avondje oorlog koopt de wereld nog graag een bioscoopkaartje. Of huurt even een vuurvaste video voor tijdens de kerstdagen.

DOOR HANS TOONEN

Door oorlogsfilm, hoe anti ook, sneuvelt er geen soldaat minder

Dweil van een film, die 'Battle of the Bulge' uit 1965. Historisch een lachertje. Hollywood heeft van het Ardennenoffensief kerst' 44 een potje gemaakt. Zelfs topsterren als Henri Fonda, Robert Ryan, Robert Shaw, Charles Bronson en Telly *'the kraut killer'* Savalas blijken anno 1994 slaapverwekkend.

Toch is ook deze oorlogsfilm van Warner gemaakt volgens het beproefde recept van de jaren zestig. Groots, bomvol lawaai, kleurrijk en spectaculair moet zo'n film ogen. Want dan trek je de aandacht van het Amerikaanse publiek weg van de ontwakende draak: Vietnam. Bovendien, zo redeneren de droomfabrikanten, word je daarvan dagelijks op de hoogte gehouden door toentertijd Hollywoods grootste vijand: de televisie.

Hollywood lonkt dan ook liever met gelikte spektakelfilms als 'The Guns of Navarone', een voltreffer uit 1961.

Kijk je alleen naar oorlogsfilms, in het geweer gebracht in de jaren zestig, dan valt de verschuiving op van heldhaftige *'goodies'* naar sarcastische *'nutcases'*. Eerst hol je mee met 'onze' bevrijders als Robert Mitchum in 'The Longest Day' en helden van het slag Burt Lancaster in 'The Train'. Ademloos volg je dan anti-helden als Peter O'Toole in 'Lawrence of Arabia' en Donald Sutherland in 'The Dirty Dozen'. Vervolgens kijk je scheef tegen toch licht getikte vakidioten als George C. Scott in 'Patton: Lust for Glory'. En tot slot grijns je mee met Elliott Gould in 'M*A*S*H', de lachtstuip over de koude oorlog in Korea.

Over de nachtmerrie in Vietnam durft Hollywood in deze jaren zestig nog geen filmstudio vrij te maken. Amerika weet geen raad met zijn bedenkelijke rol in Vietnam.

Films die tijdens een oorlog worden geproduceerd, hebben immers meestal maar één doel: de moed erin pompen. Daarom sneuvelt de waarheid als eerste.

In Engeland bestaat anno 1940 plotseling grote behoefte zich in films als een alledaags volk af te zetten tegen het zich superieur wanende 'Herrenvolk'. Stijfgekafte jongens die Britten, maar wel slimmer dan die *'krauts'*. Zoals boven water komt in 'Convoy', een oorlogsfilm uit 1940 over een Brits slagschip dat een Duitse oorlogsbodem lang genoeg aan het lijntje houdt om een konvooi koopvaardijschepen in veilige haven te loodsen.

Voor Hollywood is het pas oorlog na 7 december 1941 oftewel daags na Pearl Harbor. De rolverdeling ligt even simpel als in een willekeurige western. Japan, Duitsland en Italië zijn de *'badies'*, Europa een belegerd fort. En Amerika is de aanstormende cavalerie. Even een geel, patriotisch lintje erom en de kassa rinkelt.

Volgens dit uitgekookte recept heeft Hollywood tussen 1941 en 1945 vlot vijfhonderd oorlogsfilms uitgeserveerd. Tussen haakjes: in totaal produceren de droomfabrieken in die oorlogsjaren 1700 films.

Over de uitwerking van de 'war movies' moet echter niet te geringschattend gedacht worden. Ook al is het gros slonzig naïef of aandoenlijk overdreven vaderlandslievend, het Amerikaanse volk weet dondersgoed waarom zijn zonen op de stranden van Normandië en Iwo Jima vechten.

Daarom heeft Hollywood ook de nodige zorg-dat-je-erbij-komt films gemaakt. 'To the Shores of Tripoli' met Randolph Scott bejubelt het soldatenleven van de Amerikaan[se] mariniers.

Maar er zijn ook meesterwerken geleverd. 'Casablanca' (1942) m[et] Humphrey Bogart en Ingrid Be[rg]man weerspiegelt de dromen, id[ea]len en houding van Amerika in oo[r]log.

Direct na 1945 likt Hollywood ev[en] de wonden van frontsoldaten die met een oorlogssyndroom zijn [te]ruggekeerd. Maar na 'The Men' m[et] in de hoofdrol Marlon Brando [en] 'From here to Eternity' met Fra[nk] Sinatra – overigens beide van [re]gisseur Fred Zinneman – krijgt Hol[]lywood een rood waas voor [de] ogen. Tot ver in de jaren vijft[ig] wordt ook op de set de oorlog [in] Korea voortgezet.

Over Duitsland valt steeds va[ker] de mantel der liefde. Met films [als] 'Rommel, Desert Fox' (1951, hoof[d]rol James Mason) en 'The You[ng] Lions'(1958, hoofdrol Marlon Bra[n]do) wordt aangetoond dat men[ig] Duitser het slachtoffer is gewe[est] van boosaardige nazi's. Met de[ze] gladgrijze vertekening van de wer[]kelijkheid paait Amerika zijn nieu[]we Navo-partner en bondgeno[ot] tegen het 'rijk van de duivel': d[e] Sovjetunie.

Tot ver na de val van Saigon blijft e[r] een John Wayne-wind over Ame[ri]ka waaien. Pas in de jaren zeventi[g] tonen de filmbazen met 'Apocalyp[]se Now' en 'The Deer Hunter' hu[n] moed om de camera in Amerika's darmen te duwen. Zijn vermoor[de] onschuld verliest Hollywood pa[s] echt en voorgoed met 'Full Met[al] Jacket' (1987) van Stanley Kubrick. Vriend en vijand beweren dat di[t] Vietnam-epos 's werelds beste anti-oorlogsfilm is.

Maar waarom draait de Navo haa[r] dan niet in Bosnië? Of in Rwanda? En ook maar meteen in Tsjetsjenië? Misschien sneuvelt er dan eindelijk een soldaat minder. Bijvoorbeeld tijdens deze kerst.

Charles Bronson (l) en Henri Fonda als de 'goodies' in 'Battle of the Bulge', een dweil van een oorlogsfilm.
Foto: KIPPA